

VÖRÖS HORIZONTOK

Ion Mihai PACEPA

EGY ROMÁN KÉMFŐNÖK
VALLOMÁSAI

250-FT

Ion Mihai Pacepa

VÖRÖS HORIZONTOK

EGY ROMÁN KÉMFŐNÖK

VALLOMÁSA

Printed in the United States of America

I. H. Printing Company
205 Hamilton Street
New Brunswick, New Jersey 08901

BEVEZETŐ

Amikor megfő segítőtársainak egyike voltam, Nicolae Ceausescu elnök gyakran végignézte a washingtoni „Bukarestért” tüntetésről készített filmet. A felvétel elején más-más gyülekezetből való tiszteletes mondott misét a Washington-emlékmű körül összegyűlt több száz főnyi tömegnek. A hallgatóság között román népviseletbe öltözött emberek állodogáltak, akik a román nemzeti lobogó színeiben pompázó karszalagot viseltek, hatalmas plakátokon éltették Bukarest bel- és külpolitikáját, Románia függetlenségét és Ceausescu bölcsességét. A film előbb az Amerikai Egyesült Államok Kongresszusi Székháza előtt mutatta a tüntetőket, majd később a Fehér Ház előtt parádézó felvonulókat láthattuk, akik a hordozható hangosbeszélők buzdítására a „legnagyobb kereskedelmi kedvezmény” státusának megújítását kérték Romániának.

Az egész demonstrációt a külföldi román hírszerző szolgálat szervezte, néhány befolyásos ügynök segítségével. Az emigráns tömeget — sokan közülük még sohasem voltak Washingtonban — külön erre az eseményre szállították oda saját egyházi és társadalmi szervezeteik, amelyeket titokban Bukarest ellenőrzött és látott el pénzzel. A plakátokat a román nagykövetségen készítették, s innen származtak a hangosbeszélőkből harsogó kazetták szövegei is. Magát a filmet két olyan hírszerzési technikus készítette, akiket erre az alkalomra küldtek az Egyesült Államokba. A szöveget a romániai miniszteri tanácsos felesége mondta magnószalagra, aki maga is a hírszerzésben dolgozott.

Ez a demonstráció valójában csak egy jelentéktelen esemény azoknak a befolyásolási és befolyásszerző műveleteknek a hosszú sorában, amelyeket a román külföldi hírszerző szolgálat szervezett az évek során, hogy ultra-ortodox marxista rendszerének működéséhez a Nyugat olyannyira hiányzó politikai és gazdasági segítségét elnyerje. Ceausescu számára azonban mindez egy újabb győzelmet is jelentett az Egyesült Államok fölött: néhány héttel később az Egyesült Államok — annak ellenére, hogy Románia

közismerten visszaél az emberi jogokkal — megújította az országának nyújtott legnagyobb kereskedelmi kedvezmény státusát.

Amióta politikai menedékjogot kaptam az Egyesült Államokban, gyakran meséltem ilyen történeteket, hogy fölhívjam a figyelmet a kommunista befolyásszerző műveletek veszélyére. Abban az időben, amikor szakítottam Bukaresttel, a román külföldi hírszerző szolgálat tervei közt a főszerepet a befolyásszerző műveletek játszották. A befolyásszerző ügynökök száma jóval meghaladta a klasszikus kémkedéssel megbízottakét, akik titkos információkat szereztek Nyugatról. A bukaresti ügynökök által a Nyugattól megszerzett politikai támogatás, valamint a műszaki előnyök és a pénzügyi segítség leheltek életet egy egyébként stagnáló gazdasági és kormányzati rendszerbe.

Az idő múlásával azonban megértettem, hogy a körmönfont kommunista befolyásszerző műveletek célja és természete megfoghatatlan a Nyugat gondolkodásmódja számára. Azt is megértettem sajnós vagy szerencsére, hogy azok a nyugatiak, akiket a Szovjet Blokk nagylelkűen jutalmaz, mint saját befolyásszerző ügynökeit, nem esnek a nyugati kémtörvények hatálya alá, még ha lehetővé is teszik a kommunista országok számára, hogy azok fontos politikai, kereskedelmi, műszaki és pénzügyi előnyökhöz jussanak.

Sok évnek kellett eltelnie addig, hogy egykori főnökömre és kommunista rendszerére már egy amerikai szemével tudjak nézni. Es hosszabb idő után lettem csak tisztában azzal, hogy az egyedi kommunista befolyásolási akciók nem különösebben aggasztóak egy nyugati számára, hacsak nem tudja azt az egész, valóságos dísztet is elképzelni, amelyek között mindez lejátszódik. Ez a könyv egy olyan napló formájú kísérlet, amely megpróbálja bemutatni ezt a dísztetet. 1978-nak azt a néhány hetét tárja az olvasó elé, amikor állandóan Ceausescu mellett voltam. Egy olyan kommunista vezető mellett eltöltött hétköznapijaimat tartalmazza, aki több mint húsz évi abszolút hatalma alatt kialakította a legortodoxabb marxista belpolitikát Európa keleti felén, és aki egyértelműen a kapitalizmust jelölte meg első számú ellenségének. Ceausescu vezér okosan használja fel a különböző befolyásszerző műveleteket, s ugyanakkor arra is képes, hogy elegendő nyugati pénzügyi és politikai támogatást szerezzen haldokló, önkiszolgáló rendszerének életben tartásához, és megalapítsa a történelem első igazi kommunista dinasztiáját.

I. FEJEZET

Mint mindig az évnek ebben a szakában Bukarestben, hideg és szürke volt a délután 1978 márciusában. Már égtek a lámpák a román külföldi hírszerző szolgálaton belüli titkos irodámban, ami a román elnevezése, Departamentul de Informatii Externe — DIE (Külföldi Információs Osztály) után DIE néven ismert. A szoba, noha két üveges ajtaja is egy balkoma nyílt, meglehetősen sötét volt, hiszen a padlótól a mennyezetig mahagóni burkolat borította. Éppen néhány új jelzést raktam fel egy óriási kék színű világtérképre, ami a hatalmas mahagóni íróasztalom mögötti teljes falat elfoglalta. A láthatatlan fémtáblára szerelt térképet a különböző színű és alakú, s minden nyilvánvaló logika nélkül elszórt mágneses jelzések egész hadserege borította. Ezek képviselték a fő titkos kommunikációs csatornákat a román követségekkel és más hivatalos külföldi képviselőkkel, a világon mindenhol lévő DIE-állomásokkal, és a nyugati illegális DIE-állomásokkal kapcsolatot tartó központokkal; és olyan különböző, sajátos hírszerzési műveleteket is mutattak, mint például az Egyesült Államok Hatodik Flottájának elektronikus megfigyelése a Földközi-tenger térségében.

Hat telefon feküdt az íróasztalomtól jobbra lévő asztalon, s ráadásul öt rádiótelefon sorakozott elrejtve két polc alatt. Közülük kettő közvetlen összeköttetésű, „forró vonal” volt Nicolae Ceausescu elnök hivatalával. A szovjet KGB által tervezett és felállított kétvonalas telefon, mint a legtitkosabb kommunikációs csatorna, része volt egy, a Varsói Szerződés kormányait összekötő zárt rendszernek. Az egyik, a csak bukaresti vonal, az „S” jelű volt — short (rövid) elnevezésből —, amelyen csupán három számjegyet lehetett tárcsázni. Ez Ceausescu miniszterelnök hivatalaiban és rezidenciáiban, illetve a Politikai Végrehajtó Bizottság Bukarestben élő tagjainál, a kormány tagjainál, a DIE főnökénél és helyettesénél, a vezérkari főnökénél és a romániai szovjet nagykövetségénél volt elhelyezve. A másik vonal a „TO” nevű volt, ami egy telefonkezelő közreműködésével (telephoné operation) vezetett nagyobb távolságokra. Ez Ceausescu tavaszi, nyári, őszi és téli rezidenciái számára biztosította az összeköttetést a legkülönbözőbb bukaresti emberekkel, valamint a Politikai Végrehajtó Bizottságnak a 39 romániai körzetben élő tagjaival, a körzeti kommunista pártbizottságok első titkáiraival és a belső titkosszolgálat — a Secu-ritate — helyi felügyelőségeinek vezetőivel. A román „TO” telefonrendszer — Moszkván keresztül — a Varsói Szerződés többi tagországaiban lévő hasonló rendszerekhez volt kapcsolva.

Néhány perccel múlt délután öt óra, amikor csengett az egyik telefon. Megismertem a Ceausescu hivatalával összekötő „S” csengését.

— Pacepa tábornok beszél — mondtam.

—Szolgálatodra, Főnök, Constantin Manea. Az Elvtárs azt akarja, hogy azonnal itt legyél. Sajnálom, hogy elértelek. Az idő borzalmas itt. Imádkozom érted.

—Rendben, Professzor.

Professzornak hívtam Constantin Maneát, mert történelemből doktorátusa volt. A közel 15 év alatt, mióta Ceausescu vezérkarának főnöke volt, Manea jóformán sohasem ejtette ki Ceausescu nevét. „Az Elvtárs”, mindig így emlegette őt. Én azokban az 1970 eleji mozgalmas napokban barátkoztam össze Maneá-val, amikor elkezdtem szervezni Ceausescu külföldi útjait. Mint az emberi természet jó ismerője, valószínűleg Manea volt az egyetlen, aki igazán meg tudta fejteni Ceausescu ingatag természetét és váratlan reakcióit. „A köz számára az Elvtárs kedves, mosolygós, sőt melegsívű és gyöngéd” — szokta emlegetni Manea Ceausescu valóságos Jekyll és Hyde személyiségét. „Az egyetlen, amivel minden nap törődnöm kell, hisz amikor nincs heves dührohama, a legjobb állapotában is ideges, komor, türelmetlen és figyelmetlen másokhoz.”

Az utóbbi hat évben, amikor Ceausescu szinte naponta hivatott, s nem csupán hírszerzési ügyekben vagy elnöki tanácsadóként, de még a legváratlanabb családi problémák miatt is — mint például ajándék a feleségének, vagy bonyodalmak a gyerekei magánéletében —, Manea számtalan fejfájástól kímélt meg engem. Fölbecsülhetetlen értékűek voltak kis tanácsai, hogy mikor próbáljak meg rendezni egy problémát Ceausescuval és mikor ne, mikor legyek erőszakos és mikor tartsam a számát. Gyakran hívtott, csak ezt mondva:

—Borzalmas itt az idő. Ott milyen? — Azt értette ezen, hogy Ceausescunak dührohama van, és a legokosabb lenne a nap hátralévő részében elhagynom Bukarestet. Vagy néha azt mondta:

—Miért nem teszel néhány iratot az aktatáskádba és jössz ide? — s ezzel arra gondolt, hogy Ceausescu nagyon jó hangulatban van, és ő, Manea fenntart a számomra néhány szabad percet Ceausescu napirendjébe szorítva.

Sietve kinyitottam a páncélszekrényemet, kivettem azt a jegyzetfüzetet, amit a Ceausescuval folytatott megbeszélésekhez szoktam használni és elmentem a Román Kommunista Párt Központi Bizottságában lévő hivatalába, ami az elülső központi rész egész második emeletét elfoglalta. Ahogy beléptem, Maneát pillantottam meg a lépcső tetején.

„ROMERÓT BE KELL SZERVEZNI!”

—Az Elvtárs a külügyminiszterrel és Plesitával van — mondta. A külügyminiszter Teodor Coman volt. Nicole Plesita tábornok jó néhány éve volt már Ceausescu testőrszolgálatának a főnöke, és mostanában lépett elő helyettes külügyminiszterré.

— Bár egy lábnyi vastagok a falak, hallani, ahogyan a Elvtárs ordít velük — tette hozzá Manea.

Ahogy kinyitottam az ajtót, Ceausescu az íróasztala mögött ült, Coman és Plesita pedig a szoba közepén állt vigyázállásban.

— Jöjjön be! Ezek az emberek nem emlékeznek semmire. Ki az a nyugati

diplomata, akit a „férj” rajtakapott a szeretőjénél Bukarestben?

Ceausescu memóriája olyan volt, mint az elefánté, de az elmúlt tíz év alatt már megbizonyosodott az én szokatlanul jó emlékezetemről. Amikor az elemi iskolát elkezdtem, apám minden nap a telefonkönyv egy teljes oldalát memorizáltatta velem.

„Semmi nem tehet jobb szolgálatot neked a jövőben, mint a kitűnő emlékezet”, szokta mondani, valahányszor tiltakozni próbáltam.

Az egyetlen mód, hogy teljesíthessem apám követelményét, az volt, hogy mint egy fényképet, az emlékezetembe véstem minden egyes oldalt, és hamarosan képes voltam felidézni őket, bármikor is volt szükségem rá. Meg tudtam mondani például, hogy ez és ez a telefonszám a 183. oldal bal oldalán van. Ez a fajta képességem később hasznomra volt, amikor elkezdtem a vegyészmérnöki tanulmányokat, és kémiai képletek ezreit kellett megtanulnom, vagy amikor ténylegesen a DIE vezetője lettem és egész aktákat kellett memorizálnom. Mostanra Ceausescu megtanulta, hogy az emlékezetem serkentéséhez képszerűen kell fogalmaznia.

— Emlékezzen — sürgetett Ceausescu —, a férj elkapta a fickó golyóit, és kihajította a főutcára, ahol egy csomó részeg nagy botrányt csapott, s még meg is akarta ölni őt? Emlékszik erre a románul is beszélő nyugati diplomatára, aki olyan sok fejfájást okozott nekünk?

— A görög konzul, Ceausescu elvtárs — válaszoltam azonnal.

— Ez az. És a férj, aki elkapta őt?

— Marinescu ezredes, a Securitate Felügyeleti Igazgatóságának helyettes igazgatója — vágtam rá.

— Ez az. A görög konzul. Ez az. — Ceausescu fölállt az íróasztalától és járkálni kezdett a szobában.

— Romerót be kell szervezni. Biztos vagyok benne, hogy megadja magát. Mindenesetre ő tette meg az első lépést. De ha visszavonulna, akkor te veszed kezelésbe, mint ahogy a görög konzullal tetted. Utasítsd a román barátnőjét, hogy újra hívja meg magához. Amikor a legnagyobb dugás közepén tartanak, akkor kell a férjnek színre lépni. Marinescu meztelenül kapja el a nő ágyában, a tőkénél fogva lökje ki az utcára, és ordítsa, hogy megerőszakolta a feleségét. A kint várakozó álhúshas tisztek gondoskodjanak az erőszakoskodó megbüntetéséről. Úgy rendezd el, Plesita, ahogyan Gomával is tetted!

Paul Goma egy román diszidens volt, akit Ceausescu gyakran emlegetett haraggal.

— Gomához akkor egy olyan fickót használtál, aki a Dinamó bokszolója volt, nemde, Plesita?

A Dinamó a Külügyminisztérium sportklubja volt.

— Horst Stumpf százados. Most milicistaként szolgál Bukarestben.

— Nagyon jól öltöztessék föl utcaseprőnek vagy valami ilyesminek, aki éjszaka ott dolgozik, és veresd meg vele „Romeró”-t, majd itassák le egy kis pálinkával és hagyják hajnalban az utcán — mondta Ceausescu, és egytől-egyig figyelmesen megvizsgálta arcunk —, hogy mindent megértettünk-e. A szemembe nézve folytatta: — Pacepa, a maga Tévinformáló Szolgálatára majd elterjeszti, hogy Romero csak egy közönséges részeg nőcsábász volt, és így tovább. Ok tudják, hogyan végezzék el a feladatot. Megértették?

— Igen, Ceausescu elvtárs.

— És maga, Coman?

— Igen, Ceausescu elvtárs.

— Ez minden — mondta, és kezének egy félreérthetetlen mozdulatával jelezte, hogy a megbeszélés véget ért.

— A hivatalba — parancsoltam a sofőrömnek néhány perccel később.

Ceausescu „Romeró”-ja egy hírszerző tiszt volt, aki katonai attaséként dolgozott a bukaresti olasz nagykövetségen. Éppen akkor lett szerelmes egy könnyűvérű román nőbe, aki a Securitate ügynöke volt. Néhány hónappal azelőtt a feleségének családi okokból vissza kellett térnie Rómába, és „Romero” azóta majd minden éjszakáját a barátnője lakásán töltötte. A nő az utóbbi hetekben egyre követelőzőbb lett, megfenyegette „Romeró”-t, hogy megírja a viszonyukat az olasz nagykövetnek, hacsak nem vonja be a titkaiba és az életébe. Egy héttel ezelőtt aztán „Romero” váratlan húzással sürgős találkozót kért a román külügyminisztertől, egy különlegesen kényes és titkos ügyre hivatkozva.

„Romero” egy hosszú és tekervényes történetet adott elő egy bukaresti diplomatának álcázott hírszerző ügynökről, akinek viszonya van egy fiatal román nővel. A nő elkezdte zsarolni őt és a nagykövetének az értesítésével fenyegetőzött, ha valutáért nem vásárol neki egy lakást. A kissé zavaros kérelme az volt, hogy a román külügyminiszter személyesen vegye kézbe az ügyet, és gondoskodjon a nő megfékezéséről.

— Egy feddhetetlen nyugati hírszerző tiszt hasznosabb lehet Románia számára, mint egy kompromittált — mutatott rá ravaszul „Romero”. Azután mégis, alig több mint négy óra múlva könnyezve vallotta be, hogy vele történt

ez az eset, és azt ismételte, hogy ha a nagykövete tudomást szerez az affér

járól, akkor visszahívják Romániából és vége az olasz katonai hírszerző szol

galaton belüli karrierjének.

Levonva a „Romero”-val való találkozás tanulságait, Ceausescu úgy rendelkezett, hogy be kell őt szervezni. Ceausescu mai dühkitörésének az volt az oka, hogy „Romero” meggondolta magát, és nem akart ügynök lenni.

A „HORIZONT” MŰVELET

Ügynököket szerezni a NATO-közösség tagállamának hírszerzéséből — ez egyike volt Ceausescu elsődleges céljainak; nemcsak azért, hogy a Varsói Szerződés iránti kötelezettségeit teljesítse, hanem különösen azért, hogy biztosítsa „Horizont” fedőnevű, legtitkosabb tervét. Ez tulajdonképpen egy általa személyesen vezetett széles körű befolyásszerző-művelet volt, a Nyugat politikai, pénzügyi és technikai támogatásának a megnyeréséért.

Mindez 1972. február 22-én este kezdődött, amikor Ceausescu személyesen vette át a DIE irányítását.

— A tapasztalataink azt mutatják, hogy ma a Nyugat dicséretes mohósággal bátorítja a Szovjet Blokktól való függetlenedés legkisebb jelét is. Húzzunk hasznat a mohóságukból — mondta Ceausescu cinikusan egy emlékezetes beszédében, amit az irodájában tartott a DIE igazgatóságának.

— Leleményesebben kellene használnunk nemzeti vonásainkat... Elég a Nyugatnak mutatott barátságtalan, rosszálló arcból és összeszorított ökölből. Keltsünk együttérzést magunk iránt, és meglátjuk, hogy a nyugati bojkott milyen gyorsan változik nagylelkűséggé. Mutassuk Romániát latin szigetnek a szláv tengerben... A függetlenségünk évezredes hagyományai most szembenáll-nak Moszkva politikai központosításával... Zálog a két superhatalom között...

Szokása szerint, filozófiai leckéjét Ceausescu kihasználta, hogy annak gyakorlati alkalmazására is utasításokat adjon: a DIE-nek meg kell indítania egy szervezett befolyásszerző offenzívát a Nyugat ellen. Óvatos célzásokat kell elejteni a függetlenségről, anélkül, hogy a kommunizmus alapját érintené, aztán tönkre kell zúzni őket, hogy fel lehessen kelteni Románia iránt a Nyugat szimpátiáját, megszerezve politikai és gazdasági segítségét. A DIE befolyásoló ügynökeinek segíteniük kell Romániai politikai és gazdasági előnyökhöz jutását Nyugaton, politikai egyezményekre bírni a harmadik világ kormányait, hívekké formálni az ellenséges emigrációt, és befolyásolni a nemzetközi hírközlő szervezetet. Ezek az ügynökök felhasználhatják majd Románia új presztízsét arra, hogy megnyissák a kapukat a kommunista országok számára tiltott csúcstechnológia előtt. Románia képes arra, hogy nemcsak a Varsói Szerződés, de még Peking, sőt az egész kommunista világ védelmében lényegi növekedést tud véghezvinni.

E történelmi beszédet követő napon Ceausescu 700-ról 2800-ra növelte a DIE hírszerző tisztjeinek létszámkeretét, és több mint nyolcszorosára növelte annak valutában fizetett költségvetését is. A DIE hagyományos külföldi hírszerző tevékenységét háttérbe szorította, s fő feladatává a befolyásszerző műveletet tette.

A „Horizont” fedőnevet maga Ceausescu adta ennek az akciónak, amely egyike volt azoknak a mesteri fortélyoknak és befolyásoló műveleteknek, amelyeket tégláról-téglára rakott össze 1972-ben. A célja az volt, hogy Nyuga-

ton azt az illúziót keltse, miszerint Románia egy újfajta kommunista ország, független mindenkitői, beleértve Moszkvát is, és kiérdemelte a Nyugat támogatását, hogy repedéseket támaszthasson közben a Szovjet Blokk falain. Ceau-sescu „Horizont”-ja bevetett mindent: nyílt és álcázott propaganda Nyugaton; megtévesztő üzeneteket küldő elejtett célzások a nyugati román nagykövetségeken felfedezett, de a helyükön hagyott rejtett mikrofonokba; Bukarestben hamisított, és „véletlenül luxushotelekben felejtett”, vagy más úton Nyugatra szivárogtatott dokumentumok külföldi kormányfők „aláírásával”; hírszerző tisztek közreműködése nagykövetek és érsekek elrablásában; svájci bankelszámolások jutalmul magas rangú és korrupt nyugatiaknak, akik beleegyeznek Románia „szabadúszóként” való szerepeltetésébe; szeretőknek álcázott nyugati tisztviselőket, mint befolyásolási ügynököket berszervező hírszerzőket. A „Horizont”— számos hatalmas aktát tartalmazott a földrajzi területek szerint —, volt az egyetlen olyan terület, ahol megtalálható volt Ceausescu átfogó céljainak az összesítése és konkrét tárgya: érdeklődése minden egyes nem kommunista ország iránt, az Egyesült Államoktól egészen a Közép-afrikai Köztársaságig, valamint a DIE által felállított legfontosabb befolyásszerző ügynökökről.

A NAGYKÖVET FELESÉGÉNEK KOMPROMITTÁLÁSA

— Hatvankettes, jelentkezzen nulla-egynél. Ismétlem: hatvankettes azonnal jelentkezzen nulla-egynél — hangzott fel hirtelen az autóm rádiójából.

Hatvankettes az én kódomb volt, *nullaegyes* Ceausescué. A sofőr szó nélkül visszafordult, és csak azután válaszolt a hívásra. A kerekek felsikoltottak, ahogy a gázpedált a padlóig nyomta.

— Hatvankettes útban van nulla-egyeshez.

Manea várt rám a lépcső tetején.

— Az a jó hír Főnök, hogy vége a viharak, és az Elvtárs Andreijel Moga egyik pornófilmjét nézi. Gheorghe Moga a Securitate Kémelhárítási Igazgatóságának volt a vezetője, Stefan Andrei pedig az újonnan kinevezett külügyi intéző.

— A rossz hír az, hogy Elena is velük van.

Ceausescu irodájának súlyos bársonyfüggönyeit leengedték. Ceausescu, felesége, Elena és Andrei között a tárgyalóasztalnál ülve egy színes filmet nézett, amit Moga vetített a hordozható vászonra. Nagyon is ismerősek voltak már az ilyesfajta kompromittáló filmek, amiket a Kémelhárítási Igazgatóság rejtett kamerákkal és mikrofonokkal készített.

Meglátva, hogy beléptem, Ceausescu hirtelen fölállt, és elindult az ajtó felé. Ceausescu, — ez az állóvízszerű magánéletében igazi prűd paraszt —, gyűlölte a szexuális perverziót.

— Menjünk — suttogta, ahogy mögém ért.

Fölálltam és követtem őt. Elhagyta az irodát, anélkül, hogy egyet is elvett volna az asztalán elrendezett iratok közül. Ezeket rendbentartani Manea feladata volt. A többiek hátramaradtak, hogy megnézzék a bemutató végét. Az elnöki Mercedes, — a biztonsági autók és motorkerékpárok egész flottájával együtt állandóan kinn várakozott —, a mintegy 50 lábnyra lévő parkolóhelyéről teljes gázzal az ajtó elé robogott.

— Jöjjön a házba velem.

A sofőrnek, aki több mint tíz éve vele volt, mint testőrezredes, nem volt szüksége kérdésre ahhoz, hogy tudja hova megyünk. Nyaktörő iramban indult el az üres utcákon át. Ha Ceausescu elhagyta a hivatalát vagy a rezidenciáját, akkor a forgalmat mindig teljesen leállították. Több száz, közönséges gyalogosnak álcázott biztonsági ember, akik rendszeresen járőröztek az utat Ceausescu irodája és rezidenciája között, elrejtve, egyenként megmutatták magukat végig az út mentén, jelezve, hogy minden rendben, ellenőrzés alatt van.

Ceausescu az első ülésen ült, és mint általában, komor és szűkszavú volt, elmerült saját gondolataiban. Rendszerint soha nem nézett ki az autó ablakán, hogy ne keltse föl az emberek érdeklődését. Mintegy tíz perces száguldás után az üres utcákon keresztül, Ceausescu autója elérte uticélját. A Tavasz utcában fekvő elnöki rezidenciát tökéletesen körülzárta egy magas beton- és téglafal. A tömör, súlyos acélajtók automatikusan kinyíltak, és a kocsi úgy száguldott be, hogy le sem csökkentette sebességét.

— Sétáljunk — mondta Ceausescu.

Ez rendszerint annak jele volt, hogy valami különleges ügyet akar elém tární. A nagyon bizalmas témákról jobban szeretett a házon kívül beszélni, mint az irodájában vagy a rezidenciájában. Mint bárki, aki olyan sok otthonban és hivatalban helyezett el mikrofonokat, ő is nagyon óvakodott ezeknek attól a hátborzongató képességétől, hogy be tudnak hatolni még a legszemélyesebb és legbensőbb gondolatokba is. Így a rózsakertje volt az a hely, ahol a román hírszerzést és külpolitikát illető legbizalmasabb határozatok megszülettek.

Azonnal elindult, amilyen gyorsan csak kurta lábaival sietni tudott, keresztül a több ezer négyszögöl nagyságú, hatalmas rózsakerten, ami szinte nappali fényességgel volt megvilágítva, s telistele volt rózsabokrokkal és szökökutakkal.

— Kapcsolják le a fényeket. Csak a „törpéimet" hagyják meg — parancsolt a körülöttünk álló testőrök egyikének.

Ha a kertben a titkairól tanácskozott, mindig idegessé tette a neonok toladó fénye, ami látott fehérséggel sugárzott mindenre. Azonnal a bokrok közé rejtett kis lámpácskák százai vetettek lágy fényt az ösvényekre.

— Nos, mi újság? — kérdezte Ceausescu.

Mindig ugyanezzel a hozzáam intézett kérdéssel kezdte a megbeszélést, még akkor is, ha tízszer látott már aznap. Gyakran mondogatta, hogy az ő külföldi hírszerző-szolgálatának mindig kell valami újdonságot jelentenie.

— Éppen most kaptam egy üzenetet Washingtonból — válaszoltam. — Az Iroda megszerezte a másolatát annak a teljesen friss, hosszú táviratnak, amit a bukaresti amerikai nagykövet küldött az amerikai Külügyminisztériumnak.

— A W-12-től? — Ez volt a fedőneve az amerikai Külügyminisztériumban lévő ügynöknek.

— Igen, Ceausescu elvtárs. Átadta azt a dekódolt táviratot, ami éppen most érkezett a bukaresti nagykövettől.

— És mit mond az az idióta? — Ceausescu gyűlölte *Rudolph Aggrey-t*, mert az gondolta, hogy az amerikai Külügyminisztérium azért küldött egy négyet követként Bukarestbe, hogy az d ügyeit akadályoztassa.

— Indítványozza az Ön washingtoni látogatását.

— Van valami jele annak, hogy gyanítanak a „Horizont”-ot?

— Semmi *erre* utaló nyom.

— Küldje el nekem holnap a táviratot. Mi újság van még?

— Szintén Washington jelenti, hogy „Richárd” megszerzett egy Romániáról szóló CIA jelentést.

„Richárd” egy magas rangú hivatalnok volt az Egyesült Államok Mezőgazdasági Minisztériumában, akit szintén a DIE szervezett be ügynöknek.

— Nincsen benne semmi a „Horizont”-ról?

— Semmi.

— Akkor térjünk át egy másik napirendi pontunkra. Nicolae elkezdte már a befolyásszerző ügynökök beszervezését?

— Van egynéhány ügye az amerikai Külügyminisztériumban — válaszoltam.

Nicolae M. Nicolae egy ragyogó képességű mérnök volt, aki életének legnagyobb részét a Külkereskedelmi Minisztériumban töltötte. 1972-ban Ceausescu a legnagyobb titokban a hírszerző” szolgálat ezredesévé tette őt, és 1976 májusában nagykövetként elküldte az Egyesült Államokba.

— Tartsa őt készenlétben. Felismerte valakinek az arcát Moga filmjéből?

— Nem hinném, Ceausescu elvtárs.

— Az amerikai nagykövet felesége.

— A jelenlegi?

— Az előzőé. Az egyetlené, akit kedveltem.

— Moga elintézte, hogy az egyik embere, aki követségi sofőr volt, a nő szeretője legyen. Most el akarja küldeni a sofőrt Amerikába, először csak látogatóba, aztán véglegesen. Lépjen érintkezésbe Mogával. Elképzelhető, hogy valamikor magának és a DIE-nek kell átvennie a nő kezelését.

_Ceausescu elvtárs, mi még sohasem cselekedtünk semmit egy amerikai nagykövet ellen. És úgy gondolom, hogy senki más se tette ezt.

_Soha nem is volt azelőtt olyan nagykövetünk, akinek a felesége ribanc lett volna. Most mivel foglalkozik a férfi?

— Alkalmazott a „Foggy Boltom” 2-ban.

— Jobb nem is lehetne.

EGY KÖZEL-KELETI KÖZVETÍTŐ?

— Mondja el még egyszer, hogy mit mondott Szádat.

Két nappal azelőtt tértem vissza kairói utamról, ahová Ceausescu mint személyes üzenetvivőjét küldött az egyiptomi elnökhöz, Anvar Szadathoz.

— Azt, hogy elhatározta, elfogadja közvetítőként Cartert Egyiptom és Izrael között — válaszoltam — Jimmy Carter elnök törekedett erre a szerepre.

— Néhány héttel ezelőtt Szádat belegyeezett abba, hogy itt, Romániában találkozzon Beginnel.

Ceausescu határozottan megpróbált közvetíteni Szádat és az izraeli miniszterelnök, Menachem Begin között.

— Most Szádat figyelembe veszi, hogy Carter nagyobb személyes befo-lyással bírhat Beginre — mondtam. — Azt gondolja, hogy Carter a CIA-t is bevonja a játszmába.

— Nem tudom elhinni. De Brezsnyev sem. Tegnap elküldtem neki a maga jelentését, és ma már itt volt V. I. Drozsgyenko a személyes üzenetével, amiben kér engem, hogy próbáljuk meghiúsítani Carter tervét.

V. I. Drozsgyenko a szovjet főtítkár, Leonyid Brezsnyev bukaresti nagykövete volt.

— Ha nem tudjuk megtartani Romániát, mint találkozóhelyet, akkor azt akarja, hogy a közel-keleti béke ügyét a genfi konferencia hatáskörébe utaljuk,

és szeretné meggyőzni Cartert, hogy ismerje el a PFSZ-t, vagy legalábbis egyezzen bele egy erről való megbeszélésbe.

Tudtam, hogy nem lesz könnyű bármiféle békefolyamatba bevonni Jasszer Arafatot és az ó Palesztin Felszabadítási Szervezetét.

— Arafát nem eléggé rugalmas, hogy megegyezzen Carterrel.

— Majd én azzá teszem! Az Ön dolga az, hogy amilyen gyorsan csak tudja, hozza ide.

Ceausescu újra hallgatásba merült.

A rezidencia mellett elhaladva zajosan üvöltő rockzenét hallottam, amit kis robbanásszerű hangok szakítottak meg. A nyitott ajtó mellett elmenve egy futó pillanatra láttam Ceausescu fiát, Nicut, amint éppen fölbontatlan Scotch-os üvegeket vagdosott a falhoz. Ahogy összetörték, a bennük lévő ital ráfröccsent a bútorokra, és Nicu röhögése visszhangzott a szobában. Nicu tinédzser éveinek

közepe óta kemény ivó volt, akkoriban gyakran tűnt el otthonról, és csak néhány nappal később találták meg, hullarészegen, a barátai házában, vagy valamilyen nyomorúságos kocsmában. Abban az időben mindent megivott, kezdve a *tsuicá-tól*, — erős szilvapálinka, hasonló a *sligovicá-hoz*, a román nemzeti italhoz —, a vodkáig, Coiztreau-ig és a pezsgőig. Most 27 évesen csak Johny Wal-ker Black Labelt iszik.

Messze előttünk Elenát láttam a bejárati ajtónál. Ahogy észrevette a férjét, egy testőrt küldött érte, hogy vacsorázni hívja. Ahogy a ház felé indult, Ceau-sescu meghívott engem is a bemutatásra kerülő *Kojak* filmre.

— Tízkor a moziban leszek — hallottam a sötétből távolodó hangját.

Bár Ceausescu fanatikus mozirajongó volt, soha nem ment nyilvános moziba. Minden egyes rezidenciájában egy tökéletesen fölszerelt vetítoszoba volt. Kedvencei az amerikai krimik voltak és Napóleonról, a példaképéről szóló filmek.

— Előbb lőnek, aztán kérdeznak — szokta mondani az amerikai krimi szereplőkről.

Az én feladataim közé tartozott az ilyenfajta filmek beszerzése külföldről. Mint minden, a vetítő is nagy volt a rezidencián. Minden tárgy világosszürke bársonnyal volt bevonva. Az első sorban két hatalmas, nagy öblű, kényelmes fotel állt, mik szinte elnyelték a bennük ülőt. Mindkettő előtt alacsony asztalka. Pontban tízkor lépett be Ceausescu a moziterembe. Egy fehér garbonyakú pulóvert viselt. Elena tíz perccel később követte őt, félig begombolt, sűrke bársonyból készült hosszú köntösben. Ceausescu mindig pontos volt, Elena sohasem. A pincér fölszolgált Ceausescunak csak az ő számára készített különleges moldáviai fehér borát, és kinyitott egy, a hidegtől harmatozó üveg Cordon Rouge pezsgőt, Elena kedvenc italát. Magánrezidenciájában, a vetítés alatt, Ceausescu teljesen elengedte magát, tökéletesen különbözeit a nyilvánosságnak mutatott énjétől. Szerette a jfó/afc-filmeket, nemcsak azért, mert tele voltak cselekménnyel, hanem azért is, mert gyors felfogásának nem okozott problémát az epizódok végkifejletének megfejtése. Amikor a film véget ért, a kigyulladó lámpák megvilágították a mélyen alvó Elenát, akinek szája és köntöse szemérmetlenül szétnyílt. Elena soha nem tudott ébren maradni a film befejezéséig. Ugyanakkor egyetlen esetre emlékszem, amikor Ceausescu elaludt a műsor alatt. Egy színpadi gálaműsor alatt történt, amit a Costa Rica-i elnök, José Figueres Ferrer adott Ceausescu tiszteletére 1973-ban és ő nemcsak a repülés okozta fáradalmak, de az álmosító balett miatt is álomba zuhant. *Kojak* volt az ő stílusa, nem a balett.

Miután megivott még egy pohár bort, Ceausescu szokásos fürge járásával kifelé indult, és intett nekem, hogy kövessem. A dolgozószobája elefántcsont berakású mahagóni bútorokkal volt tele. A könyvespolcon Marx és Lenin ösz-szes művei sorakoztak kékbe, mellettük Ceausescu munkái vörösbe kötve.

— Most Arafát tartja kezében az adut — kezdte. — Ha tudok beszélni Car-terral, Szadattal és Beginnel arról, hogy át tudom formálni a PFSZ-t egy száműzött kormánnyá, és meg tudom győzni, hogy fogadja el valamilyen módon a 242-t és a 338-at, akkor lehetnék én a közvetítő. Meg kell kötnünk Arafát kezét. A 242-es és 338-as ENSZ-határozatokról volt szó, amelyek elismerték Izrael Állam létezését.

— Azt akarom, hogy Arafát legyen itt — folytatta — Küldje el a gépemet Bejrútba, hogy ő és Olcescu jöjjenek.

Konstantin Olcescu ezredes volt a román külügyi megbízott és a DIE libanoni főnöke.

— Azt akarom, hogy „Anetté” is itt legyen — tette hozzá Ceausescu. — Neki több befolyása van Arafatra, mint bárki másnak.

„Anetté” egy Arafathoz nagyon közel álló DIE ügynök titkos neve volt, de ha Ceausescu elmerült gondolataiban, rendszeresen férfiként emlegette őt, elfelejtve női álnevét, pedig az egyik legkedvesebb embere volt a PFSZ-ben.

Miközben Ceausescu beszélt, nagy robajjal kivágódott az iroda súlyos ajtaja. Elena jelent meg, a köntöse teljesen kigombolva, a haja zilált, a szemei vörösek és dagadtak voltak.

— Már mindenütt kerestelek, Nicusor! Hol voltál?

— Beszélgettem Pacepával. Elküldöm

Arafátért.

Elena hozzám fordult.

— Jobb lesz, ha rábírja, hogy azt tegye, amit mi akarunk. Azt akarjuk, hogy az Elvtárs kapja meg a Nobel-békedíjat. Annak az idióta von Kissingernek is odaadták. Világos?

A megtisztelő „von”, amit Elena az említett Kissingernek, az amerikai nemzetbiztonsági tanácsadónak adományozott, nem éppen bók volt. Gyűlölte Kissingert, attól a pillanattól fogva, hogy a Nobel-békedíjáról hallott.

— Azt akarom, hogy a nagykövemé az én saját ügynököm legyen Amerikában, és én itthonról irányíthassam őt.

— Azt a rosszhírű nőt?

— Azt a kurvát. Mondtad Pacepának, hogy lépjen érintkezésbe

Mogával?

— Ühüm.

— Ezért szeretlek téged ennyire. — Elena Ceausescu pulóverje alá csúsztatta a kezét és azt turbékolta: — Kívánlak téged Nicusor, menjünk az ágyba.

— Intézzé el, amit mondtam, Pacepa — szólt vissza Ceausescu a vállá fölött, miközben Elena a hálószoza felé vonszolta.

Elmúlt már éjfél, amikor elhagytam a rezidenciát és elindultam haza. A házamhoz vezető rövid út mentén hársfák virágoztak. Illatuk mindig fölidézte bennem a gyerekkoromat, és a szüleim háza előtt álló hatalmas hársfát.*

„ANETTÉ”: KAPCSOLAT A PFSZ-SZEL

„Anetté” valójában Hani el-Hasszan, Arafát legjobb barátja volt. 1972 októbere óta ismertem őt, amikor Arafatot kísérve először jött Romániába. Én Ceausescu hivatalában voltam egy DIE-tolmáccsal és Nicolae Dolcaruval, a DIE akkori főnökével.

— Ez Hani el-Hasszan testvérem. — Arafát nyitotta meg a beszélgetést. Kézifegyverét az asztalra rakta, és rámutatott egy középkorú, jó felépítésű, fekete hajú, bajszos férfira, aki elegáns európai ruhát hordott, tekintélyt és nyugalmat sugárzott. Noha választékos megjelenésű volt, akár egy jogászprofesz-szor, kifejezéstelen szemei, hatalmas kezei és a mozdulatai valami módon engem mégis egy hentesre emlékeztettek.

— El-Hasszan a legodaadóbb személyes barátom és a legközelebbi munkatársam, habár csak úgy ismerik őt, mint a tanácsadómat — mondta Arafát. — Kevés ember tudja valójában, hogy ő igazgatja az egész külföldi hírszerző hálózatot. És még kevesebben ismerik az ő valóságos, titkos szerepét a palesztin forradalomban, kevesebben, mint ahány ujjam van — Arafát ezt kihangsúlyozva, fölemelte szélesre tárt tenyerét.

— El-Hasszan az egyik legfontosabb szereplője a mi harcunknak. Fonto-sabb, mint maga, vagy maga, — folytatta rám és a Docarura mutatva —, mert most állóháborút folytatunk, ő volt az, aki néhány hónappal ezelőtt kigondolta válaszukat a Nemzetközi Olimpiai Bizottságnak azon döntésére, hogy nem engedik a palesztin atléták indulását a Münchenben zajló játékokon. Ő az ész, aki feljuttatta szervezetüket a legkisebb újságok címlapjára is. (Arra az 1972. szeptember 5-i mérszárlásra gondolt, amikor a müncheni olimpián 11 izraeli atlétát gyilkolt meg egy PFSZ terrorista csoport.)

Arafát kételkedni látta hallgatóságát.

— Senkit se tévesszen meg ez az elegáns megjelenés! — kiáltotta.

— El-Hasszan testvér nem a fegyverek embere. Ő az ész. Ő az agy, a mi agyunk — mondta Arafát határozottan.

Hasszánra pillantottam, és már képtelen voltam választékos jogászdoktort látni benne. Az arca mozdulatlan volt, mint egy kő. Ahogy pillantásunk találkozott, a szeme áthatóan és gonosan csillogott.

Az 1972 októberi találkozó után széles körű cserekapcsolat indult meg a PFSZ és a DIE között. Azok az Izraelről és Jordániáról szóló titkos DIE-jelcn-tések, amelyeket Hasszán küldött, kimagaslóan a legjobb információk voltak mindazok közül, amit a Szovjet Blokk ezen a területen valaha is szerzett. Ceausescu Hasszán valamennyi követelését jóváhagyta — még azokat is, amelyek túlzóak voltak. A DIE hamarosan elkezdte egy hatalmas hírszerző felszerelés beszerzését, kezdve az elektronikus lehallgató készülékektől az izraeli és jordániai állami intézményekben elhelyezett titkos berendezésekig. Olyanokat is

Hasszán rendelkezésére bocsátott, amelyek adók zavarására és titkosírásokhoz szolgáltak segítségül, de még más kémfelszereléseket is adott neki.

— Moszkva a PFSZ izmait növeli, én az agyát táplálom — mondta Ceausescu.

1975 januárjában Arafát és Hasszán Bukarestbe érkezett. Céljuk az volt, hogy meggyőzzék Ceausescut arról, hogy nyújtson segítséget a legnagyobb PFSZ titkos hadműveleteknek: megdönteni Husszein jordániai király hatalmát, meggyilkolva őt, és Jordániából a PFSZ által vezetett palesztin nép új otthonát megteremteni. Husszein legelkeseredettebb ellensége Hasszán volt.

— Jordánia népességének több mint a fele palesztin — mondta és a Palesztin Nemzeti Alapokmány szerint a PFSZ a felelős értük. Lassan már Palesztina Jordániává változik, s a király bekebelezi a palesztinokat. — Hasszán levonta a következtetést:

— Husszeinek meg kell halnia. Nem kevésbé veszélyes a palesztin ügyre, mint Izrael.

Mindenesetre Ceausescu filozofikusan válaszolt: — A monarchiák és dinasztiák mindig kibékíthetetlen ellentétben állnak a forradalommal.

HUSSZEIN KIRÁLY MEGTÁMADÁSA

Az említett találkozó után Ceausescu megparancsolta, hogy készítsek elő számára egy jordániai utazást. 1975 áprilisában elkísértem őt és Elenát ammani hivatalos látogatásukra. A repülőtérről a királyi palotába menet az általam valaha is látott legharciasabb kíséret vett körül bennünket. Önjáró rakétavető a gépkocsikaraván előtt, körülöttünk tankok, mögöttünk léghelárító tüzérség: mindez csak egy részét alkotta a biztosításnak.

— Talán öfelsége valamilyen információt kapott a látogatásommal kapcsolatban? — kérdezte Ceausescu, aki mindig a saját bőrét féltette a legjobban.

— Ó, nem Elnök úr. Ez a szokás. Jobb félni, mint megijedni. Ammanba érkezésünk utáni napon maga Husszein vitt el minket saját repülőgépen az Aqabai-öbölbe. Hétvége volt, és a király nem egyszerűen csak két

pihenőnapot akart biztosítani Ceausescu számára, hanem meg akarta mutatni

Jordánia egy olyan ősi partvidékét is, amelyet ő személyesen próbált modernizálni. A gépen a következő utasok voltak: Alya, a király akkori felesége; Ceausescu és Elena; Gheorghe Serbanescu, egy DIE tisztviselő; Ceausescu tol

mácsa, aki Husszein egykori egyetemi barátja volt és én. A gyönyörű, tiszta fényben Jordánia e részének hihetetlen panorámája tárult elénk. A királyné volt

a vezetőnk, megmutogatta Aqaba legszebb pontjait, és mesélt arról a nemzetközi

sportfesztiválról, amely egybeesik a király minden év novemberének közepén tartott születésnapjával

A nyugalmas aqabai rezidenciában, amelynek szinte minden pontjáról a Vörös-tengerre lehetett látni, minden egészen természetesen és protokoll nélkül zajlott. Húszéin és Alva meghívták Ceausescuékát üvegfenekű" csónakjukra, hogy nézzék meg a világ egyik leggyönyörűbb korallzátonyát, majd az egyik motoros jachtjukon szórakoztatták a házaspárt. A korai vacsora után, melyet mindenki személyesen rendelt, és külön-külön fogyasztott el, — „En a Colát és a hamburgert szeretem, önök azt ehetnek, amit kívánnak", mondta Husszein —, a király legkedvesebb esti szórakozását, a mozit tervezte be.

Ceausescunak azonban más ötlete volt a nap hátrélvő részét illetően. Amikor vacsora után ő és Husszein újra találkoztak, Ceausescu bevetette Arafát tervét. Haragosan beszélt a PFSZ nemzetközi terrorizmusa ellen, és szigorúan elítélte a PFSZ jelenlegi akcióját Husszein élete és Jordánia függetlensége ellen. Közel kétórás beszélgetés után aztán az asztalra helyezett egy aktát, amely a PFSZ terroristáinak életrajzi adatait tartalmazta, fényképekkel együtt. Szükségtelen mondani, hogy nem említette azt a tényt, hogy ezeket Hani el-Hasszantól kapta, külön Husszein számára összeállítva. Ceausescu ezután indítványozta, hogy „rendkívül bizalmas" kapcsolatot hozzanak létre a romániai és a jordán hírszerző szolgálat között, azért, hogy személyes épségüket és országaik függetlenségét megvédjék. Amikor Ceausescu befejezte a minden részében hitelesnek tűnő jelenetét, a király néhány percig csendben maradt. A PFSZ-szel való küzdelem hosszú története az ő számára már élet és halál kérdésévé tette az ügyet. Azután erős, karatéban edzett tenyerével megrázta Ceausescu kezét, és szó nélkül megölelte őt.

A következő nap Husszein tájékoztatta Ceausescut a beleegyezéséről, hogy „testvéri kapcsolat legyen a két hírszerző szolgálat között". Néhány órával később megtörtént első találkozásom a jordán külföldi hírszerző szolgálat főnökével és rögtönzött stábjával. Hamar világossá vált számomra, hogy a PFSZ majdnem olyan fontos számukra, mint Izrael, és nekik is voltak értékes forrásaik a PFSZ különböző szintjein és különböző frakcióiban.

Mire Ceausescu elhagyta Jordániát, a jordán külföldi hírszerző szolgálattal való gyors együttműködésben a legkülönbözőbb anyagokat szedtuk össze a PFSZ-ről, mindezt anélkül, hogy időt fordítottunk volna az eredetük tisztázására. Nagylelkűségében Husszein megparancsolta, hogy azt a különleges iratot, amely a jordániai biztonsági szolgálat és a katonai erők által az ő életének külföldi terroristáktól való megvédésére szervezett mintát részletezi, testvéri segítségként adják oda Ceausescunak, valamint a román biztonsági erőknek, hogy elnökük életét megvédhessek. Husszein személyes parancsára a két hírszerző szolgálat bizalmas kapcsolatrendszerét épített ki, beleértve egy speciális kétoldalú rádióközlési rendszert is. Néhány nappal később Hani el-Hasszan Ceausescu saját kezéből kapta meg a jordán király és hírszerző szolgálata által küldött minden egyes információ másolatát. Ezek után Hasszán rendszeresen gondoskodott olyan információkról, amelyeket a jordán szolgálatnak jutattak el mint állítóla-

gos román jelentéseket. Ugyanilyen rendszeresen meg is kapta Husszein hírközlő szolgálata által az elkövetkező ammani és bukaresti személyes találkozáson, illetve a kódolt rádióközlési rendszeren keresztül adott összes információt.

1976-ban Ceausescu javasolta Arafatnak, hogy cseréljenek ki néhány hírszerző tanácsadót. A néhány PFSZ tisztviselővel kiegészítve a DIE terrorista részlegében drámai változás állt be. Ezt „Z-szolgálat”-nak hívták. A „Z”, az ábécé utolsó betűje, a végső megoldást jelképezte. Erre a szolgálatra Arafát és Hasz-szan két csapatnyi válogatott, hivatásos PFSZ terroristát diszponált, akiket különleges romániai akciókra képeztek ki, és akiket később Ceausescu parancsa értelmében Nyugaton végrehajtandó gyermekrablással és gyilkossággal bíztak meg. Constantin Munteanu DIE tábornokot a tanácsadók csoportjának főnökévé nevezték ki Bejrútban, ő tanította meg a PFSZ-t arra, hogyan folytasson elterelő és megtévesztő műveleteket csak azért, hogy a Nyugat megismerje a szervezet nevét.

„ANETTÉ” BESZERVEZÉSE

1976 végére Hani el-Haszsan formálisan is szervezett román ügynök lett. Megkönnyítette ezt a tanácsadók jelentése arról, hogy nem bír ellenállni a nyugati pénz csábításának. Ceausescu személyes utasítására a nőies „Anetté” fedőnevet kapta. Hasszán DIE aktája megmutathatná, hogy rendszeresen 2500 és 10 000 dollár közötti összegeket kapott készpénzben, és azt is, hogy információi rendkívül értékesek voltak. A DIE szakértők például rengeteg olyan adatot találtak a PFSZ-től származó hatalmas mennyiségű hangszalag között, amelyek a kelet-bejrúti telefonvonalak folyamatos lehallgatását tartalmazták. „Anettnek” köszönhetően a PFSZ lehallgató-központ, — ezt a szovjet KGB építette nekik —, titokban a szovjet nagykövetséghez is kapcsolódott, s valójában kétélű fegyverként a PFSZ-t magát is ellenőrizte. Ezen kívül „Anetté” jelentős információkat szerzett a PFSZ terroristák számára Bulgáriában szervezett titkos kiképző bázisokról és táborokról. A jugoszláv hegyekben lévő PFSZ kiképző központokról szóló jelentéseit Ceausescu rendkívüli módon élvezte, mert nyilvánvalóvá tették előtte Tito kétszínűséget. „Anetté” legfontosabb ténykedése mégis az volt, hogy hatalmas mennyiségű nyugati fegyvermintával látta el a DIE-t, kezdve az automata fegyverektől a harckocsikig. A legtöbbet Libanonban zsákmányolták, de néhányat a PFSZ-szel együttműködve, hasonló terrorista csoportokat hasznosítva, — japán Vörös Hadsereg, az olaszországi Vörös Brigádok és a nyugatnémet Baader-Meinhof csoport, — szereztek meg.

Mögöttem halkán dorombolt az autó motorja. Valahányszor éjszaka mentem haza, sofőröm diszkrétan a ház kapujáig követett tekintetével. Egy kétlakásos épületben laktam, amelyet a híres építész, Július Prager épített két nővére számára a második világháború előtt. Ceausescu költöztetett ide, a Zója sugárút 28.

szám alá, így tulajdonképpen a saját rezidenciájához kötött engem is. Az első emelet volt az enyém, — luxuslakás hatalmas kerttel, szabadtéri úszómedencével. A második emelet Dr. Petru Groza idősebb fiáé volt. Petru Groza 1945 márciusában az első kommunista érzelmű miniszterelnök volt, aki később Románia elnöke lett.

Ahogy aznap este hazaérkeztem, az utca túloldalán lévő lengyel nagykövetséget őrző milicista kilépett örbódéjából és előírászerűen szalutált. A súlyos fémkaput kinyitva láttam, hogy a ház második emeletén óvatosan megmozdul a függöny. Groza felesége volt az. Mindig fönnmaradt, hogy meglessen, azzal sem törődve, hogy milyen késő van. Férje idült alkoholista volt, és én maradtam az egyetlen szórakozása. Néhány hónappal ezelőtt kikottyantotta, hogy belém-szeretett, és elbűvöli minden, ami velem kapcsolatos: külföldi útjaim, televíziós szerepléseim Ceausescuval, és a fekete limuzinok pompája.

Lakásom teljesen sötét volt. Azonnal a dolgozószobámba mentem, ahol íróasztalom lámpája gyengéden megvilágította a két bekeretezett és kinagyított, színes fotókkal teli hatalmas falat. Valamennyi engem ábrázolt: Charles de Gaulle-lal Párizsban sétálok; Bonnban Willy Brandttal ebédelek; a Karib-tengeren Raul Castróval halászom; ahogy kikísérem a washingtoni román nagykövetséget elhagyó Richárd Nixont és Henry Kissingert; Gerald Forddal beszélgetek; Hirohitóval fogok kezét; vitatkozom Ferdinánd Marcossszal és feleségével; Imeldával táncolok a jachtjukon; amint terepszínű sátrában hallgatom Moammer el Kadhafit; Jasszer Arafattal találkozom libanoni főhadiszállásán; Anvar Szadattal a palotája kertjében beszélgetek; meglátogatom Hafesz Asszadot a nyári rezidenciájában; és hogy több mint harminc alkalommal kísérem Ceau-sescut különböző látogatásain Észak- és Dél-Amerikában, Nyugat-Európában, Ázsiában és Afrikában. Balra, egy tágas, diszkréten megvilágított falon hivalkodik az évek során összegyűjtött 39 román és külföldi kitüntetés. Közülük a legnagyobb és leglátványosabb egy latin-amerikai, csillogó, zománcozott képével és tömör láncával. A legértékesebb viszont az, amelyet Jean Bédel Bokassától kaptam a Közép-afrikai Köztársaságban, valamint egy gyémántokkal kirakott, súlyos arany, amelyet az iráni sah adott. A kitüntetések mellett lógott az a Steiner-hegedű, amelyet gyermekkoromban születésnapomra kaptam nagyapámtól, a történelmi emlékü Nicolae Iorgától, röviddel azelőtt, hogy a fasiszta Vaszárda 1940-ben meggyilkolta.

Ettem néhány falatot az ételből, amit Dana lányom készített az ebédlő asztalára. A hálószoza súlyos redőnyei hermetikusan kirekesztettek minden fényt. Közel három évtizede alig aludtam négy-öt óránál többet éjszakánként, így hát megtanultam, hogy kevesebb mint egy perc alatt álomba zuhanjak, de csak akkor, ha a szobában koromsötét van.

II. FEJEZET

—■ Mindketten a saját érdekünkben akarjuk befolyásolni Amerikát. Az eszközeink persze különbözőek. Ön, Arafát testvér, fegyvert használ. Én szavakat.

—A harc, Ceausescu testvér! Az egyetlen dolog, amit Amerika tisztel: a fegyveres harc és a terror.

—Arafát testvér, Ön itt járt 1972-ben és itt van most is. Saját szemével láthatja, hogy ez alatt az idő alatt Romániában nem változott semmi. Mi még most is ugyanaz a kommunista ország vagyunk, ahol a magánvagyon nemcsak tiltott, hanem szégyenletes dolog. De a Nyugat most szeret bennünket. Két amerikai elnök is járt Romániában, mióta elindítottam a „Horizont” műveletet, azelőtt pedig egy sem. Tizenkét milliárd dollárom van nyugati bankokban — évente két milliárdot szereztem. Tíz évvel ezelőtt a legfőbb technológiai szerzemény, amit Románia kiimádkozott Amerikától, a hibrid kukorica volt. Most a Varsói Szerződésen belül Bukarest az egyik legjobb az amerikai csúcstechnológia megszerzésében.

—Ez valóban így van?

—Nem csak én gondolom így, Brezsnyev is ezt mondta.

—Bámulatos.

—Mielőtt elkezdtem a „Horizont” tervet, semmit sem tudtam kivinni Amerikába. Az egyetlen dolog, amit tettem, hogy importáltam a csúcstechnológiát. Most az export majdnem egyenlő az importtal és tíz év múlva a mérleg az cn javamra fog billenni, öt éve alig volt tucatszám hírszerzőm Amerikában, most ötször annyi van, beleértve a nagykövetet is. Néhány év múlva tízszer ennyi lesz. És mi jutott Amerikának mindebből? Szar, semmi más, csak szar!

Beszéd közben Ceausescu pusztá kézzel falta a paradicsomszeleteket, a babot és a juhsajtot, — kedvenc desszertjét. Közeli barátainak társaságában jobban szerette a kezét használni, mint villáját, vagy a kést. Így tett Arafát is, aki a kis szünetet arra használta ki, hogy betömje szájába a csöpögő baklavát, amit előtte mezeskancsóba mártogatott. Arafát kedvec szokása volt a mézet egyenesen a mézesbödönből enni.

CEAUSESCU TESTVÉR, ARAFÁT TESTVÉR

Jasszer Arafát Hani el-Hasszan kíséretében egy órával ezelőtt érkezett meg Bukarestbe Ceausescu elnöki repülőgépén. A hatalmas fogadószobában a 24 személyes, hosszú asztalnál most csak öt, hétköznapi öltözött ember ült. Az egyik oldalon Arafát és Hasszán foglalt helyet, közöttük ült Gheorghe Scrba-

nescu, a DIE-tolmács. Ceausescu egyetlen idegen nyelven, oroszul tudott, mellette kettős szereposztásban én, mint személyes tanácsadó és mint a román külföldi hírszerző szolgálat aktív főnöke. Az Arafát és Ceausescu közötti hasonlóság mellbevágó volt.

Ceausescu nemcsak politikai indokokból, de antiszemitizmusának természetes következményeképpen is számított Arafatra. Arafát szakállja és világosbarna bőre nélkül alig lehetett volna megkülönböztetni őket. Egyforma arcvonásaik voltak, egyforma kifejezés ült a szájuk körül, — ugyanaz a mosoly, ugyanazok a szemek, melyek mintha lyukat fúrnának az emberbe. Egyformán cselekedtek és gondolkodtak. Ugyanolyan beszédek, ingerlékenyek, hevesek, erőszakosak és hisztérikusak voltak. Az erős hasonlóság szíven ütötte mindkettőjüket első találkozásuk napján és nagyon fontos szerepet játszott folyamatos barátságukban.

Ceausescu egy darab kenyérrel tisztára törölte tányérját.

— Két hét múlva újra Washingtonban leszek. Esküszöm önnek, hogy Carter elismerőleg fog szólni Romániáról, mint hatalmas országról, engem pedig „kiváló nemzetközi politikusnak” fog nevezni.

— Ez mind a „Horizont”-nak köszönhető, nem? — szólalt meg Hasszán először az este folyamán.

— Tud jobbat? — kérdezte Ceausescu gyengéden nézve rá.

Ceausescu Arafatot a legjobb barátjának tartotta, „az én ravasz rókám”-nak nevezte, viszont Hasszánt láthatóan csodálta álnokságáért és hidegvériiségéért.

Fölkapott egy egész paradicsomot, beleharapott, mint egy almába, — levet és magokat fröcskölve szét. Aztán babbal és juhsajttal tölte tele a száját, ujjait szórakozottan a fehér damasztabroszba törölte, mialatt ravasz, borzserű szemével Arafatot tanulmányozta.

— Hogyan haladnak az önök befolyásoló hadműveletei? — kérdezte témát váltva.

— A tanácsadók, akiket Hasszán Pacepa testvértől kapott, igazi művészek. Ceausescunak megtetszett a gondolat.

— A befolyásszerzés valóban művészet és mesterség.

— Éppen most készülünk valamire Bécsben — szólt közbe Hasszán. — Könnyen lehet az akció eredménye egy békedíj Kreiskytól.

Bruno Kreisky osztrák kancellár volt abban az időben. Arafát harsogó nevetésben tört ki: — Ajándék egy zsidótól a PFSZ-nek! Hát nem csodálatos?

— Van egy másik akciónk, amelyben Abu Nidalt használjuk — tette hozzá Hasszán.

— Ki tételezné fel, hogy Nidal, legtüzesebb ellenfelem, az a fickó, aki kiirtotta az embereimet, valamit is tenne az érdekében? — dicsekedett Arafát.

— Gratulálok — mondta Ceausescu —. Mi van az önök színlelésével, miszerint felhagytak a terrorizmussal? A Nyugat nagyon szeretné ezt.

— Csak tettetem, mint ahogy ön a függetlenségét.

— Pontosan. De én újra és újra úgy bizonyítok. A politikai befolyásolás ugyanazon az alapelven épül, mint a dialektikus materializmus: a mennyiségi növekedés átcsap minőségi változásba.

— Nem vagyok olyan tájékozott a marxizmusban, mint Ön, Ceausescu testvér.

— Mondhatjuk, hogy a dialektikus materialista művek olyanok, mint a kokain. Ha egyszer vagy kétszer szippantasz belőle, nem változtatja meg az életedet. Ha nap mint nap használod — rabjává válsz, más ember leszel. Ez a minőségi változás.

— Naponta egy szippantás a pacifista Arafatból...?

— Pontosan, Jasszer testvérem. Lehet még Ön és a PFSZ a Nyugat kábítószer.

Így folytatódott ez a barátságos párbeszéd még egy óra hosszát. Az elmúlt néhány hónapban Ceausescu és Arafát azzal foglalkozott a legtöbbet, hogy egy józan Arafát imázsát megalkotva elismertesse a PFSZ-t Nyugat-Európában.

Ceausescu tért először a dolgok lényegére:

— Kevesebb, mint két héten belül Washingtonban leszek. Ezért hívtam önt ide.

— Terítse ki a kártyáit az asztalra, Ceasescu testvér.

— Nemrégiben beszéltem önnek a tervemről, hogy Szadatot és Begint összehozzam egy asztalnál, itt, Romániában. Helyszínnek Sinaiát választottam és rábeszéltem őket, hogy a világon semmi sem lehet inspirálóbb és biztonságosabb, mint ez a kis félreeső, festői hegyi falu. A király nyári rezidenciája volt itt.

— Tudom. Már említette.

— Néhány nappal ezelőtt elküldtem Pacepát Kairóba, hogy megbeszélje a részleteket Szadattal. Amikor visszajött, alig akartam hinni a fülemnek. Szádat mindent megváltoztatott! Azt mondta, hogy Carter is belépett a játszmába, és nem csak Camp Dávidét ajánlotta föl találkozóhelyül és személyes befolyását Beginre, hanem ráadásul a CIA segítségét is.

— Szádat erről egy szót sem nyögött.

— Azt mondta Pacepának, hogy semmi sem volt nagyobb titokban, mint éppen ez a terv.

— Érdekes — Arafát idegesen mozgatta az ujjait.

— Azonnal informáltam a tervről Brezsnyevet. Tudhatja, hogy személy szerint nem szeretem őt, de a közös cél előrébb való.

Leonyid Brezsnyev és Nicolae Ceausescu, — mindkettő rendkívül bosszúálló természettel „megáldott” ember —, régóta gyűlölték egymást. Brezsnyev 1953-ban lett kétszillagos tábornok és a Szovjet Hadsereg Politikai Osztályának helyettes vezetője. Egy évvel azelőtt a Moldáviai Kommunista Párt Központi Bizottságának titkára volt, azé az egykori román területé, amit a második világháború végén foglaltak el a szovjetek. Emiatt úgy tartották, hogy jártas a román

ügyekben, és őt nevezték ki a román hadsereg politikai nevelésének felügyelőjévé. Brezsnyevnek a román hadseregről mondott éles kritikája Ceausescu rendkívül bántotta. Ő ebben az időben szintén kétszillagos tábornok, a román hadsereg és rendfenntartó erők politikai osztályának a felelőse volt. Ceausescu nem tudta az éles kritikát megbocsátani. Amikor hatalomra jutott, megparancsolta, hogy a DIE készítsen egy részletes tanulmányt Brezsnyev moldvai vezetőként végzett tevékenységéről. Egy évvel később, 1966 májusában, amikor Brezsnyev Bukarestbe látogatott, Ceausescu Brezsnyev elé tárta e dokumentumokat, rámutatva, hogy 1950-52-ben Moldávia oroszosításakor Brezsnyev több mint egymillió román deportált Szibériába, és helyükre oroszokat és ukránokat telepített. Ez a beszélgetés rendkívül elevenbe vágó volt, és a személyes kapcsolatuk megszakadását okozta, Brezsnyev csak tíz év múlva jött újra Romániába.

— Mit mondott Brezsnyev? — kérdezte Arafát, miközben borzszzerű szemének pillantása hol Ceausescura, hol rám ugrott.

— Kevesebb mint huszonnégy órán belül Drozszenko az irodámban volt a Kreml üzenetével. Arra kért, tegyék meg mindent Carter szerepének csökkentéséért és segítsék abban, hogy az egész közel-keleti béke ügyletét áthelyezhessék a genfi konferenciához. Ez nem csak Moszkvát állítaná a középpontba, de az egész ügyet elhúzná az örökkévalóságig. Genf híres erről.

A Szovjetunió és az Egyesült Államok a genfi konferencia társelnökei.

— Carter jól belemászott — mondta Ceausescu ingerülten.

— Carter engem nem tud befolyásolni, és Arafát nélkül nem lesz semmiféle béke!

— Ezt akartam hallani öntől, Jasszer testvér. Segítsen nekem megmutatni, hogy én vagyok az egyetlen, aki befolyásolni tudja Önt.

— Ez az én érdekem is, azért, hogy ön megkapja a Nobel-békedíjat, Ceausescu testvér.

— Amikor Washingtonban leszek, meg akarom mondani Carternek, hogy én, és egyedül csak én tudom megváltoztatni a PFSZ-t, és hogy ezen leszek, ha beleegyeznek, hogy a találkozót Camp Dávidból Genfbe helyezzük át.

— Megváltoztatni, hogyan? — szakította félbe gyanakvóan Arafát.

— Semmi komoly, testvér. Csak néhány kozmetikai igazítás. Semmi hatással nem lesz Önre, de egyetlen húzással megsemmisítheti az elszigetelésére irányuló amerikai kifogásokat és kinyithatja ön előtt Genf kapuit.

Arafát keze megállt a levegőben, s észre sem vette, hogy a kanálról a méz az öltönyére csöpög. Ceausescu folytatta:

— Sokkal könnyebb lesz meggyőzni a Nyugatot arról, hogy egy száműzött kormánnyal tárgyaljon, mint egy terrorista szervezettel.

Arafát hirtelen rápillantott, aztán fürkészően fürta ideges, nyugtalan szemeit Ceausescu tekintetébe, mialatt mechanikusan nyalogatta az üres kanalat.

— ön nem beszél komolyan, ugye?

— Semmiféle fontos változásról nem beszélek, csak egy kirakati tűzi-játékról!

— Nem könnyű dolog.

— Gondolhatja, hogy nekem sem könnyű titokban Moszkvába osonnom, mikor engem fanfarokkal és díszőrséggel szoktak fogadni!

— Engem nem bánt, hogy titokban jöttem, Ceausescu testvér. Ez a mi ügyünk. De mi egy forradalom vagyunk és nem egy kormány. Mi forradalomként születünk és béklyózatlan forradalom akarunk maradni!

— Forradalom maradhat! Az egyetlen, amit meg akarok változtatni, a névtábla az ajtójukon.

Kis szünet után Arafát hosszas szónoklatba kezdett. Azt magyarázta, hogy a palesztinok híján vannak a hagyományoknak, az egységnek és a fegyelemnek ahhoz, hogy államot formálhassanak. A palesztin állam az első napon csődbe jutna. Ez az eszme csak a jövőendő nemzedék számára jelent valamit. Minden kormány, még a kommunista is, törvények és nemzetközi egyezmények alapján szabályozott. Ő semmiféle törvénnyel és más akadállyal nem tudja útját állni a palesztinok Izrael elleni háborújának.

— Nem kételkedem abban — mondta Ceausescu együttérzően —, hogy Önöknek a terrorháború az egyetlen reális fegyverük. De száműzött kormányuk árnyékában annyi műveleti csoportjuk lehet, amennyit csak akarnak, feltéve, hogy a nyilvánosság előtt nem legalizálják őket. Töménytelen akciót folytathatnak világszerte, amíg az ön neve és „kormány” a régi és romlatlan, megegyezésekre és további elismerésekre kész marad.

— És mi lesz a politikai nyereségem? — szakította félbe idegesen Arafát, aki közben egy, a noteszából kiszakított papírlapot tépkedett apró darabkákra.

— Tökét kovácsolhat a bizalomból, ahogy én csinálom — válaszolta Ceausescu. Csettintett, magának egy újabb üveg bort, Arafatnak pedig további korsó mézet rendelve.

Ceausescu nyomására Arafát végül is bólintott. Megígérte, hogy legközelebbi munkatársaival közösen átdondolják a javaslatot, és Constantin Olcescun, a bejrúti román ügyvivő, és a DIE ottani irodavezetőjén keresztül küldi a választ.

— Minél hamarabb kapom meg a pozitív választ, annál nagyobb az esélyünk arra, hogy az ön ügyvédjeként tevékenykedhessek Washingtonban — figyelmeztette Ceausescu.

— Huszonnégy órán belül — válaszolta idegesen Arafát.

— Ha nem huszonnégy, akkor negyvennyolc. Gondolhatja, hogy lesz néhány békítő utalásunk a Nyugat számára a 242-vel és a 338-cal kapcsolatban is.

Ez volt az a két ENSZ-határozat, amelyeknek elfogadását a PFSZ megtagadta.

— Megteszem — mondta Arafát Ceausescu pislantva, mielőtt témát váltott. — Szükségem lenne száz üres útleveélre, Ceausescu testvér. Izraeli, jordán és nyugat-európai kell, valamint néhány amerikai is, ha tud szerezni.

— Ami az enyém, az az Öné is — mondta Ceausescu, s Arafathoz lépve kedvesen megcsókolta mindkét arcát.

Ahogy kart a karba öltve elhagyták a termet, az egyetlen hang amit hallani lehetett, Arafát magas cipősarkainak és Ceausescu vékony bőrtalpainak csattogása volt a márványpadlón. Ceausescu mindössze öt láb magas volt, Arafát néhány hajszállal magasabb.

Amikor az automata tolóajtó becsukódott mögöttük, Hasszán odajött hozzám.

— Hol beszélhetünk? — kérdezte németül.

A hatvanas években Hasszán mérnöknek tanult Nyugat-Németországban. Az Európai Palesztin Diákok Szövetségének elnöke lett, majd néhány munkásszervezeté is. Egyedül Nyugat-Németországban körülbelül 3000 palesztin diák és 65 000 munkás élt. Ez a széles körű földalatti hírszerző szolgálat, amelyet Nyugat-Európában hoztak létre, értéktelen volt abból a szempontból, hogy segítse megszilárdítani PFSZ vezető tisztét. Sokkal inkább jelentette kettőjük nagyon bensőséges kapcsolatának alapját, s azt, hogy Hasszán szabad kezet kapjon Arafattól.

— Olcescu érintkezésbe fog lépni veled, amint lerázzuk a főnökeinket. Rendben van „Anetté”?

Hasszán alig észrevehetően megrázkódott, amint a titkos nevét említettem.

Láthattuk odakint a kertben sétáló két vezért, akik olyan egyformának tűntek, mint két tojás. Mindketten ugyanazt a khaki színű szvettért és nadrágot viselték, — azt az öltözetet, amelyet Romániában gyártottak a PFSZ számára. Egymás mellett sétáltak, egyformán gesztikuláltak. Hasonszörű katonás felszerelésükben olyanok voltak a lágyan megvilágított márványszobrok, szökőkutak és különleges cserjék között, mintha tündérországban sétálnának. A kert ahhoz a vízparti kastélyhoz tartozott, amelyet az előző román vezetőnek, Gheorghe Georghiu-Dej-nek építettek tizenöt évvel ezelőtt, személyes lakóhelyül. A hatalmas elnöki lakosztályokat és magánirodákat olyan, az életet kellemessé tevő dolgok vették körül, mint a filmszínház, üvegház, tornaterem, fedett uszoda, a nagy csónakkikötő, s volt még több luxuslakás is. Az egyik Dej állandó barát-nőjéé volt, egy jól ismert színésznőé, egy-egy pedig két lányáé és a családjuké. Dej 1965-ben bekövetkezett halála után Ceausescu megtámadta személyes túlzásaiért, rezidenciáját „nem proletári”-nak nevezte, majd átalakította vendégházzá legmagasabb rangú látogatói számára. Ám az új rezidencia, amit tíz évvel később Ceausescu önmagának épített, ha lehet, még fényűzőbb lett.

Hasszán és én követtük Ceausescut és Arafatot. Néhány perccel később a két vezető kezét rázott, ömlengve megcsókolták egymást, hátbeveregették, majd újra megcsókolták egymást, aztán megint csak kezét ráztak.

ABU NIDAL „FEKETE JÚNIUS”

Gyalog jöttünk el Ceausescuval, mivel rezidenciája csak néhány percre volt onnan. Stefan Andrei várakozott a kapunál.

— Semmiféle hivatalos találkozó Arafattal, semmiféle hivatalos közlemény. Hajnalban elutazik, reggelire már az irodájában lesz. Ugyanolyan titokban, mint ahogy jött az éjszaka — mondta Ceausescu. Elsietett, nem is válaszolt Andrei „Eljen Ceausescu Elnök” köszöntésére, a leghétköznapibb üdvözlési formára, amellyel őt illették és amelyet csak közvetlen alárendeltjei használtak.

— Maga most visszamegy, Pacepa — mondta nekem Ceausescu. — Beszél Hasszánnal. Ne felejtse el, hogy mennyire szereti a Chivas Regalt.

Andrei még mindig a kapunál várt. Erre az estére nagy gonddal megszervezett egy vacsorát, amelyen külügyminiszterré való kinevezését ünnepelte meg. Azt akarta, hogy vele menjek. Megmondtam neki, hogy Ceausescu még egy fontos ügyet bízott rám, de megígértem, hogy később ott leszek. Fél múlva elhagytam Ceausescu rezidenciáját.

— A „Rómába” — mondtam sofőrömnek. „Róma” a nem hivatalos gúnyneve volt egy régi és elegáns DIE Biztonsági épületnek, amelyet különleges ügyekre tartottam fenn. Azért hívták így, mert a Róma utcában volt. Mire odaértem, Hasszán, Munteanu és Olcescu már kényelembe helyezték magukat a kék bársony fotelekben. A barátságos szoba közepén álló fekete coctailasztalon két üveg skót whisky feküdt a jégkockákon és egy pohár „tea” is ott volt. A konspiráció olyan mélyen Hasszán vérébe ivódott, hogy már a Chivas Regalját is álcázta.

— Emlékszel a „Sukeiri” tervre, Abu Munteanu? — kezdte Hasszán.

— Hát persze! — Munteanu felém fordulva magyarázni kezdett:

— Ez egy befolyásszerző művelet, amit együtt kezdtünk, Tábornok. Ahmed Sukeiriről kapta fedőnevét, az első PFSZ elnökről, aki megtervezte a Nemzetközi Szövetséget és az Alkotmányt, és aki a „hatnapos háború” alatt nőnek álcázva szökött meg Jeruzsálemből.

— A „Sukeiri” művelet Arafát elnök kedvence — folytatta Hasszán.

— A terv az, hogy mérsékeltnak mutassuk őt. Ő személyesen szervezte be az első ügynököt, „Solomon”-t. Emlékszel rá, Abu Munteanu?

— O volt az a doktor, aki megszervezte az El-al busza elleni támadást 1970-ben a müncheni repülőtéren? Ő volt az, akit az Elnök arra biztatott, hogy mutasson békülesi és közeledési szándékot Izrael iránt és akit később ő maga árult el?

— Igen. És emlékszel „Helmuth”-ra is?

— Az osztrák ügynökötökre?

— Nos, hát akkor én most mindent elmesélek nektek ezekről. Az Elnök elküldte „Solomon”-t Bécsbe, ahol „Helmuth” segítségével fölvette a kapcsolatot néhány baloldali izraeli politikussal, és útjára indította a „békülesi tervet” —

magyarázta rámnézve. — Az egyetlen, amit együtt dolgoztunk ki Abu Muntea-nuval. Ezután „Helmuth” terjeszteni kezdte a fölnagyított történetet. És most a nagy hír: „Solómon” és izraeli partnere fogják megkapni a Kreisky-díjat, amit a békéért, az emberi jogokért, vagy valami ilyesmiért adnak. Hát nem érdekes?

— És mi a te politikai hasznod ebből? — kérdezte Olcescu, cseppnyi gyanakvással a hangjában.

— Utasítottam néhány szélsőséges PFSZ emberemet, hogy követeljék „Solomon” megdorgálását. Mondassák le a díjról, vagy a Palesztin Nemzeti Kongresszus-tagságáról. Ezután Kaddumi testvér és az Elnök nyilvánosan meg fogja őt védeni és megdicsérik Kreiskyt is, annak ellenére, hogy zsidó. Ez majd világossá teszi Ausztriában, hogy az Elnök mérsékelt és tárgyalóképes.

— A tanítvány túlszárnyalja mesterét — mondta Monteanu, szakmai büszkeséggel pillantva Hasszánra.

— A „Sukeiri” művelet volt az, amelyet Arafát elnök kora este említett — magyarázta Hasszán nekem.

— Mi a következő lépés?

— Az a te feladatod lesz. Az osztrák kormányban lévő ügynökeidnek minden nap Kreisky fülébe kell sügniük, hogy ő volt az első nyugati vezető, aki lépéseket tett a palesztinok és Izrael kibékülése érdekében, és hogy neki kell elsőként elismernie hivatalosan a PFSZ-t. És azt is, hogy ez a gesztus Arafatot még mérsékeltebbé tenné. Csak egy olyan ember tud közvetíteni a konfliktusban, akinek mindkét féllel jó kapcsolatai vannak — mondta Hasszán, kiterítve a terveit.

— Az Elvtársnak tetszeni fog — válaszolta Monteanu. — Ez pontosan az ő stílusa.

— Most éppen egy újabb műveleten dolgozom, Abu Monteanu — folytatta Hasszán. — Hosszú lejárátú, de nagyon ígéretesnek tűnik. Emlékszel Sabri al-Banara?

— Az a fickó, akinek szívpanaszai voltak? A „Harc Atyja”?

— Igen. A harci neve Abu Nidal. Ő akarta, hogy a hét minden napján robbantásokat végezzünk Izraelben. Nem volt erre lehetőségünk, így 1974-ben elhatározta, hogy egyedül hajtja végre az akciókat. Azonnal Bukarestbe ment az Elnökkel.

— Jól ismerem őt — mondta Olcescu.

— Miután bennünket elhagyott, Abu Nidal Bagdadhoz közeledett. Több mint tízmillió dollárt kapott az irakiaktól, és ezt arra használta föl, hogy létrehozza a „Fatah Forradalmi Bizottság”-ot, amelyet egyes bagdagi körökben azonnal az „igazi Fatah” néven kezdtek emlegetni. Néhány hónappal ezelőtt Abu Nidal létrehozta saját terrorista csoportját, amelyet „Fekete Június”-nak nevezett el, — arról az 1976-os júniusról, amikor a szíriai seregek bevonultak Libanon területére. Az elmúlt januárban meggyilkolta Londonban Green Street-i hivatala

előtt a képviselőnket, majd közölte: készek arra, hogy más PFSZ képviselőket is meggyilkoljanak.

— A barátom volt — mondta Olcescu.

— Ez nem Nidal akciója volt. Valójában a miénk.

— Önök meggyilkolták a saját londoni képviselőjüket? — kérdezte Olcescu.

— A forradalomban néhány embernek meg kell halnia. Nidal egyelőre több időt tölt nyugatnémet és iraki kórházakban, semmint hogy megálljon a saját lábán. Ügynökünkön keresztül folyamatosan ellenőrizzuk a „Fekete Június”-át. A Nidal alatti összes fő állást az én embereim töltik be. Valójában mi vezetjük a „Fekete Június” szervezetet, nem pedig Nidal. Mi mondjuk ki az utolsó szót, nem pedig ő.

— Mi gondoskodunk a hírszerző támogatásról és az útlevelekről, amelyek a műveleteikhez szükségesek, nem pedig Nidal — tette hozzá Munteanu.

— És mi vagyunk azok, akik elhatározzuk, hol kell gyilkolni és hol kell cselekedni — folytatta Hasszán. — Ráadásul Irak vagy Líbia fogja fizetni a számlát, ahogyan az Elnök is megmondta. Ők finanszírozzák Nidal „Fekete Június”-át. Az Elnök ideadta külföldön tartózkodó embereink névsorát, akiket nélkülözni tudunk. Én pedig átadtam őket a „Fekete Június”-ban lévő ügynökömnek.

— Miért gyilkolják meg a saját embereiket? — tartott ki makacsul a kérdése mellett Olcescu.

— Szeretnénk végrehajtani néhány látványos hadműveletet a PFSZ ellen, úgy tüntetve fel ezeket, mintha egy szélsőséges palesztin csoport szervezte volna, amelyik azzal vádolja az Elnököt, hogy túl békülékennyé és mérsékeltté vált.

— Hát nem elsőrangú? — szakította félbe Munteanu.

— Az Elnök azt kérte a PFSZ Végrehajtó Bizottságától, hogy Nidalt ítélje halálra mint árulót.

— Értem már — jegyezte meg Olcescu.

— A segítségükre van szükségem, Testvéreim. Szükségem van néhány útlevele a „Fekete Június” számára. Az Elnök is ezért kért kitöltetlen útleveleket Ceausescu testvértől.

— Ami az enyém, az a tiéd is, ezt mondta az Elvtárs — mutattam rá.

— Előre is köszönöm, Testvérek. Az Elnök most valósággal rabja a befolyásolási műveletnek. Már nem vagyok messze attól, hogy képes legyek pozitív képet kialakítani róla Nyugaton.

(1985 folyamán Abu Nidal neve a palesztin terrorizmus új hullámával ösz-szekapcsolva bukkant föl a nyugati sajtóban, miután 1985 novemberében az Egyiptomi Légitársaság 737-es járatának Máltára való eltérítése hatvan ember halálával fejeződött be. Kora decemberben az amerikai hírközlő szerek jelen-

tették, hogy a PFSZ nyilvánosan is fellépett Abu Nidal ellen: „Korábban Arafát helyettese, Khalil Vazír úgy foglalt állást, hogy Abu Nidal csak eszköz az arabok hírszerző szolgálatának kezében. Először az irakiak irányítása alatt volt, most pedig a sírek és a líbiaiak kezében van.”

Alig néhány nappal a PFSZ hivatalos nyilatkozata után, amelyet Abu Nidal ellen tettek, 1985. december 27-én két párhuzamos támadás történt az El Al járataira éppen felszállni készülő utasok ellen, a római és a bécsi repülőtéren. 18 halott és 121 sebesült maradt a helyszínen. Ezekről a terrorista hadműveletekről beszámolva a Time magazin írta: „Csak tíz, terrorral teli perc volt múlt pénteken, s ezalatt a civilizált világ még egy figyelmeztetést kapott az öngyilkos terroristák kezéből sebezhetőségéről és arról a halálos bizonytalanságról, amely a Közel-Keletről árad szét, és végső soron életének borzasztó törekenységéről is. A Palesztin Felszabadítási Szervezet egy eltérő véleményen lévő, szakadár csoportja követelte magának a felelősséget a támadásért... Néhány órával az események után egy, a spanyol nyelvet akcentussal beszélő férfi hívta föl a spanyolországi Malagában lévő rádióállomást, és azt állította, hogy mindkét támadást az „Abu Nidal Szervezet” követte el... Abu Nidal a fedőneve annak a 45 éves Sabri Khalil Bana nevű férfinak, aki 1973-ban hagyta el Jasszer Arafát Palesztin Felszabadítási Szervezetét, azt állítva, hogy Arafát mérsékelte Izraellel való szembenállását. Ugyanakkor Abu Nidalt a PFSZ halálra ítélte. Abu Nidal gyakori látogató volt Irakban és Szíriában, és ahogyan azt az arab riportereknek elmondta, jelenleg Líbiában van, ahol néhány hónappal ezelőtt állítólag létrehozott egy főhadiszállást a „Fatah Forradalmi Tanács” számára. Alig három nappal a véres hadművelet után a nyugati sajtó jelentette, amit az osztrák belügyminiszter, Kari Blecha mondott: elítéli az Al Fatah — Jasszer Arafát Palesztin Felszabadítási Szervezetének elágazása — mindenfajta részvételét az 1985. december 27-i bécsi repülőtéri terrorista támadásban.”)

Hasszán kikérdezése még egy órán keresztül folytatódott. Amikor a találkozó véget ért, Olcescu egy teli üveg Chivas Regalt hozott át.

— Van valami új az én barátomról, „Monique”-ről? — kérdezte

Hasszán.

— Visszatért a munkájához, és szidja az Elvtársat, ahogy szokta. Biztos vagyok benne, hogy hamarosan az Elvtárs újra megkéri önt, hogy vegyék a gondjukba — felelte Olcescu, aki az ügygel foglalkozott.

„Monique” utalás volt Monica Lovinescra, egy köztisztviselőnő álló, Párizsban élő értelmiségire, aki a Szabad Európa Rádiónál dolgozott, mint az Egyesült Államok kormányának alkalmazottja. Nyilvánosan és rendkívül erőteljesen intézett kirohanást Ceausescu példátlan személyi kultusza és dinasztiaalapítási törekvései ellen.

1977 októberében egy mozgalmas napon Ceausescu sétára hívta össze a rózsakertben belügyminiszterét, a DIE főnökét és engem.

— Monica Lovinescut el kell hallgattatni — kezdte. — Nem meggyilkolni.

Semmi szükségem kényelmetlen francia és amerikai nyomozásokra. Azt akarom,

hogy élő halott legyen. Használjanak külföldi segítséget, azért, hogy az esetleg előkerülő bizonyítékok ne vezessenek vissza a román kapcsolathoz.

Ceausescu határozta el, hogy a művelet végrehajtásához „Anette”-t használják föl. Hasszán három PFSZ-tisztet jelölt ki a munkára. Az egyik közülük francia levélkézbesítőnek álcázva egy táviratot vitt Monica ajtájához. Egy hűvös novemberi napon Bukarest megkapta az üzenetet Bejrútból: „A TÁVIRATOT KÉZBESÍTETTÉK”. „Anette” későbbi jelentése szerint „Monique”-ot nagyon megverték, de mégsem eléggé ahhoz, hogy „élő halott” váljon belőle. Az embereinek hirtelen kellett abbahagyni a dolgot, amikor néhány szomszéd megjelent a helyszínen.

Amikor kikísértem a biztonsági házból, Hasszán a vállamra tette a kezét, és németül mondta el, mennyire örül, hogy újra találkozottunk annyi év után. Aztán halkán megkérdezte:

— Úgy értettem, hogy Doicaru testvér már nem lesz sokáig a DIE-ben. Nem lehet ez veszélyes számomra?

Nicolae Doicaru, aki Hasszán hivatalos DIE kapcsolata volt azóta, hogy 1972 októberében először találkoztak Ceausescu irádájában, éppen akkoriban volt távozásban a DIE főnöki tisztjéből.

— Ön tudja, hogy Ceausescu testvér mennyire tiszteli önt. Jó kezekben van — válaszoltam.

— Hány kézben? Vannak még többen, akik tudnak rólam?

— Természetesen nem — hazudtam, megértve Hasszán burkolt szemrehányását ezért a mai napi szokatlan találkozásért három jelenlegi román hírszerző tiszttel. Valójában kis füllentésem nem járt messze az igazságtól, minthogy nem több, mint négy másik román ismerte „Anette” igazi kilétét.

Miután kikísértem Hasszánt és Olcescut, visszatértem a kaputól. Muntéanu éppen telefonált. Ahogy a helyére tette a kagylót az arca undort fejezett ki.

— Éppen most hívtam föl a lehallgató központot, hogy utána nézzek, mit csinál „Fedayee” — mondta. Ez volt már évek hosszú sora óta Arafát fedőneve.

— Miután találkozott az Elvtárrsal, egyenesen a vendégházba ment és megvacsorázott. A „Fedayee” pillanatnyilag éppen a hálószobájában szeretkezik a testőrével. Megint tigrist játszik.

A lehallgató tiszt összekapcsolt engem a hálószobával és az ordítózás csaknem szétrepesztette a dobhártyámat. Arafát üvöltött, mint egy tigris, a szeretője pedig úgy csaholt, mint egy hiéna. A szalvétáját használva Muntéanu megtörölte a kezét, aztán a jobb fülét.

— Sohasem láttam együtt egy emberben ennyi okosságot, ennyi vért és ennyi erkölcstelenséget — mondta.

Ez vált aztán Muntéanu állandó meghatározásává Arafatról. Néhány évvel ezelőtt Muntéanu hónapokat töltött azzal, hogy összegyűjtsön minden információt, amit a DIE összeszedett Arafatról. Nem csak a román hírszerzés jelentéseit és a bukaresti látogatása alatt Arafatra irányított rejtett mikrofonok anya-

gát szedte össze, hanem minden jelentést, amit az egyiptomi, Jordán és szír hírszerző szolgálatok szereztek róla.

— Azt gondoltam, hogy mindent tudok róla, kezdve Rahmart al-Kudvától, — ez volt Arafát igazi neve — az építészmérnöktől, aki Kuwaitban csinálta meg a szerencséjét, a szenvedélyes versenyautógyűjtőn, Abu Ammáron, — Arafát „harci” neve — keresztül, egészen az én Jasszer barátomig, annak minden hisztériájával együti. De be kell vallanom, hogy valójában semmit sem tudok róla — mondta Munteanu, amikor az Arafatról szóló befejezett aktát elhozta nekem.

A jelentés valóban hihetetlen beszámoló volt Arafát fanatizmusáról, az ügy iránti odaadásáról, kusza keleti politikai manővereiről, hazugságairól, a svájci bankokban elhelyezett, elsikkasztott PFSZ tőkéiről, homoszexuális partnerkapcsolatairól, amikor is serdülőkorában tanáraival, jelenleg pedig a pillanatnyilag meglévő testőrével tartott fenn viszonyt. A jelentést elolvastva, bármikor, ha a későbbiekben Arafát megcsókolt, vagy akár csak kezét fogott velem, mindig heves vágyat éreztem, hogy utána lezuhanyozzak.

NICU OSZTRIGÁI

Amikor elhagytam a biztonsági házat, kutya fáradt voltam, és nem éreztem túl sok vágyat Andrei vacsorája iránt. Ezek a bacchusi orgiák soha nem értek véget reggel öt vagy hat óra előtt, ugyanis ennyi időre volt Andreinek szüksége ahhoz, hogy a megszokott atletikus lépteiből kusza, ingadozó sompolygás váljék. 1972 óta volt a Központi Bizottságban a nemzetközi kapcsolatok titkára. Ceausescu és Elena után a legnagyobb beleszólása volt a hivatalos külföldi kiküldetések eldöntésébe és megújításába. Nem sajnálta a fáradságot, hogy ezt az összes román nagykövetség is megtudja. Andrei irodája a külszolgálatban lévő tagok Mekkája volt. Valamennyiük reménytelen módon szerette volna, ha kinevezik külföldre, és ott maradhat mindaddig, amíg csak lehetséges, mivel a világon minden hely jobbnak tűnik, mint Románia. Andrei így a segítség fejében különböző szívességeket kezdett kérni; először nyakkendőket, aztán tölte-töl-lakat, órákat, majd öltönyöket. Ezek a tárgyak az irodája hátsó felébe halmozódtak fel, egymás hegyén-hátán. Minden nap új, márkás öltönyt viselt, vagy legalább is új nyakkendőt vett fel. Ugyanazt az órát sohasem hordta egy hétnél tovább, kivéve, ha arany volt. A nagykövetek és más diplomataik ingyencsomagokat küldtek a diplomáciai csomagokban; hűtőládákat, telve homárral, osztrigával és más tengeri csemegékkel, és boros rekeszeket is. Minden nap kapott valamilyen finomságot egyik vagy másik nagykövetségtől. Így aztán Andrei elkezdett egzotikus vacsorákat adni a barátainak, majdnem minden második nap estéjén. Ezeket a vacsorákat valamelyik hivatalos vendégházban tartotta.

Az aznap esti vacsora más volt, mint a szokásos, mert Andrei egyik legdédelgettebb álmának valóra válását ünnepelte. Külügyminiszterré nevezték ki. Meghívta Ceausescu fiát, Nicut, legrégibb barátját, Cornel Burticát, aki ugyanazon a napon lett a külkereskedelmi miniszter, mint amikor Andreit előléptették. Ott volt Dumitru Popescu, a Központi Bizottság propaganda-titkára, és Andrei legbensőbb barátja, Cornel Pacoste, a külügyminiszter-helyettes.

A párt egyik, a külföldi kommunista pártok számára fenntartott vendégházában tartották az eseményt. Hatalmas téglapépület volt, jól ápolt park közepén a Kiszlev sétányon. Valamivel éjjel után értem oda. Amikor Andrei elémyjött, hogy megöleljen, már nagyon bizonytalanul állt a lábán, biztató jeleként annak, hogy az összejövetel nem tart túl sokáig. Jó hírének megóvása érdekében ő mindig a saját lábán hagyta el a vacsoráit. Nicu éppen Pacoste egyik fülébe próbált whisky-t tölteni. Mikor részeg volt, vagy extravagáns, vagy agresz-szívvé vált.

— Kém van közöttünk! — ordította Nicu, amikor észrevett engem. Mialatt megkísérelt odavergődni hozzám, jó néhányat húzott a kezében tartott üvegből.

— Hadd csókoljam meg a mi mesterkémünket! Gyerünk, tábornokom!

Nicu előredőlve közeledett felém. Sikertelenül próbálta a falnak taszítani Andreit. Bár mindketten egyforma súlyúak lehettek, Andrei sokkal jobb felépítésű volt.

Popescu bólintott felém. Mint szokatlanul intelligens embert, Ceausescu őt tartotta a propaganda szellemének. A fölfedezése, 1968 óta ő írta meg Ceausescu legtöbb beszédét, és ez az oka annak, hogy azóta is megmaradt ugyanazon pozíciójában. Gőgös volt és arrogáns; híres arról, hogy megvetően és durván viselkedik alárendeltjeivel.

— Ne kérdezze, miért — szokta mondani, amikor parancsot adott. — Csak tegye azt, amit mondok. Én vagyok az úr. — Ezért lett a neve „Popescu, az úr” a pártaktivisták között, és ő büszke volt erre. Amikor Andrei először hívta meg vacsorára, Popescu csak úgy fogadta el, „ha önnek van Matens roséja”. Andrei-nek volt ilyen bora, s ettől kezdve jó barátok lettek.

— Beszéltem Burticával az Elvtárs washingtoni látogatásáról. Szükségünk van a tanácsodra — mondta nekem Popescu.

— Éhes vagyok, Úr.

— Osztrigákat a tábornoknak — visította Nicu, és hangosan odacsapott egy tányért az asztal sarkához, hogy a pincért figyelmeztesse. — Négy tucatot, jégen! Hol vagy, te szemét? — szólította a pincért, és egy üveget hajított felé, ami éppen csak elhibázva a felszolgálót, darabokra tört a falon.

Egy másik pincér jött be az italommal.

— Az új külügyminiszterünkre akarok inni — mondtam, megpróbálva fölkeltetni Andrei figyelmét.

— Hipp, hipp hurrá! Hipp, hipp hurrá! A legjobb külügyminiszterünkre! És a legjobb barátomra — üvöltötte Nicu, még éppen talpon maradva, bizonytala-

nul egyensúlyozva. Aztán odatántorgott Andrei széke mögé, és énekelni kezdett: „Happy birthday to you, Happy birthday to you” — és eközben bőségesen megöntözte Scotch-csal Andrei fejét. — Amikor az öregem kiadja a lelkét és az öreglány beszarik, akkor te leszel a miniszterelnököm. És te, Pacepa, a külügyminiszterem. Ti valamennyien a barátaim vagytok.

Andrei felállt, egyik kezével az asztalra támaszkodott, a másikkal a whiskyt törölgette az arcáról.

— Legelőször is szeretném megköszönni Ceausescu elvtárs bizalmát, és a fián keresztül is biztosítani Öt, valamint titeket, elvtársak, hogy sohasem lesztek hűtlen a bizalomhoz. Másodsorban szeretném megköszönni kommunista pártunk segítségét, amelyet ahhoz kaptam, hogy a tetőpontra juthassak.

Az alkoholtól puffedten, a hajáról és az arcáról csöpögő itallal Andrei nyomorultul festett, teljesen különbözött attól az embertől, ahogy az irodájában mutatkozott.

A pincér osztrigával teli ezüsttálcát hozott.

— Tedd le ide, középre — parancsolta Nicu az asztalra mutatva. — Van rajtuk valamilyen fűszer?

— Csak frissek és nyerseks, Nicu elvtárs — válaszolta a pincér.

— Meg kell őket fűszerezni, te idióta. Ez nem istálló, ez egy VIP klub!

Bizonytalan mozdulatokkal felmászott az asztalra, és levizelte az osztrigákat, gondosan ügyelve arra, hogy mindegyiket „megfűszerezze”.

— Jöjjenek elvtársak, vegyenek osztrigát! — sürgette a vendégeket, mialatt sikertelenül próbált kipiszkálni egy osztrigát saját magának. Kis időbe telt, mire Andrei és Pacoste vissza tudták rakni őt a székébe.

— Senki sem eszik? Ki nem szereti az én fűszeremet? Senki? Akkor megmosom őket — és Nicu egy szódásüvegből elkezdte lespriccelni először csak az osztrigákat, majd azokat a vendégeket is, akik még az asztal körül maradtak. A félrészeg Andrei és Pacoste rendkívül mulatságosnak találták. A félig józan és az „Úr” megpróbálták védeni magukat, amennyire csak lehetett.

Három óra körül az összejövetel végre befejeződött. Két pincérnek és három sofőrnek kellett kemény munkával Andreit és Pacostet a kocsijukba segíteni. Én Burticával és az „Úr”-ral távoztam. Mindketten énekeltek, de jární még tudtak. Nicut úgy hagytuk ott, hogy éppen egy pincérnőt lökdösölt az asztal sarka felé, a blúzát is letépte róla: „Itt akarlak megbaszni! Itt ezen az asztalon, te ringyó!”

III. FEJEZET

Reggel 8.30 volt, amikor beléptem Ceausescu irodájába, hogy elvigyem őt az IPRS/ü-t meglátogatni, amely a szovjet „mikroelektronika-város” román változata volt. Mielőtt egy szót is szólhattam volna, váratlanul kivágódott a súlyos kétszármás ajtó. Elena rontott be rajta, mint egy hurrikán. Vékony papírlapot tartott a kezében.

— Itt van ez a levél — kezdte agresszívan. — Éppen most érkezett.

— Miféle levél?

— Valami nő Németországból azt írja, hogy én jobban meg tudom érteni, mint ahogy te. Hogy a férfi egy kém, és hogy ő el fog menni a rendőrségre, és a férfi az élete hátralévő részében börtönben fog elrohadni, hacsak én nem csinálok valamit, hogy az a kurva engedje ki őt, a férfit a karmai közül.

— Lassabban Elena, lassabban. Ki az a kém?

— A férje. Hát ki más lenne?

— És ki az a kurva?

— Ne tőlem kérdezd, kérdezd meg Păcăpát. Te meg ő irányítotok mindent a háttértől, a zárt ajtók mögül!

— Add ide a levelet, Elena, légy szíves. Ceausescu

elolvasta a levelet, aztán átadta nekem.

— Ez nem a „Diák”-ra vonatkozik? — kérdezte Ceausescu.

— De valószínűleg igen — mondtam, miután átfutottam én is.

A „Diák” nevet Ceausescu adta egy nyugatnémet DIE ügynöknek, akinek a fedőneve „Malek” volt. A levél nyugatnémet feleségétől és a lányától, egy jogászától jött, személyesen Elenának címezve. Óvatosan, de mégis határozottan volt megfogalmazva. Azt állította, hogy „Malek” egy szerelmi viszony csapdájába esett Romániában, és hogy a román hírszerző szolgálat fölhasználja őt. A két levélíró hangsúlyozta, hogy megbízható bizonyítékuk van a férfi Románia számára végzett hírszerző tevékenységéről, de nem fogják informálni a nyugatnémet biztonsági szolgálatot (Bundesamt für Verfassungsschutz), ha Ceausescu asszony megparancsolja a román hírszerző szolgálatnak, hogy szakítson meg minden kapcsolatot „Malek”-kal, és vonja vissza a férfi romániai állandó tartózkodási engedélyét.

— Ez rossz hír. Személyesen találkozott már vele?

— Nem, Ceausescu elvtárs.

— Nézzon utána az ügynek, és szervezzon egy találkozót a „Diák”-kal.

Ceausescu megparancsolta, hogy mutassam meg a levelet a „Diák”-nak és kérdezzem meg, hogy az ő véleménye szerint mi lenne a legjobb megoldás.

— Neki inkább kell ezt éreznie, mint nekünk. Meg kell mentenünk dt, túlságosan is fontos a számunkra.

— Igenis, Ceausescu elvtárs.

ROMÁNIA MŰSZAKI VÁROSA

— Menjünk — parancsolta Ceausescu, hirtelen elhagyva a szobát. Elena kacsaszerű járásával követte őt. Mire leért a lépcső aljára, Ceausescu már elhelyezkedett a Mercedes első ülésén. Elena egyedül ült a hátsó ülésre. Én a saját kocsimat vezetve előre mentem.

Ceausescu ikkor határozta el ezt a látogatást az IPRS/II-be, amikor néhány héttel ezelőtt hazatért tikos moszkvai útvjáról. Ott Leonyid Brezsnyevvel meglátogatták mikroelektronikai városát, amely ugyan Moszkvától nem messze feküdt, de olyannyira titokban tartották, hogy még a függönyt is leeresztették limuzinjaik oldalablakán.

— „Most, — mesélte nekem amit Brezsnyev mondott —, amikor a mi nukleáris hatóerőnk többszörösen le tudja rombolni a nyugati féltekét, elsődleges feladatunk, hogy olyan rakétákat építsünk, amelyek képesek elérni az amerikai rakétákat, még felbocsátásuk előtt... A legmodernebb mikroelektro nikára van szükségünk ehhez.”

Ceausescu elmondta, hogy Brezsnyev és KGB-főnöke, Jurij Andropov nagyon megdicsérték őt a „Texas Instruments”-be való román behatolásért. Kijelentették, hogy ezt Moszkva az egyik legértékesebb hozzájárulásnak tartja a Varsói Szerződés katonai erejéhez. Ceausescu szerint az első Bukarestből Moszkvába küldött műszaki jelentések alapján reprodukálták a különböző Texas Instruments gyártmánycsaládok katonai felhasználásra alkalmas integrált áramköreit, és a „Logika” nevet adták nekik. Ezek jelentették aztán a legfontosabb részt a Varsói Szerződés legutóbbi katonai fejlődésében.

— Tudom, hogy az elektronika a jövő tudománya, de nem tudom elhinni, hogy azok a majdnem láthatatlan kis chippek olyan fontosak lennének a kommunizmus létezésének szempontjából — fejezte be a történetet Ceausescu. Éppen ezen a napon egyezett bele, hogy az egyesült államokbeli utazásának hivatalos programjába bevegyék a Texas Instruments meglátogatását.

A szovjet „mikroelektronikai város” a „műszaki városok” titkos rendszerének része. Ezeket a városokat GNT-nek hívják, egy orosz kifejezés rövidítéséből: „górod nauki i tehnikai” („a tudomány és technika városa”). Céljuk az, hogy új katonai technológiákat és fegyverrendszereket hozzanak létre a KGB és a GRU, illetve kelet-európai testvér-szervezeteik által lopott információikra alapozva. A GNT-k valójában kis városok, amelyek sehol sincsenek jelölve, még a legtitkosabb szovjet katonai térképeken sem. A KGB építette és tartja fenn őket, a KGB fizeti a főként tudósokból és mérnökökből álló teljes lakossá-

got is, bár néhányan közülük a Honvédelmi Minisztérium és néhány más, tudományos kutatásokat folytató szervezet alkalmazásában állnak. 1978-ra a városok feltételezett népessége meghaladta a húszezer főt.

Maga Sztálin adta ki az utasítást az első műszaki város építésére, miután a kém Július és Ethel Rosenberg adatokat szolgáltatott az atombombáról. Ezt a „nukleáris várost”, amely véget vetett a Nyugat nukleáris egyeduralmának, még sok hasonló követte. A „Csillagváros” 1961. április 12-én vált híressé, amikor felbocsátották Jurij Gagarint, a világon elsőként az űrbe röptető VOSZTOK I-et. Brezsnyev hozta létre a „mikroelektronikai városokat”, azért, hogy a szovjet atomerőt az amerikai elsőcsapásmérő fegyverrendszerhez igazítsa. A GNT városok sorozatában a legújabb a „strategicszkaja oborona”, azaz a „védelmi stratégia” volt, amelynek feladata az antiballisztikus rakétarendszerek fejlesztése volt, párhuzamosan azzal a Kreml-beli filozófiával, hogy a Kreml az, aki az űr-törvényeket a földön az ellenőrzése alatt tartja.

A mai látogatás a romániai hasonmás városba azzal a szándékkal jött létre, hogy megmutassa Ceausescunak az Egyesült Államokból most csempészett, katonai chipek gyártására szolgáló fontos új berendezéseket: diffúziós kohó, epi-taxiális reaktorok, generátor-szabványok és fénymásolók. A DIE az összes berendezésről gondosan leszedte a cégjelzéseket és minden olyan jelet, amely a származásukra utalt. A román kormánynak a látogatás alkalmából jelenlévő tagjai a következők voltak: Manea Manescu, a miniszterelnök első helyettese, Ion és Teodor Coman, a honvédelmi- és belügyminiszter, Ion Avram, a gépipari miniszter. (A gépipar magába foglalta az elektronikát is.) Jelen volt Teodor Sirbu tábornok, a műszaki kémkedéssel foglalkozó DIE-szekció igazgatója is. Mindenki a „TI Pavilonba” gyűlt össze. Az elnevezés Sirbu egyik bizalmas használatú tréfája volt. Sirbu személyes büszkeségére szolgált, hogy villamos mérnök lévén ő maga jutott be a Texas Instrumentsbe.

Amikor az elnöki autó megállt, Ceausescu élénken ugrott ki. Kezet fogott néhány emberrel, majd belépett az épületbe.

— Elég nagy tisztaság van itt? — kérdezte tőlem Elena, miközben kikászálódott az autóból. Világoszöld virágmintás selyemruha, a hozzáillő magassarkú cipővel: ez volt az egyik kedvenc, szerencsét hozó viselete.

Amikor Elena utolérte Ceausescut, az már egy mikroszkópba nézegetett, ami két márkás, új, nagy méretarányú integrált áramkör vizsgáló műszer előtt állt az asztalon.

— Nézd Elena, ez fantasztikus!

Elena odament a mikroszkóphoz és belepillantott, anélkül, hogy a lencsét beállította volna.

— Bámulatos! — kiáltotta, habár ő bizonyára semmi sem látott, hiszen szemeinek látóerőssége különbözött Ceausescu szeméitől.

— Texas Instruments? — kérdezte, rámutatva a vizsgáló-műszerekre. Éppen hogy csak fölszedte ezt a nevet az amerikai egyesült államokbeli hivatalos láto-

gátás menetrendjéből, de mindig vágyott arra, hogy megmutassa a tudományban való jártasságát.

— „Fairchild Corporation” — javította ki automatikusan Sirbu, még mielőtt észrevette volna, hogy hibát követ el.

A vizsgáló-műszerektől nem messze különböző, ebben a részlegben gyártott chipekből volt kiállítás.

— Mindenféle chipünk van itt — szólt közbe váratlanul Avram csikorgó tenorja büszkén. — Ezek azok, amelyeket a jövődöbéli rakétáinkban fogunk használni, s amelyekkel majd feleségeink konyháit modernizáljuk. A modern mosógépek és szárítók véget vetnek az új, magas szocialista lakóépületek erkélyein zsúfolódó ruhák hosszú sorának.

Avram hosszú életű miniszterségének titka a demagógiája volt.

— Hallgassad csak, drágám — mondta Elena Ceausescu, aztán nekiugrott Avramnak. — Miért éppen mosógépek, Avram? Te csak a kövér feleséged manikűrjét véded?

— Ro-románia h-harcban á-áll a ka-ka-kapitalizmussal — szakította félbe Ceausescu. Amikor fontos dologról volt szó, vagy ideges volt, mindig dadogott. — M-mi nem tu-tudunk mosógépekkel győ-győzni, elvtársak. D-dollárra van szükségünk, hogy megvédjük népünk szabadságát, és mi s-sokkal több d-dollárt tudunk csinálni f-fegyverek eladásából, mint mosógépekből és szárítókból.

— Figyelj az Elvtársra, dagadt — mondta nyomatékosan Elena.

A látogatás még körülbelül egy órán át tartott. Ceausescu a berendezés minden egyes darabját saját kezűleg megtapogatta, vagy végigsimogatta a szemével, beszélgetett a mérnökökkel, sőt, néhány viccet is megeresztett. Elena figyelme csak a cipőinek tisztántartására irányult.

Miután Ceausescu végiglátogatta a megtekintésre kijelölt részlegeket, meghívták őket egy rendkívüli módon őrzött és különböző riasztóberendezésekkel felszerelt kiállítóterembe. A DIE által felszerelt kiállítás a legújabb műszaki újdonságokat és hardware technikát tartalmazta: a mikroelektronika új generációjához tartozó katonai használatú, rendkívül széles skálájú integrált áramköröket. Az újdonságokat és a hardware technológiát Nyugatról szereztek.

Amikor a bejárati ajtót kívülről bezárták, Avram nekibuzdult:

— A Román Szocialista Köztársaság tisztelt Elnök Elvtársa! A Román Fegyveres Erők Legfelsőbb Parancsnoka! Legnagyrabecsültebb Elena Ceausescu Elvtárs! Ez a „Románia 1984” kiállítás a mi szeretett szülőföldünket mutatja a következő öt éves terv végén.

Ceausescu szélesen mosolyogva odasétált a szoba közepén felállított asztalok sorához.

— Itt van a mi háromdimenziós kiállításunk a széles skálájú integrált áramkör gyártásának alapfolyamatáról, és a minta minden egyes közbeeső állapotról — magyarázta Sirbu.

Az üzemben történt látogatás alatt Avram játszotta az első hegedűs szerepét, most a zárt ajtók mögött Sirbu vezette az előadást, mivel ez Nyugatról származó információ volt, nem pedig Avram kutatási területe. Ezek a hírek a mikroelektronika új fejlődésének a legfőbb lényegét alkották, amelyek 1984-re egy erőteljes katonai ipart hoznak létre.

HOGYAN LOPJUNK AMERIKAI TECHNOLÓGIÁT?

Miután Sirbu befejezte a kiállítás bemutatását, meghívta Ceausescu, hogy nézze meg a szemközti falat is. Itt fényképek sorakoztak azon berendezések legfontosabb adatairól, amelyeket Bukarest éppen megszerzett, hogy széles skálájú integrált áramköröket gyárthasson.

— Kivétel nélkül itt van minden mikroelektronikát gyártó berendezés az Egyesült Államokból, — kezdett hozzá Sirbu új témájához —, és mindegyiket a DIE és a DIA szerezte anélkül, hogy a gyártók tudnának róla.

A DIA a katonai hírszerző szolgálat volt.

— Azt a felbecsülhetetlen értékű iránymutatást követve, amit a mi legfelsőbb vezetőnk, Ceausescu elvtárs adott nekünk, széles körben használunk föl megvásárolható és korrump kelet-nyugati kereskedőket, valamint saját Nyugaton lévő cégeinket is arra, hogy az Amerikai Egyesült Államokból berendezéseket csempésszenek ki.

Sirbu ezután mutatott néhányat a „berendezés-csempészet” fő forgatókönyvei közül, melyek a Nyugat-Németországban, Ausztriában, vagy Japánban a DIE illegális tisztjei által létrehozott és nyugatiként bejelentett látszat-cégeket és hivatalokat használják fel. Ezek a társaságok névlegesen néhány nem kommunista országba importálnak amerikai berendezéseket. Valahol a szállítás során aztán megtévesztő iratok váltják föl a cégjelzéseket és a kísérő dokumentumokat, azt a látszatot keltve, hogy a felszerelés valami olyan ártatlan dolog, mint a fényképészeti vagy laboratóriumi segédeszközök. Ezután a ládákat Romániába tartó kereskedelmi repülőgépekre, vagy hajókra pakolják föl. Biztonsági okokból ezeket a látszat-cégeket, amelyeket Moszkva felkérésére embargó alatt álló felszerelések megszerzésére is használtak, föloszlatják néhány fontos művelet után, majd pedig újakkal helyettesítik őket. Sirbu kiemelte, hogy ezeket a cégeket igen széles körben szokták fölhasználni mindenféle embargó alatt álló nyugati berendezések megszerzésére: kezdve a robotgépektől egészen a vadászrepülőgépekig.

Ezután Sirbu odavezette Ceausescu egy hosszú asztalához, amely tele volt az IPRS/II. által gyártott legfontosabb integrált áramkörök mintáival és olyan katonai berendezésekkel, amelyekben ezeket az áramköröket már felhasználták,

vagy használni fogják. A hátsó falon statisztikák függtek, amelyek a DIE és DIA által minden egyes chip-típusról megszerzett műszaki dokumentumokat és hardwareket mutatták, s az ezekből származó bruttó megtakarításokat kemény valutában, illetve nemzeti pénzben.

— Üljünk le egy pillanatra — mondta Ceausescu, aki ellentétben szokásával, nem szakította azonnal félbe Sirbut. Először többször beszívogatta a levegőt a fogai között, s aztán látható felindultsággal kezdett el beszélni. — A hu-huszedik század a p-proletariátus és a h-harmadik v-világ forradalmainak százada — mondta, szokás szerint egy marxista prédikációval kezdve a beszédét, amit aztán továbbfejlesztve mindig ugyanarra a jól bevált következtetésre lyukadt ki: hogy manapság a világon a fegyvereladás a legkívánatosabb üzlet.

— Mi nem tudjuk az ipari erőnket toalett-papír és konyhai felszerelések gyártására irányítani, ahogyan azt Avram éppen az előbb javasolta. Hadd legyen ez a jövő nemzedék feladata — kopogott ujjaival az asztalon. — A mi erőfeszítéseink űrradarokra és nagy erősségű lézerfegyverekre irányulnak. Elég hírszerzővel rendelkezünk, hogy megszerezzük ezeket az amerikai titkokat. Ez biztosíthatja számunkra, hogy a Szovjetunió legfontosabb és legmegbecsültebb partnerei lehessünk a Varsói Szerződésen belül a közeljövőben — prédikálta Ceausescu.

Néhány évvel azelőtt Brezsnyev személyes üzenetvivőjeként küldte el Bukarestbe belügyminiszterét, Nyikolaj Scselokovot. Amellett, hogy elvtársi segítséget kért a „nukleáris befagyasztás”, és a nemzetközi békemozgalom, mint a „Nyugat lefegyverzése” támogatására, Brezsnyev műszaki információkat akart az amerikai antiballisztikus rendszerekről, űrradarokról és lézerekről. Később Jurij Andropovot, a KGB vezetőjét küldték el Bukarestbe az e területet érintő számtalan hírszerzési kéréssel, és Ceausescu is ennek a célnak buzgó hívévé vált.

Ceausescu tovább folytatta a jövőbeli űrlézerekről és más katonai felszerelésekről szóló gondolatainak kifejtését, egészen addig, amíg a hangja rekedtté nem vált.

— I-itt van e-előttünk e-ebben a sz-szobában R-románia ragyogó é-és fényes jő-jövőjének ké-képe. Kétezer-ötven éves küzdelem után Románia éppen a mi szemünk előtt válik a Föld tíz legfontosabb fegyvergyártó országainak egyikévé. A láthatatlan atom-e-erő és e-ez a kicsi, je-jelentéktelen kinézetű darab azok a té-téglák, amelyek majd arra fognak szolgálni, hogy felépítsük a mi kommunista rendszerünket — mondta, körbe-körbe hadonászva a chippel, amit az asztalról vett föl. — A fegyverek, elvtársak, a legkívánatosabb árucikkek a világkereskedelemben.

— Milyen érzékenység! Micsoda nagy kár, hogy nem egy nyilvános találkozóon vagyunk! — súgta a fülembe Oprea.

— Ez nem jelenti azt, hogy nem kell továbbra is egyszerűbb amerikai gyártmányú chipeket a nyugati piaca csempésznünk — tette hozzá Ceausescu ránk pislantva.

— Mi nem költöttünk pénzt a kutatásokra — toldotta meg Manescu. — Semmilyen licencért nem fizettünk, és nem kell fizetnünk semmiféle szabadalmi díjat, és a labor-költségeink a nyugatiakénak csak tört része. Nem lennék meglepődve, ha néhány nyugati céget hamarosan bajba jutva látnánk. Főleg nem, ha a Texas Instrumentsről lenne szó.

— Manescu a számból vette ki a szót — mondta Ceausescu —, de nem kell ennyire messzire mennünk. — Az utolsó szó mindig Ceausescué kellett, hogy legyen. — És azt is meg kellett volna mondania, hogy a lopás a mi halott ellenfelünkötől nem csak hogy sokkal olcsóbb, de proletár kötelesség is, mert, elvtársak, a kapitalizmust a saját fegyvereivel kell legyőzni.

Ezután parancsokat kezdett osztogatni. Azt akarta, hogy a hírszerzés és a gyártás közvetlenebb kapcsolatban legyen egymással az eljövendő technikai nehézségek minél gyorsabb megoldása érdekében. Most a kizárólag katonai felhasználású mikroelektronikára való koncentráció következik. A DIE-t határozottan affelé kell irányítani, hogy a műveletek teljes súlyát Nyugat-Európáról és Japánról az Egyesült Államokba helyezze át, mert ez egyre inkább sebezhetővé válik a hírszerző behatolás által. Ceausescu azt parancsolta, hogy az IPRS/II-t rendkívüli mértékben terjesszék ki, és a mikroelektronikus jövő felé irányítsák. A szuperteljesítményű integrált áramkörök felé, amelyek hamarosan meg fogják változtatni a Föld arculatát.

— Ha most allegóriát használnék, azt mondhatnám, hogy ez a szoba az a hely, ahol ma megalapoztuk Románia jövőjét. Továbbra is el kell lopnunk mindeből a legjobbat a kapitalizmustól és a kommunizmus szolgálatába kell állítanunk. Ne értsenek félre, elvtársak. Lopni a kapitalizmustól nem ugyanaz, mint lopni a saját zsebükből. Marx és Lenin megtanítottak minket arra, hogy minden etikus, mindaddig, amíg a proletárorszály és az ő világforradalma érdekében áll — vonta le a végkövetkeztetést Ceausescu.

Amint Ceausescu elkezdte törölgetni a homlokát és tarkóját, máris Manescu „kezdte el a táncot”, dicsőítve a „látnók román vezetőt”, a „tanult humanista gondolkodót” és a „felsőbbrendű személyiséget”, és a jövőre vonatkozó nézeteit. Hízelegni a legfőbb vezetőnek a Szovjet Blokk országaiban a legáltalánosabb dolgok egyike, de a romániai latin temperamentummal fűszerezett román talpnyalás még ennél is ömlengőbb.

Távozáskor Ceausescu szokás szerint a Mercedes első ülését foglalta el. Avramot és engem pedig erőltetett, hogy a hátsó ülésre zsúfolódjunk Elenával. Eufórikus hangulatban volt.

— Mi nyom többet Avram, egy font arany, vagy egy font chip? — kérdezte Ceausescu.

— Egy font az ön eszéből, Ceausescu elvtárs — vágta rá azonnal Avram.

— Te nem is vagy olyan ostoba, mint amilyennek látszol, Avram — szólt közbe Elena. — Miért nem vagy magasabb és soványabb?

— Ha én írnám a törvényeket, — fordult hozzá Avram — megcsinálnám azt, hogy senki se legyen magasabb, mint az Elvtárs.

— El tudod képzelni, hogy Napóleon hat láb két hüvelyknyi legyen? — vetette oda Ceausescu az első ülésről felénk fordulva.

— Vagy pedig hogy Nagy István hat láb három hüvelyk?

Mindkettő Ceausescu példaképe volt. Az utóbbi egy XV. században uralkodott román nemzeti hős, aki alig volt öt láb magas, negyvenhat csatában vett részt és egytől egyig valamennyit megnyerte.

Amikor visszatértünk az irodába, Ceausescu intett, hogy kövessem.

— Ott — mondta, és az IPRS/II-t értette ezen —, láttam jó néhány ragyogó mérnököt a Honvédelmi Minisztériumból. Szép csöndben, egyenként át kellene hozni őket a DIE-hez. Ötszázzal többet adok a műszaki hírszerzésre. De csak a katonai mikroelektronikára. — Kis szünet után ezt mondta:

— Építsünk néhány Texas Instruments chipet a mi DIE tisztjeink fejébe, Pacepa, ez biztos fürgébbé teszi őket az amerikai technológia ellopásában! — mondta hahotázás közben.

Ceausescu irodájának súlyos kettős ajtaja nagy robajjal kivágódott, és Ceausescu fiatalabb fia, a vékony és nyúlánk Nicu jött be hosszú lépteivel, szélmalomként himbálva karjait. Elena kacsázva kísérte őt.

— Pana egy idióta! — robbant ki Nicu. — Teljesen hülye. Hacsak nem di rekt csinálta!

Beledobta magát egy karosszékbe, egyik lábát a karfán himbálva, a másikat felhúzza, és a térdén összefonta a karját. Közben mintegy véletlenül mutogatta új arany Rolex óráját az egyik csuklóján és súlyos arany karkötőjét a másikon. Hátravetette a fejét, hogy megigazítsa vállaira omló hosszú haját, miközben kigombolta dzsekijét, hogy az arany francia címke a bélésen jól láthatóvá váljon. Mindent, amit hordott, Párizsban vagy Londonban csináltatott.

— Papa, miért nem záratod be Panát a bolondokházába? Vagy miért nem teszel engem a főnökévé egy hétre? — pörölt Nicu gyors, érthetetlen beszédstílusában. Ghcorghe Pana a munkaügyi miniszter volt és az Általános Szakszervezet elnöke.

— Mit tett az én drágaságommal? — kiáltotta Elena ajkait csücsörítve.

— Elmentem ma a gyűlésére. Papa azt mondta, hogy el kell mennem. Mondtam neki, hogy találkám van egy nőcskével tízkor. És erre mit csinált ez a rohadt alak? Semmit, az az átkozott. Egészen eddig elhúzta azt a hülye megbeszélést.

— Nicusor, hányszor kértem már tőled, hogy intézd el azt a tökfeket! Em-léks7.el, hogyan mondta, hogy fogjam be a számat, azon a napon a reptéren?

— Ennyi volt mára, Pacepa — mondta Ceausescu félbeszakítva Elenát. — Gondoskodjon azokról az ügyekről, amiket megbeszéltünk.

— Én is szeretnék egy szót váltani Önnel — mondta nekem Elena. — Jöjjön el hozzám az intézetbe Pana aktájával együtt.

Az intézet a Kémiai Kutatások Központi Intézete volt, amelyet külön Elena számára hoztak létre. Valójában a régi Kémiai Kutatóintézetből nőtt ki, amelyet a ICECHIM-ként ismertek, de aztán új nevet kapott, kiszélesített országos hatáskörrel és néhány újabb épülettel.

ELENA AMBÍCIÓI

Amikor Ceausescu 1965-ben hatalomra jutott, még senki sem hallott a feleségéről. De Elena Ceausescu számára nem kellett sok idő, hogy kialakuljon benne a hírnév utáni vágy. Mint a körülhízelgett román vezető feleségének, gyerekjáték volt a törekvő Elena számára, hogy gyorsan tudományos címeket gyűjtsön: A Szovjet Fejlesztés és Gazdaság Legfőbb Romániai Tanácsa Kémiai részlegének elnöke — az egész Tanács főnöke maga Ceausescu volt —; a Tudomány és Technológia Nemzetközi Tanácsának alelnöke — ezt külön az ő részére alapították —; és rendes tagja a Román Akadémiának, ami a legmagasabb tudományos cím a Szovjet Blokk országaiban.

1973-ban Buenos Airesben voltam Elenával, és ott ő, elbűvölve Isabel Peron politikai ambíciói által, elhatározta, hogy beleveti magát az aktív politikai életbe. Az a példátlan személyi kultusz, amely Ceausescut körülvette, Elenát gyorsan a politika színpadára emelte: a Nagy Nemzetgyűlés tagja; a Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja; ennek Végrehajtó Bizottságának tagja (a román Politikai Bizottság); és csak egy évvel ezelőtt tagja az Állandó Bizottságnak is. Ceausescu találmánya volt, hogy a hatalmat saját és felesége kezében koncentrálja. Ma Elena a második ember abban a hierarchiában, ahol csak a Ceausescu névnek van szilárd pozíciója, és ahol a társaság többi tagja nem más, mint dekorációs virág, amit állandóan egyik helyről a másikra tesznek, hogy megakadályozzák a meggyökeresedését.

Elena, új politikai dimenziói ellenére is mindig megtartotta legelső címét: az ICECHIM igazgatója. Az irodájának legfőbb dekorációja az íróasztala fölött függő Ceausescu portré volt, és a könyvespolc egyik felén vörös bőrbe kötve Ceausescu művei sorakoztak. A másik két falat Elena jó néhány román és külföldi tudományos diplomája és számtalan, a tudományos, technikai és oktatói érdemeiért kapott kitüntetésekhez tartozó oklevél borította. Legtöbbjük ismerős volt számomra, hiszen az elmúlt tíz év során a DIE mélyen belebonyolódott ezek külföldi megszerzésébe. Elena kapzsín gyűjtött minden tudományos oklevelet, amit csak tudott, a tiszteletbeli tudományos fokozatoktól a külföldi tudományos Társaságok tagságáig.

— Csak most látom, hogy ki vár itt rám — szólta ki hozzám vidáman, a legkedvesebb hangján Elena, miközben új, tömött aligátorbőr táskáját ledobta az íróasztalára. Ez jól harmonizált a cipőivel, azokkal az elegáns, hegyes orrú

cipőkkel, amelyekről látszott, hogy mennyire nyomorgatják széles, csontos, paraszti lábfejét.

— Menjünk be hátra — mondta, megfogva a karom.

„Hátra” — ez valójában Elena irodájának jobb oldalán egy rejtett ajtó mögött lévő szobát jelentett. Alig valamivel volt kisebb, mint az irodája. Gyéren bebútorozott szoba volt, mindössze egy telefonvonallal, az „S” vonallal, ami összekötötte őt Ceausescuval és néhány „privilegizált” személlyel, engem is beleértve. Amikor Elena az intézetben volt, itt töltötte ideje legnagyobb részét, megpróbálta távol tartani magától a hivatásos kutatókat.

— Az Elvtársnő elmélyülten dolgozik hátul ■ — ez volt az igazgatóhelyettes elmaradhatatlan formulája, ha valaki az intézetből megpróbálta elérni Elenát. Ott „hátnál” Elena akár nyugodtan kibámulhatott az ablakon, unatkozhatott, vagy szundikálhatott kedvenc karosszékeiben, a mellére ejtve a *Scienteia*, a Kommunista Párt hivatalos lapjának egy példányát.

— Elhozta Pana aktáját?

— Igen — válaszoltam, letéve Gheorghe Pana miniszter aktáját az asztalra.

A terjedelmes dosszié a Pana házában és irodájában elhelyezett mikrofonok

és telefon-lehallgató készülékek anyagának azon a héten készült leírását tartalmazta. Pana életerős, energikus ember volt. Ceausescuról írt briliáns dicsérő beszédei emelték őt vidéki pártaktivistából a hierarchia egyik fő tagjává. Amikor feljött Bukarestbe, hamarosan egyike lett a Kommunista párt Központi Bizottsága tizenegy titkárának. Elena szemében csak egyetlen bűne volt: "zsidó nőtt vett feleségül. Panáék azonban átvészelték ezt. Később Elena békét kötött velük, és Bukarest egyik legkedveltebb negyedében egy szebb házat adott nekik. Az új ház minden egyes zugában mikrofonok voltak. Ám sohasem tudtak semmi mást feltárni, mint Pana hűségét Ceausescu iránt és feleségének rajongását a marxizmusért, amit az egyetemen tanított. Elena mostanában újra furkálódott Panáék ellen.

— Az lenne a legjobb, ha az egyik szexis illegális tisztjét bedugná a nő ágyába — mondta nekem. — Beteg vagyok attól, hogy úgy tesz, mintha ő lenne

a Szűz Mária.

Ez azonban meghiúsult, és Elena kapcsolata Panáékkal még jobban elmérgesedett. Pana elkezdett inni, felesége diszkréten hangot adott elégedetlenségének Elena marxista műveltségét illetően.

Elena kinyitotta az aktát és elkezdte lapozgatni.

— Ráharapott már a dologra? — kérdezte tőlem.

— Még nem — próbáltam teret nyerni egy kis reménykedésnek.

— Fáraszt ez a nő. Három hónapot adok még magának, hogy elkapja és fölhajtsa a szoknyáját. Három hónap, és ezalatt magnóra véve, lefényképezve és lefilmezve akarom őt látni. Itt akarom tudni mindezt, ebben az aktában. Hadd lássam őt, hanyatt fekvé a maga embere alatt, ahogy tekergeti a drágalátos fene-

két, amíg csak eléri az orgazmust — mondta Elena idegesen, csontos, súlyos kezével az aktát csapkodva.

— Három hónap — folytatta. — Hallotta? Három hónap alatt ki akarom készítem Panát. Ha nem tudjuk az asszonyságot, akkor Panát magát — kezdett el röhögni. Elena annyira gyorsan tudta a hangulatait változtatni, mint senki más, akit eddig ismertem, beleértve Ceausescut és Arafatot is.

NERCBUNDÁT AKAROK

Megszólalt az „S” telefon és Elena arca földerült, ahogy válaszolgotott:

— Hozzák ide. Azonnal. És két tányért

is.

Felém fordulva pedig ezt mondta:

— Van egy meglepetésem a maga számára. Amikor eljöttem otthonról, szarvasgomba pástétomot rendeltem. Biztos voltam benne, hogy azok a hülyék elfelejtették.

Sohasem ettem azelőtt szarvasgombát, de biztos voltam abban, hogy Elena drágán megfizeteti ezt meg velem.

Nos, a számla tényleg fantasztikus volt.

— Úgy hallottam, hogy Amerikában vannak a világon a legszebb netcbundák.

A lényegnél voltunk. Minden egyes alkalommal, ha Ceausescu külföldi látogatását készítettem elő, Elena megkért, intézzem el, hogy „szép ajándékot” kapjon. Japánból például a „gyöngyök” volt a „jelszó”. És meg is kapta őket, nagyon sok drágagyöngy-készletet. Abban az időben a fekete volt a kedvenc színe. Minden egyes fekete gyöngysorát egy olyan japán cég fizette ki, amely üzleti kapcsolatban állt Romániával.

— Kell nekem néhány nercbunda — mondta Elena ellentmondást nem tűrő hangon. — Teljes hosszúságú kabátokat és körgallérokat akarok. Magának itt van egy egész hadseregnyi embere, kedvesem, akik semmi mást nem csinálnak, csak egyik diplomáciai fogadásról a másikra járkálnak. Most akkor fogjuk munkára őket. Biztos vagyok abban, hogy „Földimogyoró Asszonyságnak” a leghalványabb fogalma sincsen arról, hogy maga mit fog csinálni a nercprémekkel, én pedig semmi mást nem várhatok tőle, mint egy nagy kosár földimogyorót, nem igaz, kedvesem? — kérdezte Elena, nyilvánvalóan azt várva, hogy ellentmondjak neki.

— Amennyire én tudom, Jimmy Carter a könyvét akarja önnek ajándékozni, aminek „Why Not the Best? („Miért nem a legjobb?”) a címe, és ráadásul egy kötetnyi úrfelvételt Romániáról — hangzott az én tartózkodó válaszem.

— Hát éppen ez az, amit mondok, kedvesem. A farmerek mindig értelmiségieknek akarják magukat feltüntetni. Melyik ott a legnagyobb magántársaság, amit meg fogunk látogatni?

— A Texas Instruments. De úgy tudom, hogy az Elvtársnak különleges céljai vannak az ottani látogatással kapcsolatban.

— Sohasem lehet semmiféle kapcsolat a között, amit az Elvtárs elér, és amit nem és amit én megkapok és amit nem, ha a maguk „szerszáma” nem eléggé nagydarab... — a magánéletben Elena tréfái meglehetősen vaskosak voltak.

Néhány pillanatra gondolataimban messze jártam, a washingtoni és New Yorki-i irodánknak próbáltam táviratokat fogalmazni, azt a „jó hírt”, tudatni velük, hogy az utazásig visszamaradt néhány napra meg vannak áldva ezzel a bűvös szóval: „nercbunda”. Elena kérdését hallottam meg végül:

— Jól van kedvesem?

— Csak elgondolkodtam, Elena elvtársnő.

— Maga nem szereti a nercbundát? — aztán anélkül, hogy választ várt volna, folytatta. — Na, nézzük csak. Manapság Romániát jobban ismerik Nyugaton, mint az Eiffel-tornyot, és jobban megbecsülik, mint az Angol Királyságot. És mindez csak az Elvtárs miatt és énmiattam van. Bárhová megyünk, a vendéglátóink mindenütt vörös szőnyeggel próbálnak fogadni bennünket, csak éppen amíg meg nem tanítjuk őket, addig nem tudják pontosan, hogy hogyan csinálják. Emlékszik a németekre? Elég volt csak azt a szót elejtenie, „autó”, és a célzás után mindenki autót adott nekünk. Mennyit is kaptunk?

— Egy Mercedes 600-as limuzint az Elvtárs, egy 450-est Ön, egy kupét Zoia, Nicu két Audit és egy 36 láb hosszú lakókocsit, gurulóirodának kialakítva az Elvtárs számára.

Egyiket sem használták sohasem, hiszen az egész család tele volt járművekkel, amelyeket a román kormánytól kaptak.

— Vagy vegyük például azt az idióta Husszeint! Emlékszik, kedvesem, mi történt azzal a jachttal?

Nagyon is emlékeztem! 1975 júniusában történt. Ceausescuval és Elenával Husszein király rezidenciájába voltunk az Aqaba-öbölben, és ő meghívott bennünket a „magánjachtjára”. Elena még sohasem volt ilyenén. Vacsora után Ceau-sescu és Elena megkértek, hogy csatlakozzam tengerparti sétájukhoz.

— Nekem kell ez a jacht — Elena csak ennyit tudott kinyögni, és könnyezve ismételte: — Nem megyek el innen enélkül!

Ceausescu, láthatóan elragadtatva az ötlettől, közbevágott:

— Serbanescu jó barátja Husszeinek. Csak annyit mondjon neki, hogy adja be az ötletet Husszeinek.

Serbanescu egy DIE tiszt volt, akit Ceausescu az arab megbeszéléseken használt tolmácsnak.

Másnap reggel Husszein király hívatott. Serbanescuval volt.

— önnök meg kell értenie, hogy ez egy különleges jacht, mert a személyes ajándékom volt Alianak — mondta védekezően. — De azonnal iendelek egy újat az Egyesült Államokból. Remélem, majd „Barátság”-nak nevezik el.

Egy évvel később üzenetet kaptam Husszeintói, hogy a jacht szállításra készen áll. Ceausescu kívánsága az volt, hogy Husszein indítsa el a hajót az Egyesült Államokból, és szállíttassa el hozzám, Isztambulba. Három hónappal később futhattam ki a „3aráság” fedélzetén Isztambulból, és szigorú őrizet alatt behajóztam a Fekete-tenger egyik titkos kikötőbázisába, Mangaliába. Egyébként a Ceausescu házaspár sohasem használta a hajót.

— Tudja mit? — szakította újra félbe álmodozásaimat Elena. — Ne felejtkezzen el az ékszerkiállításomról. Egyet a Blair Houseban akarok, és egyet a Waldorf Astoriában. New York mindig is a legjobb volt az ékszerek szempontjából.

— Nem fogom elfelejteni.

Elena külföldi látogatásai során a DIE irodáknak mindig rá kellett beszélniük néhány nagy ékszer-üzletházra, hogy bemutassák kollekciójukat. Nem volt nehéz feladat, mer Elena mindig nagy mennyiséget vásárolt, természetesen a DIE számlájára.

— Úgy tűnik, jól fog sikerülni az amerikai látogatásunk, Pacepa.

— Megteszem a tölem telhetőt, Elena elvtársnő.

— Kedvesebb nem is lehetne.

A New York Times Servise-ben egy riportban 1978. szeptember 12-én Dávid Binder a következőket írta: „Pacepa, Ceausescu elnök személyes titkos tanácsadója volt, és segített neki a múlt tavasszal előkészíteni az USA-beli hivatalos látogatását. Pacepa és román élcsapata számtalan lehetetlen kéréssel állt elő, — ahogy az amerikai tisztek visszaemlékeznek. Az egyik követelésük az volt, hogy amikor az elnök és felesége, Elena meglátogatja a Texas Instruments Dallasban lévő központját, a társaság a románok által „elvárt” nercbundával ajándékozza meg Ceausescu asszonyt”.

HOGYAN SZABADULJUNK MEG EGY FÖLÖSLEGES UDVARLÓTÓL?

— Mi újság van Mihaijal? — kérdezte Elena, hirtelen témát változtatva.

— Elfoglalt, mint mindig — válaszolta.

Mihai a Lumea (A Világ) című román külpolitikai újság fiatal tudósítója volt. Néhány hónappal azelőtt Elena parancsára a lányára, Zoiára állított mikrofonok, illetve megfigyelés beszámolója föltárta, hogy Mihai vált a lány legkedvesebb barátjává. Elena már azelőtt sem kedvelte a fiút, mielőtt a lánya egyáltalán beszélt volna róla. Egyrészt a szülei túlzottan jelentéktelenek, iskolázatlanok, és kevésbé elegánsak voltak.

— Csak rájuk kell nézni, ahogy mennek. Nézze a görbe lábukat, a kövér n^eküket. Totyognak, ^mU a galambok — szokta mondogatni Elena, a Mihai szüleiről titokban készített fényképeket és filmeket tanulmányozva. De aztán

valójában azon a napon kezdte el gyűlölni Mihait, amikor látott róla egy fényképet, amelyen a fiú farmernadrágot viselt.

— Visszataszító — ez volt az ítélete, és ezután Mihail állandó ellenőrzés alá került. Elena iránta érzett gyűlölete egyre nagyobb és nagyobb lett, amit azok az ínyencfalatok is tápláltak, amelyeket a lehallgatott telefonok, mikrofon-jelentések, és titokban készített filmek szolgáltatnak a fiúnak Zoia-val folytatott szeretteiről. Elena mostanában attól is ideges lett, ha csak meghallotta Mihai nevét.

— Egy nappal sem akarom tovább is itt látni azt a fattyút! El tudnám taposni, mint egy férget. Autóbaleset, vagy valami ilyesmi... De a tyúkeszű lányom biztosan nagy drámát csinálna belőle. El akarom küldeni a fickót külföldre, hogy ott rohadjon meg — mondta Elena, és hangja hirtelen keserűvé vált. — Betege vagyok ennek az éjszakáról éjszakára visszatérő lidércnyomásom!

Elena Guineába akarta száműzni Mihait.

— Emlékszik arra, amikor Conakry-ban voltunk ? — kérdezte. — Az ottani nagykövet mesélt az egyik traktorvezetőről, akinek a feje kettérepedt, mint egy görögdinnye. Úgy találták meg, tele lárvákkal és férgekkel. Emlékszik, van valami rovar, ami a petéit a fejbőrön keresztül rakja le. Akarok egy képet Mihail fejéről, amint éppen szétreped, mint egy görögdinnye.

Elena Mihairól szóló rosszkedű monológját végül az „S” telefon csengése szakította félbe. Ceausescu hangját hallottam, amint azt kérdezi, nincs-e kedve filmet nézni éjszaka.

— Semmiféle mozit nem akarok! Ma éjszaka beszélni akarok veled, mon cher. Most azonnal! Otthon! — felelte Elena felbőszülve, mielőtt dühösen le csapta volna a telefonkagylót.

Fölkapta kezításkáját az íróasztalról és anélkül, hogy egy szót is szólt volna, peckesen kivonult az irodából. Keresztülrobgott a lakkozott parketton, majd végig a folyosó márványkövein: a sarkai úgy kelepelték, mint egy géppisztoly.

Éppen csak visszaértem az irodámba, mikor csörömpölő hang törte meg a csendet. Az a speciális telefon volt, amely a Külügyminisztériummal kötött össze.

— Hello, Misu, hogy vagy? — Andrei hangját hallottam; olyan élénk volt, mint mindig. — Éppen most kaptam egy táviratot Bejrútból. Arafát ma hivatalos nyilatkozatot tett közzé a 242-ről. Néhány itt lévő nyugati nagykövet már úgy értelmezi, hogy Arafát politikájában ez a mérséklődés jele. Milyen eszes vagy! Hív tal korábban?

— Első dolgom volt reggel, hogy elérjelek — mondtam. — Csak gratulálni akartam a múlt éjszakai öszejövetelhez.

— Sajnálom, hogy nem jöttél korábban. Londoni lazacot, párizsi homárt, athéni báránýbordát, tokiói Kobe-szeletet, isztambuli sárgadinnyét, tel-avivi

banánt és narancsot, bécsi dobostortát ettünk. Mire jutottak egymással Arafát és az Elvtárs?

Egyik témáról a másikra ugrott mindenféle nyilvánvaló kapcsolat nélkül: ez Andrei lényének alapvonása volt. Szétesőnek tűnt, de szándékosan beszélt így, hogy partnerét állandó készenlétben tartsa.

— Mint általában, Andrei. Nem fog megváltozni soha.

— Nicu nagy formában volt tegnap éjszaka, nemde? Ahogy azokat az osztrigákat megfűszerezte! És hogy később azt a kényszeredett „Úrat” lefröcskölte! Majd beszartam.

— Hát nem éppen az én stílusom.

— Ugyan, Misu, ne legyél már ilyen rendes! Nicu egy igazi patrícius. El tudod képzelni milyen jó dolgunk lesz, ha ő lesz a főnök? Éppen most küldtem el hozzád egy futárt az Elvtárs washingtoni látogatásának anyagával. Azt mondta, te majd hamarosan odamész, és elvégzed rajta az utolsó simításokat. Mikor lesz meg, Misu?

— Körülbelül a következő hét végére.

— Sokat fogunk mulatni majd ott. Viszlát.

Még vissza sem tettem a kagylót, mikor Manea hívott az „S” vonalon. Az Elvtárs azonnal látni akart. Amikor beléptem Ceausescu túlméretezett irodájában, ő már fölvette a felöltőjét, és nyilvánvaló volt, hogy haza akar menni. Elefántcsontberakásos hatalmas íróasztala előtt állt és az íróasztala fölött függő festményt nézegette. Hazafias módon a címe „Nagy Románia” volt, és egy gyönyörű fiatal parasztlányt ábrázolt, amint a vidéki tájon a képet szemlélő felé sétál. Fölötte a román címer függött, alatta állt Ceausescu széke néhány centiméterrel megemelve, hogy az Elnököt magasabbnak mutassa. Ahogy meglátott, járkálni kezdett a tizenkétszemélyes konferencia-asztal és a Marx, Lenin és Ceausescu műveit tartalmazó falipolc között. Elhaladt a bejáratú ajtó fölött függő kommunista párt jelvény alatt, megfordult, és hirtelen ahhoz az alacsony asztalkához ült le, amely két karosszékkal együtt az íróasztala előtt állt.

— Van valami hír Arafatról? — kérdezte.

— Állandóan élő, folyamatos kapcsolatomban van Bejrúttal, — kezdtem —, és ott van Olcescu is, aki hat óránként elmegy Arafát főhadiszállására, de a válasz mindeddig „még nem” volt. A pontosság nem tartozik Arafát legfőbb erői közé.

— Ha bármilyen hírt hall, hívjon föl otthon. Ha még néhány nap múlva sincsen válasz, küldje el Munteanut Bejrútba. Valószínűleg Arafát munkatársainak okoznak bonyodalmakat a javaslataim. A megoldáshoz fel kell használnia „Anette”-t. Munteanu majd a körmére koppant, ha akadályoz minket — fejezte be Ceausescu. Fölkelt, s a szoba oldalajtaján át távozott.

AZ EGYETLEN BARÁTOM

Mire hazaértem, már nagyon későre járt. A szemközti Lengyel Nagykövetséget őrző milicista sem jött ki bódéjából a szokásos tisztelgésre. Bizonyára aludt már. De a második emeleten a függönyök diszkrétan meglibbentek.

Egyenesen a nappaliba mentem. Minden teljesen sötét volt, kivéve egyetlen festményt a kandalló fölött, amelyet a képerethez tartozó kis lámpácska világított meg. Ez a kis fényecske éjjel-nappal égett, mint egy ikon-gyertya. A képről egy idős férfi nézett rám, nagy, meleg, barátságos, fekete szemekkel. Parasztsapkát és fekete vasárnapi öltönyt viselt. Ráncos arcáról szomorúságot, szenvedést, de egy kis ravaszságot is leolvashattam. 1937-ben festette Camil Ressu, a még ma is élő klasszikus román festő, aki később a lányom, Dana mestere lett.

Már hosszú évek óta megvolt otthonomban az öreg férfi helye a sok más festmény között, amelyek beborították a falakat. Mindig szerettem a művészetet. Amikor kicsi voltam, tájképeket és portrékat festettem vízfestékkel és olajjal. Az volt az álmom, hogy festő leszek, de apám, aki nem sokat törődött az egyetemmel, mióta hét fiatalabb testvéremet kellett fölnevelnie, azt akarta, hogy mérnök legyek. A középiskolában a rajzolás iránti szerelmem az általam kiadott iskolaújságban kapott helyet. Ezt az újságot „Tarajos Süt”-nek hívták, és satirikus képekből állt. A Műszaki Egyetemen a „Tarajos Süt”-t felváltották a faliújság hivatalos közleményei. Fő karaktere, a szűrőkálódás, híressé vált a firtorairól és az emberi gondolatokat és érzelmeket lefegyverző nyíltággal kimondó stílusáról.

Amikor végül dolgozni kezdtem, nem volt több időm a rajzolásra. Egyre inkább a gyűjtés kezdett érdekelni. Mostanára majd harminc év festménygyűjteménye borította falaimat. Közülük kiemeltem azokat, amelyeket Danától, a Művészeti Egyetem friss diplomásától kaptam, s aki ma már hivatásos festő. 1960-ig az öreg paraszt barátomat ábrázoló kép is csak egy volt a sok festmény közül.

1960 nyarán Dana és én a Fekete-tenger partján vakációztunk. Tudomásunkra jutott, hogy van egy művésztelep egy nyomorúságos kis eldugott faluban a bolgár határ mentén. Május Kilencedikének hívták a falut, a második világháborút lezáró német kapituláció napjának emlékére. írók, festők, szobrászok, költők béreltek szobákat a helyi parasztoktól a nyár folyamára, és bohém életet éltek. Azt hitték, hogy így függetlenebbek a kormány ellenőrzésétől, mint a városban, habár így számolniuk kellett olyanféle, az életet megkönnyítő civilizált dolgok hiányával, mint a folyóvíz vagy a fürdőszoba. Dana ragaszkodott ahhoz, hogy oda menjünk, és a közeli parton töltsünk egy napot.

Délután, amikor éhesek lettünk, elmentünk a falu egyetlen, piszkos, állami kézben lévő éttermébe, és leültünk a kertbe. A mellettünk lévő asztalnál egy egyedül üldögélő öregembert vettem észre, aki nagyon ismerős volt nekem.

Megpróbáltam emlékeimben kutatni, mikor a szemei hirtelen ismerős húrokat szólaltattak meg bennem. Odamentem az asztalához és megkérdeztem, hogy meghívhatom-e egy étkezésre. Azt válaszolta, hogy inkább inna valamit, mert mióta nincsenek fogai, nehezen tud megbirkózni az ételekkel. Később megkérdeztem, hogy Camil Ressu neve mond-e valamit a számára.

— Ismerem hát, Ressu urat, az Isten tartsa meg őt! — tört ki belőle. — Lefestett engem, aztán meg elszőktette a feleségemet!

Attól fogva biztos voltam benne, hogy az az öregember van a festményemen. Szerettem volna többet megtudni róla, de teljesen szenis volt, és csak rendkívül nagy türelemmel lehetett kiszedni belőle néhány részletet. Fedőt Lily volt a neve, és az 1930-as években molnár volt a faluban. Néhány nyáron keresztül szobát adott ki Ressunak, a fiatal festőnek, aki azért ment oda, hogy a helyi tájat és a környék parasztjait lefesse. Ressu sok időt töltött Fedőt festésével, és végül is úgy fejezte be, hogy viszonyba keveredett Fedőt fiatal feleségével, és rábeszélte a nőt, hogy szökjön meg vele.

Most, hogy már tudtam, kicsoda ő, a festményen lévő öreg férfi a legjobb barátommá vált. Ha késő este mentem haza, csak Fedőt szokott ébren várni rám. Elmondhattam neki a napomat, a gondolataimat, a vágyaimat és reményéseimet. Csendesen hallgatta, de fénylő szemei elárulták, hogy megért engem, és megígérték, hogy egy szót sem szól senkinek arról, amit tőlem hallott. Sokszor arra gondoltam, minden hírszerző tisztnek jó lenne, ha lenne egy saját Fedőt Lilyje, akivel megoszthatná munkája napi viszontagságait, amit senki mással nem beszélhet meg. Valójában Fedőt Lily vált az egyetlen olyan barátommá az egész világon, aki igazából ismert engem.

A Fedőt mellett lévő nagy koktél-asztalon Dana művészeti kiállítására szóló nyomtatott meghívó feküdt. „Szeretettel Apának” írta nőies, de mégis kemény kezével kitöltve a címzésre szolgáló kipontozott sorokat.

— Elvihetem-e valaha is Danát egy külföldi utamra? — kérdeztem halkan öreg barátomtól. — Legalább egyszer. Fedőt. Nagy, meleg, barátságos, fekete szemei elviselhetetlenül szomorúakká váltak.

IV. FEJEZET

— Mihait nyom nélkül el kell tüntetni! — parancsolta Ceausescu azonnal, hogy meglátott engem.

Alig néhány perccel hat óra után volt, Elena és ő éppen a kertben sétáltak. Idegesen parancsolta nekem, hogy Zoia barátját, Mihait azonnal küldjem külföldre, meghatározatlan időre. Anélkül, hogy Zoia tudna róla, anélkül, hogy bárkivel is beszélhetne, anélkül, hogy mondhasson valamit feljebbvalóinak a Lumeánál.

— Szervezze be Mihait DIE ügynöknek és az első géppel küldje el Tuniszba.

— Küldd el inkább Guineába, Nicusor! Tedd meg ezt értem! — kérte Elena.

— Most Tuniszba megy. Nem a maga irodafőnöke az ügyintéző ott?

— De igen, Ceausescu elvtárs.

— Jól van. Ő csak magának jelenthet, és maga csak nekem és Elenának. Semmit nem mondhat a Külügyminisztériumnak.

— Meghalok, ha nem láthatom Mr. Blue Jeanst Conakryban, Nicusor!

— Mindent a maga idejében. Elena. Nem akarom, hogy azok a disznók a Szabad Európától vagy néhány hülye újságíró beleüsse az orrát a személyes ügyeimbe. — Ceausescu rendkívüli módon gyűlölte a Szabad Európa Rádiót.

— És ha továbbra is megpróbálja elcsavarni Zoia fejét, még onnan is?

— Afrikában minden megtörténhet. Néhány orgyilkos az utcán hagyhatja félholtan, vagy esetleg egy autó... Majd gondoskodnak a dologról.

— *Én* már elértem a türelmem határát, Nicusor — Elena nyugodt volt, de nem tűrt ellentmondást.

A CSALÓDÁST OKOZÓ GYEREKEK

Ceausescu személyesen rendkívül ritkán avatkozott gyermekei, két fia és a lánya életébe. Csak az általános szokásokat követve intézte apai feladatait. 1965 után a legidősebb fiát, Valentint, tinédzser korában az angliai nagykövet, Vaszil Pungan felügyelete alá helyezte. Londonban nevelkedvén Valentin semmit sem tanult a marxizmusról. Amikor hazatért, nagy csalódást okozott a szüleinek. Az apja ösztökölte ugyan, hogy tanulmányozza a marxizmust, de Valentint jobban érdekelte a tudomány. Az utolsó csepp a pohárban az volt, amikor Valentin szülei akarata ellenére Ceausescu egyik néhai ellenfelének a lányát vette el feleségül. Ekkor azonnal kitagadták. Valentin és felesége főként csak akkor látogatnak már el az elnöki rezidenciába, ha maga Ceausescu nincs ott.

Amikor Zoia, a másodszülött 15 éves lett, Mircea Malita gondjaira bízta. Malita először az oktatásügyi miniszterhelyettes, majd később a külügyminiszter volt. Ceausescu ugyanis azt tervezte a lánya számára, hogy pályáját mint nagykövet kezdje el. Malita szórakozott professzor volt, aki néha még a garázsajtót is elfelejtette kinyitni, és úgy akart kihajtani a kocsijával. Zoiát eljuttatta az egyetemi matematikai diplomáig, és azt is megengedte neki, hogy hetente néhány órányi szabadságot az egyetemi társaival töltsön el. Egyik társa aztán az udvarlója lett, és ő volt az, aki kiszakította Zoiát abból a burokból, amelyet Elena oly gondosan épített fel, hogy lányát elszigetelje a közönséges halandóktól. A mindennapi élelmükért már hajnalhasadtától hosszú sorokban álló emberek látványa, a saját étkezései az elnöki palotában és a nyomorúságos egyetemi étkezdék közötti leírhatatlan különbség megdöbbenetett Zoiát. Ezek a tapasztalatok megrendítették a bizalmát apja nyilvános beszédeiben, de nem tudott az apja napi elfoglaltságai közé betörni, hogy elmondhassa neki, amit látott. Egyedül az anyjával beszélhetett, aki aztán Zoia barátját azonnal reakciónak és anarchistának kiáltotta ki. Zoia új baráttal kezdett kapcsolatot, de a sorok ugyanúgy ott álltak az áruházak előtt. Amikor a fiúnak megműtötték a vakbelét, Zoia életében először tette be a lábát közönséges emberek számára üzemelő kórházba, ahol a barátjának egy másik beteggel kellett megosztania az ágyát. A nyomorúság, amit ott látott, még szörnyűbb volt, mint a diákszállókban, ahol legalább minden diáknak megvolt a saját ágya. Újra megpróbált az apjával beszélni. Amikor nem sikerült neki, az a pienesztál, amire az apját állította, fokozatosan elkezdett repedezni, és a Ceausescu által felépített román társadalomról dédelgetett eszméi porrá omlottak.

1975 végén Zoia a „másként gondolkodó” egyetemisták egyik csoportjához csapódott. Amikor a Securitate elkezdte a letartóztatásukat, Zoia apja személyi kultuszának és anyja hatalmi machinációinak szókimondó kritikusaként vált. Végül megtagadta, hogy az apja nevét viselje, és csak a „Kisasszony” megszólításra volt hajlandó válaszolni. „A Ceausescu név piszkos szóvá változott” — ismételte állandóan minden barátjának. Legsúlyosabb bűne mégis az volt, hogy makacsul megtagadta a házasságot az anyja által gondosan kiválasztott jelöltek bármelyikével. Úgy határozott, hogy ő maga fogja kiválasztani a saját férjét, de minden név, amit javasolt, csak heves tiltakozásba ütközött, nem lévén eléggé előkelő az eljövendő Ceausescu-dinasztia számára. Ekkor kezdődött Elenával vívott elkeseredett harca. Anyja végül is elhatározta, hogy lánya magánéletének minden percét megfigyelteti. Mikrofonokat helyeztek el mindenhol a lány lakásának hálósobájától és fürdőszobájától kezdve irodáján keresztül egészen a fehér Mercedes kupéjáig — bukaresti fiatalok divatos összejövetelén ismerős látvány volt ez a kocsi — és ezt a lehallgatást kiegészítette egy állandó megfigyelés is. 1977-ben Zoia az én felügyeletem alá került

A két elsőszülöttből kiábrándulva nevének minden jövőbeli reménységét Ceausescu a legfiatalabb gyermekébe vetette. Nicut Stefan Andrei és Cornel Pacosta felügyelete alá helyezte

— Azt akarom, hogy Nicu külügyminiszter legyen — parancsolta Ceausescu.

— Nicu kell hogy legyen az eljövendő" román elnök — így igazította el Elena a fiú mentorait.

Nicu tökéletesen különbözött a bátyjától és a nővérétől. Gyermekkorában irtózott az iskolától, sokkal mulatságosabbnak találta az elnöki rezidenciában nyüzsgő testőrökkel és biztonsági tisztekkel tölteni az időt, és a szokásaikat, beszédjüket utánozta. Fiatal korában Valentin és Zoia állandó gúnyolódásainak céltáblájává vált, mert sohasem látták őt könyvet olvasni. Anyja és apja azonban kárpótolták ezért. Csak a száját kellett kinyitnia és Nicu mindent megkapott, amit csak kívánt, sőt még többet is annál. 14 éves korában megdicsérték azért, mert férfiúi tapasztalatokra tett szert egy osztálytársnőjének megerőszakolásával. Ráadásul megkapta első autóját is. 15 éves korában megkapta első hajóját, és 16 éves korára részeskedő huligán lett, aki egész Bukarestet megbotráncoltatta autóbaleseteivel és garázdálkodásával. A „botlásairól” szóló híresztelések elértek egészen Ceausescu füléig.

— Keményebben és jobban kell dolgoznunk — ez volt Ceausescu szokásos receptje a román társadalom betegségeinek gyógyítására.

— Hagyd abba az ivást és kezdj el dolgozni — ez volt az egyetlen segítség, amelyet Nicunak adott, amikor nagy nehezen néhány perc időt szakított a fia számára.

A NAGYKÖVETNÉ „BERTA” LESZ

Amikor visszaértem az irodámba, Gheorghe Moga tábornok várt rám, hogy lefolytassuk a szokásos megbeszélésünket a hét közérdekű ügyeiről.

Moga tizenöt éve volt DIE tiszt. Ismert volt tapintatlanságáról és arról, hogy sohasem tisztelgett, ha belépett egy szobába. Egykedvűnek, érzéketlennek, kegyetlennek és szörnyen önféjűnek írtam le őt öt évvel ezelőtt Ceases-cunak, amikor egy DIE tisztet keresett, aki a kémelhárítás főnöke lehet. Ceausescu a DIE igazgatósági munkáját szorosabban a befolyásszerző ügynökök szervezéséhez akarta kapcsolni.

— Pontosan ilyet akarok — határozott Ceausescu. Másnap Moga föl esküdött.

Miután Moga befejezte az ügyeiről való jelentést, a nagykövet felesége felől kérdeztem őt.

— Amióta a nagykövemé szerelembe keveredett „Teodorescuval”, szinte rá sem lehet ismerni. Teljesen más asszonnyá vált — kezdte Moga.

— Ki az a „Teodorescu”? — kérdeztem.

— A tisztem. A legnagyobb ndfaló, aki valaha is volt. Az amerikai nagykövet sofőrjének álcázva dolgozik.

— És mi van a nagykövettel?

— Ugyanolyan tudatlan, mint amikor jött. Éppen annyit tud a feleségéről, mint a romániai politikáról. Bekapta a „Horizont” horgát, damilostul, ölmostul.

Moga szerint a Kérelhárítási Igazgatóságnak sokkal inkább rajta kell tartani a szemét ezen az amerikai nagyköveten, mint bármelyik elődjén. Beszél románul, sok román barátja van, és rendkívül szimpatizál Bukarest világszerte szétkürtölt függetlenségével. Az az időtöltése, hogy ellenzékiek írásait csempészi ki diplomáciai csomagokban, valamint a nagykövetségen dolgozó CIA-tisztekkel való közeli kapcsolata felkeltette a gyanút, hogy esetleg ő is egy nagyon jól álcázott CIA-tiszt, mint ahogy Nicolae Nicolae washingtoni nagykövet is titokban hírszerző tiszt. Moga jó néhány vonzó és jól képzett nő ügynököt vetett be a romániai amerikai nagykövet ellen, de valamennyit sikertelenül. A megfigyelés megdöbbentő eredménye az volt, hogy nem a nagykövet, hanem a felesége kapható kalandokra. Ez segítette Mogának abban, hogy „Teo-dorescut” és a nagykövetet „összeboronálja”, és hogy aztán az egyszerű hétköznapi esetet igazi szerelmi viszonyná alakítsa. Moga jelenleg Ceausescu jóváhagyására várt, hogy „Teodorescut” az Egyesült Államokba küldje a szerelmi kapcsolatot föléleszteni, és hogy a nagykövetné a férjére való befolyásával megkönnyítse a sofőr kivándorlását. „Teodorescu” feladata végül is az volt, hogy mindinkább felhasználja az amerikai nagykövemet egészen addig, míg ügynöknek is beszervezheti. A nő kezdeti feladata az lett volna, hogy Bukarest érdekeinek megfelelően befolyásolja a férjét.

— Szerelmi viszonyt folytatni és ügynöknek lenni nem ugyanaz. Tudhatná ezt, Moga — jegyeztem meg, amikor befejezte.

— De nem egy ribanc esetében. A nagykövet felesége tetőtől talpig beleesett „Teodorescuba”, aki máris sok olyan dolgot csalt ki belőle, amit a nő a férjétől tanult. Mindent magnószalagra rögzítettünk.

Miután Moga távozott, behívtam az Egyesült Államokkal foglalkozó DIE-csoport igazgatóját, Gheorghe Angelescut, és eligazítottam őt az USA nagykövet feleségének ügyében. Mielőtt távozott, Angelescu a „Berta” fedőnevet adta a nagykövemének.

SCORNEA LÁNYAI

Miután átolvastam a beérkezett táviratokat, Christian Scornea ezredest hívtam, hogy hozza be nekem „Malek” aktáját. Azét az emberét, akinek a felesége és lánya írt Elenának. Scorneát tinédzser korában egy katonai egység vette a gondjaiba, és katonát faragtak belőle. A katonaelet legrosszabb vonásait ta-

nulta el: a cigarettázást, az italozást és a nőzést. Német anyja és román apja volt, s így két nyelvet megismerve nőtt fel. A második világháború alatt katonai egységénél szolgált tolmácsként a németekkel való üzelmekben. A háború után, amikor a kommunisták a kezükbe vették a román külföldi hírszerző szolgálatot, és eltávolították onnan az idősebb tiszteket, az újonnan beszervezettek első csoportjához tartozott, akiket a hadseregből válogattak. Büntetlen előélete és jó német nyelvtudása miatt választották ki. Azóta folyamatosan a DIE németosztrák osztályán dolgozik. Felnőtt életének nagyobb részét töltötte Ausztriában, mint Romániában.

Scornea legkedveltebb beszerzési célpontjai a nők voltak, és a beszerzés során leginkább a szexualitást használta fel. Hamarosan híressé vált a vendéglátó országok kormányaiban lévő női ügynökeiről. Ezek a kézitáskáik titkos rekeszeiben hoztak ki Scornea számára dokumentumokat az irodákból. Azt a DIE részleget, amely a kettős falú kézitáskákért volt felelős, hamarosan „Scornea-részlegként” kezdték emlegetni. Jelenleg Scornea a bukaresti Külkereskedelmi Minisztériumban volt állásban, és a feladata a Romániába látogató külföldiek beszerzése volt.

Ákárcsak Moszkvát, Budapestet, Prágát, Varsót, Szófiát és Kelet-Berlint, a kommunisták Bukarestet is a hírszerzés valóságos piacává alakították át. Minden olyan hotelban, amely turisták számára volt kijelölve, egyetlen kapcsoló elfordításával telefonokat hallgattak le és azonnal rejtett mikrofonokat hoztak működésbe az olyan szobákban, ahová külföldiek költöztek be. Zártláncú televíziós hálózat szolgáltatta az ebédlők, a folyosók, sőt még a nyilvános pihenőszobák megfigyelését is. Az olyan, fontosabb hotelekben, mint az Intercontinental, a Pallace Athene, a Lido, és a Nord, az épületeken kívül is televíziós kamerákat helyeztek el, hogy az infravörös felszerelésekkel együtt titokban a külföldiek kinti mozgását is ellenőrizhessék. Az üzletvezetőknek és pincéreknek álcázott felügyelőtiszték a legfontosabb éttermekben működésbe hozták a külföldiek asztalán állp- kerámia hamutartókba elrejtett adóberendezéseket. Prostituáltakból álló ügynökök egész hadseregét indították útnak éjszakánként mindennap az éjszakai bárókba, a hotélek halijaiba, éttermeibe, színházakba, az operába s a koncerttermekbe, a cirkuszba, a filmszínházakba, a parkokba és az utcákra. A román egyetemeken tanuló, biztonsági ügynököknek beszervezett külföldieket — a legtöbb közülük fekete-afrikai volt — arra utasították, hogy hozzanak létre homoszexuális kapcsolatokat és illegális pénzváltásokat. Scornea rendkívül fontos tényezőjévé vált ennek az egész ördögi szisztémának.

„MALEK” BESZERVEZÉSE „ANDREA” SEGÍTSÉGÉVEL

— Tájékoztasson „Málékról” — mondtam Scorneának, amikor belépett az irodámba. Zihált egy kissé az akták súlya alatt. A negyvenévnyi kemény dohányzás és az a közel harminc év, amit az ügynökök beszervezésével töltött a bárókban, éttermekben és hálószobákban, erősen megvámolta már az egészségét.

A „Diák”, ahogy Ceausescu nevezte el, egyike volt Scornea jelenlegi ügyeinek. Anélkül is tájékoztathatott engem az ügyről, hogy utána kellett volna néznie az aktákban. „Malek” Németországban született s ott lett vegyész-mérnök. A nyomozás feltárta, hogy a második világháború alatt rangidős náci tisztként szolgált a vegyi különítményben. A háború után, azért, hogy elfedje náci működését, Portugáliába költözött. Ott mint a különböző ázsiai és afrikai országokkal foglalkozó fegyvermérnök kezdett hozzá saját üzleteihez. Később a portugáliai Cascaisban fegyvergyárat épített, amelyben levegő-földfelszín gyújtóbombákat és tűzérési gránátokat gyártottak. Ezeket részben legálisan, részben törvénytelenül is exportálta bizonyos ázsiai és afrikai országokba. Évekkel később, portugál útlevelét és fegyvergyárat megtartva tért vissza Nyugat-Németországba, és rövid idő múltán olyan üzleti kártyákat osztogatott, melyeken „NATO technikai tanácsadóként” szerepelt. Az aktatáskájában is volt egy ilyen kártya. A nyomozás feltárta azt is, hogy „Malek” nagyon jól áll anyagilag, így pénzügyi oldalról nemigen volt sebezhető. Hajlamosnak mutatkozott viszont arra, hogy egy nőt felhasználva megközelíthessük. Azért, hogy közelebbről is megfigyelhesse őt, Scornea néhány üzleti látogatásra hívta „Ma-leket” Bukarestbe. Amikor aztán a rejtett mikrofonok és kamerák anyagát pszichológiailag analizálták, megmutatkozott, hogy „Malek” a „középkorúság krízisét” éli át, és valószínűleg még egy utolsó, hosszú, romantikus kapcsolatot fog keresni. A Securitate csoportok segítségével Scornea kiválasztotta azt a Brassó városában élő fiatal lányt, „Andreát”, akiről azt gondolták, hogy „Ma-lek” ideális párja lehet. 21 éves volt, kokott, titkos biztonsági ügynök. Egy luxusétteremben dolgozott pincérnőként, egy olyan helyen, ahol az alkalmazottak részt vettek a kockázatos vállalkozásokban. Előzőleg már sikeresen szerepelt néhány műveletben, amelyeket nyugatnémet vendégek ellen szerveztek. Ezenkívül a műveletek során az az előnye is megvolt, hogy az apja, akinek a gazdaságát államosították, a kommunisták politikai foglya volt. Ez segített abban, hogy a nyugatiak között együttérző meghallgatásra találjon. Scornea ellátta „Andreát” részletes, „Málékról” szóló adatokkal, és utasította őt, hogy legyen a férfi barátja. Azt is megmondta neki, hogyan építse fel a hosszú távú kapcsolatát vele. Brassó egyik luxushoteljében, az Aro szállóban egy rejtett mikrofonokkal és televíziós kamerákkal felszerelt szoba állt készen, várva,

hogy Scornea „Malekot” a Külkereskedelmi Minisztérium vendégeként odavigye egyhetes vakációra.

„Andrea” szenvedélyes szerelem lett „Malek” számára. Scornea pedig a legjobb barátja és bizalmasa. „Malek” kapott tőle egy állandó romániai tartózkodási engedélyt, és Scornea vigyázott „Andreára”, amikor „Máléknak” üzleti kötelezettségei voltak. Cserébe Scornea azt kérte, hogy „Malek” adja oda neki a gyárában készített fegyverek mintapéldányait. Később elkérte a gyártástechnológiájukat is. 1977-re a beszerzés teljessé vált.

— Tudna valamit „Malek” ügynöki tevékenységéről mesélni nekem? — kérdeztem tovább.

Scornea, aki mindig rajongott az ügynökeiért, elmondta, hogy „Malek” nagymértékben hozzájárult a román vegyi alakulatok modernizálásához. „Malek” műszaki információira alapozva — melyeket Elena Központi Kémiai Kutatóintézete ellenőrzött — egy szuper-napalmgyárat építettek Bukarestben. „Malek” titokban számtalan amerikai levegő-földfelszín bombát, tűzérési gránátot és aknát szállított Afrikán keresztül Romániába. Ezeket a Ceausescu irodája melletti szobában állították ki néhány hétre, majd tömegesen gyártották Romániában „Malek” technikai segítségével. Segített a napalm-eső és más gyújtóanyagok megalkotásában is, amelyeket a vegyi alakulatok parancsnoka, Mihai Chitac tábornok ellenőrzött.

— A „Malek” anyagán alapuló, Romániában gyártott katonai felszerelések titkos kiállítását az Elvtárs éppen két héttel ezelőtt tekintette meg. Akkor, amikor ő is demonstrációt tartott belőlük. És ez még csak a „Málékkal” való együttműködésünk kezdete. A számtalan, munka alatt álló dolgok közül elég megemlíteni a katonai lézereket és a földfelszín közelében is mérő radarberendezéseket. Nem engedhetjük meg a hülye és elhagyott feleségének, hogy tönkretegyze ezt az ügynökök gyöngyszemét — mondta Scornea patetikusan és befejezte a jelentést.

— Elintézte „Málékkal” a találkozót, amit kértem?

— Igen, Tábornok. A hoteljában vár a telefonhívásomra.

— Tízkor a másik irodámban. És hagyja itt „Malek” aktáját. Még egyszer át akarom nézni.

A másik irodám, a Belügyminisztériumban betöltött nem titkos államtitkári állásomnak megfelelően, a kormány főépületében volt. A második emelet egyik erősen őrzött részlegében volt található, a miniszter és másik három helyettesének irodája mellett. Az a fickó, aki most érkezett Scorneával, pontosan úgy nézett ki, mint ahogyan leírták. Úgy, ahogyan a számtalan, titokban készült „Malek” fotón — „Malek” felöltözve és meztelenül címen — láttam az irodámban. Ma nagyon elegáns volt. Sötétszürke öltönyt viselt, fehér inggel és ezüst színű nyakkendővel. Gyémánt nyakkendőű és aranyba foglalt gyémánt mandzsettagombok egészítették ki tökéletes megjelenését.

Gyorsan tisztáztam vele, hogy Ceausescu elnök személyes utasítására kellett találkozunk a Belügyminisztérium központjában. A cél az, hogy megbeszéljük „Máléknak” a román hírszerző szolgálattal való titkos együttműködésének fontos ügyét. Kivártuk, hogy „Malek” egy terjedelmes szónoklatban elmondja, hogy mennyire büszke, hogy Romániának és az ország elnökének szolgálhat, és mennyire hálás azért az új életért, amelyet itt Romániában élhet egy csodálatos fiatal nővel. Ezután adtam oda neki azt a levelet, amelyet Elena kapott „Malek” nyugatnémet nejétől, és amelyben a nő azt követeli, hogy Románia hagyjon fel a férfi ügynökként való használásával.

Amint „Malek” megértette, hogy a levél miről szól, falféhr lett. Tovább olvasta, az erei kidagadtak és lüktettek, keze ökölbe szorult, nyilvánvalóan a rettenetes düh hatására. A férj és a feleség között kirobbant engesztelhetetlen ellentét, úgy tűnt, még a hangját is elrabolta.

Amikor „Malek” újra szóhoz jutott, nyugodt és gyakorlatias volt. Német rendszeretettel és pedantériával vezette elő a tervét, hogy miként orvosoljuk a helyzetet. Fő vonalakban ez az volt, hogy a Ceausescu-kormány iránt érzett odaadása határtalan, semmiféle fenyegetés nem tud véget vetni az együttműködésnek, és taktikai változtatásként arra van szükség, hogy Romániával való kapcsolatát még nagyobb titoktartás takarja. „Malek” följájlotta, hogy nyit egy irodát Bécsben, és Románia érdekében végzett munkájának álcázására használja azt. Az volt az ötlete, hogy ez a bécsi iroda egy export-import cég legyen, amely legális működésével gondoskodni tud a nyugati katonai és műszaki anyagok Romániába csempészésének álcázásáról. Azt kérdezte, hogy „Andreát” Románia elengedi-e Bécsbe, ahol folytathatná közös életüket. A hatás kedvéért elfogadta, hogy az útlevelében lévő állandó romániai tartózkodási engedélyét visszavonják. Szerinte ez megnyugtató a feleségét és a lányát, neki pedig időt adna a törvényes válás elintézéséhez.

— Államtitkár úr az én életem most csak őerte van, és csak övele — mondta „Andreáról”. Kivett egy képet a tárcájából: — És most terhes is lett.

Szándékosan kértem azt, hogy Ceausescu néhány perccel dél előtt fogadjon. Ez volt a legmegfelelőbb időpont arra, hogy valamit gyorsan és lehetőleg komplikációk nélkül lehessen intézni, mert az ebédjét szinte rituálisan fél egykor szolgálták fel.

— Mi újság? — hallottam felémröppülni a szikásos kérdést a nagy elefántcsontberakású asztal mögül. Néhány szóban felvázoltam neki, hogy mit találtam „Malek” aktájában, és tájékoztattam azokról a javaslatokról, amelyeket „Malek” a találkozó során tett.

— Két legyet üthetünk egy csapásra — tűnődött el vidáman Ceausescu, miközben cinkos kacintást vetett rám. — Megoldjuk ezt a piszkos dolgot a feleségével, és emellett szükségünk van jól álcázott külszági export-import cégekre. Olyanra, mint az, amit Japánban alapítottunk, hogy integráltáramköröket és chipeket tudjunk kicsempészni az Egyesült Államokból. Mindig

mondtam ugye, hogy a „Diák” igazi germán koponya! Kemény, de jól szervezett.

Ceausescu azonnal jóváhagyta „Malek” tervét, beleértve ebbe az „Andreának” szóló kiutazó vízumot és a bécsi iroda nyitására szolgáló százezer dollárt is. Az irodáról úgy döntött, hogy „Malek” nevét használja, de valójában a DIE legyen a művelet végrehajtója.

— Gondoskodjon Andreáról is. Gyanússá válhat külföldön. Milyen közeli rokonokat hagy itt?

— Azt hiszem, az anyját és a bátyját.

— Miután elment, vegyék őket őrizetbe, veszítsék el az állásukat, vagy valami ilyesmi. A „Diák” túlságosan is fontos, és segítenünk kell, hogy egy idő után Amerikába mehessen — mondta Ceausescu. Aztán tovább folytatta annak a részletezését, hogy hogyan segítsenek Andreának becsapni az esetleges nyugati nyomozókat azáltal, hogy gyanú helyett sajnálatot keltsenek iránta.

1. BOKASSA CSÁSZÁR ROMÁN ÜGYNÖKNŐT VESZ FELESEGÜL

Már az ajtónál voltam kifelé menet, amikor Ceausescu hangja hirtelen utolért.

— Délután az elsőrendű dolog, hogy meg akarom látogatni a Csillagüzemet.

A „Csillag” név Ceausescu és Elena eufemizmus volt, amit a gyémántok megnevezésére használtak. Mindketten annyira a gyémántok rabjai voltak, hogy személyesen indítottak el és irányítottak egy műveletet Jean Bedel Bokassa, Közép-Afrika diktátora ellen abból a célból, hogy bányászati engedélyt szerezzenek tőle. 1975-ben Bokassát hivatalos látogatásra hívták Bukarestbe, ahol gondoskodtak arról, hogy kellemes időt töltsön egy pompás lánnyal, Gabriellával, akit direkt erre a feladatra választottak ki. Néhány héttel később Bokassa kérésére Gabriellát Banguiba küldték Ceausescu egyik magánrepülőgépén. Vasil Pungan, Ceausescu főtanácsadója kísérte. Gabriella — Bokassa, a Közép-Afriai Császárság (jelenleg Köztársaság) I. Bokassa császáranak román felesége — vált Ceausescu legkedvesebb példájává annak illusztrálására, hogy hogyan lehet a legmagasabb szinten is egy befolyásoló ügynököt a célszágba szivároztatni. A nő miatt Bokassa beleegyezett, hogy egy svájci bankszámlára fizetve tíz százalékban részesüljön abból a profitból, amit a Romániának szerzett gyémántbányák jövedelmeztek. Románia a legnagyobb hasznot hajtó terü-

leteken működhetett. Gabriella jó néhány évig sikeres ügynök volt, egészen addig, amíg úgy megijedt Bokassától, hogy Párizsba szökött tőle. A magával vitt, ékszerekkel teli bőröndök segítettek neki, hogy új, névtelen életet kezdjen Franciaországban. Amikor Franciaországban bizonyos híresztelések kezdtek keringeni Gabriella Banguiból való eltűnéséről, Ceausescu megparancsolta a DIE-nek, hogy terjesszék el, miszerint Gabriellát maga a császár küldte vissza Romániába. Ceausescu el akarta venni a francia újságírók kedvét attól, hogy a nő után kutassanak. Ez a megtévesztő művelet gyümölcsözőnek bizonyult. 1977 novemberében az egyik francia újságban a következő hír jelent meg:

„A romániai feleség, akit I. Bokassa valamikor a Bukaresti Balettből ragadott el a háreme díszének, becsapta öfelségét, és — micsoda szörnyűség! — a sofőr testőrrel a kertészt (sic) meggyilkolták, és Lady Chatterly az Aeroflot szívélyessége folytán a vasfüggöny túloldalán van bezárva.” Ezeket a híreket később már francia újságok is átvették, kibővítve Bokassa életrajzával. Ezáltal tulajdonképpen átmeneti segítséget nyújtottak Gabriella franciaországi névtelenségének megőrzéséhez és DIE-ügynöki működésének titkához is.

„CSILLAGOK” AZ ELVTÁRSNAK

1975-ben Ceausescu megparancsolta nekem, hogy szerezzem meg a mesterséges gyémánt gyártására szolgáló felszerelést és a gyártási eljárás leírását. A DIE széles körű hírszerzési műveletet bontakoztatott ki az eredmény eléréseért. Két évvel később mutattam be neki az első gyémántmintát, amit egy kis kísérleti felszereléssel állítottunk elő. Ceausescu váratlanul utasításba adta, hogy építsünk egy „üzemet” és titokban gyártsunk mesterséges gyémántot Romániában.

— Ez ugyan nem a maga feladata — mondta —, de attól tartok, hogy senki más nem tudná véghezvinni ezt úgy, hogy ugyanakkor titok is maradjon.

Úgy építettem föl az üzemet, ahogyan a kapitalisták tették volna. Egy öreg, használhatatlan autók szerelésére szolgáló telepet hoztam létre a szovjet blokkban szokásos feltűnő, hatalmas épület helyett. Munkások helyett pedig inkább komputerek sokaságával szereltem fel. 1977 őszére az üzem a műszaki ellenőrzés szakaszában volt, 1978. január elején nagy ütemben kezdte meg az iparszerű gyártást.

Amikor Elena meglátta ezeknek a rendkívül tiszta gyémántoknak az első példányait, leesett az álla. Azonnal azt kérdezte, hogy egy „ilyen nagy” korszót, teli gyémántokkal el lehetne-e készíteni 1978. január 26-ára, Ceausescu hatvanadik születésnapjának megünneplésére. Elena kezdeményezésére minden román intézményt a miniszterelnöki hivaltól a legkisebb termelőszövetkezetig nyo-

matékosan felkértek, hogy költséget nem kímélve értékes ajándékokat készítsenek a Legfőbb Vezér számára. Ezenkívül utasította a DIE-t, hogy nyugatnémet társaságokat beszéljen rá arra, hogy küldjenek drága ajándékokat. Hogy ezt a folyamatot bátorítsák, sietve megnyitottak egy nemzeti múzeumot, amely a Ceausescu által kapott ajándékokat mutatta be — igaz, az értékesebb tárgyaknak csak a másolata vagy a fényképe volt látható itt.

Bámulatra méltó és hihetetlen volt a Ceausescunak ajándékozott tárgyak értéke és mennyisége. A Bányaiügyi Minisztérium egy hatalmas, 24 karátos aranyöntvényt gyártott „CEAUSESCU ÉS A NÉP” felirattal a tetején. A Mezőgazdasági Minisztérium tömör aranyból készült hibridgabona kalászsokat ajándékozott neki. A Belügyminisztérium egy platina távirányító szerkezettel ellátott komplett televízió- és hifi sztereóberendezést adott. A DIE a híres angol fegyvergyártó „Holland & Holland” cég által gyártott, rendelésre készült puskát ajánlotta föl ráadásképpen a szintetikus gyémántokkal teli, húsz fontnál is súlyosabb korszó mellé. A korszó csak néhány napig maradt kiállítva Ceausescu irodájában. Ettől a születésnapjától kezdve Ceausescu mindig rendkívül módon szerette volna látni a „Csillagüzemet”.

Kevéssel múlt két óra, amikor a napi ebéd utáni szundikálástól felfrissült Ceausescuval elindultunk. Az én kocsimmal mentünk, amit csupán egyetlen biztonsági jármű követett. Ebben az időben Romániában a „Csillagüzem” volt a legtitkosabb gyáregység. Ceausescu az egész délutánt azok között a hatalmas sajtológépek között töltötte, amelyek a megfelelő hőmérsékletet és rendkívül magas nyomást biztosítják a különleges importált grafit és a kémiaiilag tiszta kobalt gyémántkristályá alakításához. Minden lenyűgözte őt, de sohasem tudom elfelejteni arcának döbbsent kifejezését, amikor kinyitottam a páncélszekrényt, és megmutattam neki az első száz font ott készült gyémántot.

Az üzemben Ceausescu egy szót sem szólt.

— Tetszik az alkotása — mondta aztán, amikor visszafelé mentünk az irodába. — Na, most nagy méretekben is belevághatunk a gyémántüzletbe. A maga DIE-je fogja titokban árulni a „csillagokat” a nyugati piacon — ugyanúgy, mint a határunkon elkobozott, Ázsiából Európába tartó kokainszállítmány esetében.

Románia és Bulgária már régóta csempészett kábítószerrel Nyugatra. Most tehát a csempészek gyémántot árulnak majd.

OLAJ, ZSIDÓK, NÉMETEK — A LEGJOBB EXPORTCIKKEINK

— Mennyi készpénzünk van a TA-78 számlán? — vetette oda hirtelen a kérdést Ceausescu.

A jegyzetkönyvemből kiolvastva megmondtam neki a pontos összeget. 400 millió dollár körül volt.

— A „csillagokból” befolyó pénz is erre a számlára tegyék. Rendben?

— Igen, Ceausescu elvtárs.

— Ezenkívül föl kell emelnünk azokat az árakat, amelyeket Tel-Aviv és Bonn a zsidókért és a németekért fizet. — Ez azt jelentette, hogy a kilépővízumok árát kell emelni. — Olaj, zsidók és németek a mi legfontosabb export árucikkeink — tette hozzá Ceausescu kedvenc jelmondatát hangoztatva. Még vagy egy órán át, amíg Elena érte nem jött, hogy hazavigye, tartott Ceausescu előadása arról, hogyan fejjük meg még jobban Izraelt és Nyugat-Németországot.

A zsidó kivándorlás már régóta terhet jelentett Bukarestnek, és a távozást kérők nagy száma rossz fényt vetett a kommunista Romániára. 1950 vége felé egy brit üzletember, Henry Jacober, akinek már hosszabb ideje voltak üzleti kapcsolatai Romániával, és akit a DIE is beszervezett, sürgősségi találkozót kért. Összekötő tisztjének, Gheorghe Marcunak elmondta, hogy informálta az izraeli hírszerző szolgálatot az ő Romániával való kapcsolatáról, és hogy ők egy nagyon titkos, különleges műveletre akarják felhasználni őt. Az üzenet az, hogy az izraeli szolgálat készen áll a román kormánynak minden egyes emigrálni engedett zsidóért egy bizonyos pénzösszeget fizetni. Ez a megállapodás Jacober és Marcu írásban nem rögzített „úriemberi megegyezésén” alapult.

Bukarest provokációnak minősítette ezt a javaslatot és elutasította, de Jacober kitartó volt. Néhány hónappal később azt indítványozta, hogy teljesen ingyen fölépít egy automata csirkefarmot Romániának, ha ötszáz zsidó családot távozni engednek. Az akkori román vezető, Gheorghe Gheorghiu-Dej végül is mint egyszeri kipróbálásra érdemes javaslatba beleegyezett. Még az év vége előtt a Peris nevű kicsiny faluban, Bukaresttől északra a Belügyminisztérium kezelésében lévő gazdaságban titokban fölépítették a csirkefarmot. Amikor Gheorghiu-Dej néhány nappal később látogatást tett az üzemben, nagyon tetszett neki. 500 kilépővízumot adott a zsidóknak, és még őt ilyen csirkefarmot rendelt.

1964 végére a Belügyminisztérium lett a legnagyobb húsgyártó Romániában. Saját pulyka-, csirke- és disznófarmjai állatok tízezreit nevelték évente. Ezenkívül jó néhány marhafarm és más telepek sok százezer báránnyal — mindegyik automata vágóhíddal, hatalmas hűtőházakkal és csomagoló üzemekkel volt felszerelve. A csomagolt hús szállítására Mercedes hűtőkamionok valóságos flottáját használták. 1965 elején a minisztérium élelmiszervonalához csatolták a Kellog Kukoricapehely gyárat is.

Az összes farmot és élelmiszergyártó üzemet Henry Jacober fizette, cserébe a romániai zsidók kiutazóvízumáért. Valamennyit ugyanazon a perisi területen építették föl, és személyzetüket politikai foglyok adták, akik között mindig kellő számban voltak állatorvosok és mérnökök.

— Ha a börtönökben nem találja meg a szükséges embereket, csak fogassa le azt, akire szüksége van — szokta Gheorghiu-Dej válaszolni, ha a belügyi miniszter, Alexandru Droghici arról panaszkodott, hogy a telepek több munkaerőt

igényelnének, mint amennyit biztosítani tud. A belügyminiszter egyik helyettese, Alexandra Danescu és csak Nyugatra exportáló farmok ügyeivel foglalkozott. Henry Jacober mind közvetve, mind direkt módon elősegítette ezt az exportot. Az 1960-as évek elejétől kezdve a romániai zsidók számára adott kivándorló-útlevélek száma kizárólag a tojás, a csirke, a pulyka, a sertés, a szarvasmarha és a kukoricahely Nyugaton eladott exportjától függött.

A DIE évről évre mindjobban belebonyolódott a zsidó emigráció ügyébe. Nemcsak a Jacober-Marcu „úriemberi megegyezéssel” foglalkozott, de megpróbálta megszerezni a legkitűncfbb fajta tenyészállatokat és Romániába szállította őket a Jacober fizette különrepülőgépeken. A diplomáciai csomagok Jacober pénzét és segítségét felhasználva több bikaspermát szállítottak, mint titkos információt. De a DIE legfigyelemreméltóbb állattállományi művelete 1958 és 1965 között zajlott le, amikor Jacober segítségével élő, kasztrálatlan Danish Landrace sertéseket csempészték ki Dániából. A Közép- és Kelet-Európából származó fehér, lógó füllű Landrace disznót Dániában elsőrendű sertéssé nemesítették a szelektív tenyésztéssel. A dán Wiltshire-szalonna angliai exportüzletének a Landrace sertés volt a kulcsa. Dánia azáltal tartotta fenn monopóliumát és rendkívül magas árait, hogy szigorúan megtiltotta a Landrace sertések tenyésztési célokra való exportálását. Ez alatt a hétéves periódus alatt a DIE mégis malacok ezreit csempészte ki Dániából. Elaltatták, aztán diplomáciai autókban, speciális csomagokban, és végül diplomáciai pecséttel védett hatalmas TIR kamionokban szállították őket. 1965 elejére Románia évente 50 000 Landrace disznót tenyésztett, és feldolgozás után, Jacober segítségével szalonnaként és sonkaként Nyugatra exportálta.

A „Jacober-Marcu úriemberi megegyezést” a legmélyebb titokban tartották. Még Ton Gheorghe Maurer, a miniszterelnök, aki pedig Gheorghiu-Dej személyes jóbarátja volt, sem tudott semmit az ügyről. Ceausescu maga csak 1965-ben szerzett tudomást az ügyletről, amikor Gheorghiu-Dej halála után hatalomra került. Kijelentette, hogy ez egy „felháborító” ügy, azonnal véget vetett neki, az állattelepeket a Mezőgazdasági Minisztérium hatáskörébe utalta át, elbocsátotta Marcut a DIE-től és kemény kézzel lecsökkentette a zsidó emigrációt.

Két évvel később Ceausescunak jobb ötlete támadt — ahogy az általában történni szokott —, és megkérdezte, hogy Jacober él-e még. Hamarosan Marcut is visszahelyezték a DIE-hez, visszakapta a rangját és a pozícióját, és titkos parancsot kapott a Jacoberrel való újbóli kapcsolatteremtésre. Ebben az időben azonban a csere már nem állattelepekért, hanem kemény valutában, dollárban fizetett pénzért folyt. A művelet titkosabbá vált, mint valaha. Pozícióból adódóan én is azon kevesek közt voltam, akik ezzel az üggyel foglalkoztak.

Azután, hogy Jacober rákban meghalt, az izraeli kivándorlási hírszerzés igazgatóhelyettese, egy Jitzhak Jesahanu nevű román születésű, izraeli diplomáciai útlevéllel rendelkező férfi lett az „úriemberi megegyezésben” az új part-

ner. Ceausescu örült, hogy végre van egy közvetlen kapcsolata az izraeli kormánnyal, de megparancsolta, hogy csak két ember személyes barátságának tünetsék föl, és még nagyobb titokban tartsák, mint eddig. 1972-ben, miután Ceausescu átszervezte a hírszerző szolgálatot, és ő maga lett annak közvetlen felügyelője, elhatározta, hogy az új Jesahanu-Marcu „úriemberi egyezménytől” távol tartja a DIE nevét. Egy olyan félrevezető történetet terjesztettek el, hogy Marcut áthelyezték a DIE-től, és hamarosan hivatalosan is kinevezték a „Világ-gazdasági Intézet” általános igazgatóhelyettesévé. Ez az álcázó intézmény DIE-tisztekből állt.

Az új, írásban még mindig nem rögzített Jesahanu-Marcu „úriemberi egyezmény” gondoskodott arról, hogy Bukarestnek fizessenek fejenként egy bizonyos összeget készpénzben minden egyes kivándorolt zsidóért. Ez az ösz-szeg függött a kortól, az iskolázottságtól, a szakmától, alkalmazástól és családi állapottól. 1978 júliusában a fizetség fejenként 2000 és 50 000 dollár között mozgott. Néhány kivételes esetben Jesahanutól 250 000 dollárt kértek. Marcu és Jesahanu találkozásai havonta zajlottak le a nyugatnémet, osztrák és svájci román nagykövetségeken. Ide vitte Marcu azt a listát, amely a kivándorolt zsidók nevét tartalmazta, és Jesahanu itt adta át az USA dollárokkal telt bőröndöket. 1974-ben ezen bőröndök egyike elveszett a zürichi repülőtéren, s csak néhány nap elteltével találták meg. Teljesen érintetlen volt, több mint egymillió dollárt tartalmazott. Az évek során a Jesahanu-Marcu egyezmény százmillió dollárokat hozott tisztán Bukarestnek, még néhány további, nagy hitelkibocsátóval együtt különböző nyugatnémet bankok részéről, Jesahanu részbeni részletfizetési érdekeltiségével.

Az eredményeken fölbátorodva Ceausescu megparancsolta a DIE-nek, hogy ugyanilyen műveletet kezdeményezve árulja a német etnikumot is. Ezt, ha lehetséges, még több hasznot hozónak ítélte meg, mivel Románia határain belül közel egymillió német ajkú lakosság élt. A romániai német etnikum eladása ugyanúgy zajlott, és ugyanúgy Marcu és „Eduárd” személyes megegyezésén alapult. „Eduárd” maga is hírszerző tiszt volt, és Hans-Dietrich Genscher személyes képviselője. Genscher, a nyugatnémet belügyminiszter kifejezetten azért keveredett az ügybe, hogy megkönnyítse a kelet-európai németek emigrációját. „Eduárd” egészen 1977-ig játszotta ezt a titkos szerepet, amikor is azt mondta, hogy beválasztották a Bundestagba. USA dollárokkal teli bőröndöket szállítottak tiavonta Bukarestbe a TAROM román légitársaság gépein, és speciális hitelleveleket — „Eduárd” részbeni részletfizetési kötelezettségével — adtak rendszeresen azért, hogy fönntartsák vagy ösztönözzék Ceausescu lelkesedését a *Volksdeutschok* anyaországi emigrálásáért.

1972 februárjában Ceausescu elhatározta, hogy újabb hasznot csikar ki ebből a modern történelemben egyedülálló, visszatartó emberkereskedelemből.

— Egyetlen zsidó vagy német származék román állampolgár sem kaphatja meg az útlevelét addig, amíg alá nem írt egy titkos egyezséget a biztonsági

erőkkel, és amíg bele nem egyezett abba, hogy külföldön hírszerző" ügynökként működik — parancsolta Ceausescu. Két új részleggel bővült a DIE: az egyik az emigrálni akaró zsidók, a másik pedig a németek beszervezésével foglalkozott, de 1978-ig csak néhány ezer embert sikerült ténylegesen beszervezni. A zsidók többsége, de a németek közül is sokan sohasem használták titkos kapcsolatteremtési rendszerüket, és egyszerűen elvesztek, mint ügynökök. Néhányan azonban hallattak magukról. A Ceausescu parancsolta új művelet visszajelzéseként a nyugatnémet Belügyminisztérium által évenként publikált hírszerző jelentések megmutatták, hogy 1972-ben Nyugat-Németországban az eddigi legnagyobb számban lepleztek le Románia által küldött ügynököket.

1977 végén Ceausescu elhatározta, hogy újabb hasznot húz az emberkereskedelemből: megparancsolta Marcunak, hogy kérje meg Jitzhak Jesahanut, hogy nyugati fegyvermintákat szerezzen, cserébe a zsidó emigránsok számának növeléséért. Ceausescu főként amerikai vagy brit harckocsikat szeretett volna.

CEAUSESCU TITKOS TÖKÉJE

Ceausescu felnőtt élete folyamán sohasem kapott egyetlen fillér munkabért sem. A második világháború előtt egy cipésznél inaskodott, aki szobával, ellátással és marxista neveléssel fizetett neki. A háború alatt Ceausescu mint kommunista ki-be járt a börtönből, a háború után pedig azonnal pártaktivista lett. Mióta Románia legfelsőbb vezetője volt, mindig büszkén hangsúlyozta, hogy sosem kapott fizetséget azért, amit csinált.

— Egész életemet a proletariátus világforradalmának szenteltem — ez volt Ceausescu legkedvesebb önmeghatározása. Ceausescu arra a tényre is büszke volt, hogy soha nem vásárolt még be önmagának egy áruházban. Valóban nem tette 1970 októberéig, ekkor azonban, főként Elena nyomására, életében először betette a lábát egy nagy áruházba. Ez New York-i hivatalos látogatásán történt, amikor elfogadta a Macy's igazgatóságának meghívását, hogy látogassa meg fő üzletüket a Herald Square-on. Ceausescu megdöbben.

— Mennyi ideig készítették elő ezt a show-t? — kérdezte, amikor az ENSZ román missziójához visszatért.

— A Macy's a legnagyobb áruház a világon — hebegte a zavart nagykövet.

— Úgy értettem, hogy mennyi ideig tartott föltölteni az áruházat mindazzal az áruval, amit ott láttunk?

A nagykövet végül rájött, hogy Ceausescu azt hitte, az egész áruházat **csak** az ő kedvéért tartott show miatt töltötték fel, és ekkor elkezdte magyarázni, amit a Macy's-ről tudott.

— Előfizet a *Scinteia*-ta, *monsieur*? — szakította félbe Elena gyanakvóan.

— Természetesen, Elena elvtársnő. Mindenki előfizet.

— Akkor olvasnia is kell. Olvassa, monsieur, és tanuljon meg néhány dolgot Amerikáról! Feketén-fehéren le van írva benne, hogy az amerikai áruházak csak kirakatok, és az amerikaiak semmit nem vásárolhatnak pénzkölcsönzés nélkül. És miután, vásároltak valamit, el kell menniük onnan, és mindent elvesznek tőlük újra. Csak show az egész, monsieur. Minden csak show, eltakarni a szegénységet, elrejtetni azt, hogyan alszanak emberek az utcán. Olvassa a *Scientiát*, maga paraszt, maga maskara!

— Mindent, amit tudok, a *Scientiának* köszönhetek — mondta a nagykövet, hogy levezelje bűnét.

— Ha velem beszél, tartsa a pofáját!

— Hadd beszéljen, Elena. O él itt.

— Ne hallgass erre a szemétre, Nicusor! Vissza kéne küldenünk Bukarestbe, és beírni egy politikai tanfolyamra.

A következő reggel Ceausescu azt kérte, próbáljam kifürkészni a Macy's-t, és menjek vissza hozzá elmondani az igazságot. Egy évvel később megnyitotta az első — és egyetlen — áruházat Bukarestben. A megnyitáskor — amit Ceausescu maga végzett — az üzlet tele volt az egész országból összegyűjtött árukkal. Néhány nappal később a polcok teljesen üresek voltak. Az áruházat időnként „felkészítették” a magas rangú külföldiek és Ceausescu személyes látogatására. Ilyenkor bezárták a nagyközönség előtt és feltöltötték áruval. A maga részéről egyébként Ceausescu sohasem hitte el igazán, hogy a Macy's-t nem külön az ő látogatására töltötték fel.

1971-ben Ceausescu nekilátott, hogy előrelátóan gondoskodjon magának pénzről, biztosítékról „az esős napokra”. Ebben az évben régi barátja, Jüan Perón, aki száműzetésben élt Spanyolországban, Bukarestbe jött, hogy anyagi támogatást kérjen. Perónnak meglehetősen szüksége volt a pénzre, hogy mozgósíthassa munkásszövetségének erőit Argentínában, előkészítendő a hatalomba való visszatérését, és hogy elegáns rezidenciát tartson fenn Madrid egyik legdivatosabb kertvárosában, és teljesítse felesége igényeit. Én állítottam össze kezdetben azokat a különleges diplomáciai csomagokat, amelyek havonta pénzzel teli táskákat szállítottak Madridba, Ceausescu száműzött barátjának. A hála jeleként Perón két héttel azután, hogy újra beiktatták Argentína elnöki hivatalába, meghívta Ceausescut és Elenát Buenos Airesbe egy hivatalos látogatásra. Ott voltam az elnöki palotában, amikor Perón a következőket mondta Ceausescunak:

— Amikor először voltam elnök, azt gondoltam, örökké fog tartani. Mára megtanultam, hogy a pénzt kivéve minden mulandó.

1973 végére Ceausescu megnyitotta saját, legtitkosabb számláját, amit prózaian „TA” fedőnéven nevezett. Minden fillért, ami a DIE speciális „OV” műveletéből származott, ezen a számlán őrzött. (Az „OV” rövidítés a román *Operatiuni Valutare* szavakból származott, és a külföldi pénzügyi műveleteket jelentette.) 1973-ban a „TA” számlát „TA-73”-nak nevezték. Így a jelen évben

„TA-78”-nak. Azt a pénzt, amit a DIE nyugatról kapott csekken vagy bankátutalás formájában, és amit törvényesen is ellenőrizhettek, azonnal betették a Román Külkereskedelmi Bankba, a BRCE-be, és átírták a nemzeti költségvetés számlájára, de azt a pénzt, amit a DIE kemény valutában kapott, főként a zsidók és németek exportjából, csak Ceausescu TA számláján jegyezték föl. A más pénznemekben kapott pénzt általában Zürichben váltották át dollárra. A Bonnból és Tel-Avivből kapott dollárokat először újra cserélték át, arra az esetre ha éppen följegyezték volna a számát, majd a DIE föld alatti biztonsági páncéltermeiben őrizték. Ez volt Ceausescu kiadásainak titkos számlája, amiből alkalomadtán pénzt vett föl, ha nyugati kocsit vásárolt gyermekeinek, vagy páncélozott Mercedest építtetett rendelésre magának. Ezek olyan költségek voltak, amelyek Romániában titkosak maradtak. De Elena gyémántkollekcijához is szükség volt pénzre, és azokhoz az ékszerekhez is, amelyeket hivatalos külföldi látogatásairól hozott. Ceausescu a mai napig is csak vagy 4 millió dollárt költött el ebből a tőkéből, jelentéktelen összeg ez, ha összehasonlítjuk az egész összegyűjtött vagyonnal, ami 400 millió dollárt körül mozog.

„Az esős napokra” — szokta mondogatni Ceausescu. 1977-ben megparancsolta a DIE-nek, hogy különböző titkos bankszámlákat és titkos biztonsági széfeket nyitasson Svájcban. Csak Ceausescu használhatta ezeket, de tudomásom szerint eddig még sohasem vett ki belőlük semmit. Csak „az esős napokra” tartogatta.

Az előző Fülöp-szigeteki elnök, Ferdinánd Marcos bukása után kiszivárgott lények borús emlékeztetűvé tették az 1970-es évek közepe táján Ceausescuval töltött napjaimat, a nyugati luxus iránti kapzsisága miatt, amely egyre inkább elhatalmasodott rajta. Miután 1986 februárjában Marcos és kísérete sürgősen elhagyta Manilát, guanubeli első megállójukon közönséges halandóként szerepeltek. De amikor elhagyták az Andersen légierőbázist, ami 12 000 dollár értékű árucikket adott nekik anélkül, hogy fizetniük kellett volna, már nem voltak közönséges halandók. Nehéz vagy tán lehetetlen dolog valakinek, aki húsz éven keresztül abszolút diktátor, újra közembernek lenni. Ceausescu és családja sem fizetett soha semmiért az elmúlt húsz év során. Talán soha nem válik közsismertté Marcos Fülöp-szigetéről elhozott vagyonának teljes értéke, de valószínűleg nincs túl messze attól az összegtől, amit Ceausescu mostanáig biztonságba helyezett. Az egyetlen nyilvánvaló különbség az, hogy Marcosnak volt legalább fizetése mint a Fülöp-szigetek elnökének, még ha csak 5700 dollár is évente. Ceausescunak még ez sem volt.

Késő este felhívtam Ceausescut otthonában, és jelentettem neki, hogy még mindig nem érkezett hír Arafatról, és ahogy parancsolta, Munteanu készen áll a bejrúti útra.

— Jöjjön ide — parancsolta, és letette a telefonkagylót.

Amikor odaértem Ceausescu a rózsakertben sétált. Csatlakoztam hozzá.

— Vigye az egyik repülőgépet, és menjen Bejrútba Munteanuval. Adja oda Arafatnak a legutóbbi üzenetváltás másolatát, ami köztem, Carter és Begin között történt — Ceausescu mindig magát helyezte előre bármilyen társaságban —, és azokat az üres útleveleket is, amiket kért. Adjon oda még neki százat, köztük amerikaiakat is. A DIE által készített másolatokat és az eredetieket is Kadhafitól kaptuk.

Hirtelen megállt, megragadott egy gombot a zubbonyomon, de rajtam keresztülnézve tette hozzá:

— Én kell hogy legyek a közel-keleti közvetítő. Nekem kell annak lennem. Fel tudja ezt fogni?

Nem örültem túlságosan az útnak. A Közel-Kelet nem tartozott kedvenc látogatási helyeim közé, habár a Munteanuval való utazás kellemessé és eredményessé teheti. Munteanu hosszú évek óta Arafát közeli személyes barátja és a DIE közel-keleti csoportjának a főnöke. 1977-ben Ceausescu jóváhagyta a visszavonulását, de megtartotta mint speciális „közel-keleti szakértőt” abból a célból, hogy fontos ügyekben kapcsolatba lépjen Arafattal.

Kevéssel múlt éjfél, amikor hazaértem. Minden a megszokott volt. A lengyel nagykövetség előtt posztoló milicista kijött a bódéjából, hogy tisztelőleg, a ház sötét volt, Groza asszony kikandikált ablakának függönye mögül. A lakásomban csak Fedőt Lily fényei égtek.

V. FEJEZET

Még reggel 7 óra sem volt, amikor megszólalt a K-telefon. Elena nem sokkal azelőtt tudta meg Ceauscutól, hogy Bejrútba utazom. Azt akarta, hogy Olcescu vásároljon neki Bejrútban 12 teljes készlet damaszt asztalneműt, egyenként 24 személyes étkészletekhez, és „néhány nagy csillagot”. Miután letettem a kagylót, Vasile Pop, a segédtitkár jelentette, hogy megérkezett Munteanu.

— Tessékeld be és hozz neki egy csésze teát — adtam ki a parancsot.

EGY KÖZEL-KELETI SZAKÉRTŐ ARCKÉPE

Munteanu beviharzott, kicsattanóan és energiától duzzadóan, mint mindig.

— Erőt, egészséget a tábornoknak! Egy kövér, öreg, félig már nyugdíjas kém jelentkezik és újabb piszkos munkára kér megbízást!

A magas, testes Munteanu elegáns, sötét, halszállkás öltönyt viselt, s a mellényéhez erősített láncon aranyóra fityegett — úgy nézett ki, mint egy régivágású amerikai üzletember. A vastag, fekete szemüvegkeret és a hatdioptriás lencsék mögött élénken ide-oda cikázó szempár nagy belső vitalitást, állandóan feszült, dinamikus elmét árult el, amely egy pillanatra sem kapcsol ki.

— Tegnap este — mondta — a jereváni rádió végre megválaszolt két régisrégi hallgatói kérdést. Az első: mi a teendő atomtámadás esetén, és a második: lehet-e egy Volgával 120 kilométeres sebességgel venni egy derékszögű kanyart? Biztosan nem hallottad a válaszokat, hiszen te egy szerförlött elfoglalt tábornok vagy.

A jereváni rádióról szóló viccek, amelyeket, úgymond, Szovjet-Örményország rádiója ad le, elárasztották egész Közép-Európát.

— No, és mik a válaszok? — ■ bízattam.

— Amerikai atomtámadás esetén minden egyes jereváni lakosnak egy nagy fehér lepedőt kell a fejére borítani, s nyugodtan meg kell indulnia a legközelebbi temető felé, ügyelve arra, nehogy kitörjön a pánik.

— És a Volga? — kíváncsiskodtam. Az egyik szolgálati gépkocsim egy szovjet gyártmányú Volga volt.

— A válasz az, hogy minden további nélkül vehetsz száz hússzal egy derékszögű kanyart egy Volgával, de csak egyszer! — nevetett Munteanu.

Pop lépett be a szobába, s jelentette, hogy a száz útlevelet Arafát számára két, diplomáciai küldeményként lepecsételt Samsonite-aktatáskába tette, ame-

lyeket felvitetett a repülőgépre. A kanapéra helyezte az úti aktatáskámat, s így szólt:

— A számkulcs a szokásos. Mindene benne van, tábornok: az útlevel, a pénz és a diplomáciai küldemény papírai. Betettem a Waltherét is. Bejűrtba utazik.

Személyes kézfegyveremről beszélt, amellyel Bukarestben 1944-ben egy magas rangú náci tisztviselő öngyilkosságot követett el. Munteanura pillantottam.

— Számomra undorítóbb érzés fegyvert tartani a kezemben, mint egy döglött, bűzlő patkányt — jelentette ki nekem egyszer Munteanu, s akkor úgy gondoltam, hogy ezek a szavak jól tükrözik szelíd természetét. Néhány évvel később azonban egyszer késő éjszaka véletlenül a DIE löterére vetődtem, s ott találtam őt, amint egy szál magában egy COLT 45-össel gyakorolt. Amikor szemügyre vettem a céltábláját, láttam, hogy az összes találat a céltábla kellős közepén van.

— Aki korpa közé keveredik... — motyogta, szemmel láthatóan nagy zavarban. A legjobb fegyvere azonban minden kétséget kizáróan emberismerete volt. Mindig is tömörkedt időt áldozott emberi célpontjai tanulmányozására, mozdulataik és lelkük megfigyelésére.

Az eredeti foglalkozása szerint gyógyszerész Munteanu mindössze 22 éves volt, amikor felderítő tiszt lett. Első kilenc évét New Yorkban és Washingtonban húzta le. Amikor a hatvanas évek elején meghalt a DIE egyik közel-keleti szakértője, mindenki számára váratlanul Munteanut nevezték ki a kairói kirendeltség főnökévé. Az egyiptomi társadalom legmagasabb köreiből is szervezett be embereket, s ennek, illetve néhány egyiptomi vezetőhöz, például Gamal Abdel Nasszerhez és Anvar Szadathoz fűződő személyes kapcsolatainak köszönhetően már régóta ő volt a legkompetensebb román Egyiptom-szakértő. A Nasz-szer halálát követő baljós és zavaros órákban szó szerint behatolt az elnöki palotába, látványosan gyászolta Nasszer halálát, siratta Egyiptom balvégzetét, és mindenkinek, aki útjába került, megpróbált segíteni: még székeket és asztalokat is cipelt a temetésre Kairóba érkező külföldi delegációk számára.

— Soha az életben nem adódott volna ilyen jó alkalom arra, hogy megakadjon rajtam a feltörekvő új vezető szeme — magyarázta meg nekem haza tértekor.

Mindössze egy nappal azután, hogy a hivatalos román delegáció visszatért Nasszer temetéséről, a bukaresti szovjet nagykövet tolmácsolta Leonyid Brezsnyevnek Ceausescuhoz intézett személyes üzenetét, amelyben „az új egyiptomi vezető elvtársi, baráti értékelését kéri”. „Munteanu követségi tanácsost” csak szóban említette meg a szovjet nagykövet, aki szerint az éles szemű megfigyelők nem kis ámulattal tapasztalták a közte és Szádat elnök közötti közeli viszonyt.

— Mi az ördögöt keres ez a te Munteanud Kairóban? — kérdezte egy órával később Ceausescu, akit szemmel láthatón bosszantott, hogy egy harmadik személy neve furakodott ő és Brezsnyev közé. — Ha olyan mindenható, mondd meg neki, hogy hozza ide látogatóba Arafatot. Azt az alakot, aki saját állítása szerint a palesztinokat képviseli.

És 1970 végén Munteanu tényleg elvitte Arafatot, a PFSZ új elnökét Bukarestbe. Abban az időben a PFSZ-t egyetlen kommunista ország *sem* ismerte el, s annak a ténynek köszönhetően, hogy Arafát közvetlenül tárgyalhatott Ceausescuval, az első kommunista vezetővel életében, Munteanu nagyott nőtt a PFSZ elnökének a szemében.

REPÜLŐÚT BEJRÚTBA

— Hívd föl nekem a „Flottilla 50” ügyeletes tisztjét — fordultam a segéd tisztemhez.

Egy perccel később maga Calomfirescu tábornok, a „Flottilla 50” parancsnoka volt a vonalban.

— Szíves engedelmeddel, tábornok, — jelentette magas és modoros, de mégis meleg és udvarias hangján —, ma én leszek a repülőgépek kapitánya.

A „Flottilla 50” Ceausescu különleges repülőgéprajának fedőneve **volt**, amely, — szovjet mintára —, a Belügyminisztérium fennhatósága alá tartozott. Akárcsak más kelet-európai országokban, az elnöki légiflottát Romániában is szovjet gyártmányú repülőgépek alkották: két vadonat új Iljusin 62-es, — abban az időben ez volt a legnagyobb szovjet utasszállító gép —, két régebbi IL-18-as, amelyeket hálólhelyiségekkel és szalonnal bővítettek ki hosszabb repülő-utakra, továbbá két Antonov 24-es és két helikopter kisebb belföldi utakra. A „Flottilla 50” nemrégiben egy rendelésre készült Boeing 707-sel is gazdagodott. Én voltam a felelős, hogy berendezzem, és — akár legálisan, akár illegálisan — amerikai kommunikációs és repülési műszerekkel szereljem fel: az amerikai elnök Air Force One-jának hű másává kellett varázsolnom.

Reggel fél 8 felé indultunk el a repülőtérrre. Miután az autó elhagyta a főhadiszállást, Munteanu megjegyezte:

— Úgysem fog kisülni belőle semmi jó.

— Nem bánom, Abu — válaszoltam az Arafát által ráragasztott nevén szólítva. — Oktass ki szépen.

— Amire a palesztinoknak nincs szükségük, az pontosan az az Arafát, aki tudós módjára az orrára csúszott szemüveggel a kormányüléseken elnököl. A terrorizmus a palesztinok számára életforma. Egy vérszomjas, bosszúálló, gátlátalan vezetőre van szükségük, aki ügyesen ki tudja nyírni az ellenséget. Amikor Arafát nem fog megfelelni ennek a képnek, megölik. De Jasszer testvér ravaszabb a rókánál is. Túl jól tudja mindezt ahhoz, hogy most, pusztán azért, mert

az Elvtárs úgy kívánja tőle, egész *más* húrokat kezdjen pengetni. Nos, ez volt a mára rendeltetett szentbeszéd.

A „Flottilla 50” főhadiszállása a bukaresti Otopeni Nemzetközi Repülőtér déli oldalán található, az utasok tekintete elől jól elrejtve. A hangárok, amelyekben a gépeket és a helikoptereket tárolják, a teher-repülőtér részének tűnnek. Most is egy IH8-as, farán a román címerrel, állt kinn egy ór felügyelete alatt.

— A „Flottilla 50” parancsnoka, Calomfirescu tábornok jelentem, az elnöki IH8-as legénysége a feladat végrehajtására készen áll — mondta nagy tisztelegve Calomfirescu a repülőgép lépcsőjének lábánál.

Calomfirescuval a pilótaülésen a rozoga négymotoros gép simán felszállt, s elérte a repülési magasságot. Két szürke egyenruhába öltözött steward, — a szürke Elena kedvenc színe volt abban az időben —, fehér kesztyűbe bújtatott kézzel reggelit szolgált fel.

— Mit viszünk Jasszernak? — kérdezte Munteanu.

— Üzenetet az Elvtárstól és az útleveleket, amiket kért. Pontosan száz darabot.

— Akkor nemcsak a „Sukeiri”-akcóról fogja őket felhasználni, hanem jól fognak jönni neki a Baader-Meinho f-csoporttal és a Vörös Brigádokkal fenntartott kapcsolataiban is. Van köztük amerikai is?

— Egy darab.

— No végre. Arafatnak már régóta dédelgetett álma, hogy egy olyan Izrael-ellenes műveletet hajtsen végre, amelyben amerikaiak is részt vesznek. Ha valami, hát ez segíthet, hogy valamennyire dülőre jussunk vele. De még így is azt mondom, hogy előbb perdülnek táncra a Nemzeti Múzeum múmiái, minthogy megvalósul az Elvtársnak az az ötlete, hogy a PFSZ emigráns kormánnyá alakuljon át.

Munteanu tábornok elhallgatott, amíg az egyik steward kitöltötte a teáját.

— Mint kormányfőnek, még akkor is, ha emigráns kormányról van szó, Arafatnak alkalmazkodnia kellene a nemzetközi egyezményekhez. Tiszteletben kellene tartania legalább valami minimális törvényességet, s ez számára az ön gyilkossággal lenne egyenlő.

Calomfirescu csatlakozott villásreggelinkhez.

— És felvesszük majd az Elnököt? — kérdezte Munteanut, Arafatra célozva nagy titokzatosan.

— Ma nem lesz dráma. Emlékszel még arra, amikor 1970-ben először repültünk együtt a Szakállalassal?

Calomfirescu félénken elmosolyodott.

— Csupán te és a legénység voltatok a fedélzeten civilizált emberi lények. Amikor kijöttem megnézni az utasokat, mint most, szó szerint körülvettek a testőrei, — néhány tucat ijesztő külsejű, állig felfegyverzett alak, akik egyenesen rám szegezték fegyvereiket.

— Én ugyanabban a cipőben jártam — vágott közbe Munteanu.

— Jasszer testvér valahol az utastér közepe táján foglalt helyet, és vagy két tucat fedain ülte körül, akik puskáikat az egész repülőút alatt a térdükön tartották. Nem sikerült öt méternél közelebb kerülnöm hozzá.

— Éjszakai repülés volt — idézte fel tovább emlékeit Calomfirescu. — A felszállás után vacsorát szolgáltunk fel, de egyikőjük sem nyúlt hozzá. Azt ették és itták, amit magukkal hoztak. Aztán egy egész napunkba került, amíg kitakarítottuk a gépet és kiszellőztettük a bűzt utánuk.

Munteanu, aki szemmel láthatón már nagyon várta a találkozást Arafattal, Hasszánnal és a többi barátjával a PFSZ-ből, nagyszerű" hangulatban volt, és rengeteg viccet mesélt. A villásreggeli vége felé, amikor éppen a francia sajtókkal megrakott tányér ellen készültünk támadást indítani, Calomfirescu felállt:

— Én szeretném letenni a gépet. Valószínűleg mindenki másnál jobban ismerem Bejrútot.

A gép simán ért földet, s a főépület felé gurult. Az ablakon keresztül megpillantottam Olcescut, amint lázasan parancsokat osztogat egy csoport embernek.

A CSEMPÉSZHÁLÓZAT

Constantin Olcescu ezredes jól megtermett, de nem kövér, 175 cm magas férfi volt; finom anyagból készült, elegáns ruhákat hordott, de igyekezett a lezserség látszatát keltetni. Fekete hajával és naptól cserzett bőrével egyre jobban igazi palesztinhoz kezdett hasonlítani. Már néhány éve ő volt a román Chargés d'affaires Libanonban, illetve a DIE-kirendeltség főnöke, és Ceausescu összekötő tisztje Kemal Dzumblatt drúz vezetővel és Jasszer Arafát főhadiszállásával. Ez az energikus és vállalkozó szellemű férfi annyira megszokta a bejrúti háborús légkört, hogy amikor egyszer a nagykövetséget rakétatalálat érte, előbb megborotválkozott, aztán megkérte Dzumblattot, küldjön át néhány drúz milicistát, hogy összeszedjék a szétszóródott dokumentumokat, és álljanak őrséget az épület előtt, s csak ezután jelentette az incidenst Bukarestnek.

A repülőgépbe lépve Olcescu így köszöntött: — Isten hozta a lerombolt Párizsban! — arra célozva ezzel, hogy régebben mind Bejrútot, mind Bukarestet nagylelkűen „kis Párizsként" emlegették.

— Mindent elrendeztünk, az útlelvizsgálattal kapcsolatos formaszabványokat és a vámvizsgálatot egyaránt. Az ön számára, tábornok, Arafát biztosít kíséretet, a gép számára Dzumblatt. Épp elég pénzt ölünk beléjük, nem igaz? Indulhatunk?

Viszonylag jól ismertem Bejrútot, bár mindig elcsodálkoztam azon, hogy minden egyes pusztítás után, a még füstölgő épületek között az üzleti és társadalmi élet hogyan képes visszanyerni szinte normális menetét és vitalitását. Ez

alkalommal azonban más volt a helyzet. Mindenütt torlaszok, barikádok, ellenőrzési pontok, borotvátalan, egyenruhára csak halványan emlékeztető öltözeteket s fejükön a szokásos törülközőt viseld fedainokkal. Az utcákon mindenütt ápolatlan külsejű palesztinok és gyerekek, akik a járókelőket háborgatták, hanyagul a kezükben tartott Kalasnyikov géppisztolyokkal. Rendszámtábla nélküli autók száguldoztak mindenfelé, a rend legcsekélyebb jele nélkül.

— Kicsit furcsán fest a város, nem? — kérdezte Olcescu megrökönyödésem láttán. — Ez a PFSZ-es barátaink miatt van. Ők a forradalom, és nem pedig a kormány. Rombolni tudnak, de építeni nem. Megszűnt a posta, áram és víz hébe-hóba van, a közlekedési szabályokat és a rendőröket pedig rövid úton felszámolták. A boltok többet vannak zárva, mint nyitva, minthogy barátaink azt a szokást vették fel, hogy se szó, se beszéd, kisétálnak az üzletből azzal, amire épp szükségük van.

— Honnan kerülnek ide ezek az új Mercedesek, amelyekkel tele van a város?

— Németországból csempészik ki őket. A PFSZ számára libanoni vám nem létezik.

Útban nagykövetségünk felé Olcescu közölte, hogy „Anette”-tel aznap délután négyre beszélt meg találkozót a román nagykövetségen. Arafát titokban az azt megelőző napon Damaszkuszba távozott, hogy Hafez Asszad elnökkel találkozzon, de ott tájékoztatták érkezésemről, s beleegyezett, hogy estére visszatér Bejrútba, ha elküldöm érte a repülőgépet. Munteanu azonnal felajánlotta, hogy ő majd elrepül Damaszkuszba Arafátért:

— Ha nem megyek, s nem rángatom ide, a gép nikipig várhatná, mikor bukkán fel.

Beleegyeztem.

A Hani Hasszánnal való találkozás a követségen az előzetes terveknek megfelelően zajlott. Jelentése rövid és egyértelmű volt. Arafát határozottan Ceausescu javaslata ellen foglal állást, mivel irreálisnak és abszurdnak tartja mind gyakorlati, mind elvi síkon, de legfőképpen azért, mert rá nézve veszélyes. Ha a PFSZ emigráns kormánnyá akarna átalakulni, akkor azt a Nemzeti Kongresszusnak kellene jóváhagynia, mégpedig egy új alkotmánnyal együtt. Tekintetbe véve a PFSZ megannyi különféle frakcióját, Arafát ezt túlságosan kockázatosnak találta, s úgy döntött, inkább nem játszik a tűzzel. Egyelőre csak Faruk Kaddumiva], politikai főtanácsadójával vitatta meg Ceausescu javaslatait, s nem is szándékozik őket bajtársai elé terjeszteni. Mai, Asszaddal folytatott megbeszélésein sem szándékozza előhozni a javaslatot. Hasszán szerint Arafát sok mindenre hajlandó annak érdekében, hogy a Nyugat elismerje, de jelenlegi pozícióját még ezért sem teszi kockára.

Távozása előtt Hasszán még elmondta, hogy éppen most kapott egy hajó-
rakomány fegyvert az NSZK-ból, és így elegendő számú mintadarabot tud fegy-

vérekből es katonai felszerelésekből rendelkezésünkre bocsátani ahhoz, hogy telerakjunk vele egy újabb tíztonnás kamiont.

A találkozó befejezése után feladtam egy táviratot a DIE-nek, hogy 48 órán belül küldjenek egy TIR-kamiont Bejrútba. Így az „Anetté” által összegyűjtött fegyvermintákat a diplomáciai pecsét, a TIR-egyezmények védelme alatt teljes titokban és biztonságban lehet majd Romániába szállítani.

A TIR egy román külkereskedelmi vállalat neve, amelyik az exportárúk közúti szállítmányozásával foglalkozik. A neve egy nemzetközi szervezettől származik, — Transport International Rontier —, amely a működését szabályozza. A DIE szőröstül-bőröstül az irányítása alá vonta az egész román TIR-rend-szert, mégpedig bolgár mintára. Bulgária rendelkezik egész Európában az egyik legnagyobb TIR-flottával, amelyik hivatalosan a gyümölcs és zöldség gyors exportszállításáért felelős, a valóságban azonban jelentős szerepet játszik a Bulgáriából Nyugatra irányuló kábítószér- és fegyvercsempészetben.

1974-re a román TIR-teherautók sofőrjeinek többsége DIE-tiszt volt inkognitóban. Akárcsak bolgár kollegáikat, őket is kiképezték az ember-, kábítószeres fegyvercsempészet minden titkára, éppúgy, mint a DIE külföldi ügynökeit vagy inkognitóban tevékenykedő tisztjei által a nyugati országutak mentén lévő rejtékhelyeken elhelyezett anyag megszerzésére és hazaszállítására. 1978-ra a DIE maximálisan kihasználta a TIR-kamionokban rejlő lehetőségeket a fejlett technológiájú berendezések és katonai felszerelések hazaszállítására, illetve a jelzés nélküli fegyverek és a kábítószér Nyugatra csempészése terén. Az akciók többsége a nemzetközi TIR-egyezmények és a külföldi vámhatóságok pecsétjeinek védelme alatt zajlott. Az évek során a DIE a nyugati vámhatóság által használt összes pecsétről és formanyomtatványról másolatot szerzett, s arra az esetre tartotta készletben, amikor az „operáció” során fel kell törni az eredeti vámpecséteteket.

— Mi lenne, ha Munteanu itt maradna még egy-két napig, aztán ő menne vissza a TIR-kamionnal? — kérdezte Olcescu, miután elolvasta a táviratot, amit küldtem. — Rendelkezésérc tudok bocsátani egy követségi autót sofőrrel.. Munteanu talpraesettsége, diplomáciai útlevelével és politikai tanácsadói rangjával párosulva külön védelmet biztosítana a török határon.

Ez igaz volt. „Anetté” minden bizonnyal gondoskodik majd arról, hogy a kamion simán elhagyja Libanont, s a bolgár határ sem jelent majd nehézséget, hiszen a románok titkos jelszavakat használva juthatnak át rajta. Az antiterrorista intézkedések újabb hulláma viszont azzal a kockázattal járt, hogy a török határon kinyitathatják a kamiont. Elfogadtam a javaslatot, s elrendeltem a fokozott védelmet, azaz a követség pecsétjének és Olccsunak, mint Chargés d'affaires-nck a saját kezű aláírását viselő diplomáciai futárdokumentumoknak a használatát.

Miután ily módon letudtam a kamion ügyét, rövid táviratot küldtem Ceausescunak:

— „Találkozó Anette-tel negatív.”

Nem sokkal később megérkezett a válasz is:

„Podeanu elvtárs: 1. Jelentését átadtuk a főparancsnoknak. Utasítása a következő: A Fedainnal tárgyalva továbbra is szorgalmazza a főparancsnok elképzeléseit. 2. A Fedainnal való tárgyalása után Tulcea-ba megy és elviszi a főparancsnok írásos üzenetét a beduinoknak. A beduinhoz egyedül, — ismétlem, egyedül utazik, a dékán nélkül. 3. Visszaküldi a repülőgépet a bázisra, amely a beduinnal szóló írásos üzenettel azonnal visszatér Bacauba. Carol.”

A kiegészítő rejtjelesítést szolgáló, időről időre változó fedőnévrendszer szerint abban az időben a főparancsnok Ceausescu volt, Carol Coman belügyminiszter, Podeanu az én fedőnevem, a Dékán pedig a nagykövet. A Fedaint és a Beduint jó ideig Arafát, illetve Kadhafi jelölésére használták. A külföldi városneveket rendszerint egy ugyanazzal a betűvel kezdődő román város nevével helyettesítették, mint például Tripolt Tulcea-val, és Bejrútot Bacau-val.

TALÁLKOZÓ A FEDAINNAL

Munteanu visszaérkeztekor egyenesen a PFSZ főhadiszállására hajtott Arafattal. Olcescu és én Arafát egyik Mercedesén távoztunk a követségről. A kocsí úgy indult, mintha puskából lőtték volna ki. A kíséretet négy további, fedainokkal dugig tömött autó jelentette, amelyek ablakain Kalasnyikov-géppisztolyok meredtek ki. A kocsik lassítás nélkül száguldottak át a torlaszokon és az ellenőrzési pontokon. Ez a PFSZ rádióhálózatának a hatékonyságáról tanúskodott, s a fegyelem egy váratlan megnyilvánulása volt az egyébként teljesen kaotikus Nyugat-Bejrútban. Lefékeztünk egy épület előtt, amelynek ablakait és ajtóit betonlapokkal és homokzsákokkal védték. Az úttesten és a járdán borotvátlan, hanyagul öltözött ifjú palesztinok hemzsegték, ujjuk kibiztosított gépfegyverük ravaszán nyugodott. Az ajtóban azonban két civilizált küllemű tiszt csatlakozott hozzánk kíséretül. Arafát, aki épp Munteanuval téazgatott, felállt, s szokásos mosolyát villantva ránk, elénk sietett.

— Nagy örömmre szolgál, hogy fogadhatom Ceausescu testvérem küldötteit — hadarta lendületes angolsággal, nyálat fröcskölve maga körül, miután megölelt engem, s két nedves nyálfoltot hagyott Olcescu arcán.

— Háborúban állunk. Ha majd egyszer végérvényesen kiűzzük a cionizmust Palesztinából, lesz igazi otthonunk. Addig hol itt, hol ott kell fogadnom benneteket — siránkozott tréfásan, bocsánatkérést színelve, majd helyet kínált bennünket. — Abu Munteanutól értesültem, hogy Ceausescu testvér elküldte az útleveleket, amiket kértem.

— Igen, Elnök, mégpedig a jókívánságaival együtt a harcód sikerét illetően. Itt vannak benne — mondtam a két diplomatafényképre mutatva, amelyeket Olcescu az asztalra helyezett és felnyitott.

Arafát turkálni kezdett az útlevélek között.

— Hány darab?

— Pontosán száz, Elnök.

— Ó, milyen nagylelkű ajándék! E két aktatáska tartalmának a segítségével új lapot fogunk nyitni Palesztina dicsőséges történelmében! — jelentette ki színpadiasan, miközben egyre csak az útlevéleket lapozgatta. — Itt van ni! Abu Munteanu azt is elárulta, hogy egy amerikai útlevelet is kapok. Még soha nem volt kitöltetlen amerikai útlevélem!

— Most van, Elnök. De egyedül, a saját szakálladra nem használhatod fel. Nekünk kell beleírni a neveket és minden más adatot, egy olyan speciális írógéppel, amit az amerikaiak használnak, s amiből nekünk is csak egy van. Ha nem bánod, hogy tudomásunk lesz az útlevélek tulajdonosainak kilétéről, annyi amerikai útlevél lehet, amennyit csak akarsz. Ha nem tetszik, felejtse el, hogy valaha is szóba került.

— Ceausescu testvér a legjobb barátom — mondta Arafát az amerikai útlevélben gyönyörködve. — Előtte nincs titkom!

— Hoztam neked még más is, elnök — váltottam témát, s egy borítékot tettem az íróasztalára. — Íme Ceausescu Elvtárs, Carter és Begin közötti legutóbbi üzenetváltás angol szövege.

— Ó, ez nagyon jól jön — válaszolt Arafát, s ismét a jól begyakorolt mosolyra húzta a száját. — Nagy figyelemmel fogjuk őket tanulmányozni.

Átlapozta a dokumentumokat, de szemmel láthatóan egy sort sem olvasott el belőlük. Aztán becsukta a két útlevéllel teli aktatáskát, s minden átmenet nélkül belevágott nagyjelenetébe.

— Tudom, tudom — tört ki, s közben mindkét karjával hevesen gesztizni látt —, tudom, hogy kések a válasszal, de minden bajtársammal meg kellett vitatnom a javaslatot. És Asszaddal is. Ezért is utaztam Damaszkuszba, hogy megvitassam Ceausescu testvér indítványát.

„Arafát minden egyes mondata hazugság” — szokta mondogatni Munteanu a PFSZ elnökével folytatott rendszeres tanácskozásairól.

— Mióta csak visszatértem Bukarestből — folytatta Arafát —, híveket próbálok toborozni Ceausescu testvér azon javaslatának, hogy alakítsuk át a PFSZ-t emigráns kormánnyá. Az összes közeli bajtársam egyetért abban, hogy nekünk saját ország kell, és természetesen saját kormány is. De hogy ez az idő mikor jön el, azt senki sem tudja. Tudom, hogy az én Ceausescu testvéremnek mindig sietős a dolga. De mi itt háborúban állunk, nem cselekedhetünk elha markodottan. Csak annyit tudok mondani, hogy a legmesszebbmenőkig egyet értek testvéremnek azzal az ötletével, hogy szükségünk van kormányra. Ezt add át neki. y

— És mi a véleményed egy emigráns kormányról? — próbálkoztam ismét.
— Amíg végleg ki nem űzzük a cionizmust Palesztinából, mindig is emigrációban leszünk.

Nyilvánvaló volt, hogy Arafát játszotta az értetlent, így próbálván megőrizni Ceausescu jóindulatát, már csak közelgő washingtoni látogatása miatt is.

— Ha jól értem, azt az üzenetet kell közvetítenem az Elvtársnak, hogy még nem érett meg az idő arra, hogy emigráns kormánnyá alakuljon a PFSZ?

— Ezek a te szavaid — válaszolta, miközben egy telefont emelt a füléhez.

— Abu Lutfal beszéltem — mondta, miután letette a kagylót.

Abu Lutf Faruk Kaddumi nom du guerre-je volt, azé a Faruk Kaddumié, aki a hatvanas évek elején a Palesztin Felszabadítási Mozgalmat megalapító, Jasszer Arafát vezette „nyolcak csoportjának” is tagja volt. Amikor hagyományos palesztin viseletben megérkezett, alig ismertem rá a PFSZ általában tökéletes szabású nyugati ruhákat viselő külügyminiszterére.

Szokásos demagóg stílusának megfelelően Kaddumi Ceausescu magasztalásával kezdte a mondkáját.

— Nem akarok most arról a határtalan politikai támogatásról beszélni, amit a palesztin ügynek nyújt, most inkább az emberbaráti segítségről beszélnék, a minden hónapban titokban Bejrútba küldött, gyógyszerekkel teli román repülő gépekről, Ceausescu Elvtárs szakmai és anyagi segítségéről, azokról a román tanácsadókról és szakemberekről, akiket több mint negyven Samid gyárunk és műhelyünk javítására küld ide, arról az ötven palesztinról, akiket most első ízben Bukarestbe küldhettünk, hogy kitanulják a Samid-iparág irányításának fortélyait.

Aztán látszólag minden összefüggés nélkül másról kezdett beszélni. Hosz-szan értekezett arról, hogy a palesztinok és Izrael léte között kibékíthetetlen ellentét feszül, amelyet csak Izrael államiságának szétrombolásával lehetne megszüntetni.

— A palesztinoknak három jelszavuk van: nemzeti egység, nemzeti mozgósítás, és felszabadítás. Ezen senki nem változtathat: sem Arafát elnök, sem a Végrehajtó Bizottság, de még a Nemzeti Kongresszus sem. És senki, a világon senki sem teheti hozzá a negyedik szót: kompromisszum! — fejezte be indulatosan Kaddumi.

— Soha nem kötök kompromisszumot! — vágott közbe Arafát. — Nem tudok és nem is vagyok hajlandó rá. Én forradalmár vagyok! Egész életemet a palesztin ügyre és Izrael elpusztítására áldoztam. Nem fogok sem megváltozni, sem kompromisszumot kötni. Semmibe nem megyek bele, ami elismeri Izrael államiságát. Soha!

Arafát egyre emeltebb hangon beszélt. Akárcsak Ceausescu, ő is minden különösebb ok nélkül fel tudja hergelni magát.

— Senki, sem ellenség, sem barát nem kényszeríthet kompromisszumra! Arafát tényleg megvadult, s Kaddumi megpróbálta lecsillapítani.

— Tudjuk, hogy Ceausescu testvér nem akar kompromisszumot. Tudjuk, mit érez igazából Izrael iránt. Tudjuk, hogy minden kényes kormányhivatalból eltávolítja a zsidókat. Tudjuk, csak azt szeretné, hogy a közvélemény miatt kövessük az / utasításait, azért, hogy Carter közelebb kerüljön hozzánk. De egyszerűen képtelenség, hogy a forradalmunkat hivatali gépezetté alakítsuk át.

— Lám, milyen kényes helyzetben vagyok! — szólalt meg Arafát, egyszerűen ismét lehiggadva. — De mindig szívesen játszom el a Nyugat előtt, hogy én azt teszem, amit Ceausescu testvér jónak lát. Elvinnéd ezt a választ Bukarestbe?

— Ezért vagyok itt, Elnök.

— No, ha ezt letudtuk, akkor menjünk, együnk valamit — mondta Arafát. Egy másik szobába tessékelt át, aminek a berendezése olyan volt, mint egy katonai barakké. Ebben a helyiségben Hani Hasszán várt rá, és még egy férfi, akinek nagyon ismerős volt az arca, de a neve sehogyan sem jutott az eszembe.

— Pedig ismerned kéne — tette a kezét a vállamra Arafát. — Ő a mi nemzeti hősünk, Abu Daoud. Elmesélte, hogy legutóbbi bukaresti látogatásakor milyen csodálatos vacsorában volt része, így hát megkértem, készítsen most ő egyet a számunkra. Itt van a PFSZ egész krémje: Abu Lutf, a szóvivő, Abu Hasszán, az agy, Abu Daoud, a vasököl. No és persze az elnök.

— Ismered azt a viccet a négy eladó papagájról? — szólt közbe Munteanu.

— Nem — válaszolta Arafát.

— Egy öreg fedain elmegy a bazárba, hogy eladja négy papagáját. Mind csodaszép, színes tollú madár. „Mennyibe kerül?” — bök rá egy vevő az egyikre. „Kétezer font” — hangzik a válasz. „Micsoda? Talán aranyból van ez a madár?” — „Nem, testvér, de arabul és angolul is tud.” — „És mennyiért adod azt a kéket?” — „Négyezer font, testvér. Az beszél németül is. A sárga hatezerbe kerül, mert négy nyelven tud.” — „És a negyedik?” — „Az tizenkétezer fontot kóstál, testvér.” — „Alicsoda? Hát hány nyelvet tud az a madár?” — „Egyet se. De ő a csapat elnöke.”

— Adjatok egy pisztolyt — tréfálkozott Arafát teli szájjal, s közben egy torkán akadt falatot próbált kiköhögni.

Éjfél után hagytuk el a PFSZ főhadiszállását. A nagykövetség szalonjában megfogalmaztam egy rövid táviratot Bukarestbe, amelyben jelentettem, hogy a „Fedainnal” való találkozó „baráti légkörben” zajlott, és hogy „Podeanu” másnap reggel repül Tripolibá. A „baráti légkör” kifejezés a kód szerint sikertelent jelentett.

— Hogy vélekedsz arról, hogy „Anetté” helyett Kaddumi volt jelen Ara-fattal folytatott megbeszéléscink során? — törte meg a csendet Olcescu.

— Egy cseppet sem lep meg — szólt közbe Munteanu.

Arafát nagyon ügyelt rá, hogy még saját emberei se szerezenek tudomást arról, hogy mi is „Anetté” igazi munkája. Ezért csak az est protokollrészén a vacsoránál volt jelen, és akkor is mint Kaddumi helyettese.

Jasszer Arafát mindig is nagy gondot fordított arra, hogy megőrizze Han Hasszán látszólagos politikai tanácsadói státuszát, s hogy a neve még véletlenül se kerüljön összefüggésbe az általa elő"készített palesztin terrorista akciókkal. Először csak 1985 októberében, a 123 utas és 315 főnyi személyzetet szállító olasz luxushajó, az Achille Lauro elrablásakor merült fel az ő neve is nyilvánosan PFSZ-terrortámadással kapcsolatban. Kairó jelentése, amelyről hírt adott a sajtó is, fényes bizonyítéka annak, hogy a hatásgyakorlás még mindig titkos feladatai közé tartozik. A Time magazin szerint Hoszni Mubarak elnök „azzal, hogy közvetítőnek kérte fel Arafatot a túsügyben, buzgón, sőt talán túlbuzgón igyekezett ország-világ előtt megmutatni, hogy a palesztin vezető milyen mérsékelt és terrorizmusellenes. Arafát hasonló buzgalommal vállalta a szerepet. Hétfő este egyik legközelebbi tanácsadója, Hani el-Hasszán már Egyiptomba érkezett."

PFSZ-MERÉNYLETKÍSÉRLET GOLDA MEIR ELLEN

— Nyomban elpusztulok egy pohár whiskyért — rimánkodott Olcescu. — Gondoltad volna, hogy én még sohasem találkoztam Abu Daouddal? Ennyi bejrúti év után...

A bárszekrényből egy üveg Scotch-ot vett elő.

— Emlékszel arra a táviratra, amit Munteanu és én küldtünk Golda Meir bukaresti látogatása idején? — kérdezte. Mindanyiunk mögött nehéz nap állt, s szükségünk volt egy kis whiskyre és csevegésre.

Ez az esemény 1972 májusában játszódott le. Munteanu Bejrútban tartózkodott, hogy Ceausescu egy nagyon bizalmas üzenetét adja át Arafatnak. Az üzenet Ceausescu és az egyiptomi elnök, Anvar Szádat áprilisban folytatott megbeszélésének részleteit tartalmazta, többek között Szádat javaslatát, hogy ő személyesen találkozik majd az izraeliekkel s ez lesz az első lépés a béke felé vezető úton. Az üzenet végén Ceausescu tájékoztatta Arafatot, hogy őt kérték fel titkos közvetítőnek Egyiptom és Izrael között, s hogy néhány napon belül titkos tárgyalásokra fog sor kerülni közte és Golda Meir izraeli miniszterelnök asszony között Bukarestben. Ez a hír általános dührohamot váltott ki Arafát főhadiszállásán.

1972. május 5-én, pénteken én voltam a DIE ügyeletes parancsnoka. Délután fél ötkor sürgős táviratot kaptam Bejrútból, amely szerint négy arab Kairóból Bukarestbe érkezett, hogy megölje Golda Meirt. Mindössze néhány perccel azelőtt beszéltem telefonon Ceausescuval, aki elmondta, hogy most fejezte be második megbeszélését Meirrel, s hogy Meir nemsokára elindul a zsinagógába. Ceausescu lelkes volt, valószínűleg már a közel-keleti közvetítő szerepében és a Nobel-békedíj tulajdonosának képzelte magát.

Ha a bejrúti információ pontos, akkor már aligha tehetünk valamint, — villant át az agyamon. Az elektronikus lehallgató központban azonnal ellenőriztem a Securitatc által Meir közelében, továbbá Dr. Moses Rose, a főrabbi lakásán, és a zsinagógában, illetve a zsinagóga udvarán bőségesen elhelyezett mikrofonokon át áramló legújabb információkat, de semmi gyanúsat nem tapasztaltam. A Meir biztonságaért elvileg felelős Securitatc és a hadsereg riadóztatására már nem volt idő": a román katonai gépezet bürokratikus parancsláncolata és lomhasága lehetetlenné tette a gyors reagálást. Úgy döntöttem, hogy teljes létszámban mobilizálom a DfE-nek azokat a terroristaellenes egységeit, amelyeket állandó harc készenlétségben tartottak, s amelyeknek a DIE-főhadi-szállás, a külföldi román nagykövetségek vagy a kereskedelmi repülőgépek védelme volt a feladata. Körülbelül fél hatkor egy, a zsinagógához közeli utcában rajtaütöttek négy arabon, lefegyverezték és letartóztatták őket. Nem volt idejük használni géppisztolyaikat és kézigényájukat. Mindegyiküknél egyiptomi útlevelel volt. Néhány perccel később Ceausescu irodájában voltam. Szinte halálra vált az ijedtségtől, hogy kis híján szertefoszlott az álma, s fehér volt, mint a fal.

— öljétek meg őket! Mondjátok, hogy fegyveres ellenállást tanúsítottak!

Mielőtt azonban kiléptem volna az irodából, meggondolta magát. Nem akarta, hogy nyilvánosságra kerüljön bármi olyasmi, ami ronthatná Bukarest esélyeit, hogy egy esetleges Golda Mcir-Anvar Szádat találkozó színhelyévé váljon. Aznap este nyolc óra körül az arabokat titokban lefényképezték a kormány egyik vendégházában, amint pazar, kaviáros-pezsngős vacsorát fogyasztanak. Másnap Teggel egy kereskedelmi repülőgépen elhagyták Romániát. Hónapokkal később a DIE a titokban készült fényképek alapján azonosítani tudta a terrorista osztag parancsnokát." Abu Daoud volt, az izraeli olimpiai csapat ellen Münchenben elkövetett terrorakció parancsnoka. A DIE csak ekkor értette meg igazán, hogy a Golda Meir elleni sikertelen merényletet a PFSZ tervezte ki.

1972 májusának azon a napján azonban a letartóztatott terroristák útlevelei arról győzték meg Ceausescut, hogy Kairó áll a kudarcot vallott merénylet mögött: de elhatározta, hogy Meirnek nem tesz említést a dologról. Elküldött, kísérem el Meirt sétáján az izraeli követségtől a zsinagógáig. Az istentisztelet után a zsinagóga kapuján kilépve emberek ezreit pillantottam meg a biztonsági drótkerítések mögött. Mind némán álltak, attól félve, hogy brutálisan szétosztatják őket, ha kinyitják a szájukat. Ahogy Meir közelebb lépett hozzájuk, elővették sábczsdeklíjüket, s óvatosan körbepillantva a fejükre tették. Bár a sá-beszdeklí viselését semmiféle törvény nem tiltja Romániában, mégsem nézték jó szemmel. Meir megkockáztatott egy „Salom"-ot. „Salom!" — tört elő a válasz sok ezrenyi torokból. Az emberek szeretetük spontán megnyilvánulásként héber dalokat kezdtek énekelni. Amikor Meir beszállt az autójába, könnyek csillogtak a szemében.

Mielőtt Meir elhagyta volna Bukarestet, a miniszterelnök, Ion Ghicorghe *Maiira*, aki szenvedélyes vadász volt, egy hatalmas, fekete medvebőrt nyújtott át a búcsúünnepségen. Ccausescu Mcirrc kacsintva óvatosan megkockáztatta azt a feltevést is, hogy ez a trófea azt a „Medvét” is szimbolizálja, amelynek a közel-keleti konfliktusban fogják lenyúzni a bőrét. Ezen a napon kezdte el Ceau-scsu azt a stratégiát, ami később kedvencévé vált a nyugati vezetők megnyerésénél: az ártalmatlan, szovjetellenes viccek mesélését.

— 1972-ben — mondta Olcescu — a szakállast majdnem megütötte a guta meglepetésében, amikor megtudta, hogy Szádat esetleg találkozni fog Golda Mcirrcel.

— Izrael gyűlése szó szerint a verében van — tette hozzá Muntcanu.

— Miután átadtam Arafatnak az Elvtárs üzenetét egy lehetséges Szadat-Mcirt találkozóról, először dührohamot kapott. Aztán meg szabályszerűen rosszul lett.

— Mit gondolsz arról az üzenetről, amit Arafát küldött az Elvtársnak? — kérdezte óvatosan Olcescu Muntcanura nézve.

— Úgy gondolom, hogy a PFSZ-nek a Nyugat felé irányuló politikája egyre inkább olyan lesz, mint az „itt az olló, hol az olló” játék — összegezte Muntcanu profetikusan.

Arafát a mai napig azt a játékot játssza, hogy ma elutasítja azt, amit épp tegnap adott valakinek az értésére. Az 1986-os béktalálkozóról, ami Husszein jordániai király és Jasszer Arafát között zajlott le, akit Ammamba elkísért jobb-keze, Hani Hasszán is, ezt írta az amerikai sajtó:

„Arafát, miután elhagyta a délelőtti tanácskozást, célzott arra, hogy elfogadja a két ENSZ-határozatot, amit a közel-keleti béke kulcsának tartottak, de csak abban az esetben, ha Izrael először beleegyezik egy nemzetközi konferenciába, amely a megbeszéléseket irányítaná. Arafát a két ENSZ-határozat elfogadásával ismételtelen megtette az utolsó lépéseket, de aztán megint visszatáncolt.”

VI. FEJEZET

— Itt a kapitány beszél — mondta Calomfirescu tábornok.— Bal felől most a Szuezi-csatorna látható. Néhány perc múlva elérjük a Nílus deltáját és Alexandriát.

Még nem volt reggel nyolc óra, a reggelimet fogyasztottam. Mielőtt elhagytuk Bejrútot, Calomfirescu megígérte, hogy alacsonyan fogunk repülni a partvonal mentén, hogy madártávlatból képet nyerhessünk Egyiptomról és Líbiáról is, amelyek kívül estek szokásos útvonalunkon.

UDVARLÁS KADHAFINAK

Mióta csak Kadhafi 1969-ben, 27 éves korában magához ragadta a hatalmat Líbiában, Ceausecu el volt bűvölve tőle. Ceausecu érdeklődése részben abban gyökerezett, hogy magát is fiatalnak tartotta, amikor 1965-ben, 47 éves korában hatalomra került, — nagyon fiatalon a Kreml vezetőihez képest. Továbbá ő is a hadseregben kezdte politikai karrierjét, és szintén ingatag természetű volt, mint Kadhafi. A legfontosabb hasonlóság azonban álomvilágukban volt. Kadhafinak hatalmas tervei voltak, hogy Líbiát nemzetközi nagyhatalommá tegye, önmagát pedig az Iszlám kétségbevonhatatlan vezetőjévé. Ceausecu országát a világpolitika középpontjába akarta helyezni, azért, hogy belőle nemzetközileg elismert figura és a harmadik világ vezetője legyen. Líbia óriási olajutánpótlása szintén előkelő helyen szerepelt Kadhafi csodálatra méltó tulajdonságainak listáján. A hetvenes évek elején Ceausecu végül elhatározta, hogy személyesen találkozik Kadhafival, de még hosszú idővel első tripoli látogatása előtt meg kellett háromszorozni ottani DIE-ügynökeink számát, hogy össze tudjuk állítani a heti jelentéseket Kadhafiról, amit Ceausecu megkövetelt. Számára mindig nagy fontosságú volt a külföldi vezetők személyiségének tanulmányozása. Hosszan és gondosan vizsgálta Richárd Nixonét is, mielőtt elhatározta volna, hogy a Romániába érkező Nixont, aki már visszavonult a politikai élettől, és nem volt más, csak egyszerű magánszemély, teljes állami pompával fogadja 1967-ben. Tette ezt akkor, amikor Nixontól, mint New York-i ügyvédől meg-tagadák azt, hogy Moszkvába utazhasson. 1969 augusztusában, csak néhány hónappal elnöki hivatalba iktatása után, Richárd Nixon gálánsán fizetett Ceau-sescunak, mert ő lett az első amerikai elnök, aki Romániába látogatott. Ez a látogatás nagyon fontos esemény volt Bukarestnek. Emlékirataiban Henry

Kissinger, Nixon nemzetbiztonsági tanácsadója így emlékszik erre: „Az elnöknek nagyon kedves emlékei voltak a román vezetőkkel való találkozásáról, amikor azok mint egyszerű magánszemélyt is nagy szeretettel fogadták... Nixon sohasem felejtette el ezt a fajta udvariasságot.” Kissinger szerint 1969-ben Nixon maga javasolta, hogy Romániát is vegyék be világ körüli útjának állomáshelyei közé. Először látogatott meg amerikai elnök egy kelet-európai kommunista nemzetet. Nixon romániai látogatását Ceausescu sorozatos washingtoni látogatásai követték, 1970-ben, 1973-ban, 1975-ben és 1978-ban, majd Gerald Ford jött Bukarestbe, mindössze három héttel azután, hogy a Fehér Házban fogadta Ceausescut.

Ceausescu hasonlóképpen elkészíttette a DIE-vel a francia elnök, Caharles de Gaulle gyors portréját, mielőtt meghívta volna Bukarestbe. Megérkezésekor de Gaulle-t ugyanaz a fekete Citroen limuzin várta, mint amihez Franciaországban szokott, ugyanaz a rendelésre készült ágy, mint az Elysée palotában Párizsban, és ugyanazok az ételek, amelyeket korai reggelijére és késői vacsorájára fogyasztani szokott. De Gaulle mélyen meghatódott. Látogatása végén csendben beleegyezett, hogy feloldjanak néhány mikroelektronikai eszközre és komputerre vonatkozó korlátozást Romániával kapcsolatban. Más alkalommal a pakisztáni Zulficar Ali Bhutto alapos pszichológiai elemzése tette lehetővé Ceausescunak, hogy megszerezze Bhutto hozzájárulását a két ország titkosszolgálatainak együttműködéséhez annak érdekében, hogy nukleáris fegyverekre vonatkozó nyugati információkat szerezzenek. Amikor Ceausescu már úgy vélte, hogy megfelelő képet kapott Kadhafiról, utasította külügyminiszterét egy líbiai látogatás megszervezésére. Az első hivatalos megbeszélést rögtön Ceausescu érkezése utánra tervezték Tripoliban, de Kadhafi ezredes egyszerűen eltűnt, és nem lehetett megtalálni. Amikor végre megérkezett, a barátságtalan s gyanakvó Kadhafi hirtelen felugrott, és anélkül hogy egy szót is szólt volna, a nagy konferenciaterem másik végébe sétált, ott térdre esett és imádkozni kezdett. A román miniszterek és a nagykövet kövé meredten várták, hogy mikor kezd őrjöngeni Ceausescu. ő azonban szélesen mosolygott és jelezte, hogy addig vár, amíg szükséges. Amikor Kadhafi végül visszatért a konferenciaasztalhoz, Ceausescu azt mondta:

— Mindig csodáltam azokat az embereket, akik hisznek valamiben. Ön a Koránban hisz, én a marxizmusban. De mindketten hiszünk országaink függetlenségében. Ön kidobta az amerikai katonai bázisokat, én a szovjeteket, ön egy független mohamedán országot épít, én egy független marxistát. Segítenünk kell egymásnak.

Kadhafi hosszú percekig Ceausescu szemébe nézett. A találkozó hátralévő részében nem történt több incidens, Kadhafi az egész napot romániai vendégeivel töltötte. Teljesen meglepő ellentétként szokásos viselkedésének, Ceausescu nem beszélt egész nap. Csupán figyelmesen és csodálva figyelte Kadhafit. Amikor a két elnök találkozója véget ért, Ceausescu tájékoztatta Kadhafit, hogy

szárnysegédjének és magánrepülőgépének vissza kellett térnie Romániába, mert egy nagyon fontos dokumentumot még az éjszaka folyamán el kell hozniuk neki.

Másnap reggel, amikor a két vezető találkozott, Ceausescu nagy, ezüst-veretű" antik dobozt tartott a kezében. Kinyitotta és egy nagyon öreg kézírásos könyvet vett elő.

— Ez a Korán első, eredeti, román nyelvre lefordított példánya, amit több száz évvel ezelőtt készítettek. Csak ez az egyetlen példányunk van, de nekem is csak egyetlen testvérem van. Testvérem, ez a tiéd, tartsd meg.

Kadhafi mohón belemertült a gyönyörű, régi könyvbe. Szemmel láthatólag meghatódva nem jutott szóhoz. Végül sikerült kinyögnie:

— Testvérem! Testvérem vagy életem végéig! — és közben erősen átölelte Ceausescut.

Ezt a Korán-kéziratot Ceausescu kezdetől fogva Kadhafinak szánta.

— Nincs semmi, ami annyira megfogta volna, mint a mi antik Korán-kéziratunk — magyarázta később Nicolae Diocanunak és nekem. Diocanu volt abban az időben a DIE főnöke, és ezen akció személyes lebonyolítója. — Úgy érezte, hogy személyiségének ereje gyakorolt rá olyan hatást, hogy megajánlódott a könyvvel.

A forgatókönyv, ami szerint a Koránt aznap éjjel kellett Tripoliba szállítani, már jó ideje, még mielőtt Ceausescu elhagyta Romániát, készen állt.

A továbbiakban *mái* semmi nem akadályozta Ceausescu erőfeszítéseit, hogy legyőzze Kadhafit. Ceausescu megnyitotta a román egyetemek kapuit a líbiaiak előtt, és tanárok ezreit küldte Líbiába, hogy segítsenek megvalósítani Kadhafi ambícióját, hogy felszámolja az analfabetizmust és új, hozzá hű értelmiséget hozzon létre. Egy nagy, modern kórház épült, ami román felszereléssel és személyzettel üzemelt. Ceausescu alapelve, — a pénz, amit Kadhafira költenek, busásan megtérül —, igaznak bizonyult. Kadhafi Ceausescu egyik legközelebbi barátja és szövetségese lett. Kadhafi már régen megkérte Ceausescut, hogy támogassa a „Zöld Forradalom” nevű programját, aminek célja az volt, hogy a líbiai sivatagokat mezőgazdasági területekké változtassa, ahogy egykoron az ősi karthágói időkben is volt, amikor Líbia a Római Birodalom egyik fontos éleltárának szerepét töltötte be. A „Zöld Forradalom” a földek trágyázására akarta összefogni a nemzetet, de a nomád beduinokat is letelepedett paraszttá kívánta tenni. Románia busás hasznot húzott abból, hogy Kadhafi dollárjaiból gazdaságokat hozott létre egész Líbiában.

AMERIKAI ÚTLEVELEK LÍBIÁNAK

Az 1974-es esztendő a két hírszerző szolgálat intenzív együttműködésének kezdő éve volt, amelyben a külföldi útlevelek cseréje kapta a legnagyobb hangsúlyt.

Annak érdekében, hogy a külföldön elkövetett terrorcselekményekbe Tri-poli ne keveredjen bele, a líbiai hírszerző szolgálat hatalmas útlevélgyűjteménnyel rendelkezett. Az útleveket a Líbián átutazó vagy Líbiában dogozó külföldiektől lopták vagy kobozták el, vagy azoktól a szegény arab munkásoktól vették el, akik Líbiában haltak meg. A DIE jó néhány ilyen útlevelet kapott, amit aztán vagy a PFSZ, vagy a saját maga által végrehajtott terroristaakcióiban használt fel. Cserébe a DIE amerikai, és más nyugati útleveleket adott, amiket a DIE hamisított.

A líbiaiak a mai napig ennek az útlevélgyűjteménynek a segítségével szervezik terroristaakcióikat. Azok a terroristák, akik a bécsi repülőtéren 1985. december 27-én merényletet követtek el az El Al jegyvizsgáló pultjánál, lopott tunéziai útlevéllel utaztak. A sajtó szerint: „A tunéziai belügyminisztérium tuniszi nyilatkozata szerint kettőt azok közül az útlevelek közül, amelyeket a terroristák használtak, a líbiai hatóságok koboztak el a múlt nyáron olyan Líbiában dolgozó tunéziai munkásoktól, akiket kiutasítottak Líbiából. A harmadik útlevelet egy tunéziai munkás vesztette el 1977-ben Líbiában. A minisztérium közölte azt is, hogy az utóbbi időben a líbiaiak több száz útlevelet foglaltak le azoktól a tunéziai vendégmunkásoktól, akiket kiutasítottak.”

— Itt a kapitány beszél — hallottam újból Calomfirescu hangját a hangszóróból. — Balra látható a Szidra-öböl és Bengazi kikötője. Tájékoztattam az irányítótornyot érkezésünk pontos időpontjáról, és megkértem őket, hogy szóljanak nagykövetségünknek.

Amikor megérkeztem, az alacsony, kövérkés, szakállas „Riyad”, — ez volt a DIE-n belül Líbia belügyminiszter-helyettesének a fedőneve —, szokásához híven már várt a repülőtéren. Közvetlenül mellette állt a román nagykövet, Ni-colae Veres, a DIE-kirendeltség vezetője, Anton Anton és „Jarnea”, a követség arab tolmácsa. A nagykövet nem tudta, hogy „Jarnea” szigorúan titkos megbízatást teljesítő alezredes a DIE-n belül. Velük volt Romeo Popescu tábornok is, aki a belgiumi kirendeltség vezetője volt, majd a főhadiszállások mellett működő Titkos Brigádok vezetője lett. Még most is a DIE-hez tartozott, és a román Belügyminisztérium útlevél és vízumügyeinek általános igazgatói posztja volt a jelenlegi fedőbeosztása. Popescu egy órával előttem érkezett Tripoliba rutinlátogatásra, hogy segítsen a líbiaiaknak útlevelet hamisítani a nyugati terrorakciókhoz, és hogy megszerezze az új útlevélmintákat tőlük. Riyad az irodájába vitetett engem és Popescut.

íróasztala, mint mindig, most is tele volt dossziékkal és papírkupacokkal.

— Megbolygatom egy kicsit itt a rendet — kezdte Popescu Riyadra kacsintva, miközben helyet keresett nagy, harmonikaszerű táskája kinyitásához.

— Ez a tiéd — mondta, miközben átadott egy nagy, teli borítékot, amelyben a DIE által készített és Líbia különleges kérésére kiválasztott útlevelek voltak.

Riyad arca felélénkül.

— Az Ezredes el lesz ragadtatva. Tudják, egy üres útlevel olyan, mint egy üres csekk. Az értéke korlátlan.

— Itt van még néhány ajándék. Hasonló az üres csekkhez — folytatta Popescu, pedánsan kirakva Riyad asztalára egy egész készlet gumibélyegzőt.

— Nem használhatja az üres csekkjeit, ha nem tölti ki óTcet. Itt vannak az írószerszámok az útleveleihez, mon cher ministre.

Ott voltak a különböző országok turista- és diplomatavizumainak nagyméretű pecsétjei, és a kisebbek, amelyeket a határátkelőhelyeknél alkalmaztak, a ki- vagy belépés időpontjának bepecsételésére.

— Ebben a dobozban pedig a pecsétekhez és az aláírásokhoz használt tintaminták vannak, a használati utasítást a borítékban mellékeljük. Néhány ország vörös tintát használ hétfőn, mások kékesen fluoreszkálót pénteken — tette hozzá enyhe fölénnyel a hangjában, mielőtt nyomatékka kijelentette volna:

— Az Ezredes hírszerző tisztjeinek már nem lesz szükségük arra, hogy líbiaiaként utazzanak az USA-ba vagy nyugat-európai országokba.

KADHAFI ÖSSZEHANGOLT TÁMADÁSA AZ AMERIKAI IMPERIALIZMUS ELLEN

Az ebéd alatt kapta a hírt Riyad, hogy az Ezredes fogadni fogja vendégeit 3 órakor. Mire sietve befejeztük az étkezést, egy helikopter vitt bennünket egy Tripoli közelében lévő katonai bázisra. Fekete Mercedes várt ránk, amit Riyad jó néhány autója kísért. Rövid út után lelassítottunk, és egy katonai táborba értünk.

Nyomban két dzsip csatlakozott hozzánk, és keresztülvezetett egy riadó-készültségben lévő egységen. Mindenki sisakot viselt és Kalasnyikov-géppisz-tolyt: az utakat pedig gépfegyverrel felszerelt dzsipek és álcahálóval takart tankok őrizték. Legközelebb egy magas, zöld vaskapunál álltunk meg falban, amit ráadásul még homokzsákokkal is megerősítettek, ameddig a szem ellátott. Itt már csak a fcke,te Mercedeseket engedték keresztül, s ezeket aztán vagy fél tucat, géppisztollyal felszerelt katona kísért. Nagy, fallal körülvett udvarra értünk, aminek központjában, messze tőlünk egy katonai sátrakkal körülvett, négyszögletes épület látszott. A hozzá vezető utat helyenként járó motorú tankok torlaszolták el. A tankok kb. 200 méternyire voltak egymástól, keresztbe for-

dúlva az úton. Mindegyik előtt megállított és ellenőrizte a kocsinkat egy tiszt, amíg az épület ajtajához nem értünk.

Belül minden zöld volt, a legtöbb ember ruhája is.

— Ez szimbolizálja Kadhafi „Zöld Forradalmát” — világosított föl Jarnea, amikor végül egy zöld városzobába vezettek bennünket, aminek egyetlen díszé egy Kadhafit zöld katonai egyenruhában ábrázoló kép volt. Talán még egy órát sem vártunk, amikor egy zöld egyenruhás ember jött be, és az Ezredeshez vezetett bennünket, aki egyedül volt egy hatalmas szobában. Az ablaknál állt, kifelé bámulva, szcmmelláthatólag olyan kiszámított pózban, ami kiemelte profiljának feltűnő élet. Hallottam, hogy az ajtó csendben becsukódik mögöttünk, de nem tudtam annak jelét felfedezni, hogy Kadhafi észrevette volna jelenlétünket. Csakúgy, mint sátraiban, a szoba falát színes, összevarrt bőrdarabok borították, hasonlóak egy összefércelt pokróchoz, a bútornak pedig néhány zöld díványból és fotelból állt. Sokáig haboztam, mielőtt megkockáztattam volna egy köhögést. Mintha meglepődött volna, Kadhafi lassan felénk fordította fejét, néhány pillanatig úgy tűnt, mintha tanulmányozna bennünket, aztán elkezdett arabul beszélni:

— Mindig mohón várom kiváló testvérem bölcsességeit. Hogy állnak az ügyei? — suttogta Jamca a fülembe a fordítást. Kadhafi extravagáns, rendelésre készült sötétzöld egyenruhát viselt, rengeteg arany paszománnyal a mellén, és magasított sarkú cipőt hordott. Sötét napszemüvege, amit részben eltakart a túlméretezett olasz stílusú, nagy katonai sapka „tükrörtőjásokkal” teli hatalmas ellenzője, nemhogy elrejtette volna, de még jobban kiemelte kirívó sminkjét.

Miután néhány konvencionális bevezető zajt hallattam, megpróbáltam átnyújtani neki Ccausescu írott üzenetét, de ebben megakadályozott a határozott mozdulat, amelyet Kadhafi a kezével tett, miközben felvillantak a nagy, zöld smaragdokkal ékesített gyűrűk, amelyeket legtöbb ujján viselt.

— Mondja el, mit tartalmaz! — parancsolta dölyfösen. Ccausescuhoz hasonlóan, semmit nem szeretett maga elolvasni.

— Ccausescu elnök felhatalmazott arra, hogy Öexcellenciájával közöljem, miszerint teljes mértékben elfogadja az ön egyik korábbi javaslatát.

Megpróbáltam ragaszkodni ahhoz a formális hangnemhez, amit ő is használt.

Kadhafi kérdően nézett rám. Udvariasan emlékeztettem rá, hogy néhány héttel ezelőtt 400 millió dollárt ajánlott fel egy modern olajfinomító importálásáért, amit a Fekete-tengerre akartak telepíteni.

— Már emlékszem — szakított félbe győzelcmittasan csillogó szemekkel Kadhafi. — Felajánlottam, hogy fizetek egy Nyugatról importált olajfinomítót, ami csak líbiai nyersolajat dolgozna fel, és a kész terméket román áruként exportálnák, arra az esetre, ha a Nyugat bojkottálná a líbiai olajat. Megmondtam Ccausescu testvérnek azt is, hogy egy második és egy harmadik finomítót is rögtön finanszírozni akarok.

Bólintottam és folytattam Ceausescu üzeneteit.

— Kifejezésre juttatva mély szolidaritását Líbia forradalmával és ügyével, a román elnök nemcsak teljesen egyetért Kadhafi ezredes javaslatával, de megtalálta annak módját is, hogy hathatósan csökkenteni tudja a kivitelezéshez szükséges időt. Ceausescu elnök kész arra, hogy azonnal Líbia rendelkezésére bocsásson egy kész olajfinomítót, amit nemrég importált Nyugatról, ha Kadhafi ezredes haladéktalanul kifizeti a 400 millió dollárt.

— Ez valóban így van? — kérdezte Kadhafi. — Természetesen fizetni fogok, ha az embereim megfelelőnek találják a finomítót. Tudja, hogy van pénzem, nem?

Nem törődve a közbeszólással, folytattam Ceausescu üzenetét, elmagyarázva, hogy arra kéri Kadhafi ezredest, kötelezze magát a megfelelő mennyiségű nyersolaj szállítására, a finomító kapacitásának teljes kihasználása érdekében. Ugyanakkor Ceausescu tájékoztatja testvérét, hogy a finomító profitját, ami kemény valutában fog befolyjni, meg kell osztaniuk, hogy megfizessék a román munkaerőt.

— Nem kérdéses, hogy mindennel egyetértek, amit Ceausescu kér tőlem — mondta Kadhafi, a vártnál kisebb gyanakvással fogadva azt az információt, hogy készpénzzel kell fizetni cserébe Ceausescu pártfogásáért.

A hírektől szemmeláthatóan boldogan, Kadhafi hirtelen magához húzott egy fotelt, majd minket is helyel kínált. Egy zöld egyenruhás jött be, joghurtot hozott mindnyájunknak.

— Mit üzen még az én testvérem? — kérdezte Kadhafi, miután a katona kiment.

Tájékoztattam, hogy Ceausescu tudni akarja azt is, vajon Kadhafi döntött-e már további javaslatáról a romániai tankgyár finanszírozásával kapcsolatban.

— Ez az a német darab, ugye? — kérdezte. — Amelyikről azt mondta testvérem, hogy elegendő technikai felkészültségük van arra, hogy leutánozzák és gyártsák Romániában. Mi a különbség közte és az új szovjet tank között?

— Ceausescu elnök úgy véli, hogy a nyugatnémet Leopard-II tank jobb, mint a szovjeteké. Erősebb, könnyebb, gyorsabb, és lényegesen megbízhatóbb víz alá merüléskor. De az igazi ok az, hogy ha a saját tankunkat gyártjuk, akkor azt megszorítások nélkül tudjuk exportálni.

— Igaza van. Jó pénzt fizettem a szovjet tankokért, de a Kreml mindig meg akar akadályozni, hogy azt csináljak velük, amit akarok. Mi a testvérem javaslata?

— Egy közös vállalkozás a Leopard-II tankok gyártására. Romániának rendelkezésére áll minden műszaki felkészültség, csakúgy, mint a Bukarest függetlenségi politikáját támogató titkos nyugatnémet segítség. Románia biztosítana munkaerőt, épületeket és nyersanyag-utánpótlást a közös vállalat számára. Ceausescu elnök csak arra kéri excellenciádat, hogy az új gyárhoz szükséges fel-

szerelések és eszközök nyugati importját finanszírozza, valamint fizesse a licencet, a speciális acélt, és a többi import anyagot.

— Milyen licencet? Ha jól tudom, a tank NATO fejlesztés, és nem adják el a licencét. Vagy tévedek?

— Nem. Excellenciádnak igaza van. Épp amiatt adott Ceausescu elnök évekig elsőbbséget a Leopard-II reprodukálására irányuló hírszerző-tevékenységnek, mert nem lehetett importálni. Ezen évek alatt a tervrajzok és műszaki leírások tonnái halmozódtak fel. A román technikusok csaknem mindennel rendelkeznek már, ami a nyugatnémeteknek volt, amikor elkezdtek a Leopard-II-t építeni, sőt, néhány plusz dologgal is. Meg egy eredeti modellünk is van.

— Akkor miért van szükség licencre?

— A Leopard-II kulcsproblémája a motorban rejlik, excellenciás uram. Nemrég kicsempészünk egy külön motormintát, amit aztán szétszedtünk és tanulmányoztunk. Arra az eredményre jutottunk, hogy a tömör, könnyű alumínium-motor olyan precíziós szerkezet, amelynek gyártása meghaladná a jelenlegi román műszaki fejlettség színvonalát. Ezért határozta el Ceausescu elnök, hogy kooperációs lehetőséget keres a nyugatnémet gyártók körében.

— És a NATO beleegyezése?

— Ceausescu elnök megtalálta a módját, hogy ezt kikerülje. Nekem jutott a feladat, hogy egy jól ismert nyugatnémet korporáció tagjaihoz eljuttassam személyes üzenetét, amelyben arra kérte őket, hogy támogassák Románia függetlenségét, és cserében további üzleteket ígért nekik. Ezzel az üzenettel a zsebemben kapcsolatba léptem a gyár egyik vezetőjével, a motorokat gyártó részleg főnökével. Ez az ember, aki a Leopold fedőnevet kapta, hírszerzőink jelentései szerint szimpatizál Románia külpolitikájával.

— Ez a „Leopold” a Leopárdból jön?

— Igen, excellenciás uram. Miután tökéletesen tájékoztattam Leopoldot, beleegyezett, hogy együttműködik velünk ennek az általa „kényes ügynek” nevezett problémának a megoldásában. Hét nappal később, január elején együtt indultunk Bukarestbe a vállalat repülőgépén, ahol a tervek szerint csatlakoznia kellett volna Schmidt kancellárhoz, mint a hivatalos delegáció egyik tagja. Ceausescu elnök küldött is üzenetet erről a megbeszélésről önnek, még abban az időben.

— Valamikor egy hónappal ezelőtt?

— Igen, excellenciás uram. Bukaresti utunk alatt, amikor is csak mi ketten voltunk a repülő fedélzetén, Leopold elmagyarázta nekem, hogy a Leopard-II-t a nyugatnémet szövetségi alaphól fejlesztették ki a NATO számára, és ezért a szövetségi kormány beleegyezése nélkül nem kerülhet közvetlen kereskedelmi forgalomba. Nemrég azonban a cége tervezett egy dieselmotort, amit teljesen a Leopard-II motorjának mintájára csináltak. Az egyetlen alapvető különbség az olajozórendszerben volt, mert a motort csak vízszintes használatra tervezték, alapvetően mozgó, gyakorló harci járművek számára. De ez az új motor már nem

tartozott a nyugatnémet kormány felügyelete alá. Leopold eladhatta a licencet és a gyártó gépsort Romániának. Ha ez a motor jó a gyakorló harci járművek számára, akkor egy egész rakást fel tudok használni belőlük.

— Engedjen meg egy kérdést. Hogy lehet ezt a motort egy 25 fokos lejtőt megmászó tankban alkalmazni?

— A hivatalos szerződés mellett Leopold alá fog írni egy titkos egyezményt is, amelynek alapján egy, — csak erre az egyszeri szerződésre általa alapított —, svájci cég leszállítja azt a speciális olajozórendszert, ami alkalmassá teszi a motort arra, hogy beépítsük a tankba. Ez az egész a cége egyik titkos ága lesz. Ennek a fiókvállalatnak alkalmazottait ő maga fogja kiválogatni, azokból a nyugdíjasokból, akik a Leopard-II motorjának és olajozórendszerének szakértői voltak. Tőle fogják megkapni az egész, eredeti műszaki dokumentációt. Leopold szerint az egyetlen különbség a tervrajzokon lévő bélyegző lesz.

— És ki garantálja a titkos szerződés kivitelezését?

— Tíz nappal ezelőtt az NSZK-ban voltam a titkos szerződés megerősítése végett. Leopold a kocsijával elvitt a kölni román konzulátusra, és amikor odaértünk, megkért, hogy segítsék neki kipakolni a kocsit. Tele volt nehéz dobozokkal, amelyeket a konzulátuson nyitottunk ki. A Leopard-II eredeti olajozórend-szere és a hozzá hasonló új, a mi motorunkba való prototípus volt benne.

— Tehát megszerezte!

— Igen. Leopold szerint a Leopard-II motorjának úgynevezett polgári változatát már a legelejétől fogva nemcsak gyakorló harci járművekbe, hanem valódi páncélozott harci járművekbe is beépíthetőnek tervezték. Még nincs joga arra, hogy nyíltan katonai célokra eladja, így az a svájci cég csak egy fedőszerv lesz a NATO-hatóságok szemében.

— Elég lesz 300 millió, tábornok?

— Valójában 350 millióra van szüksége Ccausescu elnöknek, hogy beindíthassa az eljárást. Készpénzben.

— Rendben van. De már az első naptól fele-fele arányban osztozunk a termelésen.

— Pontosan tájékoztatni fogom erről őt, excellenciás uram.

— A testvérem egyik korábbi üzenetében szó volt valami hasonló közös vállalkozásról a harcirepülőgép-gyártás területén. Milyen repülőgépről van szó?

— Kétfajta van. Az egyik egy Fokker kereskedelmi repülőgép, az FK-614-es, közép méretben megtervezett, és képes bárhol leszállni, még homokon is. De a Fokkernek van néhány tervrajzon létező katonai változata is, felderítőgépek, bombázók, ejtőernyős szállítók.

— Jól hangzik. És a másik?

— A Fokker kifejlesztett egy függőleges fel- és leszállású gépet. Ccausescu elnök úgy gondolja, hogy a Fokkerrel alapított közös vállalat, aminek célja a 614-es kereskedelmi repülőgépek gyártása volna, megnyitná a kaput a románoknak a függőlegesen le- és fölszálló gép tervrajzainak ellopásához.

- Elég lesz még 350 millió dollár?
- Ceausescu elnöknek még nincs végleges költségvetése. De tájékoztathatom arról, hogy excellenciád legalább 350 millióval kívánja támogatni a tervet?
- Igen. A hadügyminiszteremmel majd megbeszélhetik a dolgot, legközelebbi bukaresti látogatása alkalmával.
- Nem hiszem, hogy Ceausescu elnök készen állna erre, április közepén esedékes USA-beli látogatása előtt. De ezzel kapcsolatban is van üzenetem tőle.
- Hallgatom.

NINCS BÉKE A KÖZEL-KELETEN

— Ceausescu elnök ottani látogatásának három fő célja van. Az első az, hogy megerősítse a Romániának nyújtott legnagyobb kedvezményt, amit épp most kaptunk meg. A második az, hogy új utakat nyisson azoknak a tiltott amerikai technológiáknak, amelyeket eddig elzártak a kommunista országok és excellenciád elől.

- Ez jó. Mikkel törődik elsősorban?
- Mikroelektronikával és komputerekkel.
- Ez túl magas nekem, de ma mindenki bolondul értük.
- Az elnök a szokásos módon tájékoztatni fogja önt erről. De a harmadik és legfontosabb célja a közel-keleti béke.
- Béke? Addig nem lesz itt béke, amíg Izrael létezik és én élek!
- Ceausescu elnök úgy véli, hogy a béke most divatosabb, mint a háború. O is benne akar lenni, mint közvetítő. Egy többlépcsős béketervet fog Carter elnök elé terjeszteni. Az első lépés az izraeliek kivonulása az 1967 után elfoglalt területekről és Dél-Libanonból. Másodszor a palesztin nép önrendelkezési jogának elismerése és saját önálló államuk létrehozása. Ceausescu elnök ki fogja emelni a Fehér Házban, hogy eme kérdés tartós megoldása nélkül nem lehet tartós békeszerződést kötni a Közel-Keleten, és a térség országainak, még Izraelnek a függetlenségét és biztonságát sem lehet garantálni — folytattam nyomatékosan.
- Izrael sohasem lesz területileg önálló. Ezzel tisztában kell lennie Ceausescu testvérnek.

— Negyedik lépésként Ceausescu elnök Cartert akarja felhasználni annak érdekében, hogy az izraeli kormány kedvezően fogadja Szádat elnök kezdeményezését.

- Szádat bolond. Vagy lemond, vagy kidobják.
- Az utolsó lépés, amit tervez, az a genfi békekonferencia folytatása, ahol a szovjetek az állandó társelnökök. Ragaszkodni fog ahhoz, hogy a konferenciára Szíriát, Jordániát és a palesztinok képviselőjeként a PFSZ-t is meghívják.

Informálhatom arról is, hogy Ceausescu elnök Washingtonban megkísérli megtorpedózni Carter hintapolitikáját Begin és Szadat között.

— Begin meg kell ölni! És azt a hülye Szadatot le kell mondatni, vagy ki kell dobni.

— Ceausescu testvér akar a közvetítő maradni köztük — folytattam, figyelmen kívül hagyva Kadhafi közbeszólását. — Neki az az ütkártyája, mint ön is tudja, hogy ő az egyetlen államfő a világon, aki egyszerre tart fenn diplomáciai és személyes kapcsolatot Izraellel és Egyiptommal, és személyes baráti viszonyban van Arafát elnökkel.

— Arafát egy idióta!

— Az ön testvére, Ceausescu, rá akarja beszélni Arafát elnököt, hogy mutasson megbékélést a 242. és a 338. számú ENSZ határozattal kapcsolatban, és hogy változtassa a névtáblát a PFSZ ajtaján emigráns kormányra. De ez egyelőre nehézségekbe ütközött. Talán excellenciád tud segíteni.

— Nem fogom a közel-keleti békét támogatni. És nem fogom támogatni Arafatot sem. Egy idióta, kétbalkezes hülye.

— Egyszer már támogatta őt excellenciád, nem?

— Ez a barom egy fanatikus katona, de okos. Nem fejez be semmit.

— Miről tájékoztathatom az elnököt?

— Mondja meg Ceausescu testvérnek, hogy különbözőek a nézeteink a Közel-Keletről és Arafatról. És mondja meg azt is, hogy teljesen üres dél-amerikai útleveleket akarok kapni. Olyan jóknak kell lenniük, hogy még az én testvérem is biztonságosan használhassa őket. Tudja, kinek lesz: „Carlosnak”. És szeretném, ha a testvérem kijelölne egy olyan nyugati repülőteret, ahol „Carlos” biztonságban bejuthatna a nyugati országokba.

— Mit mondjak még Ceausescu elnöknek?

— Elmondhatja, hogy bár a mód, ahogy mi ketten az amerikai imperializmus ellen küzdünk, teljesen különbözik, mégis teljes támogatásomat élvezi. Ameddig ez a buta „Horizontja” működik, a pénzzel támogatom őt. Azon a napon, amikor ez a trükk sem jön be, számíthat a fegyvereimre.

Kadhafi hirtelen felemelkedett a karosszékéből, egy zsebkendőt vett elő zsebéből, és megtörölte vele homlokát és nyakszirjét.

— Hogy állnak a dolgok a „Brutus” körül, tábornok?

A „Brutus” egy baktériumfegyver fedőneve volt. Egy, a baktériumfegyverek leszerelésére tett nemzetközi javaslat megjelenése utáni napon magához hívatott engem és a vegyvédelmi csapatok parancsnokát, Mihai Chiató tábornokot és megparancsolta, hogy egy hipertitikos baktériumfegyver-komponenst kell a vegyvédelmi csapatok keretén belül kreálni, amit aztán a DIE segítségével lehet kifejleszteni. Később ennek a komponensnek a „Brutus” fedőnevet adták a brucellosisból, abból az első baktériumfegyverből, amit ennek segítségével gyártottak, és ami Ceausescu kedvence lett. Megígérte, hogy alkalmasint osztozik a terméken Líbiával, és rábeszéli Kadhafit, hogy egy nagyobb összeget fedtes-

sen be a „Brutus” fejlesztésébe, bá[^] ehhez a tervhez nem volt szükség külföldi valutára.

— Ceauseseu elnök üzenete nem tartalmaz semmit a „Brutusra” vonatkozólag — próbáltam válaszolni.

Kadhafi mint a villám fordult felém. Átszellemült arca gránittá változott, és majd átszúrta szemével.

— Ne játszadozzon velem, tábornok! Líbiai pénzt fektettem bele, tudni akarom, hogy állnak a dolgok.

Amikor Jarnea lefordította a szavait, fülembe sügta azt is, hogy Kadhafi hangjának remegése idegességről árulkodik. Bár Kadhafi arabul beszélt, mégis könnyen kiérezhettem a szavaiból áradó fenyegetést.

— Erről is beszéljen Ceauseseu testvéremnek ■— folytatta Kadhafi ugyan azon a hangon. Aztán lassan az ablakhoz sétált, felénk fordította profilját, majd ott maradt anélkül, hogy egy szót szólt volna, kifelé bámulva az éjszakába. Megértettem, hogy a találkozó véget ért.

Kadhafi irodájából a követségre mentem, ahol már a nagy szalonban várt rám Anton Anton, a kirendeltség vezetője.

— Bukarest egyfolytában érdeklődik, hogy visszajöttél-e - - mondta.— Az Elvtárs várja a jelentésedet.

Néhány perc múlva megírtam egy táviratot, ami mindössze négy szóból állt: „A Beduin kedvezően döntött.” Anton tájékoztatása szerint Riyad lent vár rám, hogy elvigyen Popescu tábornok és az én tiszteletemre adott vacsorára.

SEGÍTSÉG „CARLOS”-NAK

A vacsorát a Belügyminisztérium klubjában tartották, ahol olyan hideg volt, mint egy kazamatában. Riyad helyettesei és néhány magas rangú tiszt vett részt rajta. A hosszú, csupasz faasztalon 4 sült bárány, körülöttük ezüst tálakon zöld rizspiláf és néhány üveg zöld limonádé volt. Csendben, mogorva hangulatban láttunk a vacsorához. A Popescu által elsütött néhány tréfát is csak az ő nevetése kísérte. Néhány óra múlva felengedett kissé a hangulat, de ekkor Riyad az autójához kísért.

— Hagyjuk őket, hadd szórakozzanak a főnökeik nélkül — mondta.

Egy luxushotel bejárata elé gördültünk, ahol az egyenruhás ajtónálló, aki ajtót nyitott nekünk, szinte megkövült, amikor felismerte „Riyadot”.

— Ez a szervezés egyik eredménye — mondta nekem Riyad. — A miniszteriumunk lefoglalt néhány hotelt, köztük ezt is, ahová jómódú külföldiek járnak. Minden telefont lehallgatunk, minden szobában, és az ebédlőasztalok többségére mikrofonokat raktunk, a személyzet pedig az álcázott tisztjeinkből áll. Mindent úgy csinálunk, ahogy nálatok láttam az Athene Palace-ban és az Intercontinentalban.

Az est hátralévő részét egy félreeső asztal mellett töltöttük, ahol kérésünk nélkül a pincér egy réz teáskannából állandóan teletöltötte whiskyvel teáscsészénket. Néhány csésze hatására az igazi Riyad kezdte levetni a hallgatag, szűkszavú ember álcát, aki csak ritkán szólal meg, és sohasem mondja el gondolatait. Ismét kitörni látszott belőle az a fanatikus anticionizmus és gyűlölködő Amerika-ellenesség, amit még Bukarestben tapasztaltam nála 1977 nyarán egy éjszakai klubban. A titkosság, ami minden hírszerző tevékenység alapja, akár egy szabad, akár egy totalitárius országban, megtiltotta, hogy a tisztek munkájukat laikusokkal vitassák meg. De létezett egy íratlan szabály is, miszerint ha két hírszerző tiszt találkozik, akkor az egyetlen beszédtema a munkájuk lehet. Az elmúlt öt évben „Riyad” fő feladata a terrorizmus volt. Ez volt az, amiről néhány hónappal azelőtt Bukarestben beszélt, és a terroristaakciók emlékeit kezdte most is felidézni. Ma a rosszhíru terroristáról, „Carlosról” beszélt, akit „Sakál” néven is ismertek. Uich Ramirez Sánchez volt az igazi neve és egy gazdag venezuelai fia volt. Forradalmár, majd a Palesztin Felszabadítási Szervezet Népi Frontjának, egy marxista terrorszervezetnek aktív támogatója lett, végül pedig Kadhafi személyes jó barátja.

— Ameddig „Carlos” itt él — mondta Riyad —, korlátlan összegek állnak a rendelkezésemre, hogy a megélhetési költségeit élete végéig fedezzem. — Csak egy újabb teáscsésze kihörpintése után folytatta. — De „Carlos” ideges természet, nem tud egy helyben maradni. Most új akciót szervez Nyugaton. Kért tőled útleveleket az Ezredes?

— Igen.

— Bolgár barátainktól is kértünk dél-amerikai útleveleket „Carlos” számára, de az Ezredes szeretne román segítséget is kapni. Te is tudod, hogy kitűnőek a kapcsolataink Szófiával, de Ceausescu mégiscsak az Ezredes testvére.

Késő éjjel volt, amikor elindultunk a repülőtérre. Ahogy a gép elérte az utazósebességet, Calomfirescu hátrajött a szalonba.

— Próbáljon néhány órát aludni, tábornok. Az elnöki ágy magára vár — mondta, miután megettük az általa készített késői gyertyafényes vacsorát.

Mint mindig, elalvás előtt elmondtam imámat. Buzgó keresztény voltam világeletemben, és sohasem mentem el aludni anélkül, hogy hálát ne adtam volna az Úrnak. De amióta a vallást betiltották, ezt az imát csak magamban mondtam el. Az évek során megtanultam addig koncentrálni, amíg tisztán nem láttam Jézus képét, megfeszítve a kereszten. Ez volt az én templomom, oltárom és ikonom, csaknem 30 éven keresztül. Ehhez a Krisztushoz, akit oly tisztán láttam lelki szemeimmel, egész arcának és testének minden részletét, hozzá intéztem imáimat. Már csaknem reggel 6 óra volt, amikor Bukarestbe értünk. Mikor nyugati útjaimról hazaérkeztem, az Otopcni Nemzetközi Repülőtér mindig mehökkentett különösségével és félclmetességével, mintha egy másik, egy primitív világhoz tartozna. Már fentről, a levegőből látszanak a léghárító útegek és a nehéz gépagyúk, amelyeket Ceausescu azért állított fel, hogy meggátolják, hogy

bármilyen eltérített repülőgép elhagyhassa az ország légterét. A repülőtér épületei sötétségbe burkolóztak az áramtakarékoság miatt, és tele voltak géppisztolyos biztonsági őrökkel és rendőrökkel. Minden tisztviselő, kezdve a határőröktől egészen a vámőrökig, barátságtalanul és gyanakvóan viselkedett. Az utasok félénken és megfélemlítetten próbáltak várakozni vagy sétálgatni anélkül, hogy magukra vonnák a figyelmet. Ezen a különösen hideg és esős napon azonban a repülőtér hívogatónak tűnt számomra, összehasonlítva azzal a világgal, ahonnan épp most érkeztem.

Pop, a szárnységédem röviden összefoglalta, hogy mi történt távollétemben. Miután befejezte jelentését, elmondta, hogy a „Professzor” többször hívott előző nap: Ceausescu akart hírt kapni felőlem. Üzenetet hagyott, hogy az első dolgom az legyen reggel, hogy az irodába menjek. Ez azt jelentette, hogy 8 óra 30 percre, Ceausescu érkezésére, aki pontos volt, mint egy svájci óra, kellett ott lennem. Odaadtam Popnak az aktatáskámat, és hazaindultam. Az úton Paraschiv beszélt, nagyjából lányomról, Danáról és a vőlegényéről, Raduról. Tegnap volt Dana kiállításának megnyitója Bukarestben. Rengeteg ember volt. Olyan izgatott volt szegény... Délután Paraschiv elvitte Radu szoborkiállítására. Ott is sok látogató volt... És milyen jól mutattak együtt.

VIL FEJEZET

— Üdvözlöm itthon, főnök!

— Örülök, hogy végre egy emberi lényt látok, Professzor! — válaszoltam Constantin Manea túláradoan szívélyes üdvözlésére. Ceausescu hivatali helyiségei és a fogadószobák üresek voltak ebben a kora reggeli órában. Rajtunk kívül csak egy csoport technikus volt jelen, akik Ceausescu hivatalának napi biztonsági ellenőrzéséért voltak felelősek. Egy, a szovjet KGB által már régen bevezetett szabály megkövetelte, hogy a Kommunista Párt vezetőjének hivatalát és szállását szabályosan és rendszeresen ellenőrizni kell a nyugati lehallgatókészülékek ellen. Minden reggel az összes telefont azonos kinézetű, ellenőrzött és leplombált készülékkel cserélték ki. A telefonvonalakat naponta ellenőrizték, hogy felderíthessenek bármilyen külföldi kapcsolatot. Naponta vizsgálták a sugárzásérzékelő rendszert, amit az ajtókeretben rejtettek el, csakúgy, mint a Geiger-Müller-féle számlálókat és más sugárásmérő eszközöket, amiket a hivatali szobán belül helyeztek el. Egyszer egy héten a falakat, a mennyezetet és a padlót is átröntgenezték, tovább kutatva ellenséges mikrofonok után.

— Menjünk beljebb, főnök! Nincs a földön biztonságosabb hely egy kis csevegésre, mint az Elvtárs hivatala — mondta Manea, miközben a szobát átkutató tisztek felé kacsintott. Betuszkolt az elnöki irodába, ahol az íróasztalon heverő dolgokat kezdte elrendezgetni, amiket Ceausescu általában speciális és változatlan sorrendben nézett át minden reggel: legtetején a DIE naponkénti nemzeti jelentései, ez alatt az a dosszié, amely a követségi táviratokat tartalmazta, amit már a külügyminiszter előzőleg kiválogatou, majd a Szabad Európa Rádió román nyelvit adásaira vonatkozó jelentések, és a legalján az Agcress külön az ő számára elkészített anyaga olyan nyugati sajtóhírekkel, amelyeket nem hoztak nyilvánosságra Romániában.

— Nem sok dolgunk volt az elmúlt napokban, főnök — mondta Manea. — Az Elvtárs találkozott a honvédelmi miniszterrel és az embereivel, hogy gratuláljon nekik a legutóbbi sikeres hadműveleteikért. Tudod, ki volt a legjobb emberünk? Militaru tábornok kapta az, összes kitüntetést. Emlékszel, milyen látványos előadást produkált, amikor a legutóbbi Nemzeti Napon megnyitotta a katonai parádét? Olyan volt, mint a Bájos Herceg, nyitott autóban kocsikázott végig, egymás után tisztelegve minden egységnek, aztán beadta a jelentést az Elvtársnak. Minden lány megőrült érte, nem?

Nicolae Militaru egyike Ceausescu kedvenc tábornokainak, a legfontosabb román katonai terület - .... amely Bukarestet is magában foglalja — parancsnoka volt.

— És mi van az egyesült államokbeli utazással?

— Április 12-én kezdődik, mint tudod. Nincs semmi változás az általad javasolt eredeti programban.

— Az Elvtárs most hagyta el a rezidenciát — szólta be egy biztonsági tiszt az ajtóból —, és a rezidencia főtisztje szerint jó hangulatban van.

Ceausescu kiszámíthatatlan hangulatai és drjögései közmondások voltak.

„AUSZTRIA A GYENGE PONT”

Manea a nyitott ajtóban állt, szemben a lépcsővel, amikor tíz perc múlva Ceausescu hosszú léptekkel bevonult mellette, menet közben odanyújtva neki fekete kalapját, amit tavasz elejétől egészen a tél kezdetéig hivatalba jövetelkor viselt.

— Végre itt vagy, Pacepa. Gyere be! — kiáltott fel Ceausescu szemmel láthatólag jókedvűen. — Mi újság? — kérdezte meg szokásához híven, miután kényelembe helyezte magát emelt karosszékében az íróasztal mögött, és kezébe vette kedvenc fekete filctollat. Beszámoltam bejrúti küldetésemről, megpróbáltam rövid és lényegretörő lenni. Ceausescu hosszadalmas beszédei és bőbeszédűségére való hajlama ellenére mások terjengősségét nem bírta elviselni.

Ceausescu még jó ideig csendben maradt, miután befejeztem. Amikor ismét rám emelte eleven tekintetét, az előtte fekvő papír tele volt vastag fekete tintával firkált, értelmetlen geometriai ábrákkal.

— öt éve próbálom rávenni Arafatot, hogy ne hazudjon, de ez az öreg róka nem tud nélkül élni. Oda van az egész napja, ha nem tud legalább egy hazugságot mondani — mondta Ceausescu, szemmel láthatóan felháborodva. — Az az igazság, hogy hiába bátor Arafát az izraeliekkel és az amerikaiakkal szemben, mert olyan, mint egy nyúl, ha az arab világról van szó. Sokáig fog tartani neki még a PFSZ-en belül is, míg elkezdhet gondolkozni a változásokon.

Ceausescu felkelt a székből. Nem volt szokása így panaszkodni. Kivett egy fekete bőrbe kötött noteszt a széfből, azon kevés dokumentumok egyikét, amit itt őrzött.

— Ha nem működhetnek emigráns kormányként, akkor az egyetlen út az, hogy Arafát PFSZ-ét elismertessük Nyugaton. „Anetté” szerint jelen pillanatban Ausztria néz ki a leggyengébb láncszemnek. Nézzük, mit mond a „Biblia”.

„Biblián” a DIE által készített, kézzel írott könyvet értette, amiből csak egy példány létezett, személyes használatra és amely a legfontosabb nyugati ügynökök titkos névsorát tartalmazta.

— Lássuk csak Ausztriát. Megvan! A Szövetségi Kancellária ugye Kreisky hivatala?

— Igen.

— Három név van itt felsorolva. „Bodor” Ministerialrat — pénzért, „Berthold” Misiterialrat — pénzért, „Strumpf Hofrat — pénzért. Mit tudsz róluk?

— Hárman Kreisky személyi tanácsadói közül. Ugyanazt csinálják, mint én.

— Csak remélem, te jobban — kacintott Ceausescu.

— Én is remélem. Rat németül tanácsadót jelent. A Ministerialrat és a Hof-rat két osztrák hivatali beosztás.

— Tudnak hatni Kreiskyre?

— „Strumpf” csak titkos iratokat tud megszerezni a Szövetségi Kancelláriából. Amilyen értékeset az ember Ausztriától vár. „Bodor” és „Jerthold” információval és befolyással is szolgálhatnak, Svájcban elhelyezett dollárért, természetesen. Bécsben élnek, de az osztrák schilling már nem is jó nekik.

— Ezeket hagyjuk. Itt egy másik név, „Orlando” — előadó Kreisky titkárságán, pénzért. Ki ez?

— Egy hivatalnok. Remek adatközlő. Minden egyes papírdarabról, ami a titkárságra érkezik Kreiskytól vagy Kreisk'ynek, fotókópiát csinál. 50 dollárba kerül darabja. A jugoszlávok bolondulnak ezekért.

— Az alkancellári hivatalnál az első név: „Dániel” főelőadó, aranyórák, arany írókészlet. Ki az alkancellár?

— Androsch, és ő egyben a pénzügyminiszter is. „Dániel” pedig már a meggyőzési folyamat utolsó stádiumában van, még nem kap pénzt, csak ajándékokat.

— Hol nézhetnék még körül?

— A Külügyminisztériumban.

— Megvan. Ennyi névből már egy futballcsapatot is össze lehetne állítani. Válassz ki kettőt vagy hármat, akik beleültethetnek a bogarat a miniszterük fülébe. Legalább napjában háromszor próbáljanak meg beszélni vele és hatni rá, és esténként is egyszer.

Ceausescu elkezdett idegesen lapozgatni, nyilvánvalóan már unva a „Bibliát”.

— Na jó — mondta rövid szünet után. Ez félreérthetetlen jele volt annak, hogy most utasításokat fog diktálni, miközben a szavak közti szünetekben jobb öklével ütemesen csapkodja az asztalt.

így is történt.

— Mindent a maga idejében kell kidolgoznunk — kezdte. — Legelőször is fel kell építenünk azt a tervet, amellyel meg tudjuk győzni Kreiskyt, hogy a leg jobb védelem azokkal a támadásokkal szemben, amelyek az ő el nem kötelezett, fegyvertelen Ausztriáját érhetik, az, ha elismeri a PFSZ-t. Egy egész sereg ügy nők és elég tapasztalat áll a rendelkezésére ehhez. Belgrád segítségét is kérheted. Abból, amit Tito mondott, az derült ki a számomra, hogy ő azt csinál Kreiskyvel, amit akar. Legjobb volna, ha Bécs nemcsak elismerné Arafatot, de diplomáciai kapcsolatot is létesítene vele, ahogy mi tettük.

Ezután Ceausescu elrendelte, hogy ügyesen kezdjünk el olyan híreszteléseket terjeszteni Nyugaton, amelyek azt engedik sejtetni, hogy Arafát lehiggadt,

és céloznak arra is, hogy Arafát realisztikusabb álláspontra helyezkedik Izraellel és az ENSZ közel-keleti határozataival szemben.

— Nem szeretném, ha ezek a pletykák csak szóbeszéden alapulnának. Ko moly, meggyőző dokumentumokat akarok, olyanokat, amelyek államfőktől származnak. Tájékoztasd Iliét, hogy mit kell tennie. O szakértő az ilyen ügyek ben. — Mihai Ilié tábornok a DIE Dezinformációs Szolgálatának volt a vezetője.

— Meg fogja találni a legjobb módját annak, hogy kiszivárogtassa ezeket a dol gokat. Emlékszel még arra a nyugati diplomatára, aki két napra ellátogatott Bu karestbe, és talált egy aktatáskát a szállodaszobájában?

— Ez tavaly történt.

— Berakta a táskát a bőröndjébe. Lement a portára és megtudta, hogy egy szíriai tábornok lakott a szobájában, aki épp aznap reggel utazott el. — Ceau-sescu felnevetett. — Mondd meg Iliének, hogy készítsen elő egy másik ügyes tervet. Álcázd valamelyik tisztet egy Ausztrián átutazó magas rangú egyiptominak, és intézd úgy, hogy véletlenül egy bécsi szállodában felejtse a dokumentumokat. A pénz nem számít.

ROMÁN FEGYVEREK A HARMADIK VILÁGNAK

Ceausescu témát váltott.

— Mi van Lfbiával?

Miután befejeztem a tájékoztatást arról a megbeszélésről, amit Kadhafival folytattam, ő csendben tovább rajzolta a fekete geomteriai ábrákat a jegyzetömbbe, mintha rajta kívül senki sem lenne az irodában. Amikor végül felnézett, a szemei ragyogtak, és az arca fénylett.

— A hírek nagyon jók. Egy nap alatt 750 millió dollár folyik be. — Szorosan összecsuksukta jobb kezét, mintha valójában benne tartaná azokat a milliókat, amikről beszélt. — A finomítóüzem nem a te problémád. Erről majd később gondoskodom — döntött, és utasította Maneát, hogy az olajügyi és vegyipari minisztert rendelje két órára a hivatalába. — De a hadiipar a te dolgod lesz. Te vagy a felelős, ameddig az első tank ki nem gördül a gyárból, és ameddig az első Romániában épített Fokker föl nem száll. Mennyit kell Kadhafifó dollárjaiból valóban a tankra költeni?

— Csaknem semennyit. Ha megvásároljuk a németektől a gyakorló harc-járművek licencét, Leopold szinte semmit nem fog kérni a motor átalakításáért.

— Szeretek két legyet ütni egy csapásra — mondta mosolyogva Ceausescu.

— Manapság sokba kerül életben tartani a kommunizmust. Már így is elég nagy külföldi adóssággal kell szembenéznem, és nem akarom úgy csökkenteni, hogy paradicsomot és vécepapírt adok el. Úgy kell dollárt csinálnunk, ahogy tudunk. Fegyvert kell exportálnunk mindenféleképpen, nyíltan vagy titokban, legálisan

vagy csempészve, nem érdekel, hogy hogyan. — Ceausescu megint felrakta szokásos poros lemezét. — Emlékszel a legutóbbi bemutatóra, amit a Secret Service rendelt meg neked a Blair Housc-ban? Egyetlenegy amerikai géppisztolyt nem mutattak. Minden ügynökük UZIgéppisztolyt hordott, mert jobban megfelelt a céljaiknak. Az UZI most már az antiterrorizmus szimbóluma, és az izraeliek vagyont és hírnevet szereztek vele, s megcsinálták a szerencséjüket is. Nekünk is el kell készítenünk a magunk UZI-ját. — Felugrott és idegesen járkálni kezdett az irodában, miközben én mellette lépkedtem.

— A harmadik világ alapvetően két -nagy fegyvergyártó között van felosztva. De nem szívesen bíznak sem az amerikai, sem a szovjet fegyverekben. Olyan lépéseket kell tennünk, amelyek növelik a szovjet- és az Amerika-ellenes érzelmek elterjedését. És akkor: puff!, mi csak előhúzzuk a mi UZI-nkat vagy egy modern Leopárd tankot, amit a független Románia készített, vagy egy minden célra használható Fokker vadászpilót. Egy olyat, amit a független Románia és Jugoszlávia alkotott. És a színfalak mögött, titokban egy baktériumrakéta, amit a független Románia készített. Az izraeli UZI az antiterrorizmus szimbóluma lett. A miénknak a függetlenséget kell jelképeznie. — Ceausescu megtorpant a szoba közepén, felém fordult, és megragadott egy gombot a zakómon. — Mi lenne, ha Cekának neveznék az új tankot?

— Ceausescuból és Kadhafiból?

— Gondolkozz rajta!

Ceausescu újra geometriai ábrákat kezdett firkálni a jegyzetömbbe, teljesen megfeledkezve jelenlétéről. Így koncentrált.

— Ugye van néhány dél-amerikai útlevelünk? — nézett föl végre. — Úgy értem saját készítésű", nem olyan, amelyet Moszkvából vagy máshonnan kaptunk.

— Igen, van. ➤

— Elég jók Kadhafinak?

— Eddig még nem volt semmi probléma velük.

— Úgy tudom, néhány eredeti spanyol útlevelünk is van, amit Santiago Carillo adott nekünk, nem?

— Így igaz, Elvtárs! 500 kitöltetlen darab. Eredetiek, azok a kommunisták szereztek meg, akik a spanyol rendőrségen dolgoznak. Azt mondja, nagyon biztonságosak.

— Adj néhányat ezekből Kadhafinak. Rendelkezésünkre állnak azok a biztonságos repülőterek Nyugat-Európában, amelyekre Kadhafinak szüksége van. CaTlost valahogy be kell juttatnunk Európába.

— Több ilyen is van. Elvtárs. Egy az NSZK-ban, Frankfurtban. Ott van az egyik beépített ügynökünk, Rudy, a Szövetségi Rendőrségnél tisztviselő. Jelenleg ő a főnöke az egyik határőregységnek, akik az útleveleket ellenőrzik. A legutolsó kapszula, amit küldött, egy egész sor filmet tartalmazott azokról a

körözési listákról, amiket a nyugatnémet rendőrség meg az Interpol a határátkelőhelyekre küld.

— Van még más mód, hogy Carlost Európába juttassuk?

— Rolf.

— O azaz ember, aki a Fokkerekől folyó tárgyalásnál segített?

— Igen. Van néhány repülőgépe, és bárkit be tud csempészni az NSZK-ba a maganrepülőcirkre vagy a repülőterek magánrepülőgépek számára fenntartott részére. Az útlevel- és vámvizsgálat teljesen felszínés.

Ceausescu irodájának vastag, kétszárnyú ajtaja váratlanul kivágódott, és Elcna viharzott be a szobába.

— Hol a francba voltál, Nick? Már mindenütt kerestelek! — mondta, de csak azért, hogy mondjon valamit. De ahogy meglátott, elkezdett rikácsolni: — Szétnyomlak, mint egy tetvet! Még az anyádat is átkozni fogod, hogy a világra hozott!

— Mi történt, Elena? — szólt közbe Ceausescu.

— Egy kis dolgom van ezzel a tetűvel — ordította felém. — Egy csomó dolgot kellett volna elintéznie. Erre ő, ez az undorító féreg, elmegy úszkálni a Földközi-tengerre.

— Hagyd most őt, Elena. Most érkezett. Fáradt, mint egy kutya.

— Akkor ugatd meg! Rengeteg dolgod lesz a héten, Pacepa — folytatta. — Itt van például a találkozó a venezuelai nagykövettel. Mindent elrendeztél, aztán elmész, épp mielőtt átadhatta volna a kitüntetést nekem. Senki nem tudott semmit. Nagy lebógés volt.

— Ugyan, Elcna, egyszerű volt. Van még valami kérdeznivalód?

Elcna hirtelen témát váltott.

— Legalább hoztál nekem valami szépet?

Megmondtam neki, hogy Olcescunak egyszerűen nem volt ideje elmenni Damaszkuszba, hogy megvásárolja az abroszt és a szalvétákat, de egy-két napon belül megküldi őket.

— Olcescunak soha nincs rám ideje — nyafogta Elena. — És mi van a „csillagokkal”?

— Olcescu beszél az embereivel: azok a fickók csempézik neki a kokaint. Másnapra ígértek néhány kivételesen nagy gyémántot. A diplomáciai futárposta hozza meg őket nekem.

— Ez talán már elég is mára — szakította félbe Ceausescu Elena fag-gatózását.

"D", MINT DEZÍNFORMÁCIÓ

Másnap késő délután volt már, amikor végre el tudtam jutni a Dezinfor-mációs Szolgálathoz. A félreinformálás egyike a kelet-európai országok legtitkosabb tevékenységeinek, és már a szó is tabunak számít.

Épp ezért a Dezinformációs Szolgálatot a Securitatén belül is csak úgy ismerték, mint egy kis Dokumentációs Archívumot, a főhadiszállását a Belügy-minisztériumon belül pedig egy félreeső épületben helyezték el a negyedik emeleten. Az egyszerű tisztek a Securitatétól azt gondolták, hogy a D-részleg nem más, mint egy hivatal, három péztáblakkal, ahol a hírszerző részlegek beadják a különböző" dokumentumokat igénylő iratokat, s erre megkapják a titkos archívumokban fellelhető információkat. Ez valóban így zajlott, bár ez természetesen csak álcázó tevékenység volt.

Amikor megérkeztem, az ügyeletes tiszt bevezetett egy alig észrevehető" ajtón keresztül, aminek elektromos zárján előbb beállította a számkombinációt. Miután áthaladtunk egy köztes zónán, amit archívumnak álcáztak, beléptünk a tényleges Dezinformációs Szolgálathoz.

— Tábornok elvtárs, a részleg a napi tevékenységet folytatja. Valentin Leonte ezredes vagyok, a D-szolgálat helyettes vezetője.

Az ügyetlen jelentést egy, a katonai szokásokban láthatón járatlan személy közölte.

— Tudja, tábornok, amikor katonai ügyekről van szó, teljesen összezavarodom. Ilie épp most hívott, és néhány percen belül ilt lesz. Megint nem érzi jól magát.

Valentin Leonte Valentin Lipatti ezredes fedőneve volt, azé a régi DIE-hivatalnoké, aki munkáját nagyrészt a minisztériumi rangban lévő nagykövet álcája alatt végezte a Külügyminisztériumban.

Bár polgári származású volt, és testvére Dina Lippattinak, egy jól ismert zongoraművésznek, aki Svájcban élte le egész életét, Lcontét mégis beszervezték és alkalmazták a DIE-ben mint különleges kivételt, mert odaadó híve volt a kommunizmusnak, tehetséges volt a diplomáciában, tökéletesen tudott franciául és remekül ismerte a Nyugatot.

— Amíg Ilie ideér, engedje meg, hogy megmutassam az új számítógépet, amelyre a levélfejléc-gyűjteményünket vezettük föl — javasolta Leonte.

Mielőtt válaszoltam volna, kinyitotta a közeli ajtót és betessékelt. A szovjet blokkbeli félretájékoztató részlegek feladata az volt, hogy eltitkolják országaik valódi katonai erejét, eltorzítsák hadseregeik felépítésének ipari dimenzióit, kitalált történetekkel félrevezessék a nyugati kormányokat a kommunisták szándékairól, és pletykákat terjesszenek különleges taktikai célokból. Ceausescu a román félretájékoztatást fokról fokra személyes Patyomkin tábornokává tette. Hasonlóan a tábornokokhoz, akinek álfalvakat kellett kreálnia Nagy

Katalin cárnő kedvéért, hogy Oroszország az legyen, aminek ő látni akarta, ugyanúgy a Dezinformáció Szolgálatnak hamis és titkos nyugati dokumentumokat kellett Ceausescunak szolgáltatnia, amelyek úgy tüntetnek fel Romániát, mint valami független országot a szovjet blokkon belül.

Az évek során a Dezinformációs Szolgálat sok százezer fejléc- és eredeti aláírás-mintát gyűjtött össze a Nyugatról.

A DIE közvetlen segítségével a gyűjtemény a Varsói Szerződés országai titkosszolgálatainak, a jugoszlávoknak és a líbiaiaknak köszönhetően is gyarapodott, és tartalmazta majdnem az összes nem kommunista ország államfőjének, kormányfőjének, minisztereinek és titkosszolgálati vezetőjének az aláírását, a politikai pártok, újságok, magazinok, magánvállalatok és még a jótékonyági intézmények jelzéseit, pecsétjeit is. Még a Vatikán is szerepelt benne. Egy hatalmas betűkészlettel is rendelkeztek, amely a nyugati vállalatok által használt írógépek billentyűzetének másolatait is tartalmazta.

Mint egy múzeumban, minden új darabot gondosan ellenőriztek, besoroltak és megőriztek. A gyűjtemény nagyon fontos hírszerzői előnyökkel szolgálhatott, s nem sajnálták a költségeket, hogy a lehető legritkább darabokkal gyarapítsák és tegyék korszerűvé. Ezeket aztán valódi nyugati dokumentumok készítésére használták, amelyek olyan részleteket tartalmaztak, amelyekkel ügyes manipulációk során érték el a kívánt hatást. Az elmúlt nyolc évben például a román Dezinformációs Szolgálat sikeresen állított elő nyugati vezetők által aláírt dokumentumokat. Mindegyik ilyen dokumentum, miközben egy merőben ártatlan témát érintett, gondosan megfogalmazott utalásokat tartalmazott, „megerősítve” Románia független beállítottságát Moszkvával szemben, a Nyugathoz való közeledésének őszinteségét, a szovjet blokkon belüli függetlenségéből fakadó gazdasági és politikai nehézségeket, és a hamis dokumentumok nem győzték hangsúlyozni a Romániának nyújtandó nyugati segítség fontosságát, hogy elősegítsék a blokkon belüli szakadásokat. A különböző mértékű hamisításokat tartalmazó ilyenfajta eredeti dokumentumokat aztán elszórták a különböző országokban, de nem azokban, ahonnan ezek feltételezhetően származtak. Magas nyugati kormányhivatalnokok egy aktatáskában felejtették egy luxushotel valamelyik szobájában, ott látták egy nyugati hivatalnok íróasztalán, aki valójában a románok által fizetett ügynök volt, vagy diszkrétan eljuttatták egy újságíróhoz, olyan nyugati állami köztisztviselőn keresztül, aki a DIE embere volt.

A legutolsók között volt az az ügy, amikor Helmut Schmidt nyugatnémet kancellár múlt év januári hivatalos bukaresti látogatását használták ki, aki Kairóból hazafelé tartva iktatta be ezt programjába.

A Dezinformációs Szolgálat gondosan elkészített egy aktát Ceausescuról, amit úgy állítottak be, mintha a BND — a Bundesnachrichtendienst, a nyugatnémet titkosszolgálat — írta volna, rövid összefoglalóként Schmidt számára. A Ceausescuról és családjáról szóló személyes adatok mellett ez az akta néhány

Kritikus megjegyzést is tartalmazott Ceausescu személyi kultuszáról, ortodox marxista belpolitikájáról, a romániai németiség emigrációjával szembeni álláspontjáról és külkereskedelmi politikájáról. A szöveg azonban hangsúlyozta Ceausescu függetlenségét Moszkvától, és Románia gazdasági nehézségeit, amelyeket a Szovjetunió épp emiatt okozott neki. A BND levélpapírjára írva, egy hamisított „szigorúan titkos” felirattal, minden oldal beszámozva és lepecsételve, mintha nyilvántartásba lettek volna véve, az akta könnyen a valódi benyomását kelthette egy nem a BND-hez tartozó ember számára. 1978. január 8-án, csupán órákkal azután, hogy Schmidt elhagyta Bukarestet, egy nyugati, aki átutazás közben állt meg itt, Atheneum hotelbeli szobájában talált egy „elvesztett” példányt ebből a hivatalos kinézetű nyugatnémet iratból. Ugyanennek az aktának egy másik példányát, amit még Schmidt margóra írt saját megjegyzései is díszítettek, a Cairo Hotelben „hagyták el”, ott, ahol Schmidt delegációjának tagjai laktak.

Leonte gyűjteménye abban is segített, hogy Románia csökkenthesse a kemény valutában fizetett nyugati áruk árát.

Az első ilyen művelet egy Romániának szállítandó kohászati felszerelés ügyében történt, amiért a francia Schneider-Creusot társaság és AEG, Siemens, Schloemann A. G. által alakított nyugatnémet ipari csoport vívott hosszú és kemény harcot. Minden olyan dokumentumot, amelyet a tárgyalás hosszú hónapjai alatt a francia vagy a nyugatnémet vállalat képviselői Bukarestbe hoztak, titokban lefényképeztek, telefonon- és telexvonalaitak pedig állandóan lehallgatták. A technikai megbeszélések vége felé, épp amikor már a pénzügyi tárgyalásokra került a sor, egy, a nyugatnémetek által tett ajánlat szivárgott ki a Schneider-Creusot-hoz, amiből megtudták, hogy az ő áraik 20 százalékkal magasabbak. A francia vállalat drasztikusan csökkentette árait, új árajánlatot tett, ami jóval alacsonyabb volt az előzőnél, és amit a nyugatnémeteknek jutattak el. Ez a játék néhány hónapig folytatódott, és Bukarest jó néhány millió dolláros hasznot húzott belőle. Később ezt a műveletet még több tucatszor megismételték, amiből Bukarest jelentős pénzügyi hasznot tudott kisajtolni.

— Ez az én gyermekem — mondta Leonte a számítógép-terminálhoz ülve, ami egy mikrofilm leolvasóval volt összekötve. — Tegyük fel, hogy szükségünk van Jacques Chirac aláírására, pecsétjére és az írógéptípusra, amit 1974-ben használt. Kikeressük a katalógusból a kódszámát — miközben a számítógép bilentyűzetét nyomogatta —, betápláljuk, és minden adat azonnal megjelenik a képernyőn, többek között az is, hogy melyik polcon találjuk meg az eredetieket.

Előadásával elégedetten, fénylő arccal nézett fel rám, aztán Cyrus Vancnek, az USA külügyminiszterének a nevét ütötte be.

— Nézzen ide, tábornok. Itt ez a levél egy külügyminisztériumi papíron, amit Vancc írt alá. — Leonte most egy másik kódot ütött be, és a kép megváltozott. — És itt, tábornok, egy másik, amit szintén ő írt alá, de a személyes levél-

papírján. Mindkettő idei anyag. Bármikor, ha egy általa készített írást akarunk csinálni, nincs más dolgunk, mint hogy megírjuk a szöveget hibátlan amerikai angolban, a külügyminisztérium zsargonját használva. Aztán a nyomdai készletünkől kiválasztjuk a levélpapírt, a kívánt írógéptípust, és a grafológiai szakcsoport gondoskodik az aláírásról.

Közben az ügyeletes tiszt közölte, hogy Ilié tábornok kocsija épp most érkezett meg. Miahí Iliének hosszú és változatos pályafutása volt a román titkosszolgálatnál. A háború után a szovjet KGB-tanácsadókkal együtt szervezte meg azt a rossz hírű kémkedési pert, amiben a Vatikánt úgy tüntették fel, mint kémhálózatot, és emiatt romániai képviselőének bezárására kényszerült. Néhány évvel később Uie a Securitate kémelhárító testületének igazgatóhelyette lett, és az angolszász országokért volt felelős. Benne volt a keze minden fontosabb akcióban, amit az amerikai vagy angol nagykövetségek ellen követtek el. Mint a londoni képviselőt egyik tisztviselője kezdte pályafutását a hírszerzésnél, és végül a DIE igazgatóhelyettese lett. Előrehaladott cukorbetegsége miatt az orvosok két évet jósoltak neki, amikor az 1960-as évek közepén a párizsi képviselő főnökévé nevezték ki, főként azért, hogy Franciaországban gyógykezeltesse magát. Az az anyag, amit helyettesével, Mihai Caramannal együtt megszerzett, felülmúlt minden várakozást. Két fontos szervezett embere a NATO főhadiszállásán a legtitkosabb nyugati katonai okmányok tízezeit szolgáltatta neki, amit aztán Bukarestből különleges katonai repülőgépeken szállítottak Moszkvába, és a Kreml arannyal fizetett érték. Egy szervezett rejtjelszakértő megszerezte a francia kódkulcsot, amit szintén rögtön elküldtek Moszkvába. Ilié külföldi pályafutása akkor szakadt hirtelen félbe, amikor kedvenc embere, Ion Iacobescu ellenséges ügynök lett, az UNESCO védelme alá helyezte magát, majd 1969-ben az USA-ba disszidált. Egy évvel később Ceausescu Iliét nevezte ki a Dezinformációs Szolgálat élére, és utasította a DIE-t, hogy fizesse a gyógykezelést és a külföldi orvosokat. Most már csak napi négy órát dolgozott, de jelenléte a Dezinformációs Szolgálat élen drámaian növelte a hatékonyságot.

— Bocsánat a késésért, főnök — mondta Uie, miközben lassan besétált a a szobába. Mint általában, fekete, válltöméses felöltőt viselt és fekete kalapot, amit hanyagul hátralökött a tarkójára.

— Már régen halottnak kéne lennem, nem pedig a barátaimat és magamat kínoznom — folytatta, mialatt beszédét egy furcsa szipákoló hanggal kísérte, amit egy krónikus torokgyulladás okozott.

Miután egyedül maradtam Iliével az irodájában, a vastagon párnázott ajtóknak mögött, röviden tájékoztattam Arafattal folytatott megbeszélésemről és arról, hogy Ceausescu parancsára egy hiteles dezinformációs műveletet kell végrehajtania „a la Ilié”, aminek az a célja, hogy Kreisky kancellár hivatalosan elismerje a PFSZ-t.

— Megértettem, Miké — mondta, miután befejeztem. Hosszú ideig csendben maradt, miközben szinte hallottam a kerekeket zakatolni mindig éber agyá-

bari. — Ki fogok valamit találni. A legjobb volna talán a jordániai titkosszolgálat jelentése Husszeinek. Az elkeseredett harc Husszein és Arafát között rendkívüli súlyt fog adni minden elismerő szónak, amit a PFSZ vezetőjéről írnak. — Ismét hosszú szünetet tartott, mielőtt folytatta volna. — Úgy gondolom, hogy megcsináljuk Szádat írásos megjegyzéseit annak a bizalmas jelentésnek a mar-gójára, amit a külügyminisztère készített a PFSZ-ről. És Andreottiét is, amit arra a jelentésre írt, amit belügyminisztère az Aldo Moro-ügyről készített. Azt hiszem, ezeken az embereken keresztül el tudom terjeszteni az Elvtárs nézeteit Ara-fatról, és Kreisky a világ minden tájáról hallani fog róluk. — Ilié hatékonysága közmondásos volt a maréknyi ember között, aki ismerte valódi munkáját.

— Néhány napon belül — mondta Ilié új témára váltva — lesz még valami a számodra. Megkapom az új jelentést „Ovidiutól”. Több mint 150 oldal remek in formáció azokról az akciókról és fellépésekről, amelyeket Ceausescu elvtárs ellen terveznek júniusi nagy-britanniai látogatása alkalmával. És rengeteg élet rajzi adat olyan emberekről, akik alkalmasak a szervezésre vagy a „semle-gesítésre”. A szokásos módon, „Annán” keresztül fogom megkapni az anyagot.

Ilié elmondása szerint „Ovidiut”, aki Romániából emigrált író és jelentős antikommunista volt, ő maga szervezte be még Párizsban. Saját biztonsága miatt „Ovidiu” visszautasította azt, hogy ő találkozzék a nyugati DIE-ügynö-kökkel, és az egyetlen kapcsolata a DIE-vel Franciaországban, nővérén keresztül zajlott, aki Romániában élt, és évenként egyszer-kétszer meglátogatta őt Párizsban.

— „Ovidiu” megjelentetett egy könyvet Nyugaton, ami mint a román gulá-gok gyilkos erejű leírása vált híressé. Én segítettem neki írni — folytatta Ilié. — „Ovidiu” most már egyfajta romániai Szolzcnyicin. Úgy ismerik őt, mint zseniális és fanatikus antikommunistát. A konzervatívok és a szkeptikusok az ő szavában bíznak a legjobban — folytatta Ilié monoton hangon. — Csak az Elv társ egyetlen gondolatát nem piszkálhatja meg, azt, hogy Románia a maga útján jár a szovjet blokkon belül. De csak nagyon óvatosan. Mint „Titus” esetében, Londonban. Ki gyanítaná ezekről a vad antikommunistákról, hogy ők a mi embereink?

VIII. FEJEZET

Ceausescu jó előre meghatározta a dátumot, amikor azt a kiállítást akarta megnézni, amit a DGTO (Directia Generala de Technica Operativa — a Technikai Felszerelések Ügyosztálya), a Securitate egyik részlege rendezett meg neki és Elenának. Néhány nagyobb termet rendeztek be a Kommunista Párt Központi Bizottságának főhadiszállásán Bukarestben, közel Ceausescu irodájához.

A DGTO hatalmas részleg volt. Ez szervezte a telefonlehallgatásokat, a mikrofonok felszerelését, a levelek cenzúrázását az országban, és a titkos behatolásokat magánlakásokba és közintézményekbe. Ők foglalkoztak a nyugati nagykövetségekkel és más nyugati képviselőkkel Romániában, rádió- és telephírközlésüket is ellenőrizve, és lehallgatva a területükön lévő NATO hírközlő szerveket.

A DGTO, amit a KGB az 1950-es évek elején alapított, az utolsó tíz évben hatalmasra nőtt. Ceausescu ezt tartotta a legfontosabb fegyvernek a hazai lakosság ellenőrzésére, sokkal inkább, mint a Securitate ügynökeinek a csapatát, akik ott voltak minden román szervezetben, vagy azokat a háztömb- és utcabizottsági besúgókat, akik jelen voltak minden társadalmi, gazdasági eseményen. Ceausescu mindig élénken érdekelte a DGTO tevékenysége, és különösen vonzódott a mikrofonokhoz.

HATALOM A MIKROFONBAN

Ceausescu rajongása a mikrofonokért az 1950-es évek elején született, amikor még a katonai erők politikai biztosa volt, és ő volt a felelős, hogy a román kapitalista hadsereget egy új, a szovjet Vörös Hadsereget utánzó kommunista hadsereg váltsa föl. A Katonai Kémelhárítás Igazgatósága, amit úgy ismertek, mint IV. Ügyosztályt, az elsők között volt, amit a KGB Romániában megszervezett. Abban az időben a IV. Ügyosztály leghatékonyabb fegyverei a mikrofonok voltak, és ez máig is így maradt, hiszen a romániai hivatalnokok 90 százalékát hivatalában és otthonában is elektronikusan lehallgatják. Ha máshogyan nem, akkor periodikusan. Ceausescu tábornokot, aki Moszkvában tanult, és 1954-ben a Kommunista Párt hadi- és állambiztonsági ügyekkel megbízott titkára lett, maga Nyikita Hruscsov figyelmeztette jó néhányszor a mikrofonok használatára.

Belügyminisztériumi posztomról én magam is jól láttam, hogyan valóította meg fokozatosan Ceausescu Hruscsov instrukcióit. 1965-ben, amikor Ceausescu lett a legfőbb vezető, a lakosság lehallgatása példa nélkül álló mé-

reketek öltött. Új mikrofonok százazreit helyezték csendben el rejtekhelyeikre: hivatalokba, hálósobákba, természetesen a Politikai Bizottságon kezdve a sort. Csakúgy, mint a Szovjetunióban vagy más szocialista országokban, a korrupció és a prostitúció a legfelsőbb román körökben is burjánzott, és a mikrofonok kíméletlenül rögzítettek mindent. Hasonlóan Hruscsovhoz, Ceausescu is berendezett egy lehallgatósobát az irodája mögött, és így személyesen tudta ellenőrizni a felvételeket. Ez volt hatalmának kulcsa.

Abban az időben a román hierarchia második embere, Gheorghe Apostol, aki maga is betöltötte már egyszer a párt főtitkári tisztjét, lett Ceausescu fő riválisa. Az őt lehallgató mikrofonok hithű marxista-leninistának mutatták, akinek nem volt semmi hibája azon kívül, hogy nem tisztelte eléggé Ceausescut. Véletlenül azonban azt is felfedezték, hogy Apostol felesége, egy fiatal színésznő, gyakran ad partikat kollégáinak, amelyeken maga Apostol azonban ritkán vesz részt. Ceausescu új belügyminiszterének sikerült titkos fotókat készíteni ezekről a partikról. Ceausescu ezután személyesen diktált egy névtelen levelet Apostol egy barátjának a nevében, amelyben Apostolt "polgárinak" tüntette fel, akinek magatartása összeegyeztethetetlen az általa betöltött posztal. A levelet kézírással lemásoltatta, berakta egy borítékba, mellékelve néhányat a fent említett fotók közül, melyeket személyesen válogatott ki, és postázta az RKP első titkárának —, önmagának. 1967. december 10-én az RKP kongresszusán Ceausescu szembesítette Apostolt ezzel a levéllel, és felszólította, hogy mondjon le politikai bizottsági tagságáról. Félvén egy esetleges visszautasítástól, Ceausescu rögtön összehívta a KB rendkívüli ülését. Húszperces tárgyalás után a KB, amelyet készületlenül ért Ceausescu agresszivitása és a szokatlan bizonyíték, úgy döntött, hogy Apostolt ideiglenesen eltávolítja posztjáról, és szakszervezeti vezetőnek nevezi ki. Miután Apostol már nem volt a második számú ember, befellegzett neki. 1977-ben polgári életvitele miatt lefokozták, és kinevezték argentin nagykövetnek. Mialatt Ceausescu utasításokat adott, hogy a nagykövetség minden szobájában helyezünk el mikrofonokat, mellékesen megjegyezte: „Apostol sok fáradságot takarítana meg nekünk, ha áldozatul esne a terror-hullámnak”, amely épp akkor tetőzött Buenos Airesben. Miután Apostol helyét a KB-ben Ceausescu egyik támogatója foglalta el, a többi már nem volt nehéz az ambiciózus új vezetőnek. Meggyőzte a párt harmadik emberét, Chivu Stoicát, a volt elnököt és miniszterelnököt, hogy iszákossága szálka lehet a párt szemében. Stoica megbízott Ceausescu ígéretében, miszerint élete végéig megbecsült személyiség lehet. 1975. február 18-án azonban mégis behívták a Központi Bizottságba, és megvádolták, hogy szexuális viszonyt folytat 22 éves unokahúgával. Hamarosan észrevette, hogy saját házában is mikrofonokat helyeztek el. Még ugyanezen az éjszakán öngyilkos lett, saját vadászfegyverével lőtte magát szájba. Egy Ceausescunak címzett búcsúlevelet is találtak az asztalán, amit át is adtak neki. Soha nem derült ki a tartalma, bár miután Ceausescu elolvasta, úgy mesélték, először pezsgőt, majd pezsgőt rendelt.

A régi gárda néhány más vezetőjét megszarolták, megtérítették, és végül az új gárda tagjává tették. A kompromittáló anyagok és a mikrofonok Damoklész kardjaként fügtek a fejük felett, biztosítva lojalitásukat. A legfontosabb közülük Emil Bodnaras négycsillagos tábornok volt, a PB tagja, egykori hadügyminiszter, Ceausescu tanácsadója. Őt Sztálin iránt érzett csodálataért és Lavrentij Be-rija titkosszolgálati szervezetében való részvételéért zsarolták. Bodnaras beleegyezett abba, hogy hűséges lesz korábbi alárendeltjéhez. A mikrofonok, amelyek mindenütt körülvettek, aztán tanúsították, hogy élete végéig az is maradt.

1967-ben Ceausescu a régi 17 közigazgatási terület helyett 39 kisebb területet hozott létre. Ezzel három legyet ütött egy csapásra. Új vezetőket nevezhetett ki ezek élére, s bár ezeknek a vezetőknek kisebb lett személyes hatalmuk, Románia így mégis nagyobbnak látszott. Több régi katonai parancsnokot is leváltott. A kommunista hatalomátvétel óta ez volt a legdrámaibb hatalmi változás. Az igazi és egyetlen oka a változásoknak Ceausescu azon taktikája volt, hogy saját embereit helyezze el mindenhová, egy olyan stratégia, amit élete végéig, vagy legalábbis addig szándékozik folytatni, amíg a kormánybotot át nem adja a dinasztia valamelyik tagjának.

1974 márciusában Ceausescu a régi gárda utolsó tagját is eltávolította helyéről. Névtelen levelekkel zsarolta meg miniszterelnökét, Ion Gheorghe Maurer-t, amelyekben liberális nézeteit és felesége viselkedését bélyegezte meg, majd rábeszélte, hogy egészségügyi okokból mondjon le.

Nem sokkal hatalomátvétele után Ceausescu úgy döntött, hogy a régi gárda minden tagját élete végéig le kell hallgatni, függetlenül attól, hogy hivatalban maradtak-e vagy sem. Titokban elrendelte azt is, hogy az új PB-tagokat is lehallgassák hivatalaikban és otthonaikban, első hivatalbeli napjuktól kezdve lemondásukig, amikor is majd úgy bánnak velük, mint a régi gárda tagjaival. „Még a családtagjainkban sem szabad bízunk, mielőtt ellenőriztük volna a gondolataikat” — mondta nekem Ceausescu 1972-ben, amikor a PB-t és a régi gárdát lehallgató szevezet élére kinevezett.

Leszűrve a tanulságokat, arra a következtetésre jutottam, hogy nincs lényeges különbség azok között a módok között, ahogy Ceausescu a nép vezére lett, és azok között, ahogy Brezsnyev, Zsivkov, Kádár és más szovjet blokkbeli vezetők lettek azok. Az a mód, ahogy Gorbacsov megszerezte az abszolút hatalmat a Szovjetunióban, kísértetiesen emlékeztet Ceausescuéra. Csakúgy, mint Ceausescu, Gorbacsov is a legfiatalabb tagja volta a PB-nek, amikor hatalomra került, és neki is csak hazai tapasztalatai voltak. Ceausescu, mint újsütetű tábornok csak katonai és biztonsági ügyekben volt járatos, míg Gorbacsov, mint tapasztalatok nélküli mérnök a mezőgazdaságban. Röviddel Gorbacsov kinevezése után olyan pletykák keltek szárnyra Moszkvában, hogy Grigorij Romanov, fő vetélytársa a hatalomért vívott harcban, a rendszer második embere, igencsak vonzódik a gondtalan élethez, és hogy lánya esküvőjén tört össze Nagy Katalin

étkészlete, amit az Ermitázsból kölcsönöztek. Romanovot ezután csendesesen el-távolították a a PB-ből, és azóta teljesen eltűnt a közéletből.

Nyikolaj Tyihonov miniszterelnök egészségügyi okok miatt „mondott le”, és Andrej Gromikót, akinek neve külföldön sokkal ismertebb volt, mint az új vezetőé, felelősségteljes munkával bízták meg, minden hatalom nélkül. A kormány tagjainak több mint felét váltotta le Gorbacsov az első évben. Katonai és haditengerészeti vezetők új generációja került hatalomra. 1945 óta ez volt a legradikálisabb változás a legfelsőbb katonai vezetésben. 1985 márciusa és decembere között a városi és megyei első titkárok több mint 40 százalékát váltották le. Még az indokok is ugyanazok voltak, mint Ceausescué: az idős kor, megrendült egészségi állapot, a korrupció megállítása, a gazdaság hatékonyabbá tétele. Feltűnő a hasonlatosság aközött, ahogy a két diktátor beállította magát a nyugatiak szemében. Mind a román „Horizont”, mind a szovjet „glasznoszty” egy feltételezhetően liberális és gondolkodó kommunista diktátort állít elénk, akiről a Nyugat úgy gondolja, hogy üzletet tud vele kötni.

A legfőbb hazai eredmény, amit Ceausescu elért, az, hogy a román lakosság minden gondolatát ellenőrizni tudja, és erre nem sajnálja a pénzt és az energiát. 1965-ben, amikor Ceausescu hatalomra került, a román biztonsági szerveknek egy központi és tizenegy területi elektronikus lehallgató központjuk volt, amit még a KGB tervezett, és öt központi postacenzúra-hivatallal rendelkeztek az országban. Az 1978 márciusában szervezett új kiállítás már azt mutatta, hogy a DGTO tíz központi, 248 kerületi automata lehallgató központtal, mintegy ezer, kisvárosokban, üdülőhelyeken és a festői történelmi kolostorokban elhelyezett hordozható készülékkel (ezeket a helyeket szívesen látogatják a nyugatiak) és 48 postacenzúra-hivatallal rendelkezett.

Még csak Ovidu Diaconescu és Istichie Geartu tábornokok voltak ott, amikor megérkeztem a kiállításra. Mindkettő elektromérnök, az első a DGTO parancsnoka, a második pedig a hatalmas kutatóintézet vezetője. Geartu tudós volt, aki csak találmányainak élt. Diaconescu viszont tapasztalt vén róka, aki egész életében a lehallgatószakmában dolgozott. 1972 februárjában közelebből is megismertem Diaconescut, amikor mindketten Moszkvába utaztunk a KGB által szervezett megbeszélésre. Előzetes szovjetunióbeli programunk egy leningrádi kirándulást is tartalmazott, amelynek keretében megtekintettük volna az Ermi-táaszt, és a Kirov Balett előadásában este a Hattyúk tavát, magával Ulanovával a főszerepben. Amikor azonban Moszkvába érkeztünk, közölték velünk, hogy a leningrádi utat kihagyták a programból, és helyette néhány kolhozt látogatunk meg. Moszkvai tartózkodásunk első estéjén, amikor vissztértünk a KGB minden luxussal felszerelt vendégházába, örmény konyakot rendeltünk. Két órát tűnődtünk hangosan azon, hogy miért hagyták ki a leningrádi utat, miközben tettettük, hogy berúgunk. Végül arra a borgőzös, briliáns gondolatra jutottunk, hogy Brezsnyev kultúriszonya miatt van az egész. A következő reggel váratlanul egy rövid találkozóra vittek minket Jurij Andropovhoz, aki közölte velünk, hogy

mégis elvisznek minket Leningrádba, és az egész félreértést néhány buta hivatalnokára hárította. Diaconescu mennyei hangulatban volt. „A mikrofonok a leghatásosabb információs fegyverek, amik csak léteznek” — mondta kedvenc jelmondatát idézve.

HOGYAN KELL LEHALLGATNI EGY EGÉSZ NEMZETET?

Ceausescu és Elena szokásához híven hajszálpontosan megérkezett 10 órakor. Kínosan feszengve uniformisában, amit munkája titkossága miatt sohasem hordott, Diaconescu előlépett, és egy szuszra elmondta a jelentést: „A Román Fegyveres Erők Legfelsőbb Vezetőjének jelentem, hogy személyes parancsára a DGTO 1984-ben című kiállítás megtekintésre készen áll. Ovidiu Diaconescu altábornagy, a DGTO vezetője jelentkezem.”

Bár Ceausescu szerette hallgatni ezeket a katonás jelentéseket, és ha hiányzott, akkor néha az egész napja el volt rontva, most mégis egy bágyadt mozdulatot tett a kezével, mintha az egészet nem tartotta volna szükségesnek.

— Az idő pénz. Hagyják abba a beszélgetést, és fogjunk munkához — mondta.

Diaconescu, aki legalább olyan jó emberismerő volt, mint amilyen jó mérnök, zavartalanul folytatta.

— Legfelsőbb Vezető Elvtárs és Nagyrabccsült Elena Elvtársnő, kiállításunk témája: a DGTO elkövetkezendő fejlődése, annak érdekében, hogy parancsára szeretett országunk, az RSZK minden állampolgárát le tudjuk hallgatni.

— Tetszik a kiejtése. Hova valósi? — kérdezte szélesen mosolyogva Elena, miközben kilátszottak sárga fogai.

— Olténia. Nem messze onnan, ahol ön és az Elvtárs született — válaszolta Diaconescu, miközben lopva letörölte nyakáról az izzadságot, mert minden erejét beleadta, hogy ebbe a néhány szóba belesajtolja olténiai kiejtésének összes fellelhető emlékét.

— Cuki ez a te tábornokod — súgta nekem oda Elena.

— Ez egy telefonkészülék, amit a DGTO tízévi munkával fejlesztett ki — kezdte Geartu lassú, nyugodt tempóban, élesen ellenpontozva Diaconescu gyors beszédmodorát. Egy ártalmatlan kinézetű, piszkosfehér színű telefont mutatott fel. — Nagyon érzékeny mikrofonként működik, és képes minden beszélgetést rögzíteni abban a szobában, ahová elhelyezték. Ha jóváhagyjuk, hogy Romániában csak ezt a telefont lehet legálisan megszerezni, az egész széles körű elektronikus ellenőrzési rendszer új korszakát nyithatja meg, és megoldaná azt a kényszerű szükségességet, hogy a mikrofonok elhelyezésekor titokban magánlakásokba kell behatolnunk.

— Több modellje is van?

— Háromfajta létezik, ötféle színben, és annyit csinálunk belőle, ahányat csak akar.

— Ez az, amire már régóta várok. És mennyire hatékony?

— Remek — kezdte megint hadarva Diaconescu. — Sokkal jobb, mint ez idáig bármelyik, amit láttunk. Tudomásunk van néhány ugyanilyen készülékről, amit külföldi nagykövetségeinken fedeztünk fel. Amerikai, angol, nyugatnémet gyártmányok. De a miénk tisztább. Hallgassa meg, kérem, van itt néhány mag-nószalag.

— Használhatjuk szélesebb körben is? — kérdezte Ceausescu, figyelmen kívül hagyva a kérést, hogy meghallgassa a szalagokat.

— Csak az ön parancsára várunk, Legfelsőbb Vezető Evtárs.

— Jóváhagyom. Holnaptól, 1978. március 28-ától kezdve ez az egyetlen, használatra engedélyezett telefon Romániában. Jelenleg hány régifajta van használatban?

— Több mint 3 millió — válaszolta haladéktalanul Diaconescu.

— Cseréljék ki őket újakra! — parancsolta Ceausescu.

— Nem értem, Nick. Nem értem, mi a különbség eközött meg aközött, ami a hivatalomban van! — kérdezte Elena egy kicsit megütközve. Semmit sem tudott arról, hogy miként készültek azok a felvételek, amelyeket olyan nagy érdeklődéssel szokott hallgatni hivatala hátsó szobájában.

— A különbség az, hogy neked soha nem lesz ilyen új telefonod sem a hivatalodban, sem otthon — válaszolta Ceausescu felénk kacsintva. Amikor valami kellemesen felizgatta, dadogott is.

— Csinálhatunk egy bemutatót, Legfelsőbb Vezető Elvtárs? — kérdezte Diaconescu.

— Lehet — adott engedélyt Ceausescu széles vigyorral az arcán, s a szemei ragyogtak. Ha Legfelsőbb Vezetőnek szólítják, az kellemesebb számára, mintha szeretkezne, mondta nekem Diaconescu néhány nappal ezelőtt.

— Ez egy mozgatható lehallgatóközpont, amit négy vaktában kiválasztott lakás telefonjára csatlakoztunk rá. Kettő közülük régi típusú, kettő az új modellek közül való. A lehallgatókészülék hangérzékeny, és ezért automatikusan bekapcsol, amikor a telefont használják. Épp most rögzít egy beszélgetést.

A beszélgetést tisztán lehetett hallani a kiállítási teremben, amikor Diaconescu lenyomott egy gombot.

— A felvevőkészülék kikapcsol, amikor a beszélgetésnek vége van. Ez minden, amit a régi típussal rögzíteni tudunk. De most figyeljünk az újra.

Diaconescu egy számot tárcsázott, és megkérdezte, hogy a Nemzeti Színház beszél-e.

— Téves — jött a válasz a vonal másik végéről, de a felvevő nem állt meg azután, hogy a telefont letették. Egy aszony hangját lehetett hallani, aki meg kérdezte, hogy ki volt az.

— Valami marha, aki rossz lyukba dugta az ujját. De most hadd hallgassam meg a Szabad Európát a diktátor és öreg talpnyalói amerikai útjáról — válaszolta egy férfihang, mielőtt hirtelen elhallgatott volna. Diaconescu keze gyorsabban csapott le, mint egy kígyó, és megpöccintett egy gombot. Mindig is jó reflexei voltak.

A halálos csöndet megint Diaconescu szakította félbe, ezúttal egy másik gombot nyomva le. Egy elmosódó hang, amit zihálás és apró sikongatások kísértek, szűrődött ki a hangszóróból, de Diaconescu gyors keze azonnal kikapcsolta.

— Kapcsold vissza! — parancsolta Elena csípős hangon. Gyakorlott füle majdnem olyan jó volt, mint Diaconescué.

— El kell fogni őket — parancsolta, miután figyelt még néhány percig. — Délelőtt tizenegykor dolgozniuk kéne, nem pedig szeretkezniük.

Ceausescu odébb lépett, Geartu most egy teljesen normális kinézetű telefonfogaszt mutatott, és elmagyarázta, hogy a műanyag testen belül egy elrejtett minimikrofon van, amit csak úgy lehet megtalálni, ha a dugaszt teljesen szétbontják. Olyan szobákban lehet hasznát venni, ahol nincs készülék, és így az egész lakást le lehet hallgatni. Ugyanez a tárló néhány olyan új felszerelést is tartalmazott, amit a DGTO a falvak számára tervezett, ahol gyakran nincs az embereknek telefonjuk.

Ceausescu figyelmét már egy televízió kötötte le, ami beépített vevőkészüléket tartalmazott, és a kód beállítása után távirányítással lehetett bekapcsolni.

— Úgy tervezzük, hogy ezt a mikrofelvevő-készüléket minden, vidéken eladásra kerülő tévébe beépítjük. A beépítés egyik előnye az, hogy így állandó energiaforrás van, nincs szükség külön elemekre. A másik az, hogy a tévék a nap 80 százalékában nem működnek.

(A román tévé csak néhány órát sugároz naponta.)

— Ha alkalmazzuk ezt a hókuszpókuszt, még tovább kell rövidíteni az adásidőt.

— Néhány film és hír a pártról: ez minden, amire az embereknek szükségük van, igaz, Nick? — kérdezte Elena.

— Bevezetni! — mondta Ceausescu, miközben a következő tárlóhoz lépett, amelyben vendéglői lehallgatófelszerelések voltak. A kerámia hamutálcák és virágvázáik ragadták meg a figyelmét. Geartu tájékoztatta, hogy ilyen, elemmel működő mini lehallgatókészülékeket tartalmazó hamutálcákkal és virágvázákkal a következő ötéves terv végére minden vendéglőt fel lehet szerelni. Bármelyik ott lévő tisztünk vagy pincérnőnek álcázott ügynökünk bekapcsolhatja őket, kihúzva belőlük egy tüvékonyságú szeget.

Ezeket a mikro-lehallgatókészülékeket tartalmazó kerámia hamutálcákat és virágvázákat, amelyeket a szovjet KGB fejlesztett ki, minden kelet-európai titkosszolgálat alkalmazta már, hogy éttermi és szállodai beszélgetéseket hallgasson le. Hedrick Smith amerikai újságíró egy általa humorosnak vélt esetet ír le,

amit egy Kaszpi-tengeri szállodában látott, amikor megérkezett a hír, hogy külföldi nagykövetek delegációja érkezik. „Mint Gogol híres szatírájának, a *Revi-zor-nak* vidéki hivatalnokai, a személyzet örült tempóban próbálta meg csino-sabbá tenni a hotelt. A megszokott hamutálcák eltűntek az ebédlőasztalokról, és helyükre új, díszesebb darabok kerültek. Nagy fehér szegfüket is raktak az asztalokra.” Az feltehetően eszébe se jutott Smithnek, hogy az új hamutartók és virágvázáknak nemcsak dekorációs célokat szolgáltak. Az, hogy ezek az eszközök hordozható lehallgatókészülékek, máig is egyike a leginkább titkolt tényeknek a szovjet blokkon belül.

Ceausescu és Elena lassan sétált egyik tárlótól a másikig, és növekvő érdeklődéssel szemlélte az elektronikus megfigyelés új eszközeit, az éjszaka és nappal készíthető fotókat, a házon belüli és kívüli videofelvételeket és az újfajta, tökéletesebb és gyorsabb levélcenzúrást. Aztán Ceausescu egy olyan tárlóhoz lépett, ahol a külföldre szánt felszereléseket mutatták be. Geartu és Diaconescu ismertetni kezdte az új elektronikus lehallgató rendszer prototípusát, amelyet a román nagykövetségekre szántak, majd azokat a lézereket, beprogramozott ultrarövid-hullámú adókat mutatták be, amelyeket nyugati intézményekben, katonai egységeknél és magánlakásokban akartak elhelyezni.

— Mutasd meg őket Arafatnak és „Anettnek”. És Kadhafinak is — suttogetta a fülembe. — És adjál nekik annyit, amennyit csak akarnak.

GYÖNYÖRŰ, ÚJ ÉLET

Dél volt, amikor Ceausescu a kiállítás végére ért. Mély lélegzetet véve körülnézett, majd megkérdezte:

— Hány embert leszünk képesek lehallgatni a következő öt éves tervünk végén?

— Csak azt mondhatom Legfelsőbb Vezető Elvtárs és Mélyen Tisztelt Elena Elvtársnő — válaszolta Diaconescu —, ha terveinket jóváhagyják, akkor 1984. január 1-jére 10 millió mikrofont tudunk egyszerre megfigyelés alatt tartani. Ha feltételezzük, hogy a népességnövekedési ráta ugyanaz marad a következő öt évben, mint az elmúlt ötben, akkor becslésünk szerint egy év alatt periodikusan minden egyes családot le tudunk hallgatni, a gyanúsakat pedig folyamatosan.

— Hány gyereke van, elvtárs? — szakította félbe Elena.

— Egy, Elvtársnő. Egy katona a párt számára.

— Ez az oka annak, hogy a lakosság nem növekszik. Legalább négy katonát kellett volna csinálnia a párt számára, kedves elvtársam. Adjon a becsléséhez további 10-15 százalékos népességnövekedést, tábornok. 1984-re legalább 30 millió lakosnak kell Romániában élnie. Erre nekem lesz gondom, maga pedig törődjön a mikrofonjaival.

Ceausescu beszívta néhányszor a fogai között a levegőt, aztán elkezdte:

— Mi egy gyönyörű életet építünk a román nép számára, elvtársak. Egy új és független életet, amit népünk 2050 év küzdelmével és megaláztatásával ér demelt ki.

Elena tapsolni kezdett.

— Az elmúlt évtizedben minden esztendő valami újat jelentett kommunista történelmünkben. Tegyük 1984-et egy másik ilyen fordulóponttá! Legyünk me gint egyedülállóak a Varsói Szerződésben! Legyünk elsők az egész világon, elv társak! Nagyon rövid időn belül mi leszünk az egyetlen ország a földön, amely képes lesz megismerni minden egyes állampolgára gondolatát. Mindössze öt év választ el bennünket egy új tudományos kormányzási formától.

Mielőtt folytatta volna, sokatmondóan közönségére nézett.

— Miért olyan népszerűtlen az amerikai imperializmus? Azért, mert nem tudja, hogy az emberek mire gondolnak, azért, mert nem tudományos. Amit önök itt csinálnak, elvtársak, az a kormányzás igazi tudománya. Ez a közvélemény igazi felmérése. A kommunista rendszer, amit mi együtt alkottunk, a legtudományosabb azok közül, amelyek valaha, megismétlem, elvtársak, valaha a földön az emberiség javára léteztek.

Most Diaconescu kezdett tapsolni. Ceausescu felemelte a kezét, csendet kérve.

— Az a baj, hogy nem mondhatjuk el dolgozó népünknek, mennyire törő dik velük a Kommunista Párt, elvtársak. A bányászok szívesebben mennének le a bányába és termelnének több szenet, ha biztosak lehetnének abban, hogy a Párt tudja, mit csinál a feleségük minden egyes percben. Többet termelnének, elvtársak, de ma még nem beszélhetünk nekik a rendszerünkről. A nyugati sajtó azzal vádolna bennünket, hogy rendőrállam vagyunk. Ez imperialista propa ganda, elvtársak. Mi nem vagyunk rendőrállam, és soha nem is leszünk az. Álla munk proletárdiktatúra, amelynek célja ideológiai tisztaságunk megőrzése. A kommunizmus az egyetlen igazi demokrácia, és ezt a történelem fogja tanúsítani a jövődő nemzedékek számára. Egy napon majd őszintén beszélhetünk arról, amit csinálunk. Amikor a proletár világforradalom legyőzői a kapitalista hidrát, és vörös zászlónk ott fog lobogni mindenütt a világon — fejezte be drámaian Ceausescu.

„SZÁJKOSARAK” A LEHALLGATÁS ELLEN

Mielőtt elmentünk volna, Ceausescu magához hívott.

— Meg akarom kapni a „szájkosarakat” a washingtoni utazásomra!

A „szájkosár” egy olyan furcsa felszerelés volt, amit Ceausescunak terveztek külföldi megbeszéléseire, ahol nem álltak rendelkezésre zavarókészülékek, vagy

akusztikailag védett szobák. Ceausescu, aki túl jól ismerte a rejtett mikrofonok lehetőségeit, borzalmasan félt attól, hogy őt magát lehallgatják.

Amikor elhagytam a Központi Bizottság főhadiszállását, késő délután volt már.

— Az LM-be — parancsoltam, becsapva kocsim ajtaját.

— A tábornok a Május elseje úti főhadiszállásra kíván menni — visszhangozta sofőröm, miközben kivezette az autót az erősen őrzött területről.

Az LM a DIE Technikai Ügyosztályának a megnevezése volt, egy olyan különleges egységé, amely a hét minden napján 24 órát dolgozott. Feladata volt, hogy kikísérletezze a kémfelszerelések minden fajtáját, és gyártsa azokat a ka-bátgombba rejthető filmfelvevőtől a miniatúr adóig. Ezek az eszközök több oldal kódolt információt voltak képesek a másodperc törtreze alatt több ezer mérföldre eljuttatni.

— Ki az ügyeletes tiszt? — kérdeztem az őrt, aki a főépület ajtaját nyitotta ki előttem.

— Aurél Sandu ezredes — válaszolta, miközben becsukta mögöttem az elektronikus zárral felszerelt ajtót.

Az elektromérnök Sandu akkor szerzett hírnevet magának, amikor román nagykövetségeken elhelyezett mikrofonokat fedezett fel, és amikor mikrofonokat juttatott a DIE nyugati célpontjaiba. Amikor Ceausescu elrendelte, hogy a befolyásolásnak és a dezinformációnak fontosabb szerepet kell játszania a DIE tevékenységén belül, Sandu jó néhány figyelemre méltó akciót hajtott végre. Fejlett technológiát használva képes volt ellenséges lehallgatókészülékeket lokalizálni a külföldi román követségeken, és likvidálni anélkül, hogy a falhoz ért volna, így a lehallgatók sose jöttek rá, hogy mikrofonjaikat felfedezték. Köln, Brüsszel, Ankara, Athén, Kairó, Budapest — csak néhány azok közül a helyek közül, ahol sikeresen működött. Így a DIE lehetőséget kapott, hogy különleges párbeszédet rendezzen meg, és a gondosan elkészített dezinformációs anyagokkal félrevezesse a lehallgatókat.

Sandu szobája zsúfolva volt elektronikus felszerelésekkel. Inkább tudományos laboratóriumra hasonlított, semmint igazgatói szobára. Amikor beléptem, íróasztalánál ült, belemerülve egy oszcilloszkóp vizsgálatába. Világosszürke overalljában, szemüvegével az orra hegyén és a szerkezetet babrálva tudósra hasonlított, aki nem törődik semmivel, csupán a kutatásaival. Csak amikor beszélni kezdett, akkor derült ki, hogy az álarc gyors észjárású hírszerző tisztet takar.

— Bocsánat, tábornok — mondta Sandu fölپattanva, mintha rugóra járna, mikor végül észrevette, hogy egy ideje már az irodájában vagyok.

— Épp az utcai zajokat próbálom kiszűrni arról a szalagról, amit a török katonai elhárítás főhadiszállásán készítettünk Ankarában. Emlékszik még az akcióra?

— Igen, Sandu. De most a „szájkosarakért" jöttem. Az Elvtárs magával akarja vinni őket washingtoni útjára.

— Megcsináltam őket — mondta Sandu ragyogó arccal. — Az AZ-II-et napi 24 órás terhelési próbának vetjük alá. Jöjjön velem, tábornok.

Egy közelben lévő konferenciaterembe vezetett, ahol tíz tiszt ült, szájukon túlméretezett oxigénmaszkra emlékeztető" szerkezettel, és különös fülhallgatókkal, amelyek teljesen befedték a fülüket. Tökéletes csendben beszélgettek egymással.

— Próbálja ki, tábornok — ültetett le Sandu, miközben átnyújtott egy maszkot és egy fülhallgatót. Ő is leült. A készülékkel tökéletesen tudtam beszélni mindenkivel az asztal körül, bár a maszk és a fülhallgató viselése kissé kényelmetlen volt.

— Látja azokat a mikrofonokat? — kérdezte Sandu, miközben a különböző fajtájú készülékekre mutatott az asztalon. — Egyik sem képes arra, hogy akár csak egyetlen kivehető, értelmes szót rögzítsen beszélgetésünkből. Még a legerősebb erősítő segítségével sem.

Amint levettem a maszkot és a fejhallgatót, Sandu egy táskát vett elő.

— Két előkészített AZ-11 van benne — mondta. — Üzembe lehet helyezni őket Washingtonban vagy bárhol másutt.

Mikor észrevette, hogy furcsán méregetem az ütött-kopott táskát, magyarázkodni kezdett.

— Új darab, tábornok. Szándékosan csináltuk úgy, hogy öregnek és piszkosnak tűnjön. Úgy néz ki, mintha valaki a régi alsónadrágjait hordta volna benne öt évig, nem pedig egy vadonatúj elektronikus felszerelést.

— Az egyiket elviszem az Elvtársnak — mondtam bóknak szánva.

— Már van egy a kocsija csomagtartójában. Boldog vagyok, hogy a tábornok elvtárs mosolyog.

Csipetnyi iróniát véltem felfedezni a hangjában. Talán ő is ugyanarra gondolt, mint én — Ceausescu, amint „szájkosárral" ott ül Washingtonban, a Blair House-ban.

IX. FEJEZET

— Mi-mi-mikor lettetek CIA-ügynökök? — tört ki dühödten Ceausescu, és dadogása is elárulta elképesztő haragját. — Fogjátok azt a darab papírt, és írja tok le mindent, most rögtön! Mindannyian! — ordította, és egy halom fehér lapot csapott a földre.

A belügyminiszter, Teodor Coman, első helyettese, Nicolae Plesita és én bambán álltunk Ceausescu irodájának közepén. Mint a ketrecbe zárt tigris, Ceausescu dühödten járkált a szoba egyik sarkából a másikba.

— Megparancsoltam, hogy rakjatok Király minden szobájába mikrofont, még a seggébe is, és hogy éjjel-nappal ellenőrizzék! Mennyit fizetett nektek a CIA, hogy engedjétek Királynak kicsempészni a levelet? — ordított Comanra, aki még mindig feszes vigyázással állt. — Hogy sikerült ezt neki Nyugatra csempeznie? — visított, egyszerre elfeledkezve kényes torkáról és gyenge hangszálairól. — Mennyit fizetett nektek a CIA, hogy ne szerezzétek meg azt a levelet külföldön? Mennyit, hogy hagyjátok újságírók kezébe jutni? — és most már velem ordított.

Ceausescu kis idő múltán lecsillapodott, de előbb még úgy döntött, hogy a külügyminiszter és az igazságügy-miniszter, akik később szintén szóba kerültek, szintén CIA-ügynökök. Most közvetlenül Coman elé lépett.

— Király egy hülye — mondta ünnepélyesen. Abbahagyta a dadogást és az ordítást. — Egy marha, aki semmit nem tanult. Megpróbáltam jószívű lenni, szabadon engedtem, a Nagy Nemzetgyűlés tagja maradhatott, de ez az állapot nem tudta megérteni, hogy az én türelmemnek is van határa.

Ceausescu elrendelte, hogy Királyt nyomban az ország másik végébe, a jugoszláv határhoz kell költöztetni, messze a magyaraitól. Huszonnégy órás megfigyelés alatt kell tartani, nyíltan és kíméletlenül. Meg kell félemlíteni és állandó nyomás alatt kell tartani, így majd megérti, hogy nem szórakozhat a proletárdiktatúrával.

— És verjétek agyon, ha szökni próbál, vagy levelet akar külföldre küldeni.

Végül Ceausescu megparancsolta, hogy a Securitate keressen nem politikai ürügyet Király letartóztatásához.

— A börtönben már az első naptól fogva kapjon „Radu” — utasította belügyminiszterét Ceausescu. A „Radu” a börtönbe zárt bírálók végleges elhallgatatásának fedőneve volt.

Amikor egy órával később elhagytuk Ceausescu hivatalát, se Coman, se Plesita nem szólt egy szót sem.

— Hová kíván a tábornok menni? — kérdezte Parschiv, a sofőröm.

— Ahova akarja. Levegőzni akarok.

A MAGYAROK IRÁNTI GYŰLÖLET

Ceausescu mindig is fanatikus nacionalista volt, és ez leginkább személyi politikájában nyilvánult meg. Csak fajtiszta románok, akik származásukat két generációig vissza tudták vezetni és a román határokon belül születtek, tölthettek be olyan párt- és állami tisztségeket, amelyek kapcsolatban voltak a titkosszolgálattal. A DIE-ben betöltött állásomnak feltétele a három generációra visszavezethető tiszta román vér volt. Más etnikai származású románokat, még akkor is, ha családjuk már több nemzedéken át Romániában élt, szigorúan eltiltottak attól, hogy bizonyos állásokat töltsenek be a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának nemzetvédelmi részlegében, a DIE-ben, illetve a Securitate főhadiszállásán vagy a Fegyveres Erők vezérkarában.

Miután Ceausescu hatalomra jutott, csendben még azokat is eltávolította beosztásukból, akik nem román származásúakkal házasodtak össze. Csak néhány zsidót, magyart és németet hagyott magas pozícióban, elsősorban propagandacélból, de hangzatos címeik ellenére sem tudhattak semmit Ceausescu igazi titkaiból. Az az erőfeszítése, hogy vértisztítást hajtson végre a román kormányban, kísértetiesen emlékeztetett Hitlernek az árja nemzet létrehozására irányuló kísérleteire.

A Romániában élő magyarokat utálta Ceausescu a leginkább, nagy számuk és összetartásuk miatt. Az Osztrák-Magyar Monarchia összeomlása után sok magyar került idegen uralom alá. A magyar jelentések szerint abban az időben 15 millió magyar élt az Alpok és a Kárpátok között, és ezek közül csak 10 millió Magyarországon. Ez a becslés túlzottnak tűnhet, de az tény, hogy ekkor körülbelül 2 millió magyar élt Erdélyben. A hatvanas évek vége felé Ceausescu elkezdte az Erdélyben koncentrált magyarokat csendben szétszórni Romániában.

— Miért ne csinálhatnánk azt, amit Brezsnyev — mondta, arra a korszakra utalva, amikor Leonyid Brezsnyev több mint egymillió, a Moldvai Szovjet Köztársaságban élő románt Szibériába telepített át. Ugyanakkor hatalomra jutása óta foglalkoztatta az az elképzelése is, hogy lojális magyar származású románokat találjon, akikkel azt a látszatot teremthetné, hogy a magyarok megfelelő számban képviseltetik magukat a román politikai szervezetekben.

Király Károly Ceausescu egyik felfedezettje volt. Mint szenvedélyes vadász, Király exkluzív vadászatok szervezésével szerzett politikai előnyöket, amelyeken Ceausescu figyelemre méltó trófeákat gyűjtött. Amikor Romániában a 17 megyét 47 járásra cserélték fel, Ceausescu Királyt a szinte teljesen magyarul lakta Kovászna járás első titkárává nevezte ki. Nem sokkal ezután Ceausescu élete legnagyobb medvéjét lőtte Kovásznában, és rövid idő múltán Király már a Végrehajtó Bizottság póttagja lett. Véletlenül én is Ceausescu irodájában voltam 1978-ban, amikor a belügyminiszter egy levelet nyújtott át Ceausescunak, amelyben Király tiltakozott a magyar kisebbség elnyomása ellen, és lemondott

minden párt- és állami tisztségéről, ami példa nélkül állt a kommunista Románia történetében.

Sosem felejttem el Ceausescu megdöbbenését, a hosszúra nyúlt néma csöndet, mialatt meredt szemmel bámul ránk, majd iszonyatos dühkitörését. Amikor lecsillapodott, megparancsolta, hogy a levelet szigorúan tartsuk titokban, nyomban helyezzünk el mikrofonokat Király házának minden zugába, még a fürdőkádban is, és kezdjük meg a terhelő adatok gyűjtését Király ellen. Ceausescu elrendelte Király nyilvános leváltását a közeljövőben, és letartóztatását, majd börtönbeli likvidálását.

A Szovjetunióban Sztálin halála után a politikai ellenzék tagjainak letartóztatása nem politikai okokból elfogadott tény lett, mert Moszkva tagadta minden politikai ellenzék létét. A szovjet blokk több tagja hamarosan követte a példát. Mindenki, akit letartóztattak, közönséges bűnöző — jelentette ki Ceausescu 1967 őszén, amikor elhatározta, hogy elhíveti a Nyugattal: Romániában nincs több politikai fogoly. Néhány nappal később, egy bizalmas séta közben a kertben, ahol Ion Stanescu, a frissiben felállított Állambiztonsági Tanács újszülött vezetője is jelen volt, Ceausescu megmagyarázta, hogy semmi sem változott.

— Minden gyanús politikai ellenzékít — mondta a Ceausescuval történt találkozótól fellelkesült Stanescu —, éppolyan keményen semlegesíteni kell, mint azelőtt. Ügyesség és találegonyság, mondta az Elvtárs. Számtalan módja van annak, hogy megszabaduljunk a politikai bűnözőktől anélkül, hogy bármilyen okot adnánk a nyugati sajtónak, ami miatt háboroghatna. Elítélhetjük őket sikkasztásért vagy spekulációért, megvádolhatjuk őket, hogy hanyagul végzik a munkájukat, vagy bármivel, ami illik az esetükre. Ha egyszer a börtönbe kerültek, akkor ott már a te kezeidben vannak. — Az Elvtárs úgy beszélt, mint egy igazi profi — áradozott Stanescu. — Azt mondta nekem a múlt éjjel: „Figyeljen ide, Stanescu. Nemcsak az utcán történhetnek balesetek. Nemcsak a szabad emberek betegednek és halnak meg.” Ügyesség és találegonyság, ez az, amit az Elvtárs elvár tőlem!

Ettől a pillanattól fogva az „ügyesség és találegonyság” kulcsszavak lettek a Securitatében.

HALÁLOS SUGÁRZÁS A BÖRTÖNCELLÁKBAN

A nem politikai vádak alapján bebörtönzött bírálók likvidálására Ceausescu a Securitate K- részlegét használta. Azt az aránylag kis szervezetet, amelyik a börtönökön belüli elhárításért volt felelős. Romániában ezek az intézmények nem az Igazság-, hanem a Belügyminisztériumhoz tartoznak. A KGB mintájára 1950-ben létrehozott román K-részleg a legmocskosabb munkát végezte a börtönökben, lehallgatta a rabokat, spicliket rakott a cellájukba, hogy rájuk nézve terhe-

lő információkat csaljon ki belőlük, vagy terheld bizonyítékok kimondására biztassa őket. Néhány esetben titokban eltették őket láb alól, öngyilkosságnak feltüntetve az esetet, vagy olyan mérgeket használtak, amelyek a természetes halál tüneteit produkálták. 1970-ben a K-részleg a szovjet KGB által kifejlesztett radioaktív berendezésekkel egészítette ki halálos arsenálját. Ceausescu maga adta az eljárásnak a „Radu” fedőnevet, majd kiadta a parancsot: „Adjatok egy adag Radut Popescunak!” A halálos sugáradag rákos elváltozást idézett elő az áldozat szervezetében.

— Amint Királyt lecsukták, kezdjek meg a besugárzást — mondta Ceausescu azon a napon, 1972-ben, befejezván a parancsok kiadását, és cinkosán a belügyminiszterre kacsintott.

Hosszú ideig a Királyra állított mikrofonok nem jeleztek semmi különösét. Semmilyen politikai megbeszélés, semmilyen kompromittáló tevékenység, semmi. Egészen 1977 szeptember végéig, amikor is az intenzív megfigyelés végre eredményt hozott. Kiderült: Királyt nyugtalanítja, hogy nem képes Ceau-sescuval találkozni, és megvitatni vele a magyarok romániai elnyomását. Emiatt aztán Király egy memorandumot fogalmazott, amelyben leírta a kormány megalázó és elnyomó intézkedéseit, amelyeket a magyar, a zsidó és a német-nemzetiségek ellen hozott. A belügyminiszternek, Comannak és nekem ismét el kellett viselnünk Ceausescu haragját, mikor megtudta a hírt. Rögtön behívatta a miniszterelnök-helyettest, Ilié Verdét, és utasította, hogy látogassa meg és csillapítsa le Királyt.

— Próbáld meg kiszedni belőle a jövőre vonatkozó terveit, és ígérj meg neki bármit, ami pillanatnyilag lecsillapítja. Később majd meglátjuk, mi lesz. Még a hasznos emberek is meghalhatnak egy vadászat közben. Vagy rákban — tette hozzá.

1977. október 4-én Verdét, a Politikai Végrehajtó Bizottság tagja, Pétre Lupu, Teodor Coman miniszter és Ion Vinte, egy magyar származású régi párttag, a Magyar Nemzetiségi Dolgozók Tanácsának helyettes elnöke meglátogatták Királyt. A beszélgetés során, amit hangszalagra vettek, rábeszéltek Királyt, hogy adja oda Verdének a magyarok romániai helyzetéről írt memorandumának vázlatát.

— A párt lépéseket fog tenni annak érdekében, hogy orvosolják az elkövetett hibákat — ígérte meg Verdét, hogy elhallgattassa Királyt. Később természetesen meg se kísérelték teljesíteni az ígéretet.

1978 januárjában a Királyra állított mikrofonok hirtelen elnémultak. Amikor aztán január 22-én végül a Securitate emberei rábukkantak egy mocskos bukaresti szállóban, már késő volt. Ugyanazon a napon a londoni *Times* és a *Manchester Guardian* egyidejűleg publikált egy belgrádi jelentést, miszerint egy Romániából kicsempészett levélben Király Károly azt állítja, hogy a Román Kommunista Párt és kormány elnyomja a Romániában élő magyar és más kisebbségeket. A következő nap az egész nyugati sajtó tele volt az erről szóló cik-

kekkel, és a Szabad Európa Rádió újra és újra beolvasta a levél egy részletét. Ceausescu abban a pillanatban, ahogy meghallotta ezt, behívatta magához Teodor Coman belügyminisztert és két helyettesét, köztük engem is. Ceausescu aznap tudta meg, hogy a teljes levél eljutott az Egyesült Államok Kongressz-szusához. A kongresszus akkor már megszavazta Romániának a legnagyobb kedvezményt. Tagjai megdöbbenéssel vagy visszatetszéssel fogadták a hírt, attól függően, hogy mire szavaztak előzőleg. A rádiótelefon hirtelen félbeszakította ábrándozásomat.

— Hatvankettes azonnal jelentkezzen a nulla-egynél. Ismétlem: hatvan kettes jelentkezzen a nulla-egynél.

Dimitru Popescu, a KB sajtó- és propagandaosztályának titkára Ceausescu aijtaja előtt várt rám. Amikor beléptünk, Ceausescu épp a néptelen utcára bámult ki, az irodája előtti széles sugárút le volt zárva a forgalom elől. Felénk fordult, és megparancsolta, hogy a román sajtó tömegesen közöljön cikkeket a romániai kisebbség egyenjogúságáról, a politikai és kormánysszervekben biztosított képviseleti arányokról, a KB-tól és a Nagy Nemzetgyűléstől kezdve egészen a kis termelőszövetkezetekig.

— Azokat az adatokat használják, amiket tegnap közöltem Wallachcsal — mondta Ceausescu, és egy dossziét kapott föl az íróasztaláról, amiben annak az interjúnak a szövege volt, amit tegnap adott John Wallachnak, a *Hearst Newspapers* újságírójának, és elkezdte diktálni:

— A Nagy Nemzetgyűlés adatai döntőek ebben a tekintetben: 349 képviselő közül 29, ami 8,2 százalék magyar, 2,21 százalék német, és 3 ember, ami 0,9 százalékot tesz ki, képviseli a többi nemzetiséget. — Ceausescu kiemelte, hogy ezek a számok pontosan megfelelnek a nemzetiségek lakosságon belüli arányának. Tovább folytatta a többi adat diktálását, amelyek igencsak túlzóak voltak, és amelyeket belevett az interjúba.

— Győződj meg arról, hogy az amerikai sajtó közli-e Wallach egész interjútját — mondta nekem a végén. Miután Popescu elment, Ceausescu karon ragadott, és körbe-körbe hurcolt az irodában.

— Nem Király az, aki aggaszt engem. Eltaposhatom, mint egy poloskát, amikor csak akarom. Hanem Kádár. Tudom, hogy a zsidó disznó van a dolog mögött. A nyakamon érzem a lihegését. Vissza akarja csatolni Erdélyt Magyarországhoz. De akkor háború lesz. Az első és a második világháborúban a románok elfoglalták Budapestet, el fogjuk foglalni újra.

Amikor Ceausescu dühös volt, gúnyneveket használt a magyarokra és a zsidókra. Ahelyett, hogy Királyra azt monda volna, hogy *ungur*, a *boanghent* használta, és Kádár sem *evreu* volt, hanem *jidan*. Ez körülbelül a magyar bugrisnak és a biboldónak felel meg.

Amikor Ceausescu lecsillapodott, megállt és megragadta az egyik kabátgombomat.

— A washingtoni látogatásom eldtt egy kiállítást kell rendezni azokból a könyvekből, amelyeket magyarra, németre és más kisebbségi nyelvre lefordítottunk, hogy így is megmutassuk az egyenjogúságot. Dolgozd ezt ki!

Továbbá utasította a DIE-t, hogy szerezzen meg egy jóváhagyást a „Románia ma” című fotókiállításra, amit a Külügyminisztériumban tartanának: a kiállítás szemléletesen ábrázolná az ő „fáradhatatlan bel- és külföldi tevékenységét”. Még mindig a gombomba kapaszkodva Ceausescu folytatta:

— A fennmaradó időben pedig ezeken az itthoni disznó *boangheneken* tartjuk a szemünket.

A későbbi tények csak alátámasztották a Király-ügy komolyságát. 1980. június 5-én csütörtökön Richárd T. Schulze, Pennsylvania képviselője előterjesztette Király Károly ügyét a képviselőházban. — „Múlt év januárjában Romániába látogattam, ahol meg szerettem volna látogatni Király urat, hogy tőle halljam a véleményét. A román hatóságok azonban komolytalan érvekre hivatkozva megtagadták tőlem az engedélyt, hogy találkozzam vele. Tiltakozását azonban nem lehetett elhallgattatni. Februárban különösen éles hangvételű bíráló levelet küldött Románia miniszterelnökének, Ilié Verdetnek. A levél leleplezte azokat az ígéreteket, amelyeket a román vezetőségtől kapott, nyilvánvalóan azért, hogy elhallgattassák 1977-es első levele után. De minden ígéretüket megszegtek, és a kulturális genocidium megállás nélkül folytatódott.”

1984 októberében egy nyugati emberjogi aktivistának sikerült személyesen találkoznia Királlyal. Az interjúban Király kijelentette: „A terror légköre leírhatatlan. Átszövi az élet minden területét... A bizalmatlanság már olyan mértékű, hogy senki nem mer beszélni senkivel.”

JIMMY CARTER, AKIT ALÁBECSÜLT

Már elmúlt este hat óra, amikor a K-telefon bajlóslatú csöngése félbeszakított egy ülést az irodámban.

— Pacepa tábornok beszél.

— Én vagyok az, a beosztottad, főnök — hallom Manea nyugodt hagját.—
Hogy érzed magad?

— Még élek.

— Én is. De már a végemet járom. A találkozót a Néptanács elnökével holnap reggelig elhalasztották. Az Elvtárs most ment el. Találd ki, mit parancsolt.

— Óh, nem!

— De igen! De az időjárás már sokkal jobb.

Amikor megérkeztem Ceasescu rezidenciájához, ő már a kertben sétálgatott. Sötét volt, csak az ösvényeket világították meg a bozótba rejtett lámpák.

— Mi újság? — kérdezte Ceausescu, amikor melléje értem.

— Mihai megérkezett Algírba.

— Kicsoda?
 — Zoia barátja, Mihai.
 — Oh! Tartsátok távol, élve vagy halva. És adjatok Zoiának valaki mást. Ő csak egy buta kislány, aki a saját hülye függetlenségét akarja játszani. Mi van még?
 — Munteanu most hagyta el Bejrútot egy kamionnyi nyugati fegyverrel.
 — Az „Anette”-félékkel?
 — Igen, Elvtárs.
 — A továbbiakban is tájékoztass. Van valami válasz arra a kérésünkre, hogy meglátogathassuk a Texas Instrumentst?
 — Igen, Elvtárs. Beleegyeztek.
 — Remek. Én leszek az első kommunista elnök, aki beteszi a lábát ebbe a mikroelektronikai birodalomba.

Amikor az ösvényen haladva egy kétemeletes épület előtt álló padhoz értünk, Ceausescu automatikusan köszönt: „Jó estét.” Évekig egy nyolcvan év körüli asszony szokott itt ülni, minden tavaszi, nyári vagy őszi estén, hatalmas sálba burkolva, fekete kendővel a fején. Ceausescu anyja volt, aki férje halála után költözött ide. Egy új házat építettek a számára. Elegánsan berendezve, személyzettel ellátva, de ő mindig idegennek érezte magát ott. Órákat töltött ezen a padon, csak azért, hogy egy pillanatra láthassa a fiát, amint éppen valakivel a kertben sétál. Ceausescut anyja halála előtt annyira lekötötték gondolatai, hogy sohasem üdvözölte. Csak nemrég, néhány hónappal anyja halála után kezdte érezni hiányát.

— Elolvastam a dossziét Carterről és a családjáról. Kétszer is. Úgy látom, hogy ártatlan mosolya, halk hangja és a szégyenlős modora ellenére Carter nem könnyű eset, és kiszámíthatatlan. De nem olyan ellentmondásos, ahogy lefeszted nekem.

Ceausescu hangsúlyozta, hogy bár Carter csak a hatvanadik helyen végzett a Haditengerészeti Akadémián, briliáns esze van, remek a memóriája, képes arra, hogy információk tömegét fogadja be, remek megfigyelő, és keményen tud dolgozni. Mindazonáltal Carter ellenfelei azzal vádolták őt, hogy mosolya nagyfokú makacsságot és bosszúvágyat takar, amit Ceausescu szintén teljesen természetesnek talált.

— Véleményem szerint — mondta Ceausescu —, Carter gyenge pontjait máshol kell keresnünk. Az egyik nevetséges vallásossága, ami arra készteti, hogy az erkölcsi felsőbbrendűség szerepét vállalja és távol tartja attól, hogy barátokat szerezzen, különösen a Kongresszusban. Nem figyelemre méltó-e, hogy Tip O’Neil, saját pártjának egyik régi, tapasztalt tagja, még csak nem is titkolja megvetését Carter iránt? A másik gyenge pontja intenzív belső élete, ami csökkenti azt a dinamizmust, amire egy elnöknek szüksége van. Aztán a pragmatizmus hiánya, ami megakadályozza abban, hogy elvonatkoztasson az

absztrakt eredményektől a nagyobb fontosságú, konstruktív, napi vezetés irányába. És végül a szerénysége és a gyanakvása. Egy elnök nem lehet szerény. Aztán Ceausescu kinyilatkoztatta fő tételét.

— Carter legnagyobb hiányossága, hogy teljesen tapasztalatlan. De mit várhatunk egy olyan embertől, aki egész életét mogoró természetével töltötte?

Ceausescu számára az volt az amerikai kormányzási rendszer legnagyobb hibájának egyike, hogy bárkiből, akinek pénze vagy szép mosolya volt, elnök lehetett, de épp amikor kezdené kitanulni a szakmát, el kell hagynia hivatalát.

— Az amerikaiak nem tudják megérteni, hogy államfőnek lenni foglalkozás. De hát ez már a ő problémájuk, nem? Mindent figyelembe véve azt mondanám, hogy Carter barátságosnak és visszafogott fickónak látszik, akit meg tudok dolgozni, ahogy Nixonnal és Forddal is csináltam. Csak gyorsan kell cselekednünk. Tapasztalatlansága és naivitása miatt Carter könnyen politikai problémákba keveredhet.

Ceausescu hosszan folytatta sétáját, majd hirtelen megkérdezte:

— Mikor imádkoztál utoljára?

Kizökkenve egyensúlyából, nem tudtam mit válaszolni. Nem létezett, hogy tudjon titkos reggeli és esti rítusaimról, amikor addig koncentráltam, míg hirtelen nem láttam magamban a megfeszített Jézus képét, és elmondtam egy hallhatatlan imát hozzá.

— Na gyerkünk! Nem tudod, mikor voltál utoljára templomban? — hallottam Ceausescu kérdését.

— De igen, Elvtárs. Amikor általános iskolába jártam.

— Jól van. Én is akkor voltam utoljára — mondta. — De most mindannyian ismét templomba fogunk menni, ha szükséges. Nem itt, hanem Amerikában. — Ceausescu nevetett. — Olvastam Carter dossziéjában arról, hogy milyen szoros kapcsolatban van a baptista miniszterével.

Ceausescu ezután azt hangsúlyozta, hogy a minisztert rá kell venni arra, hogy mindennap említse meg Carternek, hogy Romániában nincsenek gazdagok vagy szegények, se királyok vagy koldusok, csak szabad emberek, akiknek neveltetését, munkáját, egészségét és nyugdíját az állam garantálja.

— Igen, Elvtárs. A washingtoni ügynökségünk egy titkos megbízottunkon keresztül, aki a baptista egyház szervezetének amerikai és kanadai elnöke, már munkához látott.

— Sürgessétek meg! — parancsolta Ceausescu, majd folytatta az instrukciók felsorolását arról, hogy hogyan befolyásolja az ügynök Carter miniszterét, és még mit kéne Carter fülébe sügni.

— Nap nap után, nap nap után, nap nap után. Emlékszel még a „Horizont” mottójára?

— „Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo”?

— Pontosan: a vízcsepp nem erejével, hanem végtelen ismétlődésével vája ki a követ. Legyen a miniszter az a vízcsepp, ami lyukat csinál Carter fejében. Megértetted?

— Igen, Elvtárs.

Hirtelen témát váltott.

— Amikor Cartert megválasztották, azt az utasítást adtam, hogy nyissatok egy kereskedelmi kirendeltséget Atlantában.

— Megcsináltuk.

— Nem volt probléma az amerikai engedéllyel?

— Nem.

— Földimogyorót fogunk Cartertől vásárolni, és néhány emberünkre szükség lesz ott. Egy kicsi, de okos előőrsre, akik foglalkoznak majd Carter farmjával.

Ceausescu hosszú szünetet tartott, mielőtt újra beszélni kezdett volna, de mondanivalójának semmi köze nem volt ez előzőekhez.

— Láttad ma már Comant?

— Igen, Elvtárs.

— Még ma is az a traktorvezető, aki volt. Egy nulla. De ha leváltom a belügyminisztert, akkor a Nyugat rögtön belügyi problémákat látna benne. Inkább a helyén hagyom, de kiveszem a kezéből a hatalmat. Ceausescu azzal folytatta, hogy döntése szerint összevonja a belügyi biztonsági szerveket, s az új részleg élére új ember kerül, aki Elenának lesz alárendelve.

— Ismered Postelnicut? — kérdezte hirtelen.

— Tudor Postelnicu, ő az első titkár Buzauban, nem?

— Ne húzd föl az orrod. Postelnicu nagyon közel áll Elenához, és különösen Nicuhoz. Ok hárman képesek arra, hogy kezükbe vegyék a belföldi biztonsági erőket. Postelnicu holnap érintkezésbe lép veled. Segíts neki elkészíteni a határozatot az új részlegről. Ugyanolyan legyen, mint amit a DIE-ről készítettél.

— Használhatom Luchian tábornokot? Ő is dolgozott a DIE határozatán. — Eugen Luchian tábornok a belügyminiszter helyettese és a miniszterelnök jogtanácsosa volt.

— Jó ötlet.

— Már mindenütt kerestelek, Nick. Hol voltál? — kezdte Elena, miközben futva csatlakozott hozzánk, amikor elhagytuk a főbejáratot.

— Pacepa épp most mondott el egy-két érdekes dolgot nekem az amerikai elnökről — mondta Ceausescu rám kacsintva. — Carter várakozáson felül jó ember, még előkelő is, tiszteli a feleségét, és rajong a családjáért.

— Dugd a víz alá a fejed, Nick! Láttál te már előkelő amerikai? — nyafogott Elena, megpróbálván összes angoltudását belegyömöszölni az utolsó két szóba. — Csak egy filmet mondjál, amiben ilyen amerikai láttál, és mege-

szem a kalapom, Nick. És te —, folytatta rám vetve magát —, ne tömd tele az Elvtárs fejét az intrikáiddal és a fantáziálásaiddal. Visszafordult Ceausescuhoz.

— Gyerünk az ágyba, Nick. Ne pazarold az éjszakáidat tündérmesékre.

— Rendben van, Pacepa. Amilyen hamar csak tudsz, men Washingtonba. Végezd el az utolsó simításokat a programomon, és ott várj rám. Járjál utána Carternek is!

Ceausescut elhagyva a hivatalomat hívtam.

— Badescu szerezzen nekem egy amerikai vízumot — mondtam Popnak. Gheorghe Badescu ezredes a Konzulátusi Ügyosztály főnöke volt a Külügy minisztériumban.

— És kérd meg Luchiant, hogy holnap reggel kilencre legyen az iro dámban.

Amikor elhagytam a rezidenciát, megkértem a sofőrt, hogy a Tunari fele menjen, ami a Belügyminisztérium magas rangú vezetői számára fenntartott klub volt, de mindenki csak úgy ismerte, mint a „tábornokok klubját”. Ezen az estén a belügyminiszter, Teodor Coman adott zártkörű vacsorát a hadügyminiszter, Ion Coman 52. születésnapja tiszteletére. A baneasai erdőség közepén lévő Tunari klub autóval 15 percre volt Ceausescu rezidenciájától. Gondolataim is olyan sebesen rohantak, mint az autó...

Ceausescu szemében egy amerikai elnökön nem lehet spórolni. „Mindössze egy személyes találkozóra van szükségem Carterrel” — határozott Ceausescu az 1976-os amerikai választások után. Utasította a külügyminisztert és a DIE-t, hogy amilyen gyorsan csak lehet, dolgozzanak ki egy akciótervet, aminek a csúcsa egy hivatalos egyesült államokbeli látogatás lenne. Kilenc nappal Carter beiktatása után azonban a látogatás előkészületeit megzavarta egy, a helsinki záróokmányt aláíró országokhoz intézett nyílt felhívás, amit Paul Goma és nyolc másik román máskéntgondolkodó készített. Ceausescu megparancsolta, hogy Gomát azonnal tartóztassák le, és börtöncellájában verjék meg. Még azon a napon részt vettem a Politikai Végrehajtó Bizottság rendkívüli ülésén, ahol fél órán belül elfogadták Ceausescu előterjesztését a postai cenzúra és a nyugati telefonhívások lehallgatásának teljes kiterjesztésére, továbbá azt, hogy meg kell akadályozni a Romániában tartózkodó diplomaták és a máskéntgondolkodók közötti mindenfajta kapcsolatot. Carter levelet *in* Ceausescunak, amelyben aggodalmát fejezte ki az emberi jogok érvényesítésének akadályozásáról Romániában. Ez volt az első kapcsolat a két politikus között, és Ceausescu egyszerűen nem tudta elhinni, hogy az új amerikai elnök, aki szerinte nem más, mint egy paraszt, ilyen keményen reagáljon a letartóztatásra.

Elena javaslatára Ceausescu úgy döntött, hogy Vasile Pungant kiveszi a naftáimból. Pungan előzőleg az USA-ban volt diplomata, majd Londonban nagykövet. Angliában speciális, hosszú tanulmányutat szervezett Valentinnek, Ceausescu legidősebb fiának, majd meghívást szerzett másik fiának, Nicunak és

lányának, Zolának is. A DIE londoni részlegének vezetője jelentéseiben arról számolt be, hogy miközben Elena többször meglátogatta gyemekeit, Pungan, aki özvegy volt, a szeretője lett. Ceausescu ideiglenesen szabadlábra helyezette Paul Gomát. 1977. február 24-én Carter elnök fogadta Vasile Pungant, Ceausescu különmegbízottját, aki kifejtette, hogy a román vezetők megértik aggodalmát az emberi jogok miatt, és hogy Románia elnöke, Nicolae Ceausescu különösen egyetért vele. Pungan azt is kijelentette, hogy a román máskéntgondolkozók bebörtönzéséről keringő pletykák merő kitalációk, és az író Paul Gomát nem vették őrizetbe. Amikor megmutatta Ceausescunak Pungan Washingtonból küldött dekódolt táviratát, amiben bizton állította, hogy Carter elhitte Ceausescu üzenetét, azonnal hívatta Plesitát. „Még ma verjétek össze Gomát. Addig verjétek, amíg magánál van.” A következő reggel Plesita a szemtanú hitelességével számolt be arról, hogyan verte laposra Gomát a házában Horst Stumpf rendőrtiszt, az egykori boksoló. Ceausescu most különösen égett a vágytól, hogy megnyerje az új amerikai elnök jóindulatát.

1982 áprilisában Matei Haiducu, egy fancy állampolgárságú ember, beismerte a francia hatóságoknak, hogy román hírszerző tiszt. Bevallotta azt, hogy Bukarestből kapott utasítások alapján „bármilyen módon” semlegesítenie kellett volna Paul Gomát és Virgil Tanasét, két Franciaországban élő disszidens író, akik kigúnyolták a Ceausescu és családja körüli kultuszt. Haiducu egyetlen fontos instrukciója Bukarestből az volt, hogy a román kormány nem kompromittálódhat a gyilkosságok miatt. Átnyújtotta a franciáknak azt a vegyi mé-Teggel töltött töltőtollat is, amit Nicolae Plesita tábornok adott oda neki Bukarestben a román elnök nevében. Ez a rendkívül erős mérge, amit Moszkvában fejlesztettek ki, szívbénulást okoz, anélkül hogy nyomot hagyna a szervezetben. Haiducu kémregénybe illő hadművelleti tervét pontosan lejegyezte könyvében, aminek címe: *Visszautasítottam, hogy gyilkoljak*, és amit 1984-ben jelentettek meg. A megcáfолhatatlan bizonyíték, amit Haiducu szolgáltatott, azt eredményezte, hogy Francois Mitterrand francia elnök megvádolta Bukarestet, és elhalasztotta tervezett hivatalos romániai látogatását.

JÁTSZANAK AZ ELVTÁRSÁK

A kocsim változatlan sebességgel haladt, míg el nem értünk az állatkerthez, a bukarestiek zsúfolt és népszerű látványosságához, akiket nem kényeztettek el túl sok nyilvános szórakozóhellyel. Csúcsforgalom volt éppen, az érkező és induló buszok szőlőfürtökhöz hasonlítottak az oldalukon lógó emberek miatt. Izzadt emberek tömege tolongott az ételárúok körül, akik a mititeit, a románok nemzeti ételét, a bőr nélküli kolbászt árulták, és sört, hogy legyen mivel leöblíteni.

Néhány perccel azután, hogy elhagytuk az állatkertet, már nyílt terepen voltunk. Jobbra hatalmas mezőgazdasági területek voltak, ahol éppen kiskatonák dolgoztak lámpafénynél. Balra parasztházak álltak, amelyek minél távolabb voltak Bukaresttől, annál egyszerűbbek lettek. És mint mindenütt Romániában vidéken, az utak teljes sötétségbe borultak áramtákarékossági okokból. Néhány mérföldnyi út után a kocsni nehéz fakapu előtt állt meg, amely mindig zárva volt, és néhány fegyveres őrszem őrizte. A több mint 40 ezer négyzetméteren elterülő, egy kolhoz és egy erdő közé rejtett területen volt a Belügyminisztérium exkluzív klubja, amit teljesen bekerítettek egy magas, értelmetlannak tűnő fakerítéssel. Emberi halandó szemvillanásnyi időre sem láthatta, hogy mi van odabenn. Első látásra a klub a versailles-i park tökéletesen felépített másának tűnt, szobrokkal ékesített ösvénylabirintussal, a gondosan nyírt sövényekkel és virágágyakkal szemben elhelyezett kovácsoltvas padokkal. Mesterséges tavak, szökőkutak és szívet melengető lugasok fogták körül. A sövény és a díszfák mögött voltak a díszkréten elrejtett épületek és más, szórakozást biztosító létesítmények. Egy moziterem a speciális import filmek vetítésére, amelyben alig észrevehetően mozgó, feketeruhás pincérek süteményt, fagyaltot és hűsítőket szolgáltak föl. Egy másik sarokban tekepálya a hozzá tartozó festői kávéházzal, amit egy pálmákkal és tropikus növényekkel díszített, üvegezett télikertben rendeztek be. Odébb egy másik sövény mögött fedett lőtér, a hozzá tartozó bárral, aminek falát kék színű bársony bélelte — a Belügyminisztérium színe —, és ahol az ember kényelmesen pihenhetett két sorozat között a puha és mély fotelokban, amelyeket szintén kék bársonnyal húztak be. Különleges alkalmakra bankett- és bálterem is volt. Tenisz- és röpladapályák, valamint egy lovaspálya egészítette ki a képet. A kertben szétszórta több tucat fényűző nyaralót is felépítettek. Ezekben a legfelsőbb vezetők családjukkal együtt pihenhettek egy napig, egy hétig vagy akár egy hónapig is. A klub fő vonzereje azonban mégis az étterem volt, kis gyertyafényes különtermeivel, ahol vörös szegfűvel a hajtókájukon fehér ruhás, fehér glaszékesztyűs pincérek szolgáltak föl. Két zenekar, egy kamarazenét és egy népzenei játszó együttes biztosította a jó hangulatot, mialatt a vendég egy, az országban páratlan választékú étlapról rendelhetett, amin a kaviár, a libamájpástétom és a szarvagomba csak a legszerényebb fogásnak számított.

Ide csak klubtagok és családtagjaik léphettek be. Szombat esténként és vasárnaponként voltak a legtöbben, de csak különleges alkalmakkor, május elseje, a Nemzeti Nap vagy újév alkalmával volt tele. Nicu Ceausescu egyike volt a klub leglelkesebb látogatóinak, nemcsak a fényűző szállás és az elegáns felszolgálat miatt, hanem a lőtér miatt is, no meg azért, mert hatalmas készlettel rendelkeztek kedvenc Johnny Walker Black Labeljéből. „Egyszerre lövöldözni és whiskyt inni jobb, mint a baszás” — szokta mondogatni egyik kezében géppisztollyal tüzelve, a másikkal jól húzva az üvegből. Nicu látogatásai rendszerint azzal értek véget, hogy az eszméletlenségig leitta magát.

Az összejövetelt külön épületben tartották, amelyben egy nagy bankett-terem és néhány, fa tolaajtóval elválasztható kisebb szoba volt. Rögtön a bejáratnál balra az ember az előcsarnokba ért, amelyből egy zenekari pódiummal és kör alakú, márványpadlós táncparkettel kialakított helyiség nyílt. A teremtől jobbra még egy szoba volt, ahol alacsony koktélasztalkák és kék bársonyfotelek várták azokat, akik a kávé, a konyak vagy egy kis pletykálgatás kedvéért vonultak ide vissza. A vacsorát hét órakor szolgálták fel, és 11 óra volt, amikor kocsim áthaladt a bejáraton. Megszámoltam a fekete Mercedeseket, amelyek vezetői a kormányra borulva aludtak, és első pillantásra láttam, hogy még minden fontos vendég itt van. Az előszoba tele volt pincérekkel és pincérnőkkel, akik az ételeket és az italokat szolgálták fel. A következő szobában csak néhány beszélgető vendég állt, pohárral a kezében. Constantin Olteanu tábornok, a KB Honvédelmi és Államvédelmi Osztály vezetőjének egyik keze a zongora billentyűin volt, miközben a másik felfedező útra indult az egyik pincérlány szoknyája alá. Olteanu Elena szülővárosából származott, és Elena ezért karolta fel. „Cognac tábornok” volt a gúnyneve, mert minden parti végére holtreszrege itta magát. A táncparketten Vasile Milea próbálta épp visszanyerni ingatag egyensúlyát, miközben a Belügyminisztérium együttesének egyik hölgytagjával ugrabugrált, jobb keze a lány blúzában matatott. Szokásához híven már teljesen részeg volt. Milea, a Munkásőrség katonai parancsnoka gyakrabban volt részeg, mint józan. Amikor néhány héttel ezelőtt utoljára voltam hivatalában, épp konyakot töltött a kávéjába, bár még csak reggel kilenc óra volt. Ennek ellenére ő volt Elena legjobb besúgója és kedvenc embere a Hadügyminisztériumban.

A bankett-terem cigarettafüstbe burkolózott. A Belügyminisztérium és a Hadügyminisztérium volt az a két kivételezett román kormány szerv, amelynek megengedték, hogy nyugati valutát költsön készpénzben, de csak kémkedési célokra. Ajándékok Ceausescuéknek, amerikai cigaretta és skót whisky a két miniszternek — erre a néhány dologra hallgatólagosan még költhettek. Egy ilyen különleges összejövetelen amerikai cigarettákat raktak ki az asztalokra, amiből aztán mindenki vett, és azt szívta megállás nélkül, függetlenül attól, hogy egyébként dohányzott-e vagy sem. Romániában az amerikai cigaretta legalább olyan különlegesség volt, mint Amerikában az ópiumos cigaretta.

A ködön keresztül láttam a honvédelmi miniszter feleségét, amint integett, hogy menjek oda hozzá.

— Gyere ide, Kém Bácsi! Foglaltam egy helyet neked. — Coman felesége diszkrét humorával évekkal ezelőtt kezdett így nevezni engem, miután a férje rendreutasította, mert titkos DIE-beli rangomon tábornoknak szólított.

Néhány székkel odébb épp hatalmas zűrzavar támadt. Plesita tábornok néhány miniszterhelyetessel kedvenc társasjátékát játszotta. Ezt az ostoba játékot maga Plesita honosította meg egy, a magyar belügyminisztériumban lett látogatása után. A szórakozás lényege az volt, hogy a játék során minél jobban berúgjon az ember. Minden résztvevőnek egy pohár bort kellett meginnia, miközben

állva ezt a mondókat kellett elmondania: „Én vagyok a borkapitány, és három hűzésra kiiszom ezt a poharat.” A második kortynál már ezt kellett szavalnia: „Én vagyok a bor-borkapitány, és három-három hűzésra kiiszom ezt a poharatpoharat.” Ha kihagyott valaki egy szót, vagy elfelejtette megduplázni a „bor”, a „pohár” vagy a „három” szavakat, akkor egyszerre ki kellett inni a poharat, és kezdhette előlről. A harmadik korty előtt már háromszor kellett elmondani a szavakat. A legvégén, ha egyáltalán eljutottak odáig, a mondatot hátulról kellett citálni: „Poharat-poharat-poharat a ezt kiiszom hűzésra három-három-három és kapitány bor-bor-bor a vagyok én.” Ez a játék visszatérő attrakció volt a klub összejövetelein, de nemrég egy kicsit megváltoztatták. A bort whiskyvel helyettesítették, és a játék mindig teljes leereszgedéssel fejeződött be. Ezen az estén Tudor Postelnicu volt Plesita áldozata, aki először volt a klubban.

Az asztalnál Gheorghe Oprea miniszterelnök-helyettes, Ceausescu egyik legközelebbi embere ült mellettem.

— Milyen csodálatos parti, Miké! — áradozott nekem.

Közelebb húzta a székét, és összeesküvő módjára a fülembe suttogott. Azon a délután bizalmas beszélgetésen volt Ceausescunál és Elenánál. Személyi változásokról volt szó, amelyeket még nem hoztak nyilvánosságra. Ion Coman hadügyminisztert a KB biztonsági és igazságügyi osztályának titkárává nevezik ki, és Constantin Olteanu lesz az új hadügyminiszter. Vasile Milea lesz a vezérkari főnök. Engem az elnöki palota vezetőjévé neveznek ki, arra a posztra, ami kissé hasonlított a Fehér Ház személyzeti főnökének a beosztásához, de több hatalmat kapok. Az egész DIE-t és a Securitate Ügyosztályát, amely az elnök biztonságáért felelős, a Belügyminisztérium hatásköréből az elnöki palotáéba utalják. Mindent közvetlenül Ceausescunak rendelnek alá, és én leszek az ügyvezető főnök.

— Az Elvtárs úgy bízik benned, mint saját magában, Miké — fejezte be Oprea, és kétfelől arcon csókolt. Néhány perccel később Emil Bobu, Románia elnökhelyettese késével megkocogtatta a poharát, és csöndet kért.

— Elvtársak, nekem, aki a kulturális osztályt igazgattam, elmondták, hogy a papoknak és a rabbiknak minden reggel és este és napközben is legalább egy-zer imádkozniuk kell Istenükhöz, bárki is legyen az. Mi azonban ateisták vagyunk, elvtársak. Mi csak a román nép szeretett, nagyrabecsült és előkelő fiában és lányában, Ceausescu Elvtársban és Elena Elvtársnőben hiszünk.

Ezután Bobu úgy festette le Ceausescut, mint egy lovagot, aki a *Biblia* és a kereszt helyett Marx *Tőkéj-ét* és Nagy Stefan kardját hordozza. Elena pedig a bölcsesség istennője, az ész megszemélyesített ereje. Mindössze néhány nap múlva az imperializmus rablóbarlangjában kell küzdenünk Washingtonban, ahol az Elvtársnak a proletariátus első számú ellenségével kell megütköznie.

Amikor tíz perccel később Bobu befejezte a beszédét, tapsvihar tört ki a teremben, ami fokozatosan átcsapott a *Ceausescu és a nép!* jelszó kántálásába, amit ütemes taps kísért. Olteanu tábornok a zongorára borulva sírt, Milea tá-

bornok pedig egy székre állva próbálta megcsókolni Elena portréját. Bobu mindig mestere volt a talpnyalásnak. Teodor Coman, a belügyminiszter, aki láthatóan bizonytalanul állt a lábán, ledobta zakóját és nyakkendőjét, és megpróbált egy horát eljárni, s hamarosan a többiek is beálltak a körbe. Ceausescu egyedül a néptáncot ismerte, szerette, és ezért az utóbbi években hazafias és majdhogynem kötelező tett volt ilyen alkalmakkor horát járni. A borkapitányjáték most is nagy érdeklődést váltott ki. Postelnicu teljesen elázva az asztalon feküdt, ordítozott és sírt egyszerre. Vasile Ionel és Vasile Moise tábornokok, akik szintén részesek voltak, hangosan vitakoztak a két minisztérium futballcsapatáról. A soron következő Marin Nicolescu tábornoknak, a tűzérség és rakétacsapatok főparancsnokának épp előről kellett kezdenie a játékot, és ezért úgy káromkodott, mint egy kocsis.

Nehéz dolguk volt a sofőröknek, amikor hajnali két órakor, a parti befejezése után ki kellett vezetniük főnökeiket a szobából, és be kellett segíteni őket a kocsiba. De mivel ehhez is értettek, sikerült ez is. Egyedül Olteanu sofőrjének volt szüksége segítségre, mert főnöke épp egy pincért vert.

X. FEJEZET

„V-van egy k-k-kémem a sz-számodra k-k-kazettán most rögtön” — tört rám az irodámban bejelentés nélkül Gheorghiu Moga tábornok, aki akkor dadog a legjobban, ha vagy nagyon rossz, vagy nagyon jó hírei vannak. Úgyhogy most nem is tudtam, mit reméljek ettől a váratlan látogatástól.

öt perccel később már a hátsó szobámban ültünk, és a kazettáját hallgattuk. Az időkijelző szerint a felvétel előző nap este készült, éjfél körül. A nagy háttérzaj félreérthetetlenül arról tanúskodott, hogy egy étteremben zajlott a beszélgetés. Egy meleg női hang beszélt *oroszul* egy olyan férfival, akiről még igencsak szegényes orosz tudásommal is megállapíthattam, hogy oroszul elég jól tudó román. Moga magával hozta a szöveg írásos fordítását, ami szerint a beszélgetés során szenvedélyes kapcsolatukat idézték fel azokból az időkből, amikor a férfi Moszkvában tartózkodott a Szovjet Katonai Akadémia hallgatójaként. A beszélgetés végén újabb randevúban állapodtak meg, két nappal későbbre, a bukaresti Lido vendéglőben.

— Első pont — kezdte a magyarázatot Moga a hangfelvétel végén —: a szovjet KGB vagy a GPU így lát hozzá egy román tiszt szervezéséhez. Második pont: tegnap nem lakott sem román katonatiszt, *sem orosz* nő az Athene Palace Hotelben, ahol ez a vendéglő van. Harmadik pont: tegnap a Honvédelmi Minisztérium ebben a vendéglőben adott vacsorát a Varsói Szövetség katonai attaséinak. Negyedik pont: román részről ezen a vacsorán kizárólag magas rangú katonatisztek vettek részt, akik egyike kém, vagy az lesz holnap ilyenkorra. Ötödik pont: elkapni a te dolgod lesz, és nem az enyém, merthogy nem én vagyok a felelős a legfelsőbb vezetésért. Hatodik pont: elkészítettem a jelentést a belügyminiszternek, aki holnap reggel ott találja az asztalán. Szóval ne üljetek az ügyön.

Moga elszelelt éppolyan váratlanul, mint ahogyan jött. Visszatekertem a szalagot, s amikor meghallgattam, furcsa érzés fogott el: ismertem a férfi hangját, de sehogy sem tudtam azonosítani. A hátsó szobámból átszóltam Iosif ezredesnek, hogy délután meglátogatom az irodájában.

— Nekem is van egy fontos ügyem a számodra — válaszolta.

EGY RÁDIÓS ELHALLGATTATÁSA

Amikor visszamentem az irodámba, Eugen Luchiant találtam ott, amint egy aktát tanulmányozott és közben kedvenc italát, a két kávéskanálnyi Chivas Regallal „lehiált” kávét szopogatta, amelyet Pop készített el neki. Luchian vezérőrnagy volt, s neki mint nem DIE-tisztnek is szabad bejárása volt a szervezet főhadiszállására. Hivatali beosztása szerint a Vízum- és Útlevéliügyi Nemzeti Bizottság állandó titkára volt, s belügyminiszter-helyettesi és miniszterelnöki jogi főtanácsadói címmel rendelkezett. Ceausescu és Coman miniszter mellett Luchian volt az egyetlen személy, aki a DIE egész struktúráját ismerte. O öntette formába azokat az elnöki rendeleteket, amelyek újjászervezték a szolgálatot, s amelyeket Ceausescu aláírt, amikor a DIE-t saját személyes felügyelete alá vonta 1972-ben.

— Épp most volt egy kis telefonbeszélgetésünk Emil Georgescuval Münchenben — kezdte Luchian, miután hatalmas medvemancsaival megrázta a keze met. — Nemsokára térdre kényszerítem Georgescut.

Péklapát tenyerét egy vastag, szürke dossziéra ejtette.

Emil Georgescu 1974 januárjától, azaz nem sokkal azután, hogy Romániából Nyugat-Németországba szökött, a Szabad Európa Rádió román osztályának felelős műsorszerkesztőjeként az Egyesült Államok kormányának kezdett dolgozni. A romániai személyi kultuszt és a román biztonsági erők által elkövetett visszaéléseket ostromozó nyilvános leleplezései nem sok jót jósoltak a számára. 1976. augusztus 22-én, Románia nemzeti ünnepének előestéjét a belügyminisztert, a DIE akkori főnökét és engem Ceausescu egy kis sétára hívott meg rózsakertjébe.

— Emil Georgescut örökre el kell hallgattatni — adta ki a parancsot Ceausescu. — össze kell törni az állkapcsát, a fogait és a kezét, hogy soha többé ne legyen képes beszélni vagy írni.

Hozzátette, hogy a munkát külföldi bérgyilkosokkal kell elvégeztetni. Lehetőleg úgy, hogy ne kerüljenek kapcsolatba hivatalos román szervekkel. írásbeli nyom nem maradhat sem erről a beszélgetésről, sem pedig az egész Georgescu elleni akcióról.

Ceausescu borzasztóan kegyetlenül tud bánni azzal, akire haragszik. Amikor nem sokkal hatalomra kerülése után első ízben volt része maró nyilvános kritikában egy román emigráns vezető részéről, első reakciója az volt: „öljétek meg nyom nélkül”. Bírálója Gheorghe Zapartan, egy Nyugat-Németországban élő emigráns pap volt, aki mind nyilvános, mind szentbeszédeiben lerántotta a leplet Ceausescu személyi kultuszáról. Nem sokkal azután, hogy a pap „autóbaleset” áldozata lett, az akkori román miniszterelnök, a nemzetközi jogban járatos Ion Gheorghe Maurer megkereste Ceausescut.

— Nic — mondta — mint Románia legfőbb ura mindent megtehetsz. Jót vagy rosszat egyaránt. De egy dolgot ne csinálj: ne adj parancsot emberölésre. Ez színtiszta gyilkosság. Mindegy, hogy ki adja a parancsot —, koldus, vagy király. Ceausescu megértette az üzenetet. Ettől a naptól fogva szívesebben vette félholtra politikai ellenfeleit, bár időről időre megeskik, hogy megelégedezik Maurer tanácsáról és gyilkolásra ad parancsot.

1976. október 19-én Emil Georgescu súlyos sérüléseket szenvedett egy autóbaleset során, amelyet a DIE-nek dolgozó francia kábítószercsempészek rendeztek meg. A verést már nem vihették véghez, mert valahonnan két nyugatnémet kocsik került elő és fékezett le a baleset színhelyén. Ezért aztán Georgescu hat hónappal később ismét minden idejét a Szabad Európa Rádióban tölthette, ahonnan változatlan intenzitással ostromozta a bukaresti kormányt.

Ceausescu azonnal elrendelt egy dezinformációs hadjáratot Georgescu szakmai integritásának kompromittálására. Franciaországi, NSZK-beli és amerikai forrásokon keresztül, illetve a Szabad Európa Rádióhoz küldött, névvel és névtelenül írt levelek segítségével a DIE azt a gyanút akarta elhinteni, hogy Georgescu illegális pénzösszegeket kapott román emigráns köröktől, és sötét ékszer- és bundaügyletekbe bonyolódott. Magának Georgescunak is küldtek néhány fenyegető levelet, amelyben meggyilkolását és házának felégetését helyezték kilátásba arra az esetre, ha nem hagy fel tevékenységével „zsidó gazdái” számára. Ezeket a leveleket úgy mond az emigráns, illegális román fasiszta szervezet, a Vaszgárda egy terrorista szárnya írta, „V-csoport” aláírással. A „V-cso-port” teljes mértékben a DIE kitalációja volt. Hogy még hihetőbb legyen a létezése, ugyanezzel az aláírással más, nyugaton élő kommunistaellenes vezetőknek is leveleket küldtek, például a megboldogult Noel Bernardnak, a SZER román osztálya volt igazgatójának, aki a Ceausescu személyi kultuszát pellengére állító, csípős hangú kritikái révén hallatlan népszerűsége tett szert Romániában, Paul Górnának és Virgil Tanasenak, a Franciaországban élő két aktív emigránsnak. Mihai von Hohenzollernnek, Románia most Svájcban élő volt királyának és a kiváló drámaíró Eugene Ionesconak, a Francia Akadémia tagjának. Megpróbálták zsarolni is Georgescut: mondjon le „önként” az állásáról, s cserében a Bukarestben élő idős édesanyja megkapja a kiutazási engedélyt. A Nemzeti Útlevel- és Vízumügyi Bizottság állandó titkára, Eugen Luchian volt ennek a zsarolási akciónak a vezetésével megbízva.

Bukarestnek szemmel láthatóan nem sikerült megadásra bírnia Emil Georgescut, aki a SZER-en keresztül folytatta Ceausescu heves bírálatát. 1981. július 28-án reggel müncheni háza előtt GeoTgescut két francia csempész huszonkét késszúrással megsebesítette. A „Bundesamt für versassungsschutz” legfontosabb tevékenységeit ismertető, 1983-ban közreadott hivatalos éves nyugatnémet belügyminiszteri jelentés így kommentálja az esetet: csak a gyors és hathatós orvosi segítségnek köszönhető az életveszélyesen sérült áldozat életben maradása. A tetteseket elfogták és néhány év börtönbüntetésre ítélték. Mackacsul

megtagadtak minden arra vonatkozó felvilágosítást, hogy ki bérelte fel őket. Értesüléseink szerint ennek a gyilkossági kísérletnek a kudarca után a román kémszolgálat más emberei egyszer és mindenkorra megbízást kaptak a román disszidens likvidálására.

Luchian nehézkesen feltápászkodott a székből, s az íróasztalhoz lépett.

— Mielőtt elfelejtem: szeretnék szombat estére meghívni hozzám. Ott lesz Oprea és Voicu is feleséggestül.

— Hát Oprea nem Belgrádban van?

— Igen, Mihiu, de szombat estére visszajön. — Gheorghe Oprea, a miniszterelnök első helyettese Luchian főnöke volt, Ion Voicu hegedűművész pedig a Bukaresti Filharmonikusok igazgatója és a barátom.

— Van egy megbízásom a számodra az Elvtárstól — váltottam témát. Vázoltam Luchiannak azt a rendeletet, amelyet formába kellett önteni, és szóltam Tudor Postelnicuról is.

— Az a nyomorék? Az a részeges szemét? Az a törpe?

— Vigyázz, Luchian. Ő az új főnököd.

— Semmi vész. Ismerem, mint a tenyeremet. Mindig, amikor annak idején keresztülhajtottam Buzau városán, megálltam, és egy karton Kentet vagy egy üveg Scotchot tettem le az íróasztalára. Erre mézesmázos lett, és nem engedett el anélkül, hogy tele ne rakta volna a csomagtartómat borral. Ebben a Buzauban más sincsen, csak bor, és ez az egyetlen dolog, amit Postelnicu ismer.

Aztán néhány órát az új Allambiztonsági Osztály felépítésének a meghatározásával töltöttünk s mindannak a lejegyzetelésével, amire külön ki kell térni az elnöki határozatban. Luchianra hárult a végső megfogalmazás —, ebben ő volt a nagy szakember.

TANK A DIPLOMÁCIAI KÜLDEMÉNYBEN

Ahogy Luchian távozott, Pop elmondta, hogy Constantin Muntcanu és Constantin Olcescu tábornokok átlépték a bolgár határt, és egy órán belül az irodámban lesznek. Épp ahogy kezdtem átfutni a beérkezett táviratokat, megszólalt a „K”-telefon.

— Pacepa altábornagy beszél — szóltam a kagylóba.

— Alázatos szolgálja, Főnök. — Felismertem Manea hangját. — Elnézést, hogy zavarom, de az Elvtárs azt kívánja, hogy hívja fel.

Felhívtam Ceausescut telefonon.

— Elérte már a határt Muntcanu, Pacepa?

— Igen, Elvtárs. Mintegy fél órával ezelőtt lépte át.

— Semmi incidens, cn routé?

— Semmi, amiről én tudnék. Egy órán belül az irodámban lesz. Akkor tehetek jelentést önnél?

— Igen. — A vonal kattant egyet, ahogy Ceausescu letette a telefont.
Nem sokkal ezután Pop lépett az irodámba, és így szólt: — Megjött Munteanu tábornok és Olcescu tábornok.

Kisiettem a külső irodahelyiségbe, és betessékeltem őket a szobámba.

— Legyetek üdvözölve itthon! — kezdtem a beszélgetést, miután kényelmesen elhelyezkedtek székükben.

— Egyenesen Bejrútból jövünk — vágott bele Munteanu. — A kamionokat Bukaresten kívül hagytuk, két civil ruhás felügyelete alatt.

— Ugy érted, a TIR-kamiont — javítottam ki.

— Úgy értem, hogy a két kamiont, amit áthoztunk — válaszolt Munteanu.

— Én csak egy kamionnal küldtelek el — kötöttem az ebet a karóhoz.

— Ezért vagyok itt én is — vágott közbe Olcescu mély, dörmögő hangján.

— Mindent megmagyarázok — mondta Munteanu. — Amint tudod, Bejrútban több tucat, katonai felszereléssel teli faládát kaptunk, amit „Anetté” szerzett. Épp befejeztük a rakodást a kamionban, ami zsúfolásig megtelt. A többit már mondd el te.

Munteanu megállt, a mellét dörzsölte, és Olcescu felé biccentett.

— Mielőtt elindultunk volna — fogott bele Olcescu a mesélésbe —, „Anetté” újabb találkozót kért. Azt mondta, hogy épp most zsákmányoltak egy francia tankot, áttörtek vele egy ház falán, egy gödörbe vezették, és faágakkal leálcázták. Azt mondta, hogy a mienk lehet, ha elvisszük az éjszaka folyamán. A Kereskedelmi Irodám jelentette, hogy épp van egy átmenő TTR-kamionuk. Mint *chargé d'affaires* elrendeltem, hogy rámoljuk ki belőle a cipőket, amiket szállítottak, a sofőrt leváltottam egy saját emberemmel, és nem sokkal éjfél után megtaláltuk azt a házat, ahol elrejtették a tankot. Kicsit problémás volt a kami onba tuszkolni, de végül is megoldottuk.

Engedélyt kért, hogy rágyújthasson. Pop bejött a kávévei, és szünetet tartottunk.

— Bejrútban — folytatta aztán a történetet Munteanu — Dzsambulatt fegyveres kíséretet adott mellénk. Mi mentünk elől a kocsinkkal, és a diplomáciai küldeményt igazoló papírjaink *meg* Olcescu *chargé d'affaires*-i címe minden határt szélesre tárt előttünk.

— „Anetté” megkért, hogy tolmácsoljam neked jókívánságait — mondta Munteanu kávéját szűrösölgetve. — Átadta Arafát egy üzenetét Ceausescu elvtársnak, amely ahhoz kapcsolódik, amit veled üzent neki. Az a lényege, hogy szerinte Willy Brandtot kellene felhasználni arra, hogy a Nyugatot a PFSZ elismerésére ösztönözze.

Abban az időben Brandt, a volt kancellár a nyugatnémet Szociáldemokrata Párt vezetője volt.

— Arafát azt akarja, hogy Brandt használja ki pozícióját mint a Szocialista Internacionálé vezetője arra, hogy elismertesse a PFSZ-t. Azt is szeretné, ha

megdolgozná Kreiskyt a „Sukeiri” akció támogatása érdekében. „Anetté” ragaszkodott a te személyes közbenjárásodhoz. Tudja, hogy jól elboldogulsz Brandttal. Láttam, hogy Munteanu holtfáradt a két éjszakán és egy napon át tartó szakadatlan autózástól.

— Köszönöm a jó munkát — rekesztettem be a találkozót. — Munteanu, menj haza és pihend ki magad. Te viszont, Olcescu, ha még talpon tudsz maradni pár óráig, kérlek vidd a kamionokat a branesti DIE-iskolába, és rakd ki az árut. Estére átmegyek megnézni.

— Úgyis belepusztulnék, ha nem nézhetném meg azt a tankot napvilágnál.

Miután elhagyták az irodámat, felvettem a „K”- telefont, és a 105-ös számot tárcsáztam.

— Erőt, egészséget, Ceausescu elvtárs. Pacepa vagyok.

— Ki vele, mit akar.

— Munteanu és Olcescu az imént távoztak az irodámból. A visszajövetelkor minden rendben volt az út során. Van itt azonban egy dolog...

— Ó, nem!

— Egy kamionnal küldtem el őket, és kettővel jöttek vissza. A másodikban állítólag egy tank van.

— Mi az ördögöt fecseg maga itt össze?!

— Én a saját szememmel még nem láttam. Mindkét kamiont a branesti DIE-iskolába küldtem. Estére átmegyek én is.

— Azt hiszem, ma estére szeretnék egy *Kojakol*. Otthon. Legyél ott fél tízkor. A hírekkel együtt.

A telefon kattanása adta értésemre, hogy a beszélgetés befejeződött.

Nem sokkal délután három után elindultam az irodámból Iosif hivatala felé. Az ő egységét övezte a legnagyobb titoktartás, mindössze néhány ember tudott róla egész Romániában. Ez a szervezet végezte Románia, legfelsőbb vezetőinek a lehallgatását, Ceausescu saját családtagjaitól kezdve a Politikai Végrehajtó Bizottság tagjait. Iosif egysége olyan titkos volt, hogy még a DIE-sofőrök sem tudhattak a létezéséről.

— Hazamegyünk — adtam ki a parancsot Marcelnek. Amikor a házamhoz értünk, elengedtem: — Hatra legyél itt.

Átmentem a házon, s a másik bejáraton, Dana kis lakosztályának bejárata felé hagytam el. A ház két utca között helyezkedett el: a főbejárat az Alexandru sugárút 28 alatt volt, míg Dana lakosztálya a Zoia sugarúira nyílt. Aktatáskámmal a hónom alatt végigballagtam az utcán, élvezni akarván a hársfák illatát, ameddig csak lehetett. Iosif egysége az NSZK nagykövetsége mellett, a házamtól alig tizenöt perces sétára helyezkedett el.

A HÖLGY, AKIT OLGÁNAK HÍVTAK

A román Belügyminisztérium, akárcsak a szovjet blokk többi biztonsági és. kémszervezete, a titokzatosság kódéba burkolózik, bár az elmúlt években a közvélemény is nyerhetett némi betekintést működésébe. Biztonsági és felderítő struktúrájának mindig is három változata létezett, mindhárom Ceausescu személyes jóváhagyásával. Az elsőt, amelyet a közvéleménynek szántak, a Dezin-formációs Szolgálat szerkesztette meg nagy gonddal, hogy álcázzon minden olyan tevékenységet, amely ellentmond a román Alkotmánynak, mint például a levélcenzúra vagy a telefonok lehallgatása. A levelezés és a telefonbeszélgetések titkosságát az Alkotmány garantálja. Az Alkotmány 17. paragrafusában továbbá az is benne foglaltatik, hogy a „Román Szocialista Köztársaság állampolgárait etnikai hovatartozástól, fajtól, nemtől vagy vallástól függetlenül egyenlő jogok illetik meg...”

Ennek megfelelően a Securitaténak a magyar, a német és a zsidó kisebbségekkel, illetve a vallásgyakorlással foglalkozó kémelhárító egységeit szintén álcázni kell. A második változat az „államtitok” minősítést kapta, s minden olyan belső Securitate egységet tartalmaz, amely a Belügyminisztériumnak a belügyminiszterből és a helyetteseiből álló kollektív vezetése alá tartozik. A harmadik, az igazi változat „Különleges Fontosságú Államtitok” minősítéssel bír, és mindig kézzel írott. Csak Ceausescu, a belügyminiszter és a külföldi kémszolgálat vezetője s annak helyettese ismeri. A DIE-n és Iosif egységén kívül két nagyon titkos osztályt is tartalmaz: az egyik feladata a kémelhárítás az RKP Központi Bizottságán belül, a másiké a kémelhárítás magán a Securitatén belül.

Iosif egysége, amelyet Ceausescu és Elena legközelebbi rokonai és munkatársai megbízhatóságának az ellenőrzésére használt, valamivel több mint ezer tisztet számlált. Az egység igazi ereje abban rejlett, hogy saját szupertitkos lehallgatóközponttal, saját levélcenzúra-szolgálattal és saját megfigyelőrésszel rendelkezett, s így célpontjainak kilétéről semmi nem szivárgott ki. Egyetlen másik Securitate vagy Militia egységnek sem voltak hasonló felszerelései és lehetőségei, minthogy mindenki más a Belügyminisztérium Műszaki Tevékenysége Főigazgatóságának a szolgálatait veszi igénybe. Iosif egységeinek műszaki teljesítőképessége hatszáz telefonlehallgatást, négyszáz mikrofonos lehallgatást és lényegében korlátlan levélcenzúrát tett lehetővé.

Maga Iosif várt rám az épület előcsarnokában. Erős felépítésű, száznolcvan centi magas, negyvennégyes cipőt hordó, kerek biliárdgolyó-fejű ember volt, csak elálló fülei körül lebegett néhány hajtincs. Nehézkesen döcögött felém —, ismét elővette a reumája, ami miatt minden nyáron szülőhelyén, a fekete-tengeri kis halászfalucskában, Tckirghiolban kellett iszapfürdőt vennie. Szemüvegének vastag kerete mögött átható fekete szeme ide-oda mozogva próbálta kifürkészni a hangulatomat.

Hosszú és egészséges legyen az életed, ábornok elvtárs, és családodnak szintúgy — üdvözölt. Nem tudta egészen szabatosan kifejezni magát. A Securi-tatében és a DIE-ben eltöltött huszonöt év sem tudta ellensúlyozni a műveltség és kulturáltság hiányát, s ifjúkorának éveit, amelyet traktorosként töltött el egy kolhozban.

— Azt hiszem, egy újabb esetre bukkantam — folytatta óvatosan, miközben becsukta mögöttünk a vastagon párnázott ajtót, amelyen át egy lehallgatástól gondosan védett kis szobába léptünk.

— Nekem is van egy esetem — mondtam és átnyújtottam neki a Mogától kapott kazettát.

A szoba berendezése a helyiséget rádióstúdióhoz tette hasonlatossá.

— Szeretném, ha meghallgatná ezt a szalagot — mondta Iosif. —

Tegnap

este vettük fel. Tegnapelőtt este egy szovjet turistabusz érkezett Bukarestbe, és szokás szerint megfigyelés alá vettük, hogy nem próbálja-e meg a csoport egyik-másik tagja felvenni a kapcsolatot valamelyik állandó megfigyeltünkkel. Egy elegánsan öltözött hölgy, akit az egyszerűség kedvéért nevezzünk Olgának, tegnap kora reggel diszkrétén lelépett a csoporttól. Még hét óra előtt felhívott valakit egy utcai telefonfülkéből, de nem sikerült elcsípnünk a beszélgetést. Az tán a nap fennmaradó részét kirakatok nézegetésével töltötte el. Este fél tíz körül besétált az Athene Palace Hotelbe és megvacsorázott. Lejjel fizetett, pedig nem váltott pénzt. A megfigyelő csoport egy lehallgatókészülékkel felszerelt hamutartót tett az asztalra, felkészülve minden eshetőségre. Miután Olga visszament a szállodájába, az embereim visszajöttek a főhadiszállásra, és rutinszerűen leforgatták a szalagot. Kiderült, hogy egy férfi hangja is rajta van. A csapat mélyen fájlalja, hogy nem sikerült elkapniuk.

Josif szalagján ugyanaz volt hallható, mint azon, amit Mogától kaptam. Iosif aztán elmondta, hogy Olga a tegnapi napot a csoportjával töltötte. Azt javasolta, hogy mikrofonokkal és kamerákkal is álljunk rá a holnap esti randevújára az ismeretlen férfival a Lido étteremben.

Iosif aztán rövid jelentést tett néhány prioritást élvező ügyről. Ceausescu lánya, Zoia még mindig nem használja azt a lakást, amit Elena adott neki, mert attól fél, hogy lehallgatják. Amikor értesült Mihai hirtelen eltűnéséről, bevadkázott és leállt szeretkezni egy másik pasijával a fehér Mercedesében. Nicu tegnap este megint felöntött a garatra, és összetört egy bárt. A miniszterelnöknél hajnali háromig tartó vendégeskedés volt. Két vendég —, az egyik valamelyik rokona volt —, vicceket mesélt Elenáról. Cornel Burtica, a külkereskedelmi miniszter, megint lefeküdt az egyik titkárnőjével.

Nem sokkal hat előtt leállítottam Iosif beszámolóját. Aktatáskámba raktam a holnapi, Elenával való találkozásomhoz szükséges iratokat, és felhívtam az irodámat.

A ROMÁN VEZETŐK MEGFIGYELÉSE

— Itt nem történt semmi fontos, elvtárs — jelentette Pop. Iosif egészen a főbejáratig kísért.
— A branesti iskolához — adtam parancsot a sofőrnek. Aktatáskámból elővettem a dossziét, amely Ion Gheorghe Maurer, felesége és barátai mikrofonos telefonlehallgatásairól készült kézírásos jegyzőkönyv-részleteket tartalmazta. Maurer mint húsz éven át Románia miniszterelnökeként tevékenykedett. Mivel azonban útban Ceausescunak, 1974-ben egészségügyi okokból nyugdíjba ment. Csak nemzeti tekintélyének és népszerűségének köszönhetően engedték meg neki —, a bűnös szabályoktól eltérően —, hogy megtarthassa hatalmas, belső úszómedencés rezidenciát két autóját sofőröstül és biztonsági testőrséggel: ennek ellenére minden szobájába és konyhájába is mikrofonokat szereltek. Maurert nyugállományba vonulása ellenére általában a román nomenklátúra második emberének tekintették.
A román közemberek szótárában a nomenklátúra az elitet, az előjogairól felismert társadalmi réteget jelentett. A nomenklatúrához tartozó emberek nem utaznak buszon, hanem villamoson — állami kocsikat használnak. Az autó színe és márkája használatjának hierarchiában elfoglalt helyét jelzi: minél sötétebb a szín, annál komolyabb a pozíció. Igazgatónak fehér Dacia dukál, miniszterhelyettesnek paszellszínű, minisztereknek fekete. Nicu fekete Audikkai közlekedik: a miniszterelnök és helyetteseik fekete Mercedeszel, Ceausescunak pedig egy fekete Mercedes 600-as, egy Cadillac és egy Royce limuzin áll rendelkezésére. A nomenklátúra tagjai nem a kommunista rezsim idején épített lakótelepek lakásaiban laknak, hanem az azelőtt a kapitalisták tulajdonában lévő villákat és luxuslakásokat kapták meg —, akár csak én. Még soha senki nem látta, hogy élelemért vagy szükségleti cikkekért sorban állni. Saját boltjaik vannak, sőt a fekete autók még a házhoz szállítást is megrendelhetik telefonon. A nomenklátúra tagjait nem szabad rendes étteremben látni asztalért harcolni, s nekik nem mondják kelletlen pincérek, hogy „ha nem tetszik, maradjon otthon”. Külön vendéglők állnak a rendelkezésükre, sőt nyugati turisták számára fenntartott helyeket is látogathatják. Nyáron még véletlenül sem fordulnak elő Bukarest zsúfolt, izzadságszagú strandjain — vagy külön fürdőkbe járnak, vagy Snagovban, egy Bukaresttől negyven kilométerre fekvő üdülőhelyen van házuk. A nomenklátúra tagjai nem a szovjet típusú köznépi üdülőkben töltik a szabadságukat, hanem heringként összezsúfolódva — saját nyaralók állnak a rendelkezésükre. Annál közelebb van ez a ház Ceausescu nyaralójához, minél sötétebb a kocs színe. A fekete autósokat már szakács és szolgálók is megilletik. Nem állnak sorban a szovjet típusú orvosi rendelők előtt, ahol az ellátás ingyenes, de a portástól kezdve mindenki kezükre üvöltözhet az emberekkel, s egy pácienssel ne-

gyed óránál többet nem foglalkozhat az orvos, akinek nyolcórás műszakja harminc beteget kell ellátni. Nem a kórházakban fekszenek, ha megbetegednek, ahol két betegnek jut egy ágy. A nyugati stílusú Hellas luxuskórház az övök, a magánalapítványként épült a kommunizmus előtt.

A nomenklatura tagjainak mikrofonos lehallgatása kétsésgkívül a szovjet legfeljettebben őrzött titka. „Számunkra csak Brezsnyev elvtárs tabu” — nekem 1972-es ottjártamkor a KGB elnöke, Jurij Andropov. „A KGB legkényesebb feladata éppen saját nomenklatúránk szoros megfigyelés alatt ta Vegyük például Scselokovot”. Scselokov tábornok volt a szovjet belügymini „Mindnyájan mélységesen tiszteljük őt, de mikrofonok segítségével megtudtuk, sokat iszik. Jelentést tettem róla, és Brezsnyev elvtárs most megpróbál segíteni Ugyanez történt Usztyinowal.” Dmitrij Usztyi-nov marsall a szovjet honvé miniszter volt.

Az egész szovjet blokkban követik a KGB példáját a nomenklatura lehallgatás Minden kelet-európai országban megtalálható Iosif egységének a helyi válto amelyben a biztonsági szolgálat szűrke kis emberkéinek arcnélküli hadserege mi rögzít a legfőbb vezető számára, még azt is, ahogyan a nomenklatúrához tartozó szeretkezés közben nyögdécsel.

Biztos voltam abban, hogy Maurer dossziéját nagy élvezettel forgatja majd Elen elmúlt négy év során őhozzá tartozott a nomenklatura krémjének a lehallgatása, igazi profi módjára kezelte a berendezést, amely a Központi Bizottságban főirodájának hátsó szobájában volt elhelyezve.

A Maurer elmúlt két hetéről szóló anyag semmi olyat nem tartalmazott, ame állambiztonsággal kapcsolatba hozható lett volna. Maurer még mindig hű kommunista volt. Tartalmazott azonban újabb adalékokat *A modern Rom történetéből*, abból a könyvből, amelyet épp akkor írt Maurer, s amelyben változtatát adta annak, amit Ceausescu történelemferdítései nevezett. A kezze lévő anyag egész bekezdéseket tartalmazott a könyvből, minthogy Maurer felo azt feleségének. Az egyik részlet különösen megragadta a figyelmemet.

„tudott megszólalni, de egy jegyzettömbre kedvenc lila tollával néhány szót írt, s a ideadta nekem: »Végső akaratom az, hogy Maurer elvtárs legyen az utódom.« M elolvastam, megpróbáltam a tudtára adni, mit érzek. A szeme csukva volt. Dej haldok Iosif jegyzetei szerint itt szünet következett a szalagon, amely alatt lapozás zaja hallat Aztán Maurer így folytatta: „A Politikai Bizottság ülése másnap reggel rövidre siker Bemutattam Gheorghiu-Dej céduláját, de visszautasítottam a jelöltségemet. A örökösödési harcot elkerülendő azt javasoltam, hogy ideiglenesen a legfiatalabb vála meg vezetőnek, addig, amíg a következő 1965. március 19-én, hétfőn szokásos látogatásomat tettem Gheorg-hiu-Dejnél. Gégerákja miatt már nem pártkongresszus dönt a párt vezetőjének a személye felől. Emil Bodnaras támogatta a javaslatomat, végül is elfogadtak. A temetésen Nicolae Ceausescu, a »leg-

fiatalabb férfi« nyilvánosan esküt tett arra, hogy hű marad az elhunyt politikájához".

A szöveges átírás szerint itt közbevágott Maurer felesége: „Miért éppen most olvasod ezt?" — „Mert ma van március 20-a — magyarázta meg Maurer. — Ma tizenhárom éve nevezték ki Nicet." — „Jobban tetted volna, ha tizenhárom évvel ezelőtt ahelyett, hogy a Diktátort javaslód, megeszél egy nagy vödör szart. Akkor csak két napig büzlöttél volna. Így bűdös maradtál egész életedre."

Tovább lapoztam a dossziében; Maurer néhány szokásos vice Ceausescu személyi kultuszáról; felesége rosszsmájú pletykálkodása; egy sikertelen szeretkezési kísérlet. Szinte magam előtt láttam Elena önelégült vigyorgását, amint a dossziét olvassa. Mindig is nagy élvezettel olvasott bizsergető történeteket.

A BRANESTI KÉMISKOLA

Az autó száguldva hagyta el Bukarestet. Magunk mögött hagytuk az utcákat szegélyező ormóttan, uniformizált lakótelepi házakat, a boltok előtt kígyózó hosszú sorokat, s a bevásárlószatyraikat cipelő bukarestieket, akik cekkereikbe tömtek mindent, amit sikerült aznap vásárolniuk. Már vidéken jártunk: az út mentén szegényes kis házak sorakoztak s a sáros járdákon fáradt emberek baty-tyogtak. Időről időre felbukkant egy-egy kocsmá, amely körül részegesek dülöngéltek.

— Hatvankettő-bé, jelentse helyzetét a központnak — recsegett Pop hangja a DIE rádiótelefonján keresztül. Az én rejtjelem 62 volt, a sofőrömé 62/B.

— Hatvankettő-bé öt percre van nyolc-zéró-öttől.

— Hatvankettő-bé, kérem adja át hatvankettőnek, hogy nyolc-zéró-ötről hívja fel egy-zéró-kettőt.

Pop befejezte. Az üzenet annyit jelentett, hogy ha az iskolába érek, hívjam fel Elenát.

A kocszi rövidesen egy mellékútra fordult, amelynek az elején egy foszfo-reszkáló „Behajtani tilos" tábla díszelgett. Az út végén elhelyezkedő épületkomplexumot óriási körsugárzó és logaritmikusan periodikus rövidhullámú rádióantennák erdeje vette körül, amelyek tetején piros fény világított. A DIE-is-kola egy polgári rádióadó álcája alatt működött. Az antennák egyébiránt nemcsak a félrevezetést szolgálták, hanem a **DIE** új, Nemzeti Rejtjeles Távközlési Központjához tartoztak, amely a Külügyminisztérium, a Külkereskedelmi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium illetve a KP Központi Bizottságának a szolgálatában is állt, s a legtávolabbi külföldi nagykövetséget is befogta. Az iskola egy másik olyan vállalkozás volt, amelyre hosszú évek mentek rá az életemből. A hatvanas évek közepéig a DIE, akárcsak a többi kcmszolgálat a szovjet blokkban, Moszkvába küldte tisztjeit egy speciális kétéves kiképzésre.

A minden ország *számára* külön szervezett kurzusok során a tisztek megtanultak két idegen nyelvet, a szovjet stílusú kémtevékenység alapjait és a szovjet gyártmányú kémfelszelelések használatát. 1964-ben az akkori román vezető, Gheorghiu-Dej megbízást adott arra, hogy egy hasonló jellegű román iskolát hozzak létre. Az iskola először Snagovban működött. Néhány évvel később, amikor Bukarest úgy döntött, hogy ideiglenesen szünetelteti a nyugati rádióadások zavarását, a DIE iskolája átköltözött a branesti rádióadásokat zavaró központ hatalmas, üresen maradt épületeibe. Az új iskolára egyre inkább, mint üdülőhelyre, semmint egyetemi városra kezdtek tekinteni. A hallgatók pontosan úgy élnek, mint az amerikaiak, franciák, németek, stb. Nyugati stílusú golf-, tenisz-, úszóklubjuk van, nyugati kávéházaik, idegennyelvű filmeket játszó mozijaik. Meg kell tanulniuk otthonosan mozogni az idegen környezetben, úgy élni, mint egy idegen országban, úgy öltözködni és beszélni, mint az odavalósiak.

Ahogy az autóm közelebb ért a nehéz fémkapuhoz, az automatikusan kinyílt. Az iskolából nyilvánvalóan figyelték közeledtünket a mindenütt elhelyezett rejtett videokamerákon keresztül. A főépület bejáratánál az iskola igazgatóhelyettese, egy ezredes fogadott.

— Tábornok elvtárs, a DIE iskolájának professzorai és hallgatói a kiképzési tervek szerint végzik munkájukat — hangozt a jelentés.

Az igazgató irodájából felhívtam Elenát.

— Szia, édes — csilingelt a hangja. — Holnapra légy szíves hozd magaddal arról a vén, kövér hólyagról szóló dossziédát is. Tudod, akinek megmenttetted az életét, amikor legutóbb itt járt.

— Rendben, Elena elvtársnő!

Tudta, hogy megértettem, Golda Meirre gondol.

— És azt a vén szatyrot se felejtsd el. — Ez Mauremé volt.

— Az aktatáskámban van, — válaszoltam.

— Remek. Viszlát holnap.

Mielőtt elindultam volna Olcescuval megnézni a „szajrét”. Felhívtam Popot, hogy másnap reggelre készítse ki Golda Meir dossziéját. Meir nem hasonlított Elenára. Szerénységét és aszketikus életmódját sehogyan sem tudta Elena megérteni, de őszinte csodálattal adózott annak, hogy Meir megszerezte a legfőbb hatalmat Izraelben. Mióta Elena 1973-ban, Argentínában találkozott Isabel Perónnal, mindig elbűvölték a női politikai vezetők. Amikor Isabel hatalomra került, egyszer hallottam, amint Elena, mintha magában beszélne, ezeket a szavakat mormolja:

— Ha egy kurva egy caracasi éjszakai bárból meg tudta csinálni, akkor egy tudományos karriert befutott nő miért ne tudná?

A LOPOTT TANK TESZTELÉSE

— Majdnem mindent kipakoltam a dobozokból és asztalokra tettem a ka-tonai múzeumban — tájékoztatott Olcescu, amikor végre összefutottunk.

A katonai múzeumban megtalálható volt, ami a NATO katonai erejével volt kapcsolatban, a nyugati gépek és repülőgép-anyahajók kicsinyített és gyermek-játékként árusított modelljeitől kezdve a legújabb keletű nehézfegyverzetig, amit a DIE képes volt megszerezni.

A múzeum legnagyobb helyisége most asztalokkal volt telezsúfolva, ame-lyet Olcescu pedáns rendben helyezett el. Többtucatnyi nyugatnémet, belga, francia, angol, japán és amerikai gyártmányú kézfegyver, puska, géppisztoly és géppuska feküdt rajtuk, amelyeket „Anetté” ládájából rakott ki. A fegyverek jó része persze Izraelből származott. Más asztalok infravörös és más fényerősítő berendezésekkel voltak telerakva, amelyeket éjszakai gyalogsági, tüzérségi és páncélos hadműveletek során használtak. Egy éjszakai célzóberendezéssel fel-szerelt mesterlövész-puska is szerepelt a leltárban. Ceausescu akart egy ilyen-t, mert amikor kora hajnalban vadászott, a medvék még kint voltak, de nem lehe-tett látni őket a sötétben. Az egyik sarokban amerikai mozgatható radarberen-dezés volt látható, másikkban amerikai lézeres célzókészülék tankok számára. A következő szobában egy teljes komputerizált tüzérségi parancsnoki központot raktak szét.

— A tankkal a lőtér mellé álltunk be — válaszolta kérdő tekintetemre Olcescu. — Kívül még tiszta vér volt, — *nem* adják egykönnyen! De lemostuk, és most csillog-villog. Lehet, hogy ilyen keres az Elvtárs, hogy exportálja a har-madik világba: középmezőre, gyors, és a melegebb éghajlatra építették.

A tank még valóban „meleg volt”, ahogy „Anetté” mondta. Belsejének az alján egy szemüveg hevert, amelyet nyilván akkor veszített el az irányzó, ami-kor megölték. A polcon egy kesztyű feküdt: a párja talán a kezén maradt. A gép-puska töltött volt, s a szalag is tele volt tölténnyel. Beindítottam a motort, s elkezdtem vele körbefurikázni. Sokkal gyorsabban ment, mint gondoltam volna. Babráltam valamit az ágyúval is, de nem jöttem rá a szerkezet nyitjára.

— Hívjátok ide a műszakiakat! — adtam ki a parancsot, miközben kikap-csoltam a motort.

Az igazgatói irodában sör és szendvics várt rám. Épp mielőtt távoztam vol-na, lóhola utolért a műszaki. Fehér volt, mint a fal.

— Az ágyú csövében is volt egy lövedék — jelentette.

Fél tíz előtt Ceausescu rezidenciáján voltam. Kint tartózkodott a kertben, és gyors tempóban járta a törpe lámpákkal megvilágított kerti ösvényeket. Csatlakoztam hozzá és jelentettem neki mindent, amit megtudtam.

— Nagyon jó. „Anetté” keményen dolgozik. Mindenért visszafizet a fickó, amit csak tettem érte. — Ceausescunak a konspiráció a vérében van. — Ami-

kor visszajövünk Amerikából, állíts össze egy fegyverbemutatót. Egyik oldalon legyen minden olyan fegyver, amit mi állítottunk eld a műszaki hírszerzésre alapozva. A másik oldalra „Anetté” mintadarabjait rakjátok, és azokat, amelyeket még nem használtunk az új fegyverek kikísérletezésére. Így el tudjuk dönteni, hogy mire összpontosítsunk. El kell fogadtatnunk azt az elvet, hogy a fegyvernek kell első” számú termékünké válnia. Világos?

— Igen, Elvtárs.

— Mikor utazol Washingtonba?

— Jövő hétfőn.

— Állj meg Bonnban és járj utána, nem lehet-e Brandtot valahogy meggyőzni, hogy segítsen Arafatnak. Add át személyes meghívásomat, legyen a vendégem Bukarestben, hátha ez segít.

Hirtelen és látszólag minden ésszerű ok nélkül Ceausescu kitört:

— A zsidó pénz a markába kaparintja Amerikát. Ha nem teszünk ellene valamit, a cionista összeesküvés az egész kapitalista világot a markába fogja kaparintani! Nyomást akarnak rám gyakorolni, hogy engedjem ki a zsidókat Romániából. Ok az én sa-ját ál-lam-pol-gá-ra-im! Nem a-me-ri-kai-ak! — kiáltott fel színpadiasan. Már tudomásomra jutott, hogy aznap délután Ceausescu bizalmas beszélgetésen vett részt a Zsidó Világkongresszus elnökével, Nahum Goldmann-nal.

— Összesküvést szöttek a román függetlenség és személyes tekintélyem ellen. Én nem vehetem fel a harcot nyíltan a cionizmussal, — ez a feladat Ara-fatra és „Anetté”-ra vár. De sokkal több segítséget kell nekik nyújtanunk, mint jelenleg!

Sarkon fordult, és elviharzott a mozi felé. Ceausescu újabb antiszemita kitörése cseppet sem lepett meg. Amint azt Teodore Comantól megtudtam, egy nappal a Tripoliból való visszatértem előtt Ceausescu mind a honvédelmi, mind a belügyminiszternek szigorú utasítást adott ki: minden egyes zsidót, aki vezető pozíciót tölt be a hatalmi apparátusban, ez év végéig titokban el kell mozdítani az állásából. A DIE területéről már 1972-ben eltávolították a zsidókat.

Amikor véget ért a Kojak-film és kigyulladtak a fények, Elena felriadt. Kábultan, álmoságtól puffadt arccal körbebámult, aztán hirtelen megragadta Ceausescu karját és ráncigálni kezdte.

— Gyerünk aludni, Nik!

Késő éjjel volt már, amikor Paraschiv lefékezett a házam előtt, és a lengyel nagykövetség előtt posztoló rendőr pedánsan tisztelgett. Míg a vaskapu zárjával bibelődtem, éreztem, hogy egy szempár figyelő mozdulataimat. Felnéztem a második emeletre, — semmi kétség, ő volt az.

XI. FEJEZET

— No, hadd látom, ki vár itt *rám*, nagy csomó nyalánksággal a hóna alatt — hallottam bentről Elena mézédés, csöppögő hangját.

Kinyitottam az ajtót. Affektált, nyávogó hangon jó reggelt kívánt, — közben kivillantotta ritkás egérfogait és kezét kézcsókra nyújtotta. *Kétrészes*, lila, virágmintás selyemruha volt rajta, s karcsú lába jól mutatott a vadonatúj lila selyemcipőben. Mindez nemrég érkezett Párizsból.

TANÁCSKOZÁS ELENA ELVTÁRSNŐVEL

A péntek délelőttöt mindig Elenával kellett töltenem, hogy ismertessem vele a nomenklatúra elitjének lakásaiban elhelyezett mikrofonok segítségével begyűjtött híreket. Irodájában, amely valamivel kisebb volt, mint Ceausescuc, az íróasztal mögött a Román Kommunista Párt címere díszelgett, s nem Romániáé. Az íróasztallal szemközi falon Ceausescu életnagyságú portréja függött. Az egyik oldalfal mellett könyvespolc állt, rajta Ceausescu *vörös bőrkötésű* munkái és Elena „saját kezűleg” írott, kémiai tárgyú könyvei. Az íróasztalán nem volt más, csak saját aranykeretes fényképe, — sem akták, sem papírlapok. Elena nem szeret olvasni. Az egyetlen kivétel, amit saját szememmel láttam, Iosif aktái voltak. Ezeket szerfölött kedvelte, még akkor is, ha az olvasásukhoz titokban elő kellett vennie a szemüvegét, s ezt nyilvánosan soha nem tette volna meg.

— No, mutasd csak — mondta Elena, miközben megpróbált kényelmesen elhelyezkedni túlmérezetett székében. — Mi újság Violetával?

Violeta a külügyminiszter, Stefan Andrei felesége volt, egy festett baba, kényeskedő fiatal színésznő, aki mindig úgy illegette magát, mintha a színpadon lenne. Nem sokkal azután, hogy Elena néhány éve elrendelte mikrofonos lehallgatását, rögzítettük egy alkalmi szerelmi kalandját. Az eset másik szereplője egy egyetemista volt. Azóta már sokan követték őt, mindig jóképű, atlétatermetű fiatal emberek.

— Nézze meg az ember a kis lotyóját! — tört ki Elena hitetlenkedve az első időkben. — A Párt egyik vezető beosztású emberét adja hozzá férjül, ő meg ka cérkodik, és minden egyes Tarzannak letolja a bugyiját, aki rámosolyog!

A hetvenes évek elején Elena egyszer elmerengt:

— Mit gondolsz, hogy hangzik, amikor Violeta szeretkezik?

A következő héten egy kazettát tettem le Elena asztalára, amit újra és újra lefogatott.

— Hallgasd csak a kis lotyót, aranyoskám — mondta, nehezen lélegezve. — Amikor bejön ide, így pipiskedik, meg úgy affektál, alig lehet a selypítését érteni, a szalagon meg majd beszakad az ember dobhártyája a nagy sikoltozástól.

Ettől a téli naptól fogva mindig volt az aktatáskámban néhány kazetta Vio-letáról. Áprilisban Elena utasítást adott, hogy szereljenek a hátsó szobájába profi lejátészóberendezéseket, s azóta mindig megtartja a Violetáról szóló kazettákat. És másokat is.

— Violetáról nincs új anyagod? — ordított Elena rám meredve. — Meghalt, vagy mi van?

— Kelet-Berlinbe utazott, ahol keletnémet színészekkel lép fel egy koprodukciós előadáson.

Szinte hallottam, hogy áll el Elena lélegzete. Elvörösödött, mogyorószín szemei baljós réssé szűkültek, szája éles, vékony vonallá keskenyedett.

— Na és? Mindegy, hogy Berlinben, vagy Londonban van, akkor is a mi külügyminiszterünk felesége, és tudnunk kell, mit csinál!

Elena szigorúan megparancsolta, hogy Violetát éjjel-nappal figyeljék, függetlenül attól, hogy Romániában tartózkodik-e, vagy sem.

Elena szokásos érdeklődésével lapozott végig a dossziékon. Csak Maurer ragadta meg a figyelmét. Miután befejezte, felvette a „K” telefont.

— Már úgy hiányoztál, kedvesem. Hogy vagy? — bájolgott Elena, miután Murerné beleszólt a kagylóba. — Ó, értem. Hívj vissza, ha elmentek a vendégeitek. Úgy szeretnék már elbeszélgetni veled. Amikor legutóbb találkoztunk, nem tudtunk igazán jól elcsevegni, mert mások is ott voltak. Olyan csinos voltál aznap, kedvesem. Mint egy szűzlány, drágám. Igen, igen. Tele pattanásai. Már nemigen szoktál szexelni, ugye? Hiába, hetvenöt éves korban tényleg nem sok öröme van benne az embernek, ötvenöt? O, nem tudtam...

— Itt van Golda dossziéja is — mondtam, átadva Golda Meir anyagát. — Tegnap este elkérte.

— Add ide. — Megragadta a dossziét. — Meggazdagodott?

— Nem hiszem, hogy érdekelné a pénz.

— Na és Indira? — kérdezte, Gandhi miniszterelnök-asszonyra célozva. — Indira dossziéját is látni akarom. Még mielőtt elutazol Washingtonba.

— Meglesz. És itt van az ön egyesült államokbeli útjának a dossziéja is. Minden benne van a menetrendről.

— Nagy dolog! Egy hetet elpazarolni Miszter és Madám mogyoróra. — Aztán negédes lett a hangja. — No és kapok majd ott valami kis diplomát, drágám?

— Igen, elvtársnő. Az Illinois-i Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjának oklevelét — ajánlottam, hátha ettől megjavul a hangulata.

— Ilii — micsoda? — sikított felpattanva a székeről. — Mit gondolnak, ki vagyok én? Teréz anya? Nekem egy washingtoni akadémia kell. Vagy New York-i. Jobb lesz, ha elragódik ezen Miszter Mogyoró!

Mindent megpróbáltam, hogy elmagyarázzam Elenának, hogy az amerikai elnök nem rendelkezik olyan hatalommal, mint a román — mindez azonban csak olaj volt a tűzre.

— Ne süketelj! Csak nem azt akarod nekem bemesélni, hogy Miszter Mogyoró egy Illímiafrászból való diplomát a fejemhez vághat, de washingtonit nem?! Nem me-gyek Il-li-akárhová, nem, és nem, kész!

— A diplomát Washingtonban, a Blair House-ban adja át önnek az Aka-déma vezetőségének képviselőjében Merdinger professzor — igyekeztem csitítani.

— Ki?

— Emmanuel Merdinger profeszor, Románia szülőtte.

— Na és miért nem az egész vezetőség, drágám? Még soha nem volt és nem is lesz alkalmuk, hogy politikai vezetőt és nemzetközi híru tudóst üdvözljenek egy és ugyanazon asszony személyében. Ne gyerekeskedj, drágám. Az egész vezetőséget akarom.

Hallgatni arany, gondoltam magamban, s visszaemlékeztem a New York-i és washingtoni állomásokról kapott táviratokra, amelyek szerint egész egyszerűen irreális volt az a kívánság, hogy akadémiai rendfokozatot szerezzünk Elenának.

— Nem zsidó véletlenül az a te professzorod? — kérdezte Elena, s az imént negédessé vált hangjából ismét gyanakvás áradt. — Nem zsidó név ez a Merdinger, drágám?

— Merdinger professzor Románia nagy, barátja, Elena elvtársnő.

— Nekünk nincsenek zsidó barátaink. Nem akarom, hogy a diplomámat zsidó ujjak fogdossák össze.

— Ceausescu elvtárs 1972-ben fogadta őt és igen kedvezően nyilatkozott róla — próbáltam kijátszani legjobbnak vélt kártyámat.

— Az politika volt. Most tudományról van szó.

Mindig hasonló vitákat tolytattunk, amikor a DIE-nek — nagy nehézségek árán — sikerült újabb diplomára szert tennie Elena számára. De, ahogy a kezében volt, azonnal el is felejtette, hogy milyen nehezen tudott rávenni a megszerzésére. Egyszer a Fülöp-szigetéről hazafelé tartva a repülőgépen tökéletes naivsággal és ártatlansággal a hangjában bizalmasan hozzám fordult:

— Lehet, hogy nem tudsz róla, drágám: az egyetemük ragaszkodott ahhoz, hogy tiszteletbeli doktorrá fogadjon. Én megpróbáltam visszautasítani, erre tudod mit csináltak? Lehet, hogy kicsik meg sárgák, de a fejüket azt tudják használni. Rávétték Imeldát, hogy csaljon oda. És akkor már nem volt kibúvó. Tün déri egy nő, az biztos.

Csak a DIE manilai kirendeltségének a főnöke és én tudtuk, hogy Ferdinánd Marcos elnök legközelebbi bizalmasának, Fabien Ver tábornoknak a közbenjárása nélkül lehetetlen volt megdolgozni az egyetem vezetőségét. Csak akkor változott meg az álláspontjuk, amikor Ver megígérte, hogy Imelda elkíséri Ele-

nát az ünnepségre, és jelentős adományt fog felajánlani. Egy másik alkalommal, amikor Ázsiából és Dél-Amerikából tértünk haza, ahol Elena — a DIE hathatós anyagi és egyéb erőfeszítéseinek eredményeképpen — tiszteletbeli címek egész garmadát gyűjtötte be, Elena így áradozott a román miniszterelnök feleségének:

— És tudod mi történt, drágám? Mindenütt kiállításokat rendeztek a tudományos munkáimból. Mindenki diplomát akart nekem adni. Végül is be kellett hogy adjam a derekam, drágám. Végső soron vannak bizonyos politikai kötelezettségeim is, nem igaz?

— Van egy hírem is a számodra — mondta Elena, miközben nehézkesen feltápaszkodott a karosszékeből s a könyvespolchoz slattyogott. — Éppen odaát az intézetben írtam az új könyvemet, amikor egy nagyon választékos küllemű úr, egy külföldi, mindenképpen beszélni akart velem. A lipcsei egyetem rektora volt, személyesen!

— Lipcsei vagy darmstadti? — kérdeztem, tudva tudván, hogy a Darmstadti Műszaki Intézet rektorával találkozott. Elenának mindig is gondjai voltak Kelet-és Nyugat-Németország megkülönböztetésével.

— Mindegy. Eljött hozzánk, és tudod, miért? Hogy elhozza a könyvem német fordítását!

A könyvet tudósok és mérnökök egy csoportja írta Elena számára, akik közül Elena jónéhányat még hírből sem ismert. A könyv a DIE műszaki hírszerzése által szolgáltatott információk alapján készült a különféle makromolekulám komponensek szintézis-mechanizmusáról.

Elena egyre csak erről a találkozásról fecsegett, s kezdett gyanúsán izgatottá válni. Végül aztán összeszedte a bátorságát és kibökte:

— Kedvesem, az egész világon annyi és annyi ember hálás nekem a tudományos erőfeszítéseimért. Úgy érzem, hogy azt a tudós elmét, amivel megáldott a sors, nemcsak országunk, hanem az egész emberiség felvirágoztatására kell használnom. Valami olyasmit kellene kitalálnom, ami örökké fog tartani. Mint a tűz, vagy az atomenergia.

Elena arra ösztökölt, hogy erre állítsam rá a DIE egész nyugati műszaki kémhálózatát, amely beszerezett ügynökként dolgozó külföldi tudósok és mérnökök százaiból állt. Információkat akart a Nyugaton épp szabadalmaztatás alatt álló legfontosabb kutatásokról, amelyek közül aztán néhányat kiválasztott és a saját találmányaként szabadalmaztatott Romániában, az első nyugati bejegyeztetést megelőző dátummal. Elena ezeknek a román szabadalmaztatásoknak a segítségével akarta a nemzetközit megszerezni.

— Ez a DIE dolga lesz, amíg a személyes irányításom alá nem vonom a román szabadalmaztatási és szabványügyi rendszert — mondta.

A román sajtó közlései szerint 1984 decemberében Elena lett az elnöke a látszólag jelentéktelen, újonnan létrehozott „Szakrendszeri, szabványügyi, normamegállapító és minőségellenőrzési tanácsnak.” Mindig is bulldog-makacssággal hajszolta személyes ambícióit.

AZ ALKOTMÁNY MEGSZEGÉSE

Dél volt mire kikerültem Elena irodájából, s felmehettem Luchian egy emelettel feljebb lévő szobájába. Több mint egy éve minden pénteken ott várt rám, Elenával való szokásos heti párharcom után.

— Éppen azon igyekszem — köszöntött Luchian —, hogy jobb számokat hozzak ki kivándorlásügyben a washingtoni tárgyalásaid számára. A németekkel nem állunk olyan rosszul, az Elvtárs erre az éve 10 000 főt engedélyezett. De a zsidók miatt főhet a fejed. Az elvtárs csak 1200-at hagyott jóvá egész 1978-ra, és az első negyedévben egy darabbal sem lesz több háromszáznál.

Mint a Nemzeti Útlevel- és Vízumügyi Bizottság titkára, Luchian volt a kivándorlásszakértő. Tisztelet övezte hihetetlen pedánsága és adatainak pontossága miatt, amelyre nagyon ügyelt, annak ellenére, hogy mindenfelől állandó nyomás nehezedett rá, hogy csak a kép napos oldalát mutassa.

— Van egy remek történetem is — folytatta Luchian. — Tegnap felhívtam Postelnicut, és mondtam neki, hogy jöjjön át, dolgozzuk ki együtt a rendeletet. Mióta megy a hegy Mohamedhez? — kérdezte és lecsapta a kagylót. Nem hittem a fülemnek. Misu Buzanban mindig az autóig kísért, körbeugrált, azt se tudta, hogy hova legyen nagy szolgálatkészségében. Persze azonnal átugrottam az irodájába, megnézni, mi az ördög baja van. Tudod mit mondott? — Mostantól fogva csak akkor gyere ide, ha én hívlak. Holnap reggel legyél itt a kész rendelettel, mert nyolckor a miniszterelnökkel villásreggelizek. Fel tudod ezt fogni?

— Vigyázz, Luchian. Ő lesz a főnököd.

— Inkább lennék pincér egy koszos restiben, mint az ő beosztottja. — Hatalmas tenyerével az asztalra csapott. — Egész éjjel dolgoztam, és ma reggel, pontban hétkor letettem a dossziét az asztalára. Még csak bele sem lapozott. Tízkor visszahívott és azt mondta, hogy nagy zagyvaság az egész. Röviden azt akarta, hogy vegyem bele a DGTO és más biztonsági egységek nevét, pedig eddig ezt szigorúan bizalmasan kezeltük.

— Egy nyilvános rendeletbe?

— Mondtam neki, hogy nyilvános rendeletben nem szerepelhet olyasmi, ami ellentmond az Alkotmánynak, és hogy az a megfogalmazás, amit ő akar, iszonyatosan felbőszítené az Elvtársat. Tudod, mit válaszol? Hogy az Elvtárs most úgylis túlságosan elfoglalt ahhoz, hogy elolvassa, és csak aláírja majd. Szegény hülye. Göze sincs arról, hogy milyen az Elvtárs.

Luchian egy pillanatra megállt, majd így folytatta:

— Én megpróbáltam, Misu. Megpróbáltam segíteni Postelnicun, mint bárárt a barátom. Ahogy csak tőlem tellett. Találd ki, mi volt a reakciója. — Menj haza, elvtárs, írd meg a rendeletet, úgy, ahogy elmondtam, tedd bele egy lepecsételt borítékba, és gondoskodj róla, hogy még ma este nyolcra az íróasztal-

lomon legyen. — Hát még a legvadabb álmaidban sem gondolhatsz arra, hogy a DGTO funkciót papírra vessük, nem igaz?

A mindig hüvös és megfontolt Luchin most ideges volt, egészen belevörösödött.

— Mindig is éltem a gyanúperrel — mondta —, de most *mái* biztos vagyok benne, hogy Diaconescu tábornok, az a vén róka van az egész dolog mögött.

Luchian a DGTO főnökére, Ovidiu Diaconescu tábornokra gondolt.

— Mindig csak azt leste, hogy mikor csípheti el az Elvtárs aláírását valami olyan dokumentumon, ami a levélcenzúrát és a telefonlehallgatást hagyja jóvá. Ő és több ezer tisztje olyan munkát végeznek, ami ellentmond az Alkotmánynak, és egyetlen egy papírfecni sem tanúskodik igazi céljaikról, ezt jól tudom. Ha ez egyszer a Szabad Európán keresztül, vagy bárhol máshol kiszivárog, Diaconescu rettenetes nagy szarban lesz.

Luchian kikísért a főbejárathoz.

— Ne felejtsd el — szölt még utánam —, holnap este. Nálam. Opreával és Voicuval.

BARÁTI LEVELEK VER TÁBORNOKTÓL

— Az irodámba — utasítottam a sofőromet.

Néhány perccel később Paraschi csökkentette a sebességet, ahogy elhaladtunk az Egyesült Államok nagykövetsége előtt, s így a nagykövetség épületének a közvetlen közelében lévő DIE főhadiszállás kovácsoltvas kapuja automatikusan kinyílt, s utat engedett nekünk. Egy tekintélyt parancsoló szürke hivatali épület előtt álltunk meg. Néhány lépcső vezetett fel a régimódi üvegajtóig, amelyen belül mindent zárva tartottak, és belső televízión keresztül figyeltek. A nyugati hitelkártyákhoz hasonlatos műanyag mágneses kártyám, amelynek egyik oldalán bonyolult mágneses ábra volt, a másikon pedig „Mihail Podeanu” aláírás, — ez volt a fedőnevem —, működésbe hozott egy hatalmas vas forgóajtót, az épület egyetlen bejáratát. (A többi háromezer DIE-tiszt kártyáján is az én kezemtől származott az aláírás).

A lift a DIE-tisztek számára a forgóajtótól balra helyezkedett el. Jobbra egy vörös futószőnyeggel borított, a DIE főnöke és annak helyettese számára fenntartott széles lépcső vezetett fel a harmadik emeletre. Az ügyeletes tiszt vigyázz-lépésben egy méternyire megközelített és leadta a rituális jelentést: — Tábornok elvtárs Victor Dobrin ezredes, a Külföldi Felderítési Osztály ügyeletes tisztje jelentkezem, szolgálati időm alatt rendkívüli esemény nem történt.

Igazi nevén Victor Daisának hívták, de a román kémszervezet minden tagjának megvolt a maga fedőneve, amelyet a főhadiszálláson, vagy munka közben használt, s így igazi kilétét még munkatársai sem tudták. Külföldön azonban a tisztek általában a saját nevüket használták.

Amikor kinyitottam a lépcsőházzal szemben elhelyezkedő ajtót, Vasile Pop ezredes, a fősegédtisztem és helyettese, Popescu százados, mintha rugó lökte volna őket ki, úgy ugrottak fel. Közös szobájuk különleges telefonokkal, rádió-adóvevőkkel volt telezsúfolva.

— Itt vannak a tábornok elvtárs táviratai — mondta Pop —, és itt van a mai napi diplomáciai küldemény is az ön számára. Van benne egy különlegesen bizalmas Tel Aviv-i jelentés, tábornok. Ezt a borítékot és ezt a kartondobozt pedig személyesen önnek címezték Manilából. Mindkettőn rajta van a Fülöp-szigetek elnökének pecsétje.

A Tel-Aviv-i jelentést annak a kriptológus csoportnak a vezetője írta, akit néhány hónappal azelőtt küldtünk oda. Arról számolt be, hogy megfejtették azt az izraeli kódot, amelyet a román nagykövetség és személyzetének a megfigyeléséhez használtak, s az állomás most dezinformációs akciókat bonyolít. A ma-nilai boríték Ver tábornok egy újabb baráti levelét tartalmazta, amely, mint rendesen, most is az együtt töltött napok felidézésével kezdődött. Most közös repü-lőutunkról írt a bataani amerikai emlékműhöz. A levél lényege mindazonáltal egy meghívás volt: töltsen a szabadságomat az ő vendégeként a Malacanang Palotában. A borítékban találtam egy fényképet is, amely Imelda saját kezű aláírását viselte, s őt, engem és Elenát ábrázolt, amint kart karba öltve sétálunk a Malacanang Palotában. A kartondoboz egy halványkék, selyem repülőstiszti egyenruhát rejtett, amely pontos mása volt annak, amit Ver és én viseltünk bataani repülőutunk során.

Először 1975 telén találkoztam Ver tábornokkal, amikor Ceausescu hivatalos látogatásának előkészítésére utaztam Manilába. Odaérkeztemkor a DIE kirendeltségének a főnöke — aki egyben a chargés d'affaires is volt —, azzal fogadott, hogy a DIE Bukarestből érkezett műszaki csapata a román nagykövetség minden szobájában lehallgatókészüléket fedezett fel, és épp az imént érkeztek utasítások Bukarestből, hogy magának Marcos elnöknek említsem meg az ügyet, mégpedig a lehető leghamarabb.

Másnap találkozóm során Marcossal, amelyen részt vett Ver is, néhány mikrofont az íróasztalára helyeztem, és egy tiltakozó jegyzéket olvastam fel neki. Ezután Marcos egy-két percig suttozott valamit Vérrrel, majd kijelentette, hogy a mikrofonokat az amerikai CIA építette be.

— Ők csinálnak ilyesmit. Az egész Fülöp-szigeteken egy lélek *sem* beszél románul — mondta Marcos, és megkért, hogy adjam át személyes bocsánatké. rését barátjának, Ceausescunak. — Ver tábornok majd részletesen ismerteti ön nel az ügyet.

És Ver tényleg ismertette a részleteket. Aznap este rávett, hogy a palotában vacsorázzak. Majdnem végig ő beszélt, főként azokról a titkos megállapodásokról, amiket a Fülöp-szigeteknek alá kellett írniuk az Egyesült Államok kormányával, annak érdekében, hogy pénzügyi segítséget kapjanak. Különös részletességgel számolt be a CIA Fülöp-szigeteki akcióiról. Aznap este többet

megtudtam a CIA-ról, mint addig egész életemben, s a megjegyzések nem éppen hízelgő természetűek voltak.

Éjfél után keveredtem vissza a palotai szobámba. Két, majdnem meztelen, csinos lány hancúrozott az ágyamban — rám vártak. Hívtam a charges d'af-faires-t, és egy szállodába vittem magam. Amikor másnap reggel lementem az előcsarnokba, ott találtam Vert. Ettől a naptól fogva mindig végtelenül barátságos volt velem. További Fülöp-szigeteki tartózkodásom során végig velem maradt, s a program, amit Ceausescu hivatalos látogatására összeállított, nemcsak hogy zökkenőmentesen zajlott le, de felülmúlt minden várakozást. A két Ceausescu hangulatára a látogatás során döntő befolyással volt, hogy Vert mesés ajándékok és magas kitüntetések átadására vette rá Imelda és Ferdinánd Marcost, illetve tiszteletbeli diplomákat szerzett Elena gyűjteménye számára.

Amikor áprilisban Ceausescuékkal ismét a Fülöp-szigeteken jártam, Vert ismét mindent megpróbált, hogy sikeressé tegye a találkozót. A látogatás vége felé azonban túlbuzgóságában kis híján túllőtt a célon. Reggelit szervezett a Marcos házaspár jachtján Ceausescuék számára, amely egy napon és egy éjszakán át tartó mulatozásba csapott át, színházi előadásokkal, zenével, táncsal, társasjátékkal, tűzijátékkal, étel- és italhegyekkel fűszerezve, sőt, Imelda még egy fél-sztriptízt is bemutatott. Ceausescu tényleg le volt nyűgözve, de Elena minden egyes alkalomkor, amikor Imelda új ruhában tűnt fel a parancsnoki hídon, hisztérikus görcsöt kapott, hogy ott kell ülnie végig, ugyanabban a ruhában.

Ezután a látogatás után csak egyszer találkoztam Vérrel, de minden hónapban barátságos hangú levelet kaptam tőle —, és soha nem mulasztottam el a választást.

„BILLY CARTERTKELL BESZERVEZNÜNK”

Már hat óra is elmúlt, amikor Pop visszatért az irodámba.

— Az Elvtárs az imént távozott az irodájából, és az autójából rádión azt az üzenetet küldte, hogy keressem fel otthon.

Ceausescu rezidenciáján a tiszt azt jelentette, hogy az elnök a rózsakertjében vár rám.

— Mi újság? — kérdezte Ceausescu. Válaszra sem várva, folytatta: — A Carter családról szóló dossziében azt olvastam, hogy Billy, a bátyja, amolyan bővérű, megvesztegethető alak, aki szeret gyorsan nagy pénzeket leakasztani.

Ceausescu agyába befészkelte magát a gondolat, hogy Billy Carterből olyan ügynököt kell faragnunk, aki a mi érdekeinkben veti latba befolyását.

— A DIE-nek van egy olyan embere, aki pozíciójánál fogva üzleti kapcsolatba tud vele lépni. Nem véletlenül az a libériai fickó az, akinek export import cége van Londonban, amelyet a bátyja igazgat?

— De igen, Elvtárs.

Ceausescu megállt, megfogta a zakóm egyik gombját, mélyen a szemembe nézett, és konspirációs hangnemben folytatta:

— Be kell szerveznünk Billy Cartert, mégpedig „idegen lobogó” alatt!

Ceausescu utasítást adott arra, hogy a libériai tegye meg Bilyt cége hiva talos észak- és délamerikai képviselőjévé, és bőségesen fizesse meg.

— A készpénzt mi szolgáltatjuk. Gomboljon csak le rólunk egy kis pénzt Billy, érezze meg az ízt, aztán pedig — hamm! Tudomására hozzuk, hogy nem brit vagy libériai pénzt vágott zsebre, hanem a miénket — és már be is van szervezve! Sietnünk kell, nehogy valaki más lecsapjon rá az orrunk előtt.

Ceausescu elengedte a gombomat, és ismét elindult, miközben mereven lengette karjait.

— Emlékszel a sah bátyjára? — folytatta. — Akkor szúrtam ki magamnak, amikor Iránban jártunk, és megtettük az iráni olajimportunk képviselőjének. Aztán százalékot adtunk neki az iráni román export után. Aztán meg — hamm!, már be is van szervezve, és a kezünkől eszik. Érdekelnek az irániak amerikai, szovjet vagy izraeli kapcsolatai? Ki ismerhetné jobban, mint a sah és a bátyja? A hadseregükről akarsz megtudni valamit, vagy a Savakról? A sah bátyja a főparancsnok. Valamit el akarunk adni Iránban és a legkedvezőbb árajánlatot kell tennünk? A sah bátyja szépen ideadja az összes érdekelt cég lepecsételt árajánlatait, titokban kinyitjuk, másolatot készítünk, aztán — hamm! öt dollárral olcsóbb ajánlatot teszek, és máris az ölembe hull egy traktorgyár építése például. És mi van akkor, ha tíz százalékot ki kell fizetnem a sah bátyjának? Mit számít nekem kétfélmillió dollár? Az egy tizede a traktorok értékének, amit évente legyártunk és eladunk Iránban. Persze fizetsz neki még kétfélmilliót, mert mozdonyokat is segít eladni, aztán fizetsz a vasúti kocsikért, meg a geológiai kutatóberendezésekért, meg minden másért, de még így is nagyon sok pénzt keresünk az ügyön. Tíz vagy tizenöt millió dollár évente a svájci bankszámlájára éppen elég ahhoz, hogy gusztust csináljunk neki még többhöz. Nem így van?

— De igen, Elvtárs. Pontosan.

— Vagy vegyük Rifaat Asszadot. Hafez legjobb barátai egyike. Még csak gondolni sem merek arra, hogy beszervezzük. De a fivére már egészen más ügy. Egy szíriai látogatásom során találkoztam vele. Ugyanazt a forgatókönyvet alkalmaztuk, mint a Sah bátyjával, és most Rifaat is a kezünkől eszik. Jól jövedelmező szíria exportra van szükségünk? Rifaat majd gondoskodik róla, mert ismeri a dollárjaim ízt, és egyre többet és többet akar belőlük a svájci bankszámlájára. Most már a mi emberünk. Szükségem van egy rejtett csatornára titkos politikai kapcsolatokhoz? Ahhoz például, hogy tájékoztassam Hafezt a Carter elnökkel való jövőbeni megbeszéléseimről? Vagy valakit el akarok tüntetni Nyugaton? Rifaat majd gondoskodik róla. Most már nem bírná ki a pénzem nélkül.

Ceausescu elhallgatott, s kezének egy mozdulatával pontot tett a tiráda végére.

— A nem-kommunista világgal való kapcsolatainkban a megfelelő ráhatás nélküli politika annyit ér, mint a marxizmus Lenin nélkül. Senkitől ne számíts semmire, amíg meg nem kened!

GYILKOSSÁG PARANCSRA

Ceausescu csendesen sétált tovább egy ideig. Aztán megkérdezte: — Mi újság?

Most választ is várt.

— Van egy kis probléma Stannal.

— Miféle probléma? — kérdezte, és hirtelen rámpillantott. Nicolae Stan tábornok a Securitate V. Ügyosztályának a főnöke volt, azé, amelyik Ceausescu biztonságáért volt felelős.

— Stan nővérének a férje egy olyan pártfunkcionárius, akit a DIE titkos ügynöknek képezett ki izraeli feladatokra.

— Nem is tudtam, hogy Startnak vannak zsidó rokonai.

— A sógora Schwarzról Negrura változtatta a nevét.

— Küldjétek ki „X., tisztnék, titokban működjön együtt az Izraeli Kommunista Párttal.

— A gond csak az, hogy amikor Stan meghallotta a dolgot, hivatalosan kérte a belügyminisztert, hogy fújja le az operációt. Coman meg is tette, de Neg-ru és Stan nővére most magánszemélyként akarnak Izraelbe menni.

— Micsoda-a-a-a?

— Valahogyan az izraeli nagykövetség tudomására hozták, hogy Stan hogyan vonatta vissza a kiutazási engedélyüket. Negru írt egy levelet a SZER-nek is, amelyben arra kéri önt, hogy engedélyezze a kivándorlásukat Izraelbe, mivel ez emberi jog.

— R-R-Radu! M-m-mondd meg C-C-Comannak, hogy „R-Radu” nekik! T-Tartóztassák le ő-öket n-néhány órára, és a-adjanak „R-Radut” n-nekik! — üvöltötte kétségbeesetten, nyáladzó szájjal, amint mozdulatlanra meredt az ösvény közepén. — Ez á-árulás, és az á-á-árulókat m-meg kell ö-ölni — mi-mindent egytől e-egyig! La-laposra v-v-verni ő-öket és m-megölni, mint egy ku-kutyát, mi-mielőtt pu-pu-publikálnának bá-bármit! — Bár csípős volt az este, a homlokán mégis izzadságcseppek kezdtek gyöngyözni.

Ceausescu semmitől sem félt jobban, mint az átállásoktól. Nem az információk kiszivárgását tekinti a legártalmasabbnak. Akárcsak más vezetők a szovjet blokkban, a lényegesen komolyabb következményeket ó is annak a ténynek a hosszú távú hatásaiban látja, hogy egyik legbizalmasabb tisztje Nyugatra menekülhet és világgá kürtöli, hogy milyen is az igazi kommunizmus. Emlékszem,

hogy azok az információk, amelyeket az 1969-ben Franciaországba szökött román hírszerzőtízt, Ion Iacobescu mondott el a CIA-nak, fontos román ügynökök letartóztatásához vezettek a NATO-n és a francia kormányon belül. De ennek az átállásnak az igazi haszna a Nyugat számára messze túlnőtt mindezen. Franciaországban megjelent egy könyv az esetről, továbbá a francia biztonsági szolgálat ügyes lépéssel annyira aláaknázták Bukarest hitelét, hogy Romániának még kilenc évvel később sem sikerült egyetlen ügynököt sem beszervezni a NATO-n, vagy a francia kormányon belül. Constantin Dumitrachescunak, a Tel Aviv-i kirendeltség főnökének 1972-es Amerikába szökése, amelyet olyan csodálatra méltóan használtak ki az izraeliek, annyi kárt okozott a DIE presztízisének, hogy a rákövetkező hat év során egyetlen ottani ügynökre sem sikerült szert tennie.

Egy darabig csendben lépkedtem Ceausescu mellett. Amikor ismét megszólalt nyugodt volt a hangja.

— Minden árulót nyom nélkül kell megölnünk. A Maffiózó már elutazott Amerikába?

— Félix?

— Igen.

— El, egy héttel ezelőtt. — A Maffiózó egy, a maffiában tevékenykedő amerikai állampolgár volt, akit beszervezett a DIE, és a „Félix” fedőnevet adta neki.

— ölesd meg vele Rautát. Túl nagy lármát csap Washingtonban mostanában. Ő az első, akinek meg kell halnia. Aztán Goma. Aztán robbantasd fel vele a Szabad Európát.

Constantin Rauta a DIE egyik mérnöke volt, és minden jel arra utalt, hogy miután Amerikába szökött, megpróbált híveket toborozni a Kongresszusban, hogy kieszközölje felesége és lánya kiadatását Romániából.

Miután Ceausescu kiadta ezeket a parancsokat, szokásához híven apró részletekbe menő gyakorlati utasításokkal látott el rájuk vonatkozóan. Végül az egyik testőr szakította félbe, akit Elena küldött, hogy vacsorázni hívja.

— Mikor utazol el Washingtonba, Pacea?

— Még nincs vízumom.

— Sürgesd meg őket. Szükségem van rád odaát. Kint csendes, hűvös idő volt.

— Hová vihetem a tábornokot? — kérdezte Paraschiv.

— A Pescarusba. — A Pescarus egy festői, tóparti vendéglő volt közel Ceausescu rezidenciájához, amelyet kizárólag a DIE és a Securitate üzemeltetett, mivel nagyon vonzotta a nyugati turistákat.

Vacsora közben Ceausescu gondoltam. A hatalom birtokosaként eltöltött tizenhárom esztendő után szó szerint úgy tekintett Romániára, mintha az ő és a családja tulajdonát képzelte volna. Felesége, Elena csillaga felfelé ívelt, áldása nélkül senki sem kaphatott magas- vagy középszintű vezetői beosztást.

Ceauscscu fivérei: Ili, Nicolac és Ion a fegyveres erőket, a DIE-t és a mezőgazdaságot tartották ellenőrzésük alatt. Elcna bátyja a Szakszervezetek Országos Szövetségét irányította, ami Románia valamennyi dolgozóját magába foglalta. Fiuk, Nicu a Kommunista Ifjúsági Szövetség feje volt. És ez csak a kezdet. Egyetlen kormányzati rendszer sem

kedvez jobban a nepotizmusnak, mint a kommunista.

Épp a desszerthez értem, amikor megjelent a sofőröm, szemmel láthatóan izgatottan.

— Most érkezett egy rádióüzenet, hogy azonnal jelentkezzen zéró-cgynél!

Ceausescu úgy járkált körbe-körbe az irodájában, mint egy ketrecbe zárt oroszlán.

— Nem akarom, hogy Rautát a washingtoni látogatásom előtt tegyék el láb alól. Sem Gomát. Utána kell őket eltaposni, a Szabad Európával együtt. Világos?

— Igen, Elvtárs.

— Ez minden mára.

A Ceausescu-rezidncnia bejáratánál az ügyetlcis tiszt némán kinyitotta előttem az ajtót és tisztelgett.

— Az irodámba — mondtam Paraschivnak.

XII. FEJEZET

Reggel hét óra sem volt, amikor Iosif megérkezett. Ruhája gyűrött volt, arca hamuszínű és beesett, szeme dagadt az álmatlanságtól.

OLGA TELJES TESTI VALÓJÁBAN

— Hoztam egy filmet a tábornok elvtársnak — mondta Iosif fáradt hangon, s aktatáskájából nagy tekercs 16 mm-es filmet vett elő. Amikor a hátsó szobában beindítottuk a vetítőt, a vásznon feltűnt Olga teljes testi valójában. Épp kilépett a szállodából aznap kora reggel. Bár már nem volt fiatal, vonzó, apró termetű nő volt, játékosan himbálózó, szőke lófarokkal és érzéken ringatózó csípővel.

A rejtett kamera kitartóan követte Olgát egész nap, s a film ebből mutatott részleteket. Sétált, villamosra szállt, taxiba ült, múzeumokba és boltokba ment, s közben végig igyekezett nagyon lezserül viselkedni. Ahogy megpróbálta lerázni feltételezett követőit, észrevettem a szovjet hírszerzés iskolájának hatását.

A filmen feltüntetett óra szerint Olga néhány perccel nyolc előtt lépett a Li-do étterembe. Kiszemelt magának egy homályos sarkot, ahonnan jól szemmel tarthatta a bejáratot. Fél kilenc után egy férfi lépett hozzá, gyengéden megcsókolta a kezét és leült. A rejtett kamera szemből mutatta Olgát, a férfinak csak a hátát láttuk. Termete körülbelül az enyémmek felelt meg, mozdulatai és a viselkedése ismerősnek tűnt. Olga az egykor együtt töltött csodás napokat és szenvedélyes éjszakákat idézte fel, s közben egyre jobban olvadozott. Először az egyik, majd mindkét lábával manőverezni kezdett az asztal alatt.

Olga most arról beszélt, hogy már nem a Szovjet Katonai Akadémián tanít, hanem a Külügyminisztériumban van állása. Épp most nevezték ki a szófiai szovjet nagykövetségre, néhány héten belül áll munkába. Megint rendszeresen találkozhatnának a hétvégeken, de nem akar telefonálni a férfinak, ez nem lenne bölcs dolog. De egy, a bukaresti nagykövetségükön dolgozó régés-régi barátja felléphet közvetítőként.

— Meg fogod ismerni. Jó barátod volt. Megkértem, tízre legyen itt, úgy hogy akár meg is állapodhatnak valamiben. — Olga még azt is közölte, hogy holnap reggel el kell utaznia a szovjet turistacsoporttal.

Mikor Olga barátja megérkezett, a filmen az óra pontosan tízet mutatott. A román férfi felállt, és kezét rázott vele.

— A hétszentségit! — szaladt ki a számon halkan.

A kamera közeli képre váltott, s amikor megpillantottam az oly ismerős, szélesen mosolygó arcot, lelki szemeim előtt megjelent ugyanez az arc, ugyanez a fej, amint „tűkörtőjásoktól” súlyos tányérsapkát visel. Láttam magam előtt, amint az augusztus 23-ai nemzeti ünnep alkalmából rendezett díszszemlén, a Sztálin téren egy szovjet gyármányú nyitott GAZ-ban egyik katonai alakulattól a másikig hajt, s fogadja tiszteleadásukat, majd megáll a dísztribün előtt, s hangosan jelentést tesz: — Ceausescu Elvtárs, a Román Kommunista Párt főtitkára, a Román Szocialista Köztársaság elnöke, Nicolae Militaru altábornagy, az augusztus 23-ai díszszemle parancsnoka jelentkezem.

Újra beindítottam a vetítőt. A közeli kép ismét távolodott. Militaru kellemesen meglepeUnek látszott, s barátságosan kezét rázott az újonnan érkezett férfivel. Azonnal azokra a napokra terelődött a szó, amikor még mindketten a Szovjet Katonai Akadémia hallgatói voltak. A szovjetek „Ványát”, épp most nevezték ki Bukarestbe.

— Igen — mondta —, mint katonai attasé vagyok itt. És minden okunk megvan rá, hogy időről időre találkozunk.

Militaru megadta közvetlen telefonszámát az irodában:

— Nem kell majd a vezérkari főnökömmel bajlódnod. Ha én nem vagyok ott, senki nem veszi fel a kagylót.

Még egy kör konyakot rendeltek.

— Ha Olga megint Bukarestbe jön — mondta Ványa —, fel foglak hívni. Ahogy felveszed a telefont, én leteszem. Aztán visszahívlak, és egyet hagyom csörögni. Ha Olga a Fekete-tengerre megy, akkor kettőt. Militarunak és Olgának elő kell majd készíteniük a találkozókat.

Már talpon voltak, s menni készültek, mikor Ványa úgy tett, mintha *még* egy utolsó gondolata támadt volna:

— Meg tudnál nekem tenni egy szívességet? Pusztán baráti alapon. Óriási segítség lenne számomra, ha kölcsön tudnád adni a vezérkar telefonkönyvét. Teljesen új vagyok itt, nem ismerek senkit.

Militaru cipőorrának intenzív tanulmányozásába mélyedt.

— Felteszem, tudod, hogy tilos róla xerox-másolatot készíteni?

— Csak két-három órára lenne rá szükségem, amíg átnézem azokat az osztályokat és embereket, akikkel együtt kell majd dolgoznom. Becsületszavamra!

Végül is megegyeztek abban, hogy hétfőn Ványa hivatalosan kéri Militarut, hogy fogadja, aki talál rá módot, hogy néhány percre egyedül maradjanak az irodában, s ezalatt a telefonkönyvet Ványa aktatáskájába csúsztatja.

— Még aznap este bedobhatom a postaládádba — javasolta Ványa.

— Rendben. Itt a névjegyem, a címem rajta van — mondta Militaru, ahogy elindultak a kijárat felé.

Iosif itt megállította a vetítőt.

— Még van egy jó csomó filmem, de az már érdektelen. Militaru tábornok és Olga együtt távoztak a tábornok kocsján. Az éjszakát egy kis motelben

töltötték a brassói országút mentén. Óriási szerencsém volt. Ásványvizet rendeltek, és egy jégcsvödörben küldhettem be, természetesen egy olyan kerámiaedényben, amelybe leadó készüléket építettünk. Iosif három kazettát tett le az asztalra.

— Egész álló éjszaka szeretkeztek. Elena elvtársnőt biztosan érdekli majd. A lehallgató központ főnöke azt mondta, hogy ő még ilyen szexi kazettát életében nem hallott. Pedig ő aztán már hallott egyet s mászt!

Iosif aztán elmondta, hogy Militaru és Olga távozása után Ványa a pályaudvarra ment és épp elkapta a brassói vonatot. Rögtön azután, hogy megérkezett, átszállt a vissza, Bukarestbe menő vonatra, amiről Ploestiben leszállt. Ott a szovjet nagykövetség egy autója várt rá, soföröstől.

— A fiúk egész végig fényképezték — mondta Iosif. — Túl sokat nem tudunk róla. Csak most érkezett. De ez a vonatos trükk tipikusan a GRU-ra vall. Napnál is világosabb, hogy a szovjet katonai felderítés akciójáról van szó.

Nicolac Militaru 1969 óta volt tagja az RKP Központi Bizottságának, s 1970 óta a Bukaresti Katonai Körzet parancsokának tisztet töltötte be. Fivére, Aldea arlamenti képviselő és szintén KB-tag volt. Nicolac Militarut Csehszlovákia szovjet megszállását követően maga Ceausescu szemelte ki a Bukaresti Katonai Körzet parancsnokának posztjára, s olyanmíra elégedett volt munkájával, hogy éppen ezelőtt az eset előzt egy héttel határozta cl, hogy előlépteti honvédelmi miniszterhelyettségé. A kinevezést Militarunak Ceausescu washingtoni útja előzt kellett volna megkapnia.

A SERB-ÜGY

— Az egész a Scrb-ügy megismétlődése. Szinte az utolsó részletekig

— megegyezik vele — mondta Iosif.

— Mik a különbségek?

Ismertem Scrb tábornok esetét, de mivel a nyomozást a Securitata IV. Ügyosztálya, a katonai kémclhárítással foglalkozó részleg indította cl, a pontos részletekkel nem voltam egészen tisztában.

— Lássuk csak. Akárcsak Militaru, Serb is a Szovjetnuióban járt katonai főiskolára. Romániában szintén a Bukaresti Katonai Helyőrség parancsnokságáig vitte, amikor kapcsolatba lepett vele volt moszkvai barátnöje.

— A nő is turistaként jött?

— Majdnem. Idegenvezetőként érkezett, Nasztaszjának hívtuk.

— És hol zajlott az első „véletlen” találkozás?

— Szintén egy első osztályú vendéglőben. Nagy balszerencsájukre, teszem hozzá. Épp úgy, mint most, akkor is mindent élőben figyeltünk. Nasztaszja azzal hozakodott elő, hogy mint Inturiszt-idegenvezető, rendszeresen jön majd Romániába.

— Bemutatta neki Muszatovot? — A szovjet összekötő tiszt F.A. Muszatov ezredes volt.

— Igen. Pontosan úgy, ahogy most Olga Ványát, a vacsora végén. És azt mondta, hogy majd rajta keresztül értesíti Serbet a látogatásai időpontjáról. Muszatov véletlenül szintén katonai attasé volt.

— Mikor akart először kipróbálni belőle valamit Muszatov?

— Az elején pontosan úgy, ahogy Ványa. A GRU szereti addig ütni a vasat, amíg meleg. Legelső találkozásukkor Nasztaszja a térde közé vette Serb lábait, Muszatov meg valami ártatlanul hangzó titkosított dokumentumot kért Serbtől. Csak át akarta lapozni. Dehogy is másolná le!

— Mit adott át Serb a szovjeteknek?

— Muszatov nem sokat teketóriázott. Azzal az ősrégi dajkamesével jött elő, hogy a doktori értekezését írja, mégpedig egy kelet-európai főváros védelméről, hagyományos fegyverekkel történő NATO-támadás esetén. Bukarestet akarja modellnek felhasználni, és ezért Bukarest védelmi tervei óriási segítséget jelentenének a számára.

— És aztán?

— Amikor Muszatov elkérte a terveket, a IV. Ügyosztály aznap éjjel kivette őket Serb széfjéből és a mindig készenlétben tartott dczinformációs verziót tette a helyükre.

A IV. Ügyosztályhoz tartozik az összes katonai dezinformációs művelet, a fontos katonai objektumok környékén elhelyezett félrevezető közlekedési jelzésekől kezdve a díszszemléken használatos harcjárművek pontatlan jelölésén át, — ez a külföldi katonai attasék megtévesztését szolgálja —, a rafináltabb akciókig bezárólag. Minden egyes alkalomkor, amikor a honvédelmi miniszter fontos katonai tervet nyújt be Ceausescunak, a IV. Ügyosztálynak el kell készíteni a terv dezinformációs változatát is. Pontosan az eredeti tervnek megfelelően kell kinéznie, úgy, hogy ne lehessen tőle megkülönböztetni. Csak a legfontosabb stratégiai és taktikai adatokat változtatják meg rajta, ezzel vezetendő félre az ellenséget, amely esetleg ellophatja. Ezt a Kremlben gerjesztett titkosságparanoiát találóan írta le a legutóbbi találkozásunk alkalmával a KGB elnöke, Jurij Andropov:

— A szovjet blokkban a legszentebbek a katonai titkok, s a legjobb módja, hogy megőrizzük őket: a dezinformáció.

— Serb tehát csak a dczinformációs változatot adta át Muszatovnak? — kérdeztem.

— Igen, Tábornok. Moszvkát a saját fortélyává' csaptuk be. Most azonban a GRU ravaszabbul járt el. Biztosra veszem, hogy a IV. Ügyosztályról senki sem készített dezinformációs változatot a telefonkönyvről.

— Hogyan reagált az Elvtárs a Serb-ügyre?

— Arról jobb nem is beszélni.

— No de mégis.

— Ki akarta csinálni Serbet. De mivel addigra már nyilvánosan bejelentették, hogy Romániában nincsenek politikai foglyok, az Elvtárs úgy döntött, hogy a titoktartásra vonatkozó törvény megsértéséért semlegesíti. A IV. Ügyosztály titokban behatolt a lakására, és bizalmas dokumentumokat rejtett el. Aztán megtalálták, és azonnal letartóztatták.

Ettől a ponttól kezdve a Serb-ügy minden részletét ismertem. A haditörvényszék zárt ajtók mögött a titoktartási törvény megszegéséért megfosztotta rangjától és hét év börtönrre ítélte. A per után néhány nappal Ceausescu egy dezinformációs műveletre adott parancsot, amely azt a pletykát terjesztette, hogy Serb volt az első szovjet blokkbeli tábornok, akit kivégeztek mint szovjet kémeket.

— Ennél aligha találhatunk meggyőzőbb indokot a „Horizont” támogatására Nyugaton! — mondta akkor Ceausescu.

A dezinformációs művelet első eredményei 1972 februárjában jelentkeztek, amikor Nyugaton szárnyra kapott az a híresztelés, hogy Serbet valószínűleg megfosztották tábornoki rangjától. Néhány napon belül a nyugati tömegtájékoztató szervek közölték a hírt, hogy Ion Serb tábornokot letartóztatták és kivégezték, mert katonai információkat szolgáltatott ki a Szovjetuniónak. A dezinformációs művelet egyik mozzanataként a DIE egyik embere, aki a bécsi nagykövetség szóvivőjeként parádézott, nyilvánosan kijelentette, hogy neki csak arról van tudomása, hogy Serbet megfosztották a rangjától, s azokról a jelentésekről, amelyek szerint Serbet, mint szovjet kémeket agyonlőtték, nincs mondanivalója.

Ceausescu úgy rendelkezett, hogy Serb igazi sorsa, amelyet csak egy maroknyian ismerünk egész Romániában, az ország legjobban őrzött titka legyen. Amikor 1976 augusztusában a Brezsnyevvel folytatott békítő tárgyalások után visszatért a Krímből, Ceausescu elrendelte, hogy Serbvel írássanak alá egy megállapodást, hogy hallgatni fog, aztán engedjék el és küldjék ki dolgozni valami istán háta mögötti térszbe. Ahogy gondolatban felidéztem a Serb-ügyet, megpróbáltam kieszelni azt is, milyen eljárást javasoljak Ceausescunak, amikor átnyújtom a Militaru-esetet.

Felvettem a „K” telefont és Manea számát tárcsáztam.

— Szevasz, Professzor. Át kell mennem hozzád. Milyen az időjárás?

— Ha nincs jobb dolgod főnök, akkor magadra vess. Itt most nagy földrengés van. A Richter-skála szerint kilences erősségű. Recseg-ropog minden. Pos-telnicu és Luchian vannak bent. Innen hallom.

— Muszáj felkeresnem az Elvtársat.

— Elena elvtársnő is bent van — folytatta Manea színtelen, egykedvű hangon, ügyet sem vetve okvetetlenkedésemre.

— Azt hiszem, megfogadom a tanácsod, Professzor.

— Ha életben maradok, visszahívlak főnök.

MINTAVÉTEL A LAKOSSÁG KÉZÍRÁSÁRÓL

Tizenegy felé járhatott, amikor Manea visszahívott. — őszinte részvétem főnök. Megint kitört az égháború, és az Elvtárs most rögtön látni akar. Tudod, milyen parancsot adott? Ha nem vagy elérhető közelségben, küldjek érted helikoptert.

— Azonnal ott leszek, Professzor. De az én híreim csak tovább fogják ron tani az időjárást.

Mielőtt szélesre tárta volna előttem Ceausescu irodájának az ajtaját, Manea még oda tudta sügni, hogy Coman és Plesita már jó ideje bent vannak, de Elena csak most lépett színre. Mindig is jó orral szagolta ki a bajt.

— Hát nem megmondtam, hogy egytől egyik agyalágyult hülyék? — hallottam Elena hangját, amint Ceausescu szobájába nyitottam. — Hányszor kértelek már, hogy dobod ki őket, és bízd az ügyet a hadseregre?!

— Ho-hogyan d-deríthetné ki a ha-hadseregéd, h-hogy ki irkál n-névtelen leveleket, a-asszony? — üvöltötte Ceausescu rákvörösen a dühtől az íróasztala mögül,

— Ha nem találják meg a tetteseket, hát agyonlőnek minden második gyanúsítottat. Biztos, hogy ezután senkinek sem lesz kedve névtelen leveket írni.

— V-vigyétek innen ezt a sz-szemetet — fordult hozzám, nyállal fröcsögve be mmdent az íróasztalán. Egy dossziét hajított a földre. A dadogás mindig is rossz ómen volt. A csöpögés nagy vihart jósolt.

Amikor felemeltem a dossziét a földről, láttam, hogy a müncheni Szabad Európa Rádiónak címzett levelekkel van teletömve, amelyek bíralták Ceausescu és Elena személyi kultuszát. Lassan leesett a tantusz. A levelek nyilván a levélcenzúrán akadtak fönn, és Coman és Plesit, buzgóságuk bizonyítékaként, bemutatták őket Ceausescunak. Ceausescu most a levélírók skalpját akarta.

— A nevüket akarom. Biztos, hogy a Szabad Európa tudja, olyan biztos, mint ahogy én most itt állok. Mindenki tudja, kivéve engem és a Securitatét.

— Idióták gyülekezete — suttopta Elena.

— Neked ki kell derítened a nevüket a Szabad Európa dosziéjaiból — fordult hozzám Ceausescu. — Most rögtön.

Ceausescu dühösen végimért minket, s vadul rácsapott egy gombra az író-asztalán.

— Hívd ide Luchiant. Most! — üvöltötte, ahogy Manea megjelent az ajtóban.

— Három hónapot kaptok, hogy mintát vegyetek az egész lakosság kézírásáról, az első osztályos gyerekektől kezdve. Kivétel nélkül! Szerezzétek meg minden egyes alkalmazott önéletrajzát a káder-dossziéból!

Romániában, akárcsak a szovjet blokk más országaiban, minden alkalmazott számára kötelező kézirásos önéletrajzt benyújtani a munkahelyére.

— Találjátok ki valami új kérdőívet, vagy beadványt, amit a nyugdíjasoknak, a háztartásbelieknek és más nem-dolgozóknak kell kitölteniük. Használjátok a fejeteket. Mindenre én oktassalak ki benneteket?

— Nem, Elvtárs. Már van egy ilyen gyűjteményünk — próbált közbeszólni Plesita.

— Ha ezeket a névtelen levélírókat nem tudjátok azonosítani, akkor nincsenek meg a szükséges minták. Három hónapon belül el kell tudnotok kapni az összes levélíró és találnotok kell valami indokot, hogy lecsukjátok őket.

Ceausescu megint lenyomta a csengőt. Amikor Manea belépett, Ceausescu így szólt:

— Jegyezd fel: „Coman és Plesita. Kézírásos minták. ” Három hónap múlva jelentsd az eredményeket — fejezte be.

Mire Luchian megérkezett, Ceausescu valamelyest lehiggadt.

— Azt akarom, hogy nyilvántartásba vegyetek minden állami tulajdonban lévő írógépet, azokat is, amelyek az én irodámban vannak. A Securitatének min den egyes típusról legyen írásmintája. Megparancsolom továbbá, hogy amikor használaton kívül vannak, elzárva vagy lepecsételve kell őket tartani.

Kis szünetet tartott, majd tekintetét merőn Luchianra szegezve, így folytata:

— Meg kell írnod a rendeletet minden egyes állami cég és termelőszövetkezet számára. A miniszterelnökkel íratod alá. Világos?

— Igen, Elvtárs — válaszolta mély hangján Luchian.

— Meg kell fogalmaznod továbbá egy a következőképpen hangzó államtanácsi határozatot is: — Minden román állampolgár számára szigorúan tilos kölcsönadni, vagy kölcsönvenni írógépet. írógépet rendőrségi engedély nélkül senki sem birtokolhat. Azok, akik már rendelkeznek írógéppel, kötelesek azonnal engedélyért folyamodni: ha az engedélyt megtagadják tőlük, vagy el kell adniuk az írógépet olyan valakinek, akinek van engedélye, vagy be kell szolgáltatniuk a rendőrségnek. Ha valaki megkapja az engedélyt, be kell mutatnia az írógépét a rendőrségen mintavételre. Az írógépet évente ellenőriztetni kell a rendőrséggel, továbbá minden javítás után be kell mutatni újabb mintavételezés céljából.

Ceausescu megvárta, amíg Luchian ügyetlen betűivel mindent lejegyzetel.

— Világos?

— Igen Elvtárs, de nem biztos, hogy törvényes.

— Micsoda-a-a?!

— Minden állami vállalat, vagy szervezet számára adhatunk ki ilyen rendeletet, mert az írógépek a mi tulajdonunkat képezik. De magánszemélyek számára nem.

— Na és miért nem?

— Alkotmányellenes is lehet.

— N-no és az A-alkotmány cs-csinált mi-minket, v-vagy mi csi-csin-csináltuk az A-a-alkotmányt? — tette fel Ceausescu a költői kérdést, s közben borz szemei ide-oda cikáztak Luchian és miközöttünk. — M-mi cs-csináltuk az A-alkotmányt! É-és mi v-változtatjuk m-meg, ha úgy t-tartjuk j-jónak. — Ez volt az egyik kedvenc axiómája.

Ceausescu a kommunista vezetőkre jellemző módon viszonyult a törvényességhez. Constantin Simis, aki, mielőtt 1977-ben kivándorlásra nem kényszerítették, jogász professzor volt, könyvében hasonló esetről számol be. A 1960-as évek legelején, amikor Hruscsov megparancsolta, hogy ítéljék halálra a szovjet feketepiaci spekulánsokat, a Szovjetunió Legfőbb Ügyésze, Román Rugyenko, elmagyarázta neki, hogy a törvény nem tesz lehetővé ilyen bírósági ítéletet. Ekkor hangzott el Hruscsov szájából az a csodálatos mondat, amelyik pontosan összefoglalja a szovjet hatalom viszonyát a törvényességhez: „Ki a főnök? Mi, vagy a törvény? Mi uralkodunk a törvény fölött, és nem a törvény mifölöttünk! A törvényt tehát meg kell változtatnunk. El kell érnünk, hogy igenis ki lehessen végezni a spekulánsokat!

1961. július elsején a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége olyan határozatot hozott, amelynek értelmében a feketézőket ezentúl halálbüntetéssel is lehet sújtani.

— T-te cs-csak írd m-meg sz-szépen a-azt a r-r-rendeletet, a-ahogy p-pa-parancsoltam, az A-alkotmányt me-meg b-bízd rám — adta ki a parancsot idegesen Ceausescu.

Ráknézett, és újját az ajtóra szegezte. Coman és Plesita egy szempillantás alatt elinaltak, mintha ott se lettek volna. Luchian követte őket: nehéz lépteitől megmegcsörrent Ceausescu asztalán az üveg tolltartó. Néhány perccel később Elena is távozott. Én maradtam.

Ceausescu idegesen fel-alá kezdett járkálni az irodájában, majd mint aki újabb kellemetlen hírt akar elodázni, megkérdezte:

— Luchian tényleg ilyen hülye, vagy csak játssza az értetlent? Ha te is olyan rossz hírekkel érkezted, mint Coman, jobb ha szeded a sátorfádat.

— Sajnálom, de így van — válaszoltam, s nem mozdultam.

— Na, ki vele — mondta, s helyet foglalt különleges székében, ami magasabbnak mutatta. Kedvenc fekete tollával kezdett babrálni.

A lehető legrövidebbre fogva elmondtam a Militaru-ügyet. Amikor a vendéglői beszélgetéshez értem, Ceausescu megmerevedett, jobb keze a levegőben maradt. Amint kiejtettem Militaru nevét, a toll kihullott a kezéből, s tompán puffant az asztalon.

Amikor befejeztem, Ceausescu a szó szoros értelmében nem tudott megszólalni. Arca eltorzult, szája legörbült, szemei apró nyílásokká szűkültek. Kezét karomra rántotta a görcs. Kifacsarodott teste alig észrevehető tempóban viszszaüllyedt karosszékébe. Végtelennek tűnő néhány perc elteltével sietve az

iroda hátsó szobái felé távozott, nyitva hagyva maga mögött az ajtót. Hallottam, amint hány.

Amikor visszajött, évekkel öregebbnek látszott, s lötyögött rajta a ruha. Rámnézett.

— Nemrég találkoztam Brezsnyevvel. Megcsókolt, amikor elváltunk.

Újabb hoszú csönd következett. Aztán megnyomta a csengőt, és Manea azonnal megjelent az ajtóban.

— Egy pohár vizet. És Militaru kinevezését, amit aláírtam.

Ceausescu egy hajtásra kiitta a vizet. Aztán vadul darabokra szaggatta az elnöki határozatot, amelyik Nicolae Militarut honvédelmi miniszterhelyettessé nevezte volna ki.

— Mocskos szemét! Kurvapeccér!

A mellékajtón át távozott a szobából, anélkül, hogy egy szót szólt volna. Amikor a teljesen összezavart Manea kinyitotta az ajtót, én még mindig a székemhez szegezve ültem.

— Mi folyik itt, Fónök? — kérdezte egykedvű hangján. — Épp most szóltak fel a főkaputól, hogy az Elvtárs távozott, és minden rendben van.

— Szedjük össze ezeket a fecniket. És égessük el.

— Nem irigylem — jegyezte meg Manea érzelemtől mentes hangon. — Pedig a nemzeti ünnepen milyen nagyot alakított, mint a díszszemle parancsnoka!

PLETYKÁLKODÓ VACSORAVENDÉGEK

Késő délután lett, mire haza tudtam telefonálni. Dana vette föl a kagylót. — Raduval dolgozom, papa. Egy új festmény.

— Megkérhetlek valamire, Dana? Velem tudnál jönni ma este Luchianhoz? Vacsorát ad este nyolckor.

— Rendben van, papa. Fél nyolcra elkészülök. Várlak.

A „K” telefon csörgése törte meg irodám szombat délutáni csöndjét.

— Pacepa tábornok beszél.

— Szervusz, Misu — szólalt meg Oprea tenorja a vonal másik végén. — Nem biztos, hogy időben oda tudok érn Luchianhoz. Beugranál útközben Maryért?

— Rendben van, miniszterelnök. Mary mindig is a gyenge pontom **volt**.

Oprea szerette, ha miniszterelnöknek szólították. Gyakorlatilag valóban ő irányította a kormányt, a tényleges miniszterelnök, Manea Manescu inkább csak bábu volt.

— Hálásan köszönöm. Ott leszek, amilyen gyorsan csak tudok.

Gheorghe Opreát 1949-ben ismertem meg. Az egykori műszerész azok közé a munkások közé tartozott, akiket a párt két éves mérnökkepzo tanfolyamra küil-

dött a Műszaki Egyetemre, ahol én akkoriban tanultam. Amikor Ceausescu hatalomra jutott, kiemelte a munkából mérnökké avanzsált Opreát, és nehézipari miniszterhelyettesé nevezte ki. Ma már senki se ismerné fel 1949 szakmunkástanulóját ebben az elegáns szürke csíkos öltönyt és aranykeretes szemüveget viselő, tudós külsejű úriemberben. Oprea, ez a higgadt, megfontolt férfi világ életében hálás maradt jótevőinek. Új beosztásában a munka megszállottja, s amőbaszerű személyiségének köszönhetően Ceausescu feltétlen csodálója lett. Később aztán rendkívül odaadó, bólogató-emberré vált, amiért Ceausescu további kinevezésekkel jutalmazta.,

Azon merengtem, micsoda fucsá társaság gyűlik össze Luchiannál. Oprea, a kisember, aki életének minden óráját Ceausescut szolgálva és különféle címek begyűjtésén fáradozva töltötte el — és Ion Voicu, a tüneményesen tehetséges hegedűművész, aki makacsul visszatutasított minden címet.

A Voicuvál kötött szoros barátságom egyenes következménye volt a hegedű iránti szeretetemnek, amin hét éves koromban kezdtem el játszani tanulni. Egyszer Lalo Symphonie Espagnoleját egy ismeretlen, cigányképű, fiatal fickó előadásában hallottam, — s ekkor tanultam meg Voicu nevét. Ahogy a vonója először a húrokhoz ért, lehunyta szemét, és csak az utolsó hangoknál nyitotta fel ismét. Hibátlan technikája olyan hihetetlen melegséggel párosult, amelyben teljesen feloldódtam, s betöltötte az egész koncerttermet. Voicu kivételes tehetségére nemsokára felfigyelt a kommunista kormány is, s Moszkvába küldték tanulni, Dávid Ojsztrahhoz. Visszatérése óta egyetlen koncertjét sem mulasztottam el. Egyszer, amikor befejezte Paganini La campanellájának fantasztikus interpretációját s a közönség tomboló tapsba tört ki, egy kalapot és virágmintás ruhát viselő kövér, idősebb hölgy felpattant az első sorban, s kiabálni kezdett, ahogy csak a torkán kifért:

— Csönd! Csönd! Ne ijesszétek meg!

Aztán egy kis szünet után sírva hozzátette:

— Az egy szem fiam...

A fia nagy hatást gyakorolt a volt román elnökre, Gheorghiu-Dej-re is, aki 1959-ben azt a parancsot adta a DIE-nek, hogy szerezzen neki 40 000 dollárt egy Stradivarira. Ennek a parancsnak a végrehajtása során közelebbről is megismertem Voicut, mi több, szoros barátságot kötöttünk.

Miután Románia utolsó igazi karmestere is külföldre menekült, s egy feltörekvő tehetség, Sergiu Comissiona végül is megkapta a kivándorlási engedélyt, — hogy aztán fényes karriert fusson be a Baltimore-i és Houston-i Filharmonikusoknál —, Ceausescu úgy döntött, hogy Voicut kell kinevezni a Román Nemzeti Filharmonia Társulat igazgatójának és karmesterének is. Voicu ezt megpróbálta visszautasítani azzal, hogy ő szívesebben maradna csak hegedűművész, de nem hatottak az érvei. Első fellépése elég reménytelen volt. Amikor Voicu zokogásba tört ki a vállamon, rávettem Ceausescut, hogy hívjuk meg Sergiu Ce-libdachet romániai látogatásra. A romániai születésű Celibdache Svédországban

élt, s matematikus létére nemzetközi híré karmester volt. Voicu tehetsége és elbűvölő egyénisége meggyőzte Celibdachet, hogy vállalja a feladatot: egy év alatt csodálatos zenekart teremtett, s Voicuból karmestert faragott.

Amikor Dana, Mary és én megérkeztünk Luchianhoz, Voicu és a felesége, Madeline már ott voltak. Dana, szokásához híven legelőször is egy festményhez sietett, hogy lerója előtte tiszteletét. A mű címe „A jövő” volt, s bár banális témát dolgozott fel, — egy fiatal férfi portréját, mögötte egy homályba vesző, öreg arccal, ami őt magát ábrázolta idős korában —, alkotója elengedő művészi érzékkel dolgozta ki ahhoz, hogy megfogja Danát. Oprea épp a vacsora tálalásakor futott be, ami most is finomnak ígérkezett. Luchian és felesége, Silvia, szerettek főzni. A ház szokása szerint a vacsora alatt a vendégeknek történeteket kellett mesélniük.

— Madame Aslanról szeretnék elmondani egy sztorit — zengte be Luchian basszusa a szobát. — Ha érdekel valakit...

Romániában mindenkit érdekelték a dr. Ana Aslanról szóló történetek. Évekkel ezelőtt feltalálta a sok ellentmondást kavarázó H₃ vitamint. A tablettákat először „Gerovital” néven dobták piacra s a feltaláló hölgy állítása szerint az öregedést gátolták. Később, amikor előállított egy H₃ -at tartalmazó oldatot, amit a kopaszodás ellenszereként hirdetett, külföldön is ismertté vált a neve. Az új szert különösen Nyugat-Németországban kapkodták az emberek. A hetvenes évek elején olyan Gerovital injekciókat kísérletezett ki, amelyek a szexuális megfiatalodást szolgálták, s ezután végképp szárnyára kapta a világhír. Az a tény, hogy a Gerovitalt orvosilag nem hagyták jóvá, a nyugati világban csak még drágábbá és keresettebbé tette. A hetvenes évek közepére nemzeti kincsé nyilvánították, bár a nyugati tudósok váltig hangoztatták, hogy a Gerovital humbug. 1975-ben egy hosszú, hivatalos dél-amerikai útra kísértém Ceausescu. A vége felé, amikor Brazíliából Mexikó felé repültünk, megjegyezte, hogy ha a mexikói vezetők is csak dr. Aslanról lesznek hajlandók beszélni, az egész látogatást lemondja. És lőn, — a mexikóiak tényleg többet beszéltek Aslanról, mint Ceausescuról, akárcsak a többi dél-amerikai államférfi, akivel utunk során találkoztunk.

— Nos—, fogott bele Luchian a történetébe —, épp az imént hívott fel Madame Aslan, hogy segítségemet kérje. Letartóztatták a bukaresti repülőtéren, mert 800 dollárt dugott el a konytya alá.

— Ez igaz? — hápogott Oprea felém pillantva.

Tényleg igaz volt. Hírneve ellenére ő sem tarthatott meg egyetlen fityinget sem abból a valutából, amit keresett. Ez általános szabály a szovjet blokkban, s Ceausescu különösen nagy hangsúlyt helyez a betartására.

— A történet igaz — válaszoltam. — Engem is felhívtak, hogy segítek.

— Szégyen, amit tett. Szégyen az egész nemzetre! — háborodott fel Oprea.

Én Nadia Comaneciről meséltem el egy történetet.

— Először Japánban, nem sokkal a montreali olimpia után találkoztam személyesen Nadiával. Egy jótékony célú tornaversenyen vett részt. Akkor ünnepelte tizennegyedik születésnapját, és én egy nagy tortával leptem meg.

— Ez igazán kedves volt tőled — vágott közbe Silvia Luchian. — Biztosan nagyon sok tortát kapott. Mit csinált velük?

— Én voltam az egyetlen, aki tortát ajándékozott neki. Nem tudtam, hogy mennyire szeret enni, és hogy ez mennyi kint okoz neki. Károly Béla, és a felesége, Márta, a két odaadó edző mindent megtettek, hogy megvédjék Nadiát saját magától. Megengedték, hogy elfűjja a gyertyákat, de a tortát még csak meg sem kóstolhatta.

— Igaz, hogy az anyja csak egy iskolai takarítónő, az apja pedig alkoholista? — kérdezte Silvia.

— Igaz bizony.

— O, mit tettél, Misu — hangoskodott Oprea. — Nem tudtad, hogy ezt az Elvtárs titokban akarta tartani? Olyan érzékeny ember.

1977 végén Ceausescu úgy döntött, hogy leváltja Nadia edzőit.

— Nem akarom, hogy Nadiának két koszos boanghennel kelljen osztozni a dicsőségben — jelentette ki. — A Károly házaspár magyar származású. Román edzőket kell találnunk a számára. Olyan embereket, akiknek román vér csörgedez az ereiben.

Nem sokkal azután Nadiát szülővárosából, a moldvai Onestiből Bukarestbe vitték, és egy Ceausescu által kijelölt és jóváhagyott edzői bizottság gondjaira bízták. A vezetője egy pártfunkcionárius volt, a helyettese pedig egy Securitate-tiszt.

Folytattam a történetemet.

— Néhány héttel ezelőtt az idegenforgalmi- és sportminiszter jelentette az Elvtársnak, hogy Nadia több hete eltűnt, és még senki sem bukkant a nyomára. — Ne akard nekem bemészélni, egy ilyen híresség csak úgy eltűnhet az országunkban — tett szemrehányást az Elvtárs a belügyminiszternek, és elrendelte, hogy kerítse elő akár a világ végéről is.

— Meghalt? — sikított fel szinte hisztérikusan Silvia.

— A múlt héten megtalálták. Felszedett egy fiút, és az ő lakásán rejtőzködött.

— Milyen édes gyerek — kottyantotta közbe Mary.

És most jött a csattanó: — Aznap én is találkoztam vele. Elhízott, majdnem tizenöt kiló felesleg van rajta. Az évési szenvedély teljesen a hatalmába kerítette.

— Az Elvtárs tud róla? — kérdezte Oprea.

— Ott voltam, amikor a tudomására hozták.

— Ó, te jó ég. Amikor olyan érzékeny...

Károly Béla és Károly Márta, a két edző, akik lényegében felfedezték és nagygyá tették Nadia Comanecit, gyakorlatilag munkanélkülivé váltak Romániában, s 1980 elején az Egyesült Államokba menekültek, ahol fényes karriert futottak be. Első eredményeik egyike Mary Lou Retton volt. A minap éppen láttam Mary Lout, amint életvidámán ugra-bugrált egy tv-reklámban, s nem tudtam megállni, hogy ne hasonlítsam össze Nadiával. Mary Lou testének minden mozdulatán átsüt az előtte álló fényes és boldog jövő. Nadia élete viszont lezárult, még mielőtt igazán felnőtte válhatott volna. Romániában nem kap még egy esélyt. Csak neve kering majd fogalomként még hosszú éveken át, míg őt magát úgy fogják tartani és táplálni, mint egy állatkerti látványosságot:

— Sajnos, nekem nincs a tarsolyomba egyetlen híres emberről szóló történet sem — vette át a szót Voicu. — A Nemzeti Filharmóniai Társaságnak a jövő héten kell megkezdnie soros külföldi turnéját, s egy tökfej elejtette az egyetlen vadászkürtünket, ami megrepedt. Minthogy Romániában senki se gyárt vadászkürtöt, egy beadvánnyal fordultam a Szocialista Kultúra és Oktatás Tanácsának elnökéhez, hogy utaljon ki pénzt a külföldi beszerzésre. — Erre a célra nem tudunk valutát biztosítani — jött vissza a válasz. Így aztán egy memorandumot intéztem az Elvtárshoz, amit épp tegnap kaptam vissza, s mellé a parancsot: — Azonnal megjavítani. — Most itt tart az ügy.

— O, én szívesen segíték — adta a készségest Oprea. — Csak áruld el, hol lehet megjavíttatni, és én azon nyomban kiadom a parancsot.

Szigorú pillantást vetettem Danára, aki lenyelte a nevetést.

Voicu befejezte a történetét: — Amikor Cclibdache meghallotta, hogy egy össze-vissza ragasztott vadászkürttel fogok koncertezni a berlini Konzerthallé-ban, majdnem megütötte a guta.

Felálltunk a vacsoraasztaltól. Oprea szemmel láthatón megkönnyebbült, hogy véget ért a vacsora, mielőtt még rákerült volna a mesélés sora. Egy konyakos pohárral a kezében titokzatos képpel félrevont az egyik sarokba.

— Fantasztikus hírem van. Ma este azt a parancsot kaptam az Elvtártól, hogy csökkentsem a felére a honvédelmi kiadásokat. Azt mondta, hogy a katonai költségvetésnek kevesebbnek kell látszania az összköltségvetés öt százalé kánál. Ismered az Elvtársat, tudod, milyen békeszerető.

Oprea a fülembe suttogta Ccausescuval folytatott konzultációjának minden részletét.

— Tudod, mit mondott a Leopárd II. harcokcsíról, amit most kezdünk majd gyártani? Azt mondta: „A költségeit tegyetek át a polgári költségvetésbe, mint ha traktorokról lenne szó.” Hát nem csodálatosan pofonegyszerű ez?

Oprea felhajtotta a konyakját, s a keze fejével megtörölte a száját.

— Misu, cl sem tudod képzelní, mit mondott arról az új gyűjtőbomba gyár ról, amit „Malek”-kal közösen fejlesztünk ki. Azt mondta: „A pénzt úgy köny veljétek cl, mintha új mosószergyárra menne.” — Jaj, ha nekem legalább fele annyi ötletem lenne, mint az Elvtársnak...

A Varsói Szerződés országaiban a nyilvánosságra hozott honvédelmi kiadásokat a Kremlben egyeztetik s azt az egyes pártok politikai bizottságai hagyják jóvá. Ezeket a számokat, amelyek a valós értékektől meglehetősen távol esnek, mindössze propaganda- és dezinformációs célokra használják. Alapvetően csak a nyugati, a hatalomból kiszorult kommunista pártok és a nemzetközi békemozgalmak fogyasztására szánják őket, illetve hogy a nyugati elemzés előtt elrejtse a honvédelem tényleges adatait. A katonai kiadások igazi, nyilvánosságra sosem hozott adatai a lehető legszigorúbb államtitoknak minősülnek, s teljes egészében csupán néhány ember ismerheti őket. Romániában Oprca és én ezek közé tartoztunk — és lám, Ceausescu még ezt a pár embert is bolonddá akarja tenni. Sokat persze még akkor sem érne el vele, ha sikerülne, hiszen a kommunista táborban, az illető ország pénzmemében megadott összegek édeskeveset árulnak el.

A vendégség végén Luchian lekísért minket az ajtóhoz. Az ő háza is olyan, a kapitalizmusból itt maradt, régi, elegáns épület volt, amilyenekben a magas rangú kormánytisztviselők laktak. A előcsarnokban megfogta a karomat.

— Arról a rendeletről van szó, amit az új Állambiztonsági Osztályról kellett írnom, tudod, amit most akar létrehozni az Elvtárs. Tegnap este, pontban nyolckor Postelnicu asztalán volt a két rendelet, úgy, ahogy kérte.

— Kettő?

— Igen. Az, amit én írtam, és az, amit ő akart — tudod, amiben szerepel a DGTO és más titkos egységek neve. A tetejére tettem egy cédulát is, amelyik személyes véleményemet tartalmazta az ő verziójáról.

— Jó, hogy írásban is rögzítetted az álláspontodat.

— Jó, az ördögöt. Ma reggel kilenc előtt hívatott az Elvtárs. Az Alkotmányt is magammal kellett vinnem. Amikor bementem hozzá, ő és a Madame az asztal mögött álltak, Postelnicu pedig a szoba közepén. — Olvasd fel a 33. cikkelyt! — üvöltött rám az Elvtárs, még mielőtt behúzhattam volna magam mögött az ajtót. Nem kellett elolvasnom. Kívülről tudom az egész Alkotmányt. Mégiscsak én írtam, vagy mi a fene! A 33. cikkely szerint: „Biztosítjuk a levelezés és a telefonbeszélgetések titkosságát”

Már ennyi is elég volt ahhoz, hogy az Elvtársból kirobbanjon a düh.

— Hogy dughatsz az orrom elé olyan rendeletet amiben a telefonok lehallgatásáról és a levélcenzúráról van szó? Azért, hogy aláírjam, cs elküldd a Szabad Európának? — Tiszteletteljes hangon válaszoltam, hogy ez nem az én rendelem, hanem az, amit Postelnicu mondott, és én egy másik változatot nyújtottam be, amiben nem történik említés a DGTO-ról. — Ez hazugság — szólalt meg Postelnicu. — Ezen kívül semmit sem kaptam tőle, Ceausescu elvtárs. — Azután hozzám fordult. — Miért próbálsz meg befeketíteni a főparancsnok és Elcna elvtársnő előtt, Luchian? — Az Elvtárs ránkmeredt, mintha megpróbálná kitalálni, melyikünk hazudik, aztán megparancsolta, hogy hétfő reggelre készítsem

el és mutassam be az új rendeletet, ami összhangban van az Alkotmánnyal, de előbb neked kell látnod, Misu.

— Hálás köszönetem. Egyéb sem hiányzott!

— Mielőtt még leléphettem volna, a Madame rámvetette magát — folytatta Luchian. — Kioktatott, hogy ez az egész az én hibám, és hogy nekem védelmeznem kellene az Elvtársat, őt és Postelnicut, és nekem ez a dolgom, és így tovább, és így tovább. Dehát én sem vagyok kőből, és még egyszer hangosan kijelentettem, hogy mindent előre megmondtam Postelnicunak, de olyan makacs volt, mint egy öszvér.

— Tényleg azt a szót használtad, hogy „öszvér”?

— Madame begurult, és elkezdett velem ordítózni, mire én szépen kísértáltam — fejezte be Luchian érezhető idegességgel a hangjában. Szinte magam előtt láttam ezt a nagy, nyugodt medvét, amint Elena a torkának ugrik s hallottam, mint vitakozik vele mély basszusán. De féltettem is. Elena soha nem felejt.

XIII. FEJEZET

— Gyere át.

A telefon kattanása, amint a hívó fél letette, épp oly váratlan volt, mint maga a hívás. Amikor Ceausescu telefonál, soha nem mutatkozik be, és soha nem mondja meg, hogy hol tartózkodik, mint ahogy most sem, — boldogulj, ahogy tudsz. Nicolae Stan tábornoktól megtudtam, hogy snagovi rezidenciájából telefonált.

Paraschiv észvesztő tempóban lelte meg azt a 30 kilométeres távolságot, ami az irodámat Snagovtól elválasztotta. Aznap reggel szokatlanul forgalmasnak bizonyult az a rendes közlekedéstől teljesen lezárt és általában üres mellékút, amely az, országos főútvonalról Ceausescu birodalma felé ágazik el. A fák között, az első kanyar után két szovjet gyártmányú GAZ-dzsip zárta el az utat. A biztonsági erők egyik ezredese jött oda a kocsimhoz.

C-HELYZETBEN A SECURITATE CSAPATOK

— Erőt, egészséget, tábornok elvtárs! — köszöntött, és tiszteletteljesen a sisakjához emelte a kezét. Teljes harcfelszerelésben volt, még gázálarc is volt nála. Kezében gépfegyvert tartott. Néhány méterre tőlünk az út szélén két páncélozott harcjármű a géppuskáját a kocsimra irányította.

— Megbocsát, tábornok elvtárs, de a/t a parancsot kaptam, hogy a főparancsnok kifejezeti engedélye nélkül senki se engedjek át ezen a ponton.

Beleszólt egy hordozható rádió adóvevőbe:

— Itt a zéró-zéró-cgy-ötös ellenőrzési pont. A záró-zéró-tizenötös ellenőrzési póni hívja zéró-zéró-tízet.

A Varsói Szerződés országaiban, ha egy katonai egység hívószáma nullával kezdődik, az azt jelenti, hogy az egység titkos. Két nulla államtitkot jelent.

— Itt zéró-zcró-U'z. Itt zéró-zéró-líz — válaszolta egy jól ismert hang. Luigi Mártis volt, a biztonsági csapatok, a Belügyminisztérium külön részlegének parancsnoka.

A szovjet mintára létrehozott román Securitate csapatok 1950 óta külön kategóriát képviseltek a hagyományos hadsereg, a légierő és a tengerészet mellett. Saját egyenruhájuk, saját szolgálati szabályzatuk van, és közvetlenül a Román Kommunista Párt főtitkárnak irányítása alá tartoznak. E/cik az egységek egy elit kommunista fegyveres erőt képeznek: a politikai tisztek száma ötször nagyobb, mint a Honvédelmi Minisztériumban, lényegesen jobb felszereléssel és jobb ellátással bírnak, s nagyobb a fegyelem, mint bármely más román katonai

egységnél. Fd feladatuk a RKP központi és helyi székházainak, valamint a központi kormányzati épületek, a rádió- és tv-állomások védelme. Csehszlovákia szovjet invázióját követően azonban tényleges feladatuk Ceauscscunak és családjának a védelme lett egy esetleges hazai, vagy külföldi államcsíny esetén, beleértve akár a román katonai erők puccsát is. Az idd múlásával könnyűfegy-verzetüket tüzéséggel és páncélos járművekkel egészítették ki, s 1976-ban egy szuper-titkos vegyvédelmi és bakteriológiai egységet is csatoltak hozzájuk.

— Zéró-zcró-hatvankettd jelentkezett zéró-zéró-tizenötnél. Autóval és soförrel — jelentette az ezredes.

— Itt zéró-zéró-tíz. Zéró-zéró-egy engedélyezte zéró-zéró-hatvankettdt. Engedje át a C-eljárás szerint. Vége.

— Érttettem. Adását nyugtáztam, vétel.

— Még egyszer elnézést a késcsért, tábornok elvtárs — mondta az ezredes. — C-helyzetben vagyunk, és ez teljes harcckészültséget jelent.

— Rendben van, ezredes. Tegye a kötelességet.

Az erddszelcñ száz méterenként leállított szovjet gyártmányú páncélozott járművek géppuskájukkal végig követték az autómát. Mindenütt egyenruhás osztagok járöröztek, különlegesen kiképzett kutyák társaságában. Ahogy átléptem a fokapun, s a rezidencia kerítéssel körülvett területérc értem, mindez nyomtalanul eltűnt.

Ceausescu leginkább ősszel és tavasszal használja impozáns snagovi rezidenciáját, amely a nagy Snagov-tóra néz, az egyetlen jelentősebb vízfelületre Bukarest közelében. Most már a környékét szigorúan a román állami és párt-vezetd számára tartják fönn. A rezidencia modern, de tipikusan román stílusban épült. Néhány vendégszobával is rendelkezik arra az esetre, ha Ceausescu gyerekei, anyja vagy rokonai meglátogatják. Egy külön épületben hatalmas, több mint húsz embert befogadó borospince található, asztalokkal és székekkel, továbbá egy vetítőterem és egy tekes/alon. Eldl egy végig márványból épült, hosszú móló mentén egy túrahajó szokott horgonyozni, amelyet néhány évvel ezelött vásároltam Ceausescu számára Olaszországban, s amelyei leginkább fia, Nicu használt. Az egész rezidenciát, — a tó felöli oldal kivételével, — magas fakerítés vett körül, amelyen túl egyenruhás biztonsági egységek és kutyás rendörök járöröztek.

Constanti Manca a főépület előtt várt rám.

— Szevasz, Fonok. Elnézést a kényclmctlcñkcdésért — köszönt monoton hangján, amelyet sem tüzvész, sem földrengés nem tudott volna megzavarni. — Meghívlak egy csésze kávérc a nyári lakba. Még meg kell várnod Stefan Andreit is. Az Elvtárs egyszerre akar látni benneteket — magyarázta, míg átsétáltunk a kerten a rózsával befuttatott faépiilclthez.

— Miután az Elvtárs úgy faképnél hagyott téged az irodájában, egyenesen idejött — mesélte a beesett arcú, fáradt Manea. — Négy óra körül felhívott. „Gyere ide, és hozd magaddal az M-doszsziét!” — mondta. Alig ismertem rá a

hangjára. Egy óra sem telt el, már itt is voltam, hónom alatt a mozgósítási dossziékkal, amiket egyenesen az Elvtárs páncéltérképéből vettem ki. Elena elvtársnő délután ért ide, ami után nem sokkal az Elvtárs megparancsolta, hogy hívjam föl Luigi Mártis tábornokot. — „Személyesen vele beszélj, és mondd meg neki, hogy jöjjön ide, de senkinek, még a belügyminiszternek se szóljon róla!” — hangzott az Elvtárs szigorú parancsa. Mártis több mint egy órát töltött az Elvtárssal és Elena elvtársnővel ezen a helyen tegnap délután. Néhány órával a távozása után, körbevettek minket a csapatai. Az Elvtárs meghagyta nekem, hogy senki, még a miniszterelnök sem teheti be ide a lábát az ő személyes jóváhagyása nélkül.

Manea megállt, s belekortyolt a kávéjába.

— Az éjszaka folyamán Elena elvtársnő megkért, hogy hívjam az orvost. Az Elvtársnak szívpanaszai és légzési problémái voltak. Lefogadom, hogy egy percet sem aludt. Nagyon fáradtnak látszik. — Manea keze megrándult, és ez elárulta fáradtságát és belső feszültségét. — És mindez azután történt, hogy az Elvtárs eltépte a Militaruról szóló elnöki határozatot.

Bajenaru ezredes, Ceausescu testőrségének a parancsnoka jelent meg az ösvényen, néhány méterre a nyári laktól.

— Megjött Stefan Andrei. Mit csináljak vele?

— Várjon egy kicsit. Mindjárt megyünk.

Stefan Andrei koldusszegény család gyermekeként látta meg a napvilágot egy kis pásztorfalucskában Olténiában, Ceausescu szülőföldjén. Már kora gyermekkorában kivételes élcselemjűséget és spontán cselekvőképességet árult el. Tanulmányai folytatására ösztönözték. Fantasztikus emlékezőtehetsége és dinamikus gondolkodása segítségével a pásztorfiúcskából hamarosan egyetemista, majd az RKP Központi Bizottságának titkára, és végül — 1978. március 8-án külügyminiszter lett.

Andreái doktori értekezése a nemzetközi kommunista mozgalomról az RKP KB számára alapvető referencia lett. Miután Ceausescu hatalomra került, hamarosan felfigyelt Andreira, és kinevezte a KB Nemzetközi Osztályának a vezetőhelyettesévé. Feladat köréül a külföldi kommunista pártokkal és mozgalmakkal fenntartott kapcsolatokat jelölte ki. 1972 áprilisában a Központi Bizottság külügyi titkárává léptették elő, 1974 novemberében pedig a Politikai Végrehajtó Bizottság Állandó Irodájának tagja lett. Andrei a KB-n belüli pozícióit mindig is csak álmai netovábbja, a külügyminiszteri cím felé vezető lépcsőfoknak tekintette. 1978 márciusában ezek az álmok valóra váltak.

Andreait Bajenaru a nyári lakhoz kalauzolta.

— Mi folyik itt, Misu? Mi ez a zűrzavar, Manea? — kérdezte a magas Andrei, szokásához híven hevesen gesztikulálva.

— Igazítsd meg a nyakkendődet, Andrei — mondta Manea. — És fésülködj meg. — Valami baj van az Elvtárral? — kérdezte, míg megigazította nyakkendőjét, és tenyerével lesimította a haját.

AGGODÓ CEAUSESCU

— Soha ne siess, ha *rossz* híreket fogsz hallani, Andrei — jegyezte meg Manea filozofikusan. — Gyere, igyál velünk egy csésze kávé.

Bajenarura nézett:

— Mondd *meg* az Elvtársnak, hogy megjött Andrei és Pacepa. De csak tíz perc múlva mennek, hogy felhajthassuk a kávénkat.

Negyed óra múlva a rezidencia előtt álltunk, amikor Ceausescu kijött hozzánk.

— Hát itt vagyok — mondta, mint akinek nem jut jobb az eszébe. — Menjünk át a nyári lakomba. Kint jobb a levegő, mint bent az épületben.

Ceausescun fehér garbó volt, de még mindig a tegnapi gyűrött, szürke nadragját viselte. Lábát papucsba bújta, s így a mindig gyors mozgású Ceausescu most öregnek és fáradtnak tűnt. Arca feltűnően sápadt, szeme alatt, mély, fekete árkok húzódtak.

— A téamat — vetette oda Bajenarunak. Ceausescu a felső ajkát rágta, s hangosan szívta be a levegőt a fogai között. Ez az idegesség és a belső feszültség jele volt nála.

— Százszázalékos bizonyítékokkal rendelkezem arról, hogy Brezsnyev valamire készül ellenem — kezdte, és egy szigorú pillantást vetett felém, mintha a torkomra akarná forrasztani a szót. — De hát mit követtem én el Brezsnyev ellen? — folytatta, most Andreire nézve. — Csak azért, mert nem szakítottam meg a diplomácia kapcsolatot Izraellel a hatnapos háború után, úgy, ahogy azt ő megkívánta?

— Ez már régi történet, Ceausescu Elvtárs — próbált időt nyerni Andrei.

— R-regi, vagy nem régi, a Medve nem felejtette el, és soha nem fogja megbocsátani.

— Ön nemrég Menachem Begginnel folytatott eszmecsere. A román pártban vagy a kormányban alig van olyan személy, aki valamit is tud róla, de Pun-gan már Moszkvában van a jelentéssel — mondta Andrei, megpróbálván eloszlatni Ceausescu kételyeit. — A Kremlnek csak haszna származik Izraellel fenntartott kapcsolatainkból. Hát nem ön, egy kommunista vezető próbál meg békét teremteni a Közel-Keleten? Hát nem próbálja a szovjeteket tárgyalóasztal mellé ültetni?

Ceausescu felkapta a fejét, borz-szemei egyikünkről a másikra cikáztak. A közel-keleti béke, amely talán a Nobel-békedíjat jelentené számára, a legdédelgettebb álma volt.

— Mert a Varsói Szerződés tagállamai közül én vettem fel legelőször a diplomáciai kapcsolatot az NSZK-val?

— Ez már a múltté, Ceausescu Elvtárs. Ezt azóta már mindenki megtette a Varsói Szerződésben.

Mert visszahívtam Nadiát a moszkvi tornász VB-ről, tiltakozásul a szovjet és keletnémet zsűritagok ellen?

— Ennek semmi köze a kommunista alapokhoz. Ez sport. Ez csupán a nyilvánosságnak szánt gesztus volt, hogy megnyerje a nyugati tömegtájékoztatók rokonszenvét. Senki sem vette rosszszéven.

Így folytatódott a párbeszéd Andrei és Ceausescu között. Mint rendesen, Andrei briliáns logikája és optimista természete most is lassan lelket öntött Ceausescuba. Semmi kétség sem volt afelől, hogy pontosan ezért rángatta ide Andreit. Ceausescunak új külügyminiszterétől kellett hallania, hogy mindig mindenben igaza van.

— Tudjátok, elvtársak, én nem valami felfuvalkodott hólyag vagyok, mint Tito, aki gúnyt űz a kommunizmus alapvető tételeiből. Moszkva kivételével Bukarest az egyetlen kormány, amelyik elérte, hogy a magántulajdon nemcsak tabu lett, hanem szégyen is. Így van, Andrei?

— Teljes mértékben, Ceausescu Elvtárs.

— De egy idióta Dubcek sem vagyok, hogy eltűrjem a káoszt, és ellenforradalmat provokáljak. A Varsói Szerződésben sehol sem figyelik oly alaposan a lakosságot, mint Romániában. Mondj nekem még egy olyan országot a Varsói Szerződésben, Pacea, ahol minden tizenötödik állampolgárra jut egy tiszt a biztonsági szolgálattól! Na, ki vele!

— Nincs még egy ilyen ország.

— Tudjátok, elvtársak, én tizenöt éves korom óta kommunista vagyok. A kommunizmus számomra minden. Ideológiai kompromisszumokra soha nem voltam hajlandó, és nem is leszek. Ha marxizmusról van szó, nem állok meg félúton.

Elena tűnt fel papucsban csoszogva. Köpenyét csak tessék-lássék gombolta be, s megnyúlt, fáradt, hamuszínű arcán savanyú kifejezés ült.

— Hát itt vagy, Elvtárs — kezdte ingerülten. — Már mindenütt kerestelek. Mi folyik itt? Pártkongresszus, vagy mi a fene?

Senki sem válaszolt.

— Mit gondoltok, elvtársak, kik vagytok ti? — kérdezte, és tetőtől talpig végigmért engem és Andreit. — Azt hiszitek, hogy az Elvtársnak nincs jobb dolga, mint hogy a fecsegéseket hallgassa? Szégyen!

— A lehető leghamarabb Pekingbe akarok utazni — avatkozott közbe Ceausescu. — Ezért hívtalak ide benneteket.

— Ön egy zseni! — kiáltotta Andrei, és talpra ugrott. — Április Washingtonban az amerikai elnöknel, május Pekingben az új kínai főtítkárnál és június Londonban a királynőnél. Telerakjuk a sajtót az ön fényképeivel Jimmy Carter, a kínaiak meg a királynő társaságában. A fél lábam odaadnám, ha láthatnám Brezsnyev képet, amikor megtudja!

LECKE KOMMUNIZMUSBÓL

— No, ha így állunk, lássunk hozzá nyomban. Még ma indítsd útjára a dolgot, Andrei. Washingtoni és londoni látogatásom között Pekingbe akarok menni.

— Nem lenne jobb egy kicsit várni és jóváhagyni a látogatást a Politikai Végrehajtó Bizottsággal? — javasolta hivatalosan Andrei, Abban az időben ez a testület hetente ült össze Ceausescu elnökletével, s tanácskozásait rövid sajtókonferencia követte.

— Jóváhagyni, kivel? — rikoltotta Elena.

— A Politikai Végrehajtó Bizottsággal, Elena elvtársnő.

— Hát nem aranyos? Kinek képzeld te magadat, elvtárs? — s olyan erővel rántotta meg Andrei hajtókáját, hogy azt hittem, mentem szétreped a kabát háta.

— Ezt hallgasd meg, Nic! A Po-li-ti-ka-i Vég-re-haj-tó Bi-zott-ság-gal! — utánozta Andreit, szélesen gesztikulálva. — Talán azt hiszed, hogy lombikban csináltak, és nem pedig az Elvtárs és én alkottunk meg? Egy nyomorúságos kis pásztor voltál, míg a Párt ki nem emelt, és iskolába nem járatott. Vagy elfelejtetted, hogy ki a Párt?! Kérdeztem valamit. Nem hallod?

— De igen, Elena elvtársnő.

— Ha rólad van szó, a Párt az Elvtárs és én vagyunk. Tegnap megtettünk miniszterelnöknek, de lehet, hogy holnap egy nagy darab szart csinálunk belőled. Elhiheted!

— Elhiszem, Elena elvtársnő. Még gúnyolódni mersz, te mocskos szemét? Még az anyádat is átkozni fogod, hogy a világra hozott, ha nem tanulod meg a tiszteletet.

Ceausescu megpróbálta kibékíteni.

— Elég volt, Elena. Hadd menjen. Van épp elég dolga.

— Nem, Elvtárs. Betelt a pohár. Ha nem tudja, hogy a Politikai Végrehajtó Bizottság te meg én vagyunk, akkor ne menjen sehova. Ki kell rúgni. Itt és most.

— Rendben van Elena. Majd később megbeszéljük. Most engedd, hadd menjen.

— Megmondom én neked, hogy ki a Politikai Végrehajtó Bizottság, Monsieur. — Elena megint Andreihez lépett, és megrántotta nyakkendőjét. — Szerencsétlen senkiháziak gyülekezete, akik tegnap még szarok voltak, ma meg limuzinokban furikáznak. Ennyi és nem több. Az Elvtárs és én kivakartuk őket a koszból, és odatettük őket, ahol most vannak. Ha nem lesz rájuk szükségünk, akkor újra csak egy darab szar lesz belőlük. Hát nem érted?

— De értem, Elena elvtársnő.

— Mi lenne belőled, Monsieru, ha most szépen kirúgnának? Egy darab szar, semmi több. A ház, amiben laksz, a drágalátos feleségeddel együtt nem a tied, hanem a Párté! A kocsid, és minden egyebed úgyszintén. Ez a kommuniz-

mus, Monsieur, ha még nem tanultad volna meg. A kommunizmusban nincs saját tulajdon. Csak addig jutalmaznak, amíg hasznos vagy a Párt számára.

Ceausescu megfogta Elena kezét, és megpróbálta kivonszolni a nyári lakból.

— Gyere, kedves. Menjünk ebédelni.

Elindultak a rezidencia felé. Elena még megfordult, és leadott egy utolsó sortüzet:

— Csak vess egy pillantást arra a nyomorult Maurerre. Amíg hűséges volt az Elvtárshoz és hozzám, miniszterelnök volt. Élvezhette az utazgatást. Ki talál kozott Csou En-lajjal? Maurer. Ki találkozott a pápával? Maurer. Amikor kezdett megfeledkezni arról, hogy kinek dolgozik, kirúgtuk. Ki-rúg-tuk, elvtárs. Azt a dajkamesét a megromlott egészségi állapotáról, meg a lemondásáról te sem hit ted el, ugye?

Miután Ceausescuék távoztak, Andrei és én leültünk. Teljesen kikészültünk.

— Tíz évet adnék az életemből, ha az Elvtársat egy másik hitves oldalán láthatnám — mondta Andrei, miközben az izzadtságot törölgette a homlokáról.

— Lehet, hogy egyszer majd arra megy rá a birodalmad, Andrei, — hallottuk hirtelen Manea hangját, aki közben kijött a nyári lakhoz —, hogy nem tanulsz meg lakatot tenni a szádra.

A tekintetén látszott, hogy véresen komolyan gondolja.

— Elena elvtársnó" arra akarja rávenni az Elvtársat, hogy bocsásson el és az ó" sógorát nevezze ki a helyedre.

Manea egy arany fedelű kis szelencét mutatott, amit valamikor régen én hoztam neki Párizsból. Aztán folytatta:

— Tarts magadnál egy ilyen dobozkát, Andrei. Rakd tele szarral, s mindig, amikor viszket a nyelved, dörzsöld be vele egy kicsit. Különösen, ha Elena elvtársndvel van dolgod. Ő halálosan komoly.

XIV. FEJEZET

— Ez itt két zsák dokumentum, szükségem van pár asztalra a konferenciateremben, hogy kiteregessem őket — mondtam Mancának, amint megérkeztem Snagovba.

— Az Elvtárs és Elcna épp most érkezett vissza Bukarestből. Még mindig borongós hangulatban vannak. Az Elvtárs már háromszor érdeklődött maga után, főnök.

— Ki tudná rakosgatni ezeket helyettem, Professzor? A zsákok számozottak, a bennük lévő iratkötegeket betűk jelölik. Csak rakosgassa ki ábécérendben mindkettőt.

— Gondom lesz rá, főnök. Törődjék azzal, miként tehetne az Elvtárs kedvéért. Ha sikerül becsalogatnia a tekézőterembe, mi elvégezzük a munkát egy nap alatt.

Ccauscscu egyedül sétálgatott, Bancjaru néhány lépéssel mögötte ügetett, akár egy kutya.

— Mi újság, Paccpa? — hallottam a kérdést, mielőtt utolértem volna. Há tulról most sokkal öregebbnek látszott, mint máskor.

„BAPTISTA ” DEZIN FORMÁCIÓ CARTERNAK

— Táviratot kaptam Washingtonból: épp most fejtették meg.

— Carterről van szó?

— Olyasmiről. Az iroda jelenti, hogy „Arzén”, aki hűséges régi ügynökünk — jelenleg magas rangú főpap az Egyesült Államok Baptista Egyházában —, számos alkalommal tudott beszélni Carter saját lelkészével.

— A vallás Carter gyöngé pontja. Ezen a ponton kell odasóznunk neki.

— Az iroda jelenti, hogy legutóbbi találkozásunk alkalmával az ügynök átadott Carter lelkészének egy levelet „egy baptista lelkeszcsoportról”: a levél leírja a romániai vallásszabadságot, szemben a többi szocialista országban uralkodó helyzettel, és hangsúlyozza a román nép élvezte igazi emberi jogokat.

— Azt a levelet én írtam.

— Igen, Ccauscscu elvtárs. A Dczinformációs Szolgálat csak szépen aláírta a papokkal.

— Ez jó hír! — kiáltotta Ccauscscu, felpillantva az arcomba. — Adja csak ide azt a táviratot.

Pattintott az ujjával, Banejanu pedig nyomban hozta neki az olvasószemüvegét. Mire Ceausescu végzett a távirattal, három nap óta először csillant föl a szeme.

— Ezt a csatornát kell igénybe vennünk, hogy Cartcr fejébe plántáljuk az elképzelést: Románia merőben más, mint a többiek. Hogy a mi kommunizmusunk nem szovjet típusú, hanem nyugati. Hogy mi nem tagadjuk a nyugati érték rendet, hanem tiszteletben tartjuk. Ha ez az alak emberi jogokat akar, hát adjunk neki emberi jogokat. Időt kell hagynunk neki, hogy az üzenetet szép lassan befogadja az agya.

Ceausescu gyászos hangulata változni kezdett, még a léperei is ruganyosabbak lettek.

— Ha már vallásról van szó. Múlt héten Coman valami kazettákra fölvelt bibliákról beszelt nekem. Ezt nem egészen értettem. Mi ez a história?

— New York-i irodánk a múlt év végén jelentette, hogy a Bibliát fölvettek magnókazettákra, tízezer példányban, abban a Íriszsemben, hogy a kazettákat könnyebb Romániába csempészni, mint magát a könyvet. Az iroda a csempészési terv egy példányát is eljuttatta hozzánk. Múlt héten az első kazettákat már el is koboztuk a határon és a levélcenzúra-központban.

— Érdekes. Hány Bibliát mondott?

— Tízszázat.

— Ha minden egyes Bibliát csak tíz kazettára vettek fel, ami különben lehetetlen, akkor ez százezer kazetta lenne. Adják át mindet a Scuritaténak, töröljék le őket, a szalagot felhasználhatják a lehallgatásokra. Ez mostantól fogva érvényes, egészen az ostoba amerikai akció végéig. Nincs szó itt egyházzal. Ez a CIA. Más újság?

— Van itt egy nyugatnémet ügy...

— Nincs jó híre Amerikából?— szakított féle Ceausescu.

— Rövidesen odamegyek, hogy szemtől-szembe találkozzam az első számú ellenséggel, a saját odújában.

— A nyugatnémet sztori valójában amerikai. Csak épp véletlenül Nyugat-Németországban esett meg.

— Folytassa.

— Az ötvenes évek végén, amikor én voltam az oltani irodavezető, beszerveztünk egy romániai születésű németet. „Balthazar” a fedőneve. Kapuőr volt egy München melletti amerikai katonai egységénél.

— Sikerült beszerveznie amerikai tiszteket?

— Egyelőre még nem. De nem sokkal azután, hogy beszerveztük, váratlanul kezdett átjátszani nekünk litkos katonai dokumentumokat, de annyit, amennyit csak elbírt az autója.

— Amerikai dokumentumokat?

— Igen. Őt bízták meg a feladattal, hogy égesse el a megsemmisítésre kiszemelt titkos katonai dokumentumokat.

— Hát ez jó. — Ceausescu ajkán finom mosoly bujkált.

— A dokumentumokat azonnal Moszkvába küldtük a KGB tanácsadói révén, majd röviddel ezután a KGB két tábornoka érkezett Bukarestbe. Moszkva úgy ítélte meg, hogy ha jól kézben tartjuk a dolgokat, az úgy nagyon értékes lehet. „Balthazar” közös emeberünk lett. Titokban egy „csendes” ausztriai házba hozattuk, s ott kitanítottuk rá, hogyan kell titkos fotókat készítenie a katonai dokumentumokról, és hol pottyantsa le rejtekhelyeken a filmtekercseket.

ÜGYNÖKÖK A SZABAD EURÓPÁNÁL

— Kezes lett az emberünk?

— Igen. Ceausescu elvtárs. Annyira kezes, hogy beszervezte a feleségét, aki titkárnő volt a Szabad Európa müncheni fészkeben.

— Ismerem én azt a nőt? — szakított félbe Ceausescu. Mindig érdeklődött a Szabad Európa iránt.

— Nem hinném. Nem volt közvetlen kapcsolatunk vele, csak a férjén keresztül dolgozott nekünk. Most jönnek az igazi hírek.

— Remélem, jó hírek.

— Alapvetően igen. De van egy-két rossz is köztük.

— Elegem van a rossz kirekből — kacintott Ceausescu, akinek eddigre már sokkal jobb lett a kedve.

— Jó hír, hogy a múlt héten „Balthazar” eljött egy salzburgi találkozóra, és azt jelentette, hogy még most sem gyanakodnak rá. A feleségét is elhozta magával. A nő beszélt egész idő alatt. Elmondta, hogy férjének katonai egysége új katonai berendezéseket kapott, s a férfi le tudja fényképezni a velük érkezett dokumentációt. Ő pedig a Szabad Európa Rádió és a Szabadság Rádió központi hírszerkesztőségének személyi titkárnője lett, vagyis hozzáférhet a legbizalmasabb anyagokhoz is. A nő elmondta, hogy immár nem csupán a Romániára vonatkozó dokumentumokat tudja átadni, hanem a Szovjetunió és a tömb többi országára vonatkozókat is.

— Terjessze föl az irányító tisztjét egy medálra.

— A nő jókora táskája teli volt filmkazettákkal. „Magammal hoztam egy szerény kis mintát abból, amit most már át tudnék adni önöknek” — mondta az asszony, az iroda jelentése szerint.

— Kapjon prémiumot.

— Akkor a rossz hírek — folytattam, felolvasva az adatokat az iroda jelentéséből. — „Balthazar” felesége nyomatékosan hangsúlyozta, hogy ő meg a férje több mit húsz esztendőn át dolgozott a román hírszerzésnek, s az életüket tették kockára, amikor ő meg a férje találkozott velünk. A nő hozzáfűzte: mindennek ellenére ugyanolyan szegények, mint húsz évvel ezelőtt voltak. A lényeg az, Ceausescu elvtárs, hogy a nő azzal fenyegetőzött: megszakítja a kapcsolatot,

hacsak meg nem egyezünk vele is, a férjével is: havi javadalmazást kérnek, plusz pénz minden átadott dokumentumért, ha pedig visszavonulnak, nyugdíjra tartanak igényt.

— Hiszen így fizetjük bizonyos ügynökeinket, vagy nem?

— De igen, így van. Csakhogy az iroda szerint az a bibi, hogy a nő írásos nyilatkozat kér tőlünk.

— Írásosat?

— Igen, Ceausescu elvtárs. Ezért jelentem önnek az ügyet.

— Mi van azokon a filmekken, amelyeket ez a nő átadott nekünk?

— Fotók néhány amerikai kiképző- és karbantartási-kézikönyvből, ezek az általuk épp most kapott új katonai berendezésekkel foglalkoznak. A Szabad Európa Rádiótól a nő átadta néhány, Romániából érkezett levél fotókópiáját. Azt állította: át tudná adni az egész archívumot, sok ezer levelet, valamint a jövőben beérkező leveleket is.

— Pontosan ezt is akarom. Hogy azonosíthassuk mindazokat a bűnözőket, akik a Szabad Európának írnak, aztán majd rács mögé kerülnek.

A Szabadság Rádió és a Szabad Európa Rádió régóta tüske nem csupán Ceausescu, hanem a szovjet tömb többi vezetőjének húzában is. Mihail Gorbacsov szovjet vezető sem kivétel. 1986 júniusában például egy cikkben, amelynek szerzője valószínűleg F. Bobkov volt, a KGB első igazgatóhelyettese, a szovjet állampolgárokat figyelmeztették: „Az imperialista államok titkosszolgálati... mindenirányú felforgató tevékenységet fejtenek ki a szocializmussal szemben, ideértve az ideológiai szférát... Az amerikai kongresszus 250 millió dollárt irányzott elő a „Szabadság-Szabad Európa” rádiótársaság számára 1986/87-re... Ez a rádiótársaság, amely több mint három évtizede a CIA irányítása alatt működik, a Szovjetunió és az európai szocialista országok ellen irányuló propaganda fő központja...”

— Mikor pillanthatnék be „Balthazar” anyagaiba, Pacepa?

— Magammal hoztam őket. A konferenciateremben vannak.

Ceausescu sarkon fordult, és ruganyos léptekkel megindult a ház felé. Manea gondosan kitergette az iratanyagokat a konferenciaterem néhány asztalára. A katonai anyaggal kezdtük.

— Nagyon érdekes. A Honvédelmi Minisztériumban különleges, igen titkos akciócsoportot kell felállítanunk, hogy dolgozzanak ezen.

A Szabad Európának címzett leveleket román nyelven írták, Ceausescu maga olvassatta őket, idegesen forgatva a papírlapokat.

— Egyik-másik levélíró ki kellene végeztetni. A többi sóbányába kerülhet. Azt akarom, hogy Coman azonosítsa minden egyes levélíró. S a többi, a Szabad Európa-hoz írott levélre is szükségem van. Mindegyikre.

Amikor ismét kimentünk a kertbe, Ceausescu újabb tirádába kezdett:

— Nem érdekel, mennyit kell ezekért fizetnünk. De mindegyik, ismétlem, mindegyik, a Szabad Európának címzett levelet kézhez akarom venni, azokat is,

amelyeket később írnak majd nekik Romániából. Mindegyik patkány nevét tudni akarom, aki ezeknek ír. Az a szándékom, hogy rendet teremtsék ebben az országban, egyszer s mindenkorra rendet.

Ceausescu sokáig csöndben, hallgatagon sétált. Végre megszólalt:

— Alkut kell kötnünk „Balthazárékkal”. Majd maga megtalálja a módját, hogy megkapják az írást. Űsse rá a papírra: szigorúan bizalmas, és mondja meg nekik, hogy a szigorúan titkos anyagok között fogjuk őrizni. Ha ezt nem fogadják el, páncélszekrényben letétbe helyezzük a papírt; a széfet két, különböző kulcs fogja nyitni, az egyik nálunk marad, a másik az övék lesz. Gondoskodják róla, hogy az ő kulcsukról másolat készüljön. Menni fog?

— Remélem, Ceausescu elvtárs.

— No, gurigázzunk együtt — fejezte be a társalgást Ceausescu, azzal megindult előttünk a tekecsarnok felé.

Aznap könnyű ellenfele voltam. A diadalmas Ceausescu végül csak azért hagyta abba a kuglizást, mert kimerült.

— Gyerünk a pincébe — javasolta.

A MEDVE AMERIKAI TECHNIKÁT SZERETNE

Fekete csokornyakkendős pincér bukkant elő a semmiből; kezében tálca, a tálcán épp akkor kinyitott borosflaska és egy jókora pohár. Ez az „Odobesti Sárga” nevű ital Ceausescu kedvence; színe és sűrűsége akár a napraforgó-olajé; ezt az italt igen kis mennyiségben állítják elő Odobestiben, a boráról híres moldvai falucskában. Ceausescu még álltában leguntott két pohárral, majd helyet foglalt kedvenc karosszékében.

Amikor Ceausescu elé egy palack bor kerül, szívesen anekdotázik.

— Amikor a múlt hónapban találkoztam Brezsnyevvel, mindent elkövetett, hogy rábeszéljen engem: kettőzzük meg hírszerzői munkánkat Amerikában. Eltekintve néhány órától, amikor a KGB „elektronikus városában” jártam, egész idő alatt a Kremlben társalogtam a Medvével. Vasárnap este, elutazásom előtt, gyertyafényes vacsorán látott vendégül magánébédlőjében, a Kremlben. Két frakkos pincér volt a felszolgálónk, az egyik az enyém, a másik az övé. Az enyém románul beszélt. Én román ételeket kaptam, ő orosz. Minden fenemód gyanúsán finom és szelíd hangulatban zajlott. A Medve nyomban a leves után szövegelni kezdett. Lenint idézte az amerikai kapitalizmusról, a proletariátus első számú ellenségéről. Ez a tompaagyú azt hiszi, hogy csakis ő gyűlöli az amerikai kapitalizmus. Már a nyelvemem volt, hogy én ugyan tízszer jobban gyűlölöm a kapitalizmus, mint ökelme; hogy engem a tőkés időkben kizsákmányoltak, amíg őt ugyan nem; hogy ő az egész életét a kommunizmus körülményei között töltötte le, és fogalma sincs róla, milyen az, amikor valakit a tőkésék börtönében megkínóznak.

Ceausescu lehajtott még két pohárral, majd csettintett az ujjával: hozzanak még egy üveggel.

— A főétel után — folytatta —, a Medve ismét csak tömní kezdte a fejemet „Az amerikai tudomány és technika nem az amerikai tőkések tulajdona, hanem az amerikai proletariátusé és azoké az értelmiségieké, akik kifejlesztették, ennél fogva rajtuk keresztül a világforradalom kovácsait, a proletárokat illeti.” Mintha csak ideológiai fejtágításra szorulnék. Nem bírtam tovább. Megmondtam neki: ha több amerikai technikát akar, akkor több hírszerző tisztet kellene odaküldeni. Hogy én már föladtam azt a moszkvai elvet, hogy nyugaton ötven-ötven százalékban tartunk diplomatákat és hírszerző tiszteket. Elmondtam azt is: nem engedhetem meg magamnak azt a luxust, hogy egy embert hivatalos minőségében küldök nyugatra, — diplomatákat, újságírókat, professzorokat vagy ilyesfélákat —, egy másikat pedig avégett, hogy hírszerző tevékenységet folytasson. Hogy minden külföldi román képviselőnknek titokban hírszerző tisztnek kell lennie. Hogy Amerikában, — és ez is szigorúan bizalmas —, még a nagykövetség is ezredes, de erről egész Romániában csak két vagy három embernek van tudomása. És tudja-e, mit mondott erre a Medve?

— Nem, Ceausescu elvtárs.

— A Medve azt mondta: „Egy nagykövet semmi mást nem tehet, mint azt, hogy befolyásra tegyen szert, én viszont Amerikából elsősorban az ő katonai anyagaikat akarom megszerezni s új katonai technikáikat. Csak ezután következik a befolyás.” Hát ez köztünk a különbség. Számomra első a befolyás. Szilárdan vallom: ezáltal megnyílik előttünk minden ajtó, még a technikához vezető bejáratok is. Ha a Medve egyszer feldobja a talpát, a Kremlbe pedig fiatalabb ember kerül, ugyanúgy fog cselekedni, mint jó magam. Erre százat teszek egy ellenében.

Miután kiürült a pohara, Ceausescu idegesen pattintott az ujjával: hozzanak még egy üveggel. Majd folytatta a történetet:

— A Medve csak azután tért a lényegre, hogy felszolgálták a kávé és a konyakot. „A kapitalizmussal vívott élethalál harcban — mondta —, aki a kozmoszt ellenőrzi, az uralja a földet.” Végül arra kért, még többet segítsen neki abban, hogy hozzájusson az új űrhajózási technikához. Antiballisztikus célba juttató eszközrendszerek, űrlézerek és lokátorok, főként ilyesmire vágyik. Azt mondta a Medve: „ön sokkal jobb helyzetben van Washingtonban, mint én.” No, ez tetszett nekem.

Újra csak csettintve, Ceausescu kenyeret, hagymái, paradicsomot és juhsajtot rendelt. — Hogy halad Nicolac? — kérdezte tőlem. Nicolae Nicolaére célzott, a washingtoni román nagykövetre.

— Éppen azon dolgozik, hogy beszervezze a State Department két tiszt viselőjét.

— Jóóó! Noszogassa csak a kongresszus és a Fehér Ház irányában is. Ceausescu enni kezdett.

— Több mint háromezerezer első és második generációs román emigránsunk él az Egyesült Államokban. Annyit kellene beszerveznünk, amennyit csak tudunk, s pénzzel támogatnunk őket, hozzásegítve az érintett személyeket, hogy álláshoz jussanak a Fehér Házban, a kongresszusban, a State Departmentben, a Pentagonba, mindenütt. A legszebb álmom, hogy egykor román kivándorló sarja legyen az amerikai elnök, s akkor elmegyek oda egy újabb hivatalos látogatásra.

Hangosan felpattant az ajtó és megjelent Elena.

— Tisztességes dolog ez, elvtársak? Egyikünk dolgozik csak, a többiek pedig isznak? — mondta az elnökné széles mosollyal, kivillantva csorba és sárga fogait. — Mi folyik itt?

— Pacepa épp az imént mutatott meg nekem bizonyos dokumentumokat.

— Más is szóba kerülhetett — mondta huncut mosollyal az asszony, poharainkra mutatva. — Mit titkolsz előlem, kedves? — kérdezte aztán, a lehető legnegedesebb hangon.

A pincér ismét előbukkant a semmiből, kezében jegesvödörrel, a vödörben egy üveg Cordon Bleu pezsgővel. Elena mindig ezt issza.

— Mondja el neki a „Balthazar”-ügyet, Pacepa — parancsolt rám Ceaușescu, megpróbálván fenntartani Elena váratlan jó hangulatát. — Magyarázza el, hogyan adtak egy közönséges kapuőrnek minden káderezés nélkül titkos katonai dokumentumokat, hogy elégesse őket valami kemencében, de ő ehelyett a rendelkezésünkre bocsátotta az iratokat.

Röviden összefoglaltam az ügyet, de nem szóltam semmit a felelősségről és a Szabad Európa Rádiónál betöltött állásáról.

Elenára nem tett nagy hatást a történet. — Mi ebben az újdonság, Nicusor? A jenkik sohasem voltak híresek a titoktartásukról.

— Ami a politikai információkat illeti, valószínűleg igazad van. Mi azonban a katonai adatokat hoztuk szóba.

— Azok még a nukleáris titkaikkal is könnyelműen bánnak. Ha nem ez lenne a szintiszta igazság és ha a Rosenberg-házaspárok nem sikerült volna nukleáris bombával fölfegyverezniük a kommunistákat, akkor valószínűleg itt sem lennének ma. Brezsnyev sem ülne ott Moszkvában. És ne feledd: a munka felét egy asszony végezte el. Ethel Rosenbergből nemzetközi hősnőt kellene csinálni.

— Beszéljen csak „Balthazar” feleségéről, Pacepa.

Engedelkskedtem a parancsnak, s jelentettem az ügy többi részletét.

— Ez aztán az asszony! Mi van abban, ha ez a nő szeretne néhány dollárt kapni tőlünk? Akkor azonosítani tudjuk a Szabad Európához címzett levelek szerzőit!

— Természetesen igen. Éppen erről beszélgettünk Pacepával.

— Akkor meg gyérünk csak, nemde? Maga pedig, Pacepa, át fogja adni nekem azoknak a mocskosoknak a nevét, akik az Elvtársat meg engem halálra

kínoznak. Meglátja, pár hónap az egész, s azok a mösziók a Szabad Európánál nem kapnak többé névtelen leveleket.

Miután Elena kiitta a második üveg Cordon Bleut is, negédesen Ceausescu ölébe ügyeskedte magát. — Úgy kívánlak, Nicu — dorombolta édesdeden, lábait hozzádörzsölve a férfi egyik lábához.

A házaspár kéz a kézben távozott.

— Vegye a gondjaiba azt a „Balthazar”-t, Pacepa — szólott még vissza ne kem, útban a lakosztálya felé.

Néhány éve az amerikai sajtó bejelentette: „1981. május 8-án a bajor államrendőrség megjelent a müncheni Szabad Európa-Szabadság Rádió székhelyén és letartóztatott egy német alkalmazottat, azzal a váddal, hogy kémtevékenységet folytatott a román hírszerzés számára. Különösen sokkoló hatású volt, hogy a gyanúsított kém... az amerikai tulajdonban lévő rádióállomások hírszerkesztőségi igazgatójának személyi titkárnője volt. Az asszony 1952 óta dolgozott a SZER-nél... Az asszony férjét is kémtevékenység miatt vették őrizetbe.”

AMERIKÁBA KÉSZÜLÜNK

Amikor délután visszatértem Snagovba, Stefan Andrei volt ott, kávézott Maneával. Pontosan kilenckor Bajenaru kijött. — Az Elvtárs várja önöket.

— Elena elvtársnő is odabenn van? — kérdezte óvatosan Andrei.

— Nem. A fotósokat fogadja.

Ceausescu saját dolgozószobájában fogadott.

— Épp arra gondolok, hogy miután Brandt Szocialista Internacionáléja el ismerte Arafatot, ez kezdetnek nem is rossz. — Miután rám kacsintott, Ceausescu egyenesen Andrei szemébe nézett. — Azt kívánom, hogy menjen Bonnba Pacepával, és adja át Brandtnak személyes üzenetemet.

Íróasztala mögött állva Ceausescu bővebben kifejtette egondolását. Brandt jó viszonyban van Kreiskyvel. Jóllehet Kreisky zsidó, látszólag kedvezően reagált Romániának arra a kísérletére, hogy ő is ismerje el hivatalosan Arafatot.

— Önök tudják, elvtársak, hogyan nyújtsanak baráti jobbot Brandtnak. Hívják meg továbbá romániai látogatásra mint személyes vendégemet. Őt is szeretném megdolgozni kissé. Ez minden.

— Elmehtek? — kérdezte Andrei.

Ceausescu bólintott, ugyanakkor egyik kezével jelezve nekem, hogy még maradjak.

— Készen áll, hogy Amerikába menjen?

— Azt hiszem, igen.

— Csak néhány kérdést szeretnék megbeszélni. Először is, nem akarok semmiféle emingrász tüntetést, ha ott járok. Semmifélet.

— Utasítottam Nicolaét és az irodavezetőt.

- Másodszor: szeretnék egy jó könyvkiállítást látni.
- Erről a nagykövet személyesen gondoskodik.
- És a rólam szóló könyvek?
- Nemcsak az önről szóló könyveket állítják ki, hanem az ön által írottakat is.
- Magam és Elena arcképeivel?
- Igen, Ceausescu elvtárs.
- Megvannak már az új, színes képek?
- Dumitru Popescu tegnap adta át nekem őket.
- A televíziós interjúmról is intézkedtek?
- Elvben igen, az ABC társasággal.
- Legyen óvatos. Ez kétélű kard lehet. Nem felejtettünk el valamit? Nos igen, a magyarok. Semmiféle Király-sztori a kongresszusban. Semiféle bíráló cikk a sajtóban. Ez parancs.
- Erről a New York-i iroda gondoskodik. Ott tömörül a legtöbb magyar emigráns.
- Ottani nagykövetünk nem hírszerző tiszt, ugyebár? — Akkoriban Ion Datcu volt a New York-i nagykövet.
- Nem, Ceausescu elvtárs, ő csak ügynök. De elvégzi a feladatát.
- Majd emlékeztessen, ha ott járunk. Ezredessé nevezem ki. Ez elég magas beosztás ahhoz, hogy végezzen is valamit érte.
- Értettem, Ceausescu elvtárs.
- Ceausescu váratlanul sarkon fordult és távozott a szobából.

AZ ATHENE PALACE MINT KÉMGYÁR

Azon az estén Oprea vacsoravendégséget szervezett az Athene Palace hotel egyik magánszalonjában, ahová meghívta legjobb barátait. A költségeket a DIE fedezte, „viszonzásként” azoknak a kormánytagoknak, akik a legaktívabban támogatták a szervezet hírszerző technikai akcióit.

Az Athene Palace kevéssel a második világháború előtt épült; akkoriban a Balkán egyik legfényűzőbb szállodája volt. 1948-ban államosították, az öteves évek elején pedig egy KGB tanácsadó három évet töltött azzal, hogy különleges szállodát varázsoljon belőle nyugati vendégek számára.

Az évek során az AthenePalace közös Securitate-DIE vállalkozás lett, egyúttal pedig mesteri, szovjet stílusú hírszerzői akcióik színhelye is. Háromszáz alkalmazottjának mindegyike, a szálloda főigazgatójától a legszerényebb takarítónőig, vagy beszerezett ügynök, vagy hírszerző tiszt volt. A hotel főigazgatója, Vintila, a Securitate Kémelhárító Irodájának titokban ezredessé ki-nevezett beosztottja volt. Helyettese, Rebegila, a DIE titkos ezredes volt, aki korábban számos külföldi „irodában” teljesített szolgálatot. A recepció alkal-

mazottai technikai műveleteket végző tisztok, akik az útlevelek lefényképezéséért feleltek, s informálniuk kellett a Kémelhárító Irodát vagy a DIE-t a vendégek minden fontosabb „mozgásáról”. A portások is tisztok beosztású megfigyelő tisztok voltak. A fenntartórészek tagjai a DIE egyik egységének alárendeltségében álltak; ők feleltek azért, hogy titokban fotózzanak le minden papírdarabot a vendégek szobáiban s a bóröndjeikben. A távbeszélőközpont dolgozói, a vendéglő és a bár személyzete mind a DGTO elektronikus lehallgatószolgálatának tisztjeiként szolgáltak. A legtöbb pincérnő és mixer megfigyelőtiszt volt: ők feleltek a titkos fényképfelvételekért. Néhány tucat elegáns fiatal nő, aki az előcsarnokban és az éttermekben lebzelt, részét alkotta egy félprostituált-alakulatnak, amelyet a Kémelhárító Iroda szervezett be, rövid pórázon tartva őket. A „külföldi” hotelvendégek némelyike valójában a DIE titkos beosztottja volt, akik nyugati vendégek irataival tartózkodtak a szállodában. Vagy tucatnyi „író és művész”, festői selyemsállal és svájcisapkával a fején, általában a foyér-ban üldögélt, egy csésze török kávé vagy egy pohár konyak mellett, élénken vitatkozva politikai kérdésekről, ezek a Securitate fizetett ügynökei voltak.

Minden szobában elektronikus figyelőszervezeteket rejtettek el, ugyanígy az előcsarnokokban, a két vendéglő minden asztala alatt, a bárban, minden magánszalonban és a konferenciatermekben. Minden belső telefont lehallgattak, amiként a nyilvános fürkét is, egy kilométeres körzetben. A rögzített kamerák és televíziós felvevők állandó készségben voltak, vagy hordozható, rejtett készülékek gyanánt szolgáltak, készen arra, hogy máshová is áthelyezhessék őket. Rendes, illetve fényerősítővel felszerelt televíziós kamerák helyezkedtek el a szállodán kívül is, állandó összeköttetésben a Securitate Figyelőirodájával, ez a szerv irányította azt a több mint harminc taxit is, amelyek három állomáson várakoztak a hotel közelében.

Az arany zsinóros-sujtások portások, a csinos uniformisba bújt londinerek és a fekete csokornyakkendő pincérek valósággal hemzsegték a bájos-nosztalgikus szállodában. Az Athene Palace-ban minden megvolt, amit az ember megtalál egy régi bécsi luxushotelben. Pedig a szálloda a valóságban — gyár volt, amely három műszakban üzemelt a nap huszonnégy órájában, s amit gyártott, az hírszerzői információ volt. Olyan sikerrel működött, hogy ezt a modellt követte-kopírozta — ha nem is ilyen tökéletesen — minden más romániai luxusszálloda, főként a fekete-tengeri üdülőövezetben. A modellt leghűbb mása egyébként az Intercontinental Hotel volt, amerikai-román közös vállalkozásban épített új szálloda Bukarest szívében, mindjárt a DIE főhadiszállása mellett.

Amikor megérkeztem az Athene Palace-ba, mind Vintila, mind Rebegila szertartásosan üdvözölt az előcsarnokban.

— Új pszichológusunk valóságos gyöngyszem, tábornok — jegyezte meg Rebegila.

— Új lányai nem csupán fiatalabbak, elevenebbek cs ügyesebben az ágyban, hanem bármiről el tudnak csevegni bárkivel. Magam is kipróbáltam őket. Ez már a foglalkozással járó kötelesség — lette hozzá Vintila, aki hadarva beszélt, és szokása szerint selypített.

NICU ELVTÁRS, A PÁRT SZEME FÉNYE

A vacsorára a hotel központi magánszalonjaiban került sor. A mahagóni-fa ajtók túldoldalán — Vintila tárta szélesre őket — jókora luxusszalon tárult elé; bútorai: alacsony mahagóni asztalok, körülöttük jól kipárnázott heverők-kel és fotelokkal, melyeket burgundi vörös kárpit borított. Az ebédlőasztal a másik szobában volt, legezhető alakú asztalkendőkkel és dús virágdíszekkel.

Sirbu tábornok volt a szalon udvarmestere: emberek vették körül, akikhez a legközelebbi kapcsolat fűzte: Ion Ursu; a Tudományos és Technikai Nemzeti Tanács elnöke; Corneli Mihulccea, a Nukleáris Energia Állami Bizottságának elnöke és Ghicorghe Boldur helyettes gépipari miniszter, aki az elektronikai iparágért is felelős volt. Pincérek, rövid fehér kabátban és hófehér kesztyűben, tálcákat hordoztak körül, rajtuk koktéllal és szendvicsekkel, az utóbbiakon fekete román és vörös mandzsúriai kaviár. Az egyik sarokban szalonzenekar játszott halk, fojtott dallamokat. Mielőtt sikerült volna mindenkivel kezét fognom, Oprea robbant a terembe, Avram és Luchian társaságában a hotel protokollfőnöke járt a sarkukban. A feleségükkel érkeztek, és mind egyszerre beszéltek.

— Jó estét mindenkinek! — dalolta Oprea kissé fennköltén, de azért megpróbált baráti hangot megülni. Körülnézett, majd megjegyezte: — Úgy tetszik, mintha némelyikünk nem szentelne kellő figyelmet életé párjának, nemde, Mihulccea?

— Tartózkodóak a nejcink a maguk házi reaktoraiban, két gyermekkel súlyosbítva, Oprea — vágott vissza az, megcsillantván szinte mindent magfizikai tudásából. A pusztá tény, hogy Elena falubelije volt, román atomcsászárt csinált belőle.

— Igazából nem is volt rá időm, hogy elmondjam az oldalbordámnak, mi megy majd itt végbe ma este — kezdte erre Ursu. — Tudják, nem szívcsen beszélnek érzékeny témákról a telefonban, Oprea. Tudja, milyen az a nő. De remélem, hogy holnap csúc korábban érek haza, és elmondom neki, bár ez sem bizonyos, mert akkor szomorú lesz, hogy ma este nem lehetett itt. — Azzal tovább fecsegett; Ursu tizenöt percen belül még egy igent vagy nemet sem tud röviden kimondani. Szerény képességű atomfizikus létérc viszont elég ravasz volt ahhoz, hogy mindig Elcnának helyeseljen. Ez a tény röppentette őt roppant gyorsan a román tudomány és technika ormaira.

A Burtica házaspár fél órát késett. A férfi rendszeres késői érkezésének bármilyen esemény alkalmával az volt a magyarázata, hogy szoros szálak fűztek a

két Ccauscscuhoz, továbbá az is, hogy korábban éveket tökölt nagyköveiként a szép Itáliában. „Az Elvtárs áthívott bennünket az otthonába — ejtette cl az információt rá igen jellemzően Burtla —, egy pohár borra invitált és egy kis csevegésre.”

Mint rendesen, most is Oprea emelte fel elsőként borospoharát:

— Az Elvtársra!

— És Románia legnagyobb tisztelettől övezett tudósára, aki... — próbálta hozzáfűzni Ursu talpra kászálódva.

CsakhogY Oprea a szavába vágott:

— Elena elvtársnőre!

Színes népviseletbe öltözött táncosok csoportja rövid műsort adott, a szalonba beözönlő nagyobb zenekar muzsikájára. A pincérek egyre csak öntögették a poharakba a pezsgőt, Vintila kitárta a szalon ajtaját, és megjelent Nicu, maga mögött vonszolva egy rémült szemű, csinos kis teremtest.

— Salvc! Üdv! — rikoltotta az ifjú, körültekintve a teremben. — Csak épp betoppantam, hogy gerincre csapjam ezt a pipit, hát mibe botlom? Egy kibaszott ellenforradalomba! Itt a fél kormány, közlük a mesterként. Itt dagonyáznak a kapitalizmus pöcegödreben — rikoltozott Nicu. — Várákózz csak odakint rám, te mocskos kis patkány. Itt nekem államügyeket kell intéznem — folytatta, az ajtó felé taszítva a barátnőjét.

— Majd én kezelésbe veszem a mademoiselle-t, Nicu elvtárs — lépeti a színre Vinlila, akit boldoggá telt a váratlan alkalom, hogy távozzhat.

— Kit érdekel ez? Küldd csak a pokolba! Meg se húzom, majd meghúzok valaki mást. Elvégre több mint tízmillió no van ebben az országban! — bömbölte Nicu a távozó Vintila után.

— Üljön le, Nicu elvtárs — mondta Oprea, felpattanva a fotelból s átengedve a saját helyéi. — Tányért és egy poharat Nicu elvtársnak! — parancsolta a pincéreknek Oprea, miközben Nicu bizonytalanul lavírozott a fotelok között, hogy végre letotlyanjon Mioara Avram és Silvia Luchian úrhölgyek közé.

— Nem enne valamit, Nicu elvtárs? — kérdezte Oprea.

— Osztrigát! Osztrigát akarok! — döntött Nicu. — Ha az. öregem kinyúlík, miniszterelnököt csinálók belőled, Oprea.

— Osztrigát Nicu Ccauscscu elvtársnak! — rendelt a pincértől Oprea.

— Osztr — mit? — kérdezte a naiv fiatal pincér. — Jó kommunisták nem esznek osztrigát: ez a szó régen eltűnt már a román étlapokról.

— Szaros kölyök! Pusztulj a szemem elől! Vinlilát akarom. Hol az a hülye? — sikoltotta Nicu.

Oprea és Avram kirohant, hogy megkeressék az igazgatót. Nicu utánuk rikoltotta:

— Mondjátok meg annak az idiótának: kötelessége itt lennie, amikor a kormány ülészik. Ne a farkát csóválja odakinn a kapitalista szarban.

Vintila azonban máris visszaérkezett a szalonba, mögötte egész kis pincér-screggel, akik tálcan crépe suzette-et hoztak. Vintila vezette a lángoló parádét, többször is megkerülve az asztalt az égőpalacsinta-menettel. Éles női sikoly hangzott; Mioara Avram arca lángvörös volt, s egész teste szinte kővé dermedt. Néhány másodpercre kellett eltelnie, hogy észrevegyem: Nicu szorgalmasan kézimunkázik a szoknyája alatt. Avram a közelemben ácsorgott. Dülledt szemmel bámult Nicu felé.

— Igyunk egy pohárral mindketten — mondta, elkapva Nicu jobbját, hogy beléerőszakoljon egy pohár pezsgőt.

— Nem iszom húgyot. Skót whiskyt kérek! — jelentette ki Nicu, Mioara ölébe ürítve a poharat.

— Skót whiskyt Nicu elvtársnak! — parancsolta Oprea Vintilának.

Nyomban ott termett egy pincér; megpróbálta ünnepélycsen az asztalra helyezni a poharat, Nicu azonban lesöpörte a poharat; skót whisky ömlött Mariára és rám.

— Mondtam nektek, hogy nem iszom húgyot. Jéggel akarom. Black Label jéggel mindenkinek.

Amikor a whisky megérkezett, Nicu két pohárral is elvett a tálcáról: mindkettőt fenéig ürítette. Oprea pohárköszöntőt mondott:

— Kérem Nicu elvtársat, közvetítse Ceauscsu elvtársnak határtalan odaadásunkat a Román Kommunista Párt és legfőbb vezetője iránt, továbbá örök...

— Pusztulj innen, te patkány! — sikoltotta Silvia, félbeszakítva a tósztot. Szilárd kézmozdulattal eltávolította Nicu mancsát a blúzából. Akárcsak a férje, Silvia is határozott és erős jellem.

Nicu az utolsó cseppig kiitta poharának tartalmát. Kérte, hogy töltsék újra, miközben áthajolt az asztalon, hogy fenéig ürítse Miorara poharát. Aztán — mint a villám — Silvia felé pördült, mindkét kezével megragadta az asszony blúzának hajtókáját, felszakítva a blúzt, a gombok pedig szerteszóródkodtak. Pillanatnyi döbbenet után Silvia visszavágott, ökleivel kezdte verni Nicut, megpróbálva ellökni a kezét, amely immár a melltartója felé kapkodott.

A szemem sarkából láttam, hogy Luchian feláll, lassan megkerüli az asztalt, baljában szódásszifont szorongat, a szeme elsötétül a haragtól. Amint Nicu mögé lépett, kinyújtotta hatalmas medvemancsát, s a nyakánál-tarkójánál fogva úgy húzta föl a helyéről Nicut, mint valami kölyökmacskát. Amikor Nicu már jó pár centiméter magasan ingadozott a levegőben, Luchian az ifjú arcát spriccelni kezdte a szifonnal, közölve vele mindeközben, hogy ideje lenne lehűlnie kissé. Aztán, amikor Nicu az egyik cipőorrával rugdalni kezdte a sípcsontját, térdével pedig az alhasába bökött, Luchian lassan és megfontoltan az ajtó felé indult a függő helyzetű ifjonccal, kinyitotta az ajtót, Nicut szépen kitette, majd gondosan újra becsukta az ajtót, és visszajött a foteljához. Néhány perccel később a vacsoravendégek szétszéledtek.

gutam Romanának határán álltam, meg volt a tükör, hogy utat nyitson magammal vigyem, vagy külföldön találkozzam vele. Azáltal, hogy eljött velem repülőterre, Dana és én érzelmileg megcsalhattuk magunkat: legalább képzelhettük, hogy épp együtt indulunk külföldi kiruccanásra.

A bukaresti nemzetközi repülőtér viszonylag új. Miután már légi felépítéskor Ceausescu arra a nézetre jutott, hogy a főépület túlságosan nagy. „A külföldre Utazó románok számának állandóan csökkennie kellene, nem növekednie” — érve. Ennélfogva az épület egyharmadát „elnöki pavilonná” alakították át. A befejezett művet, melyet belül barna márvány borított, alig néhányszor használtak évenként, amikor Ceausescu külföldre utazott. Nagyrészt zárva volt és őrség ügyeit rá. A repülési idény sűrű forgalma ellenére Ceausescu később úgy döntött, hogy még e részleget le kel) kanyarítani a naponta használt csarnokokból, hogy luxusvasút rendezzenek be itt fontos személyiségek számára. Hát itt voltunk mos! Danával: választott el bennünket a sűrű tömegtől, s a sors megkímélt érmünket a határőrség a vámtisztek kellemetlen kíváncsiságától, ami mindenkit egyként sújtott, hacsak nem volt abban a szerencsés helyzetben, mint mi. a hozzánk hasonlókat a protokoll szolgálat egyik embere kísérte, vagy egyéb jel utalt rá, hogy VIP-státusú.

Stefán Andrei az utolsó pillanatban, futva érkezett az épület belsejébe: a többi utas már mind benn ült a repülőgépben.

— Imádjak, Dana — lihegte Andrei, ritkás hajszálai minden irányban mozogtak.

— Gratulálok, Andrei.

Ez volt az első alkalom, hogy Dana találkozott vele, amióta külügyminiszterként nevezték ki.

— Köszönet, kislány. Még egy percre van szükségem, pajtás. Most is a társaság az öltönyt viselem, amit az Elvtárs kedvéért vettem fel: mindjárt jövök. Ezt mondta, a válla fölött mondta, miközben a toaletté felé robogott. Már megszoktam Andrei utazásait, sokszor utaztunk együtt, Ceausescu kíséretében. Napi rutinszokás, hogy többször is átöltözik: az öltözködés pedig nála néhány percig tart. Amikor utaztunk, Andrei mindig úgy futott be Ceausescu reggeli értekezleteire, hogy egyik kezével még a nadrágját gombolgatta, a másikkal pedig borotválkozott. Mielőtt a terembe lépett volna, mindig talált egy helyet, ahová kidobhatta a borotválkozó szert használható borotvapengéjét — például az ablakpárkányra hajigálta a hirtelen a külföldről halmokban rendelt zsilletteket. Ma sem volt másként. Amikor újra elő-

bukkant, még gombolgatta vadonatúj öltönyének a nadrágját, és máris megindultunk a kijárat kapu felé.

— Festenél valamit a számomra, Dana? — kérdezte, megsimogatva a lány fejét amúgy menet közben.

A román repülőgépeken nincs első osztályú rész; a gyártó minél jobban igyekezett a gép belsejét teliszűfolni ülésekkel. Az első széksort tekintik VIP-oszlálynak; ez mindig foglalt. A bal oldali utolsó sort a polgári ruhás gépelte -rító-ellences brigád tisztjeinek rezerválják; ezek különleges, kisbű pisztollyal és kábító hatású, gázt lövellő spray-vel vannak felfegyverezve. Rejtett riasztócsengő köti össze az üléseiket a pilótákéival, akiket bezárnak a parancsnoki fülkébe, és golyóbiztos ajtó választja el őket az utastértől.

— Kávét kérek. Szép nagy csésze, crós kávét. És egy pohár konyakot — mondta panaszos hangon Andrci a stewardessnek, aki felismerte. Mindig egy pohár konyakkal igyekezett segíteni magán, ha másnapos volt.

EGY KÜLÜGYMINISZTER TÚLÉLÉSI TAKTIKÁI

— Hogy s mint volt Eiena tegnap este? — kérdezte Andrci.

— A filmvetítés alatt majdnem végig aludt.

— A boszorka megpróbált vasárnap sértegetni, de nem tudja ám, milyen vastag a bőröm. Hány órákor is találkozunk ma Brandttal? — Andrcinek sebesebben forognak a gondolatai, mint a nyelve.

— Délután négykor.

— Bonnban? A kaszárnnyában?

— Igen. — A szerénység kedvéért a nyugatnémet Szociáldemokrata Párt főhadiszállása a háború óta igen szerény, kaszárnnyaszerű épületekben kapóit helyet.

— Mit szólna még egy kávéhoz és konyakhoz? — mondta hízelegve Andrci fiatal stewardessnek, majd elkapta a derekát, és az ölébe vonta. — Ezek a gyönyörű kék szemek sokat ígérnek ám. Mindent kiolvasok belőlük. — Andrci simogatni kezdte a lány lábait, amelyek kivillantak miniszoknyás egyenruhájából. — Mit szólna egy finom kis ebédhez?

A stewardess macskaszerű kecsességgel bontakozott ki Andrei karjaiból.

— A miniszter elvtársnak ma nagyon szerények a kívánságai.

Andrci általában jobb kedvre derült, ha alaposan megtöltötte a gyomrát. Nagy étkü férfiú, amit szegény gyermekkorá magyaráz. Mindent farkasétvágy-gyal pusztít el, ami a közelében van, válogatás nélkül. Az, hogy újabban rákapott az egzotikus ételekre, csupán színészkedés, ily módon fitogtatja a hatalmát.

— Az a boszorka olyan, akár a bubópestis — mondta most Elenára. Mindeki azt reméli, hogy az Elvtárs túléli. Remélem, nincsenek itt mikrofonok.

Andrei mindig halálosan rettegett a mikrofonoktól, főként azoktól, amelyeket Elcna utasítására rejtettek el. Állandó szellemi tornát jelentett számára, hogy olyan helyekre vadásszon, ahol remélhetőleg nem hallgatják le.

— Itt még nincsenek, Andrei.

— Tudja, az én dolgom volt, hogy politikai vezetőt faragjak Nicuból. Az Elvtárs és Pacoste bízott meg ezzel tíz esztendeje. Hát nem végeztünk fantasztikus munkát? Nicu lesz a világon a legpatríciusabb zsánerű kommunista vezető. Hát ezt vittük végbe tíz év alatt. Különben jó nyersanyag. Akárcsak az Elvtárs. Kaphatnánk két pohár jeget, kékszemű?

— Csak jeget? — kérdezte a lány.

— Csak azt. Még van lé raktáron. Andrei mindig jókora, harmonikaforma vörös bőrtáskával utazik, amely tele van tömve skót whisys üvegekkel. — Magán tartja a szemét — mondta nekem. — Mármint a jobbikat. Ez nem is kétséges.

— Kiről beszél?

— A boszorkáról. Olyan pompás érzés, hogy ezer kilométerre vagyunk tőle. Kaphatnék egy csésze kávé, Jeanette?

— Diana vagyok, miniszter elvtárs.

— Igen, kedvesem. Az ENSZ demográfiai statisztikái szerint Romániában a legmagasabb az öngyilkosságok arányszáma, több mint 66 öngyilkosság jut százezer emberre. Utánunk következik Magyarország, mindössze 43-mal, a harmadik pedig Kelet-Németország, kereken harminccal. Ha a boszorka kerül a nyeregbe, minden száz lakosra hatvan öngyilkosság esik majd. Mit gondol, mikor mérgezi már meg valaki ezt a nőt? Két év múlva? Három? Túléljük, pajtás. Ha Nicu veszi kezébe a királyi jogart, egy hétig minden áldott nap hullarészeg leszek. Vagy egy hónapig. Még egy kis jégkockát, Jeanette.

— Diana, miniszter elvtárs.

— Persze, kedves. Itt van ez a kis fekete könyvecském, pajtás — mondta bizalmasan, hatalmas mancsában pöcögtetve egy kis fekete bőrnoteszt. — Benne van a boszorka néhány égbekiáltó tudományos nyelvbotlása, no meg bölcsességének egynémely gyöngyszeme is. Erre ugyan rá nem teszi a kacsóit soha. Ezzel alszom. No, hallgassa csak: „1976. december 19. A. jelentette E.-nek, az angolai látogatás útitervét. A. azt javasolta, hogy E. kísérje el az Elvtársat. „Miért nem tavaszai, drágám? Ilyenkor itt kurva hideg lehet.” Vagy hallgassa *meg* ezt: „1977. december 22, A. jelentette E.-nek, hogy egy Hollandiában kinyúlt emigráns értéktárgyai között a DIE talált néhány Tizianót és Tintoretót. „Miféle firlefrancok ezek? Történelmi iratok vagy könyvek?” — kérdezte E.”

— Maga dinamitot tart a zsebében, Andrei,

— Tudja, ez a vöröskeresztes mentőládikám.

— Mi a titka, hogy sikerei vannak az Elvtársnál? — kérdeztem tőle, igyekezvén témát változtatni.

— Az Elvtársnál? Ez nem titok, hanem művészet. Száz meg száz elsőrangú javaslatot tettem az Elvtársnak, de sohasem úgy adtam őket elő, mintha az én szuggesztióim lennének. Leteszek például egy irattartót az asztalára: „Itt egy távirat, Ceausescu elvtárs.” — „Miféle távirat, Andrei?” — kérdezi ő. Mire én: „Úgy emlékszem ön javasolta, hogy küldjünk testvéri üdvözlőlevelet Hua Kuo-Feng-nek a Kínai Kommunista párt XI. kongresszusa után.” Erre elolvassa, aztán máris kéri a töltőtollat. „Igen, már emlékszem is. Függetlenség Moszkvától. Jó ötlet volt, mit? — kérdi tőlem. — „Igazi inspiráció, Ceausescu elvtárs” - mondom erre én. Hát ez a művészetem titka, pajtás. Van még pár jégkocka, Jeanette? Piszok gyorsan párolog tízezer méter magasságban. — Andrei újratöltötte a poharát. — Hol is vagyunk most, pajtás?

— Bécs fölött kell lennünk.

— Figyeljen csak: hallgassa meg, amit mond, de ne kérdezzen tőle. Ez az én túlélési művészetem másik aranyzabállya. Az Elvtárs azt akarja, hogy ő legyen az egyetlen, aki mindent tud. Amikor a Párt nemzetközi osztályát vezettem, százszor is végignézttem, hogy a helyettesemet, Vass Gizellát hívhatja, s neki adja ki a parancsot anélkül, hogy nekem egy kukkot is szólna. Nem titok előttem, hogy Gizella feladata segíteni a nyugati kommunista pártok diverzánsak-cióit, és hogy a leányzó kapcsolatban áll a DIE-vel meg a katonai hírszerzésnél dolgozó fiúkkal. Tudom, hogy Romániában vannak kiképzőközpontjaink, ahol nyugati kommunistákat szabotázsra, diverziós cselekményekre és gerillahadviselésre tanítanak, hogy a jövőben mindennek hasznát vegyék saját hazájukban: akkor is tudom ezt, ha az Elvtárs úgy kezeli, mint nagyszabású és sötét titkos ügyet. Azt is tudom, hogy az Elvtárs kedvencei a spanyol, a görög és az izraeli kommunista pártok. Azt is tudom, hogy a maga vezette DIE-nek a hivatalos diplomáciai küldeményforgalom mellett vannak titkos diplomáciai zsákocskáik. Ezt maga titokban arra használja, hogy a nyugati kommunista pártoknak pénzt, hamis útleveleket és más flepniket küldözzessen, bizonyos diverzáns csoportok üdvére. Meg azt is tudom, hogy az Elvtársnak titkos vonala van Francia- és Spanyolországgal: ezen érintkezik Santiago Carillóval és hamis azonossági papírokat küldözget neki, hadd használja azokat második meg harmadik személyazonosságának álcázásaként. Szóval mindezt jól tudom és sok mással is tisztában vagyok, de ezekről sohasem kérdeztem az Elvtársat. De Gizellát sem. Vagy magát sem."

— Andrei elhallgatott, de csak azért, hogy fenéig ürítse a poharát.

— Hosszú és rögzös utat tettem meg, birkapásztorból lettem külügyminiszter, s a posztomat nem adom fel egykönnyen. Tudom, hogyan kell a felszínen maradnom az Elvtársnál. No, tekerjük már ki ennek az üvegnek a nyakát, pajtás. Jeanette! Jeanette!

— Diana, miniszter elvtárs.

— Kaphatok még egy kis jégkockát?

Stefan Andrcinck ez a túlélési taktika láthatóan a javára vált. Sikerült megmaradnia Románia külügyminiszterének egészen 1985 őszéig, amikor Ceausescu az RKP KB titkárává nevezte ki: ő felelt azért, hogy Románia csődbe ment gazdaságát megmentse.

HOGYAN SZERVEZZÜNK NAGYKÖVETSÉGET?

Amikor a TAROM légitársaság gépe leszálláshoz készült a Frankfurt am Main-i repülőtéren, némi időmbe került, amíg sikerült Andreit felráznom álmából. Nagykövetünk, Ion Morega és a DIE-iroda rezidense, Stefan Constantin (nagykövetségi tanácsosnak álcázva) várt ránk, hogy gépkocsin Kölnbe vigyenek bennünket, ott van ugyanis a román nagykövetség. Andrei és a nagykövet a Mercedes hátsó ülésén foglalt helyei: a gépkocsin jókora nemzeti zászló lobogott. Én Constantin társaságában távoztam a repülőtérrel, az „iroda” gyors, nyolchengeres BMW gépkocsiján.

— Lépjen a gázra! — parancsoltam a vezetőnek, mert alig vártam, hogy a nagykövetségen elbeszélgessek Constantinnal a Willy Brandt-tal kitűzött ta látkozóról.

A szovjet tömb hírszerzőkörciben szigorú szabály, hogy Nyugaton nem szabad titkos ügyekről beszélgetni semmiféle gépkocsiban, legyen az akár az „iroda” autója, vagy akár egy taxi. A parancs végrehajtása érdekében a KGB állandóan történetekkel traktált minket az ő nagykövetségük gépkocsijairól, melyekben amerikai gyártmányú lehallgatókészülékekre bukkantak, bár valójában ilyesmit sohasem mutattak meg nekünk. Nekem is megvolt a magam kis anekdotája: gyakran előadtam a DIE-iskolán tartott óráimon. Az eset Nyugat-Németországban történt még az előző DIE-rezidenssel, Domitian Baltcivel. Ceausescu utasított, hogy vegyek részt egy nyugatnémet üzletemberrel kitűzött találkozón mint az ő személyes képviselője: az illetőt Baltei szervezte be mint befolyásos ügynököt. Hogy félrevezessük a nyugatnémet megfigyelőket, a gondos Baltei maga vitt el a gépkocsiján a repülőtérrel Kölnbe, majd a városba érve hosszú, kanyargós útvonalat választott az óváros legforgalmasabb utcáin, gyakran „tépve át” a kereszteződéseken akkor is, ha a közlekedési lámpa sárgára, sőt vörösre váltott. Négyórai száguldozás után a gépkocsivezető, különben hivatásos hírszerző tiszt, úgy érezte, hogy senki sem követ bennünket, ezért hát lefékezte az autót egy sötét kis mellékutcában. Néhány perccel később Baltei leintett egy taxit, amely arrafelé kóválygott.

— Végre beszélhetek önnel, tábornok elvtárs — fordult hozzám a taxiban, azzal hozzáfogott, hogy elbeszélje, milyen terveket dolgozott ki aznap estére a szóban forgó, ügynökként kiszemelt úrral. Amikor a célhoz értünk, Baltei pedig

kifizette a taxist, a vezető hátrafordult az ülésén, és folyékony román nyelven így szólt hozzám: „Tábornok úr, igazán nagyon élveztem, hogy ismét hallottam az anyanyelvemet.” így azután Frankfurtból Kölnbe való utazásunk alatt Cons-tantin nem is beszélt másról, mint pikáns történetekről a nyugatnémet politikai életet illetően, és persze mondott néhány tréfát a helyi nagykövetelekről.

A nagykövetség modern, csupa beton-acél-üveg épülete a Rajnára néz: Bukarest szándékosan választotta ezt a helyet komplex tevékenységek céljára egy olyan fontos országban, amilyen a Német Szövetségi Köztársaság. A kapus, persze a DIE tisztje, akit különleges terroristacllencs kiképzésben részesítettünk, elektronikus szerkezet segítségével kinyitotta a nagy bejárati üvegkaput, majd tiszteletteljesen felpattant a helyéről. Néhány diplomata, aki történetesen az előcsarnokban tartózkodott, katonásan és szinte észrevétlen spontaneitással vigyázzba állt. Hármójukat kivéve minden, erre a helyre kirendelt követségi személy hírszerző tiszt volt. Constantin meg én gyalog mentünk föl a harmadik emeletre, ahol a rejtjelező Szolgálat irodái voltak. Külföldön a román rejtjel-kulcs a KGB kódolási szisztemáin alapul. Ezek közül két módszernek szigorú figyelmet szentelnek. A rendelkezések egyikének értelmében a rejtjelezett, illetve a megfejtendő táviratokat huszonnégy órában a rejtjelező hivatalnokok őrzik, akik ráadásul riasztóberendezést is használhatnak. A második szabály: magukat a rejtjelezőket is éjjel-nappal megfigyelés alatt tartják, s cl sem hagyhatják a nagykövetség épületét, legfeljebb egy tisztársuk kíséretében.

A harmadik emelet berendezését speciálisan úgy tervezték, hogy ezeknek a szabályoknak eleget tehessünk. Önellátó egység ez: itt élnek és dolgoznak a rejtjelezők, egymást is megfigyelés alatt tartva. A bejáratot acéllcmeces ajtó védi, amely csak belülről nyitható. Erre a tilos területre a nagykövetség munkatársai sem tehetik be a lábukat, közöttük még a nagykövet sem. Csakis Cons-tantint mint a DIE rezidensét bocsátották be. A rezidens megnyomott egy berregőt, aztán — miután az ügyeletes rejtjelező hivatalnok megnézett bennünket egy zártláncú televízió képernyőjén — odabentről kinyitották az acélajtót. Mint a megfejtett híryanag országos közponját is ellenőrző személyt, természetesen engem is minden ilyen külföldi létesítményünkbe bebocsátottak: valójában rám hárult a feladat, hogy ellenőrizzem az itt végzett munkát. Mihelyt beléptünk, Constantin egyenesen egy másik acéllemez védelmezte ajtóhoz sietett, kinyitotta a zárat, majd odabentről ismét bezárt mindkettőnket. A szoba zsúfolva volt egymással összekötött magnókkal, amelyekre a nagykövetségi épület minden szobájának minden egyes telefonkészülékén és mikrofonján elhangzó szót fölvettek. A szalagokat a helyszínen szűrőpróbaszerűen lehallgatták, majd Bukarestbe továbbították diplomáciai zsákban. Az elektronikus megfigyelés minden, külföldön dolgozó román alkalmazottat illetően a DIE egyik legaprólékosabban végrehajtott funkciójának szerves része a nagykövettől lefele: mindenkit lehallgatnak. Constantin azt akarta tudni, hogy a nagykövetségen hallott-e bárki a Brandttal tervezett találkozóokról. „Dillingcr”, az a német ügynök, aki meg-

szervezte a konferenciát, titokban kívánta tartani a találkozót, amelynek híre nem terjedhetett el a román nagykövetségen, sőt Brandt hivatali előjegyzési naptárában sem szerepelt. Meghallgattuk a nagykövet és a politikai beosztottak telefonbeszélgetéseit, de a találkozóra nem történt utalás.

Innen lementünk a második emeletre, ahol a DIE zárt részlege igen komplex jellegű: senki sem léphet be ide, csakis a DIE munkatársai; a részleg a második emelet felet foglalja magában. Ezt a részleget is acélajtó védi és zártláncú televíziós berendezés figyeli napi huszonnégy órában; a DIE-komplexusban irodák vannak, minden szobában két vagy három íróasztallal: ide jönnek az „iroda” munkatársai, miután befejezték figyelőszolgálatukat, itt olvassák el a főtárhelyről befutó utasításokat, s itt írják meg hírszerzői jelentéseiket is. Vannak itt fotó- és vegyszeti laboratóriumok, biztonsági páncélszekrények és egy akusztikus módszerrel ellenőrzött szoba, ez utóbbi az egyetlen, ahol titkos témákat szabad megbeszélni. Beléptünk Constantin irodájába, de csak annyi időrc, hogy a rezidens egy gombnyomással működésbe hozza a hangzavaró rendszert, melyeket a falakba építettek: ez a rendszer nem hallható, úgynevezett fehér zajt kelt; ezután kinyitott egy alig látható ajtót az íróasztala mögött. Ez a rejtett ajtó egy akusztikailag biztos szobába nyílt, becenevén a „buborékba”. Az ablaktalan szoba falait nem csupán akusztikailag izolálták, hanem elektronikus pajzs is védte, nehogy odakintről rádióhallgatást végezhesse, vagy odabentről kiszivárognak a mi rádióadásaink.

Amint benn voltunk a „buborékban”, Constantin bezárta mögöttünk az ajtót, majd jelentést tett. Az aznap délutáni találkozót Willy Brandt egyik legközelebbi munkatársa szervezte meg, egyébként igen befolyásos DIE-ügynök. Ezt az ügynököt hívták — a fedőnevén — „Dillingcrnek” a szolgálatáért most ő is, családtagjai is aranyórákat kaptak jutalomként. Constantin kifejtette, hogy Brandttal tervezett találkozónk meghozhatja a Ceausescu által kívánt eredményeket.

Miután jelentette a „Dillingcr”-Brandt-ügyet, Constantin kinyitott egy jegyzőkönyvet és hozzáfogott, hogy megbeszélje az „OV-t”, vagyis a pénzügyi tranzakciót. A román „operatiuni valutare” „pénzügyi művelet” jelent: ennek a rövidítése az „OV” — akkoriban valutákkal történő jutalmazáshoz Ceausescu határozottan ragaszkodott. Constantin jelentette, hogy 1978 első negyedében 460 000 amerikai dollárnál valamivel több készpénzre lett szert, továbbá 600 000 dollár értékben csempésztett fegyvereket Nyugat-Németországba. Az „iroda” továbbá két ügynököt — hivatásos csempészeket — küldött Bukarestbe, hogy több mint hetven kilogramm kokaint csempésszenek ki Nyugat-Németországba. Ezután előterjesztette az „iroda” második negyedévi tervét. Csaknem egy órát töltöttünk a „buborékban”, amikor egy rejtjelező tiszt kinyitotta az ajtót, jelentve: épp most érkezett meg a nagykövet és Andrci.

Kevéssel négy óra előtt Andrei meg én megérkeztünk az SPD bonni „kaszárnijához”. Amikor bevezettek bennünket, Willy Brandt nem állt fel az íróasztala mögül. Csupán egy árnyalattal följebb emelte a fejét, valamit mormolva, amit talán GutenTag-nak szánt. Szürke arcszíne és a szeme alatt sötétlő fekete karikák miatt úgy láttam, hogy fáradt és szellemileg „nincs jelen”. Bejött az egyik titkárnője, letett az asztalára egy kávéskannát és két üres csészét, majd diszkréten távozott.

— Megfáztam. Maradok a tea mellett — mormogta Brandt, újratöltve az előtte álló csészét egy termoszból, amelyet az íróasztalából halászott elő. — Hogy van az én Ceausescu barátom? A megszokott udvarias érdeklődések után átadtam a kancellárnak egy borítékot, benne Ceausescu hozzá írott sajtó kezű levelével. Amíg Brandt átfutotta, Andrei orrlukai kitágultak, úgy kezdett szimatolni. Váratlanul azt mondta angolul, amelyet folyékonyabban beszél a németnél:

— Bocsásson meg, kancellár úr. Kaphatnék én is egy csészényivel az ön teájából?”

Brandt végül felpillantott és szemrehányással vegyes bámulattal nézett öreg barátjára. Aztán becsöngette a titkárnőjét:

— Két whiskyt a vendégeimnek. Én maradok a teámnál — dörmögte, azzal újra a termosz után nyúlt, hogy újra megtöltse a csészéjét.

— Duplát. És jéggel — fűzte hozzá Andrei. Láthatólag izgalmi állapotba hozta a Brandt teáscsészéjéből áradó ismerős aroma.

A találkozó a továbbiakban a megszokott mederben zajlott. Brandt mormogott valamit azzal kapcsolatban, milyen optimizmus tölti el Ceausescu üzenete nyomán, és elfogadta vezérünk meghívását, hogy találkozzanak Bukarestben.

— Addigra már konkrét híreim lesznek Kreiskyről.

Szokásosan szívélyes modora ellenére Brandt akkor sem állt fel az íróasztalától, amikor vagy két órával később távoztunk.

— Nyilvánvalóan csak rémhír volt, hogy Brandt felhagyott az ivással

— jegyezte meg Andrei, amikor beültünk a gépkocsinkba. Elővett egy szelet pa

pírt, és távirat-fogalmazványt firkantott a megbeszélésről Ceausescunak: a táviratot később mindketten aláírtuk. Lényegében azt közölte: Willy Brandt segíteni fog. *A nyugati sajtó 1979. július 8-án jelentette, hogy Jasszer Arafatot Bécsben fogadta Bruno Kreisky osztrák kancellár, Willy Brandt társaságában. Ez volt a Palesztin Felszabadítási Szervezet képviselőjének első hivatalos látogatása nyugat-európai országban, s arra utalt, hogy a PFSZ-t mind az osztrák kormány, mind a Szocialista Internacionálé kész elismerni.*

XVI. FEJEZET

Néhány napot Nicolae Ceabescuval töltöttem. A nagykövet együttműködött a DIE-vel, egyúttal pedig a román protokolliroda főnöke volt; Washington , Chattanooga, Dallas, Houston, New Orleans és New York között röpködött a State Department és a titkosszolgálat embereivel, hogy elvégezze az utolsó simításokat Ceausescu hivatalos látogatásának tervezetén. Most, hogy visszaérkeztünk Washingtonba, a reggeli órákat Nicolae nagykövettel és Ionita miniszteri tanácsossal töltöttem az amerikai külügyminisztériumban, ahol megbeszéltük a Ceausescu által kívánt fényképsiállítás rendezését. Délajt jelen voltunk annak a könyvkiállításnak a megnyitóján, amely a romániai nemzetiségek nyelvén megjelent kiadványokat mutatta be. Ceausescu ezt azért kérte, hogy tompítsa az ő emberi jogokkal kapcsolatos visszaéléseiről elhangzott amerikai kritikák élet. A kiállítást a Martin Luther King Könyvtárban, Washington belvárosában nyitották: minden könyvet kiállítottak itt, amelyet Romániában nyomtattak különféle nyelveken. Mint minden, amit Bukarest szervezett, a könyvkiállítás sem mulasztotta el, hogy hozzá ne járuljon Ceausescu személyi kultuszához: külön üvegszekrényben sorakoztak mindazok a művek, melyeket Ceausescu írt, vagy amelyek róla szóltak. A román nagykövetséggel kapcsolatban álló személyek és a DIE-iroda befolyásos ügynökei kisebb tömegbe verődtek össze, hogy a román újságok később jelenthessék: „Már a megnyitás első perceitől roppant sikert aratott a román könyvkiállítás.”

LETELEPSZÜNK A BLAIR HOUSE-BAN

Április 11 -én délután öt órára Ceabescu meg én már kint voltunk az Andrews légitámaszponton, Washington határában. A támaszpont parancsnokával, Benjámín F. Starr tábornokkal, valamint a Külügyminisztérium és a titkosszolgálat embereivel még egyszer óvatosan szemügyre vettük a legapróbb részleteket is. Pontosan hatkor ereszkedett le az Andrews légitámaszponton az elnöki Boeing 707-es. Néhány perccel később Evan Dobolc amerikai protokollfőnök felment a repülőgép fedélzetére, hogy a román vendégeket amerikai földre invitálja. A repülőgéphez vezető lépcsősor alján Ceauscut és hitvesét Cyrus Vance külügyminiszter és felesége, Grace üdvözölte, további amerikai és román hivatalos személyiségek társaságában. A repülőterről a Ceausescu házaspár Vancce-ék kíséretében hivatalos szálláshelyére, a Blair House-ba hajtott, amely a Fehér Házzal szemben áll.

A Blair House-t már jól ismertem Ceausescu korábbi washingtoni látogatásainak idejéből. Hasonlóképpen ismerősek voltak számomra Elena hagyományos jelenetei, afeletti felháborodásában, hogy a poggyászaik még nem érkeztek meg — a bőröndök sohasem az autószoftal együtt érkeznek meg —, egyszóval amint megérkezett a Blair House-ba, Elena dühöngeni kezdett. Hogy elkerüljek egy újabb dühkitörést, megkértem a ház egyik női alkalmazottját, vezesse körbe a hölgyet. A túra a dolgozószobában kezdődött, ahol bámulatos Anna királynő korabeli íróasztal állt, a falon pedig Sully remekműű festménye Mont-gomery Blairról, majd tovább vezetett az út az Ábrahám Lincoln-szobába.

— Ezzel az emléktárgyakká zsúfolt szobában írta alá Mr. Lincoln a Rab-szolgafelszabadítási (Emancipációs) Kialtványt — magyarázta a kísérő, Lincoln elnök tollrajzú portréjára mutatva. Az ebédlőben az asztalt nehéz damaszt abrosszal borították, a két Ceausescu aznap esti magánvacsorájához. — Azok a gyönyörű Lowestoft tányérok az asztalon valaha a Blair család birtokában voltak — mondta az útikalauz. A második emeleten megmutatta Ceausescu hatalmas hálószobáját, amely jókora könyvtárterem szomszédságában volt: mindkét termet friss virágok díszítették.

— Ez pedig az ön hálószobája. Bár nem lehetett átalakítani Erzsébet királynő 1957. évi látogatására, a mai napig a Királynő Lakosztályának" nevezik — fejezte be a kalauz, majd kellemes pihenést kívánt Elenának.

— Csukja be az ajtót, Pacepa — zizzent hirtelen egy csípős hang. Miután végrehajtottam a parancsot, Elena kirobbant:

— Nézze meg az ember ezt a hárpíát! Soha nem látott engem a piszkos életben, mégis ő döntötte el, hogy itt kell aludnom, nem pedig az Elvtárrsal. Tudja mit, vasalószoba lesz. — Majd a kísérő hangját utánózva így selypegte:

— Van egy Emancipációs Kialtványunk... Még hosszú út áll ezek előtt az idióták előtt, amíg igazából emancipálják őket. — Azután bíráló pillantást vetett néhány halvány foltra a falon. — Már negyedszerre suvasztanak be ebbe a nyomorúságos ócska házba. Hát maga sem talált újabbat, vagy a Sheraton Hotelt? De itt legalább nem kínoznak majd azzal az ostoba légkondicionáló berendezésükkel.

A légkondicionálás okozta nekem a legnagyobb fejfájást, valahányszor elnöki látogatást kellett előkészítenem. Röviddel azután, hogy elődjének, Gheorghe Ghcorghiu-Dejnek a halála után átvette a hatalmat, Ceausescu egy titkos moszkvai látogatásról tartós torokfájással tért vissza. Gheorghe Gheorghiu-Dej egy egészen gyors lefolyású rákbetegségben halt meg; az első tünetek torokfájással kezdődtek: amint hazatért egy szovjetunióbeli látogatásról, mindjárt jelentkeztek. Bár nyilvánosan sohasem célzott rá, bizalmas baráti körben Ceausescu mindig azt hangoztatta: cáfolhatatlan bizonyíték áll a rendelkezésére azzal kapcsolatban, hogy engedetlen magatartása miatt titokban besugárzással ölték meg Dej-t. Ceausescut tehát pánik fogta el a torokfájás első tüneteinek tapasztalásakor. Az egész világról titokban orvosokat hozattak Bukarestbe: hetekig

tartó, nyomasztó korszak volt ez számára. Végül egy nagyon öreg, nagyon konzervatív nyugatnémet orvos nyersen kimondta a valót: — Nézz.c, uram, ön túl sokat beszél, és túl hangosan, ennélfogva a hangszálai borzasztóan begyulladtak.

^a Az orvos régimódi receptet írt elő: kamillateát, tartózkodási
^C minden huzalos helytől, még a ventilátoroktól és a
^S légkondicionálástól is. Ezután minden ventilátort eltávolítottak
^S: Ceausescu rezidenciáiról, s a Román Kommunista Párt Központi
^{éj} Bizottságának épületében is leszerelték a légkondicionáló berendezést.
ⁿⁱ Ceausescu külföldi látogatásai alkalmával, főként ha Észak- vagy Dél-
^{bt} Amerikában járt, mindig leírhatatlan nehézségek árán állíttattam le a
^t légkondicionálást valamennyi olyan épületben, amelyet meg kellett
^u látogatnia. Többször is megtörtént, hogy a külügyminiszter meg a
ⁿ többi állami méltóság, aki kísérté Ceausescut, úgy töltötte az éjszakáit,
[>] hogy le kellett záratniuk a szellőzőnyílásokat, sőt a huzatos
[†] ablakréseket is, valahányszor Ceausescu képzeletbeli huzatforrásokat
fedezett fel a hálótermeiben.

Ma tehát jelentettem Elenának: mindenről gondoskodtam
köi: ebben a tekintetben, jóllehet személyes véleményem szerint a
kul légkondicionálást nemigen fogják leállítani olyan helyen, amilyen a
Ce; NASA űrközpontja Houstonban, vagy a Texas Instruments
ba; műszergyárban, Dallasban.

ⁿ Elenától távozva megkerestem az elektronikai csoportot, amely
tek — nyom
ban megérkezésünk után — ellenőrizni kezdte a lehallgató- és
figyelőkészülé-
keket. Minden falat, padlózatot, mennyezetet és bútort „végig kellett
söpör
niük" mindazokban a helyiségekben, melyeket Ceausescu és Elena fog
igénybe

venni. A második emeleten találtam rá az elektronikusokra: épp
légit Ceausescu há

lótermét fésülték át, meg a szomszédos könyvtártermet, ahol a vezérnek
talál

kozni kellett a külügyminiszterével és kíséretének többi tagjával,
mindjárt

nap korán reggel. Ezeket a szobákat már végigkutatatták, miután a Blair
Housc-t

átadták a románoknak: a DIE két technikai szakembere végezte el a
munkát,

akik diplomáciai futárnak álcázva érkeztek Washingtonba, de Ceausescu
mindig azt

^{II} parancsolta, hogy saját biztonsági emberei legalább a
hálósobáját, az irodáját

^p és az ebédlőjét még egyszer ellenőrizték.

707-t

^{ac}P

repüli

A Ceausescu házaspár ruhái egy óra múlva érkeztek meg, a titkosszolgálati - , két gépkocsijának kíséretében: velük érkezett Ceausescu szabója, két román o' .. testőr és Nicolae Pópa őrnagy, aki egyfajta megdicsőült komornyik szerepében tetszelgett. A két Ceausescu ruházata évek óta elsőrendű államügyet jelentett Romániában. A történet 1972-re nyúlik vissza. Akkor kísértem el Ceausescut Kubába, amikor Fidel Castro elmondta neki, hogy fölfedezte a CIA egyik titkos tervét: mérgező anyaggal akarták bekenni csizmájának belsejét, hogy a méreg

hatására kihulljon a haja-szőrzete — márpedig Castrót szakáll nélkül elképzelni szintiszta képtelenség! Néhány nappal később Ceausescu arra a belátásra jutott, hogy egyik öltönyét sem fogja kétszer viselni. Ugyanabban az évben különleges ruhagyártó részleget állítottak fel a Securitate Igazgatóságának V. osztályán, amely a vezér védelmi jellegű titkosszolgálatként szolgált. Minthogy Ceausescunak nincs fizetése, minden kiadását két titkos számlára utalják át: az egyik a párt Központi Bizottságát terheli, a másik a Securitatét. Általában a párt fizeti a szálláshelyeivel kapcsolatos költségeket, a Securitate pedig minden egyebet, ami a vezér biztonságával valamiféle kapcsolatban van, így az ételmezését és a ruházkodási költségeit is. Az új Securitate-részleg tervezett és állított elő mindent, amit Ceausescunak valaha is — saját választása alapján — viselnie kell. Edencalapot a hivatalban, Leninsapkát, ha gyárlátogatásra ment, szűkített derekú tweed felsőkabátot és szovjet divat szerinti télikabátot, kitömött vállal, hétköznapi öltöneyt brit imporszövetből varratta, de viselt német jellegű vadásruhát is; a lábán mindig selyemharisnyát és antilopbőr papucscipót, más-kor fekete, hegyes orrú Oxford-lábbelit, puha borjúbőr csizmát vagy szögletes vadászcizmát, amelybe elektromos melegítőhuzalokat applikáltak, hogy csak e ruha- és cipőipari termékek némelyikét említsem.

Ceausescu minden ruháját-cipójét vastag fóliából készített, átlátszó műanyagzsákocskába pakolják; magas frekvenciájú elektronikus berendezés jelezné, ha bárki is ki akarja nyitni a zsákokat, melyeket aztán egy klímaberendezéssel büszkélkedő raktárban tárolnak, bukaresti rezidenciájának szomszédságában. Az utasítás szerint itt hever egyévi viselete: 365 öltöny, 365 pár cipő és így tovább. Mindent, amit valaha magára öltött vagy viselt, lestempliznek, nehogy tévedésből ismét magára öltse a viseltes holmit, majd a pecsételést követően kemencében égetik el ezeket az „öccsokásokat”. Valahányszor a pártvezér utazik, használt ruháit és cipőit estefelé — mint rendesen — lepecsételik, de ezeket nem égetik el, hanem különleges utazóbőröndökben szállítják vissza Bukarestbe — égetésre. Ceausescu egyébként nem szentimentális lény. Nincsenek kedvenc állatai, kedvenc ruhái, sőt kedvenc emberei sem, akiket a legszívesebben mindig a közelében tartana.

1974-ben különleges nőiruha-gyártó osztályt szerveztek Elena számára: rövidesen az asszony is egyévi ruha- és cipőtaralékkal büszkélkedett. Elena azonban csakhamar beleunt a szigorú biztonsági előírásokba, s ekkor kissé csalni kezdett: román gyártmányú ruhakollekcióihoz Párizsból és Londonból importált holmikat csatoltatott. Ott is csalt, amikor elrendelte, hogy egynémelyik kedvenc ruháját nem szabad lepecsételni, majd kemencébe vetni. Elena érzelmileg viszonyul ruháihoz: némelyikhez babonásan ragaszkodik. Ha úgy érzi, hogy valamelyik ruha „bajt hozott rá”, ő maga tépdési csíkokra, mielőtt lepecsételné és elégetné, ha viszont egy másik ruhát viselve valami kedvező fordulatot tapasztal, újra meg újra magára ölti. 1978 nyarára raktári ruhagyűjteménye vagy háromszorosan múlta felül a férjéét.

Hosszú éveken át Nicolae Pópa vegyész-mérnök volt a felelős Ceausescu ruházatának és személyének védelméért, mindenféle kémiai, radioaktív vagy baktériumfertőzés ellen. Fő feladata az volt, hogy éberrel ellenőrizze a Ceausescu házaspár bőröndjeinek biztonságos szállítását, mindent dezinfici aljon, fertőtlenítsen, mindenütt sugárzásdetektorokat szereljen fel, kémiai analízissel ellenőrizze a házaspár ételeit: évégett hordozható laboratóriumot hurcolt magával. Pópa felelt azért is, hogy minden élelmiszert, amit az utazás során a Ceausescu házaspár magához vesz, az utazásokon ő maga szállítson, természetesen különleges zárt, hűtött konténerekben, a vajtól, lisztől, sótól, cukortól, olajtól és ecettől kezdve Ceausescu kedvenc marhasültszetéig. Miután megérkezett a Blair House-ba, Pópa elsőként is a konténereket rakatta le egy szobában, a konyha közelében, majd egyik alárendeltjét huszonnégy órás őrésre állította a szoba elé.

Pópa és egy testőr ezután néhány jókora hajóbőröndöt cipelt fel a második emeletre. A hajóbőröndök zsúfolásig telve voltak sterilizált párnákkal, lepedőkkel, törülközőkkel és fürdőköpcnyekkel, továbbá fürdőszobai gyékényekkel és ágy előtt lefektetendő szőnyegekkel. Mielőtt ezekhez akár hozzá is nyúltak volna, Pópa és cimborája — fertőtlenítő folyadékkal — alaposan fölmosták a padlózatot, a szőnyeget, a hálószoba, a fürdő és a könyvtárterem minden egyes bútordarabját, majd mindent megszáritottak egy hordozható hajszáritóval. Ezután eltávolítottak minden darab ágyruhát és fürdőlepedőt, kicserélve őket a bőröndökben hozottakkal: volt elegendő, hogy kitartsen az utazás legvégéig. Mindezeket a műveleteket, akár megannyi reggeli istentiszteletet, minden áldott nap reggelén megismételték, a külföldi házi személyzetet az érkezés pillanatától kezdve kitiltották a lakosztályokból, a lábukat se teheték be ezekbe a szobákba, amiként tiszta ágyneműkkel és törülközőkkel is mindhiába jelentek meg reggelente. Mindezek után Pópa az elnöki lakosztály minden helyiségében nukleáris sugárzást észlelő detektorokat állított fel, persze elrejtve őket. Amikor végül minden készen állt, Nicolae Stan tábornok, Ceausescu védelmi szolgálatának parancsnoka testőröket állított a hálószobába vezető ajtó, illetve minden ajtó elé, amely az elnöki lakosztályba nyílt. Pópa csak akkor szállította a ruhásládákat a Blair House-ba, amikor mindezeket a biztonsági intézkedéseket véghezvitték.

Évekkel később a kezembe került egy könyv, az *Inside Blair House* (A Blair House belülről), Mary Edith Wilroy műve: ez a hölgy volt a ház menedzsere 1961-től 1975-ig. A szerző korábban két Ceausescu-látogatást is megért az Egyesült Államokban, 1973-ban és 1975-ben; mindkét utazás előkészítésében nekem is részem volt. A szerzőnő ezeket írja: „Az egész, házban a román biztonsági szolgálat őrködött. Minden lépcsőfordulóra egy biztonsági embert plántáltak, az elnök hálószobájának ajtaja előtt pedig huszonnégy órás szolgálatban volt egy testőr. Ez volt a legszigorúbb biztonsági ellenőrzés, amelyet valaha láttam... A Ceausescu házaspár minden étkezésére saját szobáikban került sor;”

személyi pincérük szolgálta ki őket. A szobaasszonyokkal közölték: nem léphetnek be az államfő lakosztályába. Amikor a látogatás csúszd reggelén felmentek ágyruhát cserélni, közölték velük, hogy ilyesmire semmi szükség. Az egyik szobalánynak valahogyan sikerült egyik reggel egy tálcával a lakosztályba lépnie. Mindenki kíváncsian találgatta, mi a lényege a szobát övezd titokzatos légkörnek. A lány később beszámolt róla, hogy a Ceausescu házaspár magával hozatta saját ágyruháit; ezek az ágyon tornyosultak... Úgy értesültem, hogy minden kimosandó holmit a nagykövetségükre küldtek; abban a helyiségben ugyanis nyomuk sem volt ezeknek, ahol a szennyest tároltuk."

EGY KÉMNAGYKÖVET

Épp a Lincoln-szobában álldogáltam, Francis Preston Blair gyűjteményét csodálva, amikor hírért vettem, hogy Ceausescu meghívott vacsorára. Külföldi látogatásai alkalmával nem volt szokatlan számomra, hogy az Elvtárs asztalánál költhettem el az ebédet vagy a vacsorát; néha arra is megkért, hogy sakkozzam vele. Azon az estén hármashban vacsoráztam Ceausescuval és Elcnaival, s kezdettől fogva világos volt számomra, hogy az iránt érdeklődnek: melyek a legfrissebb információk amerikai látogatásukkal kapcsolatban. Mihelyt a pincér távozott a szobából, Ceausescu bekapcsolta a hordozható sztereó lemezjátszót, majd föltette a szokásos kérdést:

— Mi újság?

— A nagykövet és az irodavezető elvtárs bizalmas jelentést állított össze a/, ön számára — válaszoltam, és aktatáskámból előhalásztam egy paksamétát.

— Más is tudja-e, hogy Nicolac a maga embere? — Ceausescu mindig ezt kérdezte, valahányszor Nicole nagykövet nevet említettem. Bár éppen ő döntött úgy, hogy a washingtoni nagykövetség legyen szigorúan álcázott hírszerző tisz, Ceausescu állandóan attól félt, hogy ez kiszivárogo, a Fehér Háza feldühíti az ügy, az a librális-nyugatos „image” pedig, amelyet ő Washingtonban próbál mutatni, károsodást szenved.

— Csak három ember tudja, Ceausescu elvtárs: Teodor Coman belügyminiszter, a DIE személyzeti főnöke, Nicu Ceausescu elvtárs és jómagam.

— Igaz, hogy Nicolac Ion Voicu barátaival hármashban szoktak hegedülni?

— Igaz, Ceausescu elvtárs.

— Megfelelően diszkrét-e Nicolac, hogy titokban tartsa katonai beosztását és hírszerzőfeladatait?

— Az a véleményem, hogy az.

Elcna, aki az asztal innenső oldalán mellette ült, közbevágott.

— Hogyan lehet megbízható olyasvalaki, aki hegedül? Valami olyan hírt

hallottam, hogy Nicolac hegedűje átkozottul drága. — Kérdőn rámnézett.

— Nicolae hangszere egy tizennyolcadik századi Guameri del Gesü: annak a nyugatnémet cégnek az ajándéka, amellyel még külkereskedelmi miniszterként lépett kapcsolatba.

— Ha valóban antik darab, akkor a kormánynak kellene átengednie.

— A miniszterelnök elvtárs hagyta jóvá, hogy Nicolae megtarthassa.

— Mit gondol magáról a miniszterelnök? Ki az ördög d? Egy barom. Hányszor mondtam már neked, Nicu, hogy nincs szükség miniszterelnökre?

JÖHET AZ AMERIKAI TELEVÍZIÓ!

— Mi a helyzet azzal a könyvkiállításai, amelyről rendelkeztem? — kérdezte ekkor tölem Ceausescu.

— Épp ma nyitották meg Washingtonban a Martin Luther Könyvtárban. Van ott egy különleges tárló, az ön King által írott, illetve az szóló művekkel.

— Halod-e, mit beszél ez, Nicu? Egész Amerikában nem találtak a kiállításnak jobb helyet, mint egy néger könyvtárat?

— A könyvtár igazgatója nyitotta meg a kiállítást: beszédében szólt róla, hogy ön briliáns gondolkodó és politikai személyiség, akinek a könyvek iránti vonzalma az egész romániai könyvkiadásra hatással van.

— így mondta: „briliáns gondolkodó és politikai személyiség”?

— Szó szerint ezt mondta, Ceausescu elvtárs. Magam is ott voltam:

— Hát rólam semmit sem mondott? — kérdezte Elena.

— De igen, Elena elvtársnő. — (Hazudtam.) — önről is beszélt. S az ön arcképe ott van a kiállításon az Elvtársé mellett.

— Van valami új híre a televíziós interjúval kapcsolatban? — kérdezte higgadtan Ceausescu.

— Igenis. Az ABC ragaszkodik hozzá, hogy holnap délután rögzíti a beszélgetést, így azután holnap este a fő hírek között tudnak részleteket sugározni, vagyis a hivatalos látogatás első napján: az egész interjút pedig vasárnap, április 16-án sugározzák, az *Események és válaszok* című népszerű műsorban.

— Elég jelentős a riporter?

— Igen, Ceausescu elvtárs, Barbara Walters. Ő az ABC sztárja.

— Egy nő? Egy nő fog kifaggatni téged, Nicu? Ez nevetséges. Mi is annak a nőszemélynek a neve?

— Barbara Walters.

— ő az a hárpia, aki Fidel Castrót faggatta ki, cirkuszt csinálva a magánéletéből: bedobta elvált feleségének az ügyét meg Fidel szerelmi kalandjait? Ez ugyanaz a nő?

— Erre nem emlékszem, Elena elvtárnő.

— Kóklerek! Mert azok; egy szálig kóklerek. Megmondtam neked előre. Az egész színtiszta összeesküvés ellened, Nicu, ez nem is kétséges. Mi más is

—

lenne, ha kétszázmillió amerikai közül nem tudnak mást kiválasztani, csak ezt a háрпиát, hogy az készítsen veled interjút? Ez egy összeesküvés: a célja, hogy kompromittáljanak téged, Elvtárs. Hát nem látod? — Miután erre a belátásra jutott, Elena dühösen és hivalkodóan otthagya félig elfogyasztott marhaszedetét, majd kivonult az ebédlőből.

— Ki felelős az interjúért? — kérdezte Ceausescu.

— Ionita. Ionita igen taktikus ember, sokévi tapasztalatot szerzett az Egyesült Államokban.

— Vegye föl az interjút a holnapi teendők sorába. De ne feledje: maga és Nicolae a fejével felel, ha Walters bármit is kérdez Elena elvtársnőről vagy a családjáról.

A megbeszélés még vagy két órán át tartott. Ceausescut minden érdekelte, a Fehér Ház protokollszabályaitól kezdve mindazok nevéig, akik a látogatás utolsó napján fogadják majd mint hivatalos amerikai államtisztviselők a New York-i repülőtéren. Ez az ember kétségkívül nagyon komolyan, szisztematikusan és precízen készíti elő külföldi látogatásait.

MEGNYITÁS KIRÁLYGYALOGGAL — HRUSCSOV ELLEN

Vacsora után kimentettem magam, de hamarosan értem jött egy testőr: — Ceausescu elvtárs egy parti sakkra hívja önt. — Valahányszor egy partira invitált, mindig eszembe jutott, milyen jellemzést adott erről az emberről Santiago Carillo spanyol kommunista pártvezető, röviddel Ceausescu kinevezése után.

Carillo mint Ceasecu személyes vendége érkezett Bukarestbe, hogy megtekintse a spanyol kommunisták félkatonai kiképzőközpontját, amelyet a Román Kommunista Párt a DIE szakmai tanácsai alapján hozott létre. Egyik nap, hosszú lögyakorlat után Carillo, aki a kommunista pszichológia érzékeny ismerője, vitába bocsátkozott egyik spanyol elvtársával, nyilvánvaló módon nem is sejtve, hogy a beszélgetést magnószalagon rögzítik. Ceausescuról azt mondta, hogy nem iskolázott ember, de van benne egyfajta paraszti intelligencia és szilárd marxista meggyőződés: ezt az embert paraszti szemérmesség jellemzi és nyilvánvaló szerénység, de majd kicsattan a korlátokat nem ismerő személyes ambíciótól. Olyan vezető, aki új, nemzetközi szintre emeli a személyi kultusz koncepcióját. — Egyelőre azonban — foglalta össze a benyomásait Carillo — sokkal inkább olyan, mint egy sakkjátékos, aki még nem tanulta meg, hogyan kell veszíteni. — Most, vagy tíz esztendővel később, Ceausescu még mindig nem tanult meg veszíteni, sem a politikában, sem a sakokban.

Azon az estén is olyan volt, mint máskor: királygyaloggal nyitott, és úgy védelt, akárcsak Sztálin. Cinikus kéjjel idézte fel, hogy kényszerítette Sztálin a vendégeit, hogy igyanak, amíg nem sikerült őket kínos, sőt megalázó helyzetbe hoznia. Aztán fölidézett egy moszkvai látogatást, amikor — a búcsúvacsorán —

Sztálin titokban úgy rendelkezett, hogy a román vendégeknek felszolgált bort nagy titokban — ásványvíz helyett — vodkával elegyítsék. Aztán azzal folytatta, hogy ugyanezt a vodkás bort szervírozták a román repülőgép személyzetének is. Ez volt aztán a valóságos magyarázata, hogy Moszkvából hazafelé tartva miért is ütközött neki az elnöki különgép egy fa csúcsának: Grigore Preoteasa külügyminiszter és a személyzet három tagja az életét vesztette, Chivu Stoica elnök pedig megsebesült. — Alig tudtam élve megúszni — fejezte be drámai gesztussal Ceausescu. A sztori — ami a tényeket illeti — pontos volt, kivéve azt az apróságot, hogy nem ő volt a repülőgépen, hanem elődje, Gheorghiu-Dej, a Kreml vezére pedig akkoriban már Hruscsov volt.

Témát váltva, Ceausescu arra emlékezett vissza, hogy a nyugati propaganda, főként Sztálin halála után, kijelentette: a kelet-európai kormányokat csakis a szovjet megszálló csapatok jelenléte tartja hatalmon.

— Ha másként cselekszem — mondta Ceausescu —, Románia ma már talán szovjet köztársaság lenne. Csakhogy én sohasem kértem a szovjet csapatok kivonását. Nem én. Szereztem egy „régiből”, végezzék el helyettem ezt a munkát. Megkértem hát erre Bodnarast. — Emil Bodnara a román burzsoá hadsereg tisztje volt, aki az 1930-as évek elején szökött ki a Szovjetunióba. Ott az SZKP tagja és a Vörös Hadsereg tisztje lett, 1944-ben pedig az első szovjet csapatokkal érkezett Romániába: ő lett Románia nemzetvédelmi minisztere. — Bodnara tökéletesen megfelelt arra a feladatára, ami megfordult a fejében — folytatta Ceausescu, és rendelt még egy palackkal. — Amikor egy alkalommal Hruscsov titkos látogatásra érkezett Romániába, oldalba böktém Bodnarast. Ő kérte aztán, hogy vonják ki a szovjet csapatokat román földről, semlegesítve így a nyugati propaganda azon állítását, hogy a román kormány nem lenne képes nyeregben maradni a szovjet bajonetek nélkül. Csakis Bodnara, a régi bolsevik vethetett fel egy ennyire kényes témát: én pedig örültem neki, hogy sikerült rávennem. Hruscsov ráharapott a csalíra. Törődöm is én vele, mit mondanak mások Hruscsovról, az egy briliáns ember volt, én pedig máig büszke vagyok rá, hogy sikerült túljárnom az eszén. Bár csak valamivel később határozta el Hruscsov, hogy visszavonja a Vörös Hadsereget, és csak miután fantasztikus katonai hírszerzési adatokat bocsátottam a rendelkezésére. Mindenesetre úgy döntöttem, hogy hálám jeléül építetek Bodnarasnak egy páratlan luxuspalotát, amelyet nem látott még a világ. Látta azt az alagsori márvány úszómedencét és a magánmozit?

Mindez alapvetően megfelelt a tényeknek, de Ceausescu történetébe itt is becsúszott egynémely pontatlanság. Nem Ceausescu, hanem Gheorghiu-Dej tárgyalt akkoriban Hruscsovvál. Nem Ceausescu, hanem Gheorghiu-Dej utasította Bodnarast, hogy a fentiekkel érveljen Hruscsovnál, lévén akkoriban Ceausescu alacsonyabb fokán a ranglétrának, mint Bodnara. Nem is Ceausescu, hanem Gheorghiu-Dej építtetett palotát Bodnarasnak, szemközt a magáéval. A történelmi tények tisztelete sohasem tartozott Ceausescu legfontosabb erényei közé, s ő maga manipulálta a múltat, míg az megfelelt az önmagáról kialakított képnek.

—Emlékszik arra, hogy romániai látogatása idején Hruscsov leckéztetni kezdett bennünket, hogyan kell hibridkukoricát vetni? — Ezzel a témával folytatta Ceauscsu, harsogó nevetésben törve ki. Különben jómagam is jelen voltam, amikor Hruscsovnak titokban megmutattak egy hatalmas genetikai gyűjteményt olyan hibridkukoricából, amelyet románok loptak el az amerikai kormánytól és amerikai magánfannokról.

Miután a háborút követően néhány évig katasztrofális szárazság és éhínség sújtotta az országot, Bukarest az amerikai farmerek által híressé tett hibridkukoricába vetette reményeit. Kétoldalú szerződések alapján néhány tucat román agrármérnök — valójában hírszerző tisztek vagy ügynökök — érkeztek az Egyesült Államokba. Szövetségi és állami kutatóintézetekben, magánszervezeteknél és egyéni farmokon szóródtak szét, s az évek során sok ezer kilogramm genetikai anyagot gyűjtöttek össze, amelynek alapján az amerikai hibridkukoricát reprodukálni lehetett Romániában. Diplomáciai küldeményekben rendszeresen érkeztek ezek a speciális anyagok Bukarestbe, még hozzá anélkül, hogy biológiai károsodás érte volna őket. Számos értékes amerikai szakértőt is sikerült beszervezni, köztük egy tudóst, aki a marylandi Beltsville-ben dolgozott, a Mezőgazdasági Kutatóintézet egyik osztályán. Egyedül ez az ember adta át nekünk az Egyesült Államok egész országos hibridgyűjteményét, volt ebben 14 000 fajta minta; ezek alkották aztán az alapját később a romániai kutatómunkának.

Ezeket a genetikai anyagokat prezentálták aztán 1962-ben Hruscsovnak. O azonnal azt kérte, osztanánk meg a gyűjteményt a Szovjetunióval; néhány nappal később ez meg is történt. Mielőtt azonban távozott volna tőlünk, Hruscsov nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy a maga híres paraszti modorában ne tartson kiselőadást a románoknak, voltaképp hogyan is kell hibridkukoricamagokat előállítani, miként kell trágyázni-vetni, majd learatni a termést.

Csak tíz esztendővel később lett Románia, éppen a biológiai alapanyagok révén, Európa első hibridkukorica-termelője. Az amerikai kukoricafajtákat, például a Pioneert és a Wyomingot, amelyeket az Egyesült Államokban sokévi kutatómunkával és nagy erőfeszítések árán tenyésztettek ki, immár Romániában is termelték, sőt RH jelű román hibrid néven még exportálták is.

Ceauscsu megnyerte a sakkpartit, s újabbat kezdett, majd épp újabb üveggel rendelt a „sárgából”, amikor Elena lépett a szobába, két Wedgwood-porcelán csészét tartva a kezében.

—Nézd csak, Nicu! Hát nem borzalmasak? Akkor vásároltam ezt a vacakot, amikor leszálltunk Shannonban. A mázuk nem szép, nekem meg amerikai dol-lárral kellett fizetnem. Mondtam is a nagykövetünk feleségének, hogy a mi román porcelánunk sokkal fényesebb, ezért exportálnunk is kellene a miénket

Nagy-Britanniába, de képzeld, mit mondott erre az a nőszemély! Hogy az angol még az ír porcelán sokkal híresebb! Az ostoba vén csotrogány.

XVII. FEJEZET

Az éjjeliszekrényemen álló utazóóra néhány percet mutatott hajnali öt előtt, amikor koppanást hallottam az ajtómon a Blair House-ban. Bizonyos voltam benne, hogy Aurél Florea lesz az, a román nagykövetség első tanácsosa. Eredeti foglalkozására nézve traktorszerelő volt ez a Florea, nem valami zseniális ember, de mindig megfelelően józan ahhoz, hogy pontos legyen, s megadja a kellő tiszteletet a feljebbvalóinak. Józan esze és az a vonzó képessége, hogy a legbonyolultabb szituációt is sikerült egyszerűen megoldania, no meg jó pszichológiai érzéke — ezek voltak sikeres pályafutásának a titkai. Miután Londonban a hírszerzés századosa volt, s ott jól megtanult angolul, ráadásul sikerült értékes, hosszú időre beszervezett ügynököket toboroznia mindkét nagy angol politikai pártban, Florea csillaga fölemelkedett: ő lett a DIE észak-amerikai osztályának főnöke. Most, hogy Ceausescu az Egyesült Államokat helyezte fontossági sorrendben az élre, Floreát kinevezték a washingtoni iroda vezető rezidensévé.

A VEZÉR TÖMJÉNEZÉSE

Florea néhány dossziét tett az asztalomra: ezek anyagát kellett aznap reggel Ceausescunak és Elenának megmutatnom. Az elsőben Bukarestből érkezett táviratok halmozódtak. Legfelül Manea Manescu miniszterelnöké, aki két teljes oldalon jelentette: Romániában rendben mennek a dolgok. A távirat szövege mé-zesmazós mondatokkal végződött: „Mi, akik itthon maradtunk Romániában, a Politikai Végrehajtó Bizottság, az Államtanács és a Minisztertanács tagjai, élénk hazafias büszkeséggel hallottuk, hogy ön megérkezett Washingtonba, szeretnénk hát kifejezni Önnek és Elena elvtársnőnek csodálatunkat azért a ragyogó megoldásért, hogy megmutatják az Egyesült Államok népének s az egész világnak ama elvi álláspontot és hozzájárulást, amelyre joggal lehet büszke Románia, s amely az Ön hozzájárulása a jelenkori világ komplex problémáihoz. Az egész román nép büszkeséggel és lelkesen, valamint nagy várakozással tekint az Ön amerikai békemissziójára, s alig várja immár, hogy ismét román földön üdvözölje a román nép dicsó fiaát és mindannyiunk szeretett Elena elvtársnőjét. Mely tisztelettel, kérve kérjük Önt, gondoljon az egészségére, hogy még élénkebben térhessen vissza hazánk kormányának élére”.

Az effajta dicshimnuszok éppoly fontosak Ceausescu számára, mint a levegő. E távirat alatt volt még egész halom hasonló szövegezésű telegram különféle romániai szervezetektől: mind ékesszólóan dicsőítette Ceausescut és Elenát. A legtöbbet minden bizonnyal — mint rendesen — Popescu, „az Úr” szövegte.

A második iratgyűjtőben a nagykövet és a DIE-megbízott közös jelentése lapult: leírták a Ceausescu látogatásával kapcsolatos előkészületeket. Ezt is ugyanabban a bombasztikus stílusban fogalmazták, amit Ceausescu annyira szeret hallani. „Románia Szocialista Köztársaság elnökének, Nicolae Ceausescunak és igen tisztelt feleségének az Egyesült Államokban tett látogatását jogos érdeklődéssel várják a politikai, diplomáciai, ipari, üzleti és sajtókörök — vagyis az Egyesült Államok polgárai —, valamint ama mélységes megbecsülésnek és tiszteletnek a kifejezésével, amelyet egy erőteljes egyéniség, a román állam feje élvez az Egyesült Államok közvéleménye részéről.” Ceausescu el sem olvas olyan jelentéseket, amelyek nem halmoznak dicséretet dicséretre vele kapcsolatban.

A harmadik iratgyűjtőben újabb közös jelentés volt, dicsőítő megjegyzésekkel a Ceausescu-látogatás kapcsán, amerikai személyiségek részéről. Egy negyedik dossziében azok a dicsőítő beszámolók sorakoztak, amelyeket az Egyesült Államokban élő román kivándoroltak fogalmaztak.

— Mind a mi ügynökcink — súgta a fülembe Florea. — Mindegyikük e szédet tart holnap, amikor a román kivándoroltak találkoznak az Elvtársal. Mind tökéletes lesz. Minden szót jómagunk írtunk.

A többi irat is hasonló szellemű volt. Valamennyit különleges IBM-írógépeken kopogtatták le, nagybetűs írógépeken, mert Ceausescu csak ezeket tudja olvasni: a gépeket a látogatás kezdete előtt küldték Romániából. Csupán a DIE különleges jelentését írták kézzel, könnyen olvasható kézírással; ezek a jelentések tartalmazták az egész világon összegyűjtött hírszerzői anyagokat. Miután Ceausescu Moszkvában azt hallotta, hogy a gépírási szövegeket az elektronikus írógépek impulzusai alapján rekonstruálni lehet, elrendelte, hogy minden hírszerzői jelentést kézírásban terjesszenek elé külföldön.

— Mi újság? — kérdezte tőlem Ceausescu, amikor reggel hétkor fogadott. Reggeli programjának szabályai igen szigorúak. Mindig hétkor kezdi a napot hírszerzőfőnökével, azután jöhet a külügyminiszter. Csak ezután fogadja külügyének többi tagját, rangjukra való tekintet nélkül, még akkor is, ha a miniszterelnök is vele tart.

Szemüveggel az ornyergén, Ceausescu a megszokott elégedettséggel lapozgatott a miniszterelnök és a különféle román szervezetek táviratai között, majd gondosan elolvasta azt a jelentést, amely arról számolt be, hogyan készülnek az amerikaiak a látogatására, végül az amerikai személyiségek kedvező észrevételei következtek a sorban.

— Öntsék ezeket megfelelő' formába, majd adják ki őket Romániában. Nyugaton is, ha megtehetik — parancsolta nekem. — Elena elvtársnőnek pedig adják át a Romániából érkezett táviratokat. — Az elmúlt néhány évben egyre világosabbá vált a közöttük lévő munkamegosztás. Ceausescu átengedte Elenának a hazai uralmat, amíg ő a nemzetközi ügyekre összpontosított. Aznap reggeli találkozásom Ceausescuval elejétől a végéig tökéletesen mentes volt bár-

miféle incidenstől. A Bukarest és Washington közti hatórás időeltolódás ellenére Ceausescu jó fizikai és szellemi állapotban volt. Lendülete igazán figyelemre méltó, bár igen alacsony termetű és nem atlétikus felépítésű.

Amint távoztam Căușescutól, Andrei éppen az ajtóhoz érkezett, egy eldobható borotvapengével a kezében.

— Milyen az időjárás odabenn?

— Akárcsak odakinn. — Csodálatos, napos tavaszi reggel volt Washingtonban. Andrei az ablakpárkányra hajította pengéjét, kopogott Ceausescu ajtaján, majd válaszra sem várva belépett a könyvtárszobába.

— Elena elvtársnő várja önt — közölte velem az ügyeletes testőr. — A kertben van, a fotósokkal.

Amikor Elena már mindenféle pózban lefényképezte magát, s a gyűjteménye számára aznap készítendő felvételek elkészültek, felém indult, arcán mézesmázos mosollyal; emiatt látni lehetett kopott sárga metszőfogait.

— Mit hozott mára nekem, Pacepa? — nyávogta, reményteli pillantást vetve a kezemben tartott dossziéra.

— Néhány táviratot Bukarestből.

— Olvassa fel őket, kedves.

Amikor ezzel is megvoltunk, Elena visszasétált a házba, karját a karomba öltve; kissé ide-oda imbolygott közben.

— Hallgass csak ide, Niki — tört rá a felesége Căușescura, becsapva maga mögött az ajtót. — Szeretnem, ha ezeket a táviratokat mind-mind nyilvánosság ra hoznánk. Az elsőtől az utolsóig.

Kiragadta kezemből a dossziét, majd lepottyantotta Ceausescu íróasztalára.

— Csak adj oda mindent Pacepának. Majd ő intézkedik.

— De ellenőrizze ám, hogy mind kiadják őket, Pacepa. — Andrei felé fordulva tetőtől talpig végigmérte a külügyminisztert: — Maga egész nap az Elvtárs fülét akarja rágni?

— Épp most végeztünk, Elena elvtársnő — mondta Andrei, boldogan, hogy szabadult.

— Ha így van, menjünk ki a kertbe, Niki. A többi idióta csak várakozzon. Olyan csodálatos a mai reggel.

Miután a házaspár távozott, értesítést kaptam, hogy a Ceausescu-látoga-tásra kijelölt amerikai titkosszolgálati csoport parancsnoka odalenn vár: azonnal szeretne találkozni velem. A főtestőr nyomban a tárgyra tért:

— Demonstráció készül Ceausescu elnök ellen, a Blair Housc és a Fehér Ház

között. Ha szeretnénk megakadályozni, hogy az elnök lássa ezeket az embere

ket, változtatnunk kell a kijelölt útvonalon.

Ceausescu semmit sem tart annyira katasztrofálisnak, mint ha ellenséges tünetöket kell látnia; az ilyesmi heves, őrzöngő dührohamot vált ki belőle. Néhányszor megesett ilyesmi, éppen ezért a pusztá gondolat lidércnyomásos éjszakákat okozott nekem. Ceausescut 1970-ben kísértem elsőként egy külföldi

útra: New Yorkba látogatott. Amint visszafelé indult Románia állandó ENSZ-képviselőtérdről, észrevett egy alakot, a nyakában hirdetőtáblákkal, amelyek felirata több emberi szabadságjogot követelt Romániában Ceausescutól. Amikor később Ceausescu maga elé rendelt, teljesen eltorzult az arca a dühtől, miközben a szoba egyik végétől a másikig sétált idegesen. — Tegyen róla, hogy az a nyomorult disznó eltűnjék a föld színéről — rendelkezett. A tüntetőről kiderült, hogy egy Gheorghe Boian nevű román emigráns: érvényes engedélye volt rá, hogy a látogatás egész időtartama alatt tüntethessen, hát makacsul a helyén is maradt, jóllehet a román diplomaták nem győzték kérlelni vagy fenyegetni. A szolgálatkész amerikai biztonsági emberek óvatosan megváltoztatták a napi útvonalat, Ceausescu mégis minden áldott nap kiküldte egyik személyi testőreit, nézné már meg, hogy az az ember még mindig ott rója-e az utcát. Valahányszor azt hallotta, hogy még mindig ott ácsingái, borzasztó jelenetet rendezett. Miután sikerült Ceausescut ekkora dührohamsorozatba lovalnia, Boian neve belekerült a jelenkori román történelem fogalomtárába. A DIE-üzenetváltásokban éveken át „Boian” lett a Ceausescu-ellenes demonstrátorok fedőneve.

Ceausescu egyik legviharosabb jelenetét néhány évvel később rögtönözte, amikor a fülébe jutott a Szabad Európa Rádió egyik adásának híre, amely szerint egy újonnan disszidált román, Scrgiu Manoliu az anyjával, Carmen Manpliuval együtt demonstrációt szervezett a párizsi UNESCO-központtal szemben. Anya és fia emberi és kivándorlási jogokat követelt Románia számára, s napokon át gyászfátyollal borított Ceausescuképet emelgettek a magasba. A dühtől szinte őrjöngő Ceausescu megparancsolta, hogy Sergiu Manoliut „agyon kell verni”, így aztán „senki más nem meri majd megszejteleníteni a román elnök arcképét”. Kevéssel ezután Sergiu Manoliu éppen hogy megmenekült, amikor egy DIE-akció során hivatásos francia terroristákat vetettek be, akik Romániában kaptak politikai menedékjogot, s rendszeresen arra használta őket a DIE, hogy kábítószert csempésszenek és terrorcselekményeket kövessenek el külföldön.

— Menjünk ki mindketten — javasolta nekem a titkosszolgálat főnöke, s nyomban meg is néztük odakint a tüntetőket, felmérve, hogyan lehetne másik útvonalat igénybe venni. Ezután átmentem a Fehér Házba és ellenőriztem a két Ceausescu hivatalos fogadásának előkészületeit; a fogadásra a Fehér Ház előtti füves területen kellett sort keríteni. A fogadóbizottság tagjai már ott váraкоztak: Walter Mondale alelnök, Cyrus Vance külügyminiszter és felesége, az egyesült vezérkar helyettes parancsnoka, James Holloway tengernagy a feleségével, a bukaresti amerikai nagykövet, Rudolph Aggrey, továbbá a State Department más hivatalnokai, a diplomáciai testület doyenje, dr. Guillermo Sevilla-Sacasa társaságában. Fél tizenegykor érkeztek meg Ceausescukék, s az elnök széles mosolya elárulta, hogy útközben nem látott ellenséges demonstrációt. Sajnálatos módon ez a jó hangulat nem tartott sokáig.

ROMÁN KIRÁLYI HIMNUSZ A FEHÉR HÁZ ELŐTT

Carter elnök bemutatta Ceauscscut a fogadására megjelenteknek, a díszőrség fegyveresen tiszteleggett, majd a katonazenekar belefogott a román nemzeti himnuszba. Az amerikaiak mind tisztelettelű vigyázzban álltak. Én viszont tökéletesen megdöbbsentem. A zenekar ugyanis a régi „Éljen Nagy-Románia” című himnuszot játszott, a kapitalista erők himnuszát, nem pedig az újat, amelyet maga Ceausescu rendelt meg. A díszvendégek emelvénye felé sandítottam. Carter szélesen mosolygott, mintha roppantul élvezné a mclódiadús román himnuszot. Ceausescu viszont idegesen mozgatta az ujjait, szemei szinte lángollak, arca elkomorodott, amikor elkapta a pillantásomat. Odafurakodtam Vance külügyminiszter mellé, hogy informáljam a baklövésről, s egy pillanattal később házigazdáink között diszkrét suttozás támadt. A hír eljutott a vezérkari főnök helyetteséhez, aki miközben Mondalc alelnök fülebe súgta, mi a baj, egy kézmozdulattal jelezte, hogy nyomban intézkedik, azzal fontoskodó képpel elcsörtetett. Csakhogy a zenekar nyugodtan játszott tovább, egészen az utolsó hangjegyig, én pedig tudtam már: pusztán idő kérdése, hogy Ccausescu azzal vádoljon engem, hogy a Cl A ügynöke vagyok.

A szertartás a továbbiakban úgy zajlott, mintha mi sem történt volna/ Üdvözlő beszédében Carter kijelentette: „Mint elnöknek az is igen hasznos számomra, hogy alkalmam van tárgyalni egy olyan nemzeti és nemzetközi vezetővel, amilyen mai vendégünk”, majd hangsúlyozta: Ccausescu és Elena befolyása „az egész nemzetközi színtéren kivételes”. Valamennyire lehiggadva, Ceausescu Elenára kacsintott, aki fölillantotta legédesebb mosolyát és csonka, sárga fogait. Válaszában Ceausescu csak néhány kedvenc poénját sütötte el: egyenlőség a nagy és kis, a fejlett és a gazdaságilag elmaradott országok között, tehát egyenlő viszony Románia és az Egyesült Államok között, önmagát úgy jellemezte, mint az emberi jogok szülőatyját, aki alapvetően támogatja a helsinki megállapodásokat, s egy új nemzetközi gazdasági rendszer megteremtője.

A két elnök közti első hivatalos találkozásán Ceausescu és kísérei ebédén vettek részt a State Departmentben, melyet vezetőnk tiszteletére Vance rendezett. Jómagam Elenát kísértem el arra az/ebédre, amelyet elnökünk tiszteletére Mrs. Vance adott a történelmi nevezetességű Woodlawn-ültetvényen, a virginiai Mount Vernonban, George Washington otthonában. Elena egész úton teli volt panasszal. Először is neki voltaképp férje oldalán kellene lennie az ő díszebédükön: nem csak úgy félrelökve holmi amerikai feleségek rendezte mcllékszín-padra. — Elvégre politikai vezető vagyok és nemzetközi hírnő tudós. — Másodszor sérelmesnek tartotta, hogy őt a Külügyminisztérium biztonsági emberei kísérik, nem pedig a titkosszolgálat, mint a férjét. — Én nem pusztán egy elnök neje vagyok. Én mindjárt a román vezető után következem a sorban. Világos ez

magának, számár? — Harmadszor, hát tessék, a nemzeti himnusz! — Már pusztán csak ezért ki kellene rúgani magát, aztán gyalog küldeni haza, Romániába. — Amikor gépkocsink megérkezett a Woodlawn-ültetvényre, már fel is készültem a legrosszabbra. Jött is: — No, nézze csak. Micsoda bagolyrúgta, bűdös vén kalyiba. Itt, az isten háta mögött. É körben mindenütt csak homok. Miért nem hívta fel a figyelmem, hogy csizmái húzzák, maga ökör?

Épp ideiben értünk vissza a Blair Housc-ba, hogy átvehessük Washington városának kulcsát Waller Washington polgármestertől és hitvesétől. A rutin-ceremónia után, miután a román sajtó munkatársai minden szögből lefényképezték, Elcna az egyik sarokba lökdösött: — Maga hülye, miért nem mondta, hogy ez a Washington nevű polgármeste* annak a fia-bornya? — Elcna abban a hitben volt, hogy akinek Washington a neve, az mind rokonságban van George Washingtonnal.

A terem közepén Ccauscscu diktálta a kommunikét a román sajtónak.

— Washington aranykulcsát azért ajánlották fel Nicolae Ceaulescu elnöknek... hogy szimbóluma legyen a román elnök fáradhatatlan politikája megbecsülésének: az elnök hazája jólétének és haladásának szenteli életét, ami

ként a világbéke és az egyetértés ügyének.

Elcna egy darabig csak tartotta a díszdobozt a kulccsal, aztán a kezembe nyomta.

— Nézzen utána, hogy valódi arany-c. Ha az, akkor adja nekem, ha nem, akkor vágja oda a többi trófea közé.

Ekkorra már Barbara Walters is megjelent a stábjával. O volt az a riporter, aki lidércnyomásként bosszantotta Elcnát, a „hárpia”, a „vipera”, a „vámpír”, akinek más gondja sincs, mint hogy mocskos hálószbai titkokat szivattyúzzon ki a kommunista vezetők magánéletének homályos szögleteiből. Amíg arra várakoztunk, hogy Ccauscscu ismét megjelenjen, abban a váratlan szerencsében volt részem, hogy hosszan elbeszélgethettem ezzel a hölgygel. Hihetetlenül embcTÍ, barátságos nőnek találtam. Mindenféléről beszélgettünk, más vezetőkkel készített interjútól kezdve egészen a magánéletéig, imádott kislányáig: még arról is szó esett, hogy betegesen irtózik a sötétségtől.

Azon az estén a Ccauscscu tiszteletére a Fehér Házban adott díszvacsora a román himnusszal kezdődött.

— Ez lenne az igazi — mentegetőzött kissé sután Carter a reggel történ tekért. Később mindkét elnök beszédet mondott, majd vacsora után a vendégeket meghívták a fogadóterembe egy hangversenyre. — Programiunk címe: „Gershwin emlékérc” — közölte Carter, majd mindkét zongoristái, ő maga vezette oda a hangszeréhez.

Amikor visszaérkeztünk a Blair House-ba, Ceauscsu meghívta kíséretének tagjait egy pohár borra. Elena elcsípett az ajtóban, s már éppen valamit suttogni akart a fülembe, amikor Ceauscsu megjegyezte: — Meglehet, hogy ez az ember farmer, de nem paraszt. Igaz-e, Elena? — Vezérünknek bizonyára hízelegtek Car-ter dicshimnuszai és megnyerte szívét a mosolya.

— De nem is úriember, Nicusor. Semmi népi együttes, semmi balett, a művészeti programban semmi szinfonikus zene. Csak két nyomorék alak — az egyik vak, a másik néger. — Rövid szünet után tovább kesergett: — Mit mondott rólam az az ember, Nicusor? Olyan sokan voltak ott: egyszerűen nem jut az eszembe.

— Szép dolgokat mondott, Elena. Valamit arról is beszélt, hogy tudós vagy.

— De pontosan mit mondott, Niculita?

Ceauscsu kérte a tolmácsát, Sergiu Celacot: hívják és hozza magával Carter beszédének gyorsírási jegyzetét. — Olvassa csak fel, mit is mondott az a farmer Elena elvtársnőről.

— Nos, igen. Ezeket mondta: „Különösképp igyekeztem kedvező hatást tenni ma este az elnök hitvesére, hiszen ez a kiváló asszony — a saját jogán — ismert tudós, vegyész, aki nagyszabású kutatómunkát vitt végbe.

— Milyen kedves! És mit mondott Páladéről, kedves? — nyávogott tovább. — Annyit értettem, hogy a nevét említi.

— Itt van az. is — mondta Cclac, a tolmács. — Carter elnök e szavakkal folytatta: „Nagyon nagy gonddal ügyeltem tehát rá, hogy e hölgy baljára olyas- valakit ültessenek, aki az anyanyelvén beszélget vele a tudományról, s akiről azt a dicséretet is elmondhatom: kiváló amerikai lett belőle, akinek pályafutása azt bizonyítja, mennyire nagyszerű ország a miénk. Dr. Paladc különben Nobel-díjas; szerettem volna, ha Ceauscsu asszony megtudja, milyen eredményeket értünk el abban, hogy amerikai tudósokat olyan szintre emeljünk, hogy a világ legmagasabb tudományos kitüntetését is elnyerjék. Épp ezért beszédemben igen gondosan elmagyaráztam, hogy ő — mármint Paladc, szúrta közbe magyarázatként a tolmács — elbeszélte nekem, hogy Romániában született, ott nevelkedett s ott végezte tanulmányait". Erről ennyit mondott — feje/te be Cclac,

— Édes — mondta önelégülten Elena. — Végre van a fajnőköknak egy Nobel-díjasuk: hát róla is kiderül, hogy román. Hál nem úgy van, ahogyan az Elvtárs szokta mondani? Nincs nagyszerűbb ország, mint Románia, nincs okosabb nép, mint a mienk.

— Mindig színgáz, amit az Elvtárs mond — bólogatott Oprea. — Merthogy annyira szenzibilis. Cclac, nem olvasná fel, mit is mondott Carter az Elvtársról?

— Az is itt áll: „Pompás napot töltöttem ennek a nagy országnak az elnökével. Azt hiszem, pontosan fejezem ki magam, amikor hangsúlyozom, hogy ez az államférfi nem csupán roppant haladást ért el Romániában, de figyelemre méltó, hogy vállalta az egész világközösség vezető pozícióját is.”

— Csodálatos. Magam sem mondhattam volna szebben — hazudta Oprea.

— Pompás volt, ahogyan ön övön alul bevitt egyet Carternek — szólt közbe Vasile Pungan. — Amikor ön marxistának nevezte Ábrahám Lincolnt. Megkeresné ezt a részt is, Celac?

— Emlékszem, mit mondtam; ehhez nincs szükségem Celacra — szólt közbe Ceausescu. — Marxot idézem, aki Ábrahám Lincolnt „a munkásosztály becsületes fiának” nevezte.

— A spanyol polgárháborúban volt egy önkéntes brigád, amely Ábrahám Lincoln nevét viselte. Lincoln az amerikai kommunisták jelképes alakja lett, és ma is az — egészítette ki vezérét Andrei: különben ő szolgáltatta a Lincolnnal kapcsolatos idézetet Ceausescu beszédéhez.

— De kapott még egy jókorát a fejére ez a Carter — bömbölte Pungan harsogó hangján. — A jelenlétüknek kezdett dicsekedni, elmondva, hogy Amerika kétszáz éves immár, lakossága pedig minden európai országból sereglett ide. Nagy dolog! S akkor ön mondta a poént, Ceausescu elvtárs! Ön ugyanis megjegyezte, hogy Románia 1980-ban fogja ünnepelni alapításának kétezerötvenedik évfordulóját, meg hogy a román nép örökön ott élt, ahol most, s örökön ott is fog élni. Hát ez csodálatos volt.

— Celac, felolvasná, mint mondott Carter a helsinki konferenciáról? — kérdezte Andrei, aki általában szűkszavú volt Elcna jelenlétében.

— Azt mondta, hogy Románia „egyike azon országoknak, amelyek tevőlegesen részt vettek az. európai biztonsági és együttműködési konferencia megszervezésében”.

— Ez itteni nagykövetségünk műve — jegyezte meg Andrei. — Addig susogták körbe-körbe Washingtonban ezt az eszmét, amíg végül még Carter fülébe is eljutott.

— Nézzetek csak őt, elvtársak! — sikoltotta váratlanul Elena. — Ő tette! Ő tesz mindent. Egy hónapja sincs, hogy az Elvtárs kinevezte magát külügyminiszterré, hát már most mindent maga csinál. Pedig az Evtárc az érdem, nem a magáé, maga — maga mascalzone.

Andrei egyre mélyebbre igyekezett süllyedni a karosszékében. Alig néhány napja, miközben Nyugat-Németországba repültünk, éppen d mondta nekem, mennyire ügyel rá, nehogy önmagának tulajdonítson bármit is, ami Ceauscscuval kapcsolatos. Ekkor Pungan szólt közbe, igyekezvén elébe vágni egy kedvezőtlen esti fordulatnak: azt javasolta, tekintenék meg Barbara Wal-ters esti híradóbeli interjújának videofelvételét.

— Az a hárpia legalább nem csípett ma este — jegyezte meg Elena, miután a rövid videoszalag lefutott. — Megértette, hogy ha marni merészelne, velem találná magát szemben.

— Az interjú sokkal hosszabb volt, Elena elvtársnő — mondta ekkor Oprea. — Egész idő alatt ott voltam. Egyszerűen hihetetlen volt, valóságos unikum. Az Elvtárs annyira szenzitív. Nem hallgatná meg, hogy Celac felolvassa az Elvtárs választát, amikor Barbara Walter Románia és az Egyesült Államok jelenlegi kapcsolatairól kérdezte?

— Igen, itt is van — mondta Celac, azzal előhúzott még egy jegyzetömböt. — Az Elvtárs ezeket mondta: „Természetesen léteznek megoldásra váró problémák... ezek között is a legnagyobb kedvezmény elvének a kérdése, továbbá az a probléma, hogy az amerikai vállalatok több szabad mozgást engedélyezzenek Romániának... Úgy értem, hogy korszerű technikát engedjenek át. Az Egyesült Államok törvényeinek értelmében ugyanis amerikai társaságok a megfelelő jóváhagyások nélkül bizonyos technikákat nem bocsáthatnak rendelkezésünkre. Ezért van szükség rá, hogy az amerikai részvénytársaságok és vállalatok több akciószabadsághoz jussanak”.

— Ezt a részt kívánta, Oprea elvtárs?

NINCS DOLLÁR SZÍNES TELEVÍZIÓRA

— Igen, Celac. Hát nem rendkívüli? Pontosan ezt kérte Brezsnyev mostanában az Elvtárstól. Hogy tiltott technikához jussunk, amelyeket Moszkva nem kaphat meg. Nem hittem a fülemnek, hogy az Elvtárs ilyen frontális támadásba lendül. Roppant erőteljes egyéniség.

— Hm, hm — köhécselt Ceausescu, és jelt próbált adni Opreának. Egyik kezével a falra mutatott, a másikkal a fülére.

— Ó, értem. A falnak is füle lehet — mondta hangosan Oprea. Ceausescu erre gyilkos pillantást vetett rá.

— Hát nem hülye ez az ember, Nicusor? — kérdezte Elena. — Miért mondogatod mindig, hogy Oprea a legjobb embered?

— Az ön interjúja bámulatos volt — vetette gyorsan közbe Ion Avram nehézipari miniszter, hogy kimentse barátját, Opreát szorult helyzetéből. — Bárcsak be tudná mutatni színesben a a román televízió is. Eljön a nap, amikor erre is sor kerül, Ceausescu elvtárs.

— Már jó párszor mondtam magának, Avram, hogy ebben politikai megfontolások gátolnak bennünket. Döntenünk kell, melyik színes televíziós rendszert fogadjuk el: a szovjetet, az amerikai-japánt, a franciát vagy a nyugatnémetet. Válasszuk bármelyiket, a többi fél csalódott lesz, én pedig jelenleg senkinek sem kívánok kellemetlenséget okozni. Barátokra van szükségem, nem ellenségekre.

— Az Elvtárs annyira mélyenszántó — csipogta Oprea, megpróbálván helyreütni az előbb épp általa okozott kedvezőtlen impressziót.

— Ez pénzkérdés is, elvtársak — folytatta Ceausescu, Avrammal folytatott párbeszédét kiterjesztve a többi jelenlévőre. — Jelenleg egyszerűen nincs dollárunk színes televízióra. — Hangját lehalkítva hozzáfűzte: — Most a hadiiparba kell investálnunk, nem az élelmiszer- vagy cipőiparba. Népünk igazán engedelmes: tudják, hogyan kell jól húzni a nadrágszíjon. Pillanatnyilag megvannak színes televízió nélkül is,

— Miért kell a színes televízión töprengenünk, Avram? — kérdezte Elena. — Nem elég, hogy minden háztartásnak adtunk egy tévékészüléket?

— Majdnem pontosan ez a helyzet, Elena elvtársnd. Egy készülék jut ötven háztartásra.

— Jut, amennyi jut. A hülyék érzék be annyival, amennyit kaptak. Miért juttassuk az eszükbe a színes televíziót, Avram? Megbolondult maga?

1978-ban az európai országok közül csak Romániában és Albániában nem volt még színes tévéadás. Bukarestben viszont épp a közelmúltban szerveztek egy szerény szórású színes televízióadást —, de a Ceausescu família számára importált készülékek kedvéért. Amikor Nicu egyik részeg tombolása után rémhírek kaptak szárnyra, melyek szerint a színes tévéadást csak Ceausescuék javára vezették be, vezetőnk megparancsolta, hogy kezdeményezzék dezinformációs akciót, elterjesztvén, hogy a rémhírt azok a külföldi társaságok találták ki, amelyek alig várják, hogy eladják a maguk színes rendszerét Romániának.

Ceausescu személyes parancsára, a DIE mélyen belebonyolódott azokba a próbálkozásokba, melyeknek célja az volt, hogy a vezérünk által favorizált két színes televíziósrendszer — a francia SECAM, amely iránt a szovjetek érdeklődtek, illetve a nyugatnémet PAL — ügyében mindenre kiterjedő technikai hírszerző akciót indítsunk.

— Amint a maguk kezében lesz bármelyikük komplett technikai leírása, sokkal könnyebben hozhatom meg velük kapcsolatos politikai döntésemet

—
mondta hunyorítva, röviddel washingtoni látogatásunk előtt.

„KIK VOLTAK AZOK AZ ELEGÁNS AMERIKAI HÖLGYEK AZ ASZTALÁNÁL?”

— Ennyi elég ma estére — mondta Ceausescu, fenéig ürítve poharát. Mielőtt az utolsó meghívott is elhagyta volna a szobát, Elena rám vetette magát. — Egész nap arra várok, hogy megkérdézzem magától: ki volt az a három elegáns hölgy ma este az asztalánál? Amerikaiak?

— Igen, elvtársnő.

— Feleségek?

— Igen, elvtársnő.

Amerikai feleségek! Teljes bizonyossággal felismertem azt a szórakoztató nőt, akivel egész este összedugta a fejét. Nem ő volt-e a nagykövemé?

— De igen, elv társnő, „Berta” volt az.

— Fantasztikus! Fan-tasz-ti-kus! Az a ribanc a Fehér Házban! Tehát nem az ujjából szopta, hogy szabad bejárása van a Fehér Házba. Ez remek. Nyomban buzgólkodnunk kell, hogy a kaniját is áthozassuk utána, hadd kapja meg a pasas jókora dákóját, kedvesem. Aztán megkérdezhetünk tőle mindenfélét a Fehér Hárról, majd csak elmondja egy jó kefézés közben. A nagykövemének meg kell tanulnia, hogy a mai világban semmit sem adnak ingyen.

— Miféle kan? És miféle ribanc? — szólt közbe Ceausescu. Mielőtt befejezhette volna a mondatot Elena máris az ölében termett, s a fülébe sugdosott egyet-mást a nagyköveméről.

— Hát nem lenne mesés, ha befolyásos ügynökünk lenne az amerikai társadalom csúcsán? — csak ennyit hallottam, amikor Elena befejezte kiselőadását.

— Ezt meg kell gondolnunk.

— Át kellene hozatnunk a barátját ide, Niculita. Először csak holmi látogatásra, aztán végleg.

— Dönteni fogunk erről, amint visszatérünk Bukarestbe — jelentette ki Ceausescu.

— A nőnek mindent meg kell tennie, amit csak kívánunk tőle, Niki.

— Előbb-utóbb így lesz, Elena. Különb is, ha netán megfordul a TIÓ fejében, hogy nem teszi meg, amit kívánunk tőle, akkor mindössze csak annyit kell tennünk, hogy valakivel az orra alá dugatjuk azokat a bizonyos képeket, és megemlíjük neki: megeshetik, hogy valami firkász véletlenül talált rájuk egy szálloda előcsarnokában.

Azon a szent napon, amikor az Egyesült Államokba érkeztem, miután politikai menedékkjogot kértem, beszámoltam erről az Egyesült Államok kormánya ellen irányuló akcióról. Később tudtam meg, hogy jelenlésem alapján vizsgálatot folytattak, amelynek nyomán megerősítést nyert, hogy „Berta” valóban viszonyt folytatott a román gépkocsivezetővel.”

HOGYAN KAPOTT NOBEL-DÍJAT A ROMÁN NÉP FIA

Ceausescu váratlanul témát váltott. — Ma láttam Brzezinskit munka közben. — Zbigniew Brzezinski akkoriban Carter elnök nemzetbiztonsági tanácsadója volt. — A lengyelek ügyesen bejutottak a Fehér Házba — mondta vezérünk. Ceausescu minden kíváncsiat, tekintet nélkül pillanatnyi állampolgárságára, továbbra is románnak tekint, aki köteles engedelmeskedni Bukarest parancsainak. A szovjet tömbben ez általános nézet.

Ceausescut továbbra is ez a gondolat foglalkoztatta.

— Hány román emigráns is él Amerikában, Pacea?

— Valamivel több mint háromszázezer, a DIE nyilvántartása szerint.

— Hát ebben lehet egész tömeg tehetséges ember. A jövőre nézve az lenne egyik legfontosabb célunk, hogy egy románt teszünk meg az amerikai elnök jobbkezevé. Itt nekünk is Brzezinskiket kellene produkálnunk, nem csupán a Fehér Házban, hanem a Kongresszusban és a Külügyminisztériumban is.

— Ne már, Niki! Ezek még Páládét sem tudták beszervezni, bármennyire ragaszkodtunk is ehhez, te meg én. Ugye hallottad, hogy pohárköszöntőjében Carter milyen szépen beszélt Páládéről és a Nobel-díjról, s hogy ez az ember milyen közel áll az Egyesült Államok elnökéhez?

Dr. Ghcorghe Palade Romániában született, ott is végezte tanulmányait, feleségül vette Nicolae Malaxa, a kommunista korszak előtti egyik legvagyonosabb román üzletember lányát. 1944-ben a szovjet hadsereg foglalta el Romániát, Palade pedig hamarosan elhagyta az országot; feleségével és apósával együtt az Egyesült Államokban telepedett le. Amikor később egy amerikai mikrobiológiai intézet igazgatója lett, és elnyerte a Nobel-díjat, Elena elrendelte, hogy „azonnal” be kell szerveznünk.

Páládét éveken át igyekezett beszervezni a DIE, amikor azonban hírszerzésünk rájött, hogy ez az ember szilárdan lojális új hazájához, Elena új taktikát rendelt el. Közölte a DIE-vel: koholjon olyan vádat, amely szerint Páládénak van egy — persze nem létező — törvénytelen fia; valamilyen szerelmi ügy állítólagos gyümölcse, még a házassága előttől, amikor Romániában volt orvostanhallgató. A DIE tehát feltált egy ilyen, légből kapott fiúgyermeket, nevét bejegyeztette minden szükséges hivatalos nyilvántartásba, majd a nem létező ember személyazonosságát egy titkos hírszerző tisztre ruházta, akinek egyébként jó minősítése volt mint mérnöknek. Amikor elutaztam Bukarestből a szóban forgó látogatásra, a DIE bonyolult akciót dolgozott ki, hogy Palade „fölfedezze” állítólagos fiát, aki azután rejtve dolgozott volna hírszerző tisztként. A DIE bízott benne, hogy a „fiú” romantikus története „apjának” birtokában lévő ifjúkori fényképe, párosulva ennek az embernek személyes vonzerejével és hivatásbeli hozzáértésével, arra fogja késztetni Páládét, mihelyt az ügynök kapcsolatba lép vele, hogy minden lehetőséget elkövessen, csak hogy kieszközöljön „fia” számára egy kiutazási vízumot Romániából. Ceausescu már jó előre felkészült rá, hogy személyesen találkozik Páládéval, s ha a találkozó valóban létrejön, szíves-örömezt gyakorol engedékenységet.

— Pezsgőt! — rendelkezett hirtelen Ceausescu. — Cclacot pedig hívják be ide, hozzám.

A pincér Cordon Bleu-t szolgáltat fel, Ceausescu pedig két pohárral is felhajtott, majd megkérte tolmácsát:

— Keresse meg nekem, mit is mondott Carter rólam meg Georgiáról.

— Igenis, Ceausescu elvtárs. — Celac mindig jól felkészül az ilyen találkozásokra. — Carter önre vonatkozóan a következőket mondta: „Ez a román elnök negyedik utazása országunkban, és miután rövidesen elhagyja Washington, elutazik Chattanooga, Dallasba, Houstonba. New Yorkot is meglátogatja. Sajnálatos módon Georgiába nem fog eljutni utazásai alkalmával. Ezt valószínűleg mint desszertet akkorra hagyja, ha ismét meglátogat bennünket.”

— Pontosan ez az. Desszertet mondott. Köszönöm, Celac — mondta Ceausescu, egy kézmozdulattal jelezve a tolmácsnak, hogy távozhat.

— Térjünk akkor át a desszertre, Pacepa — suttogta olyan halkán, amilyen halkán csak lehetett, miután Celac távozott. — Azt kívánom, hogy libériai ügynöke és annak londoni testvére útján azonnak kezdje pénzzel tömni Billyt. A Billy-hadműveletnek nem szabad ideát történnie, az amerikaiak szeme előtt. Használja helyszínként Londont és Libériát. Addig is küldje el a tisztjei közül a legügyesebbet abba az irodába, amelyet Atlantában nyitottunk. A későbbiekben neki kell gondoskodnia az utánpótlás kérdéséről. Amikor újra idelátogatok, Billynek már edzett és tevékeny ügynöknek kell lennie. Akkor aztán elmegyek egy kis desszertre Georgiába.

Miközben távozott a könyvtárszobából, Ceausescu megparancsolta nekem, találjam meg a módját, hogy Elena is részt vegyen a közös nyilatkozat aláírásának ünnepélyes aktusán, amelynek időpontját másnap délutánra tűzték ki a Fehér Házban. Megpróbáltam azzal érveim, hogy tudomásom szerint a Fehér Házban ilyesmire még nem volt precedens, s hogy a hitvesének Rosalyn Carterfel kellene tartania: a két asszony ellátogatna a Történelmi és Műszaki Országos Múzeumba, hogy ott vegyenek aztán részt hivatalos ebéden. Ceausescu, aki váratlanul fáradt ember benyomást keltette, közbevágott:

— Változtasson ezen. Értesse meg Rosalync-nal, hogy ez Elena elvtársnő leghőbb kívánsága.

XVIII. FEJEZET

A Watergate-ügy óta Ccauscsu gyűlöli az Egyesült Államok kongresszusát; felelősnek tartotta ezt a testületet Richárd Nixon lemondásáért, márpedig Nixont hosszú távú „beruházásnak” tekintette. Ceauscsunál azonban a politikai célok mindig előbbrevalók voltak személyes érzelmeinél. Jelenlegi látogatásának előkészítésekor megkért engem, hogy vegyek fel lehetőleg minél több kongresszusi képviselőt és szenátort a fogadólistájára. A számok mindennél többet jelentettek Ceauscsunak. Főként az eleven emberek száma. — Ne legyen túl sok republikánus közöttük. Azok reakciósook. — Ceausescu szóhasználatában a reakcióso természetesen antikommunistát jelent. A szenátus tagjait egyébként többre tartja a Képviselőház tagjainál. — A képviselők hivatali ideje túl rövid — mondta.

JACKSON SZENÁTOR KEMÉNY VONALA

Aznap reggel Ceausescu a Blair House-ban reggelinél találkozott Alán Cranston, Edward Kennedy, Ted Stevens, Adlai Stevenson, Ábrahám Ribicoff, Harrison Williams és Jacob Javits szenátorokkal. Röviddel a szenátorok érkezése előtt megparancsolta nekem, hogy szórakoztassam el Henry Jackson szenátort — az említettek után ő szerepelt a listán —, amennyiben a reggeli a vártnál jobban elhúzódna.

— Legyen hozzá kedves. Jackson nem csak a szenátus Energiaügyi és Országos Nyersanyag bizottságának tagja, hanem zsidó is. Ugye emlékezetébe véste, melyek a mi természeti erőforrásaink: az olaj, a zsidók és a németek! — telte hozzá, meg sem várva a választomat. — Annyi pénzt kell kicsalogatnunk ezekből, amennyit csak tudunk.

1975-ben az Egyesült Államok megadta Romániának a legnagyobb kedvezményt, csakhogy az 1974. évi kereskedelmi törvényhez csatolt Jackson-Vanik-féle kiegészítő cikkely a legnagyobb kedvezmény elvének évenkénti megújítá sát összekapcsolta a szabad kivándorlás jogával. Egyike lettem azoknak, akik felelősek voltak a szóban forgó kedvezmény Romániának történő újbóli megszerzéséért, s korábban többször találkoztam már Jackson szenátorral ebben a minőségemben.

Amikor aznap Jackson megvitatta a dolgok menetét Ccauscsuval, az amerikai szenátor udvarias volt, de szerfölött szilárd: főként az emberi jogok és a szabad kivándorlás kérdéseit hangsúlyozta. Kereken kijelentette: tapasztalatai szerint Bukarest ismétetlen megpróbált csalni a kivándorlás ügyében: hogy a

jelenlegi helyzet — ellenőrizhető számadatok alapján, melyek a birtokában vannak — távolról sem kielégítő; hogy a kivándorlás jogát és az emberi jogokat Bukarest módszeresen megsérti; a román emigránsokat nyugaton hírszerző műveletekre kényszerítik, végül számottevő javulásra lenne szükség, amennyiben Románia szeretné fenntartani a legnagyobb kedvezmény jogát. Mindig is csodáltam Jackson szenátor szilárd magatartását.

A találkozó után Ceauscscu majd szétrobbant a dühtől. — Az a kurafi — mormogta összezárt fogsora mögüi, miközben gyors léptekkel felsietett a könyvtárba; ez volt időleges odúja. Amint azonban odaért, meggondolta magát, ismét bizonytságot téve róla, hogy a kommunista vezetők csakis az erőt respektálják. Hangosra állítva a sztereót, Ceauscscu parancsot adott nekem; küldjek táviratot Bukarestbe, elrendelve a DIE-nek, állítsák le időlegesen a kivándorolni szándékozó zsidók toborzását. Azután idegesen járt fel s alá a szobában, lediktálva a román sajtóközlemény szövegét Jackson szenátorral történt találkozásáról: „A megbeszélés során, melyre egyébként szívélyes légkörben került sor, a tárgyaló felek megvitatták a román-amerikai együttműködésre vonatkozó problémákat; ezek a kapcsolatok az egyenlőségen, a kölcsönös tiszteleten és előnyön alapulnak, főként gazdasági téren, és kicserélték nézeteiket a jelenlegi nemzetközi helyzet bizonyos aspektusairól.”

Délben, miután Carter és Ceauscscu rövid találkozóra ült össze, az amerikai és a román delegáció pedig formális ülést tartott, a két elnök aláírta közös nyilatkozatát. Férjük mellett ülve a tárgyalóasztalnál, jelen volt mind Elena Ceauscscu, mind Rosalync Carter. Elterjedt a hír, hogy ebben a tekintetben ez volt az első ilyen jellegű találkozó a Fehér Ház történetében. Ceauscscu ismét bizonytságot adott róla, hogy jól ítéli meg az emberi természetet. Elenának azt a kívánságát, hogy részt vehessen az aláírási ceremónián, Rosalync fülébe súgták.

Az ünnepélyes aktus után Ceauscscu munkaebédre ment a National Press Clubba. Én Elenát kísértem el a hivatalos ebédre, amelyet Rosalync Carter adott a tiszteletért. Nyilvánvalóan abban a hiszemben, hogy Elena valóban tudós, Rosalync úgy intézte, hogy az ebédre a Történelmi és Műszaki Országos Múzeumban kerüljön sor.

— Nézze meg az ember azt a mogorófejt — tört ki útközben Elena —, ez a nőszemély azt képzei, hogy még sohasem láttam múzeumot. Hülyeség ez, kedvesem. Elnöki ebéd egy múzeumban! Remélem, nem sült dinoszauruszt szolgálnak fel nekünk.

Ebéd után, amelyen a Fehér Ház által gondosan kiválasztott tudósok is részt vettek, Rosalync rövid látogatásra vitte Elenát a múzeum néhány olyan termébe, melyeket időlegesen lezártak a látogatók elől. Román fényképészek és televíziós stábok tolongva készítették a felvételeket, a nyugati hírügynökségek viszont alig mutattak valami érdeklődést. A kijáratnál aztán egy férfi, aki bizonyára megtudta, hogy Rosalync egy külföldi látogatóval érkezett, megkérdezte Elenától, milyen országba való.

— Romániába, drága! — ragyogott rá Elena a névtelen érdeklődőre.

Miközben hazafelé hajtottunk a Blair Housc-ba, Elena úgy rendelkezett, hogy a Rosalyn-ne elköltött ebédéről szóló román sajtóközlemény az alábbi megállapítást is tartalmazza: „Útjuk közben számos állampolgár figyelmesen és tisztelettel köszöntötte őket. Nagy számban voltak jelen: rádió- és televízióriporterek is. Elena Ceausescu asszony válaszolt a sajtótudósítók kérdéseire.”

Alig néhány perccel azután értünk haza, hogy Ceausescu is visszatért a National Press Clubból.

— Az Elvtárs már kereste önt — közölte velem az egyik testőr. — Örjöngött.

„RAUTÁNAK MEG KELL HALNIA!”

Ceausescu a könyvtárszobában sétált fel s alá, ökleit összeszorítva.

— Hol volt eddig? — kérdezte idegesen. — Hogy, hogy az a Rauta még min dig él? — Constantin Rauta volt a DIE-nck az a mérnöke, aki 1973-ban disszidált az Egyesült Államokba. — Ki merte megmásítani a parancsot, amely szerint likvidálni kell? — folytatta Ceausescu. — Rautának abban a minutumban meg kell halnia, amint visszaérek Bukarestbe. Ölje meg a maffia; ezt már jó párszor megparancsoltam. — Tovább sétálgatott idegesen, anélkül hogy felém pillantott volna. — Azután kompromittálni is kell ezt az alakot Nyugaton; mondjuk, hogy kábítószercsempesz. A biztonság okáért. Valami hülye alak netán kapcsolatot keres a halála és a disszidálása között. — Váratlanul megállt szemközt velem. — A feleségének szeretője van Bukarestben. Ért engem? Szeretője! — Most már ordított. — Szerelője van, aki ért a szexhez. Olyan férfi, aki élete végéig az ágyhoz szegezi a dákójával. A nőnek meg kell tagadnia, hogy távozzon Romániából, legyen ez a vége a Rauta-ügynck. A férjét pedig meg kell ölni! Öljek meg! Öljek meg!

Csak késebb tudtam meg, mi történt a National Press Clubban. Ccauses-cunak okozott némi kellemetlenséget Nestor Ratsch a Szabad Európa Rádiótól, de már amerikai újságírók is megfircangolták: mind azt kérték, hogy Rauta családját engedjék ki Romániából.

1965 óta Ceausescu nem más, mint Románia teljhatalmú tulajdonosa. Mindenütt kiállítják az arcképeit; több van ezekből, mint Hitler meg Sztálin képeiből a magyar fénykorában. Ceausescu akarata abban a pillanatban törvényerőre emelkedik, amint valamely dekrétum alá firkantja nevét. Hadserege és biztonsági erői keményebb elnyomást gyakorolnak, mint Idi Aminéi valaha is. Minden hazai hírközlő médium, a gyermeklapoktól a televíziós adókig, sokkal szilárdabban vannak Ceausescu kezében, mint ahogyan a Hearst-lapok valaha is William Randolph Hearst tulajdonában voltak. A *Scinteia*, a kommunista párt hivatalos szócsöve a címsoldalon mindig két teljes hasábot szentel a jobb olda-

Ion annak, mit végzett az előző nap Ceauscscu, kivel találkozott, miről beszélt a vendégével. A lap többi oldala és hasábjai az élet minden mozzanatára kiterjedően Ceauscscu vezetéséről zeng dicshimnuszokat. A rádió és a televízió műsorai minden áldott nap azzal kezdődnek és azzal végződnek, hogy dicsérik „a román nép legtiszteltebb és legbecesebb fiát”. Ezen a washingtoni látogatáson Ceauscscu mindenütt ott pávaskodott, fitogtatva hatalmát, most pedig megalázták kétszáz amerikai újságíró és külföldi sajtótudósító színe előtt. És mindez Rauta hibája volt. O követte el azt, amit nem lehet megbocsátani: igazi *lése majesté* volt ez, vagyis felségsértés.

Attól fogva, hogy 1973-ban disszidált, Rauta úgy bökte Ceauscscu oldalát, mint valami tüske. Először azért, mert amikor disszidált, magával vitt egy lepecsételt diplomáciai zsákot, s átadta az amerikai illetékeseknek. Azután azzal okozott főfájást, hogy állandóan a Capitol Hillen lebzelt, mindenféle ügyben interveniált, ráadásul tüntetést szervezett a washingtoni Tornán nagykövetség előtt feleségének és lányának kiengedését követelve. Rauta akciói mostanra kezdtek beérni és gyümölcsözni. Jóformán nem volt hét az elmúlt két esztendőben valamiféle tiltakozás, kérelem, presszió vagy elítélés nélkül, valamelyik amerikai kongresszusi tag részéről, azzal kapcsolatban, hogy Ceauscscu nem engedi kivándorolni Rauta családját. 1976-ban, amikor — kongresszusi nyomásra — a State Department hivatalos kérelmet nyújtott be, hogy a bukaresti amerikai konzul magánbeszélgetést folytathasson Rauta feleségével, Ceauscscu majd szétrobbant haragjában: — Én vagyok itt az elnök! — Nyomban hívatta a belügyminiszterét, s elrendelte: szerezzen rá „bizonyítékot”, hogy az amerikai konzul a CIA aktív tisztje.

— Mit tárog itt, mint valami hal? Ha ma nem tud előállni a bizonyítékkal, jó lesz, ha holnapra összeüti. Ha az amerikaiak még egyszer azt kérik, hogy a konzuljuk beszélhessen Rauta feleségével, kiutasítom mint kémet, s az egész világsajtóban megszégyenítem.

Másnap, mint rendesen, Ceauscscu meggondolta magát.

— A proletariátus karja elég hosszú ahhoz, hogy utolérje a banditákat, akárhol rejtőznek is — jelentette ki, majd elrendelte, hogy Rautát titokban el kell tenni láb alól az Egyesült Államokban, de nyoma ne maradjon, hogy Bukarestnek köze volt a halálesethez. — Fogadjanak föl amerikai maffiózókat, majd elintézik. Ma nekünk van szükségünk rájuk, holnap mi tehetünk szívességet nekik; mi pedig nem felejtjük el, hogy a kezünkre jártak.

Az idő tájt, 1976-ban, a DIE-nck nem volt kapcsolata az amerikai maffiával. Röviddel később viszont egy New York Cityben honos amerikaiakat őrizetbe vettek a bolgár határon, mert a vámnyilatkozatán nem szereplő holmik voltak a birtokában, egyebek között kábítószer és lhallgatókészülék. Egy kétoldalú egyezmény értelmében — mihielyt a bolgárok kiderítették, hogy az őrizetes felesége román születésű — a csempész ügyét átadták a román Securitaténak. Romániai

kihallgatása közben a férfi bevallotta, hogy az amerikai maffia fontos embere, ügyét ekJcor a DIE hatáskörébe utalták.

A DIE „Leman” fedőnéven be is szervezte. Romániában nyugodt életkörülményeket teremtettek a számára; „öröklakást” kapott fényízd ajándékként, sdt ígéretet kapott rá, hogy alkalomadtán politikai menedékjogért is folyamodhat. „Leman” a feleségével és kábítószercsempész-üzletével együtt Bukarestben telepedett le. Amikor azt a feladatot kapta, hogy derítse ki Rauta tartózkodási helyét, majd ölesse meg, „Leman” megbízható információkkal állt eld: titkos fényképfelvételeket produkált Rautáról — ezeket az Egyesült Államokban készítették —, valamint hadműveleti tervet is előterjesztett, hogyan érhetné Rautát „sajnálatos baleset”, amelynek végén a szökevény egy folyó fenekén kötne ki. Ceausescu személyesen hagyta jóvá a gyilkosság tervét. 1978 március végén azonban, amikor „Leman” épp Washingtonban időzött, hogy véghezvigye a gyilkosságot, Ceausescu ismét meggondolta magát. Rauta megölését későbbre halasztotta, hivatalos amerikai látogatása utánra.

BIBLIÁBÓL TOALETTPAPÍR

Három óra tájban, amikor értesítettem Elnát, hogy megérkezett Emmanuel Mcrdinger professzor, az ország elsd asszonya éppen azt gyakorolta, mit válaszoljon díszdoktori kinevezése alkalmával.

— Bánom is én, kifenc vár rám. Ott van-e már a diplomám, vagy sem? — Elna szélesen mosolygott, boldog várakozással. Két másodperc múlva viszont rám támadt: — Teljes titok számomra, mién döntött úgy, hogy megbüntet engem ezzel a rémes egyetemmel, miért vet oda, mint valami mártírnét, ennek a koszos zsidónak? Romániában szépen kiadjuk a zsidók útját, itt viszont kacérkodnom kell velük a sajtó orra eldt.

— Tisztelettel jelentem önnek, Elena elvtársnd, hogy az illinoisi egyetemnek van az Egyesült Államokban a harmadik legnagyobb könyvtára, több mint ötmillió kötet. — Jó eldre felkészültem tehát, s elhatároztam, hogy nem bocsátkozom vitába Mcrdinger professzorral kapcsolatban.

— Igaz lenne? Ha igaz, kedves, miért nem adja már ide a könyvemet? Miért vár mindig arra, hogy én kérjek magától ezt-azt? Magának úgy jáT az agya, mint valami kóklernek.

— Csak arra vártam, hogy becses könyvét angolra fordítsák, aminthogy német nyelven éppen most hagyta el a sajtót.

— Nem nagy szám. Ha érdekli őket a tudomány, tanuljanak csak meg románul. Elhívta a fotósokat?

— Igen.

— Amilyen barmok, meg lekésik az ünnepséget. — Elcnát mindig csak a fotósok érdeklik, az újságírók soha. Az utóbbiak úgyis azt írják, amit megren delnek tőlük.

Aurél Florea tábornok épp az imént jelentette nekem, hogy Merdinger professzort a legapróbb részletekig kitanították, milyen fokú tisztelettel és hízélgéssel illik kommunikálni Elenával. Amikor Elena belépett a szobába, ahol a professzor várt reá, Merdinger csípőből alázatosan meghajolt. Szemét föl sem emelve a cipője orráról, valóságos dicshimnuszot kezdett zengedezni.

Diplomáját mindkét kezével görcsösen megragadva, Elena a torkát köszörülte, néhányszor köhintett, kétségbeesetten pillantott Merdingerre és rám, majd egyszerre roppant hangosan kitört belőle:

— Szeretném kifejezni különleges hálámat az engem ért megtiszteltetésért. — Ez volt a díszdoktori diploma elfogadásáról Ceausescu által komponált beszédének *utolsó* mondata; a többi a világ tudományos és technikai haladásához nyújtott román hozzájárulás dicsőségét zengedezte. Csakhogy a többit elfelejtette. Elcna gyorsan kilcjlott a szobából; meg sem állt a könyvtárig. Amikor ott végre utolértem, Ceausescu, Pungan, Oprca és Andrei már épp javában csodálták a díszdoktori oklevelet.

— Ismerem ezt a Merdingerct. Kedvesen viselkedett ma? — kérdezte Pungan Elcnától.

— Nagyon kedvesen. Fel kellene használunk ezt az embert, hogy előmozdítsa az érdekeinket Amerikában, Nicusor. Ez az ember Románia őszinte barátja.

— Hát ez bámulatos! — csipogta Oprca.

1985 derekán Bukarest ismét a támadások keresztútjébe került a Capitol Hírcs az amerikai sajtóban, az emberi jogokkal való visszaélés miatt, miután a *Wall Street Journal* nyilvánosságra hozta, hogy húszezer bibliát, amelyet a Reformátusok Világszövetsége adományozott a romániai református egyháznak, a román kormány elkobzott, s mint toalettpapírt hozta őket ismét forgalomba. Egy hónappal később az ügy ismét napirendre került, amikor a *Journal* szerkesztője négy levelet is kapott:

„Mi van azoknak a keresztyéneknek az emberi jogaival, akiknek húszezer bibliából álló küldeményét a román kormány elkobozta, majd zúzdába küldette, hogy toalettpapírt készítsenek belőle?” — írta Mark D. Siljander képviselő, azt követelve, hogy Romániától vonják meg a legnagyobb kedvezményt. Egy másik levélíró is kifejezte elborzadását az ügy miatt. A harmadik levelet egy román püspök írta, aki — mondanunk sem kell — Bukarest mellett állt ki.

A negyedik levélíró Emmanucl Merdinger professzor volt, aki a következő kijelentést tette: „Nem hihetem és nem is fogom elhinni, hogy bibliákból Romániában toalettpapírt készítettek. Hámos László, akit a szóban forgó cikkben idézlek, származására nézve magyar ember, s már évek óta gyűlölködési kampányt szervezget Románia ellen egyetlen célból: azt szeretné, ha Erdélyt átengednék Magyarországnak. Ez háború nélkül elképzelhetetlen lenne. Az első és a

második világháború során a románok megszállták Budapestet, és ismét ugyanezt tennék, ha újra háborúra kerülne a sor." Ezt mondja szóról szóra Ceausescu, valahányszor Budapest ellen intéz kirohanást. Ugyanezt mondta nekem 1978 márciusában, amikor durva megtorlást rendelt el Király Károllyal szemben, aki romániai magyar disszidens. Továbbá Hámos László volt annak a nagyszabású Ceausescu-ellenes tüntetésnek a szervezője, amelyre 1978. április 16-án került sor a New York-i Waldorf Astoria Hotel előtt, ahol akkoriban Ceausescu megszállt. Aznap este a feldühödött Ceausescu megparancsolta Nicolae nagykövetnek és nekem: fizessünk le hivatásos bűnözőket, akiket ugyancsak néven nevezett.

CEAUSESCU ÖTÖDIK HADOSZLOPA

Este Ceausescu elment a román nagykövetségen rendezett régen várt találkozója az Egyesült Államokban és Kanadában élő román emigránsokkal.

A hetvenes évek elején, amikor Ceausescu értesült róla, hogy több mint 600 000 román kivándorló él külföldön, kezdett roppant érdeklődést mutatni Adolf Hitler ötödik hadoszlopa iránt. Ez nem is volt meglepő, hiszen Ceausescu mindig is tanulmányozta Hitler „karizmáját”, s többször is elemezte a Hiüer beszédeiről készített eredeti náci filmhíradókat. E filmek némelyike, például az a Hitler-beszéd, amellyel a Führer megnyitotta az 1936-os olimpiát, része a Ceausescu rezidenciáján tárolt állandó gyűjteménynek.

Hitler stílusát Ceausescu tökéletesen elsajátította. Az utóbbi beszédei szintúgy hemzsegek a „wir müssen” (nekünk kell) jellegű fordulatoktól. Ezt kell tennünk, azt kell tennünk — sikoltozza hallgatóságának, s úgy ad nyomatékot szavainak, hogy a karjával hadonászik, öklével pedig a pulpitust veri. A leg-döbbenetesebb hasonlóság mégis az a módszer, ahogyan Ceausescu a nemzeti érzelmeket kavarja fel hallgatói keblében. Csaknem minden egyes beszédében felidézi a román nép eredetét, a büszke római és dák harcosokat, valamint a kétezer éves kontinuitást, éppen úgy, ahogyan Hitler emlegette az árvákat és a Nieblungcn-mondakört, bejelentve az „Ezeréves Birodalom” születését. A „szuverenitás”, a „függetlenség” és a „szabadság” szavak is rendszeresen felbukkannak a Ceausescu-féle propagandaszövegekben, ugyanarra a sértett nemzeti büszkeségre apellálva, amelyet a németek éreztek az első világháború után, lehetővé téve Hitler számára, hogy a szabad Vaterlandról sivalkodva kerüljön hatalomra. Ceausescu is mindig azzal buzdítja a románokat, hogy csak még több kemény munka árán lehet kivívni országuk szabadságát: pontosan így jelentette ki Hitler: *Arbeit mach frei* — „A munka szabaddá tesz” —, s ezt cinikus módon még Auschwitz és Dachau kapui fölé is kiírta. Ceausescu propagandaszótára annyira mélyen gyökerezik, hogy még a Jimmy Carter előtt a Fehér Házban szerdán elmondott pohárköszöntőjében is azzal dicsekedett: „... csaknem két-

ezerötven esztendeje, hogy megszervezték az első dák államot, a románok... mindig a szabadságért harcoltak, s szabadok is lesznek mindörökké."

Ceauscsu nézete szerint az ötödik hadoszlop jelentős szerephez jutott abban, hogy Hitlert világszerte személyes vonzerejű vezérként ábrázolja. Ezért akart szert tenni Ceauscsu saját ötödik hadoszlopára, emigráns szimpatizánsok hadseregére — Nyugaton. Nézete ugyanis az, hogy minden román emigráns jog szerint köteles engedelmeskedni a román törvényeknek, köteles továbbá előmozdítani, védelmezni és támogatni Bukarest politikáját, pontosan úgy, ahogyan Hitler gondolta. Ceauscsu koncepciója szerint a román ortodox egyháznak be kell férköznie az emigránsok lelkébe-gondolataiba, ahogyan a mikrofonok, a levélcenzúra és a Securitate ügynöksereg férkőzik be a hazai lakosság lelkébe és gondolkodásába. Ezért rendelkezett úgy, hogy papokat — mélyen álcázva ezek mind a DIE tisztjei és ügynökei — kell külföldre irányítani avégett, hogy magukhoz ragadják az emigráns egyházi szervezeteket és gyülekezeteket, induktri-nálva az emigránsokat, hogy szép csendesen Bukarest ellenőrzése alá helyezték ezeket a szervezeteket.

A hetvenes évek elején formál öltő új román ötödik hadoszlopban Ceauscsu nem csupán hasznos eszközt lát arra, hogy a Nyugat ellen ármánykodjanak, vagy rémhíreket és dezinformációkat terjesszenek. Számára és Elena számára ennek a szervezetnek kell bemutatnia kettejük mosolygós arcát a nyugati országokban. Amikor Ceauscsu utasított engem a román amerikaiakkal tervezett találkozóra, elrendelte, hogy sem költséget, sem fáradságot nem szabad kímélnünk, hogy ez „grandiózus” esemény legyen. — Hozassa ide minden ügynökét, főként a papokat! Írja meg számukra a beszédeiket, s tanítsa be őket, hogyan olvassák aztán fel. Ünnepi pártkongresszus Amerikában — ilyesminek kell lennie. — A washingtoni, new yorki és ottawai DIE-irodák heteket töltöttek a résztvevők kiválasztásával, némelyikük útiköltségét maguk fizették, a felszólalókat kioktatták, beszédeik zömét maguk állították össze. Aznap reggel átadtam Ceauscsunak egy kézirásos jelentést a résztvevőkről; a jelentés tartalmazta minden felszólaló életrajzi summázatát, továbbá azt is, mit vittek végbe ügynökként; fel volt sorolva beszédeik tartalmának lényege; ezeken Ceauscsu csupán kisebb változásokat eszközölt.

Aznap estére több mint 250 román emigránst „invitáltak meg”, hogy Ceauscsuval találkozzanak a román nagykövetségen. Néhány órával korábban átadtam az Egyesült Államok titkosszolgálatának c személyek névsorát. Szép kis csokorra való listája volt ez az Egyesült Államokban és Kanadában összeverődött DIE-ügynököknek. Voltak közöttük különféle egyházak tagjai, olyan emigráns szervezetek képviselői, mely szervezeteket a DIE már korábban átvett, továbbá az emigráns szervezetek elnökei, az ő szervezeteiket a DIE hozta létre és pénzelte. Tizenketten mondtak hízelgéssel teli dicsérő beszédet, négyen ezek közül egyházi emberek voltak. Florea szerint c himnuszok dalnokai közül csak egyetlen egy nem volt a DIE ügynöke.

Az idd előrehaladtával a találkozó, amelyen állandóan és nagy mennyiségben szolgáltak fel hagyományos román ételt s italt, egyre forróbb hangulatú lett. A hízelgés jellemezte leginkább az est hangulatát, s a gondosan kiválogatott résztvevők önmagukat is felülmúlták. Ceausescu, aki a hetedik mennyországban érezte magát, lelkesítő hazafias szónoklatot vágott ki, azokat a nacionalista húrokat pengette, melyek hallgatóinak szívében visszhangoztak. Végül felindulástól remegő hangú felhívást intézt hallgatóságához: támogassák szülőhazájukat és Románia Kommunista Pártját.

Szokatlan fordulatot jelentett, hogy Ceausescu nem távozott a helyszínről, amíg az utolsó emigráns el nem hagyta az épületet. Akkor ő és Elena ivott egy pohár pezsgőt a nagykövetség munkatársaival, miközben megkérte őket: dolgozzanak még keményebben és jobban, hogy az Egyesült Államokban élő román emigránsok legyenek ugyanolyan hűségesek szülőhazájukhoz, akárcsak azok, akik részt vettek ezen a gyűlésen. Visszafelé a Blair House-ba Ceausescu gépkocsijában ültem. Ő és Elena, pezsgőtől és hízelgéstől hevítve-hevülve, a limuzin sarkába húzódtak.

— Igazán olyan volt, akár egy pártkongresszus — mondta az elbűvölt Ceausescu. — Az emberei jó munkát végeztek, Pacepa.

— Ne már! — ellenkezett Elena. — Azt akarod mondani, hogy a pártkongresszusokat is Pacepa mumusai mozgatják a kulisszák mögül? Te gyakorlatl rájuk olyan mágikus vonzerőt. Az emberek mindenfelől csakis azért jöttek el, hogy legalább megrázzák a kezed. No meg az enyémet.

VENDETTA AZ ÉRSEK ELLEN

Amikor visszaértünk a Blair House-be, Ceausescu egyenesen a könyvtárba ment, bekapcsolta a sztereót és kérte a sakk-készletet.

— A *dominie* jól néz ki abban a majomruhában. Miféle munkát végez? — kérdezte Ceausescu a kezdőlépés után.

Az Egyesült Államokban és Kanadában működő román ortodox egyház érsekére utalt, akit Romániából küldtek ki, hogy átvegye az Egyesült Államokban és Kanadában működő görögkeleti egyházakat. A washingtoni iroda kézírásos jelentése szerint, amelyet aznap reggel nyújtottam át Ceausescunak, hosszabb fejezet foglalkozott az érsek DIE-kapcsolataival; ezt a régi ügynökünket már akkor sikerrel alkalmaztuk, amikor éveken át a jeruzsálemi Román Misszió működött, majd a Pennsylvania állambeli New Canaanban lévő Szent Tikhon kolostor élére került.

— Florea szerint aktív és termelékeny.

— Mélyen álcázott tisztet kell faragnunk belőle, ahogyan elődjéből. Értette?

— Igenis, Ceausescu elvtárs.

Az „előd” Bartolomeu Anania archimandrita volt, a DIE régi munkatársa, akit évekkel korábban küldtünk ki az Egyesült Államokba, hogy átvegye a *Cre-dinta* (Hit) című emigráns vallásos újságot, s használja fel befolyásának öregbítésére. A DIE 1974-ben hívta vissza ezt az embert, mert jelentések szerint disz-szidálni készült az Egyesült Államokba. Ha ez megtörténik, akkor könnyen kompromittálhatta volna mindazokat a magas rangú papokat, akik valójában DIE-tisztek voltak, márpedig ezt Ceausescu mindenképpen szerette volna titokban tartani.

— A *dominiéből* ezredet, sőt tábornokot kellene csinálnunk. S annyi pénzzel kell ellátni, amennyit csak adni tudunk. Pénzzel az ember mindent megvehet Amerikában, még az egyházakat is. Hány emigránsunk is él ideát?

— Több mint háromszázezer. — Ceausescu imádja újra és újra hallani ezt a számadatot, amely román mércével mérve valóban imponáló.

— És hányuknak a neve szerepel a komputerben?

— Úgy százezeré.

— Mikor lesz feldolgozva mind a háromszázezer? — folytatta a kérdezősködést, csak hogy elterelje a figyelmemet a játszómáról.

— Tizenhat, tizennyolc hónapon belül. Azzal is eltelt némi idő, hogy beindítsuk a programot. Most már a betápláláson fordul meg minden.

1975-ben rendelte el Ceausescu, hogy a DIE állítson össze egy teljes, számítógépes listát minden Romániában született vagy második generációs honfitársunkról; szerepeljen a jegyzékben állandó lakhelyükként a megfelelő ország, a foglalkozásuk, a munkahelyük. Ambiciózus terv volt; az adatokat konzulátus nyilvántartásokból kellett összeszedgetni, továbbá a levélcenzúra adataiból és hírszerzői forrásokból. Ceausescu ezt a tervet tekintette a legfontosabb lépésnek ötödik hadoszlopának megszervezése érdekében, ezért rendelkezett úgy, hogy a nyilvántartást egy ötéves tervidőszak alatt el kell készíteni.

— Háromszázezer ember — egész hadsereg — jegyezte meg Ceausescu, miután diszkréten előbbretolta egyik bábuját, holott nem is rajta volt a lépés sora. — Ha csak tíz százalékuk dolgozik az iparban, azután midegyikük csak egyetlenegy technikai problémát meg tud oldani egy év alatt, az harmincezer új technikai módszert jelentene nekünk, ötvenezer dollárt számolva egy technikai módszerre — ami képtelenül kis összeg —, évi egymilliárd dollárt lennének képesek megtakarítani. És ha ennek a summának csak egy százalékát fordítjuk az amerikai politika támogatására, akkor háromezer politikai aktivistára teszünk szert Amerikában. No, ehhez meg mit szól?

Ceausescu bort rendelt, továbbá egy tálcáralót kedvenc paradicsomából, hagymaszeletekből és juhsajtjából.

— Mi van azzal a pappal, akit Olaszországon át küldött ide pár évvel ezelőtt?

— Avrammal?

— Azzal, aki olyan megható történetet sírt el arról, hogyan bánnak a családjával a kommunista Romániában. Az a kövér kis béka még angolul sem tudott megtanulni azóta. Ma szép beszédet vágott ki.

— „Avram”, Ceausescu elvtárs? Florea jelenti, hogy átvette a detroiti görögkeleti egyházközséget; jelenleg d a legaktívabb befolyást gyakorló ügynök az emigránsok között.

— Mondtam magának, hogy így van, amikor találkoztam itt vele előző látogatásom alkalmával. Megvan benne a román paraszt szívóssága. És rendkívül odaadó: sose fog megfélekezni róla, ki az úr a házban. Tartsa csak rajta a szemét.

— Igenis, Ceausescu elvtárs.

— Trifa ellen is fel kellene használni. Minden egyes ügynökünket erre a munkára kell ráállítanunk: pusztítsák el azt a mocskos reakciós disznót! — tört ki váratlanul Ceausescu. — Aludni sem tudok, amíg ki nem akolbólítják Amerikából, mint a szemetet.

Amikor bejött egy testőr és jelentette, hogy Elenát megmasszírozták, és várja Ccausescut, ő még mindig Trifát szidalmazta.

— El kell tipornunk, mint egy férget — mondta Ceausescu, nagyot dobta, mielőtt kilépett volna a könyvtárból. — Mint egy férget.

Valérián Trifa, aki főltve az amerikai állampolgárságot, az amerikai Román Ortodox Episkopátus érseke volt; ez a szervezet öleli fel a legtöbb, az Egyesült Államokban és Kanadában működő emigráns egyházat. Volt egy másik — jóval kisebb — román episkopátus is az Egyesült Államokban, ezt vette át a DIE. Az utóbbi elén most megbízható bukaresti ügynökünk állt; a szervezet ünnepélyes elnevezése pedig ez volt: Román Ortodox Missziós Érsekség Az Egyesült Államokban És Kanadában. Ceausescunak az volt a szándéka, hogy ennek az utóbbinak kell átvennie Trifa egyházközségeit és gyülekezeteit. De az évek során rá nehezedő minden presszió ellenére Trifa nem volt hajlandó alávetni magát Bukarest kánonjogi és politikai többségének.

Ceausescu 1972 februárjában vette át a DIE vezetését, és az első napon felfigyelt Trifa személyére. Ghcorghe Bolanu, aki az idő tájt az emigránsok ellen irányuló DIE-aciók elén állt, hevesen panaszkodott amiatt, hogy a román hatóságok képtelenek ezt az embert egyházi szempontból Bukarest uralma alá vonni.

— Szervezzék be ügynökként! — szakította félbe akkor Ceausescu Bolanu jelentését.

— Megpróbáltuk. De makacs, akár egy öszvér.

— Nincs ellene semmiféle kompromittáló adatuk?

— De van, Ceausescu elvtárs. Amikor 1955-ben Trifa az Egyesült Államokba emigrált, nem vallotta be, hogy még egyetemi hallgató korában tagja volt a fasiszta Vaszgárdának. Erre bizonyítékkal rendelkezünk.

— Akkor zsarolják meg! Fenyegessék csak, hogy informálni fogják az amerikai halóságokat, amennyiben nem hajlandó együttműködni velünk — mondta Ccausescu.

— Ezzel is próbálkoztunk, de Trifa makacsul megtagadta az együttműködést.

— Miféle társaság akkor a DIE? Nem képesek beszervezni egy nyomoruk papot? Akkor hogyan remélhetjük, hogy beszervezhetünk egy miniszterelnököt? — ordította Ccausescu.

Másnap Ccausescu magához rendelte Bolanut és engem, s megkért bennünket, jelentsük majd neki, mit tudunk Trifa vaskardista tevékenységéről)!. A DIE kikutatta, hogy Trifa a harmincas évek derekán csatlakozón a Vaskardához, légionárius lett. így hívták a szervezet fiatal tagjait. Azt is megtudtuk, hogy amikor már régebbi és megbízhatóbb tagja lett a Vaskardának, a szervezel támogatásával két diákszervezet elnöke lett, azzal a céllal, hogy cbból a két diákszervezetben légiós ágazatot szervezzen, majd 1940-ben rövid ideig a Vaskarda újságát szerkesztene. Egy Scuritac-forrás jelentette, hogy 1940. január 20-án cslc Trifa gyűjtő hangú beszédet tartott a bukaresti egyetem több ezer diákja előtt, másnap pedig a Vaskarda fegyveres lázadást robbantott ki, hogy átvegye a politikai hatalmat Romániában. Az erősen antiszemita jellegű lázadásról szóló levéltári adalok részletekkel is szolgáltak: a Vaskarda „halálbrigádjai” pogromot szerveztek a bukaresti zsidó negyedben; a kormány azlán elfojtotta a lázadást. A kormányt ebben Berlin is támogatta, mert — bár náci szervezet volt — a németek túlságosan anarchista jellegűnek ítélték. A levéltári anyagokból az is kiderül, hogy a kormány a Vaskarda számos tagjai letartóztatta és elítélte, bár néhány vezetőjük Németországba menekült, ahol politikai menedékjogot kaptak. Ezt a csoportot, közöltük Trifát, *irt absnlia*, azaz távol, létükben ítélték el Bukarestben. Valamivel későbbi DIE-jelenlésekből kiderült, hogy a második világháború után Trifa szakított a Vaskardával, majd 1955-ben; amikor az Egyesült Államokba érkezett, életét a papi hivatásnak szentelte. Az is kiderül, hogy gyűlöli a kommunizmust, ezért utasít vissza olyan makacsul mindenfajta együttműködést Bukaresttel.

— Részre volt-e a Vaskarda zsidóellenes pogromjában? — szakította félbe Bolanu jelentését Ccausescu, akinek láthatóan nem voltak ínyére az utóbbi adatok.

— Az. iratanyag szerint ilyesmiben nem vett részt.

— Hát amiatt nem tudjuk Trifát kiutasítani Amerikából, hogy tagja volt a Vaskardának. Náci háborús bűnöst kell faragnunk belőle. Kutassanak csak tovább — mondta, majd elbocsátott bennünket.

A DIE kiterjedt vizsgálatai aztán egyértelműen arra a következtetésre jutóit tak, hogy Trifának személyesen nem volt része a bűncselekményekben vau\ gyilkossági kísérletekben. Ezt viszont Ccausescu nem volt hajlandó tudomásul

venni, ezért közölte a belső Securitatével: indítson új vizsgálatot. Csakhogy ennek az eredménye is ugyanaz volt.

Ezen a ponton Ceausescu személyesen lépett a színre, megparancsolva Bolanunak, hogy indítson akciót avégett, hogy Trifát megfosszák állampolgárságától, majd — mint náci háborús bűnöst — deportálják az Egyesült Államokból. Ceausescu továbbá úgy rendelkezett, hogy papoknak és vallásos személyeknek álcázva küldjenek hírszerző tiszteket és ügynököket az Egyesült Államokba és Kanadába, hadd készüljenek fel Trifa püspökségének fokozatos átvételére.

Trifának háborús bűnösként való hamis beállítása hosszú folyamat volt; betű szerint igazodott a KGB-től kapott irányvonalhoz, amely előírta, miként kell végrehajtani egy ilyen akciót. Elsőként a más személyek által valóban elkövetett bűnök általános rémtörténeteit kellett összeállíthatni, hogy a túlélők számára visszaidézzék szívettépő emlékeiket. Azután a szörnykorszak egyik igazi mészárosának működési idejét és helyszínét kellett kiválasztani — olyasvalakiét, aki már meghalt, akinek öldöklési stílusa sajátosan rá vallott, hogy a túlélők emlékezzenek rá —, az elhalt bűnöző gáztetteit aztán a kiválasztott személynek kellett tulajdonítani.

Trifa esetében a román titkosszolgálat választása a Vaszgárda egyik olyan gyilkosára esett, akinek az volt a szokása, hogy egy motorkerékpár oldalkocsijából lövöldözte le áldozatait. Trifa fejét montírozták az illető helyére azon a fényképen, amelyet Nyugaton kívántak közreadni; ezt akarták Trifa ellen felhasználni, mint igen szuggesztív bizonyítékot. Egy pszichológus ellenőrzése mellett leveleket és egyéb, írásos vallomásokat komponáltak régen elhalt személyek nevében — némelyikük kommunista börtönökben halt meg, mások Romániában éltek, de később engedélyezték nekik, hogy „emigráljanak”. Valamennyi vallomás gyilkos szörnyetegként állította be Trifát, meggyőző részletekkel azt illetően, miként rendelte volna el zsidók lakásának, üzleteinek és zsinagógáknak a felgyújtását, miként parancsolta meg, hogy zsidókat megkínózzanak és legyilkoljanak, s hogy többen is látták, amikor ő maga is gyilkolt zsidókat. A szövegezés célja az volt, hogy a Nyugaton élő menekültek felismerjenek bizonyos részleteket harminc évvel korábbi jelenetekből, s Trifát nevezzék meg, mint e rémtettek elkövetőjét.

1972 végén a DIE közvetett úton informálta Trifát: az Egyesült Államok és Izrael titokban bizonyítékokat kért a román kormánytól náci tevékenységére vonatkozóan. Védelmet ajánlottak fel neki, viszonzásként azért, ha együttműködik Bukaresttel. Csakhogy ez a beszerzési kísérlet is csődön mondott, akárcsak a régebbiek.

1973 elején Ceausescu úgy döntött: Trifa kompromittálására közvetett akciót indít, de úgy, mintha a kezdeményezés zsidó szervezetektől és az Egyesült Államok kormányától indulna ki. — Nem szeretném, ha rajtacsípnének — mondta

ekkor —, abban az esetben, ha az amerikai kormány túlságosan közléről szemügyre venné a bizonyítékokat.

A DIE egyik ügynökére, amerikai zsidó emberre, aki ismerte a Trifa-ügycet, hiszen előzőleg a DIE felhasználta őt a pap ellen, esett a választás: neki kellett elindítania a hízalni kívánt hólabdát az Egyesült Államokban. Ez az ember jelentős mennyiségű hamisított dokumentumot kapott: ezek Trifát azzal vádolták, hogy náci bűnöző volt, megkapta továbbá amerikai ügynökünk a hamisított fényképet is.

A DIE egy másik ügynökét, szintén zsidót, aki Nyugat-Európában élt, ekkor szintén bevonták az akcióba; bizonyos nemzetközi zsidó szervezetek „bizonyítékait” adták át neki azzal kapcsolatban, hogy Trifa személyesen vett rész zsidók meggyilkolásában. Ezt az ügynököt azért vetették be, hogy legyen egy második „független” forrás, aki megerősíti az első ügynök által nyújtott információt.

1974-ben Ceausescu elrendelte, hogy használjuk fel a Marcu-Jesahanu kapcsolatot, amelynek révén az izraeli hírszerzést is bevonjuk az akcióba. Bukaresti találkozásuk alkalmával Marcu informálta Jesahanut: a DIE látványos bizonyítékokra tett szert egy náci háborús bűnösrel kapcsolatban, aki az Egyesült Államokban rejtőzik mint magas rangú főpap. A román kormánynak azonban nem az a célja, hogy maga lépjen fel ezzel az emberrel szemben, nehogy — ha közvetlenül vádol egy görögkeleti püspököt — ezt úgy értelmezzék, hogy a kommunisták már megint a vallást támadják. Jesahanut szerfölött érdekelte az ügy, hiszen a náci háborús bűnösök földelítése mindig is az izraeli hírszerzés egyik fő feladata volt. Jesahanu ismételt kérelmei után, továbbá azt követően, hogy az izraeli hírszerző határozottnon megígérte, hogy nem keveri az ügybe Romániát, Marcu végül hagyta magát rábeszéltni, hogy kiadja a „dokumentumok” másolatát, de pusztán személyes gesztusként, nem pedig kormányának jóváhagyásával.

A hetvenes évek dereka táján a román főrabbi, Moscs Rosen feleségét Londonban áruházi lopás miatt őrizetbe vették. Ez a nő valójában klcptomániás volt. Ceausescu nyomban elrendelte, hogy Rosen főrabbit is be kell vonni a Trifa elleni ügybe, cserében segítséget nyújt felesége problémájának megoldásában, az esetet pedig titokban tartja. A DIE akkori főnöke, Nicolae Doicaru személyes megbízást kapott Ceausescutól, hogy manipulálja Roscnt. Doicaru elmondta, hogy Rosen hajlik az együttműködésre, ezért nyomban az Egyesült Államokba küldték, hadd teremtsen hangulatot a közvéleményben Trifa ellen: a főrabbit később több alkalommal is felhasználták nyugati „befolyásoló” műveletek során Bukarest támogatására.

Ceausescu erőfeszítései 1975-ben hozták meg gyümölcseiket, amikor az Egyesült Államok detroit-i kerületi bírósága eljárást indított Trifa állampolgárságának semmissé tételére. Washington fölkérte Bukarestet, működjék közre a perben, Ceausescu azonban hű maradt eredeti döntéséhez. Csak ahhoz adja jóváhagyását, hogy a bizonyítékok néhány tételét adják át az ame-

rikai hatóságoknak, alapvetően azokat, amelyek megelőzték a romániai kommunista hatalomátvételt: úgy döntött ugyanis, hogy elkerüli a mélyebb, a közvetlenebb beavatkozást.

1976-ban Ceausescu elrendelte: újból kíséreljék meg Trifa beszerzését, ezúttal az ellene indult per nyomása alatt, továbbá miután az Egyesült Államok hivatalosan kérte Bukarest együttműködését az ügyben. A DIE „emigránsbrigád-jának” főnöke, Constantin Afrim ezredes, aki korábban konzuli fedőfoglalkozást üzött az Egyesült Államokban, továbbá Afrim helyettese, Nicolae Sporis, alias Spataru ezredes állt közvetlen kapcsolatban az üggyel. Miután Trifával eredménytelen megbeszéléseket tartottak, Ceausescu végül úgy döntött, hogy mozgásba hozza az egész akciót avégett, hogy Trifát utasítsák ki az Egyesült Államokból.

Miután politikai menedékjogot kaptam az Egyesült Államokban, jelentettem az amerikai hatóságoknak Ceausescu vendettáját Valérián Trifa ellen. Elmondtam, hogy megtagadta püspöksége Bukarestnek történő alárendelését, továbbá beszéltem az ellene benyújtott, de valójában a DIE által fabrikált hamis bizonyítékokról is. Hamarosan előkerítették a fotómontázst, kiderült róla, hogy valóban hamisítvány. Csakhogy 1979-ben az amerikai Igazságügyi Minisztérium újonnan szervezett Különleges Vizsgálati Osztálya elhitte, hogy Trifa csakugyan náci háborús bűnös volt, s egy évvel később bíróság elé is került az ügye. Végül Trifa önként átadta amerikai állampolgárságát igazoló iratait, majd — 1984 augusztusában — deportálták az Egyesült Államokból. 1987 januárjában szívroham ölte meg a portugáliai Cascaisban, ahol menedékre talált.

XIX. FEJEZET

Péntek reggel elrepültünk Chattanooga-ba, Tennessee államba, hogy ellátogassunk a 2,4 millió kilowattos Sequoia Atomerőműbe, amelynek a tervek szerint 1979-ben kellett elkezdenie energiát termelnie, valamint a belső égésű motorok gyárába, amely nyomásálló kazánokat és egyéb szerkezeti elemeket gyártott nukleáris erőművek számára. A látogatást Ceausescu kifejezett kívánságára szervezték meg. Arról álmodozott, hogy Romániát — nagy és viszonylag kevésbé közismert urániumtartálékai fölhasználásával — nukleáris erőművek jelentős gyártójává és exportőrévé teszi.

A CANDU MEGSZERZÉSE ROMÁNIÁNAK

A DIE első ízben 1967-ben szerzett tudomást arról, hogy a kanadai kormány egy új típusú nukleáris reaktor kifejlesztésén fáradozik; még hozzá természetes urániummal kívánja azt működtetni, amiből Románia bőséges készletekkel rendelkezett. Természetes urániummal kívánták helyettesíteni a dúsított urániumot, amit csakis az Egyesült Államok, a Szovjetunió, Nagy-Britannia és Franciaország tudott előállítani és szállítani. Egy évvel később két román atomszakértő „disszidált” Nyugatra, s alkalmazták is őket kanadai atomlétesítményekben. Mindkettő titkos DIE-tiszt volt. 1969-ben további két álcázott DIE-tiszt — hivatalosan nyugati állampolgár — volt már az Atomic Energy of Canada, Limited (Kanadai Atomenergiái KFT), az AECL alkalmazásában. Ceausescu úgy vélte, a Candunak elkeresztelt kanadai reaktor lesz a tökéletes megoldás Románia számára, melynek révén atomerőművek, uránium és nehézvíz (ezt alkalmazta a Candu lassítóanyagként) exportőrévé válik az egész harmadik világban, ahol megítélése szerint az országok nem kívánják jövőbeni ipari fejlődésüket akár az amerikai, akár a szovjet technológiától függővé tenni.

Ceausescu 1970 januárjában e terv végrehajtására alapította az Állami Atomenergia Bizottságot, ámde az bürokratakon és azok adminisztrációján kívül képtelen volt bármely egyéb eredményt fölmutatni. 1972-ben saját személyes ellenőrzése alá vonta az atomprogramot, s engem nevezett ki országos koordinátornak. Ekkor tett meg személyes tanácsadójává, mindazon egyéb funkcióim érintetlenül hagyásával, amelyekkel már rendelkeztem. Ugyanakkor a DIE Illegális Brigádjának helyettes igazgatóját, Constantin Stanciu ezredest kinevezte külkereskedelmi miniszterhelyettesnek, valamint a nukleáris program helyettes vezetőjévé. Bukarest mellett egy tágas DIE konspirációs házban — tudományos kutatókból és a titkosszolgálat tisztjeiből — egy titkos stábot

hoztak létre azzal a feladattal, hogy koordinálja a Candu reaktor, valamint a reaktor által lassítóközegeként használt nehézvíz ipari előállításának megszerzésére irányuló hírszerző tevékenységet. Ez a stáb hamarosan kiterjesztette tevékenységét az Egyesült Államokra, Franciaországra, Olaszországra és Nyugat-Németországra: titkos adatokat kívántak szerezni a Candu reaktorhoz szükséges, villamos energia fejlesztésére szolgáló gőzturbinákról, valamint földrengés-, árvíz-, és szélviharbiztos nukleáris erőművek építéséről.

Ceausescu úgy tervezte, hogy ennek az egész akciónak a hajtóereje a műszaki képzettséggel rendelkező álcázott DIE-tisztek új nemzedéke lesz. Nyugati állampolgárokként szét akarta küldeni őket a nyugati országokba, hogy ekképpen hozzáférjenek a szükséges atomtechnológiákhoz. Bizonyos értelemben ezek a titkosügynökök hasonlóak voltak a KGB híres titkosügynökéhez, Rudolf Iva-novics Ábel ezredeshez. Az angolul folyékonyan beszélő Ábelt a KGB egy Emil Goldfus nevű született amerikaivá „gyúrta át”, aki a New York City-i anyakönyvi kivonatok tanúsítása szerint 1903-ban született New Yorkban. Ábelt (alias Goldfust) titkon becsempészték az Egyesült Államokba, ahol hosszú éveket töltött New Yorkban olyan amerikaiként, aki állítólag még csak nem is hallott a Szovjetunióról vagy a kommunizmusról. A Federal Bureau of Investigation (FBI) csak akkor tudta leleplezni, amikor egy másik KGB-titkosügynök, Reino Hay-hanen, aki ismerte Ábelt, disszidált az Egyesült Államokba.

Románia újszülött titkosügynökeit tudósok és magasan kvalifikált mérnökök közül toborozták. Kiválóan megtanították őket nyugati nyelvekre, és intenzív egyéni hírszerzőképzést kaptak. Végül ellátták őket nyugati okmányokkal, kiváló egyetemi bizonyítványokkal, és titkon elküldték őket nyugati országokba. A DIE legfontosabb atomcélpontjai, ahol ezek a titkosügynökök végül alkalmazottakként befolyásos posztokra kerültek, többek között az alábbiak voltak: Kanadában az AECL, a General Electric of Canada, a Combustion Engineering of Ottawa és a torontói Donlee Manufacturing; az Egyesült Államokban a General Electric and Combustion Engineering; a Német Szövetségi Köztársaságban a Siemens, az AEG, az ITT és a Kraftwerke Union; Olaszországban pedig az Ansaldo Nucleari Impianti. A külön ezen atomakció számára létesített illegális futárszervezet megkezdte az úgynevezett levélládák létesítését Nyugaton, valamint jelentős mennyiségű előhívatlan filmet gyűjtött össze.

Ceausescu — amint ezt mindig megteszi, mielőtt jelentős külföldi vezetőkkel találkozik, vagy fontos külpolitikai döntést hoz — elrendelte, hogy a DIE készítsen részletes tanulmányt az AECL-ről, a Canadian Export Development Corporationról (EDC), valamint a Candu-600 reaktorok exportfeltételeiről. A DIE által készített tanulmány kimutatta, hogy a kanadaiaknak súlyos nehézségeik támadtak a Canduval. Először, az indiai atombomba nyomán 1974-ben támadt fölháborodás arra készítette a kanadai kormányt, hogy törvényben szabályozza, miszerint a Candu reaktorok külföldi vásárlói csakis az Atomszorompó Egyezmény aláírói közül kerülhetnek ki. Azonkívül engedélyezniük kell, hogy

Kanada ellenőrizhesse az általa eladott atomberendezéseket. Ez már eleve lehetetlenné tette, hogy a kommunista tömb és számos harmadik világbeli ország akár csak fontolóra vegye a Candu reaktorok importját. Másodszor, egy Argentínának eladott reaktor 130 millió dolláros veszteséget okozott az AECL-nek, mert a szerződés figyelmen kívül hagyta az inflációt. Harmadszor, Kanadának legalább 20 további reaktort kell eladnia, hogy megtérüljön a Candu kifejlesztésére fordított óriási beruházása. S negyedszer, a kanadai kormánynak olyannyira szüksége volt a Candu exportálására, hogy 5 millió dollárnyi csúszópénzzel próbálta megolajozni eladásait Dél-Koreának.

Alig telt el néhány nap, hogy Ceausescu megkapta a DIE tanulmányát, hívatott a rózsakertjébe.

— Pavlov kondicionált reflexét kell fölhasználnunk — kezdte. — El kell érünk, hogy csurogjon a kanadaiak nyála, ahogyan Pavlov kutyájáé csurgott. — Utasított, kezdjek dezinformációs kampányt, s terjesszem el, hogy Bukarest nemcsak hajlandó elfogadni a kanadai ellenőrzést, hanem összesen 20 Candu vásárlását tervezi, ráadásul még az üzemeltetésükhöz szükséges urániumét és nehézvizét is. Mindezt azzal a feltétellel, hogy a kanadai kormány átadja a Candu technológiát Romániának, és megtaníttja a románokat reaktorok építésére, amelyeket a későbbiek során ők a harmadik világba exportálnának.

E sétánk során Ceausescu eldöntötte Románia atomprogramjának sorsát: Kanadát halandzsával kell traktálni, amíg Románia meg nem tanulja, hogyan kell előállítani CANDU-reaktorokat. E reaktorok a természetes urániummal és a nehézvízzel együtt értékes devizaforrássá válnak majd, amelynek révén életben lehet tartani a román kommunizmust. Bukarest a legkülönbélebb, semmire sem kötelező ígéreteket teheti a kanadaiaknak, de semmilyen körülmények között sem szabad beleegyeznie a Candu reaktorok exportjának bármiféle korlátozásába vagy előfeltételébe. A Candu reaktorok vásárlásának ürügyén Bukarestnek 1 milliárd dolláros vagy ennél is nagyobb összegű kanadai hitelt kell szereznie, valamint azt a jogot, hogy ne készpénzben, hanem Nyugatra nehezen exportálható árukkal fizethessen. Végül is Románia Kanadától mindössze annyi szerkezeti elemet vásárolna, amennyi egy vagy két atomreaktorhoz szükséges; ezeket Cernavodában gyártanák le mintegy modelleként, elősegítendő, hogy Románia atomerőműveket szállítson a harmadik világnak. Románia többi Candu atomreaktorát, valamint a nehézvíz előállítására szolgáló berendezéseket titkosügynökök útján beszerzett anyagok segítségével építenék meg.

E stratégia alapján Románia 1977. október 27-én atomegyütműködési egyezményt írt alá Ottawával, ahol elhitték, hogy Bukarest 20 Candu reaktort kíván importálni. E feltételezés szerint négyet teljes egészében az AECL gyártana le, a fennmaradókat pedig közösen építenék meg a románokkal. November 19-én Románia licencegyezményt is aláírt, melynek értelmében az AECL átadja a CANDU-technológiát Romániának. Az AECL eképpen kitérte ajtaját a román szakértők előtt, akik többségükben DIE-tisztek voltak.

Ceausescu ezen akciója figyelemreméltó sikerrel járt. A DIE hamarosan annyi titkos anyagot gyűjtött, ami felölelte a Candu-600 technológia 75 százalékát, továbbá az atomerőművek számára kidolgozott korszerű biztonsági rendszert, a nehézvíz előállítására szolgáló technológiát és berendezéseket, végül Kanadában, a Német Szövetségi Köztársaságban és Franciaországban épült atomlétesítmények építészeti és építési terveit. E titkos anyagok révén az Állami Atomenergia Bizottság eljutott a Candu-600 áttervezésének és előállításának végső szakaszába. A Vegyipari Minisztérium már megkezdte a nehézvíz előállítását az Icechim Bukarestben.

E titkos hírszerzési akció mellékterméke volt egy targovistei gyár, ahol különleges szelepeket gyártottak az atom- és a vegyipar számára. E gyárat teljes egészében arra a műszaki hírszerzőanyagra alapozták, amelyet „Visan”, egy Franciaországban működő DIE-ügynök szolgáltatott, aki egy közismert francia cég alkalmazásában állt. Ez a francia cég szállította a legtöbb nyugati atomerőműnek a biztonsági szelepeket. Az ezen szelepekre vonatkozó tizennyolc kötetnyi műszaki dokumentáción kívül „Visan” tájékoztatta a DIE-t a vállalat minden egyéb termékéről, valamint berendezéseiről és gépi felszereléseiről is. Akárcsak a kanadaiak esetében, Bukarest ez esetben is megcsillantotta a kereskedelmi együttműködés perspektíváját, hadd lihegjenek a franciák, de természetesen esze ágában sem volt ilyesmit megvalósítani. Mindazonáltal ez elegendő ürügynek bizonyult, hogy a románok elküldhessék szakértőiket a francia céghez, hogy megtanulják, hogyan kell felhasználni a „Visan” által megküldött titkos anyagokat, s ekképpen fölépíthessék Romániában a francia gyár mását.

1981-ben „Visan” disszidált Franciaországba. Egy később kiadott könyvében, amelyben DIE-titkosügynökként való tevékenységét írja le, részletesen ismerteti ezt az alaposan kidolgozott titkos akciót.

Amikor a repülőgép elérte utazómagasságát, Ceausescu reggelire hívta meg Gheorghe Oprcát, Stefan Andreit, Ion Avramot és engem.

— Mi újság a Candunk körül, Pacea? — indította a beszélgetést Ceausescu.

— Stanciut éppen most hívták vissza Ottawába. A kanadaiak végre elhatározták magukat, hogy megkezdik a technológia átadását. — Constantin Stanciu, aki konspirációs okoknál fogva külkereskedelmi miniszterhelyettesi posztot töltött be, az AECL-lel tárgyaló román küldöttség vezetője volt.

— Helyes. Tehát bevették a Franciaországgal kapcsolatos mesénket, mi? — kérdezte ránk kacintva Ceausescu. Előző év decemberében ugyanis utasított, hogy indítsak egy másik dezinformációs kampányt, s hissem el a kanadaiakkal, hogy ha nem „kapják horogra” a románokat, és nem szállítják le nekünk haladéktalanul a Candu-600 dokumentációját, Bukarest esetleg Franciaországhoz fordul, s onnan rendel atomreaktorokat.

— Nyilvánvalóan, Ceausescu elvtárs. Azt akarják, hogy Stanciu még e hét vége előtt ott legyen — feleltem.

— Remek ötlet! — kiáltott fel Oprea, és rajongva nézett Ceausescu szemébe. Sohasem eszik Ceausescu jelenlétében.

— Hadd csurogjon a nyáluk, de 20 reaktorról majd lemegyünk 16-ra, azután négyre, végül két Candura. Az egész trükk abból áll, hogy szüntelenül cseppetünk nekik.

— A kutya meg nyálazik — vetette közbe Andrei, miközben kitörölte a tányérját.

— A Candu, az uránium és a nehézvíz — ezeknek kell a mi egyik Uzinknak lenniük — jelentette ki Ceausescu —, egyik legfőbb exportcikkünknek a harmadik világba. Független atomenergia a független Romániától! — nyilvánította ki az asztalt döngötte.

— A kanadaiaktól pedig megkapjuk az egymilliárd dolláros hitelt, hogy megvehessük a Candujukat — szolt közbe Oprea.

— Miután megkaptuk Ottawától az egymilliárdot — folytatta Ceausescu —, közöljük a kanadaiakkal végső feltételünket: egy reaktor, s ezt is túlnyomórészt Romániában építjük, és csakis áruval ellentételezzük.

— A Candukat cipőért — hízelgett Oprea.

— Meg acélért — tette hozzá Avram. A cipő és az acél voltak Ceausescu kedvenc barteráru, mivel Románia gigantikus cipő- és acélgyárakat épített, s most roppant nehézségekkel küszködött, amikor ezek termékeit kemény valutáért próbálta exportálni.

Thad McIlroy kanadai újságíró, aki három éven át dolgozott azon, hogy föltárja a Candu Romániának történt eladása történetét, átfogó kutatási jelentést írt, amely rávilágít arra, mi történt azt követően, hogy 1978 júliusában szakítottam Bukaresttel. McIlroy beszámolója szerint 1978 októberében Bukarest ismét fölvette nukleáris tárgyalásait Ottawával, s hamarosan jelentős számú román mérnök árasztotta el a kanadai üzemeket. Ámde a Románia által vásárolni kívánt Candu reaktorok száma évről évre zsugorodott. „Végül 1982 márciusában az egész konstrukció összeomlott — állapítja meg McIlroy jelentése. — 1982. szeptemberében a Szovjetunió is beszállt a ringbe. Bejelentette, hogy egyezményt írt alá Romániával három szovjet tervezésű VVER-1000 reaktor közös építésére.”

McIlroy világosan összefoglalja a Candu akció eredményeit: „Románia 1 milliárd (USA) dolláros csomagkölcsönt kapott Kanadától az eladás finanszírozására. E kölcsönből 320 millió dollárt haladéktalanul felmarkoltak. Ennek a pénznek részben az lett volna a célja, hogy előlegekel folyósítsanak kanadai gyárosoknak. De mivel a románok beszüntették kanadai rendeléseiket, e pénzt nem az atomenergiával kapcsolatos projektumokra fordították — más szóval, ezeket a pénzalapokat csalárd úton kaparintották meg és jogellenesen használták

fel... De az ebből az üzletből származó barterárúk kezdtek Kanadába érkezni. 1985 januárjában közel 200 ezer tonna román 96 hüvelykes szénacéllemez raktak ki Észak-Amerikában... A román acélt tonnánként 317 dolláros bevallott áron adták el. Ugyanakkor kanadai cégek ugyanezen termékkel tonnánként 500-550 dollárért adták tovább. "

A repülőgép pontosan délelőtt 10 órakor ért földet a chattanoogai Lövell repülőtéren. Tennessee állam kormányzója és felesége a Ceausescu házaspárt díszszázzaddal és 21 üdvölvéssel köszöntötte. Harmincöt perc múltán már bent jártunk a Sequoia Atomerőműben, a Tennessee Valley Authority legkorszerűbb üzemében. Egyelőre még befejezetlen óriás volt, reaktoraiban végül 39 ezer cirkóniumcsó lesz, tartalmuk vagy 110 ezer tonna uránium-dioxid. Valamivel dél után Ceausescuékat a Combustion Engineering Works elnöke üdvözölte, hangsúlyozván a cége és Románia között fennálló jó kapcsolatokat.

Délután két óra is elmúlt, amikor visszaértünk a repülőgépünkbe. Mihelyt fölszálltunk, Ceausescu Opreát, Avramot és engem a gépen berendezett ideiglenes dolgozószozájába hívatott.

— Ő-ők u-ugyanakkor kezdték, mint mi — dadogta Ceausescu. — Az övék kétszer akkora, mint a mi cernavodai erőműünk, és 1979-ben már a második reaktorjuk is teljes kapacitással fog működni. A mienk pedig még mindig csak papíron létezik. — Ceausescu elég nyugodtan kezdte, de dadogása vészt jelzett, így azután egyikünk sem szólalt meg.

Váratlanul Elena is bekapcsolódott a beszélgetésbe, jöllehet eddig úgy tűnt, mintha üveges szemmel meredne ki az ablakon.

— Nézd csak meg őket — tehetségtelen banda, csak potyautazásra jöttek Amerikába.

— Semmi mondanivalója sincsen, Oprea? — vetette közbe Ceausescu.

— Ugyan mit is mondhatna, Elvtárs? — folytatta Elena. — Máról holnapra mérnökké kellett lennie, most meg azt várod tőle, hogy ötletei legyenek.

— Igen, Ceausescu elvtárs, úgy van! Feltétlenül igaza van — felelte Oprea, aki úgy határozott, hogy egyszerre csak egyikükkel száll szembe. — Rettenetesen lemaradtunk az atomprogramunkkal. Haladéktalanul új tervet dolgozok ki, hogy friss lendületet vigyek bele.

— Feltétlenül igaza van! Feltétlenül igaza van! — utánozta Opreát Elena. — Hát mit képzelsz magáról, ki maga, hogy eldöntse, hogy igaza van-e Románia elnökének, vagy sem?

Ceausescu nyugodtan folytatta:

— Nem hiszem, hogy egy egyszerű terv elegendő lenne. Radikálisabb rendszabályokra van szükségünk. Miért nem veszi fontolóra, hogy az egész Állami Atomenergia Bizottságot, továbbá valamennyi más szervezetet, amelynek köze van az atomprogramhoz, teljes egészében kiköltöztesse Bukarestből?

Olyan helyre, ahol nem vonja el figyelmüket semmi sem, s egyes-egyedül a munkájukra összpontosíthatnának.

— Hallotta, Oprea? — Elena nem tárgyalt.

— Hát maga semmi egyebet nem tud, mint egy másik tervvel telefirkálni egy másik papirost? Nézze csak az Elvtársat! Neki vannak megoldásai! Értse meg, amit most oly kiválóan megfogalmazott, az nem javaslat. Elnöki parancs!

— Már készítettem 4s, örmekek egy jelentést, javasolva, hogy költöztessük őket Szlatinára — hazudta Oprea.

— Hát igen, nem rossz gondolat. Költöztessük oda őket — hagyta jóvá az elgondolást Ceausescu.

Régóta tudtam, Ceausescu arra vágyik, hogy a „legszexisebb” új gazdasági fejlesztéseket tömörítsék az ő és Elena szülőhelye köré, de mindenkor úgy manőverezett, hogy a javaslatot végül másvalaki terjessze elő. Nemrégiben a kohászati minisztert szemelték ki, hogy javasolja: az Egyesült Államokból és a Német Szövetségi Köztársaságból titkosügynökök révén megszerzett műszaki anyagok segítségével megtervezett óriási, modern alumínium-hengerműveket Ceausescu Olténijában építsék fel! Gheorghe Oprea volt a szócsöve annak a kérésnek, hogy a francia Citroen céggel együtt létrehozott új gépkocsigyárat nevezzék el Oltetnak és telepítsék Ceausescu szülőföldjére. Nemrégiben az Állami Atomenergia Bizottság elnöke „javasolta”, hogy Olténia adjon otthon az új nehévízgyárnak. S megint csak Oprea volt az, aki — sikerrel — javasolta, hogy Románia első aulósztrádáját Bukarest és ugyanezen Olténia között építsék meg.

— Avram, meddig jutottak a gőzkazán építésével? — kérdezte Ceausescu, aki a szlatinai döntés meghozata után lecsillapodott.

— Már majdnem elkészültünk vele, Ceausescu elvtárs. Amikor hazaérkeztünk, meghívom, tekintse meg!

— Mit tekintsek meg? Ugyanazt az öreg kazánhamisítványt, amit fából eszkábáltatott össze, hogy bemutatthassa a tömegkommunikációnak? — Elena elégedetten nevetett. Kezében tüntetően lóbálta a *The Wall Street Journal* április 12-ei számát, amelyben fizetett hirdetés jelerit meg, többek között az ő és a férje nagy képeivel.

— Hogy az igazit tekintse meg, Ceausescu elvtárs. Most már sokkal több az értesülésünk, rengeteget tanultunk, s készen állunk, hogy meginduljunk előre. Turbinánk még az év vége előtt elkészül.

— Jaj magának, ha ismét hazudik — vetette oda neki Elena, és távozott. Észrevette ugyanis, hogy a fodrásza integet neki az ajtóból.

Ceausescu behozatta sakk-készletét és intett nekem, üljek le. A másik két jelenlevő csöndben távozott, mert senki sem szeretett Ceausescu szeme előtt lenni, ha sakkozott.

— Hallotta, mit mondott az igazgató? — folytatta Ceausescu.

— Arról, hogy milyen szélerősségnek tud ellenállni a reaktor?

Azt mondta, úgy tervezték, hogy még óránként *háromszáz* mérföldes hurrikánoknak is ellenálljon.

— Valamint a legpusztítóbb földrengéseknek és árvizeknek. Meg kell kapnunk a tervrajzokat. Szervezzem be ott valakit, fizesse meg tisztességesen. Vagy csempésszen be egy ügynököt. — Ceausescu szokása szerint királyccsel nyitott, s közben megkérdezte: — Mi újság? — Repülőgépeit mindig biztonságos „burokként” kezelte, amelyeken semmiféle lehallgatóeszköz sem tud áthatolni, és repülőútjai során figyelmen kívül hagyta az óvatossági rendszabályokat, szabadon beszélt. A szokás hatalmánál fogva ugyanígy viselkedett az amerikai repülőgépen is.

— Tegnap éjszaka — jelentettem — táviratot kaptam, miszerint a kanadai nehévízgyárban dolgozó egyik ügynökünk a létesítményről készített több mint száz további előhívatlan filmtekercset küldött meg.

— Ellenőrizze! Bizonyos benne, hogy be tudjuk fejezni a nehévízgyárat anélkül, hogy meg kellene vásárolnunk a know-how-t és a licencet?

— Hírszerző kirendeltségünk jelentése alapján az ügynökeink megszerezték mindent, amijük csak volt a kanadaiaknak.

A „235-ÖS” PAKISZTÁNI ÜGYNÖK

Rövid hallgatás után Ceausescu szinte sűgva kérdezte: — Van valami híre a 235-ös tol?

— Igen, Ceausescu elvtárs. Mielőtt elhagytuk Bukarestet, érkezett tőle egy levelezőlap az ausztriai fedőcímrre. Nyílt kódot használva jelentette, hogy kihallgatása véget ért, *mái nem* gyanakodnak rá, s a napokban üzleti útra küldik Nyugat-Európába. Találkozót kér. 1978. április 5-re keltezte a levelezőlapot, a kép pedig Sacré Coeur ábrázolja a Montmartre-on. Előzetesen egyeztetett tervünk szerint a találkozónak ennek alapján 30 nappal a dátum után kell létrejönni, a katedrális előtt este 9 órakor, akadályoztatás esetén másnap.

— Komolyan beszél? — Ceausescu kezében a királynővel, mozdulat közben megdermedt.

— Műszaki Ügyosztályunk elemezte a levelezőlapot, és megerősítette, hogy valóban ő írta. Semmiféle stresszt sem mutattak ki, ami arra utalna, hogy kényszer alatt írta a lapot.

— Bajenaru-u! — kiáltotta Ceausescu, kedvenc testőrért hívta. — Hozzon nekem egy pohár vizet.

A „235” fedőnevet Ceausescu annak idején hirtelen ötlet alapján adta egyik kedvenc ügynökének, egy pakisztáni tudósnek, aki egyben titkosügynök is volt, akit ő személyesen ismert, s aki már korábban is szolgáltatott adatokat atomenergiái létesítményekről.

1975-ben megmutattam Ceausescunak azokat a DIE-értesítéseket, amelyek arra utaltak, hogy Pakisztán szupertitkos tevékenységet folytat saját katonai atomütőerejének a kifejlesztésére. Ugyanerről ábrándozott titkon Ceausescu is. Amikor elrendelte, hogy Zulfikar Ali Bhutto pakisztáni miniszterelnökről készítsünk „mélytanulmányt”, semmi kétségem sem maradt, hogy Ceausescu frontális támadásra készül ellene. Néhány nappal azután, hogy benyújtottam Ceausescunak a tanulmányt, utasította a külügyminisztert, hozzon létre egy találkozást a számára Bhuttóval. Megszervezték, hogy Karacsínban rövid időre megszakítsa az útját, s a repülőtéren Bhutto üdvözölte Ceausescut. Mihelyt a román gép földet ért, Bhutto számos helyi méltóság kíséretében már ott is termett, és meghívta Ceausescut ebédre valahová a közelbe.

Korábbi eseteihez képest Bhutto viszonylag könnyű zsákmánynak mind-sült a tapasztalt, jól felkészült Ceausescu számára. Ebéd után négy szemközti tárgyalást indítványozott. E találkozón, amelyre csak egy DIE-tolmacsot és engem vitt magával, megindította frontális támadását.

— Önnek és nekem közös az álmunk: helyet kívánunk a történelem Napja alatt hazánknak — kezdte Ceausescu —, ennek pedig a legjobb útja, ha hatalma sokká tesszük országainkat. Napjainkban az egyetlen igazi hatalom az atomerő”. Titkon kellene felépítenünk. Titkosszolgáataink külön-külön dolgozva — eközben rám mutatott — kiváló eredményeket értek el. összefogva, közösen megvalósíthatjuk álminkat. Ebben a borítékban egy mintát talál., amiből ki derül, mit tehetünk. Ha egyetért, tudassa velem. Ha nem, felejtse el az egészet.

Bhutto gondosan eltette a borítékot. Tartalma egy fölsorolás volt, milyen, atommal kapcsolatos információval tudná Románia ellátni titkon Pakisztánt. Bhutto szinte hajszálla úgy reagált, ahogyan Ceausescu várta. Közvetlenül távozásunk előtt egy borítékot nyújtott át Ceausescunak.

— A borítékban egy férfi fedőnevét találja, egy telefonszámot és egy jel szót. Úgy vélem, a jövőbeni kapcsolatot, drága barátom, ne a két kormány, hanem két ember tartsa.

Két héttel később az az ember, aki később a „235” lett, négy szemközt vacsorázott Ceausescuval az elnök snagovi rezidenciáján. Radu Andreescu egy ragyogó képességű DIE-mérnök operatív fedőneve volt: ő lett a rendszeres kapcsolata. Tíz nap múlva Andreescu elutazott Pakisztánba: testes diplomata futártáskájában Nyugatról ügynökök révén szerzett, kényes atomenergiai értesítéseket vitt. Hazatértekor elhozta a kanadai Candu reaktor teljes létesítményi tervét, s ez sokkalta több adatot tartalmazott, mint amennyit a DIE képes volt eddig megszerezni. További pakisztáni útjai során Andreescu a francia atombiztonsági rendszerekről szóló műszaki leírásokat vitt ki, amelyeket a pakisztániak hön óhajtottak, Romániába pedig kiegészítő értesítéseket hozott a Degussa urándúsítást szolgáló centrifugarendszeréről (Bukarest már dolgozott az urándúsításon), valamint az uránium-235 ipari előállításáról.

A levelezőlap volt az első cigije, amit a „235-östől” kaptunk az 1977. július 5-i államcsíny óta, amikor iá M ihamed Ziaul-Hak letartóztatta Bhuttót, és kikiáltotta magát a katonai rendszer fceő emberének.

— Sakk-matt! Bajnaru! Egy Cordon Rouge-t — parancsolta Ccausescu. — Nagyon óvatosnak kell lennie. Ragaszkodnunk kell a mi Rosenbergünkhöz.

A második pohár után, látszólag minden összefüggés nélkül, Ccausescu váratlanul megkérdezte:

— Milyen súlyos volt a prés?

— Az, ami a Combustion Enginecring kohászati laboratóriumában láttunk?

— Öhöm.

— Húszmillió tonna.

— Amikor a Star üzemben jártam, azt mondták nekem, hogy minél nagyobb a nyomás, annál nagyobbak és tisztábbak a gyémántok. Igaz ez?

— Igen, Ceausescu elvtárs. Igyekeztünk megszerezni azt a prést, de lehetetlennek bizonyult. Nagyon szigorúan őrzött amerikai berendezés.

— Egy kommunista külföldi hírszerző szolgálat főnöke sohase mondja valamire azt, hogy lehetetlen. Meg kell szerezniünk.

„MINDEN AMERIKAIT MEG LEHET VÁSÁROLNI”

— Nem ott láttuk, drágám, Traian Vuia unokáját? — vetette közbe Elena, aki épp az előbb jött vissza.

Traian Vuia román mérnök találta föl és építette meg az első egyfedelű repülőgépet 1906-ban —igaz, nem sikerült levegőbe emelkednie. Az első valóban repülő egyfedelű” a francia Louis Blériot-é volt, amellyel 1907-ben átrepült a La Manche-on. Évekkel később azonban Vuia föltalált egy nyomásszabályozott gőzkazánt, amely olyan hatékonyak bizonyult, hogy hamarosan „Vuia-kazán” néven vált ismertté. Unokája, amerikai állampolgár, jelenleg a nagypapja találmányának alapelveire épülő atomkazánok szakértője.

— Mit tud a fiatal Vuia-ról, Paccpa? — érdeklődött Ceausescu.

— Vuia unokájáról azt tartják, hogy lojális amerikai mérnök.

— Lo-já-lís a-me-ri-ka-i! Látott-e valaha lojális amerikai, monsieur? Minden amerikai meg lehet vásárolni, csak ismerni kell a nyitját. Hát nem tudja, mit jelent a pénz, drágám? A pénz, a p-é-n-z — hangsúlyozta Elena és ujjait, pénzt jelezve összedörgöl te az orrom előtt.

— Úgy van, Paccpa. Meglehet, Vuia amerikai, de ne feledje, hogy a dollárok is amerikaiak.

— Hogy érted azt, hogy „amerikai”, drágám? Vuia román. Aki románnak született, ÖTÖkre román marad. 0 is, a gyermekei is, a dédunokái is.

— Pacepa tisztában van ezzel, Elena — csillapította Cesusescu, igyekeztén megnyugtatni feleségét.

— Márpedig ha ez a helyzet, miért nem gondol arra, monsieur, hogy az egyik legnagyobb kommunista gyárunkat Traian Vuiáról neveztük el? — sikitotta felém Elena. — Megpróbálta-e Bukarestbe hozni az unokát, és az orrát beleverve megmagyarázni ezt neki? Megpróbálta-e bebizonyítani neki, hogy az Elvtárs miként tisztelte meg a nagyapját? Megkérdezte-e tőle, vajon mit tesz d az Elvtárs tiszteletére?

— Valóban föl kellene használnunk Vuia unokáját, Pacepa. Nemcsak a neve miatt...

— Úgy értesültem, hogy Traian Vuia neve ott van minden lexikonban — vetette közbe éllem Elena. — Több helyütt szerepel, mint te, Niki.

— ... hanem kiváltképpen atomszakértdi minőségében. Hozza el hozzám Bukarestbe. Majd én beszervezem.

— Mondd meg ennek a neppernek, hogy ügynökök beszerzése nem a te feladatod, hanem az övé! S azt is mondd meg neki, hogy kötelessége minden, Amerikában élő románból, aki megtanulta, hogy bocskor helyett cipőben járjon, ügynököt faragni. Nemcsak Vuiából.

Amilyen váratlanul avatkozott be Elena Ceausescu tárgyalásába, olyan hirtelen tért most vissza képének csodálásába a *The Wall Street Journalban*. A sakkjátszma csöndjét már csak a repülőgép zúgása festette alá — mígnem Ceausescu egyszerre csak megtörte a csöndet. — Ki fog üdvözölni a Texas Instru-mentsben?

— Grant Dove, az alelnök. Ő volt a legmagasabb rangú vezető, akit elértem.

— Ha már el kell mennem Dallasba, a legkevesebb, amit megtehettek volna, hogy az elnökük tárja ki előttem annak a mikroelektronikai birodalomnak a kapuját.

AZ ELSŐ KOMMUNISTA VEZETŐ A TEXAS INSTRUMENTSBEN

Ceausescu számára még mindig ijesztő gondolat volt, hogy el kell mennie Dallasba, abba a „barbár” városba, amely semmi egyebet nem jelentett számára, mint azt a helyet, ahol Kennedy elnököt meggyilkolták. Csakis az a mérhetetlen becsvágya, hogy megtehet valamit, ami Brezsnyevnek nem sikerült, készíthette arra, hogy leküzdje mélyen gyökerező, már-már állati rettegését az életéért, s vehette rá a dallasi látogatásra.

Amikor a kapitány bejelentette, hogy az elnöki gép hamarosan leszáll Dallas repülőterén, feladtam az új sakkjátszmát és engedélyt kértem a távozásra.

— Helyes, legyen gondja a pilótákra és a titkosszolgálatra. Ne feledje, Dallasban vagyunk!

Amikor a repülőtéren Róbert Folsom, Dallas polgármestere üdvözölte, Ceausescu falfehéren állt. A repülőtérről a gépkocsioszlop közvetlenül a Texas Instrumentshez, dallasi tartózkodásunk első állomásához hajtott. Amint Ceausescu belépett a konszern épületébe, fölragyott az arca és a szeme. Beteljesedett óhaja, hogy ő legyen az első kommunista elnök, aki bejut a Texas Instruments-be. Ceausescu mindig az első akart lenni. S valóban, végrehaláhára beléphetett e tiltott birodalomba, de egyetlen munkással sem rázhatott kezét: csupán egy falba vágott védőablakon át vethetett egy pillantást a chipeket gyártó berendezésekre és munkásokra.

Aznap délután Dallas polgármester fogadást adott Ceausescu tiszteletére az új, modern városházán. Rámutatott arra, hogy Ceausescu az első külföldi államfő, aki meglátogatja az új épületet. Alig egy órával az érkezésünk után, a titkosszolgálat csoportjának főnöke félrevont, és közölte velem, hogy egy névtelen telefonáló azt állította, bombát helyeztek el a városházán. Felszólított, hogy nyomban hívjam el Ceausescut, s távozzunk egy előre kijelölt vészkijáraton az épületből. Ceausescu pohárköszöntőt mondott, s éppen befejezte azt, amikor karon fogtam és közöltem vele, hogy biztonsági okoknál fogva arra kérnek bennünket, nyomban hagyjuk el az épületet. Arcából kifutott a vér, megragadta Elenát, s miközben követett engem a mozgólépcsőhöz, amely levitt minket a földszintre, ezt dadogta: — T-tedd m-már le a po-poharadat, asszony! — Amikor elvesztette egyensúlyát és megbotlott, nem tudtam, vajon izgalomban történt-e ez, vagy mert életében első ízben állt mozgólépcsőn. Csak másnap, miután már elhagytuk Texast és New Orleans felé repültünk, kérdezett meg, miért kellett olyan sebtében távoznia a dallasi városházáról.

A dallasi polgármester fogadása után Ceausescu munkavacsorán vett részt, amelyet a texasi kereskedelmi kamara adott a tiszteletére. Válaszbeszédében Ceausescu itt váratlanul rámutatott a Texas Instruments alelnökére:

— A Texas Instruments által előállított egyes termékek stratégiai jellegű ek. Mi nem akarunk ilyen termékeket előállítani, mert mi a leszerelés mellett, az atomfegyverek és általában a fegyverek megsemmisítéséért szállunk síkra. Egy fegyverek nélküli világ, egy békés együttműködésre alapozott világ hívei vagyunk. Ezért törekedünk az együttműködésre, nem katonai célú elektronikát szeretnénk, hanem ipari, gazdasági célú elektronikát.

Visszatérve szállodai lakosztályába, Ceausescu magához hívott:

— Adjon nekik olyan további biztosítékokat, amelyet csak akarnak, arra, hogy nem akarunk katonai elektronikát. Működtesse csak a fantáziáját.

XX. FEJEZET

A Ceausescuval töltött hosszú évek során láttam, hogy primitív rettegése az életéért mértani haladványban emelkedett egyre növekvő" hatalmához képest. Bizonyosra vettem, hogy egész dallasi tartózkodása alatt le sem hunyja a szemét, hogy Kennedy elnök meggyilkolásának lidércnyomásos képzeete egész éjjel ébren tartja. S ha Ceausescut álmatlanság gyötri, nem bír egyedül^ maradni. Reggel fél tíz volt, amikor behívatott és elkérte a NASA houstoni Űrkutatási Központjának tájékoztató dossziéját, valamint a Szabad Európa Rádió legfrissebb kommentárjait az útjáról. Három órakor ismét hivatott, hogy visszaadja a dossziékat.

AKCIÓ A SZABAD EURÓPA RÁDIÓ ELLEN

— Egyszer s mindenkorra kompromittálnunk kell a Szabad Európát — tom bolt Ceausescu, mielőtt még behúzhattam volna az ajtót. — Úgy, ahogyan azt Gierek tette — folytatta. Megkerülte az íróasztalt, hogy felerősítse a televíziót.

Edward Gierek, a lengyel párt első titkára tájékoztatta Ceausescut egy, a Szabad Európa Rádió elleni sikeres akciójáról, s Ceausescu gyakorta ösztökélt arra, hogy én is rendezek meg ilyesvalamit. Szerinte Gierek azt állította, hogy a lengyel titkosszolgálat nyolc éven át tartott ott egy ügynököt, aki mindent lefényképezett, ami csak a keze ügyébe került, s az anyagot elküldte Varsóba. Amikor Giereknek elegendő bizonyítéka volt, hogy a Szabad Európa Rádió a „CIA darázsfészke”, visszahívta az ügynökét.

— Hányszor mondjam még el magának ezt a történetet, amíg kapok majd egy hasonló román ügyet? — folytatta Ceausescu. — Mi van a maga „Ionescujával”?

Ceausescu első ízben 1977-ben utasította a DIE-t, hogy szervezzen meg egy Gierek-stílusú akciót, azután robbantsa a bombát a sajtóban, megrendítve ezzel a Szabad Európa Rádió román osztályát. A DIE erre a célra „Ionescut”, a rádióhoz beépített egyik ügynökét szemelte ki. A román hadsereg volt ezredesként disz-szidált 1962-ben Franciaországba, majd a Szabad Európa Rádió alkalmazottja lett. Ceausescu jóváhagyta az ügyet, s egy titkos rendeletet is aláírt, amelyben „Ionescunak” nyugdíjas tábornoki rangot és nyugdíjat adományozott, amikor majd visszatér Romániába. Az addigra már 66 esztendő „Ionescuval” ismételten fölveztük a kapcsolatot Franciaországban és Ausztriában. A jelentések szerint igen hízelgett neki a figyelmünk, de világosan kifejtette, hogy véglegesen csak akkor fogadja el a megbízatást, ha sikerül meggyőznie francia barátnőjét: hát-

ralévő napjaikat éljék le Romániában. Ez nyilván nem bizonyult könnyű feladatnak.

— Még nem adott végleges választ, Ceausescu elvtárs.

— Győzködj. Kényszerítse. Zsarolja meg. Vagy vegye rá, jöjjön át egy találkozóra Ausztriába, és raboltassa el. — jelenteste ki Ceausescu, egyértelművé téve, hogy ezt immár parancsnak kell tekintenem. — Azt akarom, hogy a bomba, amit elhelyeztünk abban a darázsfészekben, robbanjon a nyugati sajtóban.

— Körbe-körbe járt a szobában. — Ahhoz, hogy megsemmisítsük ellenfeleinket

— folytatta Ceausescu —, először rossz hírbe kell kevernünk őket. Ezt akarom tenni a Szabad Európával is. Egy leplezett, hitelét veszített CIA -akciót kívánok, amelynek keretében Romániába beszivárogtatott kémjei alá akarják ásni szuverenitásunkat és függetlenségünket. De nem akarom, hogy a szavak az én szájból hangozzanak el. Nem akarom kijelenteni, hogy az amerikai Kongresszus hazudik a Szabad Európa Rádióval kapcsolatban, mert szükségem van a Kongresszusra a legnagyobb kedvezmény elve miatt. Nem akarom kijelenteni, hogy Carter, Vance és Brzezinski hazudik, mert szükségem van politikai támogatásukra és pénzükre. Ki mondhatja el ezt, Pacea? — fejezte be szónokiasan és odaplántálta magát elé.

Könnyű volt a válasz.

— Maga a Szabad Európa Rádió.

— „Ionescu” száján át kell megmutatnunk, hogy a Szabad Európa nem egyéb, mint a CIA kémfészke. Amint ez megtörtént, csupán technikai kérdés lesz bebizonyítani, hogy az Amerika Hangja, a Szabadság Rádió és a BBC szintén azok. Moszkva és a Varsói Szerződés többi állama majd elvégzi a többit. — Ceausescu visszament az íróasztalhoz. — Ezért kell nekem „Ionescu” élve-halva. Megértette?

— Igen, Ceausescu elvtárs.

— Mi újság?

— Az Egyesült Államok Képviselőházában több mint száz képviselő föl fogja vetni, vajon továbbra is megadják-e Romániának a legnagyobb kedvezményt az államközi kereskedelmi kapcsolatokban. A dolgot a Király Károly által kicsempésztett legutóbbi levél váltotta ki.

— Ennek nem szabad megtörténnie — felelte Ceausescu. — E státus nélkül nem tudunk exportálni az Egyesült Államokba. S nem juthatunk szavatolt kölcsönökhöz, nem állnak többé nyitva az ajtók műszaki ismeretek megszerzésére.

— Az emigránsok vasárnap New Yorkban ellenséges tüntetést terveznek — folytattam —, lehet, hogy nagy tömeg gyűlik majd össze.

— F-fantasztikus! Le kell leplezni őket fasisztákként, valamennyit — kiáltott fel Ceausescu. — Olyan emberekként, akik sok ezer zsidót küldtek koncentrációs táborokba — kétszáz ezret. Azt kell mondanunk, hogy a fasizmus veresége után ezek az emberek kiszöktek az országból, letelepedtek a világ különböző részein, s ott megkísérlik újjáéleszteni a fasizmust. — Ceausescu egyre

inkább belelendült kedvenc propagandatémájába. — Nicolae pedig — ezen a román nagykövetetértette — azonnal hívja föl a Fehér Házat és követelje, hogy állítsák le a tüntetést.

Már négy órára járt, amikor távoztam Ceausescutól, de alig fél óra múlva egy testőr értesített, menjek vissza hozzá. Amikor Ceausescu megpillantotta a hónom alatt szorongatott sakktablát, hamuszürke arcát halvány mosoly derítette föl. Szokás szerint királycsellel nyitott.

Tíz perc telt el, amikor váratlanul fölkiáltottam:

— Sakk-matt!

— Jobban játszik éjszaka, mint nappal — jegyezte meg.

Ceausescu a következő" játszmat szintén királycsellel kezdte. Eltökélte hogy most győz. Jóllehet hallatlanul tud összpontosítani, rendszerint képtelen két vagy több dolgot csinálni egyidejűleg — kivéve sakkozás közben. Miután fejben fölépítette a játszma taktikáját és stratégiáját, valamint eltervelte a következő" lépéseit, sokszor a legálnoabb módon tereli el partnere figyelmét. Egyik ilyen módszere az volt, hogy kérdéseket tett fel neki.

MŰSZAKI KINCS HRUSCSOVNAK

— Kitől kaptuk az amerikai keményötvözet-technológiát, ami megmentette a függetlenségünket? — Ceausescu titkon elmozdította az egyik futóját, jóllehet nem ő következett húzásra.

— Herberttől.

— Mondja el a történetet — utasított Ceausescu.

Amilyen röviden csak tudtam, elmondtam a történetet. A hatvanas évek elején megfigyelték, hogy „Herbertnek”, a Schloemann, az AEG és számos más cég által létrehozott konzorcium fő képviselőjének — akinek irodája volt Bukarestben — többször is viszonya volt férjes asszonyokkal. Nem zsarolták meg. Ehelyett egy művelt, értelmes és csinos fiatal román nő, „Rodica”, aki egy külföldi légiforgalmi társaság alkalmazásában állt, lett a szeretője. Természetesen a Se-curitate ügynöke volt. 1963 elején „Herbert” maga is ügynök lett. Cserébe azért, hogy „Rodicával” könnyebben éljen Romániában, ahol több évet töltött, valamint különleges elbánásért kereskedelmi ügyleteiben, értékes műszaki okmányokat szállított nekünk. Az egyik dokumentum meghaladta minden várakozásunkat. Egy ízben ugyanis, amikor „Herbert” egyik szokásos útjáról visszatért Nyugat-Németországba, átadott a DIE-nek egy teljes létesítménytervezetet: sok ezer fénymásolatot és több ládányi okmányt, ami elégségesnek bizonyult ahhoz, hogy lekoppintsunk egy akkoriban az Egyesült Államokban építés alatt álló, vadonatúj, igen korszerű hengerművet, ahol ultrakemény ötvözeteket kívántak előállítani a katonai- és űrrakéták egy új generációja számára.

— Mennyit fizetett neki a egészért, Pacea?

- Amennyit kért: 64 ezer dollárt.
- S mennyit fizetett érte Moszkva nekünk?
- Négymilliót.

— S ez még nem is volt minden. Emlékszik, hogyan fogtam a dokumentációt, szálltam repülőgépre és raktam az egészet Hruscsov íróasztalára? Másnap, miután szakértői tájékoztatták, milyen hihetetlen kincsel ajándékoztam meg, megölelt és jobbról-balról megcsókolt. — Nem hiszem, hogy továbbra is szovjet csapatokat kellene Romániában állomásoztatnunk, Ceausescu elvtárs. Elég nekünk, ha maga ott van — közölte velem Hruscsov. Ez a dokumentáció csodát tett. Ez és Bodnaras. Nélkülük feltehetőleg még mindig szovjet csapatok lennének Romániában.

— Valóban igaz lenne, Ceausescu elvtárs, hogy ez a projektum olyan fontos szerepet játszott abban, hogy a szovjet hadsereget kivonták Romániából? — kérdeztem, félénken támadásba lendülve.

— Minden bizonnyal — felelte Ceausescu, észrevétlenül egy kockával ar-rább csúsztatva királynőjét. — Két évvel később Hruscsov azt mondta, hogy a Szovjetunió még az amerikaiakat is megelőzve egy új generációs katonai- és űrrakétát fog előállítani. Igaz, a keményítővözet-gyárat nem állították üzembe olyan gyorsan, ahogyan Hruscsov megígérte, de mindmáig messze a legkorszerűbb hengermű a maga nemében a Szovjetunióban.

Ceausescu története alapján igaz volt. Csupán egy kisebb mozzanat nem felelt meg a valóságnak. Nem Ceausescu, hanem Ghcorghiu-Dej vitte a dokumentációt Moszkvába és cserélte el Hruscsovval a Szovjet Hadsereg Romániából való kivonásának fejében.

Dallas fölött már pirkadt, amikor Ceausescu végre abbahagyta a sakkozást.

— Ma a másik lábammal is bejutok a NASA-ba! — ujjongott, s azzal eltávozott, hogy fölébressze feleségét.

Amikor az elnöki repülőgép leszállt a houstoni Hobby repülőtérre, Ceausescu ügyet sem vetett arra, hogy csupán Steven Oaks, texasi államminiszter és Judson Robinson polgármester fogadja. De Elena észrevette, — Hol van az a nyomorult kormányzójuk? — panaszkodott. — Gondolom, életében sem látott még államfőt, mégsem szakított időt arra, hogy fogadjon bennünket.

A NASA 30. SZÁMÚ ÉPÜLETE

A hivatalos kocsikaraván a repülőtérrel egyenesen a NASA Űrközpontjához indult. Amikor Ceausescu kiszállt a kocsijából, apró termetének körvonala még a szokásosnál is kisebbnek tűnt a NASA gigantikus acél- és betonépületeinek előterében. A vendégeket Sigurd Sjoberg, ennek az óriási intézménynek a helyettes igazgatója üdvözölte, majd bemutatta kalauzunkat, John Young úrhajóst s

közölte, hogy Young négy utat tett meg a Gemini és az Apolló űrhajókkal, és *kétszer* járt a Holdon.

Young udvarias, ámde egyben hivatalosan szakszerű volt. Amikor arról tájékoztatott bennünket, hogy a központban 3600 mérnök, természettudós, matematikus, pilótaoktató és természetesen űrhajós dolgozik, Ceausescu egy árnyalatnyi elégtétellel a hangjában ezt súgta a fülembe: — Ennél többen dolgoznak a mi cipóiparunkban, igaz? — Kiváltképpen az űrhajók tervezése és kipróbálása érdekelte, és állandóan maga mellett tartott, hogy jegyzeteljek. Elena erőfeszítést tett, hogy érdeklődést mutasson azon épületek iránt, amelyekben a hajózó személyzettel folytatott űrrepülések és az űrben végzett tudományos kísérletek előkészítése folyt.

Valamennyi előkelő vendég megtekinti a 30. számú épületet, az űrrepülőket irányító központot, hiszen az űrhajókat irányító számítógépeivel, s egyáltalán a központ berendezésével ez a leglátványosabb létesítmény itt. A látottaktól lenyűgözött Tornán újságírók és fényképészek szétszóródtak a NASA központi területén. Amikor Ceausescu! meghívták, foglaljon helyet az igazgató irányító asztalánál, Elena rágni kezdte a fülemet: — Kerítse elő a fényképészeket. Jellemző ezekre az idiótákra, hogy éppen azt a pillanatot mulasztják el, amikor az Elvtárs irányítja az egész űrrepülési rendszert.

Elenán kívül a *román* látogatókat kivétel nélkül mind lenyűgözte a látogatás. — De Gaulle szerint — szólalt meg kifelé menet Andrei, igyekezvén érzéseit szavakba önteni anélkül, hogy úgy tűnjék, az amerikai kapitalizmust dicsőíti —, az Egyesült Államoknak nincs külpolitikája: csupán külföldi problémái vannak. Annak alapján, amit itt láttunk azonban azt mondanám, hogy fantasztikus űrpo-litikájuk van.

— Ha annyira fantasztikusak, ahogyan mondja — jegyezte meg zordan Elena —, akkor, kedves elvtársam, miért Gagarin volt az első ember az űrben? — Szúrósan végighordozta valamennyiünkön tekintetét, amíg mindannyiunk mosolygó aTca büntudatosan el nem komorult.

Délben, a Houston polgármestere által adott fogadáson, a város feje följajlotta Ceausescunak a *város* kulcsait. Pohárköszöntőjében Ceausescu azt mondta: — Tudják, nálunk Romániában van egy történet egy elvarázsolt kulcsról, kulcsról, amely segíti az embert, hogy számos kívánsága teljesüljön... S *ha* valamely véletlen folytán ez is amolyan elvarázsolt kulcs lenne, legyenek nyugodtak, csakis a barátság, a béke és az együttműködés érdekében fogom fölhasználni.

Amint elhagytuk a River Oaks County Clubbot, ahol az ebéd lezajlott, Ceausescu betessékelte maga előtt a kocsijába.

— Hasznosítania kell ezt a kulcsot, néhány ügynök beszerzésére itt. Ebédnél megtudtam, hogy olyan technológiával rendelkeznek, amelynek segítségével 18 ezer láb mélységbe, sőt *még* melyebbre is le tudnak fújni. Éppen erre van szükségünk újonnan fölfedezett mély rétegekbőlci olajtartalékjaink *számára*.

Ceausescu elbóbiskolt, mire Elena nem állta meg, hogy ne tegye hozzá a magáét: — De ha a kulcs nincsen színaranyból, hagyja a fenébe az egészet.

Legközelebbi úticélunk New Orleans volt. Gépünk délután ért földet, és szinte azon nyomban elindultunk a régi Francia Negyedben lévő szállásunkra, a Royal Orleans Hotelbe. Amióta hetekkel ezelőtt New Orleansban jártam, hogy előkészítsem a látogatást, szorongtam attól, hogy Elena majd nem érzi jól magát ebben a tiszteletre méltó, ámde régimódi szállodában. S valóban, kis idő elteltével hívatott: — Maga hülye, miért nem a Sheratonban helyeztet el bennünket? Nem a zsebéből fizeti. — Amikor huzatot érzett berendelte az egész román küldöttséget, s mindenkinek — minisztertől testőrig újságpapírt kellett gyömködnie az elnöki lakosztály légkondicionáló szellőzőnyílásaiba. — Hadd dolgozzanak. Maga addig mutassa meg nekem a belvárost — mondta és belémkarolt.

igyekeztem megismertetni Elenát a Bourbon Street páratlan vonzerejével. Am de nem egészen fél óra múltán eldöntötte: — Mocskos, zajos, nyomorúságos. Gyerünk vissza a szállodába.

A polgármester fogadása és vacsorája után Elena jó hangulatba lendült. Miközben kedvenc Cordon Rouge pezsgőjét rendelte, kijelentette: — Tudod, Niki, érdekes beszélgetést folytattam a polgármesternővel. Azt szeretné, ha a város lakosságának sok csecsemője lenne. — Elena egy hajtásra kiürítette a poharát, azután magához szólította a tolmácsot, Scrgiu Celacot. — Mit is mondott az a pasas az Elvtársról, — kérdezte.

— Melyik?

— Az, amelyik az Elvtársról meg a századokról beszélt — magyarázta Elena a maga utánozhatatlan stílusában.

— Mr. Basil Rusovich Jr., a Nemzetközi Kereskedelmi Központ elnöke — közölte Celac, s előhúzta noteszát a zsebéből. — Azt mondta: „Bátorkodom az évszázadok nagy egyéniségeihez hasonlítani.” — Pontosan ezt mondta.

— Látod, Niki? Magadfajta férfi legföljebb ha egy akad ötszáz évenként. — Elena újabb pohár pezsgőt ragadott meg. — Milyen érzés ennyire nagy embernek, ennyire fontosnak lenni, s ugyanakkor mégis csak egy oly kicsiny ország élén állni? Nálunk már csak Albánia kisebb. De ha aláírod azt a rendeletet, nem egészen tíz év múlva negyven milliós népünk lesz.

— Ugyan már, asszony, legyen eszed. Hallgass el — nevetett Ceausescu, akinek azért mégis hízelgett a dolog.

Nem először hallottam Elenát arról ábrándozni, hogy minden romániai családot kényszeríteni kell arra, hogy legalább négy gyermeke legyen. Dédelgetett álma, hogy ő maga lesz egykor Románia elnöke, s hogy az ő neve mellé az kerül, hogy az egyetlen nő elnök volt a történelemben, aki elnöksége ideje alatt megduplázta országa lakosságának a számát.

Néhány évvel később az amerikai hírközlő eszközök derülve, de egyben döbbenet számoltak be arról, hogy Nicolae Ceausescu elnök rendeletet írt alá, amelynek értelmében minden romániai családot arra köteleznek, hogy legalább négy gyermeke legyen.

A BEFOLYÁS KITERJESZTÉSE WASHINGTONRA

Amikor Elena eltávozott, mert eljött az esti masszázs ideje, Ceausescu bort rendelt, paradicsomot, hagymát és juhsajtot, valamint behozatta hordozható sztereó-magnóját. — A megféleld kazettával. — tette hozzá.

Néhány perc múlva Ceausescu gyors egymásutánban fölhajtott két pohár fehérbort, Bajenaru pedig beállította a magnót, s betett egy kazettát, amelyen Ceausescu és én beszélgetünk, ekképpen óva beszélgetésünket az esetleges rejtett mikrofonok ellen.

— Állítsa hangosabbra — utasította Ceausescu a testőrét, miközben mohón falta kedvenc csemegéit. Azután közelebb húzta hozzám a székét, és halkán beszélni kezdett.

— Egész Washingtonban ott kellene lenniük a mi befolyásunkat kiterjesztő ügynökeinknek — mondta és beleharapott egy paradicsomba. — Valóban befolyásos ügynökökre van szükségünk, nem a maga szokványos kalandregénykémjeire, akik fölhajtott gallérral, szemükbe húzott kalappal settenkednek titkos éjszakai találkozókra. — Miközben ujjával tömkölte szájába az ételt, továbbra is hangosan töprengett. — Fényes nappal kellene megadnunk ügynökeinknek a marsruhájukat így nem keltenének gyanút. A Fehér Házban vagy a Külügyminisztériumban székel az ügynöke? Akkor menjen, keresse föl nyíltan, az én itteni látogatásom kapcsán, vagy adja át neki Carter számára is meghívásomat, látogasson el Bukarestbe, vagy használjon ürügyként az amerikai elnöknek átadandó bizalmas üzenetet — ilyet bármikor adhatok, ha szüksége van rá. Vagy a Kereskedelmi Minisztériumban dolgozik az ügynöke? Kérjen tőle valamilyen tiltott berendezést vagy technológiát, azt állítván, az majd segít megóvni függetlenségünket a Szovjetunióval szemben. Meglehet, nem kapja meg, mégis, jó álcázás lenne egy befolyásos ügynök szervezésére, akivel azután a saját irodájában találkozhatna. Ma már egy újságíró-ügynökkel sem szabad titkon találkozgatni, hanem nyíltan valamiféle hivatalos ürüggyel. Ha semmi sem jut az eszébe, engedélyezzek egy interjút, ezt azután húzza-halaszthatja, lehetőséget teremtve nemcsak egyetlen, hanem tucatnyi találkozásra. Ekképpen megóvja az ügynököt az FBI vizsla szemétől, s nem kell aggódnia a biztonság miatt, amikor tárgyalni kezd a tulajdonképpeni üzletről: a befolyásról. — Ceausescu egy pillanatra szünetet tartott, figyelmesen kitörölte tányérját, egy da-

abka kenyérrel. Amikor végzett, fölhajtotta poharát, intett, hogy töltsék újra, majd egy újabb üveggel rendelt. — Azt kívánom, hogy így kezeljék Amerikában ügynökeinket, beleértve Billy Cartert — hivatalosan, nem gyanús körülmények között.

Ceauscsu ezután számtalan utasítást adott, hogyan kellene beszervezni Billy Cartert, hogyan folyósítsák számára a kifizetéseket Svájcba, nem közvetlenül Romániából, hanem a két líbiai ügynökön át, s hogyan kell bánni vele miként kell fölhasználni — amikor egyszerre csak kivágódott az ajtó, nagyot csattant a falon, mire elakadt a szőzőn. Elcna végig kigombolt pongyolában viharzott be a szobába.

— Mi ez az ostoba zaj itt, Niki — kérdezte, és vészjóslóan meredt a hordozható szterco-berendezésre.

— Carter családjáról beszélgettem Pacepával.

— Az amerikaiaknak nincsenek családjaik. Csakis a pénzzel törődnek.

— Carternek van egy érdekes fivére, drágám. Nagyon érdekes. S el fogom kapni.

— Hagyd a fenébe, Niki. Az amerikaiak fütyülnek a rokonaikra. Ide figyeljen, maga nepper, mutasson nekem egyetlen amerikai elnököt, aki miniszterelnököt csinált a fivéréből — elevenen megeszem. Szőröstül-bőröstül tette hozzá és rám meresztette a szemet.

— Az amerikaiaknak nincsen miniszterelnökük, Elena.

— Mindegy. Hát akkor mutasson csak egyet is, aki alelnökké nevezte ki a feleséget. Csak egyet. Nem törődnek az ilyesmivel, Niki. Csak a pénzt tisztelik, nem a családot.

— Carter más, Elena.

— Egyetlen amerikai sem más. Mit csinál Carter fivére?

— Vezeti Carter farmját.

— Egy farmer! Mondtam neked, hogy az amerikai elnökök nem törődnek a családjukkal, — jelentette ki undorral Elcna. Ceauscsu természetesen kellemes kormányzati színckűrűket talált mind az ő, mind Elena valamennyi rokonának.

— Ne pazarold az idődet. Gyere, Niki, szükségem van rád. — Most már dorombolt és kezét becsúsztatta férje pulóvere alá.

XXI. FEJEZET

A romániai hírközlő eszközök később azt jelentették, hogy ezen a vasárnap délelőtt Nicolae Ceausescu elnök és Elena Ceausescu elvtársnő „az olajmunkások vendégei voltak” egy tengeri fűrótornyon Louisiana állam partja előtt, a Mexikói-öbölben. Ceausescu szerint az olaj, a zsidók és a németek Románia legértékesebb természeti kincsei, s mindegyikből maximális profitot próbál kisajtolni.

Az ötvenes években végzett szovjet geológiai kutatások új olajmezőket fedeztek föl a román Kárpátok mindkét oldalán, de többségük négy mérföld mélyen vagy még ennél is nagyobb mélységben található. A rosszul felszerelt Romániában ez jóformán lehetetlenné tette a fúrást, ugyanakkor a román kormány nem volt hajlandó beleegyezni abba, hogy idegenek is segédkezzenek a feltárásban. Bizonyos geológiai kutatások arra is következtetni engedtek, hogy a Fekete-tenger alatt is találhatók még olajtartalekok. Ceausescu személyes utasítására a DIE nagyarányú hírszerző tevékenységbe kezdett tengeri fűrótornyokra vonatkozó műszaki adatok megszerzésére. 1978 elején már vízrebocsátás előtt állt egy illegálisan megszerzett technológia segítségével épített román tengeri fűrótorony, s Ceausescu most saját szemével kívánt látni egy eredeti amerikai berendezést.

Amikor a helikopter leszállt az Ocean Queen fűrószigetre, Ceausescu láthatóan nagy hatással volt a méltóságteljes építmény. Hegyezte a fülét, amikor egy mérnök megemlítette, hogy a fűrótornyot egy szabadalmaztatott új berendezéssel látták el, amelynek segítségével még 15 láb magas, sőt ennél nagyobb hullámokkal is dacolni képes. — Meg kell szereznünk! — súgta oda nekem halkan Ceausescu, s én megértettem, hogy szokás szerint úgy érti: ipari kémkedés útján. Mindig előnyben részesíti a lopást a tőkésektől való vásárlással szemben. A látogatás végén — jöllehet a tengeri fűrótornyon nagy volt a szél és a zaj — Ceausescunak sikerült maga köré gyűjtenie vagy egy tucatszám embert, hogy emlékeztet szavakat intézzon hozzájuk, kifejezván reményét, miszerint „különleges intézkedések történnek majd a kölcsönösen előnyös együttműködés megvalósítására.”

FEL, NEW YORKBA!

Amikor visszaértünk a New Orleans-i repülőtérre, az elnöki repülőgépet őrző egyik román biztonsági tiszt jelentette, hogy a washingtoni román nagykövetség tanácsosa váratlanul megérkezett egy menetrendszerű járaton, és sürgősen beszélni kíván velem. Aurél Florea volt az, aki mihelyt az elnöki repülőgép föl-

szállt, nyomban részletes írásos jelentést nyújtott át nekem arról a Ceausescu-ellenes tüntetésről, amelyet aznapra terveztek Ceausescu New Yorki szállodája, Waldorf Astoria előtt. Florea jelentése szerint román emigránsok összefogtak magyarokkal, s az Egyesült Államokban valaha is megszervezett legnagyobb emigráns tüntetést szándékozzák megrendezni.

A repülőgép minderről mit sem sejtve szállt New York felé, amikor átnyújtottam Ceausescunak a jelentést.

— Nem akarok most semmit sem olvasni — jelentette ki fáradtan. — Mondja csak el, mi van benne.

— Nagyon kérem, olvassa el — kérleltem.

Amint Ceausescu belemélyedt a jelentésbe, először elsápadt, azután elvörösödött. Mire befejezte, már tombolt dühében.

— Andre-e-ei! — ordította. A bóbiskolásból fölriadt Andrei bebotorkált, álomittas szemében rémület tükröződött. — Csak aludjon, Andrei, csak aludjon. Ez az egyetlen, amihez ért. Miért nem szólt egy szót sem erről a mocskos ügyről? — kérdezte Ceausescu, s fölágaskodott, hogy a magas Andrei arcába vágassa a jelentést. — Mi maga, külügyminiszter, vagy egy halom szar?

— Idióták, elvtárs, tisztára idióták — kapcsolódott be Elena, aki éppen akkor ébredt föl szunnyadozásából, s fogalma sem volt, miről van szó.

Miután Ceausescu lecsillapodott, parancsot adott Vasile Pungannak, hívja fel a Fehér Házat az elnöki repülőgépről, s tájékoztassa a tervezett tüntetésről, minősítse ellenséges cselekménynek, és határozottan követelje megaglálását.

A repülőgép délután öt órakor ért földet a New York-i John F. Kennedy repülőtérén. Amint végiggördült a kifutópályán, tájékoztattam Ceausescut, hogy New York polgármesterének és New York állam kormányzójának a képviselői fogják üdvözölni.

— Mondja, drágám, a kormányzó és a polgármester texasiak? — kérdezte hátraszólva Elena. — Azt hiszem, csak Texasban hordja oly magasan az orrát a kormányzó és Houston polgármestere, hogy nem személyesen üdvözlöl bennünket!

Miután a fúvószenekar eljátszotta a román himnuszt — ezúttal az igazit —, Elena egy román és amerikai zászlókat lobogtató, fiatalokból és gyerekekből álló csoport felé vonszolta Ceausescut. Mindketten elvegyültek a barátságos tömegben, kezet rázogattak és gyerekeket ölelgettek.

Amint kiszálltam a repülőgépből, New York-i DIE-kirendeltségünk főnöke, Aurél Gheorghe tábornok — aki álcázásként az Egyesült Nemzetek melletti állandó román misszió tanácsosaként szerepelt — megkísérelte magára vonni a figyelmemet. Mivel Ceausescu még mindig kezet rázogatót, átmentem oda, ahol a diplomáciai testület megjelent tagjai álltak, karonfogtam Gheorgét és magammal vittem a biztonsági kordon túloldalára.

— Rossz hírek, főnök — kezdte a maga könnyed módján Gheorghe: rend szerint nemigen lehetett megállapítani részeg-e vagy józan. — Úton a repülőtér

felé elhajtottam a Waldorf előtt, s elrémültem. Vagy öt-hatezren tüntettek már a Nagy Fonók élén. Magyarok és románok együtt. Életemben nem láttam még ilyesmit. A Nagy Főnököt, de kiváltképpen Madame-ot feltehetően megüti a guta.

A Ceausescu biztonságáért felelős amerikai titkosszolgálat-csoport vezetője, aki egy másik sarokban beszélgetett a New York-i FBI és titkosszolgálat főnökeivel, intett nekem hogy szintén beszélni kíván velem. Ugyanazzal az információval rendelkezett, mint Ghcorghe, s úgy határozott, hogy a legjobb az lesz, ha a vendégeket a Waldorf földalatti garázsából nyíló bejáraton át viszi be a szállodába. Megkért, hogy menjünk együtt egy előreküldött kocsiban, hogy szükség cselén a helyszínen dönthessünk.

Ceausescu és Elena már a páncélozott limuzinban ültek, amikor odaléptem hozzájuk. Ceausescu testvérségének főnöke lassan alkoholt csorgatott a kezükre

— ezt a ceremóniát vallásos fanatizmussal mindannyiszor megismételték, vala hányszor Ceausescu kezét fogott valakivel, lett légyen az egy idegen az utcán vagy egy külföldi államfő. Néhány szóban tájékoztattam a tüntetésről s a titkos szolgálat javaslatáról. Mivel erre a vasárnap estére semmiféle hivatalos programot *nem szerveztek* vendéglátóink, javasoltam, hogy aznapra felejtjük el a Waldorf Astoriát, és hajtassunk egyenesen a román misszióra, töltsük ott az éjszakát, s azután másnap reggel folytassuk a hivatalos programot a Waldorftól.

— Külön lakosztályunk van az ön számára a misszió épületében — fejeztem be a tájékoztatást.

— Hogyan képzeled, hogy az Elvtárs ott alszik majd a maga koszos misszióján, miután a Blair House vendége volt? — csattant föl dühösen Elena. — Ez megőrült, drágám. Valaki meglátott három emigránst odakinn az utcán, ő meg valami szörnyűséges horrortörténetet agyai ki emiatt. — Ismét hozzám fordult:

— Miért akarna bárki is tüntetni az Elvtárs ellen, maga nepper? Talán hályog van a szemén? Hát nem látta, milyen tárt karokkal fogadták az Elvtársat a Fehér Házban és mindenütt másutt is?

TOJÁSZÁPOR

A titkosszolgálat csoportjának főnöke jelent meg a kocsinál.

— Mennyire veszélyes? — kérdezte Ceausescu.

— Meglehetően, kellemetlen, de a helyzet nem életveszélyes — hangzott a felelet.

— Akkor induljunk. Nem fogom egy tucat emigráns miatt megváltoztatni a terveimet.

A gépkocsioszlop kerülő úton közelítette meg a szállodát, de ahhoz, hogy eljussunk a föld alatti bejáratához, a tüntető tömegben kellett áthaladni; az emberek hurrogtak, örvöngve ordítottak és nagy transzparenszeket emeltek a magasba,

„Ceausescu, a vörös terror!”, „Ceausescu, a bűnöző!” és „Ceausescu — Drakula!” jelszavakkal. Valóságos tojásszápor zúdult a titkosszolgálat kocsjára, amelyben ültem: a szélvédőn *nem* lehetett átlátni, a sofőr nem látta az utat, és belerohant a földalatti garázs falába. Alig néhány másodperc alatt rendbepofozta a kerekeket, és folytatta az útját, de ez is elég volt ahhoz, hogy Ceausescu fekete Caddillacjénck lassítania kelljen. A sűrű tojás- és paradicsomzápor nyomán a koci világossárga és élénk vörös színt öltött. Amikor az elnöki koci megállt, Ceausescut és Elenát nyomban a titkosszolgálat, az FBI és rendőrtisztek tömör fala vette körül, amely egy testként haladt át a szálloda előcsarnokán. Ekkor már korábban belopózott emigránsok kis csoportjai kibontották transzparenszeit, amelyeken ez volt olvasható: „Ceausescu — Idi Amin!” és „Ceausescu — Idi Aminescu!”

Amikor Ceausescu végre eljutott az elnöki lakosztályba, már halottsápadt volt. Hirtelen berohant a fürdőszobába, s anélkül hogy akár az ajtót behúzta volna, gőrcsösen okádni kezdett. Ugyanúgy reagált, mint amikor jelentettem neki, hogy Moszkva megkísérelte beszervezni Militaru tábornokot — ugyanaz a páni félelem, rettegés a bőréért. Elena néhány perccel később érkezett a női titkosszolgálat testőrsége tagjaival és egy védelmére kirendelt szakasz kíséretében. A nagy tolongásban elvesztette a táskáját, egy rendőrtiszt találta meg.

Amióta csak Ceausescu a kommunista hatalom csúcsára tört, sohasem került szembe személy szerint ellene irányuló nyilvános reakcióval. 1944-1946-ban voltak ugyan kommunistaellenes tüntetések Romániában, de ezek maga az új kommunista párt, nem pedig a vezetői ellen irányultak. 1945. november 8-a volt a fasiszta megszállás utáni első szabad Szent Mihály napja, s sok százezernyi román gyűlt össze a királyi palota előtt, hogy biztosítsa támogatásáról Mihály királyt. Én is ott voltam közöttük: középiskolás diák voltam, akit antifasizmusa és szabadságvágya hajtott a tüntetők közé. A tömeg magamfajta fiatalokból állt, továbbá tanárokból, ügyvédekből, orvosokból, üzletemberekből, sőt még munkásokból és parasztokból is, akik a demokrácia jelképes maradványát szerették volna látni a királyban.

A bukaresti királyi palotával szemközt súlyos, hatemeletes, részben befejezetlen épület magasodott, amelyet a nácibarát kormány építtetett a Belügyminisztérium és politikai rendőrsége központjának, beleértve egy Gestapo részleget és egy három emelet mélységig lenyúló, sok száz zárkás vattatöközpontot. Ez volt az első intézmény, amelyet a szovjet hadsereg és a kommunista erők átvettek a háború után. Innen döTdült el az első sortűz a tömegre, amely „Éljen a király!” jelszóval tüntetett. Akkoriban még nem tudtam, hogy a szovjetek és a román kommunisták rendszerint nem a levegőbe lövöldöznek. Csak később győződtem meg róla, hogy számukra a lövedék — akárcsak más anyagi tulajdon — értékesebb az emberi életnél. Amikor eldőrdült a második sortűz, láttam, hogy emberek elvágódnak, fájdalmas kiáltásokat hallottam — s akkor mindent megértettem. A rémült tömeg, mintegy vezényszóra, a Belügyminisztérium felé for-

dúlt, amelynek erkélyeiről nehéz gépfegyverek kelepeltek. A második sortűz után a szomszédos utcából sok száz teherkocsi fordult ki. Több száz, alaposan leitatott, dorongokkal, láncokkal és csavarkulcsokkal felfegyverzett munkást hoztak. Ezek nyomban ránk rontottak, légüres tér keletkezett körülöttük. Több százezer torokból harsant föl a kiáltás: „Gyilkosok! Gazemberek!”

„Gyilkos! Gazember!” — hallatszottak fojtottan a Waldorf Astoria elől a kiáltások — ugyanazok a szavak, mint 1945 novemberében. Úgy tűnt, ezek a szavak vészjósloán követtek egész életemen át.

„Gyilkos! Gazember! Ceausescu-Idi Amin!” Most már világosan kivehetőek voltak ezek a kiáltások a 29. emeleti lakosztályban. Odakinn óriási hangerősítőkből harsantak fel a jelszavak. Ceausescu némán, halottsapadtan bolyongott szobáról szobára.

Az elnöki lakosztályban mindenütt román testőrök buzgólkodtak fertőtlenítőszerekkel: lemosták a bútort, a padlót, a szőnyeget, de még az ajtógombokat és a villanykapcsolókat is — mindent, amihez Ceausescu csak hozzáérhetett. A hálósobában a komornyik és a borbély lehúzták a szállodai ágyneműt, s helyükbe a Bukarestből, lepecsételt ládákban magukkal hozott ágyneműt terítették. A dolgozószobát vasalóhelyiséggé alakították át, mivel minden egyes fehérneműdarabot és terítőt, szalvétát — jöllehet eredetileg sterilizálták és lepecsételt műanyag zsákokban tárolták — most ismét ki kell vasalni, hogy megöljék a baktériumokat.

Elintéztém, hogy Ceausescuék négy szemközt vacsorázhassanak a lakosztályukban. Szokás szerint hordozható vegyi laboratóriumot állítottak fel a szobában, s Ceausescuék előtt Pópa őrnagy ellenőrizte az ételeket, nem tartalmaznak-e mérget, baktériumokat vagy radioaktív anyagokat. Ezt követően személyesen ellenőrizte, hogy a szálloda konyhájában hogyan készíti el az ételeket a román konyhafőnök. Egy külön Ceausescu külföldi utazásaira készített speciális targoncát használnak ilyenkor az elnök ételének szállítására. Pópa a konyhában egy naponta változtatott rejtjelrendszerrel zárja le. A zárt targoncát maga Pópa kíséri egy testőrrel — mindketten fegyveresek —, majd az ebédlőbe érve kinyitják, s ott már csak Ceausescu pincérének szabad tálnia.

Amikor később visszatértem az elnöki lakosztályba, az étel még mindig érintetlenül állt az asztalon. A szálloda előtti tüntetés egyre hangosabbá vált. „Ceausescu — gyilkos!” visszhangozták az ebédlőablakok, „Ceausescu — gazember!” visszhangozta a társalgó és a hálósoba. Rövid szünet, majd „Ceausescu — Idi Amin!” harsant mindenünnen. Ezt a refrént óraműpontossággal ismételték órákon át.

VISSZAVONULÁS A ROMÁN MISSZIÓ ÉPÜLETÉBE

— Az Elvtárs meg kívánja látogatni a román misszió új épületét — jelentette ki végül mintegy kapitulálva Elena, amikor kilépett a hálószobából.

— Mihelyt a titkosszolgálat biztonságos utat tud nyitni a szállodából, és biztosítani tudja az útvonalat a városon át — zsörtölődött elgyötört hangon Ceausescu a fürdőszobából.

Ceausescu és Elena a páncélozott Cadillacen hagyta el a szállodát. A kocsin nem volt nemzeti lobogó, ám ez nem tévesztette meg a tömeget. Ismét tojás- és paradicsomzápor zúdult a kocsira, s a dobálást szüntelenül pfujolás, hurrogás kísérte ezernyi torokból, amit csak a hangszórókon át kiáltott „Drakula!” ordítá-sok szakítottak félbe.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete mellé akkreditált román misszió New York-i főhadiszállása egy tizenhét emeletes épületben székel a Third Avenue és a 38. utca sarkán. A hajdani szállodacpületet a román kormány valamennyi New Yorkban képviselt román szervezet központja céljára vásárolta meg, továbbá itt laktak az alkalmazottak is. Más szovjet tömbbeli vezetőkhoz hasonlóan Ceausescu úgy véli, hogy ha mindent egyetlen épületben összpontosítanak, akkor egyszerűbben ellenőrizhetik az embereket.

Papíron az épület a Külügyminisztérium gondnoksága alatt áll, valójában azonban attól a naptól fogva, hogy megvásárolták, a DIE felügyelete alá rendelték. Ez szintén általános szabály a szovjet tömbben. Az első tíz emeletet irodahelyiségekké alakították át, a többi lakásokká és szobákká az alkalmazottak számára. Egy teljes emelet a Ceausescu számára fenntartott pompás lakosztály foglalt el, amelyet egyébként sohasem használtak. A legtöbb nagyobb román nagykövetségen hasonló lakosztály van.

Az erőddé átalakított épület egyetlen bejáratát súlyos lakatok, vasrácsok, riasztóberendezések, zártláncú televízió védik: a kapus asztala alatt géppisztoly hever, az ügyeletes tiszt állandóan pisztollyal jár. Az egész épület korszerű" elektronikus ellenőrző rendszerrel szerelték fel, amely minden zegzugot szemmel tart. Egy-egy szobában az álcázott mikrofonok számát az határozza meg, mire használják a helyiséget, de kivétel nélkül minden szobában elhelyeznek ilyen berendezést — kivéve Ceausescu lakosztályát. A közelben felszerelt telefonlehallgató rendszerbe vezetik be az épület valamennyi kimenő telefonvonalát. Elég egy kapcsoló elfordítása, s máris elkezdődhet a beszélgetések lehallgatása.

New Yorban székel a DIE-nek a kölni utáni második legnagyobb kirendeltsége. 1978-ban a misszió román alkalmazottainak több mint 90 százaléka hírszerző és biztonsági szolgálati tiszt volt. A New York-i kirendeltség az épület három emeletét foglalja el: itt van a DIE biztonsági rendszere, rejtjelszolgálat, lehallgató központjai, foto- és vegyi laboratóriumai, a „buborék” és a munkahe-

lyiségei. Az ide vezető ajtók és szobák többségét különleges riasztórendszer és zárláncú televízió ellenőrzi. A nagykövet és a kirendeltségvezető dolgozószobái közé különleges, akusztikailag biztonságos szobát építettek. Erről a KGB és a DIE által közösen tervezett helyiségről azt tartották, hogy e téren a csúcstechnológiát képviseli.

Mihelyt Ceausescu kocsija megállt a bejárat előtt, a nagykövet és a kirendeltség főnöke egymást taszigálva igyekezett elsőként kinyitni a kocsiját. Ceausescu és Elena nyílegyenesen a felvonóhoz ment, ügyet sem vetettek a népviseletbe öltözött, éljenző nőkre és gyermekekre. A kenyér és só átvételére sem álltak meg, jóllehet ez ősi román szokás, amikor vendégeket fogadnak egy új házban. Csak amikor Ceausescu már beért a nagy szalonba, ahol a falon az ő és Elena portréi lógtak, sikerült kinyögnie az első értelmes szót: — Bajenaru, alkoholt!

Ceausescu hosszadamasan kezét mosott, pedig senkinek a kezéhez nem ért, amióta elhagyta szállodai lakosztályát. Feltehetőleg reakció volt ez a feléje dobált záptojásokra és paradicsomokra. Daicu nagykövet sikertelen kísérletet tett, hogy néhány szóval ismertesse missziója tevékenységét.

— Azonnal hívják föl nekem Cartert — parancsolt rá Ceausescu Punganra — , és mondja meg neki, hogy adjon parancsot ezeknek a bűnözőknek a letartóztatására.

— Miért azt a mogyorófejtű? — sziszegte Elena. — Ez New York,- nem egy **farm**. — Az egész szobában hallani lehetett hogyan csikorgatja a fogát.

—Én elnök vagyok. Elnök, akárcsak ő. Neki kellene gondoskodnia rólam, nem a polgármesternek! — csattant föl Ceausescu és szorosan Pungan elé lépett. Most, amikor ott állt hatalmas termetű főtanácsadója előtt, az öt láb, öt hüvelyk termetű román elnök, tehetetlenül alálógó karjaival (amelyek hosszabbnak tünnek ebben a testhelyzetben a szokásosnál) siralmas látványt nyújtott. S amikor alig egy perc múlva a magas, jóvágású Andrei előlépett, még nyomorultabbnak **tűnt**. — Mit mondott Vance? — süvített fémes hangon.

— Nem találтам Vance-t, de beszéltem Nimetzcel. — Matthew Nimetz külügyminisztériumi tanácsos nevét jól ismerte Ceausescu.

— Miért nem a portással? O sokkal inkább megfelelne a maga színvonalának — vetette közbe metsző éllel Elena.— Hallgassátok csak a birkapásztort! A fasiszták arra készülnek, hogy meggyilkoljanak minket, s akkor maga, maga nyomorult féreg, mit tesz? Semmit!

— Takarodjanak ! Kifele! Maga is! És maga is! — rivallt Ceausescu Andrei-re, valamint Nicolae és Dacu nagykövetekre. — És vissza ne jöjjenek Vance nélkül. Ami itt történik, az becstelenebb Szarajevónál is — harsogta, Ferenc Ferdinánd osztrák főherceg 1914-ben történt meggyilkolására utalva, ami kirobbantotta az első világháborút.

— Hát maga? Magának nincs mondanivalója? — suttogetta Ceausescu a New York-i kirendeltség főnöke felé.

— De van. Ön hagyja, hogy ezek az emigráns kurafiak tönkretegyék New Yorkban töltött egyetlen napját. — Aurél Gheorghe tábornok, egy régi aktivista fia, aki jószíval ugyanannyi éve volt párttag, ahány éves Ceausescu, mindig is pimaszságáról volt híres.

— A apjának is mocskos szája volt — jegyezte meg Ceausescu.

— De kilencven évig élt. Káromkodjon egyet, azután csináljunk valami értelmeset. Meg akarom mutatni önnek a könyvtárat. Itt van az egyetlen külföldi román könyvtár, s fontos szerephez juttattuk az amerikai kulturális életben és befolyásszerző akcióinkban.

— Vigyázzon, miket mond! — kiáltott rá Ceausescu, de elfogadta a meghívást.

A BEFOLYÁSOLÁS HATHATÓS ESZKÖZE

A román könyvtárat hat éve alapították. Kétoldalú egyezményt írtak alá, amelynek értelmében engedélyezték, hogy amerikai könyvtár nyíljon Bukarestben — alig néhány méternyire a DIE főhadiszállásától. Mivel az amerikai könyvtár kapcsolatot tartott román ellenzékiekkel és rendszerellenes írókkal, Ceausescu a CIA fiókintézményének tartotta, és utasította a DIE-t, hogy „viszonzásul” vegye át a New Yorki román könyvtárat.

A könyvtárat a második emeleten helyezték el, ahol igazgatója, Emilia Gheorghe fogadta és üdvözölte Ceausescut és Elenát. Emilia, a hajdani ügyész, később DIE-ezredes, a kirendeltség vezetőjének a felesége volt. Vaskézrel intézte a könyvtár ügyeit, irányította a hozzá beosztott hírszerző tiszteket, férjét és lányát — az utóbbi ifjú hírszerzőt diákként a Columbia Egyetemre irányították, hogy férjhez menjen egy amerikaihoz és elnyerje az amerikai állampolgárságot. Emilia közismert volt a emigránsok körében, s rettegett tőle a misszió épületében lakó népes román kolónia.

Néhány találó szóval jellemezte a könyvtárat, amely mint mondotta, Ceausescu Egyesült Államokon belüli befolyásolási politikájának hasznos eszköze. A könyvtár helyiségein végigkalauzolja a vendégeket beszámolt azokról a konferenciákról, filmbemutatókról és kiállításokról, amelyeket számos amerikai állam fővárosában rendeztek, még olyan távoli helyeken is, mint Oregon, Ohio, Texas vagy Kalifornia. Ismertette a román költészet és a Romániában élő egyéb nemzetiségek költészete fesztiválját, amely, közlése szerint a cionista és magyar irredenta propaganda ellensúlyozására irányult, továbbá „A román kultúra és civilizáció latin hagyományai” című New York-i szimpóziumot, s annak végkövetkeztetését, miszerint a román nyelv közelebb áll a klasszikus latinhoz, mint az ókori Galliában, Ibériában vagy éppenséggel Itália némely vidékein beszélhez. Beszámolt egy „Románia történelme: függetlenség és modernizmus” címmel rendezett tudományos ülésről, amelyet a Wisconsin-i Egyetemen szervez-

tek; a húsz amerikai központban szervezett románnyelv-tanfolyamokról, s az azon diákoknak és kandidátusoknak nyújtott támogatásáról, akik a román kultúráról és történelemről készültek disszertációt írni, s akik a kirendeltség legfőbb toborzási célpontjai voltak. Szólt azokról a nagy sikerű előadásokról, amelyeket „az ön fivére, dr. Ilié Ccausescu tábornok” tartott New York-i és bostoni egyetemi központokban, valamint egy, a közeljövőben megjelenő könyvkiállításról, amelyen román és angol nyelven írott könyveket állítanak ki Románia elnökének életéről és munkásságáról, ismertetvén „a nemzetközi politikai élet ezen kimagasló személyiségének politikai pályafutását, amit mind az Egyesült Államokban, mind pedig szerte a világon széles körben ismernek és nagyra értékelnek”.

— Tudományos könyveik nincsenek? — kérdezte Elena, miközben jéghideg pillantással vizslatta a polcok állományát.

— Természetesen vannak. Rengeteg tudományos könyvünk van a román történelemről, nyelvről, a román nép történetéről — azon népéről, amely már jóval azelőtt hazánk birtokosa lett, mielőtt még elhomályosították volna ezt a tényt a magyarok, németek és zsidók —, kommunista társadalmunkról, továbbá...

— Úgy értem, természettudományos könyveik nincsenek? — próbálta világosabban megfogalmazni Elena.

— Megvannak az Elvtárs könyvei.

— Kémiai könyvei egyáltalán nincsenek? — méregette gyanakvóan a könyvtárat Elena.

— Nézzük csak — válaszolta naivul Emilia, s könyökénél megfogta Ele-nát, hogy körbevezesse a teremben.

— Ne nyúljon hozzám! — sikoltott fel Elena.

— Elena elvtársnőnek igaza van, Paccpa — vetette közbe Causescu. — Új részleget kell nyitnunk itt, hogy bemutassuk Románia hozzájárulását a világ tudományához.

— Milyen pompás lenne! — kiáltotta izgatottan Emilia.

— Hisztérikus ez a nőszemély, drágám? — kérdezte tőlem, szinte orvosilag latolgatva Elena.

— Így például azt, mivel járult hozzá Románia a kémia fejlődéséhez — folytatta Causescu.

Elena még egy utolsó rosszindulatú pillantást vetett Emiliára, azután karon fogta a férjét, és átvonszolta a könyvtár azon egyetlen falához, amelyet nem borítottak könyvespolcok — csakis Causescu képe függött ott.

— Teljesen reménytelen, drágám, reménytelenül maradi. Képzeld csak, so hasem hallott Románia női tudósairól és arról, hogy milyen szerepet töltek be a világ tudományos fejlődésében.

Gheorghe, aki rádöbrent, milyen balfogást követelt el a felesége, Elena és Emilia közé lépve igyekezett másra terelni a szót.

— Kiállítás rendeztünk, milyen befolyásszerző akciókat végeztünk az Egyesült Államokban. Lennének szívesek! — Egy oldalajtóhoz kalauzolt bennünket, s feltörte az ajtót védő pecsétet. — Szigorúan titkos. Csakis az Elvtárs, de kiváltképpen az Ön számára, Elena elvtársnő — mondotta, igyekezvén helyreállítani a nyugodt légkört. — Ez csupán szerény bemutató abból, amit sikerült kiadatnunk befolyásszerző ügynökeink révén az Egyesült Államokban — kezdte ismertetését Gheorghe. Több asztalon a DIE pénzalapjaiból fedezett könyvek és broszúrák heverték. Amerikai újságok, amelyek Romániát és Ceausescut kedvező színben feltüntető cikkeket közöltek, valamint emigráns újságok és folyóiratok, amelyekben Bukarestben írt cikkeket sikerült elhelyezni. Külön asztalon állították ki azt a néhány emigráns lapot, amelyet teljes egészében a DIE finanszírozott, továbbá egy kazettás magnetofont, amely mihelyt Gheorghe megnyomott egy gombot, angol és román nyelven kezdett „adni”. — Ez a Doina adónk programja. Látszat szerint román emigránsok irányítják, de mi pénzünk — jelentette ki Gheorghe.

Ceausescut lenyűgözte a kiállítás. Egyik asztaltól a másikhoz lépett, hallgatta a magyarázatokat, javaslatokat tett, parancsokat osztogatott.

— Nézzük, mit sikerült elérnie a mogyorófejűnek — szólalt meg Elena, jelezvén hogy a látogatás véget ért.

„A SZERVEZŐKET MEG KELL ÖLNI!”

Pungan és Andrei a két nagykövettel a szalonban várakozott. Valamennyien azt próbálták bizonygatni, hogy a Fehér Ház és a Külügyminisztérium minden tőlük telhetőt megtesznek, de a probléma megoldásának kulcsa voltaképpen New York város polgármesterének a kezében van.

— A városháza engedélyezte a tüntetést — összegezte Pungan. — Most a polgármesternek kell betiltania.

— Ki a fene ez a polgármester? — tört ki Ceausescu.

— Egy Budapest által szervezett zsidó — felelte Gheorghe. — Megcáfolatlan bizonyítékaim vannak, hogy támogatja a magyar emigránsokat.

New York újonnan megválasztott polgármestere Edward Koch, egy igen színes egyéniség volt.

— Megkíséreltem elérni Koch polgármestert — mondta Datcu —, de még nem sikerült kapcsolatba lépnem vele.

— Minek akarta elérni?

— Hogy fölkerjem, állítsa le a tüntetést, Ceausescu elvtárs.

— Azt hittem, megtudta, hogy zsidó és magyar ügynök

— Ez egy idióta, Niki, teljesen hülye — állapította meg Elena. Majd Datcu felé fordulva édeskés hangon megkérdezte: — Nagykövet elvtárs, ugyebár ön hegedül?

Ceauesscu úgy határozott, hogy figyelmen kívül kell hagyni Koch polgármestert, és utasította Pungant és Andreit, továbbra is gyakoroljanak nyomást a Fehér Házra és a Külügyminisztériumra.

— Közölje velük, hogy biztonságom nagy veszélyben forog. S ha nem tesznek valamit, egyenesen a repülőtérre hajtatok, cs visszarepülök Bukarestbe.

A Külügyminisztérium komolyan vette Ceausescu fenyegetését, s fölszólította Róbert McGuire New Yorki-i rendőrfőnököt, biztosítsa a román elnököt, hogy élete és biztonsága nem forog veszélyben. Éjjélkor McGuire személyesen jelent meg a román misszió épületében, és közölte Ceausescuval, hogy biztonságban visszatérhet a Waldorfba.

Ceausescu kijelentette, csakis akkor tér vissza, ha a rendőrfőnök vele egy kocsiban fog ülni. Éjjél is elmúlt, amikor Ceausescu, megerősített rendőri védelem alatt elindult a Waldorfba. Kocsijába nem csak Elcna és McGuire, hanem Stan tábornok, a titkosszolgálat csoportjának főnöke és jómagam is beültünk. A gépkocsioszlop incidens nélkül haladt végig a városon, mígnem a Keleti 49. utca sarkán tojástalálalat érte Ceausescu kocsiját.

— Mi van a biztonságom szavatolásával, rendőrfőnök úr? Akár kézigránát is lehetett volna.

— De nem volt az — felelte lefegyverző logikával McGuire.

A Waldorf előcsarnokában még mindig várakozott néhány tiltakozó. Amint megpillantották Ceausescut, előhúzták transzparensüket, amelyeken ilyen feliratok virítottak: „Ceausescu — Idi Amin” és „Ceausescu — Drakula”.

Ceausescu lakosztályába érve ismét hányni kezdett. Azután visszatért a lakosztály szalonjába és dühödten föl-alá kezdett nyargalni a szobában. Parancsot adott, hogy azonnal küldjék hozzá a kirendeltség két vezetőjét és Nicolac nagykövetet.

— Kapcsolja be a sztereót — utasított, miután megjelentek. — Meg a tele víziót. Hangosabbra. Ismerik a szervezők nevét? — kérdezte és Gheorghera szegezte a tekintetét.

Gheorghe két magyar nevet jelölt meg — Kálmán Lászlóét és Hámos Lászlóét, akik az emberi jogokért harcoló erdélyi magyar emigráns szervezeteket képviselték —, valamint mondott egy román nevet is: Valérián Trifa érsekét.

— Meg kell ölni őket, egyértelmű figyelmeztetésként mindenki számára, aki merényletet akarna elkövetni ellenem. Hivatásos bűnözők végezzenek velük — parancsolta Ceausescu. — S tüzzenek Trifa holttestére egy cédulát azzal a szó veggel, hogy így jár minden háborús bűnös. Írják alá: „A náci koncentrációs táborokat megjáró zsidók” vagy más ilyesmit. Ez a maga feladata, Gheorghe. Még ma éjjel végrehajtja — csikorgatta a fogát Ceausescu. — S maga, Florca. Maga és Nicolac megszervezi a román emigránsok tüntetését holnap délelőttre, itt a Waldorf Astoria előtt. Ha nem találunk mást, hát küldjék a/, ügynökeiket. Holnap délelőtt fogadni kívánom a román hazafiak küldöttségét, amely tiltakozik a ma gyár tüntetők és a román fasiszták fellépése ellen.

XXII. FEJEZET

Az éjszaka hátralevő részét a román misszión töltöttem. Re, el nyolc órákor érkeztem a Waldorf Astoriába, amelyet ekkor már torlaszok, ilamint autós, lovas és gyalogos rendőrök gyűrűje vett körül. Vagy háromszáz bnyira a torlaszoktól egy talán 20 főnyi csoport román zászlókat és Ceai escu-képeket emelt magasba. Florea közlése szerint ezek a román emigránsok Jamennyien a DIE ügynökei voltak, akiket a Ceausescu által elrendelt tüntetés érdekében rángattak ki az ágyukból.

Stan tábornoktól megtudtam, hogy Ceausescu egész éjjel fel-alá járkált a szobájában, s hogy valamennyi testőrét immár géppisztollyal és kézigránátokkal fegyverezték föl, amelyeket az éjszaka folyamán szállítottak a szállodába az elnöki repülőgépről. Pillanatnyilag, mondotta, egy karosszékekben alszik.

KOCH POLGÁRMESTER IGYEKSZIK MEGMENTENI A HELYZETET

Ceausescu kilenc órákor hívatott. Alig telt el néhány perc, Andrei és Pungan kért kihallgatást. Arról számoltak be, hogy a Külügyminisztérium fölszólította Koch polgármestert, valamennyi egyéb elfoglaltságát félretéve menjen a Wal-dorfba, és keresse föl a román elnököt.

— Nem akarok beszélni ezzel a mocskos zsidóval — tört ki Ceausescu. De már elkésett. Stan tábornok lépett be és közölte, hogy Aggrey, az USA bukaresti nagykövete, Koch polgármester, McGuire rendőrfőnök és még néhány más személyiség várakozik odakint, hogy Ceausescu fogadja őket.

— Hát küldjék be azt a disznót — határozott Ceausescu pillanatnyi habozás után.

Az újonnan megválasztott polgármester, s nyomában a többiek, zajosan, derűsen léptek a lakosztályba: láthatólag el voltak szánva rá, hogy lecsillapítják a román elnököt.

— Minden felhőnek ezüst a széle — kezdte hangoskodva Koch. Megállt a szoba közepén, és igyekezett kitalálni, melyikünk az elnök. — Meglehet, volt néhány kellemetlen pillanata, de ennek révén nyílt alkalmam, hogy üdvözljem városunkban híres és kiváló vendégünket.

— Ez fölháborító. Nem szabadott volna megengednie ezt a tüntetést — kezdte Ceausescu, anélkül hogy viszonzotta volna Koch üdvözlését, vagy akár csak egy pillantást is vetett volna rá.

— Elnök úr, megtsztteltetésnek kellene vennie — mondotta a polgármester. — Nálunk csak nagyon fontos személyek ellen tüntetnek. Ellenem állandóan tüntetnek. Nem bánom. Egyszerűen átsétálok a tüntetőTc láncán. Mindez csak annyit jelent, hogy ön fontos személyiség.

— Én egy k-külföldi o-or-ország elnöke vagyok. E-ezt nem szabadna megengedni.

— Ha Carter elnök a városba jön, ellene is tüntetnek.

— Ha Carter elnök ellátogatna Romániába, nem tőrnék semmiféle ellene irányuló tüntetést.

— A tiltakozás éppannyira amerikai jellegzetesség, mint az Alkotmány elsd kiegészítése — vágott vissza a tréfás polgármester mosolyogva. — Az alkotmányunk garantálja ezt a jogot.

— M-maguk amerikaiak miért avatkoznak be a mi országunk belügyeibe? V-vannak nemzetközi egyezmények, a-amelyek meg-megtiltják az efféle beavatkozást. E-ezek a sz-szerződéses, m-magasabb rendűek, mint az alkotmány — felelte fenyegető hangsúllyal Ceausescu.

— Ne hagyja, hogy a probléma úrrá legyen magán, elnök úr. Legyen úrrá ön a problémán — felelte Koch túlradóan szívélyes magabiztossággal.

— Ha a maguk b-biztonsági szolgálata k-képtelen elintézni ezt a tömeget, akkor engedjek meg, hogy az én b-biztonsági szolgálatom intézze el a dolgot — felelte idegesen Ceausescu, s közben rám nézett.

— Köszönöm az ajánlatát, elnök úr. De erre nem lesz szükség. Közölje az elnökkel, mit tettünk, McGuire.

McGuire rendőrfőnök erre beszámolt arról, hogy most már több száz rendőr tartja fenn a rendet, s a szálloda körül már nincsenek tüntetők.

— Hétfő reggel van, elnök úr. Most már valamennyien munkába mentek. Nem tudják eltartani a gyerekeiket, ha jelszavak ordibálásával töltik a napjukat a Waldorf előtt — magyarázta Koch.

— Ezek nem jelszavak voltak. Azok az emberek súlyosan megsértettek egy külföldi elnököt, az életét fe-fenyegették az önök területén, és ezért maguknak felelniük kell — dadogta felháborodottan Ceausescu.

Koch igyekezett nem túl nagy jelentőséget tulajdonítani az ügynek. — Két-három paradicsommal és néhány tojással?

— Lehettek volna akár kézigránátok is.

— De hát nem voltak azok. Nem akarják megölni önt. Az egésznek semmi köze sem volt önhöz, elnök úr. Nem önről, a politikájáról van szó — tette hozzá nyájasan Koch.

— Ezek háborús bűnösök! Fasiszták! Megdönthetetlen bizonyítékaim vannak azok ellen, akik odakint meg akartak gyilkolni. Zsidókat küldtek náci koncentrációs táborokba. Saját kezükkel ölték meg őket.

— Majd én elbánok a náccal, elnök úr, ön pedig felülvizsgálhatná a politikáját.

Ceausescu dadogva ismét hosszú szónoklatba kezdett, megpróbálta elmagyarázni, hogy a román nép végtelenül több emberi jogot élvez, mint az amerikai.

Koch fölállt.

— Béküljünk ki, elnök úr, s talán egy napon majd együtt ebédelhetünk itt valamelyik román vendéglő"ben.— Valamit motyogott, hogy saját kormányának az ülését kellett elhalasztania, hogy idejőjjön a Waldorfba, majd elköszönt, de előtte még sikerült végül megráznia Ceausescu kezét és szívélyesen hátba is veregette.

— Alkoholt! — rikácsolta Ceausescu abban a pillanatban, amint az amerikaiak mögött bezárult az ajtó. — És nyissák ki az ablakokat ■— parancsolt rá Stanra. — Olyan bűz van itt, mint egy disznóólban. Egy zsidó disznó, egy New York-i zsarú és egy koszos nigger! — folytatta kezét törölgetve.

— Írjon egy sajtókommunikét a látogatásról, Pungan, arra az esetre, ha ez a disznó nyilvánosságra hozná, hogy nálam járt. Csak ennyi legyen benne: „Közös érdeklődésre számot tartó problémákat vitattak meg” — adta aki az utasítást Ceausescu.

Éppen indulófélben voltunk, amikor Stan jelentette:

— Aurél Gheorghe tanácsos kéri, hogy fogadja.

Ceausescu jelt adott nekem, hogy maradjak.

Gheorghe feszes katonás tartással megállt Ceausescu előtt (soha életemben nem láttam ilyennek) és lélegzet-visszafojtva jelentette:

— Jelentem a Román Szocialista Köztársaság elnök elvtársának, hogy parancsát teljesítettük. — Tarcájából újságkivágást húzott elő, mellékelte kézzel írott fordítását, és átnyújtotta Ceausescunak.

— Olvassa föl.

— Nem lenne helyes, elnök elvtárs — felelte Gheorghe, egy kézmozdulattal utalva arra, hogy a falnak is füle van.

Ceausescu a szemüvegét kérte. Miután kétszer elolvasta az újságkivágást, átadta nekem. Rövid hír volt, miszerint Kálmán Lászlót, a román elnök ellen a Waldorf Astoria előtt szervezett tüntetés egyik szervezőjét gépkocsibaleset érte, amint hazafelé tartott a tüntetésről.

— Kinyírták? — kérdezte egyetlen szóval Ceausescu és jelentőségteljesen a falra pillantott.

— Még nincsen jelentésünk. Beszélnem kell az emberemmel.

— A kisujját se mozgítsa. A továbbiakban nem szabad belekeverednie. A nyugati sajtó majd jelenti, mi lett belőle. Hát a másik?

— Még folyamatban van. Elhagyjam New Yorkot az ön repülőgépén? — Mivel már több mint húsz éve ismertem Gheorghét, könnyűszerrel meghallottam a hangjában a gúnyt.

Nem úgy Ceausescu.

— Itt marad. Legyen gondja a másokra is. — Úgy tűnt, hirtelen felvidult: barátságosan kezét rázott Gheorghéval. — Maga, Pacepa — fordult hozzám —, maga törődjék ma Elena clvtársndvcl. S készítse cló a repülőgépet. Délután in dulni akarok haza, Bukarestbe.

Ceausescu sarkon fordult és anélkül, hogy egyetlen további szót is ejtett volna, távozott. Hálószozájában egész éjjel négy testőr vigyázott biztonságára.

Mihelyt kiléptünk a szalonból, sarokba szorítottam Gheorghét és magyarázatot követeltem tőle.

— Ez a kis hír valóságos mennyei mannaként jött. Pompás nyugtató a Nagy Főnöknek — kacsintott rám Gheorghe. Elkészöntem tőle, hogy megke ressem Elenát.

ELENA ÚJ GYÉMÁNTOKAT AKAR VÁSÁROLNI

— Nem tud a számomra valamiféle új ékszereket, drágám? — kezdte rá Elcna, amikor beléptem a budoárjába, ahol a fodrásza serénykedett körülötte.

— Mindent előkészítettem.

Több híres ékszerbolt, amely a múltban jócskán kereseti Elenán, elküldte új kollekcióját a Waldorf Astoriába. A dobozokat az elnöki lakosztály melletti egyik szobában zártuk el, az ajtó elé fegyveres őrt állítottunk.

— Hát nézzük, mit szerzett nekem. Nyisson ki mindent — parancsolta mo hón Elcna, és kényelmesen elhelyezkedett egy fotelben. Elcna nem olyan, mint Ceausescu, aki szüntelenül izeg-mozog, fel-alá járkál. Valahányszor csak meg pillant egy széket, leül és ott marad, mintha odaragadt volna. Nem is olyan, mint a pókerjátékos, aki a kezében tartott lapokba pislant, és lassan tárja szét a kár tyáit. Nem, Elena mindent egyszerre akar látni, mindent azonnal akar.

Miután kinyitottam a dobozokat, utasított, hogy helyezzem cl azokat körülötte, majd elkezdte kézzel mérgetni az ékszerek súlyát. Legfőbb szempontjai: az arany súlya és a gyémántok merete. Amikor nem tudott választani közöttük, akkor az áruk döntött. Figyeltem Elenát, ahogy élvezi „játékszereit”, amikor is Stan tábornok beszólt, hogy látni akar az Elvtárs.

— Vegye szalagra a Klutznikkal folytatott beszélgetésemet — suttogta a fülembé Ceausescu, nyomban, ahogy meglátott. Szokás szerint Philip Klutz nikkal, a Zsidó Világkongresszus elnökével folytatott tárgyalását tekintette a legfontosabbnak — amit csak az Egyesült Államok elnökével folytatott meg beszélései előztek a fontossági sorrendben. — Románia kormánya proletárdik tatúra jellegű. Amerika kormánya zsidó diktatúra jellegű — szokta mondogatni Ceausescu. Ha bizalmas hívei körében van, mindig különösen büszkén nyilat kozik arról, hogyan szervezte be Nahumi Goldmant, a Zsidó Világkongresszus volt elnökét és ennek a nagy tekintélynek örvendő szervezetnek a titkárát, hogy

Románia befolyását előmozdító ügynökként működjenek. Ceausescu azzal is szívesen kérkedett cimborái előtt, hogy Klutznikot, az új elnököt szintén a markában tartja.

Ceauscscunak a zsidó vezetőiekéi tartott megbeszélésein rajtuk kívül rendszerint senki más nem vett rész, de nálam voltak a szalagok. Mindenkor jelentős különbség volt Ceauscscunak ezen „személyes ügynökeivel” folytatott tárgyalásairól szóló beszámoló és a szalagok tanalma között. A szalagok többnyire arról tanúskodtak, hogy megpróbált a közel-keleti konfliktusban vállalt közvetítői szerepe révén előnyökhöz jutni, zsidó tőkét csalogatni Romániába, és alacsony kamatú hiteleket kialakítani, valamint tárgyalópartnerei erőfeszítéséről, hogy minél több zsidót hozzanak ki Romániából.

Klutznik távozása után visszamentem Elenához, aki közben már vagy egy tucatra való ékszer telt félre, s még mindig tett-vett.

— Nevetségesek az árak, drágám. Le kell alkudnia őket — tört ki boldogan, hogy végre ismét szót válthat valakivel. Mivel 1965 óta, amióta Ceausescu Románia vezetőjévé vált, gyakorlatilag semmit sem vásárolt személyesen, a leghalványabb fogalma sincs, voltaképpen mibe is kerül egy-egy áru. Van azonban alapelve: Romániában minden ár túl alacsony, külföldön pedig minden ár túl magas. Valahányszor kiválasztott magának valami ékszer vagy bundát külföldön, esküdözni kellett, hogy valaki majd erősen leszállítja az árat, mert „nem fogjuk hizlalni a kapitalistákat kommunista pénzen”.

Megegett, hogy drámai jelenetet rögtönzött vásárlás közben. Így történt legutóbb Buenos Airesben is. Elmentünk kettesben egy ékszerészhez, s Elena beleszeretett egy fülbevalóból, meiltüből és gyűrűből álló kollekcióba. Mindegyiknek virág alakja volt, mozgatható szirmokkal, amelyek elfedték a gyémánt közepét. Elena el volt ragadtatva attól, hogy különféleképpen viselheti ezeket az ékszereket, akár teljesen nyitottan, akár szorosan zárva. Amikor 50 százalékos árengedményt kért, a tulajdonos nyíltan kinevette, mire Elena dülva-fúlva távozott. Mihelyt azonban hazaért Bukarestbe, utasított, hogy hívjam fel a boltot, és csökkentsem 25 százalékosra az engedménykérést. „Már eladtuk” — közölték velem, s Elena két héten át vigasztalhatatlan volt. Amikor végül úgy határozott, hogy a bolt mégiscsak küldje meg a kollekciót neki, az ár már megduplázódott. Azóta látni se akart kereskedőt, s mindig azt kívánja, ha külföldön van, hogy az ékszereket küldjék a szállására, vagy egyenesen Bukarestbe. De azért nem adta lejjebb:

— Sohasem fizettem meg egy tőkének azt az árat, amit kért.

Elena képes napokig eljátszozni az ékszerekkel. Így azután, amikor Stan tábornok a zárt ajtón át beszólt, hogy Mrs. Frieda Roscnthal, az amerikai-román gazdasági tanács egyik vezetőjének a felesége várja, hogy elmenjen vele a Metropolitan Múzeumba, gyanakvóan megkérdezte:

— Van ott valami, amit érdemes megnézni?

Ugy döntött, hogy egy óra elegendő a Metropolitan számára. Nem szereti a múzeumokat, s ha nagy néha ellátogat valamelyikbe, ezt csakis a sajtó kedvéért teszi. Amikor kiléptünk a Metropolitanból, kizárólag a sajtó érdekelte.

— Mondja meg azoknak az idiótáknak, hogy hosszú közleményt írjanak, s említsék meg a múzeum leghíresebb festményeit. — Amikor később jóváhagyta a kommunikét, az úgy festett, mint egy kiállítási katalógus. „Bemutatták néhány nagy művész, így Botticelli, Giotto, Velázquez, Goya, Cranach, Van Eyck, Dávid, Utrillo Matisse műveit is” — ez csupán egyetlen mondat a 200 szavas sajtó közleményből.

Még éppen idejében értünk vissza arra a fogadásra, amelyet az amerikairomán gazdasági tanács és a Külpolitikai Társaság adott a Waldorfban Ceausescuék tiszteletére. Miután túlradóan fölmagasztalták (mindenki tudott erről a gyengéjéről), Ceausescu hosszú, demagóg szónoklatot tartott. Mindent belevett, ami csak eszébe jutott, kezdve azon, hogyan vitatta meg Jimmy Carterrel a román ipar 12,5 százalékos (hamis) növekedési ütemét s a világ 140 államával folytatott gazdasági együttműködést, egészen a nemzeti függetlenség és szuverenitás kérdéséig, miközben nem feledkezett meg Románia 2000 éves történelméről sem.

Amikor a Waldorf előcsarnokából az elnöki lakosztály felé tartottunk, Ceausescu karon fogott és megkérdezte:

— Hogyan tetszett magának a beszédem?

— Százszázalékosan prima volt!

— Megtartottam a szentbeszédet. Most már magán a sor, hogy megkezdje a pénzük összegyűjtését. Meg a technológiájukét.

Ebéd után Elena visszatért a gyémántjaihoz, én pedig elkísértem Ceausescut a Control Data Corporation elnökével, William Norrisszal folytatott tárgyalására. Ceausescu fontos eseménynek tekintette ezt, és utasított, hogy küldöttségének valamennyi hivatalos tagját sorakoztassam fel ez alkalommal. A Control Data Corporationnel együtt alapított Romcontrol Data cég nemcsak az első román-amerikai vegyes vállalat volt, amelyet amerikai elektronikai berendezések és számítógépek romániai gyártására alapítottak, hanem Ceausescu szemében egyike a legfontosabb olyan lehetőségeknek, amelyeknek segítségével amerikai mikroelektronikai technológiákat lophat el.

HÍRSZERZŐTISZTEK VEGYES VÁLLALATOKNÁL

Az együttműködés és a vegyes vállalatok létesítése a Nyugattal azt követően vált divattá a szovjet tömbben, hogy bebizonyosodott, mennyire hasznosak az új technológia megszerzésében — mind törvényes, mind törvénytelen utat járva. Általános szabály, hogy az ilyen vegyesvállalatokban résztvevő valamennyi tömbbeli állampolgárnak hírszerző tisztnak kell lennie. Ceausescu uta-

sította a DIE-t, messzemenően használjon ki minden új vegyes vállalkozást arra, hogy valóságos kis hírszerzderegeket csempésszen Nyugatra, s személyesen ellenőrizte ezeket az akciókat. Így például egy nyugatnémet céggel alapított közös vállalkozás révén Románia különféle turbotranszmissziós berendezésekre vonatkozó műszaki adatokhoz jutott, amelyeket páncélozott gépkocsikban és harckocsikban — köztük Ceausescu kedvenc Leopardjában — használnak fel. Egy francia-román vegyes vállalkozást — a Romániában Dacia néven ismert Renault 12 gyártására — a Reanult Művekben található jelentős katonai technológiák megkaparintására használták fel. Ez a szerződés többek között arra is lehetőséget adott, hogy a szerződés által nem tartalmazott több mint 13 ezer további extrát is ellopjanak a gépkocsi alaptípusához, miáltal Románia több millió dollárt takarított meg. Miután néhány hónappal korábban közös vállalatra vonatkozó egyezményt írtak alá a Citroennel, egy több mint 150 román mérnökből és technikusból álló csoportot küldtek Franciaországba a Citroen kocsik gyártásának tanulmányozására. Többségük hírszerző tiszt vagy ügynök volt, valamennyiüket vadonatúj mini fényképezőgéppel és fényképező-másoló papírral látták el. Amikor a Romániába küldött fényérzékeny anyagokat leolvasták, a Citroen számos olyan titkára derült fény, amelyet nem kívánt az újonnan alakított vegyes vállalat rendelkezésére bocsátani. Néhány hírszerző tisztnek sikerült Citroen alkalmazottakat alapvetőbb hírszerző munkára is beszerveznie.

A Romcontrol Data egy DIE-akció eredményeként jött létre, s ekkor már hatékonyan fölhasználták ipari kémkedésre. Két tiszt — az egyiket román mérnöknek álcázták, a másikat hamis nyugati papírokkal látták el — értékes információforrásokra tett szert ott, s jelentős titkos adatokat szerzett meg, többek között katonai célokra használatos, nagy sűrűségű számítógépdiszkek számára. Ceausescu azon óhaja, hogy ez a találkozás a lehető legnagyobb nyilvánosságot kapja és ünnepélyes formák között menjen végbe, csupán további álcázásként szolgált az amerikai konszernen belül általa irányított illegális akciók számára.

A találkozó után néhány perc időt szakítottam, hogy rábírjam Elenát, hozza meg végre a végső döntését, jöllehet ha ékszerekről volt szó, sohasem jutott „végső” döntésre.

— Vigyük magunkkal ezeket. Bukarestben több időm jut arra, hogy gondosan szemügyre vegyem őket, és kiválasszam a legszebbeket — mondta Elena, és rámutatott az ékszerkollekciót és néhány szolitert tartalmazó több mint két tucat dobozra. Mindig ezt mondta, de sohasem küldött vissza semmit. Gyors pillantással fölmértem, hogy egyetlen doboz árcéduláján sem állt 20 ezer dollárnál alacsonyabb összeg.

Amikor az Elena által kiválasztott ékszerdobozokkal visszerkeztünk az elnöki lakosztályba, Ceausescu éppen befejezte utolsó üzleti tárgyalását, s már keresett.

— Ha készen állnak a maga emigránsai, hozza ide őket — parancsolta.

A DIE-kirendeltség által kiválasztott három emigráns a szomszédos szobában várakozott, hogy találkozzék Ceasescuval; egyikük még a feleségét is elhozta. A kíséretükben levő Florea szerint mindhárman jámbor DIE-ügynökök voltak. Amikor bekísértem őket a szalonba, Ceausescu Elenával az oldalán már várta őket. Mindössze egyetlen fényképész volt jelen, akinek csupán egy felvételt engedélyeztek, majd Ceausescu kitessekelte a szobából. Az emigránsok sorra-rendre elhadarták a Florea által kezükbe nyomott beszédek szövegét. Mindegyik magasztalta a román elnököt, fölháborodottan elítélte a Románia elleni „rágalmazó és irredenta” tüntetéseket, s fogadkozott, hogy a román emigráns szervezetek vezetői táviratokat fognak küldeni Carter elnöknek valamennyi román emigráns nevében, „fölkérve őt, hogy „vessen véget a fasiszta körök tevékenységének” az Egyesült Államokban.

Ezzel végezve, Ceausescu Celacot hívatta, hogy feljegyzéseket készítsen. Ebből sejtettük, hogy a sajtónak szánt propagandabeszédre készül. Pontosan ez történt: azzal vádolta a tüntetőket, hogy náci háborús bűnösök, akik „több mint 200 zsidót küldtek koncentrációs táborokba”.

— Az iskolamestere ismét fényformában volt, Pacepa — közölte velem az emigránsok távozása után. „Avramra” utalt, arra, akit Florea úgy jellemzett, hogy ügynök papként küldték ki Romániából, hogy átvegye Detroitban az ortodox egyházközség vezetését.

— Ki volt az a hórihorgas? — érdeklődött azután Ceausescu.

— A *Dreptalea* szerkesztője. — A *Dreptatea* emigráns lap volt.

— Az, amit mi pénzeliünk?

— Florea ezt mondta.

Ceausescu elrendelte, hogy a román sajtóban egyetlen sor se jelenjen meg a tüntetésről, de teljes egészében közöljék a beszédét, a megszéldített emigránsok beszédeinek pedig a kivonata jelenjék meg.

— Célszerű, ha nincsenek náluk a szövegek. Meglehet, át kell fésülnünk azokat a sajtó számára — jelentette ki Ceausescu s utánuk küldött, hogy megszerezzen beszédek szövegét.

Ceausescu beszédének szövegét 1978. április 19-én közölte a Scinleia hivatalos román napilap. Megjelent a találkozóóról készült fénykép is, amely Ceausescut ábrázolta, amint „román származású amerikai állampolgárok egy csoportját” fogadja. A kép közepén én álltam, balra tőlem Elena és Ceausescu, jobbra az emigránsok. Ugyanezt a felvételt használták fel egy Ceausescu látogatásáról készült 260 oldalas angol nyelvű könyvben, amelyet 1978 júliusában — közvetlenül azt megelőzően, hogy politikai menedékjogot kaptam az Egyesült Államokban — már éppen ki akartak szállítani az USA-ba, propagandacélokra. Mivel a legtöbb felvételen közvetlenül Ceausescu és Elena mellett voltam látható, a könyv 30 ezer példányát beűzták, a könyvet újranyomtatták, de előtte még minden képről kiretusáltak. Azon a képen, amely Ceausescu és a román emigrán-

sok találkozását ábrázolja, a szakértő szeme fölfedezheti a helyet, ahonnan kiretusáltak, és helyembe egy hátteret festettek. Ez éppen ellentéte volt annak a technikának, amit Trifa esetében alkalmaztak, amikor is a fejét applikálták bele utólag a képbe.

VISSZA BUKARESTBE

Csak a szálloda előcsarnokában értem utói a három emigránst, és tudtam megszerezni a beszédeiket. Amikor visszafelé indultam, a felvonókat már leállították, mert Ceausescu indulni készült. Gyalog kellett fölmásznom a 29. emeletre, de amikor fölértem, éppen bezárult a lift ajtaja az orrom előtt; ekkor távoztak Ceausescu küldöttségének utolsó tagjai. Lerohantam a lépcsőn, de mire a szálloda bejáratához értem, a kocsioszlop már elindult. Ceausescu ismét váratlanul lépett. A Waldorf Astoria igazgatója, megértvén szorult helyzetemet, megkért két rendőrtisztet, hogy vigyenek ki kocsin a repülőtérre. Egyike volt életem legizgalmasabb autótúraitájának. Jó félórán át száguldottunk csúcsforgalomban New York utcáin, s megesett, hogy kocsink fölszaladt a járdára, vagy éppen ellenkező irányban kanyarodott be egy egyirányú utcába. Amikor egy hátsó bejáraton át behajtottunk a Kennedy repülőtérre, a rendőrkocsi 80 mérföldes óránkénti sebességgel robogott mellékutakon, és számos kifutópályán vágott át, végül lefékezett a román elnöki repülőgép hátsó feljárója előtt.

— Hát megjöttünk volna — közölte velem a sofőr. Csurgett róla a veríték, de büszkén feszített.

— Gyorsabbak voltunk a titkosszolgálatnál — jegyezte meg a másik rendőr, és rámutatott a repülőtérre éppen bekanyarodó hivatalos kocsioszlop villogó lámpáira.

— Remélem, hogy a sors, amely ma az önök kezére adott, lehetőséget ad majd egy újabb találkozásunkra — mondtam, és barátságosan megöleltem mindkét rendőrt, magamban pedig azt kívántam, hogy bárcsak a próféta volna belőlem.

Amikor Ceausescu kiszállt hatalmas kocsijából, én már a külügyminisztériumi tisztviselők mellett álltam. Ceausescu, nyomában Elenaval ellépdelt a búcsúztatók sorfala előtt, és mindenkivel lekezelt. Amint megpillantott, hirtelen eszébe jutott valami.

— Amikor elindultunk, még a szállodában volt, igaz? — Rákacsintott Elenára: — Nos, beismered végre, hogy a biztonsági szolgálatom jobb a hadseregénél? — kérkedett.

E hétfői nap estéjén hat óra negyven perckor fölszállt az elnöki Boeing 707-es, nagy kört írt le a város fölött, és elindult Bukarest felé, maga mögött hagyva a Szabadság-szobrot. Bukarestben ekkor már kedd volt.

A repülőgép éppen hogy csak elérte utazási magasságát, amikor Ceausescu már hívatta Opreát, Andreit, Pungant, Avramot és engem.

— Mi újság? — kezdte szokás szerint.

— Örülök, hogy ismét román területen vagyok — cincogott Oprea, s jobb lábával többször dobantott az elnöki Boeing 707-es fedélzetén.

— Nagyon okosnak képzelem magát, Oprea? Hát nem tudja, hogy ez amerikai gép? — jegyezte meg metsző gúnnyal Elena, leszállítva Opreát a magas lóról. Fél szemmel közben boldogan nézegette a *Scinteia* címlapján virító saját képét, ami a NASA Űrhajózási Központban tett látogatás alkalmából készült.

— Amíg Pacepa és Avram nem kezdik el gyártani a saját gépeinket, kénytelenek leszünk kapitalista gépeken utazni. De igaza van, Oprea, valóban román földön vagyunk — ítélkezett Ceausescu.

— Ha még egyszer Oprea pártjára állsz, Niki, akkor ma éjszaka vele alhatsz — vicsorgott Elena.

— Rosenthal beszéde felülmúlt minden várakozást — kockáztatta meg Andrei, Milton Rosenthalra, az amerikai-román gazdasági tanács amerikai elnökére utalva, aki az aznapi üzleti ebéden mondott beszédet.

— Olyan remekül fogalmazott, amikor elmagyarázta, hogyan szolgálta az Elvtárs a népet és hazáját már ifjú férfiként — kapcsolódott be Oprea, igyekezvén hozzáadni a magáét Ceausescu magasztalásához.

— Valósággal könnybe lábadt a szemem. Kiváltképpen, amikor arról beszélt, hogy az intelligenciájáról és ügyességéről ismert román nép miként sajátította el az élenjáró technika termékeinek az előállítását. — Avramtól csak ennyi tellett.

— Micsoda lángész! — hallatta ismét hangját az éles nyelvű Elena. — Még hogy a román nép, mi? Az Elvtárs nélkül ez a „tehetség” román nép még mindig csak mezítlábás pásztorokból állna. Nem így van, Andrei? Magának ezt nálamnál jobban kellene tudnia.

— Majd fölfrom nagy betűkkel minisztériumom előcsarnokában — mondta Andrei, majd kis noteszből olvasva témát változtatott. — „Nagy nemzete vezetőjeként Ceausescu elnök nemcsak óriási haladást ért el Romániában, hanem vezető szerepet vállalt az egész nemzetközi közösségben.” Ez hangzott el Carter saját szájából. Majd kiteszem, hadd lássa mindenki, mit mondott az amerikai elnök.

— Pompás gyűjteményem van Carter kijelentéseiből — szólalt meg Pun-gan, és szintén olvasni kezdett a noteszából. „Ceausescu egyedülálló képessége, hogy könnyen megtalálja a hangot a nemzetek vezetőivel.” Vagy egy másik: „Ceausescu hidat vert a feszültségek enyhítése és a jobb megértés világméretű megvalósítása érdekében.” Vagy: „Kivételesen nagy a befolyása a nemzetközi életre.” Vagy...

— Csak ne faragjon hőst a mogyorófejűből — vágta el a szavát Elena. — Hát nem emlékszik arra az idióta feleségére, meg az ebédre, amit a tiszteletemre adott a múzeumban, arra a rikító rózsaszín ruhájára?

— Remekül sikerült út volt — szögezte le Ceausescu, majd nyomban rendelkezéseket kezdett adni, ügyet sem vetve a szavait kísérő „igenekre és perszékre”. — Rendkívüli minisztertanácsot kell összehívni, Oprea. Egyetlen napirendje ez az út lesz. Maradéktalan és egyhangú egyetértést kell majd kifejeznie az eredményekkel kapcsolatban.

— Remek — kiáltott fel Oprea.

— A miniszterelnök mondjon beszédet, és mindazok a magyarok, németek és zsidók, akik még megmaradtak nálunk, szintén beszéljenek.

— Nekifogok beszédeik megírásának, mielőtt visszaérünk Bukarestbe. Még csak haza sem megyek — fogadkozott Oprea. Első miniszterelnök-helyettesként az ő tiszte volt a beszédek írása.

— A minisztertanács küldjön nekem táviratot az úttal kapcsolatban.

— Azonnal, még itt a gépen megírom.

— S ugye nem felejt ki engem sem, Oprea? — hízelt negédesen Elena.

— Segítsenek neki, elvtársak. Rajta, fogjanak munkához. Azonkívül Románia minden részéből érkezzenek táviratok. Használják a képzelőerejüket, elvtársak. Az egész nép fejezze ki egyetértését az utazással kapcsolatban. — Ceausescu rám kacintva így fejezte be lelkes tirádáját: — S természetesen nyugatiaktól is érkezzenek táviratok.

— Meg Nicutól és a Kommunista Ifjúsági Szövetségétől is — fűzte hozzá Elena. — És a nőbizottságtól, Niki.

— Maguk fáradtak, elvtársak, de tegyenek meg egy végső erőfeszítést. Menjenek, írják meg ezeket a táviratokat, hogy amint megérkezem Bukarestbe, nyomban be lehessen olvasni ezeket a rádióba.

Amikor Stan tábornok jelentette, hogy „az elvtársak lefeküdtek”, Andrei egy üveg skót whiskyt húzott elő degeszre tömött aktatáskájából, amibe mindent belegyömködött, ami csak a keze ügyébe került a Blair House-ban és a szállodákban: italokat, szappanokat, fogkeféket és zuhanysapkákat.

Pungan rejtjeltáviratot küldött Dumitru Popescunak, a propagandáért felelős titkárnak, s ebben közölte vele, hogy „a repülőtéren az Elvtársat minden idők legnagyobb és leglelkesebb tömege köszöntse”, továbbá „valamennyi rádió- és televízióállomás hazafias műsorokat sugározzon a látogatásról, és készüljön föl annak a különleges anyagnak a leadására, amelyet magunkkal hozunk”.

Oprea, Pungan, Andrei meg én a repülőút hátralevő részét azzal töltöttük, hogy sok száz magasztaló táviratot fogalmaztunk Ceausescuhoz, különféle területi pártbizottságok, néhány minisztérium és egyéb kormányhivatal, valamit jó néhány egyetem, kulturális intézet, művészeti intézmény, külföldi nagykövetség nevében. Szigorú szabály volt, hogy Ceausescu minden külföldi útja során a *Scinteianak* napokon át kétoldalnyi magasztaló táviratot kellett közölnie.

Az Egyesült Államokban tett korábbi látogatásai után a lelkes táviratok közlése három hétnél is tovább tartott.

Bukarestbe való megérkezésünkör közel százezer ember várt minket a repülőtéren. Voltak ott vadonatúj úttörő-egyenruhát viselő iskolás gyerekek, népviseletbe öltözött parasztok, frissen vasalt kezeslábasokba bújtatott munkások, fekete reverendás papok és szürke öltönyös bürokráták. Szokás szerint autóbuszok szállították őket az iskoláikból és munkahelyeikről a repülőtérré. Gondosan fősorakoztatták őket a csoportfelelősök, akik vörös karszalagot viseltek, s vezényelték a Ceausescunak és Elenának szóló „lelkes és spontán” ünneplést. A „királyi pár” sok száz képmását emelték magasba, s a tömegben számtalan transzparens látszott ilyesféle feliratokkal: „Ceausescu és a nép!” vagy „A román nép legszeretettebb és legtiszteltebb fia és lánya!” A televízió élő adásban közvetítette az ünnepi eseményt.

Amikor Ceausescu és Elena kiszállt a repülőgépből, az egyik oldalon sorakozott a köznép, a másikon a diplomáciai testület. „Éljen az elnök!” — skandálták az úttörők, a kifutópálya közepén pedig népi táncsoportok táncoltak. A hangosbeszélőn ünnepélyes hangon magyarázta valaki, hogy „a jelenlevők éljenzése és ünneplése egész népünk érzelmeit és elégedettségét fejezi ki a román állam fejének egyesült államokbeli útján elért kimagasló eredményei, ezen új és példátlan sikerek fölött...” Messze hátul megpillantottam Popescut, az „Úristent”, amint Ion Dincával, Bukarest polgármesterével további „spontán” megnyilvánulásokat szerveznek. Munkájuk azonban már nem olyan bonyolult, mint régebben. Manapság már Bukarest mind a nyolc kerületének megvan a maga állandó terve, mennyi embert hoz ki a repülőtérré Ceausescu elutazásakor, illetve érkezésekor. Popescunak és Dincának csak meg kell mondania, hány embert kell minden kerületnek kiállítania, milyen szövegű plakátokat vigyenek magukkal, valamint azt, hogy milyen jelszavakat kell kiáltaniuk.

XXIII. FEJEZET

Mihelyt a törzsparancsnokom jelentette, hogy Silvo Gorenc jugoszláv különgépe földet ért Bukarestben, nyomban elindultam, hogy találkozzam vele. Nagy sietségről árulkodó érkezésének bizonyára alapos oka van, — gondoltam.

— A „12. km”-hez — utasítottam sofőrömet. Gorencet azért vitték oda, mert ezt a konspirációs házat már ismerte és nagyon közel volt ahhoz a repü lőtérhez, ahol földet ért a gépe.

LÁTOGATÁS TIT ÓN ÁL

Silvo Gorenczel néhány éve, Brioni szigetén ismerkedtem meg, amikor elkísértem Coasescut Joszip (Broz) Titónál tett számos látogatásai egyikére. A Belgrád és Moszkva szakítását követő időben Jugoszlávia mindenkor a DIE egyik célpontja volt. Csupán Csehszlovákia 1968. évi szovjet megszállása után utasította Ceausescu a DIE-t, tegyen titkos ajánlatot Jugoszláviának az együttműködésre. A hetvenes évek elején azután a két külföldi hírszerzőszolgálat alá is írta első együttműködési megállapodását. Többek között ezért is vitt magával Ceausescu Brionira. A másik ok az volt, hogy nemrégiben kinevezett belügyminisztériumi államtitkárnak, s azzal bízott meg, hogy a jövőben én készítsem elő valamennyi külföldi útját.

A hétfői ebéden, amelyet Tito brioni rezidenciáján adott, két jugoszláv között ültem. Jobbomon Luca Banovics ült, a szövetségi belügyi államtitkár, aki mindig Tito legrégebbi és legközelebbi barátjának vallotta magát. Baloldalamon Silvo Gorenc ült.

— Ebéd után — mondta Banovics —, Tito elvtárs meghívja Ceausescu elv társat magánjachtjára egy feketére és konyakra. O — mutatott Gorencra —, és én szintén ott leszünk. Tito elvtárs kéri, ön is legyen ott. Csak mi. Senki más. Tito elvtárs tovább akarja bővíteni hírszerzői együttműködésünket. Készüljön tehát fel.

Miután felmentünk a jachtra, Tito egy nagy, kényelmes, hűvös lakosztályba vezette Ceasescut: a szobát egzotikus virágok és gyümölcsöstálak borították el.

— Érezze magát otthon. Amint elkészült, találkozunk odafent a hídon — mondta távozóban Tito.

Banovics karonfogott, Gorencet meg engem egy tikfaasztalhoz vezetett a fedélzeten, s konyakot kért. Tucatnyi frakkos ember kavargott körülöttünk. Azzal foglalataskodtak, hogy a híd közepén álló hatalmas kerek asztalt megte-

rítsék, láthatatlan porszemeket söpörtek fel a padlóról, tisztogatták a korlátokat, vagy egyszerűen csak ögyelegtek.

— Ne aggódjon. Valamennyien a biztonsági szolgálat tisztjei — közölte velem tolmácsa útján Banovics. — Magam is az vagyok — tette hozzá a tolmács.

Ceausescu hamarosan megjelent és gyors léptekkel körbejárta a fedélzetet. Amint elment az asztalunk mellett, hallottam, hogy „az ostoba légkondicionálásuk”-ról motyog valamit az orra alatt.

Tito talpig fehérben jelent meg, világoskék selyemsállal a nyakán, kezében valami ital volt jégkockával, mintha csak egy hízelt fényképfelvételre készülne valamelyik képeslap számára. A sötétszürke, csíkos öltönyt és vastag bőrtalpas, súlyos fekete cipőt viselő Ceausescu szegény rokonként festett, akit meghívtak egy luxusjachtra. Akkoriban Ceausescu, aki még csak nyolc éve volt hatalmon, úgy tekintett Titóra, mint egy istenre. O volt szemében a ragyogó kommunista vezető megtestesítője, aki huszonöt éve tartó osztatlan hatalma alatt nemzetközi hírnevet szerzett. Ebben az időben kiváló volt a viszony közöttük. Csak később, amikor jobban megismerték egymást, s Elenát háttérbe szorította Jovanka ünnepélyes eleganciája, kezdett megromlani a kapcsolatuk.

— Elvehetem a zakóját, Ceausescu elvtárs? — törte meg a fagyos csendet Tito. — És a nyakkendőjét? Szeretném, ha otthonosan érezné magát. Mit szólna egy italhoz?

Ceausescu imádja kedvenc fehér borát, aromás konyakját, vagy Elena Cor-don Rouge pezsgőjét, de szinte sohasem iszik nyilvánosan, hiszen azon van, hogy aszkétának és antialkoholistának tartsák. Mindennek alapján, valamint mert túlon túl sokat is tudott Tito ivási szokásairól, döntött.

— Csak egy pohár ásványvizet. Ne legyen hideg — felelte.

— Nem valami biztató — próbált tréfálkozni Tito. Karonfogta Ceausescut, leültette a főfedélzet közepén álló nagy, kerek asztalhoz, azután intett Bano-vicsnak, Gorencnek, a tolmácsnak és nekem, hogy jöjjünk mi is. Egyik ujján hatalmas gyémántgyűrű ragyogott: ebéd közben még nem viselte. Miután az egyik frakkos testőr fölszolgált a feketét, a konyakot, az ásványvizet és cigarettát, szívt helyezett az asztalra, Tito beszélni kezdett.

Dicsérte Ceausescut, amiért azt kezdeményezte, hogy létesítsünk együttműködést a két ország hírszcrzőszolgálatá között.

— Arra kellene ösztönöznünk embereinket, kedves Ceausescu elvtársam, hogy ne szorítkozzanak egyszerű információcserére. Utasítanunk kellene őket, hogy közös akciókat is hajtsanak végre... Külföldi hírszcrzőszolgálataink közötti együttműködés nem azonos a belső biztonsági szolgálataink közötti együttműködéssel.

Tito nemcsak megnyitotta a vitát, hanem az egész tárgyalás alatt kezdeményező szerepet vállalt, összefüggően, rövid mondatokban beszélt.

— Mindketten hadiipart hoztunk létre országainkban. A nyilvánosságnak szánt érünk az, hogy mindez függetlenségünk védelmében történik. De mindketten tudjuk, s most, hogy magunk között vagyunk, ki is mondhatjuk, hogy a kommunizmus építése drága dolog és ehhez kemény valuta szükséges. Mi — folytatta Tito, egy kézmozdulattal bevonva két tisztségviselőjét —, arra a következtesre jutottunk, hogy csakis egy korszerű hadiipar biztosíthatja számunkra ezt a kemény valutát.

Pillanatnyi szünetet tartott és hangosan kortyolt a kávéjából.

— Elhatároztuk, hogy katonai repülőgépeket exportálunk a harmadik világba. Most azt javasolom, titokban társuljon be hozzánk!

Tito elmagyarázta, hogy új repülőgépgyártó ipara teljes egészében külföldi technológián alapul, illetve a kommunista országok számára tiltott nyugati berendezések illegális vagy féllegális importjára épül.

— Mindketten privilegizált helyzetben vagyunk Moszkvával szembeni nyilvános magatartásunk következtében. Mindkettőnk számára legalább tíz szerte könnyebb hozzájutni nyugati katonai titkokhoz, mint a szovjeteknek.

Ezután azt javasolta, hogy a román külföldi hírszerzőszolgálat társuljon vele és segítse erőfeszítéseit, ami kezdeti lépésként egy katonai vadászgép kifejlesztésére irányulna. Egy óra múltán Ceausescu mégis elfogadott egy pohár konyakot.

— Örök barátságunkra. Az új ROM-YU vadászgépünkre — emelte poharát.

— A barátságunkra. De nem hangzik-e jobban, hogy YU-ROM? — kérdezte Tito.

A YUROM vállalkozás a két hírszerzőszolgálat közötti kapcsolat létfontosságú részévé vált. Egy évvel később az egyezményt kiterjesztették a két honvédelmi minisztériumra, amelyek közös katonai szervezetet létesítettek kutatásra és hat gép megépítésére. Amikor az első YUROM vadászgép 1978. márciusi próbarepülésén lezuhant, a hírszerzési együttműködés még szorosabbá vált, cseppet sem gyengült.

A tárgyalás rövid szünet után folytatódott; a szünet alatt Tito körbevezette Ceausescut a jachton. A két elnök az új együttműködésük kilátásain fellelkesülve tért vissza.

— Most, hogy már társak vagyunk — kezdte halkan Tito —, szeretnék fölvetni egy másik kérdést. Megbízható értesüléseim szerint jugoszláv emigránsok a meggyilkolásomat tervezik. Ma rólam van szó, holnap magára kerülhet a sor, Ceausescu elvtárs.

Jóllehet szememet Titóra függesztettem, éreztem, hogy Ceausescu kínosan feszeng a székében.

— Úgy vélem — folytatta Tito —, hogy Gorenc elvtárs maga mondja el a történetet.

Gorenc szerint néhány jugoszláv emigráns egy Tito-ellenes nemzeti szépatista csoportot szervez. Kijelentette, hogy a Tito elleni új akció feje Wladimir

(Vlado) Dapcsevics jugoszláv emigráns, aki a második világháború alatt és közvetlenül a háború után Tito egyik munkatársa volt. 1948-ban elítélték Jugoszláviában, de 1956-ban szabadlábra helyezték. Emigrált és Brüsszelben telepedett le, fölvette a belga állampolgárságot.

— Luka, lennél szíves ideküldeni személyes biztonsági szolgálatom főnökét? — mondta Tito Banovicsnak.

Néhány perc múlva őszhajú tiszt lépett az asztalhoz. Jólszabott tábornoki egyenruhát viselt, mellén több sor kitüntetésszalag díszlett.

— Szolgálatára, Elnök Elvtárs — fordult Titóhoz.

— Szia! Mond meg Jovanka elvtársndnek, kilencre készüljön a vacsorával.

Miután a tábornok távozott, Tito megkérdezte: — Tudja-e, hogy hívják? Majd Ceausescu elképedt arcát látva, így folytatta:

— Dapcsevics a neve. Vlado Dapcsevics fivére. Semlegesítenem kell a fi vérért. Itt meg azért van szükségem a testvérére, hogy köpje valamennyi nevet, amit a másik oldalról megtud.

Tito a továbbiakban azt magyarázta, hogy Vlado Dapcsevics nyilván soha többé nem kísérelné meg, hogy visszatérjen Jugoszláviába, viszont belga területről elrabolni nehéz lenne, mert állandóan testőrökkel veszi körül magát. Nem is szólva arról, hogy tápot adna a Tito személye elleni politikai támadásoknak.

— Arra kérem, Ceausescu elvtárs, csalja el Romániába, titokban tartóztassa le és adja át nekünk. Ezért egy életre lekötelezettje lennék önnek. Banovics és Gorenc készen állnak rá és készséggel elrabolnak bárkit Nyugatról, akit ön megjelöl, vagy akár meg is öletik az illetőket. Önnek a kisujját sem kellene megmozdítania.

Láttam, hogy Ceausescu tekereg a székében. Mindig is arra vágyott, hogy idegen kezekkel végeztesse el Nyugaton a politikai ellenfelei elleni piszkos munkát.

— Azzal, hogy önnek segíték Tito elvtárs, önmagámon segíték — kezdte.

— Az ön titkosszolgálat a csalja Dapcsevicsét Romániába, azután titkon száll lítsa át Belgrádba. Én nem látok semmit. De *nem* akarok hozzányúlni Dapcsevicshez.

POHÁRKÖSZÖNTŐ AZ ÚJ BARÁTSÁGRA

— Szívem mélyéből köszönöm önnek, Ceausescu elvtárs. Biztos voltam benne, hogy megért — mondta Tito, azzal fölállt és megölelte Ceausescut. — Most ne fáradjunk a részletekkel. Majd az embereink kidolgozzák a részleteket — fejezte be Tito, miközben Banovicsra, Gorencre és rám mutatott. Azután valamennyiünk számára konyakot hozatott és fölkérte Ceausescut, igyon vele „az új barátságunkra”.

Ceausescu fölhajtotta a konyakot, s intett egy pincérnek, hogy töltsön utána.

— Titkos együttműködésünkre és közös munkánkra — emelte vizonzásul poharát Ceausescu, majd egyetlen hajtásra kiürítette és nyomban utánatöltötte.

— Ezt a poharat pedig ürítsük hírszerző szolgálatainkra!.

Tito élvezte ezt a játékot.

— S még egy poharat a fiainkra — mutatott Banovicsra, Gorencre és rám.

Amikor befejeződött a pohárköszöntők ceremóniája, Ceausescu szemei már ragyogtak.

— D-dorogoj T-továris Joszip Broz! — Az orosz az egyetlen idegen nyelv, amelyen Ceausescu beszél, de csak bizalmas baráti körben, vagy a legnagyobb tisztelet jeleként használja. Miután így kifejezésre juttatta tiszteletét, ujjával pattintott a tolmácsnak és románul folytatta: — Látom, hogy a külföldi hírszerzőszolgálat éppoly fontos önnek, mint nekem.

Ezután azt kezdte magyarázni, hogy 1972-ben a DIE-t személyes ellenőrzése alá vonta, s nemcsak személyi állományában, hanem feladatainak kijelölésében is változtatásokat hajtott végre. Elmondta, hogy amikor átvette a DIE-t, alig ezer operatív ügynöke volt, szervezeti felépítése pedig megfelelt a KGB-nek. Ezen nem változtatott, magyarázta, hanem további kétezzer ügynökkel egészítette ki a szervezetet, hogy végrehajtsák azt, amit a mai világban egy modern kommunista hírszerzőszolgálat legfőbb feladatának tart:

— ... fölépíteni a kommunizmust a kapitalizmus politikai segítségével, a tőkések pénzével és technológiájával, befolyásolási akciók révén.

— A befolyásolás a legerősebb oldalunk — szakította félbe Tito jelentőségteljesen pillantva két tisztjére. —

— Meg kell vallanom, hogy önök előttünk járnak ebben. Csodálom, ahogyan szervezetüknek sikerült megnyernie a Nyugat jóindulatát, megszereznie pénzét és technológiáját.

Nyilvánvaló volt, hogy Ceausescunak sikerült rátapintania Tito egyik gyengéjére. Tito lassú mozdulattal kivett egy kubai szivart az asztalon levő dobozból, és mintegy fitogtatva, arany Dunhill öngyújtójával rágyújtott. Azután szertartásosan kiürítette konyakospoharát, és Ceausescuhoz fordult. — Igaza van, kedves elvtársam. Ez a mi legerősebb oldalunk.

— Feltétlenül — hízeltgett neki Ceausescu.

— Semmit sem kapnánk a Nyugattól, ha Moszkva fullajtárjai lennének — folytatta Tito —, márpedig nyugati pénz és technológia híján nem lenne kommunista társadalom az országainkban. Ezért kell a magunk módján bánnunk a kapitalizmussal.

— Hadd higgyje a Nyugat, hogy mi mások vagyunk, hogy nem akarjuk a skalpját — tette hozzá Ceausescu.

— Ők ezt „Tito háromszögének” nevezik. Három alapvető irányelvet dolgoztam ki: barátságos mosoly Nyugat felé, a Nyugat maximális kiaknázása és

semmiféle fertőzés eltűrése a kapitalizmus részéről. S ezek az emberek — mutatott Tito két társára —, erre alapozták egész stratégiájukat és taktikájukat. Tito szünetet tartott, hogy fölhajthasson egy újabb pohárral.

— De erről nem kívánunk hangosan beszélni, még ezen a jachton sem, még legmélyebb álmunkban sem. Hadd működjenek együtt az embereink. Ok tudják, mire van szükségünk, és hallgatni is tudnak.

Éppen időben értünk vissza a partra a hivatalos vacsorára; Ceausescu kissé dülöngélt. Tito Rolls Royce-ai már vártak bennünket. Az egyikbe ő, a másikba Ceausescu szállt be.

— Minden elnöknek jachtja van — jelentette ki Ceausescu vacsora után. — Nixonnak is van. Titónak is van. Nekem is kell. Meg egy Rolls Royce.

Ezután már presztízs kérdéssé vált számára a magánjacht és a Rolls Royce. A DIE beszerezte neki a Rolls-t, sőt mi több, kettőt: egy limuzint és egy kabrio-let-t. Szokatlan önmegtartóztatással mindkettőt többnyire csak rezidenciája területén használta. Csupán egy alkalomra emlékszem, amikor házon kívül jelent meg a kocsiban. Jachtot azonban még a DIE sem tudott fölhajtani. 1976-ban azután elrendelte, hogy építsenek Romániának egy elnöki jachtot a DIE által beszerzett tervrajzok alapján: amikor szakítottam Bukaresttel, a hajó építése már előrehaladott állapotban volt.

1985 elején a görög tömegkommunikációs eszközök jelentették, hogy a románok titkos tárgyalásokat folytatnak a görög kormánnyal a Christina megvásárlásáról, s azt Ceausescu elnök magánjachtjának szánják. A 325 láb hosszú hajó valaha Arisztotele Onasszisz magánjachtja volt. Halála után leánya, Christina, a görög kormánynak ajándékozta és állami fogadások céljára használták. A Christina fedélzetén valamikor Onasszisz udvarolt Jackie Kennedynek, s olyan híres vendégekkel dicsekedhetett, mint Winston Churchill és Maria Callas. Nyilván mindez hízelgett Ceausescu hiúságának. Páratlan egyéni vonásai, így lazurkő kandallója, kanárisárga „kételtű” repülőgépe a felső fedélzeten, bálna-fűtőmával behúzott bárszékei kétségtelenül megfeleltek Elena ízlésének.

EMBERRABLÁS TITO KÉRÉSÉRE

1975. július 30-án Drasko Jurisics, egy másik jugoszláv belügyi államtitkárhelyettes, valamint Gorenc és kislétszámú csoportja négy Mercedesen —, minden előzetes értesítés nélkül —, megérkezett Bukarestbe. Szóbeli üzenetet hoztak Titótól Ceausescunak, miszerint a jugoszlávoknak sikerült Dapcsevicset Romániába csalniuk. Sztojanovics nevű, ugyancsak belga állampolgárságú testőrével augusztus 1-én érkeznek Szvetiszlav és Djordje Markusev látogatására. Ez utóbbiak jugoszláv emigránsok voltak, akik fölverték a román állampolgárságot. Bukarestben éltek, és állítólag aktívan részt vettek a Tito-ellenes mozga-

lomban. Tito kívánsága azonban —, amelynek értelmében Dapcsevicset titokban tartóztassa le a román Securitate és a határon adják át a jugoszlávoknak —, földühítette Ceausescu. Az ő szemében Jugoszlávia „túl liberális” volt ahhoz, hogy titokban maradjon egy ilyen akció.

— *Nem ismerek és nem akarok ismerni* semmiféle Dapcsevicset — ragaszkodott az álláspontjához. — Semmi kifogásom ellene, hogy a jugoszlávok elkapják, de csinálják csak magukban. Én csak arra vagyok hajlandó, hogy szemet hunyjak felette.

Mihelyt Drasko Jurisicset tájékoztatták Ceausescu döntéséről, ő különvonaton fölhívta Titót. A jugoszláv elnök azonban nem tűrte, hogy Ceausescu megmásítsa ígéretét, s nem engedélyezett jugoszláv akciót román területen. Tito személyesen fordult Ceausescuhoz. Ceausescu végül beadta a derekát, miután Tito ünnepélyes ígéretet tett, hogy a jugoszlávok nem szivárogtatják ki a román segítség tényét. A fokozott titoktartás érdekében Ceausescu elrendelte, hogy az emberrablást a DIE antiterrorista egysége, nem pedig a belföldi Securitate hajtsa végre. Összesen csak hat román —, köztük Ceausescu —, ismerte az akció minden részletét. Ceausescu parancsának értelmében az operatív csoportnak „vakon” kellett eljárnia a „két szerb terroristával” szemben: a résztvevőknek nem volt szabad románul megszólalniuk az akció közben, hogy aztán nyugodtan terjeszthessék a félrevezető információt, miszerint az emberrablást a jugoszlávok hajtották végre.

Az emberrablást augusztus 7-ére tervezték, azt megelőző estére, hogy Dapcsevic és Sztójanevic el akart utazni Bukarestből. Akkor akarták elrabolni őket, amikor Markusevék lakásából —, ahová vacsorára voltak hivatalosak —, visszaindulnak a szállodájukba. Dapcsevic és Sztójanevic, Markusev kíséretében este tíz óra körül hagyták el a házat, de mivel zuhogott az eső, taxiba ültek. Ezért változtatni kellett a terven, és az emberrablás a Hotel Dorobantiban, Dapcsevic szobájában zajlott le, ahol már várt rájuk a DIE különítménye. Markusev ellenállt, s dulakodás közben halálos ütés érte a fejét, Sztójanevic pedig súlyosan megsebesült. Ezután Dapcsevicet és Sztójanevicot, valamint Markusev holttestét a „12. km”-be, a DIE baneasai konspiratív házába szállították, ahol a jugoszláv csoport várta őket.

Ceausescu, aki egész éjszaka személyesen koordinálta az akciót, elrendelte, hogy a jugoszlávok csakis a „szívszélhűdésben elhunyt” Markusev holttestével együtt kaphatják meg Dapcsevicet és Sztójanevicot, továbbá csak azzal a kikötéssel, ha saját kocsijaikban szállítják el őket Bukarestből. Amikor Jurisics tiltakozott, Ceausescu fölhívta Titót. Röviddel ezután a foglyokat Jurisics és Gorenc kocsijain belgrádba vitték, s csupán két román: Marcel Popescu ezredes, a DIE főorvosa, és Ian Sabilici tolmács kísérte őket. Belgrádból visszatérve Popescu jelentette, hogy az út alatt vérátömlesztést végzett Sztójanevicson, de Sztójanevicot megérkezése után jugoszláv börtönbe vitték, ahol belső vérzés következtében és orvosi beavatkozás híján hamarosan meghalt. Ugyanaznap

késő éjjel Ceausescu parancsára két DIE titkosügynök a menetrendszerű járatl, Dapcsevics és Sztojanovics papírjaival és jegyeivel elrepült Brüsszelbe, majd álneven, két hamis nyugatnémet útlevéllel visszatért Romániába.

Amikor befutottak az első érdeklődések Dapcsevicscel kapcsolatban a családjá és a Nemzetközi Vöröskereszt részéről, Ceausescu „széles körű vizsgálatot” rendelt el. Néhány nap múltán a Belügyminisztérium azt válaszolta, hogy a határkilépő papírok alapján Dapcsevics és Sztojanovics augusztus 1-jén érkezett Romániába, s augusztus 8-án menetrendszerű repülőgépjáratl távoztak Bukarestből; még a járatszámot is megadták. Ceausescu kihasználta azt a körülményt, hogy a Hotel Dorobanti portása azt vallotta: egy jugoszláv kenucsapat véletlenül éppen Dapcsevics elrablásának éjjelén indult haza Jugoszláviába egy gépkocsioszlopban, s parancsot adott a DIE-nek, terjesszen „óvintézkedésként félrevezető információt”, feltéve, ha a jugoszlávok nem őriznék meg a titkot. így azután azt terjesztették, hogy Dapcsevicsét és Sztojanovicsot talán a jugoszláv kenusok rabolták el titokban, s két másik jugoszláv hagyta el romániát Dapcsevics és Sztojanovics útlevelével és jegyével.

A nyugati sajtó nagy figyelmet szentelt Dapcsevics és Sztojanovics titokzatos eltűnésének, különféle feltételezések születtek, beleértve a jugoszláv em-berrablási változatot is, de egyetlen rádióállomás, vagy újság sem tudott meg semmi lényegeset. Bukarestben Markusev felesége bejelentette a román belügyminiszternek férje eltűnését, de semmi nyomra sem bukkantak.

A DIE alaposan átvizsgálta Dapcsevics és Sztojanovics poggyászát, amelyek hotelszobájukban maradtak. Az egyik bőrönd dupla feneke alatt sok száz nevet tartalmazó noteszra bukkantak. Ezt néhány nap múltán átadták Gorencnek. Tito később arról tájékoztatta Ceausescut, hogy további kihallgatások alapján a jugoszlávok letartóztatták és titkon „likvidálták Jugoszlávia számos ellenségét”. 1975. december 26-án a jugoszláv Tanjug hírügynökség hivatalosan beismerte, hogy Valdo Dapcsevicsét jugoszláv területen letartóztatták, miközben ellenséges cselekményeket hajtott végre. Jugoszláv állampolgárként említették, akit Belgrádban állítanak majd bíróság elé, mihelyt ügyében befejeződik a nyomozás. Egyetlen szót sem ejtettek az akció közben meggyilkolt két emberről. 1976 júliusában Dapcsevicsét hazaárulásért húsz évi börtönre ítélték. Tito szóbeli üzenetben biztosította Ceausescut, hogy Dapcsevics nem hagyja el éve a börtönt. A közös Dapcsevics-akció, valamint a kétoldalú befolyásolási akciók Románia és Jugoszlávia legszigorúbban őrzött titkai maradtak.

1978 elején Ceausescu a Dapcsevics-akció fejében azt kérte, hogy Faust Bradescut csalják Belgrádba. Bradescu francia állampolgár volt, Párizsban élt és „ellenséges propagandaanyagot” csempészett és osztott szét Romániában. Ceausescu azt tervezte, hogy ráveszi a jugoszlávokat, rabolják el Bradescut. Egy Ceausescu parancsára elkészített sajtóközleményt, mely szerint Bradescut „román területen végzett ellenséges tevékenység közben letartóztatták”, néhány hónappal Bradescu elrablása után kívántak publikálni. Hamisított vallomásokat

is készítették Breadescu hamisított aláírásával (ezek állítólagos bukaresti kihallgatásai során készültek), amelyekben azzal vádolta a CIA-t és a francia külföldi hírszerzőszolgálatot, a SDECE-t, hogy titkon összeesküvést szőttek a bukaresti kormány ellen, és Ceausescu meggyilkolását tervezték. Mindezek a dokumentumok készen álltak, közzétételükkel csak Bradescu érkezésére vártak. Mindaddig azonban Bradescu ellenállt minden kísérletnek, hogy Jugoszláviába csalják.

A „12. KM”NEVŰ KONSPIRÁCIÓS HÁZBAN

Amikor a kocsim megállt a konspirációs ház kapuja előtt, már kívülről hallottam Gorenc derős hangját és nevetését. Kocsim zajára kijött a házból.

— Pompás dolog viszontlátni barátokat és ismerős helyeket — mondta. Megölelt és jól hátba veregetett jugoszláv szokás szerint. Hát persze, hogy is merte a házat. Dapcsevics elrablásakor ez volt a főhadiszállása.

Gorenc Tito üzenetét hozta Ceausescu korábbi kérésére, hogy a jugoszlávok segítsék kiszabadítani Aldo Morót. Tito kertelés nélkül közölte, hogy nem tudja befolyásolni a Vörös Brigádok vezetőit, hogy engedjék szabadon Morót, döntést is hoztak már „példát statuáló kivégzésére”.

— Tudja — magyarázta Gorenc —, kitűnőek a kapcsolataink a Vörös Brigádok vezetőségével. Én személyesen tárgyaltam egyikükkel Tito és Ceausescu elvtársak megbízásából, s tegnap megkaptam végleges válaszukat. Ezért va gyok most itt, készen állva arra, hogy válaszoljak Ceausescu elvtárs bármely kérdésére.

A Jugoszlávia NATO-tag szomszédja, Olaszország politikai stabilitásának aláásására irányuló jugoszláv titkos akciók egyik lényeges eleme volt a Vörös Brigádoknak nyújtott titkos katonai és pénzügyi támogatás. Banovics és Gorenc szerint a jugoszlávok a hatvanas évek derekán kezdték kapcsolataikat kialakítani a Vörös Brigádokkal. A jugoszláv titkosszolgálat a trentói egyetemen működő marxista csoportba beszivárgott, s titkon átvette ideológiai irányítását. 1970-ben a csoport felvette a *Brigate Rosse* nevet, s megszervezte több üzem és raktár folyóújtását Észak-Olaszországban. Gorenc ismételt és büszkén hangsúlyozta az olaszországi új terrorista hullám „jugoszláv kapcsolatát”. Erre utalt a Vörös Brigádok jelvénye, az ótágú vörös csillag — hasonlatos ahhoz, amely a jugoszláv zászlón is látható —, amelyet egy géppisztoly egészít ki, valamint a meghirdetett cél: az olasz állam aláasása és a proletárforradalom útjának előkészítése.

A konspirációs házból fölhívtam Ceausescut, aki úgy határozott, hogy azonnal fogadja Gorencet.

— Nagyon sajnálatos — jelentette ki Ceausescu, amikor Gorenc befejezte Tito üzenetének átadását. — Moro kiszabadításának elősegítése a kommunizmus-befolyásolás mesterhúzása lett volna.

Mindazonáltal úgy tűnt, nem döbrent meg a hallottakon, s azok nem is gyakoroltak rá különösebb hatást. Ceausescu számára, akárcsak Tito számára, Moro csupán mocskos kapitalista vezető volt, aki segíthetett volna abban, hogy ők, meg az Olasz Kommunista Párt látványos sikereket érjenek el Nyugaton.

— Tito elvtárs azt javasolja önnek, hogy mihelyt Moro halálát nyilvánosságra hozzák, küldjön részvétlétviratot az Olasz Kommunista Pártnak. A nagyközönség kedvéért — tette hozzá Gorenc.

— Nem rossz — tűnődött Ceausescu. Azután nyomban fölhívta Andreit. — Készíttessen elő részvétlétviratokat arra az esetre, ha Moro meghalna. Legyen köztük egy távirat Longónak is.

— Zseniális — hallottam a vonal másik végéről Andrei csodáló megjegyzését.

Néhány perc múlva Ceausescu fölállt. — Most pedig hagyjuk a gyászolást, fogjunk munkához — mondta mosolyogva. — Tekézni megyek Snagovba — szolt oda kifelé indulva Maneának.

Gorencel visszamentem a konspirációs házba, ahol Pop már hivatalos ebédet várt bennünket, — frakkos pincérek szolgáltak föl. Ezek a pincérek kiképzett DIE-ügynökök voltak, s úgy terveztük, hogy már a közeljövőben külföldre küldjük őket.

Ha iszik, Gorenc távolról sem hallgatag. Szinte egész idő alatt fecsegett, s mint mindig, ha két hírszerző tiszt találkozik, a fő téma a hírszerzés volt.

— Emlékszik a Dubrovnik étteremre, amelyet Bécsben nyitottunk? Ahol a tisztjeink pincéreként dolgoznak, s ahol minden asztalba mikrofont építettünk be? Ahol fölszedtük az első híreket arról az összeesküvésről, amely el akarta aknásítani tengerpartunkat, s ahol azonosítani tudtuk a nyugati szervezetek által szervezett emigránsok egész seregét? Választ sem várva folytatta:

— Fantasztikus sikerű kísérletnek bizonyult! Ma már több ausztriai és nyugat-németországi vendéglőláncot ellenőrzünk. Dolgozunk Franciaországban és Olaszországban, de az Egyesült Államokban is vannak hasonló terveink.

Gorenc csak annyi szünetet tartott, hogy befejezze a levele kanalizását és hangosan böföntsön.

— Szerne Nyugaton elterjednek a Dubrovnikok és a Balkán Grillek. Meg kellene próbálkozniuk néhány román vendéglővel. Átütő siker lenne!

Gorencnek be sem állt a szája, egyre csak a munkájáról beszélt. Az édességnél azokról a kiképzőközpontokról fecsegett, amelyeket a PFSZ számára rendezett be Jugoszláviában. Szerinte ezek a központok is kifizetődőek. Nemcsak az ellen nyújtottak biztosítékot, hogy az arab terrorizmus ne terjedjen át jugoszláv területre, hanem hivatásos külfödiekre is szert tettek, akik elvégzik a jugosz-

lávok „piszkos munkáját”, valamint váratlanul hasznos kapcsolatokat is hoztak a Vörös Hadsereg Frakcióval, a Baader-Meinhof csoporttal és más hasonló nyugati szervezetekkel.

Jóllehet közel három esztendő telt el, amióta Gorenc elrabolta Romániából Dapcsevicset, ez továbbra is kedvenc témái közé tartozott.

— Mintha csak tegnap lett volna — mondta. — Itt, ebben a szobában feküdt a bekötött szemű, megbilincsel, vérben úszó Dapcsevics. Sohasem jött rá, mi történt vele, hogyan ejtettük foglyul szállodai szobájában. Mindmáig rejtély a számára.

A szomszédos irodahelyiség felé mutatva folytatta:

— Sztojanovics odabent feküdt eszméletlenül, nagy lyukkal a fején. Amint megérkeztünk Belgrádba, bedobtuk egy zárkába és „megfeledeztünk” róla. Ha életben tartjuk, csak fejfájást okozott volna nekünk. Még aznap elhamvasztották. Senki sem tudott, nem is fog tudni róla semmit.

Gorenc az ablakhoz lépett.

— Emlékszik még, hogyan reagált Ceausescu elvtárs aznap éjjel, amikor megtudta, hogy Markusevet megölték? Azt mondta: „Nem ismerek semmiféle Markusevet vagy Dapcsevicset.” Amikor pedig szívóskodtunk, hogy Markusev, román állampolgár lévén, nem tartozik a hatáskörünkbe, dühbe gurult. „Az egyetlen, amit tudok — mondta —, az, hogy ha még ebben a percben nem takarítják ki azt a szobát és nem viszik magukkal az élőket is, a halottakat is Belgrádba, azonnal fölhívom Tito elvtársat.” Komolyan gondolta, meg is tette!

Gorenc az ablakra mutatott és így folytatta:

— Aznap éjszaka zuhogott az eső. Miután fölhívott Tito elvtárs, parancsot adtam, hogy vigyék ki Markusev tetemét, mossák ki ruhájából a vért, hogy be rakhassam a Mercedesem csomagtartójába. Vadonatúj kocsí volt.

Töprengésből hátulról közeledő léptek zaja riasztott föl. Iosza volt az, a konspirációs ház gondnoka, aki rohanva jött utánam.

— Már régen szerettem volna négyszemközt beszélni önnel, tábornok elvtárs — lihegte levegő után kapkodva. — Egy kényes személyes ügyben szeretném a véleményét kérni.

A maga iskolázatlan módján elkezdett hadarni, hogy ő már 1948 óta a DIE-nél van kertészként és konspirációs lakások gondnokaként, meg hogy a felesége öreg és beteg.

— 56/57 telén betegedett meg súlyosan. 1956 november végén hozták ide Nagy Imrét, — Isten nyugosztalja! —, s vele jött egy csomó szovjet tiszt. Több mint egy éven át éjjel-nappal folytak a kihallgatásai, ön még fiatal volt akkor. Elrendelték, hogy a házat ne fűtsük. Itt, az erdő közepén olyan ez télen, mint egy hűtőláda. Valahányszor kedvükre való volt Nagy Imre valamelyik válasza, zakót vagy takarót adtak neki. Ha viszont nem tetszett nekik a válasz, akkor ismét elvették tőle. S ugyanezt tették az étellel. Gyilkos tél volt. A szovjeteknek vastag

prémbundájuk volt, nekünk meg semmink. Az a tél intézett el engem is, a feleségemet is. Mindketten súlyos reumát kaptunk, és most alig tudunk mozogni.

Voltaképpen arra akart kilyukadni, hogy ő meg a felesége „szolgálat közben” betegedtek meg, s most kordedvezményes nyugdíjazásukat kérik „teljes nyugdíjjal és egy kis házat kerttel, ahol leélhetjük hátralevő napjainkat”.

SEGÍTSÉGNYÚJTÁS A SZOVJETEKNEK NAGY IMRE KEZELÉSÉBEN

Régóta érdekelt a Nagy Imre ügy, mégpedig Ceausescu miatt, aki akkor merőben más volt, mint amilyennek ma feltűnteti magát. Az a Ceausescu Moszkvában tanult, jobban hirdette Moszkva eszméit magánál a Kremlnél, s egy olyan korszakban vált híressé, amikor Románia teljes egészében vitathatatlanul alá volt rendelve Moszkvának. Végigjárta az egész utat, a háború alatti inaskodástól egészen a Romániai Kommunista Pártja Központi Bizottsága titkárának történt megválasztásáig, 1955-ben. 1956-ban, a külföldi hírszerzőszolgálat ifjú századosaként a német osztály tartozott hozzám —, ez a német Szövetségi Köztársaságot és Ausztriát ölelte fel —, amikor Nyikita Hruscsov és Georgij Malenkov titkon Bukarestbe érkezett, hogy tanácskozzanak a magyarok „renitenskedéséről” és a Nagy Imre kormány elleni esetleges katonai beavatkozásról. A szigorúan titkos tárgyaláson román részről Gheorghe Gheorgiu-Dej és az „öreg bolsevik”, Emil Bodnaras, valamint a Politikai Bizottság legfiatalabb tagja, Nicolae Ceausescu vettek részt.

Ceausescu és Bodnaras között régóta igen szoros kapcsolat volt. Bodnarast, akinek a második világháború idején politikai menedékjogot nyújtott a Szovjetunió, ahol a Szovjetunió Kommunista Pártjának a tagja lett, tábornokká és honvédelmi miniszterré nevezték ki, miután megtörtént Romániában a kommunista hatalomátvétel. Új honvédelmi miniszterként az egyik legelső intézkedése az volt, hogy fanatikus román kommunisták egy kis csoportját különleges katonai iskolára küldte Moszkvába, ahol sebtében kiképezték őket: ők lettek azután a legközelebbi munkatársai. Közöttük volt az ifjú Nicoale Ceausescu is. Amikor a csoport levizsgázott, Moszkvából az az értesítés érkezett, hogy Ceausescu volt a legodaadóbb közöttük, s javasolták, nevezzék ki tábornoknak és az akkori idők legfontosabb posztjára állítsák — „a fegyveres erők politikai biztosa” legyen.

Így lett Ceausescu Bodnaras legközelebbi munkatársa. Ő volt a legvakbuz-góbb tábornok, nevéhez fűződik a hagyományos román fegyveres erők átalakítása szovjet mintájú Vörös Hadsereggé. 1954 áprilisában, a Sztálin halálát követő feszült napokban, amikor folyt a harc, hogy eltüntessék a visszataszító személyi kultusz minden nyomát, a Kreml azt javasolta, hogy Bukarest törölje el

a párt főtítkári posztját és helyébe négytagú titkárságot állítson. Bodnaras javaslatára a Kreml ragaszkodott ahhoz, hogy a Moszkvában kiképzett Ceausescu tábornok e négy tag egyike legyen, s ő ellenőrizze a fegyveres- és biztonsági erőket.

Az 1956-os titkos tárgyalásokon Nyikita Hruscsov és Georgij Malenkov partnereiként résztvevő román triumvirátus egyértelműen a Nagy Imre kormánya elleni gyors és határozott katonai beavatkozás mellett szállt síkra. Gheorghiu-Dejttől később megtudtam, hogy Ceausescu erőlyesen követelte a katonai beavatkozást, hangsúlyozva, hogy Románia titokban már fegyvereket és információkat adott át néhány határmenti térségben a magyar biztonsági erőknek, mintegy önvédelemből az „ellenforradalmi vírus” ellen. Hruscsov és Malenkov azon az állásponton volt: nincs szükség arra, hogy a már amúgy is Magyarországon állomásozó szovjet csapatokon kívül (ezek a potsdami egyezmény alapján tartózkodtak az országban) más csapatokat is bevesse.

Hruscsov azonban arra kérte a román kormányt, használja föl a romániai magyar kisebbséget, amely akkoriban kétmillió főre rúgott, és Európa legnépesebb nemzetiségi kisebbsége volt. Titkos, erőteljes hírszerző tevékenységet folytattak a budapesti értelmiségiek és diákok körében, továbbá Magyarország Ausztriával közös határa mentén s természetesen a román határ mentén is. Ennek az akciónak a politikai ellenőre Ceausescu lett. Munkájában a KGB egy tanácsadója segítette, aki azért érkezett Bukarestbe, hogy megszervezze és összehangolja a DIE magyarországi akcióit. Több száz magyar származú Securitate ügynököt küldtek látogatóként Magyarországra, azzal a feladattal, hogy a lehető legtöbb magyar „ellenforradalmárt” azonosítsák. Vagy száz nyílt és álcázott DIE-tisztet küldtek Nyugatra, ahonnan hamis nyugati útlevelekkel Magyarországra utaztak és trójai falovakként vetették be őket a forradalom ellen. Értékes információkat gyűjtöttek a magyar ellenállás irányító szerveiről, vezetőikről, illegális csoportokról, a kommunista párton, a kormányon és a hadseregen belüli kapcsolataikról. Ceausescu parancsot adott, hogy Wilhelm Einhorn, a DIE egyik helyettes igazgatója kutyafuttában Budapestre utazzék a budapesti román nagykövetség tanácsosának álcázva, vegye át rezidensként a DIE újonnan megalakított budapesti kirendeltségét, és ő legyen az összekötő lurij Andropovhoz, a szovjet nagykövethez, valamint az ottani KGB főnökhöz. Einhorn magyar származású volt, a spanyol polgárháború idején önkéntesként szolgált a spanyol Vörös Hadseregben, majd szovjet állampolgár, és a szovjet titkosszolgálat ügynöke lett. A második világháborúban a francia maquis-ban harcolt. 1948-ban a román biztonsági erők tisztje lett, de megtartotta titkos rangját a szovjet szolgálatban is.

A DIE legfontosabb feladata akkoriban a folyamatos rádióösszeköttetés kiépítése volt magyarországi erőivel. Naponta kötetnyi információ áramlott be, s ezeket nyomban át is adták a szovjet különleges tanácsadóknak, akiknek szintén egézsnapos rádióösszeköttetésük volt Moszkvával. Az anyag kiváltképpen

neveket tartalmazott: az októberi lázadás legfőbb szervezőinek és a legharcosabb diákoknak a nevét, közzöttük azokat, akik javasolták, hogy ne ismerjük el az Ifjúsági Szövetséget szervezetükként és előkészítették az október 23-i utcai tüntetéseket; a hadsereg kommunistaellenes tisztjeinek a nevét; az éppen akkor kiszabadított Mindszenty József bíboros körülötti embereket.

November 4-én a szovjet csapatok nyíltan támadást intéztek Budapest ellen, s november 13-án Nagy Imre menedékjogot kért a jugoszláv nagykövetségen. Gheorghiu-Dej elfogadta Hruscsov bizalmas követelését, hogy csalják ki Nagyot a nagykövetségről és titokban tartsák fogva Romániában, amíg megszilárdul az új magyar kormány helyzete. Az akció felelőse Ceausescu lett. Miután a budapesti román nagykövetség hivatalosan kinyilvánította, hogy sohasem emelnek majd vádat Nagy ellen, ő beleegyezett abba, hogy Romániába vigyék. Nagyot a DIE konspirációs házában helyezték el, amelynek Iosza volt a gondnoka, s vagy hét mérföldre (12 kilométerre, innen a neve) Bukaresttől északra volt, a Ploestibe vezető országút mentén. Itt hamarosan közölték vele, hogy le van tartóztatva. Nagy Imre ügyében Moszkva szándékairól csakis Gheorghiu-Dejt és Ceausescut tájékoztatták.

1957 márciusában Kádár János látogatást tett Moszkvában, s visszatértekor Nagyot ellenséggként denúciálta. Május 27-én egy Budapesten aláírt egyezmény törvényesítette a szovjet csapatok magyarországi tartózkodását. A DIE-kirendeltség és illegális csoportjainak többsége továbbra is aktívan tevékenykedett Magyarországon. Nyugati állampolgároknak, vagy Nyugaton élő magyaroknak álcázva újabb hosszú listákat küldtek azokról, akik a szovjet megszállás ellen tevékenykedtek, szót emeltek ellene, vagy akár csak gondolatban is elutasították azt. A különleges szovjet tanácsadó szerint a listákon szereplők közül sok embert a Szovjetunióba deportáltak. Később megtudtam, hogy Nagyot egy magyar repülőgépen Budapestre küldték, ahol bíróság elé állították, majd 1958 júniusában kivégezték. Ebben az időben a nyugat-németországi DIE-kirendeltség vezetője voltam. Miután onnan hazatértem, egyetlen román vezető sem volt hajlandó beszélni Románia szerepéről a Magyarország elleni szovjet támadásban, vagy a Nagy Imre ügyben. Az utóbbi években Ceausescu bizalmas barátai körében kezdte úgy feltüntetni magát, mintha akkoriban ő lett volna az egyetlen román vezető, aki ellenezte a Magyarország elleni szovjet támadást, azt állítván, hogy döntően hozzájárult ahhoz, hogy Románia „kívül maradhatott ebben a zavaros szovjet ügyben.”

— Tudjuk, hogy Einhorn elvtárs és a többiek, akik részt vettek a Nagyügyben, már nem tagjai a szolgálatunknak — folytatta Iosza. — Azt is tudjuk, hogy manapság senki még csak emlékezni sem akar arra, hogy Nagy valaha is ebben a házban tartózkodott. De mi kisemberek vagyunk. Azokban a napokban semmi más nem tettünk, mint hogy tönkretettük a egészségünket.

Rámeredtem arra az emberre, aki valószínűleg az egyetlen élő tanúja Romániában Nagy Imre megpróbáltatásainak. Megígértém neki, hogy utánanézek, mit

tehetek az érdekében, s néhány hét múlva aláírtam a nyugdíjazáshoz hozzájáruló papírokat.

Éppen útban voltam Bukarest felé, amikor jelzett a rádiótelefon.

— Hatvankettő hívja fel nyolcvanötöt. Parancs nulla egytől. Sürgős. — Pop volt az: közölte velem, hogy Oprea kíván találkozni velem Ceausescu parancsára.

— Álljunk meg ott — szóltam Praschivnak, amint közeledtünk a Párt Központi Bizottságának épületéhez, ahol Oprea székelt.

Opreánál ott találtam dolgozósobájában Pungant, Andreit és Luchiant.

— Az Elvtárs elrendelte, hogy hívjalak össze benneteket. Üzenetet kell fogalmaznunk Brezsnyevnek az Elvtárs látogatásáról az Egyesült Államokban. Luchian közöttünk az egyetlen kívülálló, mert az Elvtárs azt akarja, hogy ez politikai dokumentum legyen, s úgy ítéli meg, hogy erre a célra Luchian stílusa a legalkalmasabb.

— Mindent? — kérdeztem.

— O, igen. Beleértve az ő Cartterral, és Andrei Vance-szal folytatott tárgyalásainak szó szerinti jelentéseit.

Késő estére járt, mire távoztunk, de egy pillanatra még megálltam, hogy néhány szót váltsak odakint Luchiannal. Szokás szerint alig várta, hogy beszámoljon nekem, mi történt távollétem alatt Bukarestben. Jó humorézeke volt és jól tudta a történeteket előadni. Ceausescu külföldi tartózkodása alatt minden s mindenki megnyugodott Bukarestben. A honvédelmi miniszter minden nap teniszezett a helyetteseivel. Bukarest polgármestere délutánonként pecázni járt. O maga Maurerral háromnapos vadászatot volt a hegyekben.

— Amikor visszatértünk, ismét alkalmam volt rá, hogy bepillantsak a kéziratába. Lehet, hogy az Elvtárs nem fog neki örülni, s az biztos, hogy Madame csöppet sem lesz elragadtatva. De minden igaz benne, öregem. Ismerem Maurert. Egyetlen vesszőt sem lenne hajlandó leírni, ami eltorzítaná az igazságot.

Ezután Luchian az új kegyencről, Postelnicuról kezdett beszélni.

— Tudod-e, mit mondott nekem tegnap Marcu? Nem fogod elhinni. Mialatt te Amerikában voltál, szokás szerint Marcu helyettesített. Így aztán fölkereste Postelnicut, hogy elbeszélgesse vele hírszerzési dolgokról és összebarátkozék vele. Amikor Marcu befejezte, Postelnicu fölényeskedni kezdett. Kijelentette, attól tart, nem igazán érti, mi az a „levélláda”. Ezért áthívta Marcut a fürdőszobájába, ott a folyosón, tudod. Odabent rámutatott a vécé víztartályára és megkérdezte, ez is használható „levélládának”? — Miért ne? — felelte Marcu, büszkén arra, hogy végre meg tudta értetni a dolgot ezzel az idiótával, amikor mit gondolsz, mit mondott Postelnicu? Ezt: — Miért nem tölti fel másnaponként egy üveg whiskyvel? Nem akarom, hogy a törzsfőnököm lássa, csomagokkal megrakottan jön az irodámba. Itt van egy kulcs az ajtóhoz. — Marcu azt mondja, csak állt tátott szájjal és bámult. Annyira hihetetlen volt az egész!

Luchian elhallgatott egy pillanatra, óvatosan körülnézett, azután nagyon halkán folytatta, s közölte, hogy a házába néhány napja titokban behatoltak.

— Lehet, hogy mikrofonokat helyeztek el nálam, öregem?

— S akkor mi van? Talán kém vagy?

— Tudod, hogy nem vagyok az. De nem tudom miért, ezúttal félek. Postelnicutól félek.

Luchian gyalog indult a Központi Bizottság épületének túloldalán pár száz méternyire a bejáratától parkoló kocsijához. A sötétből két alak körvonala bontakozott ki, s illő távolságból a nyomába szegődtek. Most már rajtam volt a sor, hogy féljek, — Luchiant féltettem.

XXIV. FEJEZET

Jóval reggel hét óra előtt érkeztem a Securitate főhadiszállására, ahol a katonai kiállítást rendezték. Ceausescu ezt a kiállítást nagy lépésnek tekintette Románia haditechnológiai hírszerzése fejlesztésének az útján. Az egész szovjet tömb hadiipara egyre inkább kémkedésre épült a Kelet és Nyugat közötti növekvő technológiai rés következtében. Minden korszerű fegyverrendszert a szovjet tömbön belül most már a KGB műszaki városaiban fejlesztettek ki, ahol a tömbön belüli hét ország által Nyugaton összelopkodott értesüléseket kommunista hatalmi eszközzé alakították át. E folyamaton belül igen nagy mértékben megnövekedett Románia szerepe: nagydobra vert függetlensége Moszkvától ugyanis sokkal több ajtót nyitott meg számára a nyugati titkokhoz, mint amire a Varsói Szerződés összes többi állama együttesen képes lett volna. Ceausescu azonban még magasabb polcra kívánta emelni Romániát, el akarta hódítani a Varsói Szerződésen belül a vitathatatlan második helyet. Új hadiipart is akart teremteni, amely új típusú berendezéseket és felszereléseket termelne Moszkvától és a Varsói Szerződéstől függetlenül, s ezeket szabadon exportálhatná.

A ROMÁN HADIIPAR KÉT RÉSZE

Ceausescu úgy ítélte meg, hogy a román hadiiparnak két fő részre kellene oszlania. Az elsőbe tartozna a már létező hadiipar, amelynek folytatnia kell a felszerelések gyártását a Varsói Szerződés és Románia saját fegyveres erői számára, a szovjet tömbön belüli kötelezettségeinek megfelelően. A második résznek azonban teljes egészében új iparágnak kell lennie, amely nyugati hadianyagokat gyártana harmadik világbeli exportra; Ceausescu ugyanis a fejlődő országokat tekintette a jövő legfontosabb fegyverpiacainak. Ennek az iparnak a legfontosabb összetevői egy, a Fokker-614-en alapuló univerzális katonai repülőgép (kombinált bombázó, szállító-, ejtőernyőöket szállító és felderítő gép), valamint a Leopárd H-n alapuló harckocsi, végül egy román-jugoszláv közös fejlesztésű nyugati típusú vadászgép voltak.

Hét évvel később a The Washington Post ezt jelentette: „Az USA Fegyverellenőrzési és Lefegyverzési Hivatala által összeállított statisztika jelent meg a Business Week egyik tavaly októberi számában a világ vezető fegyverexportőrjeiről. Eszerint Románia volt 1982-ben az ötödik legnagyobb exportőr”.

A katonai kiállítást egyrészt a Securitate csapatok sportcsarnokában, másrészt számos katonai sátorban rendezték meg; a kiállítást két részre osztották. Az első, nagyobbik részben olyan fegyverek és berendezések voltak láthatók, amelyeket Romániában terveztek, s gyártottak prototípusként vagy sorozatban, ipari kémkedés révén szerzett adatok alapján. A második részben a legújabb műszaki eredményeket és az egyelőre még le nem koppintott nyugati mintapéldányokat állították ki. A kiállítás elrendelésével Ceausescu nemcsak a DIE és a DIA együttműködését kívánta ösztönözni a hadifelszereléseket gyártó ipari minisztériumokkal, hanem határidőket kívánt megjelölni a jövőbeni gyártásokhoz.

Az érintett miniszterek és más vezető tisztségviselők már mind megjelentek, hogy az utolsó pillanatban is rendelkezéseket adjanak ki, hiszen még nyolc óra előtt részt kellett venniük a Nők Országos Konferenciáján. Dumitru Dumitru tábornok, a DIA főnöke megpillantott és odasietett hozzám. Ez a hat láb magas férfi Clark Gable férfias vonzerejével rendelkezett, egy operett-generális mesterkelt eleganciájával viselkedett; erre az alkalomra vadonatúj egyenruhát viselt, s bal kezében szorongatta barna bőrkesztyűje párját. Dumitrut bárminek nézhette az ember, csak egy katonai hírszerzőszolgálat főnökének nem, kivéve, ha megszólalt, mert akkor titokzatosan, alig hallhatóan suttogott. Elena választotta ki erre a posztra két éve, azon az alapon, hogy egyrészt a tábornok szülővárosa két mérföldre volt az övétől, másrészt igen jóvágású férfi volt.

Dumitru néhány méterre tőlem megállt, szertartásosan tisztelgett, gyanakvóan körülnézett, aztán hozzám lépett és halkán beszélni kezdett. Aznap éjszaka a DIE egy Leopard-II. harckocsimotorhoz jutott, amit alig néhány perce állítottak fel egy külön sátorban. A motor nem volt új, egy éppen lecserélt nyugatnémet harckocsi használt, de működő motorját sikerült megszerezniünk. Dumitru közelebb lépett hozzám és halkán megszólalt. Az a DIA-ügynök, aki megszerezte a motort, a Kirschfeld (egy düsseldorfi központú nyugatnémet kereskedelmi cég) egyik bukaresti képviselője volt. A képviselőt, aki Romániában született, néhány éve sikerült beszerveznie egy, a DIA-nak dolgozó román lány segítségével. A motorért cserébe kilépési engedélyt kért a barátnőjének, s Dumitru most az én segítségemmel szerette volna ezt megszerezni. Átlépett a másik oldalra, — talán biztonságosabbnak tartotta, ha onnan suttog a fülembe —, és két nevet mormolt: az ügynökét és a barátnőjét. Átnyújtott nekem egy borítékot, s közölte, hogy abban csak a két név található, semmi más, majd elismételte az egész történetet, hogy biztosan megértsem, miről van szó.

Mivel Dumitru nehéz volt leállítani, ha egyszer belelendült, szívesebben találkoztam vele az ő irodájában, mint az enyémben, hogy miután elmondtam, amit akartam, vagy megértettem, ő mit akar tőlem, fölhálassak és távozhassak. Ezen a napon Oprea volt a megmentőm. Sötétszürke esőkabátjában, amelyet szokás szerint begombolatlanul viselt vékonycsíkos fekete öltönye fölött, feltűnően lobogtatva a Sciencieiát, ismerős, gyors lépteivel lecsapott ránk.

— „Az Ön legutóbbi látogatása az Egyesült Államokban, Legfőbb Parancsnok Elvtárs, — már menet közben hangosan olvasta az újságcikket —, további bizonyítéka annak az éleslátásnak és határozottságnak, amellyel Ön, Nicolae Ceausescu Elvtárs, szocialista nemzetünk szeretett vezére, a jelenkori politikai élet kimagasló személyisége...”

— Hát nem érzékletes? — kiáltott föl Oprea és zsebre gyűrte az újságot.

A Scienteiában még mindig naponta két teljes oldalnyi beszámoló jelent meg Ceausescu látogatásáról az Egyesült Államokban.

— Remélem, nagyon jó napot szerezhetünk az Elvtársnak. Annyira szereti a hadifelszerelést! — mondta Oprea, s azt ajánlotta, járjuk végig gyorsan együtt a kiállítást.

AZ ORSZÁGOS NŐKONFERENCIÁN

Néhány perccel nyolc óra előtt valamennyien együtt érkeztünk a Rádió-Televízió Hangversenycsarnokhoz, ahol a konferenciát tartották. A világos fával borított gyönyörű hangversenytermet már jóval hét óra előtt zsúfolásig megtöltötte az ország minden részéből érkezett 790 nőküldött, akiket diákszállókban helyeztek el, és autóbuszokon szállítottak a helyszínre. Csak a legelső sorok maradtak üresen, oda várták a magasrangú pártvezetőket és a kormány képviselőit. A színpadot elnökségnek képezték ki, székeket állítottak fel Ceausescu, Elena és a Politikai Végrehajtó Bizottság fontosabb tagjai számára. A színpad háttérét beborító dekoráció Ceausescu óriási arcképe volt, két oldalról a román nemzeti lobogó és a sarló-kalapácsos vörös lobogó szegélyezte. Ceausescu fokozatosan eltörölte azt a szovjet tömbbeli szokást, hogy a jelentősebb nyilvános ünnepségeken kirakják Marx, Engels és Lenin képeit. Néhány évvel hatalomrakerülése után kihagyta Engelst, utána Lenin távozott, s csak Marx és Ceausescu maradt meg. A legutóbbi két esztendőben már csak a saját arcképe maradt meg.

Amikor Ceausescu és Elena megjelent az ajtóban, mindenki, — a rangsornak megfelelően —, fölsorakozott. A népviseletbe öltözött nőküldöttek fölálltak és ütemesen kiáltották: „Ceausescu és a nép!”, s közben vad lelkesedéssel tapsoltak. Ceausescuékát fotósok vették körül, villogtak a vakuk, a televíziós csoportok pedig élő adásban közvetítették, az eseményt.

A konferenciát Lina Ciobanu nyitotta meg: „Meiyseges tisztelettel és nagyrabecsüléssel, szeretettel és boldogan üdvözljük körünkben a párt és a kormány vezetőit, élükön népünk szeretett fiával, Nicolae Ceausescu elvtárrsal... a lángoló forradalmárral és hazafival, e tapasztalt nemzeti vezérrel, aki mindent megtett és megtesz népéért, a béke és a szocializmus ügyéért... Önnek, a modern világ ragyogó személyiségének, a fáradhatatlan harcosnak köszönhetjük hazánk függetlenségének és szuverenitásának kiteljesedését.”

Ciobfau beszédét lelkes „Ceausescu és a nép!” kiáltással zárta, amire az ültéből felpatymó valamennyi küldött ütemes tapsa válaszolt. Az ünneplés több mint 15 percen át tartott, mígnem Ceausescu mindkét karját az égnek tárva kért csöndet.

■ Miután több ízben is hangosan beszívta a levegőt fogai között, halk hangon kezdett beszélni, ■ — ez egyébként szokása volt —, és a hallgatóságot statisztikái hatókkal bombázta, kiemelve a román nők hozzájárulását a román gazdaság teljesítményéhez: az egész ipari munkérőnek több mint 40 százaléka nő, bizonyos iparágakban jóval több is, így a könnyűiparban 80 százalék; a mezőgazdaság! munkérő 58, a kereskedelemben és a közszolgáltatásokban 64 százalék a nők aránya. Nevek, személyek említése nélkül. Ezután megkockáztatott egy sereg „kellené”-t, „hazánk további felvirágzása érdekében,”-t, befejezésül pedig néhány módot említett, hogyan lehetne megkönnyíteni a nők életét. „Iparúrnak nagyobb választékban kellene biztosítani az előre elkészített és félkész ételeket, így a nők jelentős időt takaríthatnának meg, s lehetővé válna számukra, hogy más hasznos tevékenységgel töltsék szabad idejüket.¹

Ceausescu ezt követően a művészeti és irodalmi élet kérdéseit boncolgatta. „Természetesen jó meghallgatni egy kiváló szerelmes verset, de ez nem elég... A dolgozók azt követelik, hogy irodalmi és művészeti alkotásaink elősegítsék az új, fonadalmi eszmék térhódítását, szemben a tőkés és földbirtokosok elavult társadalmának eszméivel” — mondta ki elvárásait. A hallgatóság, Manescu miniszterelnök buzdítására, percek alatt kántálta: „Ceausescu és a nép!”, mígnem Ceausescu ismét fölemelte a karját. Áttért nemzetközi kérdésekre, dicsőítette Románia nemzetközi kapcsolatait, köztük a szocialista országok és Románia kapcsolatait, követelte, hogy Izrael vonuljon vissza mindazokról a területekről, amelyeket az 1967-es arab-izraeli háború idején szállt meg, s hitet tett Románia nevében a palesztin állam ügye mellett.

Beszédét befejezván Ceausescu szerényen helyet foglalt, a résztvevők pedig föllálva vadul éljeneztek, szüntelenül azt kántálták: „Ceausescu és a nép!”, amit időnként „Ceausescu ■ — RKP!” kiáltások szakítottak meg.

Több mint tíz perc múltán, miközben Ceausescu úgy tett, mintha az asztalon előtte fekvő dossziét tanulmányozná, mindkét kezét fölemelve csöndet kért. Ismét Lina Ciobanu állt a mikrofon mögé, újabb tirádákba kezdve. Beszédét hangos kürtző szakította félbe, úttörőgyenruhás, piros nyakkendőes gyermekek csapata lépett a terembe. Virágokat szórtak Ceausescura és Elenára, majd kórusuk köszöntötte a vezetőt:

*Nicolae Ceausescu elvtárs, minden gyermek
Szíve mélyéről forró szeretettel köszönt, Mert
Te, aki a Pártot és a népet vezérelt, Tanítasz
minket, merre haladjunk.*

*Ha azt mondjuk: Ceausescu, mindnyájan tudjuk,
Hogy azt mondjuk: Szabadság, Igazság és Becsületesség.
Ezért szeretiünk oly forrón,
Szívéünk és Románia egész melegével.*

Ceausescu és Elena zajos, „spontán” ünneplés közepette távoztak, s miközben virágot szóró gyerekek sorfala között haladtak, szakadatlanul szóltak a kürtök. Opreával visszamentünk a katonai kiállításra, ugyanabban a kocsiban ültünk, mint Ceausescuék.

— Milyen volt? — kérdezte szokás szerint Ceausescu; nyilvános beszédei után mindig dicséretre áhítozott.

FEGYVERELADÁSI TERVEK A HARMADIK VILÁGBAN

A kocsi alig lassított, amikor behajtottunk a Securitate csapatok főhadiszállásának kapuján a tisztelgő katonák sorfala között. A katonák geppijztoly-lyal tisztelegtek, amelyek végébe vörös zászlócskát tűzték.

Miután Luigi Mártis tábornok, a Securitate egységek parancsnoka jelentett a főparancsnoknak, Ceausescu Elena kíséretében ellépett a díszszázad előtt. Elena sokáig szívószkodott, amíg elismerték ezt a jogát. Mihelyt elléptek, a katonák előtt, háromszoros „Hurrá!” hangzott el, majd hosszú, hangos „(Jeallséséu^és- a nép, Ceausescu RKP!” kiáltásba törtek ki. E jelszavakat nemesik a jelenlev<5'k kántálták, hanem a környező, távolabb fekvő laktanyák sok ezer katonája *ii*. Ez volt Marti meglepetése. A katonai alakzatot fölvelt miniszterek ugyanerre, az ütemre tapsoltak.

Ezután Ceausescu és Elena, Oprea és Ion Coman honvédelmi miniszter' kíséretében Avram első sáttánál megkezdtek a szemlélt. A főhelyet egy Leopárd II. azonos méretű protoptípusa foglalta el. Jóllehet még nem szerelték be a fríotpr-ját, turbomeghajtóművét és fegyverzetét, Avram a kiállított harcocsit óriási román diadalként állította be. Ceausescu körbejárta, megcsodált*, megtapogatta. Láthatóan hatással volt rá, nyomban parancsokat kezdett osztogatni* A hafclíb-csi szerelőszalagját ne Bukarestben építsék fel, hanem hegyes vidéken rejtsek el, még ha ez dupla költséggel is járna. A fegyverkezésben a titkosságnak van döntő szerepe. A termelést azonnal meg kell kezdeni. A Líbia számára gyártott harcocsik neve „Cega” legyen, a harmadik világ számára gyártottaké „Függetlenség”. Az összes harcocsit exportálni kell, a felét Líbiának, a másik felét a fejlődő országoknak. E szállítmányoknak nagy szerepük lesz Románia külföldi adósságának csökkentésében és kemény valuta-mérlegének kiegyensúlyozásában.

— Meglepetésünk van az ön számára — szólalt meg Ion Coman, amikor Ceausescu befejezte utasításait. — Tegnap éjszaka szereztünk egy teljes Leopárd II. motort. Vadonatúj — tette hozzá, megtoldva e hazugsággal a történetet.

— Hol van? — fordult hozzá a villámgyors Ceausescu.

— Remélem, ott lesz a sátrunkban, mire ön odaér — felelte Ion Coman, ekképpen fűszerezve a sztorit.

A harckocsi mögött egy a jugoszlávokkal közösen gyártott Yurom vadász-repülőgép állt. A párja alig néhány hete zuhant le a kísérleti berepülés közben. Ceausescun ismét úrrá lett az izgalom, „Szabadság”-nak keresztelte el a gépet, és helyben megduplázta a craiovvai repülőgépgyár termelését, jöllehet, még be sem fejeződött az üzem építése. — A világon nem egészen tíz országnak van saját repülőgépgyártó ipara. Romániának öt éven belül ezen országok között kell lennie. Az atomenergia, a mikroelektronika és a repülőgépgyártó ipar koronázza meg Románia fennállásának 2050. éves évfordulóját! — kiáltotta drámai hangsúllyal.

Florescu magával ragadó lelkesedéssel ismertette, mivel járui hozzá a vegyipar a hadiiparhoz. Új, NATO-típusú gázálcokat mutatott be, amelyeket tömegesen állítottak elő a közelmúltban felépült buzai gyárban, s végül egy kísérleti szilárd hajtóanyagot mutatott be, amelyet a jövőben rakéták üzemanyagként kívántak fölhasználni. A sátron kívül bemutatót tartott egy különleges gyűjtőhatású eső alkalmazásáról, s hangsúlyozta, milyen nagy szerepe volt Elena intézetének a „Ropam”, e nagyhatású új, román szuper-napalm előállításában. Ursu sátrának fénypontja a nagyteljesítményű széndioxid lézer volt, amely állítása szerint a jövőben félelmetes fegyverré válik. A Honvédelmi Minisztérium sátrában Nicolescu tábornok azzal koronázta meg bemutatóját, hogy lézervezérlésű légvédelmi támadás szimulált léggömb célpontok ellen, amelyeket több száz láb magasságban kötöttek ki a kiállítás területén kívül.

Végül rám került a sor, hogy kalauzoljam a vendégeket. Ismertettem a bemutató második részét, amelyben nemrégiben érkezett, és még fel nem használt titkos anyagokat és mintákat állítottunk ki: többségüket a Securitate sportsarnokában, erős őrség alatt helyeztük el. Az asztalokon katonai felszerelések mintái voltak láthatók. Tucatnyi pisztolyt, puskát, géppisztolyt és gépfegyvert, valamint önvezérlésű harckocsielhárító-rendszereket állítottunk ki, mindegyiket lőszerrel együtt, amelyeket Nyugatról lopkodtunk össze. Kiállítottunk továbbá katonai rádióhírközlési felszereléseket és néhány hordozható rejtjelfejtő gépet. Az asztalok egy részén katonai számítógépek álltak, valamint egy automatizált, számítógépesített tüzérségi harcálláspont. Ceausescu fáradhatatlanul járkált az asztalok között, meghallgatta a magyarázatokat, majd parancsokat osztogatott, határidőket jelölt ki.

Minden más kiállított csodánál inkább megragadta a figyelmét az a sátor, ahol éjszakai fölhasználásra szolgáló amerikai és nyugatnémet katonai infravörös és fényfelderősítő berendezések voltak láthatók.

— Emlékszik még, mit kérdeztem egyszer magától? — fordult váratlanul hozzám.

— Igen, Ceausescu elvtárs! — feleltem. Pontosan emlékeztem, mire vonatkozott homályos kérdése, ezért átnyújtottam neki egy éjszakai célzórendszerrel ellátott precíziós fegyvert.

— Ez lenne az? — kiáltott föl, amint mohón a puszka után kapott. A medvevadászat a kedvenc időtöltése, a medvebőrök azok, amelyekre a legbüszkébb valamennyi trófeája közül. Az országban vadászok serege semmi mással sem foglalkozik, mint Ceausescu vadászatainak előkészítésével. Félbe vágott ló-hullákat kötnek ki azokon a helyeken, ahol medvék vízhez vezető csapásai találhatók. Hajnalban vagy napnyugta után pedig lesik a családkeket. Ha egy nagy medve kezd odaszokni, értesítik Ceausescut. Hajnali három óra előtt érkezik helikopteren, s jóval öt óra előtt a medvebőrrel egyetemben már vissza is repül. Mivel ilyen tájban még sötét van, jó néhány medvét elhibázott, ezért rendelt különleges puskát, amellyel éjjel is tud célózni. — Hogyan próbálhatnám ki? — kérdezte most tőlem.

— Mindent előkészítettünk — válaszoltam kapásból. A Securitate csapatok főhadiszállásán lőtér is volt, amelyet éjszakai célövésre alakítottak ki.

— Gyerünk! — kiáltotta Ceausescu, s szokásos gyors lépteivel elhagyta az építményt, Elena alig győzött utána kacsázni. A szemlét addig nem folytattuk, amíg hozzá nem szokott az új fegyverhez és el nem rendelte, hogy vasárnap reggelre „készítsenek elő” neki egy medvét.

— A mintáktól a műszaki dokumentációhoz vezettem a vendégeket. A különböző Fokker repülőgépek tervrajzai — köztük a VTOL-é — ismét kedvet csináltak Ceausescunak parancsok, utasítások és határidők kiadására. Mikor befejezte, a fülembé súgta: — Fogjon egy jókora köteget ezekből és utazzon el ismét a „Beduin”-hoz. Legkésőbb jövő héten — parancsolta, ekképpen fölkészítve engem egy újabb tripoli utazásra.

Az utolsó tervrajzok és dokumentációk bemutatása után, átkísértem Ceausescuékat egy angol Centurion harckocsihoz, amely a napokban érkezett meg Bukarestbe. Marcu kívánságára Yitzhak Jesahanu küldte, s cserébe Marcu megígérte, hogy e gesztust azzal viszonzzuk, hogy több zsidót engedünk kivándorolni Romániából. A Centurion harckocsi motorja járt, s Ceausescu bele is ült egy körre. Lelkesen tért vissza.

— Nem jobb ez a Leopardnál, Coman?

— Ugyanazon osztályba tartozó harckocsi, Ceausescu elvtárs. A Centurion tömörebb és úgy tervezték, hogy elnyúhetetlen legyen — jellegzetesen angol termék. A Leopard gyorsabb, és jobb a manőverező képessége — jellegzetesen német termék.

— Talán mindkettőt gyártanunk kellene.

— Nem hiszem, hogy az adott pillanatban megoldhatnánk két nehézharckocsi gyártását.

— Megfeledezett Kadhafi pénzéről? — dorgálta Ceausescu a honvédelmi minisztert, és körbejáratta borz-szemét, amíg rá nem lelt Marcura. — Kérje el a barátjától a tervrajzokat és a műszaki dokumentációt. Ha nem kapjuk meg, krrrr! — mondta és mutatóujját végighúzta a torkán. Csak Marcu és én értettük, hogy ez azt jelenti, véget vetne a zsidó kivándorlásnak Romániából.

Miután végzett a Centurionnal, Ceausescu személyesen vezette azt a könynyűharcocsit, amelyet a PFSZ Libanonban zsákmányolt, s amelyet „Anetté” küldött Romániába. Eszményinek tartotta zavargások, lázadások és egyéb felkelések elleni bevetésre, s elrendelte, hogy azonnal koppintsák le, majd kezdjék meg tömeggyártását mind exportra, mind a Securitate csapatok általi belföldi felhasználásra. Avram meg a két Coman buzgón jegyzetelt. Ceausescuék ezután a DIA sátrába mentek. Ott találták a valóban működő Leopárd motort, aminek az lett a következménye, hogy Ceausescu valósággal elárasztott új parancsokkal és határidőkkel Avramot és engem, hogy sietessük a közös vállalkozás nyélbeütését azzal a nyugatnémet céggel, amely majd Romániában állítja elő a harcocszi motorját. Egy holografikus tűzoltóberendezés nyomán újabb prédikáció hangzott el arról, mennyivel előnyösebb mikroelektronikus berendezéseket és optikai cikkeket gyártani, vécépapír, mosógépek és szárítógépek helyett. Végezetül, egy radarabszorbeáló álcázó védőfestéket látván, új perspektívákat vázolt fel Florescu kutatóintézeteinek.

AJÁNDÉK A KÍNAI HÍRSZERZÉSTŐL

Néhány kiállítási faház megsemmisítése után a látogatás egy sátorban ért véget. A földet perzsaszőnyegekkel, a falakat pedig tucatnyi sarló-kalapácsos vörös zászlóval borították és katonai lakomára terített asztalt állítottak fel. A sátor közepén ott pompázott már állványokon egy-egy életnagyságú színes fényképfelvétel, amelyet a kiállításon tett látogatásuk során készítettek Ceausescuról és Elenáral.

— A romániában először gyártott színes film és színes előhívópapír, amelyet a román nép első fia és első lánya megörökítésére használtunk — jelentette ki Florescu a fényképek bemutatásakor — s ezzel újabb jó pontot szerzett. — Eredeti Kodak — tette hozzá.

— Azt hittem, Florescu, még nem vásároltuk meg a Kodak licencet — ka- • csintott tréfálkozva Ceausescu.

— Nem vettük meg, nem is fogjuk megvenni. A Kodak felháborító árat kér, ajánlata kétszerese a Fujiénak, több mint 12 millió dollár. Most viszont mindent megszereztünk ingyen. Csakis lejt költöttünk rá.

— Elárulja a titkot?

— Hua Kuo-Feng elvtárs ajándéka. A kínai hírszerzés megszerezte a Kodaktól, s most a román iparé — hadarta Florescu.

— A színes fényképek felkelthetik az idióták vágyát a színes televízió iránt — acsarkodott Elena.

— Ezt csakis exportra, drágám, meg a turistáknak. Csakis dollárért. — Ceausescu igyekezett megnyugtatón felelni. Már jó előre jóváhagyta a tranzakciót.

— Nem vagyunk következtetések, Niki. Ahelyett, hogy a nehéziparba ruháznánk be, fényűzési bigyókra fecsérlik a pénz.

— Nagyon is következtetések vagyunk — vetette közbe Ion Coman, s kinyitott egy dossziét, amelyet éppen az előbb adott át neki Nicolescu tábornok. Két kézzel emelt ki egy bonyolult színes fényképfelvételt.

— Mi a fene ez? — kérdezte Elena.

— A kiállítás légi felvétele, amely az önök látogatása alkalmából készült.

— Pontosan olyan, amelyet Carter adott nekem nemrégiben. — kiáltott föl Ceausescu.

Coman elmagyarázta hogy a légifelderítéshez használt film eljárását, szintén a kínai hírszerzéstől kaptuk, s a filmet ugyanabban a gyárban állították elő, amelyben a közönséges színes filmeket. Az üzem csak részben szolgált polgári célokra. Az eredeti bázison kívül további részlegeket is kifejlesztenek katonai termékek gyártására.

— Két legyet egy csapásra — jegyezte meg mosolyogva Ceausescu a feleségének.

— S amellet következetes is, Elena elvtársnő — tette hozzá Ion Coman.

— Csak ne képzelje magát olyan okosnak!

Tökéletes szabású frakkokba öltözött pincérek, valójában katonák — minden vendégre jutott egy — sorjáztak be a sátorba, ezüst tálcákon faszén fölött roston süttött szalonnabőrt és cujkás poharakat hoztak. Ezek voltak Ceau-' sescu kedvenc ételei katona éveiből, amint azt Mártis tábornok alapos kutatással kiderítette. Jóllehet ezt a gesztust Ceausescu kedvének felderítésére szánta, gondoskodása fölött észrevétlenül siklottak el. Ceausescu paranoiás lévén, nyomban azután, hogy Románia vezetője lett, sohasem evett semmit, amit nem a saját konyhafőnöke készített, amit saját testőrei nem kóstoltak meg, és amit nem a saját pincére szolgált fel neki. Az évek során kiválóan megtanulta, hogy a külföldi utazásain elkerülhetetlen hivatalos vacsorákon evést tessen, s mesterien elsajátította azt, hogy az ételt az asztal alá ejtse, majd a lehető legtávolabbra elrúgja magától. Néha még az is megesett, — például a közelmúltban, amikor Carter elnök vacsorát adott tiszteletére a Fehér Házban —, hogy dicsérte a házigazdát a pompás vacsoráért. Ezúttal azonban nem volt szükség semmiféle diplomáciára. Bajenaru egyszerűen elvitte a tányérokat és poharakat, s helyükre Ceausescu kedvenc paradicsom-hagyma-fetasajtos salátáját, valamint a saját fehér borát tette elé. Bajenaru mindenkor készen állott erre.

Ceausescu kitűnő hangulatban volt és rátért kedvenc beszélgetési témájára: az ország ragyogó jövőjének ecsetelésére. Ebben a túldíszített sátorban, Roma-

nia már nem az az ország volt, amelyben a boltok előtt örökösen hosszú sorok kígyóznak, ahol az élelmiszert még mindig jegyre adják és ahol az embereknek össze kell húzniuk a nadrágszíjukat. Ez Románia életének olyan vetülete volt, amelyről Ceausescu nem vett tudomást. Az, amit ő most felvázolt, olyan ország, amelyben tucatnyi atomerőmű ontja a villamosenergiát, és ellátja vele egész Európát, amely képtelen eleget tenni a polgári repülőgépei iránt megnyilvánuló világméretű keresletnek, amelynek mikroelektronikai termékeit mindkét féltekére exportálják és gyógyszereit a világ legeldugodtabb zugaiban is használják; egy olyan ország, amelynek „Függetlenség” harckocsijaival és „Szabadság” repülőgépeivel fegyverzik fel még a legkisebb fejlődő országot is.

BUKAREST VÁROSMAGJÁNAK SZÉTROMBOLÁSA

Ceausescu ezután lelkesen ecsetelte az új közigazgatási központot, amelyet mindenáron föl akart építeni Bukarestben, személyes hatalmának emlékműveként. Úgy határozott, hogy ez a központ a belváros szívében legyen, ügyet sem vetve arra, hogy ennek kedvéért a város történelmi magjának egy részét le kell bontani. Ellenkezőleg, kijelentette, hogy roppantul örül, hacsak eszébe jut, hogy ezáltal megszabadul dohos, öreg templomoktól és zsinagógáktól.

— Kinek van szüksége a múlt burzsoá csökevényeire? — helyeselt Coman belügyminiszter.

— Templomok és zsinagógák — méreg — jelentette ki Florescu, az elszánt ateista. — Valamennyit le kellene rombolni.

— Mindennek eljön az ideje elvtársak — mondta próféta hangszíjjal Ceausescu és fölemelte mindkét karját. Látnoki hévvel kezdett szónokolni a kommunista párt jövőbeni központjáról, a gránitba faragott sarlóról és kalapácsról, amely ott fog virítani vörös márvány homlokzatán is, amely — Ceausescu szavaival élve — „kommunista csipke” lesz. Lelki szemünk előtt egymás után emelkedtek az újabb és újabb épületek, egészen az utolsóig, egy vörös márvány panteonig, ahol holtteste az idők végezetéig fog pihenni, akárcsak Leniné a Kreml mauzóleumában. Ceausescu jövőbeni közigazgatási központját „a mi Akropoliszunk”-nak nevezte, s forradalmi városi vívmányként élte.

Florescu, aki ifjúságát Franciaországban töltötte, Haussmann báró múlt századbeli művéhez hasonlította (Haussmann áttervezte Párizs városát).

— A mi periklészi korunk jelképe! — harsant fel lelkesen Avram tenor hangja.

— Ez a legrománabb férfi hazánkat a világ legcivilizáltabb és legnagyobb tisztelettel övezett országainak nagy családjába emeli! — tromfolt le mindenkit Ion Coman. Annak idején ő követte Ceausescut a katonai politikai biztos posztján.

Bukarest központjának nagymértékű lerombolása 1984-ben kezdődött. A Brancovenesc kórház, a Vacaresti komplexum, a Cotroceni kolostor, a Régi és az Új Spirea templomok — valamennyi felbecsülhetetlen értékű építészeti kincs — csupán néhány azon egyedülálló történelmi emlékek közül, amelyek áldozatul estek Ceausescu becsvágyának. 1986. júniusára vagy 15 000 régi lakóépületet és középületet romboltak le, hogy helyet teremtsenek az új komplexumnak, amely fölött az új elnöki palota terpeszkedik. Kiváló építészek és művészettörténészek tiltakozó leveleket írtak alá, amelyekben elítélik e rombolást. A romániai élet kevés területét érte annyi bírálata a nyugati sajtóban és tömegkommunikációs eszközökben, mint azt, hogy a régi Bukarestet földdel tették egyenlővé. A New York Times, a Wall Street Journal, a Washington Post, a Washington Times, a Los Angeles Times, valamint az angol, a francia, a nyugatnémet és svájci folyóiratok és napilapok a rombolás miatt nemcsak az ország kulturális örökségének sárbatiprásával vádolták a román kommunistákat, hanem a 20. századi Európa példátlan büntettként bélyegezték meg. Bukarestet kezdetben meglepte a Nyugat éles reagálása, de hamarosan megindult az ellentámadás, melynek során nyílt hazugsággal vádolták a nyugati sajtót. Így például Didier Fauqueux-t az Agence France Prés bécsi tudósítóját, aki Bukarestről írt, öt évre kitiltották Romániából.

Amikor Ceausescu hivatalába ért, Manea jelentette, hogy V. I. Drozsgyenyko szovjet nagykövet vár kihallgatásra. — Hagyjon nekem tíz percet, azután vezessék be — rendelkezett Ceausescu. Azután kiadta az utasítást Opreának és nekem, hogy haladéktalanul alakítsunk egy ártalmatlannak tűnő nyugati céget, amely hadfelszerelések kereskedelmével foglalkozzék. A „tulajdonosa” egy más nyugati állampolgárságot szerzett ügynökünk legyen, az ott dolgozók pedig szintén nyugati okmányokkal rendelkező titkos ügynökök legyenek. Az új cégnek a Romániában gyártott nyugati fegyverek harmadik világbeli eladásával kell majd foglalkoznia. Miután Oprea távozott, s a pincér egy csésze gyógyteát hozott be, Ceausescu kiadta az utasítást, hogy Marcu tábornok azonnali találkozót kérjen izraeli kapcsolatától, Yitzhak Jesahanutól. — A Centurion harckocsi megcáfolhatatlan bizonyíték, hogy Jesahanu hajlandó NATO titkokkal is kiegészíteni dollárjait, csak hogy több zsidót kapjon. Marcu fejtse ki világosan neki, hogy nem fogadhat többé ünnepélyesen egy zsidót sem, amíg meg nem kapjuk a Centurion tervrajzait. Azután pedig Marcu alkalmazza ugyanezt a taktikát Bonnbán „Eduárd” esetében.

Amikor kiléptem Ceausescu dolgozószobájából és elindultam Elenához, Drozsgyenyko éppen Maneával társalgott bebocsátásra várakozva. Szokás szerint azért kereste föl Ceausescut külföldi útja után, hogy részletes jelentést kapjon annak eredményeiről Brezsnyev számára. Ceausescu csak igen ritkán kerül meg a szovjet nagykövetet és küld külön megbízottat egyenesen Moszkvába.

TÁRGYALÁS ELENÁVAL

Amikor beléptem Elena dolgozószobájába, az ablaknál állt.

— No nézd csak, ki van itt! — szólalt meg legkedvesebb hangján. Már alig várta, hogy néhány izgalmas hírt halljon. — Mondja csak el nekem, mit csináltak az én legdrágább barátaim, amíg mi elvoltunk Amerikában. Gondolom a miniszterelnök az egész időt Snagovban töltötte.

— Igen, elvtársnő.

— Coman pedig teniszezett a tábornokaival, igaz? — Ezen Ion Comant értette.

— Igen, elvtársnő.

— Pana pedig pecázni ment.

— Pontosan így történt.

— A szarháziak! — Tört ki gyűlölködve Elena. — Hát akkor vessünk csak egy pillantást a messieurs-kre. Adj ide nekem Manescut. Kezdi már nagyon fennhordani az orrát.

Végigolvasta a Manescu miniszterelnök dolgozószobájába felszerelt mikrofonok magnófelvételeinek valamennyi átiratát.

— Fenét sem ér! — Adj ide azokat, amelyek a snagovi villájában készültek. Tudni akarom, miket beszélt a Hordója. — A „Hordó” Manescu titkárnője volt tíz éven át, amikor elvette feleségül. Amióta Manescu három éve miniszterelnök lett, felesége jópár kilót fölszedett.

Elena ezen a napon szokatlanul türelmes volt. Rengeteget kérdezett, üveges szemmel olvasta Violeta legutolsó szerelmi kalandját, szidta Pana feleséget a hűségéért, gúnyolta Ursuét parasztos viselkedéséért és ontotta szokásos megjegyzéseit „azokról az idióták”-ról.

— Mikorra tervezik londoni látogatásunkat? — Kérdezte végül. Odament a páncélszekrényéhez és bezárta az egész köteg kazettát, amelyet átvett tőlem. A következő napokon nyilván majd azzal üti el az idejét, hogy a dolgozószobája mögötti helyiségben meghallgatja a szexuális kalandokat, a pornográf társalgásokat és a politikai vicceket.

— Június tizenharmadikán kezdődik.

— Hogy lehet valaki ilyen idióta?

— Az angolok választották a dátumot — védekeztem.

— Miket tervez itt nekem, drágám? — kérdezte tartózkodóan, legnégyede-sebb hangján.

— A Buckingham palotát. Ott fognak lakni.

— Felejtse el Papagáj Királynőt!

— A Tatc Galéria.

— Kit érdekel.

— *Honoris causa* professzorrá választja a Central London Polytechnical Institute.

— Micsoda nyavalyás alak maga! Nem utazom el Londonból amíg a Brit Akadémia nem választ meg tagjának.

— Megkíséreltem Elena elvtársnő. Reménytelen, hogy megváltoztassák alapszabályaikat.

— Csak folytassa, mondja csak el, milyen régi és nehézkes ott minden. Azt akarom, hogy az akadémiajuk tagjává válasszanak — ragaszkodott ötletéhez Elena, miközben szeme villámokat szórt rám.

— Megpróbálok megszerezni a Royal Institute for Chemistry tiszteletbeli tagságát — játszottam ki az utolsó adumat. S mivel az intézmény nevében ott szerepelt a Royal (Királyi) szó, Elena bekapta a horgot.

— Elég tekintélyes? — kérdezte, de már lecsillapodott.

Azután hangosan kezdett gondolkozni, hogy remélhetőleg milyen ajándékokat kap majd látogatása során angol cégektől, s felsorolta, milyen fajta ékszereket kíván megtekinteni, „ha magamra maradok a Buckingham palotában”.

Gyalog távoztam Elena hivatalából. Valószínűleg a csöndes áprilisi éj és a virágzó fák illata idézte fel iskoláskori életem mélyéről Shelley költeményének az emlékét:

„Nevein Ozymandias, a királyok királya:

*Tekintselek művemre, ó, ti hatalmasok, és hagyjatok föl
minden reménnyel!*

Semmi sem marad fenn körülöttem. Mindenütt e gigászi rom

Romlása, a magányos és rezzenéstelen homok

Végtelenül és siváran mindenütt”

Az egyiptomi Ramasseum temetkezési templom, 50 láb magas, ledőlt fáraó-kolosszusával — úgy tűnt — tökéletes jóslat a világtörténelem első kommunista dinasztiájának jövődő sorsát illetően: Ceausescu fáraó, közvetlenül utána Elena, míg Nicu, a fia, harmadik a sorban.

XXV. FEJEZET

Délután három órakor kiléptem a hivatalomból, és elindultam a Rejtjelüzenetek Országos Központja felé (amelyet román neve alapján — Centrul National de Transmisiuni Cifrate — CNTC-nek rövidítettek), hogy még egy utolsó ellenőrzést végezzek, mielőtt Ceauscsu és Elena délután négy órakor felavatná.

A CNTC volt életem legrémisztőbb titka: országos rejtjelrendszer volt, amelyet személyesen állítottam össze hosszú éveken át, miközben tudva tudtam, hogy előbb-utóbb nyugatnémet segítséggel meg fogják fejteni az amerikaiak. Ámde az a gondolat, hogy akár Washingtonban, akár Bonnban a legkisebb indiszkrécio is a kivégzésemhez vezethet Romániában, sok álmatlan éjszakát okozott nekem.

Az egész 1962 novemberében kezdődött, nem sokkal azt követően, hogy visszahívták a DIE-ből a szovjet tanácsadókat. A DIE újonnan kinevezett helyettes főnökeként személyes jelentést terjesztettem elő az akkori román vezetőnek, Gheorghe Gheorghiu-Dejnek, azt állítván, hogy a román rejtjelrendszert rendszeresen megfejtik Moszkvában. Nézetemet számos Nyugaton dolgozó kitűnő DIE-ügynök jelentésére alapoztam, akik közölték, hogy nemrégiben kapcsolatba léptek velük a KGB titkosügynökei, s megkísérelték rávenni őket, hogy Bukarest helyett Moszkvával működjenek együtt, jóval nagyobb összegekért. Gheorghiu-Dej utasított, hogy folytassak alapos vizsgálatot. Az eredmények, amelyeket néhány hónap múlva terjesztettem elő, azt bizonyították, hogy Moszkva valóban ellenőrzi a román rejtjelforgalmat.

Gheorghiu-Dejnek előterjesztett zárójelentésem megállapította, hogy a szovjet KGB 1949 óta beépült a román rejtjelrendszerbe, amikor is valamennyi szovjet tömbhöz tartozó országba szovjet kommunikációs szakembereket küldtek szovjet típusú rejtjelszolgálatok létrehozására. Romániában a H szolgálat elnevezésű új szervezetet szupertitkos részlegként építették ki, amely csakis egy szovjet tanácsadónak tartozott felelősséggel, aki teljes titoktartással övezte a szervezetet, amelyben drákói szigorúságú rendszabályokat vezetett be. A H szolgálat körüli titokzatosság olyan arányokat öltött, hogy csak néhány kiválasztott tudhatta, miszerint a rendszer magva — rejtjelezés és megfejtés számára véletlenszerű számokat tartalmazó, egyszeri használatú tömbök — időnként egyenesen Moszvából érkeznek. De még ennél is kevesebben tudták, hogy a Bukarestbe küldött páros rejtjelkönyvecském kívül egy harmadik példány Moszkvában maradt „szükséghelyzetek” esetére. Jelentésem többi része számos román katonai és polgári esetet sorolt fel, amely bőségesen alátámasztotta, hogy a KGB jelenleg a rejtjelkulcs harmadik példányát használja a román forgalom ellenőrzésére.

AZ ÚJ REJTJELSZOLGÁLAT FELÁLLÍTÁSA

Amikor Gheorghiu-Dej befejezte jelentésem olvasását, iszonyú dühbe gurult, amiért szovjet barátai ennyire becsapták. Azonnal megbízott egy új központi rejtjelszolgálat felállításával, amelynek semmi köze sincsen Moszkvához, s Romániában állít elő véletlenszerű" számjeles tömböket azok helyett, amelyeket a KGB-től kapunk. Azok a tudósok azonban, akiknek kikértük a véleményét, azt állították, hogy Románia még nem rendelkezik azokkal a szakismeretekkel, amelyek korszerű saját véletlengenerátorok kidolgozásához szükségesek. Annyit azonban megjegyeztek, hogy a rejtjelrendszerek történelem előtti korszakában kockadobással dolgoztak ki véletlenszerű számsorokat. Mivel semmi jobb eszköz nem állt a rendelkezésünkre, Gheorghiu-Dej parancsot adott, hogy egy nagy sebtében összeállított biztonsági tisztí csoport egésznapos műszakban kezdjen el kockázni, hogy ekképpen létrehozzuk a román egyszer használatos tömböket. Később lottó típusú gépeket vezetett be a kockák helyett, de az alapvető rendszer lényegében éveken át változatlan maradt, egészen a hatvanas évek második feléig.

1964 novemberében jelentettem Gheorghiu-Dejnek, hogy személyesen vettem föl a kapcsolatot „Reinerttel”, egy EMI nevű nyugatnémet cég tulajdonosával; cége állítólag rejtjelgépeket gyártott a NATO-nak. Közöltem, hogy „Reinert” hajlandónak mutatkozik, szállítani a DIE-nek. Gheorghiu-Dej egyetértett javaslatommal, hogy vásároljunk egy EMI véletlengenerátort, hogy valamennyi rejtjeles üzenetekkel dolgozó román intézményt elláthassuk egyszer használatos tömbökkel. Aláírta azt a jelentésemet is, amelyben több EMI elektronikus rejtjelcsozócp vásárlását javasoltam a DIE számára, hogy tanulmányozhassuk, módosíthassuk és titkon lekoppinthatassuk ezeket Romániában a hazafiasán hangzó Romcif néven. Javaslatom értelmében a Romcif gépek a jövőbeli elektronikus rejtjelrendszer magjává válnak majd, s ezeket lehet használni a jelenlegi kézi üzemeltetésű berendezések helyett, amelyeket a DIE, a Külügyminisztérium, a Kereskedelmi és a Honvédelmi Minisztérium használ külföldre küldött rejtjeles üzeneteihez. Gheorghiu-Dej láthatóan nem sok figyelmet fordított arra, hogy a jövőbeli román rejtjel esetleg sebezhető lesz a Nyugat részéről, mivel azokban az időkben még soha egyetlen szovjet tömbbeli vezető hatalmát sem döntötték meg. Neki legfőképpen az okozott gondot, hogy Moszkva kommunista vezetőket gyilkoltat meg. Akkortájt Gheorghiu-Dej nyílt vitában állt Moszkvával, s attól tartott, hogy a Kreml néhány megfektett román táviratot fölhasznál majd „bűneit bizonyító adatokként” őellené, szovjetellenesnek bélyegzi és titkon halálra ítéli. Ezen a napon Gheorghiu-Dej hivatalosan megbízott egy új Központi Rejtjel Szolgálat létrehozásával, amelynek feladata, hogy elektronikus úton állítson elő véletlenszerű anyagokat

a különböző román minisztériumok és egyéb intézmények valamennyi rejtjelszolgálatára.

1965. március 19-én, egy hétfői napon Gheorghiu-Dej igen gyors lefolyású rák következtében meghalt. Az új vezető, Nicolae Ceausescu megerősített abbeli feladatomban, hogy építsem ki az új Központi Rejtjel Szolgálatot, s 1972 februárjában még ki is terjesztette a hatáskörömet. Ceausescu egyetlen szervezetbe — a CNTC-be — kívánta összefogni a külföldi kapcsolatokkal rendelkező valamennyi rejtjelszolgálatot: ezeken legfőképpen a Külügy- és Külkereskedelmi Minisztérium, a Honvédelmi Minisztérium Katonai Hírszerző Igazgatósága és a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága rejtjelszolgálatait értette. Mindezeket az ő DIE-jének kívánta alárendelni. Nemrégiben több mint tízszeresére növelte a DGTO kapacitását a nemzetközi levélforgalom, telefon- és telexforgalom ellenőrzésére: most a DIE-t választotta a román rejtjelforgalom ellenőrzésére.

1973-ban Ceausescu hivatalosan jóváhagyta tervzetemet az új román rejtjelközpontot illetően, amit teljes egészében a Romániában kifejlesztett és gyártott Romcif gépekre kívántam alapozni; jóváhagyta a központ titkos alárendelését a DIE-nek is. 1977-ben hivatalosan is működni kezdett az általam újonnan létesített Országos Rejtjel Kommunikációk Központja. Román mértékkel mérve korszerű behemót volt, több mint ezer mérnököt és technikust alkalmazott.

Rendszeremnek csupán két hátulütője volt. Az első Ceausescu titkát képezte: a CNTC-t titkon összekötötték egy ultratitkos ellenőrző központtal, ahol telexgépek és elektronikus írógépek ütegei automatikusan leírták valamennyi román szervezet — beleértve a Központi Bizottságot is — minden bejövő és kimenő külföldi táviratát. Ugyanott megfigyelők elemezték a forgalmat, és heti jelentéseket állítottak össze Ceausescunak: gyanús táviratokat egyenesen hozzá továbbítottak. Sohasem bízott a minisztereiben és a többi tisztségviselőiben.

A második buktató az én titkom volt: jóllehet a Romcif gépek teljesen másként festettek, belül szinte az EMI gépek pontos másolatai voltak, amelyeket a DIE képtelen volt jelentősen módosítani. A Romcif nyugati eredetének utolsó nyomait is eltüntetendő, úgy intézkedtem, hogy az eredeti EMI berendezéseket testvéri gesztusként Algériának adjuk át.

Hogy lefedezzem magam, tetemes mennyiségű fedődokumentumot gyűjtöttem össze. A Romcif gépeket abszolút biztonságosként igazolta a Román Központi Matematikai Intézet és a Központi Fizikai Intézet, használatukat pedig az Országos Tudományos és Műszaki Tanács engedélyezte, méghozzá Elena aláírásával és a Ceausescu által aláírt elnöki rendelettel. Megszereztem Ceausescu jóváhagyását a DIE számára is, hogy időnként mintákat adhasson a román generátorok által előállított régebbi véletlenszerű szalagokról, valamint rejtjelezett szövegmintákat szolgáltatthasson egyik megbízható nyugat-németországi ügy-

nőkének, hogy ezeket titkon egy rejtjelezésre szakosodott NATO-számítógép-központtal elemeztesse, amellyel az ügynök szakmai kapcsolatban állt. Az ügynök azt az utasítást kapta, hogy a román mintákat nyugatnémet katonai rejtjelanyagokként tüntesse fel. Ezeket mindenkor visszaküldte a DIE-nek a NATO-központ írásos bizonylatával, miszerint a szalagok valóban véletlenszerűek, és a rejtjelezett szövegek megfejtethetetlenek. A legtöbb ilyen NATO-bizonylatot bemutattam Ceausescu-nak, de sohasem világosítottam fel arról, hogy a szóban forgó DIE-ügynök ugyanaz a „Reinert” volt, aki tíz éve átadta a DIE-nek az EMI gépeket.

Nos, ezen az 1978. évi napon még egy utolsó ellenőrzést tartottam a CNTC-ben Ceausescu látogatása előtt. A külsejében jellegtelen épület belülről csillogott-villogott. Noha minden vadonatúj volt, azokat a termeket, amelyeket kijelöltünk, hogy Ceausescu megtekintse őket, éjszaka ismét kifestettük. A tisztek pompásan feszítettek új fekete öltönyeikben és a sötétszürke laborköpenyek alatt viselt piros nyakkendőikkel, mert a központ látszólag polgári célú intézmény volt. A márvány előcsarnokban két sarló-kalapácsos vörös zászló közé Ceausescu és Elena életnagyságú festett portréit függesztettük. Fölöttük hosszú piros transzparenst feszítettünk ki ezzel a felirattal: „Nagyszerű korszakunk építészei”, nagy arany betűkkel.

Miután befejeztem az aprólékos ellenőrzést, elmentem Ceausescuért és Elenaért; néhány perccel délután négy óra előtt tértünk vissza. Az előcsarnokban és a lépcsőn összegyűlt híradótisztek csoportja egy emberként kiáltotta: „Ceausescu és a nép!” Előttük katonás sorban ott állt Stefan Andrei, Cornel Burtica, Ion Coman vezérezredes, honvédelmi miniszter és Teodor Coman belügyminiszter, mindazon minisztériumok képviselőit, amelyek használták a CNTC-t. Ütemesen tapsoltak, annak az íratlan szertartásrendnek az alapján, ami Ceau-sescuéknek kijár, ha bárhová ellátogatnak — az óvodától a pártkongresszusig.

Miután a CNTC DIE-parancsnoka, Vasile Goga tábornok jelentést tett a „főparancsnoknak”, valamint „a román nép legtiszteltebb és legszeretettebb leányának”, végigvezettem Ceausescuékát a központra. Ceausescu számára csak az épület jelentett újdonságot, hiszen nagyon is közelről ismerte mindazt, ami a román rejtjelrendszerre vonatkozott. Mielőtt jóváhagyta volna az új létesítményre vonatkozó javaslataimat, Ceausescu a központ méretarányos modelljét kívánta látni. A szovjet tömbben az az általános szabály, hogy bármely jelentősebb gazdasági beruházás, kezdve egy lakókerület átépítésén, egészen egy új atomerőműig, csakis akkor hagyható jóvá, ha van róla méretarányos modell. A méretarányos modellek és a homlokzatok a legfontosabb kommunista ismervek gazdasági létesítmények esetében, mivel a profit kérdését lealjasító tőkés megfontolásnak tekintették.

Az új CNTC-központ méretarányos modelljével együtt bemutatókat tartottam Ceausescu-nak az új rejtjelrendszer működéséről. A dogozósobájához melletti két helyiségben fölállítottam egy Roncif véletlengenerátort, valamint egy kis

központikamra-másolatot és egy követségi rejtjelszobát: mindkettőben valódi berendezéseket szereltem, amelyeket összekapcsoltunk. Ceausescu gyakran tanulmányozta ott az új rendszert.

— Nézzük csak a kis kamrát — adta ki a parancsot Ceausescu.

— Akkor mindenki számára megvilágosodik minden.

— Mivel önök éppen most érkeztek Amerikából, meghívom önöket az amerikai kanna meglátogatására — mondta Goga, és fölvezette Ceausescuékat az emeletre.

Az „amerikai kamra” a negyedik emeleten volt Jeleru ezredes parancsnoksága alatt. Hivatalos köszöntés után magyarázni kezdte, miből áll az a feladat, hogy rejtjeles összeköttetést kell fenntartani mind a washingtoni nagykövetséggel, mind az ENSZ mellett működő New York-i misszióval.

— Az én kamrám kicsit különbözik a többitől, mert az amerikai kormány nem engedélyezi számunkra a rádió-összeköttetést New Yorkkal. Ezért van rádió-összeköttetésem Washingtonnal és telex-összeköttetésem New Yorkkal — fejezte be magyarázatát az ezredes.

— Ez is olyasvalami, amit nem ért, monsieur? Vagy talán nem a külügy-miniszter feladata, hogy tiszteletet ébresszen Románia iránt külföldi kormányokban? — károgta Andrei felé fordulva Elena.

— Tudok a problémáról, Elena elvtársnő. Nem az amerikai kormányról van szó. A New York-i polgármester az, aki nem engedélyezi nekünk, hogy rádión adjunk New Yorkból, nehogy zavarjuk misszióink körül a televíziós vételt:

— Az a zsidó? Az a kém? — sipította Elena.

— Ügyet sem vetünk erre a rendelkezésre — vetette közbe Goga, hogy témát váltson —, mert a nemzetközi telex nagyon drága. Takarékosági megfontolásból mindent rádión adunk le New Yorknak. Nem egykönnyen tudnak rajtacsípni, de kíváltképpen ránk bizonyítani bármit is. New Yorkból azonban használjuk a telexet, de csakis Washingtonba, ami azután mindent rádión továbbít.

— Remek — mondta a segítségért hálás Andrei.

— Jobban tenné, ha elvégezné a munkáját, sir — csattant fel gúnyosan Elena, aki még nem végzett vele —, és móresre tanítaná azt a büdös zsidót. — Elena mindenkor sértésnek szánta, ha valakit nem „elvtársnak” szólított. A „sir” és a „monsieur” a legsúlyosabb sértés volt.

KÍSÉRLETI ADÁS WASHINGTONBA

— Táviratot akarok küldeni Washingtonba — jelentette ki Ceausescu figyelmen nélkül hagyva Elena fecsegését —, és végig akarom kísérni az egész folyamatot, egészen addig, amíg megfejtik a szöveget. Tegyük fel, hogy Andrei Amerikában van, és én táviratot küldök neki.

— Készen állok a vételre — közölte Goga.

— „Andrei elvtárs, kérjen azonnali kihallgatást a Külügyminisztériumtól a saját s a nagykövetségünk számára. Ott megjelenve közölje a feleségem, Elena, valamint a magam nevében, hogy a legforróbb jókívánságainkat küldjük, és személyes boldogságot kívánunk Carter elnöknek és az igen nagyra becsült Mrs. Carternek, valamint elégedettségünket fejezzük ki sikeres washingtoni látogatásunkért. Köszönetet mondunk a Külügyminisztériumnak, a titkosszolgálatnak, az FBI-nak is azért, hogy munkájukkal hozzájárultak az USA-ban tett történelmi jelentőségű látogatásunk sikeréhez.” Tájékoztassa őket arról is, hogy júniusban hivatalos látogatást teszek Nagy-Britanniában.

— Az ön aláírásával, Ceausescu elvtárs?

— Igen. Úgy akarom látni a szöveget, ahogyan megérkezik Washingtonba.

— Csak néhány percet vesz igénybe. Időközben az ezredes szeretné bemutatni önöknek a rendszert és a forgalom lebonyolódását — mondta Goga, majd távozott, hogy másutt rejtjeleztesse a táviratot, majd leadja a mi kamránk számára.

Jelerunek nem maradt ideje befejezni rövid, előre elkészített ismertetőjét, mert egyszerre csak megszólalt egy berregő, és villogni kezdett egy piros lámpa. — Megvan a távirat — közölte néhány perc múlva.

— Ajda oda Andreinek, hadd olvassa el — parancsolta Ceausescu.

— „Professzor elvtárs, kérjen azonnali kihallgatást az áruháztól az ön és a dékánunk számára. Ott megjelenve közölje a feleségem, Athena és a magam nevében, hogy a legforróbb jókívánságainkat küldjük, és személyes boldogságot kívánunk a krokodilusnak és az igen nagyra becsült nyúl asszonynak, valamint kifejezzük elégedettségünket sikeres dióbeli látogatásunk fölött. Köszönetet mondunk az áruháznak, a sógornak és az anyósnek azért, hogy munkájukkal hozzájárultak a nagy kotrókanálban tett történelmi jelentőségű látogatásunk sikeréhez. Tájékoztassa őket arról is, hogy jaguárban hivatalos látogatást teszek a kis kotrókanálban.” Aláírás: „Legfelsőbb kalauz.” Rémek! — Fejezte be a felolvasást Andrei.

— Mi ez a sok zagyvaság? — robbant ki a meghökkent Elena.

— Nem zagyvaság, Elena.

— Komédia.

— Csupán kiegészítő óvintézkedés, drága elvtársaim. Elmondhatja nekik a trükköt Goga. Mondja el nekik, azután változtassa meg. Rejtjelügyekben a titkosság legyen a jelszavunk — fejezte be Ceausescu, és jobb kezével többször a levegőbe sújtott.

Goga elmagyarázta, hogy az új országos rejtjelrendszer a Romcif generátor által előállított egykori anyagokon alapul; a kulcsot csupán egyszer használják, utána nyomban megsemmisítik, miáltal a rendszer elvben sérthetetlen. Ha az ellenségnek mégis sikerülne megfejtenie egy táviratot, ez semmiféle segíteget nem jelentene számára egy második megfejtésében. Még egy ilyen elképzelhe-

tétlen helyzetben sem lenne képes az ellenség megérteni az általa megfejtt távirat teljes szövegét, mivel a legfontosabb szavak szupervédelmet élveznek egy időnként változó kódrendszer szerint.

— A mi kísérleti esetünkben „professzort” használtunk külügyminiszter helyett, „dékánt” nagykövet, „áruházat” külügyminisztérium, „krokodilust” Carter elnök, „nyulat” Mrs. Carter, „sógort” a titkosszolgálat, „anyóst” az FBI, „nagy kotrókanalat” az Egyesült Államok, „kis kotrókanalat” Nagy-Britannia és „jaguárt” június helyett — fejezte be magyarázatát Goga.

— Remek az Elvtárs fedőneve — jegyezte meg Andrei. — Sohase szabadna változtatni rajta.

— Miért vagyok én Athén, drágám? — fordult hozzám Elena.

— Nem Athén volt. Athéné volt, a tudás istennője. Igaz, Pacepa? — sietett a segítségemre Burtica. — Kíváncsi lennék, mi az én fedőnevem?

— A legjobb esetben is csak Zúza — vágott neki oda Elena. A Burtica név ugyanis románul zúzáat jelent. Elenát nyilván bosszantotta, hogy a fedőneve nem Legfelsőbb istennő volt, vagy olyasmi, ami sokkal közelebb áll a férjéhez.

Ceausescu fölemelte a kezét, mire nyomban elcsöndesedett a terem. Halkan, lassan beszélni kezdett, ahogyan rendszerint elkezd beszédeit, és csodálattal adózott az új rejtjelrendszernek.

— Itt állunk, elvtársak, a Politikai Végrehajtó Bizottság hat tagja, s lega lább még egy olyan elvtárs, akit hamarosan beválaszthatnak oda. Úgy vélem, elegendően vagyunk a döntéshozatalhoz. Javasolom, hogy a Végrehajtó Bizottság egyhangúlag hagyja jóvá az új rejtjelrendszert, elvtársak. Van-e vala kinek ellenvetése?

Mindenki tapsolt.

— Ebben az esetben távozzunk most a titkosság ezen szentélyéből, és zárjuk be ismét a kapuját. Ez az első és utolsó alkalom, hogy bárki, aki nem itt dolgozik, beteheti ide a lábát. Ez legyen a törvény, elvtársak, s vegyék fontos lóra, hogy ezt is jóváhagyassák a Végrehajtó Bizottsággal. Egyébként holnap aláírok egy rendeletet erről és egyéb szabályokról.

Miközben kiléptünk a kamrából, Ceausescu a fülembe súgta:

— Változtassák meg az Athenát Akadémikusra.

Az előcsarnok zsúfolva volt híradótisztekl. Goga diszkrét jelzésére torkuk szakadtából kántálni kezdtek: „Ceausescu és a nép!” — és ütemesen tapsoltak.

Ceausescu megállt az előcsarnok közepén, mintha meglepődne ezen a fogadtatáson, néhány percig hálásan nézte az egybegyűlteket, akiknek a lelkesedése egyre magasabbra csapott. Bizonyára egyikük sem látta még ilyen testközlelöl Ccausescut. Amikor fölemelte a kezét, a kiáltás mondat közben félbeszakadt.

— Kedves elvtársak — kezdte, s jobb kezét továbbra is a levegőben tartotta, ami félreérthetetlen jele volt annak, hogy figyelmet kér. — Ma függetlenségünk és szuverenitásunk egyik legfontosabb bástyáját látogattuk meg.

A tiszték lelkesen kiáltozni kezdtek: „Ceausescu és a nép!”, és kántálásukat ütemes tapssal kísérték.

Néhány perc múltán Ceausescu ismét fölemelte a kezét.

— Önök, elvtársak, a kapitalizmussal szemben új politikánk jelképei. Önöket a Kommunista Párt küldte ide, hogy a párt katonái legyenek. Különös fajta katonák, akiknek nincs fegyver a kezükben. Az önök legfontosabb fegyvere a diplomata-útlevél, a lyukkártya, arcukon a széles mosoly, amikor rápillantanak az ellenségre. Hadd higgye, hogy szeretjük. Mosolyogjanak a szájukkal, és üssék őket az agyukkal, az eszükkel. Egyelőre ez az önök történelmi kötelessége.

A tiszték csoportja ismét éljenezni kezdett, amikor Ceausescu sorra kezét fogott velük. A négy miniszter, Goga és jómagam, miközben valamennyien ütemesen tapsoltunk, kikísértük Ceausescut és Elenát a kocsijukhoz: az előcsarnokból még egy utolsó tapsvihar és „Ceausescu és a nép!” kiáltás viharzott fel, én pedig elhajtattam Ceausescuékkal.

MÉG EGY HASZONTALAN KOMÉDIA

— Adományozzuk Gogának a Köztársasági Csillagot, Pacepa.

— S én miért nem kapok érdemrendet, Niki? — zendített rá Elena. — Végtére is én írtam alá a Romcif bizonylatát.

— Ugyan már, Elena. Ezt nem hozhatjuk nyilvánosságra.

— Javasolhatnék valamit... — vetettem közbe.

— Halljuk, Pacepa.

— Mi lenne, ha a CNTC előcsarnokában márványtáblát helyeznénk el azzal a felirattal, hogy az alapgondolatot adta, megtervezte és fölavatta Elena és Nico-lae Ceausescu?

— Még mondja valaki, Niki, hogy Pacepa nem egy nepper!

Az út hátralévő részén a Ceausescu házaspár szakadatlanul hangos csodálatának adott kifejezést műve fölött. Mihelyt Ceausescu visszaért a hivatalába, utasította Maneát, fogalmazzon meg egy elnöki rendeletet, amely fölhatalmazza a DIE-t a tábla elhelyezésére, valamint hogy a CNTC épületet kívülről egészen az első emeletig borítsák márványlapokkal.

— Hát nem a világ nyolcadik csodája? — kiáltott föl, amikor aláírta a rendeletet.

Ceausescu áldásával a CNTC újabb teljesen haszontalan márványborítású kommunista vállalkozás lett: akárcsak a gigantikus, ultraelegáns brassói román traktorgyár, amelyet minden jelentős külföldi küldöttségnek megmutogatnak,

ám képtelen vevőket találni a piacon termékei számára, vagy a szörnyűséges Scienteia kiadványát, amely sok hektárnyi területen terpeszkedik, de csakis újságokat és senki által sem olvasott, Ceausescu által vagy róla írt könyveket ad ki.

Már tíz óra is elmúlt, mikor végre hazaértem. Csengett az S-vonal telefonja.

— Pacepa tábornok.

— Halló, Főnök. Itt legalázatosabb szolgál, Constantin Manea. Sajnálom, hogy ilyen későn zavarlak. El voltam foglalva az Elvtárral a lakásán. — Hangja konspiratív suttogássá alakult, mintha attól tartania, hogy lehallgatják a vonalat. — Tudod-e, mit kérdezett tőlem ma este? Hogy mikor van a születésnapod és hány éves leszel. S amikor meghallotta, hogy ötven leszel, tudod-e, mit mondott? El sem fogod hinni, Főnök. — Hangja még inkább elhalkult. — Az Elvtárs azt mondta, a Köztársaság Hőse címet és a harmadik tábornoki csillagot akarja adományozni neked.

Amikor Manea letette a kagylót, átmentem Fedőt Lilyhez. Szeme olyan szorongást tükrözött, amelyet sohasem láttam benne azelőtt.

— Igen, Fedőt. Tudom, milyen veszély leselkedik rám — mondtam, anélkül hogy megmozdítottam volna az ajkamat.

XXVI. FEJEZET

Pacepa tábornok beszél. — Valamivel délután egy óra után lehetett, amikor fölvettem az S-vonal telefonját. Szinte bizonyos voltam, hogy Elena telefonál. Ceausescuval ellentétben sohasem szundít délben.

— Miért nem mondta meg nekem, hogy a Politikai Végrehajtó Bizottság mai ülésén megtárgyaljuk a maga TT-jét? — támadt rám Elena a kagylóból. A TT rövidítést a szovjetektől örököltük, a technológiai és tudományos hírszerzést jelölté. — Hozzá sem tudok majd szólni — kesergett.

— Átküldhetem önhöz nyomban Sirbu tábornokot. Mindent elmagyarázhat, amit tudnia kell.

— Ki a fene az a Sirbu?

— A TT főnöke. Az IPRS-ben találkozott vele.

— Megörült? Azonnal személyesen jöjjön át hozzám. — A vonal recsegése arról tanúskodott, hogy dühösen lecsapta a kagylót.

ÉKSZEREK A TA-78-AS SZÁMLÁRA

Perceken belül megjelentem Elena hivatalában, s egyenesen benyitottam hozzá, anélkül hogy bejelenttettem volna magam a szárny segédjével. Tudtam, hogy minél tovább van egyedül, annál dühösebb lesz, s hamarosan hisztérikussá válik. Amikor kinyitottam az ajtót, Elena az íróasztalánál ülve lapozgatott a *Scinteiában*.

— Miért nem kaptam meg a jelentést, maga nepper? — tört ki ismét, miközben vigyázzállásba merevedtem íróasztala előtt.

— Elhoztam, Elena elvtársnő. Kézírásos, egyetlen példány van belőle, úgy, ahogyan azt az Elvtárs jóváhagyta.

— Hány oldal?

— Csak tizenkettő. Az Elvtárs meghúzta.

— Hogyan olvashatnék el tizenkét oldalt egyetlen nap alatt? — Elena vészjósoló pillantást vetett rám, mielőtt belefogott volna a jelentés olvasásába. Néhány perc múlva lopva rápillantottam, s láttam, hogy szemét mereven rászögezi valamire a hátam mögött, miközben rózsaszín ujjával az orrát túrta. Vártam.

— Még egyszer megnéztem azokat az ékszerekészleteket, amelyeket New Yorkból hoztunk magunkkal, és egyszerűen nem tudok dönteni, drágám — bökte ki váratlanul Elena, legnyájasabb hangján fuvolázva.

— Az ékszerek?

— Ühüm. Egyszerűen képtelen vagyok megválni bármelyiktől is.

Ez volt a valódi ok, amiért Elena áthívatott. Egyetlen esetre sem emlékezem, hogy visszaküldött volna ékszer, ha egyszer már rátette a kezét. Aktatásomban már ott volt Ceausescu számára az összes ékszer számlája. Szokás szerint majd saját kezűleg tépi szét a számlákat és az eredeti átvételi elismervénye-ket, s azt kéri tőlem, ne tartsak meg másolatokat, majd utasít, hogy a TA-78-as számláról intézzem a kifizetést.

— Még egy-két napra szükségem van, hogy szemügyre vegyem ezeket a dolgokat — folytatta Elena. — Közben igyekezzék lealkudni az árakat.

Ezt a taktikát is jól ismertem. További két-három hét múlva tán Elena ismét motyog majd valamit arról, hogy képtelen dönteni, azután soha többé nem említi az ékszereket. Régóta gyanítottam, hogy lelke mélyén előbb-utóbb meggyőzi magát: mire ő „megfelelkezik” az ékszerekről, az ékszerészek is megelégednek róla, hogy még nem kapták meg a pénzüket.

Elena valamivel fél három utánig tartóztatott magánál, ekkor eltávozott, hogy felkeltse Ceausescut. Addigra már hosszú listám volt róla, hogy miféle ruhákat és egyéb holmikát kíván beszereztetni velem nem csak New Yorkból, hanem Londonból és Párizsból is.

— Vigye a jelentést az íróasztalomról, Pacea — vetette oda nekem távozás közben Elena. — Úgy látom, jó úton járunk. De azért több figyelmet kellene fordítanunk a maga Texas Instrumentsjére. Hát nem a világ legmocskosabb disz női? — Elena ottjártakor megharagudott a Texas Instrumentsre, amikor rádöb bent, hogy nem ajándékozzák meg az általa kért bundákkal.

SD BRIGÁD MŰSZAKI KÉMKEDEÉSRE

Romániában és a többi kelet-európai országban az ötvenes évek elején indították meg a Szovjetunió kívánságára a műszaki kémkedést. 1959-ben engem neveztek ki a román műszaki hírszerzés részlegének főnökévé, s egészen 1962-ig töltöttem be ezt a tisztséget, amikor a DIE helyettes igazgatója lettem, s többek között ennek a területnek a koordinálása is hozzám tartozott. Azokban az években a szovjet tömb műszaki kémkedése olyan korszerű gépezetté vált, amelyet szüntelenül újra meg újra fel kellett tölteni, mert a kommunista rendszerek képteleneknek bizonyultak más úton előállítani saját technológiájukat. Magántulajdon, verseny és egyéni ösztönzés híján a szovjet tömb nem tudott igazi műszaki haladást elérni. Ugyanakkor azonban bőséges bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy nagyon is képes ellopni és lemásolni nyugati technológiákat.

A román műszaki kémkedést a KGB-ével azonos módon szervezték meg és működtették: a fő súlyt a katonai technológiára helyezték. 1972-ben, amikor Ceausescu átvette a DIE-t, önálló igazgatóságnak szervezte át, és „SD brigádnak” keresztelte el: az SD jelölésnek semmi értelme sincs. Az ott dolgozó titkos ügynökök számát megduplázták, s közülük közel háromszázat a későbbiek során kül-

földre küldtek — ennél több ügynöke a KGB-nek sem volt Nyugaton, akik műszaki hírszerzéssel foglalkoztak. Ceausescu nem nyúlt a Moszkva által létesített részleghez, vagyis a katonai célú termeléshez, de újakkal egészítette ki, amelyek célja az volt, hogy a kommunista Romániát erős atom- és ipari hatalommá alakítsa át, amely jelentős és független fegyverexportrré válik. Az SD brigádok földrajzilag, célországok szerint, az egyes országokon belül pedig ipari körzetenként szervezték meg. A legfontosabb SD szolgálatok az Egyesült Államokkal, Japánnal, a Német Szövetségi Köztársasággal, Nagy-Britanniával, Kanadával, Franciaországgal, Olaszországgal és a Benelux államokkal foglalkoztak, de egyedi vagy csoportos szolgálatok foglalkoztak valamennyi NATO-orsszággal, valamint a legjelentősebb el nem kötelezett célterülettel is. A földrajzi szolgálatokon kívül több specializált szolgálatot állítottak fel a legfontosabb hadfelszerelési típusoknak megfelelően, ekképpen összehangolva a hadiipar számára hasznossá válható teljes DIE hírszerző potenciált. Tevékenységük mind román, mind szovjet kívánságokon alapult. A szovjet kívánságokat, amelyeket a Katonai Ipari Bizottság, röviden a VPK (Vojenno Promislenaja Kommisszija) támasztott, a KGB továbbbította Bukarestbe. Akárcsak a Szovjetunióban, a haditechnikára irányuló román kívánságokat nemcsak a Honvédelmi Minisztérium terjesztette elő, hanem a fegyvergyártásban résztvevő minden egyes polgári minisztérium is: ezek közül a legfontosabbak a gépipari, a kohászati és vegyipari minisztériumok voltak.

A nyugati technológia ellopása 1978-ra már óriási méreteket öltött: ekkorra Románia gazdaságának egyik legfontosabb tényezőjévé vált. A Varsói Szerződés egészet tekintve a román műszaki kémkedés, amely a hatvanas években még valahol hátul kullogott, a hetvenes évekre immár az első három hely egyikét vívta ki magának. 1978-ban a legnagyobb műszaki kémkedési erőfeszítéseket a keletnémetek tették, hiszen ők futtatták szerte a nyugati féltekén a legtöbb, nyugatnémetnek álcázott hírszerzőt és titkosügynököt. Brezsnyev és Andropov szerint a második helyért ekkor Moszkvában már a románok és a lengyelek vetélkedtek: őket tartották a leghatékonyabbaknak a high-tech, a katonai technológia megszerzésében. Ezeket az eredményeket kívánta Ceausescu a Politikai Végrehajtó Bizottság elé tární, azzal az előterjesztéssel egyetemben, hogy a román műszaki kémkedést tovább kell fejleszteni, és ezt követően a román tapasztalatokat meg kell osztani a szovjet tömb többi országaival.

Ceauscu új, pragmatikus felfogása értelmében azt hangsúlyozta, hogy a műszaki kémkedés vált az elmúlt esztendőkbén Románia legfontosabb dollár-termelőjévé és pénzmeztakarító eszközévé, s ezt odáig kell fejleszteni, míg nem a külkereskedelmet is ennek rendelik alá. Ez tökéletesen egybevágott az egész szovjet tömbben széles körben vallott elvvel, hogy egy proletárkormány számára nemcsak erkölcsileg megengedhető, hogy lopjon halálos ellenségétől, hanem jóval olcsóbb is, mint vásárolni a kapitalizmustól. A DIE TT-akcióinak eredményeit egyenesen ezen elv megkoronázásának tekintette.

Néhány perccel három óra eldtt Gheorghe Opreát és engem hívatott Ceau-sescu. Elenát is ott találtuk nála.

— Miután Pacepa előterjeszti a jelentését — rendelkezett Ceausescu —, néhány kérdést kellene feltennünk, és magának, Oprea kellene megütnie a megfelelő hangot. Például kérdezze meg Burticától, összesen hány kereskedelmi képviselője van Nyugaton, s ezek közül nagyjából hányan gyűjtöttek titkos műszaki értesüléseket, vagy segítettek a DIE-nek nyugati állampolgárok beszervezésében. Ő majd megadja a megfelelő választ, amit várunk tőle. Vagy kérdezze meg az élelemipari minisztert, mennyit fizetett azért a licencért, amelynek alapján a turisták által oly közkedvelt francia Camembert sajtot állítjuk elő. Ha azt válaszolja, hogy TT hírszerzés alapján jutott az adatokhoz, akkor maga megfordulhat, és megkérdézheti a belkereskedelmi minisztert, hogy miért importál még mindig francia parfümöt a turisták számára. De tegye teljesen egyértelművé, hogy mire megy ki a játék — az a pasas egy idióta boanghen. Megértett, Oprea?

— Igen, Elvtárs.

— Főlkészítettem a vitára a miniszterelnököt. Maga kivel beszélt?

— Az én fő felszólalóim Avram és Agachi — felelte Oprea.

— Én Florescuval és Lia Ciobanuval beszéltem — tette hozzá Elena.

— Ennyi elég is lesz — határozott Ceausescu. — A többinek majd magától kell rájönnie a válaszokra.

A POLITIKAI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG ÜLÉSE

A csupán a kommunista pán címerével és Ceausescu bekeretezett fényképével díszített helyiség, amelyben a Politikai Végrehajtó Bizottság tartotta üléseit, alig néhány lépésre volt Ceausescu dolgozószobájától. Jóllehet az ülést három órára tűzték ki, mindenki már jóval két óra előtt befutott, megkísérelvén némi előzetes értesülést szerezni az ülésről. A teljes jogú és a póttagok hosszú, derékszögű asztal körül foglaltak helyet. A miniszterelnök-helyettesek és a miniszterek, akik nem voltak tagjai a Politikai Végrehajtó Bizottságnak, a falak mentén ültek. Szokás szerint mindenki szorongott és feszengett az ülés kezdete előtt. Sokszor megesett, hogy ilyen ülésen egy rosszul megválaszolt szó Ceausescu dühét, vagy Elena hisztériáját váltotta ki, aminek az lett a következménye, hogy a felszólalót megfosztották az állásától.

Ceausescu, oldalán Elenával egy perccel három óra után jelent meg az ülésen; mindenki fölpattant a helyéről. Ceausescu megnyitójában kijelentette: „Azért vagyunk itt, hogy elemezzük műszaki hírszerző szolgálatunk kiváló és nagy horderejű eredményeit, kidolgozzuk titkos, ámde társadalmunkban igen fontos szerepet játszó tevékenységének új módozatait.” Alig fejezte be megnyitóját, a zsúfolt teremben szinte tapinthatóvá vált a felszabadultság érzése.

"Kiváló", „nagy horderejű **eredmények**" és „igen fontos szerep" — mindezek egyértelmű jelzések voltak, hogy a jelenlevőktől nem bírálatot, hanem dicséretet és utánzást várnak.

Az ülés érdemi része a műszaki hírszerző szolgálat elmúlt öt **évről szóló** beszámolómmal kezdődött; jelentésemet pontosan úgy terjesztettem elő, ahogyan azt Ceausescu módosította és jóváhagyta. Azzal a megállapítással kezdtem, hogy mióta az Elvtárs vette át a DIE-t, a műszaki hírszerző munka új korszakba lépett; nagymértékben kiszélesedett a tevékenysége, s most már felöleli mindazt, ami importot helyettesíthet és kemény valutát takaríthat meg. A legnagyobb figyelmet a vegyiparnak szenteltük „Elena elvtársnő személyes, határtalan segítségével", s ebben az iparágban egész gyárak épültek fel a műszaki hírszerzés szolgáltatta adatok alapján, anélkül hogy külföldi licenceket kellett volna vásárolni, vagy szabadalmi díjakat kellett volna fizetni Nyugaton. Példaként egyebek között felsoroltam egy nagy, automatizált létesítményt a borzesti óriási petrolikémiai komplexumban, ahol polisztirolt termeltek, egy poliuretán és műbort előállító iasi-i üzemet, egy melamingyárat Brassóban, egy film- és fotópapír üzemet Marosvásárhelyen, egy műanyag robbanószereket gyártó üzemet Victoriában, egy autóköpenyt gyártó létesítményt Bukarestben, valamint a színezőanyagok új részlegét Codleában. Az orvosi-gyógyszerészeti ipart — amelyet Elena szintén kitüntetett figyelmével — teljes egészében korszerűsítették, amihez az Egyesült Államokból, a Német Szövetségi Köztársaságból, Franciaországból és Olaszországból lopkodták össze a technológiákat. Új, antibiotikumokat gyártó üzemet építettek Iasiban és Bukarestben, közöttük cep-halosporint és a legkülönfélébb aüreomiciniket előállító gyáregységeket. Ezután következett a kohászat, amely tisztes számú nyugati technológiát szedett össze ötvözt acél, fémkarbidok és félfém ötvözetek gyártására, valamint az acélművek és hengerművek korszerűsítésére és egy új alumínium ipar kifejlesztésére. Az elektronikaipar immár amerikai integrált áramköröket és speciális chipeket gyártott: ezt az egész iparágat kizárólag műszaki kémkedésre és titokban Romániába csempészett embargós berendezésekre alapozták. Ugyancsak illegálisan szereztek be az új számjegyzérlésű szerszámgépeket, dízelmozdonyokat és a legkülönfélébb, Bosch gyártotta üzemanyag-befecskendező szivattyúkat.

Listám ennél sokkalta hosszabb volt. A román ipari minisztériumoknak a folyó ötéves tervre vonatkozó termelési adatai alapján (a mezőgazdaságot és a hadiipart kivéve) úgy becsülték, hogy évente nettó 600-800 millió dollárt sikerült megtakarítani azáltal, hogy törvényes, ámde költséges importált árukat illegális, ámde olcsó lopott értesülésekkel és árukkal helyettesítettek. Mind a minisztériumok, mind a Ceausescu végső retusa után előterjesztett jelentésemben túlzottak voltak ezek a számok.

— Mondja csak, Pacepa, fölállított-e valaha is becslést — szakította félbe jelentésemet Ceausescu —, mennyi kemény valutát hoz és takarít meg nekünk átlagosan minden Nyugatra küldött TT-ügynökünk?

— Igen, Elvtárs. Az elmúlt két esztendőben átlagosan hárommillió dollár évente minden külföldön dolgozó TT-ügynök után — ennyi volt a megtakarítás. Mindezt részletesen kimutattuk ott — mutattam egy grafikonra. Néhány napja maga Ceausescu állította fel ezt a becslést, erősen eltúlozva a valós adatokat: megparancsolta, hogy az ülésen speciális grafikai ábrán szemléltessem a becslést.

— Ha vesszük a hivatalos 15:1 átváltási árfolyamot, arra az elképesztő eredményre jutunk, hogy minden TT-ügynök évente 45 millió lejt termel ki. Ha figyelembe vesszük, hogy átlagos fizetésük fejenként évi 45 ezer lej, akkor a fizetés-haszon arány 1:1000-hez, ami feltétlenül a legmagasabb a világon. — Ceausescu végighordozta rajtunk a tekintetét, mintha meg akarna bizonyosodni felőle, megértettük-e. — Nos, végezzük el ugyanezt a számítást a reális átváltási árfolyamon, amit belső használatra alkalmazunk, amin — és ez maradjon közöttünk — 40 lej egy dollár. Hát nem bámulatra méltóak az eredmények? El tudják képzelni, elvtársak, hogyan alakulnak majd a dolgok, amikor alig 300 ügynökünk helyett hazánknak 3000 TT-ügynöke lesz külföldön? — Az egész termet egyszerre csak betöltötte a helyeslő mormolás, sőt akadtak a jelenlévők között egyesek, akik fölálltak és odamentek a falon lógó grafikonokhoz és diagramos statisztikai táblákhoz, meg a szabadon álló panelekhez, hogy tanulmányozzák ezeket az adatokat. — S mindez ennek az új korszaknak még csak a kezdete, elvtársak — tette hozzá Ceausescu.

Beszámolóim második részében azonban leszögeztem, hogy mindennek ellenére minimálisak az eredmények. A polgári célokat szolgáló román ipar leltárkészletének és fejlődésének csupán 35 százaléka, a hadiiparnak alig 50 százaléka, a mezőgazdasági termelésnek valamivel több mint 60 százaléka alapult — teljes egészében vagy részben — hírszerző tevékenységen, ami óriási lehetőségeket rejt a további ilyesfajta tevékenység számára. A beszámoló harmadik része azokkal a rendszabályokkal foglalkozott, amelyekkel lényegesen ki akartuk szélesíteni a műszaki hírszerzés fölhasználását. Különösen nagy figyelmet fordítottunk a Ceausescu által kezdeményezett HCM-272 számú új, titkos kormányrendeletre, ami valamennyi minisztérium számára előírta, hogy minden, nyugati újtjáról hazatérő alkalmazottól részletes jelentést kérjenek be, amelyben leírják mindazon céget, intézményt és gyárat, amelyben jártak, valamennyi nyugati szakértőt és technikust, akivel találkoztak: ezeket a jelentéseket meg kellett küldeni a DIE-nek. Azzal az ünnepélyes ígérettel fejeztem be, hogy „a világszerte tevékenykedő hírszerzőtisztok a jövőben még szívósabban, még jobban fognak dolgozni, hogy teljesítsék azokat a fontos feladatokat, amelyekkel a román nép legtiszteltebb fia, kimagasló, ragyogó vezetője, Nicolae Ceausescu elvtárs bízta meg őket.”

— Kérdések, elvtársak? — kérdezte Ceausescu.

Egyedül Oprea emelte fel a kezét. A Politikai Végrehajtó Bizottság régi, íratlan szabálya szerint senki sem kérdezett elsőként, hacsak Ceausescu külön nem adott utasítást erre. A Bizottság minden tagja tudta, hogy mielőtt kinyitná a száját, jobban teszi, ha kivárja, merről fúj a szél.

— Engedelmeivel, Ceausescu elvtárs, szeretnék föltenni néhány kérdést.

— Csak rajta, Oprea, kérdezzen. Azért vagyunk itt. Nem hagyjuk el ezt a termet, amíg nem világos minden valamennyiünk előtt.

— Szeretném megkérdezni külkereskedelmi miniszterünket, vajon tudja-e, Nyugaton levő képviselői közül pillanatnyilag hányan vannak, akik valamivel többek a kapitalizmus pusztá vásárlóinál. Nem tudom, Burtica elvtárs, vajon elég világosan fejeztem-e ki magamat. Végére is, maga teljesen új ember a posztján.

Cornel Burtica külkereskedelmi miniszter pontosan úgy válaszolt, ahogyan Ceausescu elvárta tőle. Ostorozta önmagát és a minisztériumát, amiért sok olyan képviselője van Nyugaton, akik nem fordítanak elég figyelmet a műszaki kémkedésre, s arra kérte a többi minisztert, ne kövessék el ugyanezt a hibát.

Miután Oprea feltette a maga élesen fogalmazott kérdéseit a Camembert sajtot és a francia parfümöket illetően, Fazekas János belkereskedelmi miniszter kezdte a mellét verve kárhoznatni magát rövidlátása miatt, s megfogadta, hogy együtt fog működni a DIE-vel nemcsak francia parfüm romániai gyártása érdekében, de minden más tekintetben is, amit nyugati turistáknak kínálnak, skót whiskytól amerikai cigarettáig. Három további miniszter önként követte példáját: ostorozták magukat, és ígéretet tettek, hogy fölszámolnak mindennemű nyugati importot.

A vita megnyitása előtt Ceausescu hangsúlyozta, hogy az ülésnek nem célja a katonai-műszaki hírszerző munka elemzése, s fölkerlte a résztvevőket, hogy szigorúan tartózkodjanak mindennemű utalástól e titkokra. Elsőként Manea Manescu miniszterelnök szólalt fel. Beszéde az osztályharccról szóló iskolás fejtegetés volt. Marx és Lenin azon tanítására hivatkozott, miszerint „minden etikus, ha a proletárdiktatúra érdekében történik”, s rámutatott arra, hogy a műszaki hírszerzésnek mint intézménynek ne legyen semmiféle gátlása; el kell ragadnunk mindent, amit csak tudunk, a kapitalizmustól; e tevékenység gyakorlati módszereinek csakis a képzelet szabhat határt. Manescu a továbbiakban fölvázolta hallgatóságának egy roppant titkos, láthatlan világ képét, a műszaki hírszerzés világát, amely a világ leghatékonyabb kutatási szervezeteinél is összehasonlíthatatlanul gyorsabb ütemben „termeli” a tudományt és a technikát. Fellengzősen ecsetelte a névtelen DIE-hősök küzdelmét, akik nemcsak tiltott technológiákat csempésznek ki a legszigorúbban őrzött amerikai erődökből, hanem amerikai gyártású, szigorúan embargó alá eső berendezéseket és gépi felszereléseket is. Manescu beszédét lelkes felhívással fejezte be: alapvetően meg kell változtatnunk a szemléletünket.

— Ne fizessünk többé a kapitalizmusnak a nyugati proletárok által előállított technológiáikért és felszerelésekért, Mindez a miénk, a proletár-vüágfor-Tadalomé, — Ezután fölkiért© a jelenlevőket, fejezzék ki ismételten hálájukat „a román nép legkiválóbb fiának, akt ma új távlatokat nyitott szeretett hazája elo*tt”,

Ion Avram érces tenorján előadást tartott, hogyan kell fölhasználni a nyugati cégekkel alapított vegyes vállalatokat a kapitalizmus zsákmányának elragadására. Elsőként egy nyugatnémet céggel létesített vegyes vállalatot ismertetett, amelynek célja turbóátviteli mtfvek romániai gyártása: a megállapodás értelmében viszonylag sok nyugatnémet szakember érkezett Craiova városába, Sok műszaki dokumentációt hoztak magukkal „előre nem látott körülmények” esetére, Avram nagy együttérzéssel idézte fel a hosszú éjszakákat, amelyeket a DIE- és a helyi biztonsági tiszték e dokumentumok lefényképezésével töltöttek,

— S tudják-e, mit találunk ott? Felbecsülhetetlen értékű” kincstárat, Az ál talunk lefényképezett százezernyi dokumentum között rátaláltunk egyre, amely például nyugati harcokcsik turbóátviteli műveit ábrázolta, Nyugati harcokcsikét, elvtársaki El tudják képzelni a meglepetésünket? Ez egymagában fedezte az ebbe a vegyes vállalatba beruházott minden pénzalapunkat. •» Elismerd* mormolás futott végig a termen,

Ceauseseu mindkét karját lengetve kért csöndet,

— Kell-e mondanom, elvtársak, hogy mindaz, amit itt most megbeszélünk, államtitok, amit nemcsak megőrizni kell, hanem életünk árán is meg kell védenünk?

Avram ezt követő*en a francia Renault konszernnel kötött együttműködési egyezményre tért rá, aminek az alapján a francia Renault 12-t román kocsiként gyártják Dacia néven, A múltban Románia képtelen volt a Daciát Nyugatra exportálni, még ha az árát ezer dollárral engedte is le, mert kemény valuta megtakarítása céljából a francia licencet csak a pusztá kocsira vásárolták meg, s szinte semmiféle szabadon választható extrát nem vetlek meg hozzá, Avram ezután közölte, hogy mindazt amit Románia nem vásárolt meg a Renault-tól, azt később hírszerzői útján megszerezte, Kijelentette, hogy a Gépipari Minisztérium háláját kívánja kifejezni a DIE-nek mindazon francia dokumentáció illegális beszerzéséért, ami lehetővé tette, hogy ne kelljen Franciaországból importálni több mint 13 000 extrát és tökéletesítéseket az alapkoesíhoz, melyeket az együttműködési szerződés nem tartalmazott: ez összesen több mint hárommillió dollármű megtakarítást jelentett. Hangsúlyozta azt is, hogy néhány Renault-dokumentációt, amely tökéletesítéseket tartalmaz, és bármely hasonló kocsiban alkalmazható, meg kell küldeni a Szovjetuniónak és a saját autógyártással rendelkező más szocialista országoknak,

— Ez az akció lehetővé teszi, hogy Nyugat-Európába exportálhassuk a Da ciákat, elvtársak, S eljöhet még annak a napja is, hogy Amerikába is exportálunk!

s 7-én a CBS esti híradója Dan Rather rcí címmel: *Dacia, ejlsd úgy, mint a „gotcha”* • t értékelte, amelyet éppen akkor dobtak p roppant előnyös üzletnek tűnt, teljesírlm ither elhatározta, humoreszket ír róla, ben n, mihelyt valaki el akarja indítani. Az utt vezető* nem tudta leállítani a Dacia motorji i a kulcsot is, s kikapcsolta a fényszórókat l — folytatta Ávtam —, vadonatúj vegyei y az ©jyik legújabb kiskocsijukat Románt tem száz mérnököt és technikust Frani szt a Citroln kocsit. Az igazság az, hogy többséget a DIE delegálta és új mini félve írral szerelte föl őket, Nem mintha ezzel á ilvtársak, ez előre kitervelt lépés volt, formációnk lesz, mint ha csakis az én eml

AMERIKAI TERVRAJ'ZC LAKÍTÁSA ROMÁN TERM

i most másvalakit — fordult az egybegyűl jaehi, s kohászat minisztere jól ért történő sel fűszerezett, színes román nyelvezetet Ite, hogy a hetvenes évek elején Ceausest ízni hatalmas bauxitlélőhelyeit, hogy ek Politikai korlátozások, kiváltképpen az i megállapított hallatlanul magas árak mi üveket importálni Nyugatról az alumíniu a volt tehát az alumíniumöntecset exportá gokba. Egy nap azonban bizalmas jelenté et cégre, amely három alumínium-hongern tilt Államokban — e létesítmények lemez mgerlésére szolgáltak, Még ugyanaznap . tüldte a jelentést a DIE-nek, — Nem kívá nyit, kívánok mondani, hogy ma különlei titkos tervezőintézetem van, amelyet a l ilcpítettünk.ís amely azon fáradozik, hogy mokat román termékekké alakítsa át. 198 élnie kell e három ultramodem alumínium t nép pénzét a tó*kés rendszer hízlalására"

nap mint nap népünk élenjáró fia. Arany betűkkel kell felírunk ezt, és ki kell függeszteni minden hivatalban, elvtársak — fejezte be felszólalását Agachi.

A légkör már jócskán megenyhült, amikor Mihai Florescu, a vegyipar minisztere kapta meg a szót: ő nem annyira Ceausescu, sokkalta inkább Elnára vett irányt. Florescu, a spanyol polgárháború vörös brigádjaiban önkéntese, aki már több mint 25 éve volt a román kormány tagja, régóta elfeledte vegyész-mérnöki ismereteit. Viszont „nagy dumás” volt. Témaként ezúttal azt választotta, hogyan lehet nyugati cégeket Bukarestbe csalni úgy, hogy a lehető” legtöbb műszaki dokumentációt hozzák magukkal. Elmondta, hogyan utasította őt Ceausescu, küszöbölje ki Románia első polisztirolüzemének nyugati importszükségletét, s helyette építse fel ezt az üzemet saját erőforrásokból, román kutási és tervezési eredményekre alapozva.

— Olyan volt ez, mintha újra kellett volna feltalálnunk a rádiót, miután Popov egyszer már feltalálta, ha szabad magam így kifejeznem — panaszkodott Florescu, s büntudatosan pislogott Ceausescu. A szovjet tömbben rendszerint szovjet feltalálók állítanak a nyugati feltalálók helyére. Az itteni történelemkönyvekből törölték Marconi nevét, s e könyvek azt hirdetik, hogy a rádiót egy Popov nevű orosz találta föl.

— Egy Romániában fölépítendő nagy polisztirolüzemnek csak a megtervezése is legalább négy-öt évnyi intenzív és költséges erőfeszítést igényelne — állapította meg Florescu. — De az Elvtárs az ő nagy bölcsességével hihetetlen megoldást talált a számunkra. Utasított, írjak leveleket a legfontosabb nyugatnemzet, angol, francia és olasz vegyipari cégeknek, azt állítván, hogy Románia nagy érdeklődést tanúsít egy automatizált polisztirolüzem, valamint annak termelési licence megvásárlása iránt. — Florescu elmagyarázta, hogy hat nyugati cég jelent meg erre Bukarestben, hogy ajánlatot tegyen: a tárgyalások több mint egy éven át elhúzódtak, s eközben valamennyi cég képviselője több ízben is hazautazott, és a román tárgyaló fél kérésére egyre több tervrajzzal és műszaki dokumentációval tért vissza. Mindezt titkon nagy gondosan és aprólékosan lefényképezte a DIE, ám az eredményeket még így sem ítélték elengedőnek ahhoz, hogy az üzemet teljes egészében Romániában tervezzék meg. Addig húzták-halasztották a dolgot, amíg egy francia cég, hogy bebizonyítsa fölényét, végül Bukarestbe hozott egy egész polisztirolprojektumot, amelyet éppen akkor adott el egy másik nyugati országba. A franciák, akik érthetően óvatosak voltak, azt kérték, hogy kulcsfontosságú dokumentumaikat éjszakánként szálláshelyükön, az Athene Palace Hotel páncélszekrényében zárják el. Ezek a dokumentációk bőségesen elegendők voltak egy „román megoldás” számára. — Anélkül, hogy bármiféle idegen projektumot, licencet vagy know-how-t vásároltunk volna — diadalmaskodott Florescu —, hazánk képes volt fölépíteni a hatalmas polisztirolüzemet a borzesti petrokkémiai kombinát keretében. — S végül még egy végső cifrázást eresztett meg. — Nem fejezhetem be hozzászólásomat anélkül, hogy ne fejezném ki végtelen hálámat népünk legragyogóbb fiának, Ceausescu

elvtársnak, valamint legnagyobb tudósunknak és akadémikusunknak, Elena elvtársnőnek. Ők új, és mint mindig, eredeti utakat nyitnak számunkra, amelyeken haladva diadalra és a kommunizmusba vezethetjük a ő Romániájukat.

— A hatvanas években — szólalt meg Ceausescu a résztvevőkhöz intézve szavait — Bukarestben csak úgy nyüzögtek a nyugati üzletemberek, akik megállapodásokat írtak alá ipari felszerelések exportálására Romániába. Manapság a nyugati cégek még mindig eljönnek hozzánk ajánlatokat tenni, amelyeket jókora műszaki dokumentációkkal támasztanak alá, de egyre kevesebb megállapodást írunk alá. Florescu példáját mindenki a való életből vett modellként tekintse a jövő számára.

— Kezd öregedni — szólalt meg nyájasan Elena, és szeretetteljesen pillantott Florescúra, aki a legfőbb kedvencének számított. — Nem megmondtam magának, hogy mondja el itt azt a történetet, amit magától hallottam arról a nagy náci cégéről, amely teljesen megfélemedezett arról, hogy államosítottuk romániai gyárukat?

— Az I. G. Farbenindustrie, Elena elvtársnő. Igaza van, öregszem — ismerte be szolgálain Florescu. Azután elmondta, hogy a színezőanyagokat gyártó Co-Iorom-Codlea valaha az I. G. Farben leányvállalata volt: az I. G. Farben a második világháború után Hoechst néven működött tovább. — Néhány éve a Hoechstnél tett látogatásom során találkoztam egy romániai születésű némettel, aki „Herr Genosseként”, vagyis „Elvtárs úrként” üdvözölt. Roppantul érdekelte a Colorom, ahol egészen a kivándorlásáig dolgozott...

— Vigyázzon, miket beszél, Florescu — vetette közbe Ceausescu.

— Több szót nem ejtek erről az emberről. Elég annyi, hogy most már jó néhány éve havonta kapjuk az adatokat arról, mi folyik a Hoechstnél a színezőanyagokat illetően. A napokban megpróbáltam viccelődni erről Elena elvtársnővel. Azt mondtam, úgy tűnik, mintha a Hoechst még nem is hallott volna róla, hogy a Coloromot államosítottuk: még mindig megküldik a Coloromnak valamennyi újonnan kifejlesztett képletüket, mintha az még mindig az egyik leányvállalatuk lenne.

Lina Ciobanu könnyűipari miniszter volt a legközelebbi hozzászóló. Elena személyesen választotta ki Ciobanut egy pártaktivista-csoportból, hogy ne ő legyen az egyetlen nő a Politikai Végrehajtó Bizottságban. Kiválasztásában nemcsak arra ügyelt, hogy a „másik nő” semmiképpen se legyen a versenytársa, de kiváltképpen arra, hogy kedvező összehasonlítási alapul szolgáljon az ő számára. Ciobanu úgy festett, mint egy hajdani szovjet politikai aktivista: haját feszesen kontyba húzta, hatalmas, előremeredő keble majd lefeszítette katonai szabású, magasan záródó, nyakig gombolt kabátja gombjait, egyenes szoknyája a lábikrája közepéig ért, lábán vaskos bakancs ormótlanzkodott. Továbbá a beszédeit is úgy olvasta, mint a rég volt idők komisszárjai.

— A hetvenes évek elején — kezdte Ciobanu — egy amerikai állampolgár, aki egy kaliforniai amerikai vállalat elnöke és a DIE ügynöke volt, azt jelen-

tette, hogy a Ford üvegyár főmérnöke hajlandó lenne eladni egy új Pittsburgh-típusú sküvegeijárás teljes műszaki dokumentációját 200 ezer dollárért...

— Hagyjuk az efféle részleteket, Ciobanu — utasította rendre Ceausescu a szónokot. — Nevek és beosztások több kárral járnak, mint haszonnal, ha itt emlegetjük őket — intette nyugodtan. A nőkkel mindig udvariasan beszél.

Ciobanu azonban tovább kelepelt, akár egy gépfegyver, mert az egyik tanácsadója által jó előre, az ülés számára írt beszédét olvasta föl.

— A hagyományos üvegtermelő és -exportáló Romániát nagyon érdekelte a dolog. Találkozót beszélünk meg egy amerikai szállodában, hogy átadjuk a 200 ezer dollárt a projektumért, de mielőtt lebonyolíthatunk volna az üzletet, valamennyi résztvevőt letartóztatták és...

— Ciobanu elvtársnő, bennünket nem érdekelnek amerikai piopagandame-sék. Azért vagyunk itt, hogy eldöntsük, mit tegyünk a jövőben. Világos?

— Igen, Ceausescu elvtárs. A mérnököt kirúgták az állásából. Két évvel később egy amerikai érkezett Bukarestbe, találkozót kért tőlem, s azt javasolta, hogy megtervez egy Pittsburgh-típusú üvegyárat Romániában 300 ezer dollárért. Ugyanaz a mérnök volt, csak az árat srófolta fel! Nyomban jelentettem az ügyet a DIE-nek, s a mérnökkel a volt irányítója vette föl a kapcsolatot, éppen az, akit az amerikaiak persona non gratanak nyilvánítottak...

— Pszt! Most pedig azonnal dobja a földre azokat az idióta papírjait! A földre! A földre! — sikította hisztérikusan Elena, amíg Ciobanu végül letette a földre beszédének írott szövegét. — Most pedig, drágám, a saját szavaival mondja el a történetet. Csak képes ennyire?

Ciobanu idegesen váltogatta a lábát, de azután újra elindult a kelep.

— John Akfírat volt az, Elena elvtársnő, az a török, aki amerikai állampolgár volt, meg a FoTd üvegyár főmérnöke volt, és maga is ismeri, hiszen annyiszor beszámoltam róla...

— Talán mégis okosabb, ha fölolvassa az írott beszédet, Ciobanu elvtársnő. Ezt tegye! — vágott közbe Ceausescu Ciobanu legnagyobb elégedettségére, aki nyomban fölmarkolta a papírlapokat, és megkísérelte megtalálni azt, hogy hol tartott, amikor Elena félbeszakította.

— Nagy csoport mérnök, fordító és műszaki rajzoló költözött be a DIE több konspirációs házába, és az amerikai mérnök irányításával megtervezett egy hatalmas Pittsburgh-típusú üvegyárat. Néhány napja kezdte meg kísérleti üzemelését a Scaeni üvegyár keretében. Az amerikai mérnök megkapta az adómentes 300 ezer dollárját. Ez az összes kemény valuta, amit erre a gyárra kellett költenünk. Ha legálisan importáljuk, 14 millió dollárba került volna, nem is szólva a 15 évig folyósítandó szabadalmi díjról. Az amerikai elkezdett a számunkra egy újabb „konzultációs” projektumot, egy újfajta amerikai üveg, az úgynevezett úsztatott üveg gyártására vonatkozóan, amit nem egészen két év múlva kezdünk el gyártani három nagy üzemben. Hamarosan ott található majd a román üvegáru Nyugat-Európa és az Egyesült Államok minden áruházában, kiszorítva jó néhány

régi európai és amerikai céget. Ez Ceausescu elvtárs kommunista módszere üvegiparunk megteremtésére kapitalista licencek és szabadalmi díjak nélkül. Ezért kívánom együtt kiáltani tízmillió román nővel: Köszönetet mondunk Önnek, Nicolae Ceausescu elvtárs! Köszönjük Önnek, aki számunkra több, mint az a-pánk, fivérünk, férjünk és fiunk együttvéve!

TOTÁLIS GAZDASÁGI KÉMKEDÉS

Már hat órára járt, amikor Ceausescu megkezdte „új gazdasági rendjének” előterjesztését, és határozott utasításokat adott Románia Nyugattal fenntartott műszaki és gazdasági kapcsolatainak jövőbeni alakulására. Szokása szerint, fontos beszédek elején igen halk hangon kezdi, szinte suttog.

— Az, amit itt a mai napon megvitattunk, talán újdonságként hat néhá nyukra, elvtársak, de nem valamennyiünk számára az. Mint oly sok más területen, ahol Románia jár az élen, kommunista pártunk önálló, eredeti elgondolást dolgozott ki néhány éve a műszaki hírszerzést illetően. Ez jelentősen magasabb rendűnek bizonyult, mint amit Moszkvától örököltünk.

Ezután Ceausescu előadta a Nyugat elleni totális műszaki és tudományos kémkedésre kidolgozott elv év. a jövőben a tőkésvilágból származó import lesz a kivétel, nem a szabály.

— 1975. évi tokiói látogatásom során igen érdekes történetet hallottam. Arról szól, hogyan vágott bele egy japán cég a fotóipar felépítésébe. Nem áru lom el, vajon a Canon, a Nikon, a Minolta vagy más volt-e az, mert megígértem, hogy nem árulom el a titkot: nevezzük az egyszerűség kedvéért „Tokonnak”. Amikor nekivágott, még azzal a néhány esztergával sem rendelkezett, amivel annak idején a Sony kezdte egy elhagyatott garázsban. A „Tokon” azzal kezdte, hogy 160 optikai és gépészmérnököt szerződtetett, s mindegyiknek egy lepecsételt borítékot adott át. Ebben egy-egy nyugati cég nevét találták, ahová a mérnöknek fel kellett vetetnie magát három évre, valamint egy-egy fényképezeti felszerelés alkatrészének nevét, aminek el kellett sajátítani a gyártását. Egyesek például elszegődtek a Leicához vagy a Rolleiflexhez, hogy megtanulják a fényképezőgép-test gyártását vagy a kamera mechanikus, elektronikus vagy fotoelektrikus szerkezeti elemének az előállítását. Mások a Zeiss-Ikonhoz szerződtek, hogy megismerkedjenek a lencsékkel. Mindezen idő alatt a „Tokon” folyósította a fizetésüket, amellett megkapták a fizetést a Leicától vagy a Rolleiflextől vagy a Zeisstől is. Amikor visszatértek Japánba, több fényképezőgéppellett terveztek, arra alapozva, amit Nyugat-Európától loptak, majd fölépítettek egy korszerű gyárat, és bang! Egyszerre csak a „Tokon” elárasztotta a világ piacot kiváló fényképezőgépekkel, amelyek jóval olcsóbbak voltak a nyugat európaiaknál. Nem pazaroltak időt kutatásra, nem vásároltak semmiféle lincen-cet vagy know-how-t, nem fizettek szabadalmi díjakat. Ezt az utat kell követ-

ünk nekünk is a jövőben. Csúpan egy különbséggel. A mi mérnökeink nem fognak két fizetést húzni. Kommunisták vagyunk, nem tőkésék. A mi hivatásunk az, hogy fölvirágoztassuk hazánkat, nem pedig az, hogy teletömjük a zsebünket, elvtársak — fejezte be a történetét.

Ezután Ceausescu olyan agilisán osztogatta a parancsait, mintha világegyetében hivatásos hírszerző lett volna. A külkereskedelmet úgy kell átszervezni, mondotta, hogy az importot teljes egészében alárendeljük a totális gazdasági kémkedés elvének. Minden Nyugatra küldött kereskedelmi képviselőnek kettős szerepe legyen. A nyugati cégekkel fenntartott mindenemű kapcsolatot hírszerzési szempontból elemezni kell. A kereskedelmi tárgyalások során megismert minden nyugati szakember nevét jelteni Jcell a DIE-nek. A nyugati cégekkel létrehozott minden együttműködést és vegyes vállalatot alá kell rendelni annak a célnak, hogy hírszerzési eszközökkel új technológiákra tegyünk szert. A román ipari minisztériumoknak több nyugatit kell Bukarestbe csábítaniuk, és rá kell venniük őket: hozzanak magukkal bizalmas iratokat. A belső Securitate és a DIE gondoskodjék róla, hogy lényegében minden nyugati pénzügyi, kereskedelmi és műszaki látogató poggyászát átkutassák, s ha abban bármilyen értékes irományt találnak, azt titkon fényképezzék le.

— Florescu érdekes történetet mesélt el nekünk egy román emigránsról, aki igen hasznos ügynökünk lett — mondta Ceausescu. — Én most elmondanék egy másik történetet. Nemrégiben elküldtem Patant Pekingbe, hogy javasolja Hua Kuo-feng elvtársnak, külföldi hírszerző szolgálataink működjenek együtt. — Ion Patán miniszterelnök-helyettes, s egészen 1978 márciusáig külkereskedelmi miniszter is volt. — S tudják-e, mit mondott Hua elvtárs? „Nekünk nincsenek kémjeink Nyugaton!” Hát elhiszik ezt? Amikor Patán visszatért a javaslatunkra, Hua elvtárs így felelt: „Mondja meg Ceausescu barátomnak, hogy nekünk nincsenek kémjeink Nyugaton, de él ott igen sok kínai hazafi.” Ezt kell nekünk is tennünk, elvtársak. Több mint 600 ezer román él Nyugaton, többségük Amerikában. Detroit és Cleveland Bukarest után a legnagyobb román városok. Rengeteg német él Nyugat-Németországban, aki vagy román születésű, vagy román eredetű. S akkor nem is számítottam a világ minden részében megtalálható romániai zsidókat. Valamennyit hazafivá kell átgýurnunk, aki külföldön dolgozik hazájáért, katona a mi kommunista pártunk szolgálatában! — Ceausescu ekkor már hangosan kiabált és verte az asztalt. Még úgy egy fél órán át ebben a stílusban folytatta, vázolta az eljövendő kommunista Románia képét, azét a Romániáét, amelynek a világ tíz legnagyobb ipari hatalma sorába kell emelkednie, méghozzá a műszaki kémkedés segítségével. Végül így foglalta össze mondanivalóját: — Lenin, ez a páratlan lángész a proletárforradalom jövőjét ebbe az egyszerű matematikai képletbe sűrítette: „A kommunizmus egyenlő politikai hatalom plusz villamosítás.” Ma, hatvan évvel később, egy újabb építőkővel egészíteném ki a marxizmus-leninizmust: a modern kommunizmus egyenlő nemzeti kommunizmus plusz műszaki hírszerzés és pénz a kapitalizmustól. Ez, elv-

társak, a román hozzájárulás a marxizmushoz! — Ceausescu ezzel befejezte a beszédét. Arca bíborszínben játszott, homlokáról verejték csöpögött. Az ülés résztvevői felállva, ütemesen tapsoltak. Ceausescu fölemelte karját, mire a tapsolók megdermedtek. — Hallottam, hogy a Varsói Szerződés némely országában egyesek bizonyos liberalizálást követelnek, nagyobb mérvű ipari önállóságot kívánnak.

— Ez anarchoszocializmus — ordította Manescu, megkísérelvén előre látni, mit fog mondani Ceausescu.

— Így van, elvtársak. Ma ismét fokozottabb pártfegyelmet kell megkövetelnünk minden szinten. Itt most jelentettünk, kérdeztünk, bíráltunk, vitatkoztunk. Most viszont már döntenünk kell, elvtársak. Egyhangú döntést kell hoznunk, mint mindig, s ennek törvénné kell válnia a határainkon belül és kívül élő minden egyes román számára. Ki van amellett, hogy jóváhagyjuk a műszaki hírszerzés új koncepcióját, elvtársak?

Mindenki tapsolni kezdett, s ez hamarosan rituális ütemes tapsba ment át. Ceausescu jó ideig az asztalon előtte fekvő okmányok lapozgatásába mélyedt, hol keresett egy papírlapot, hol átrendezte a papírjait, hol meg rendet rakott valamelyik dossziében. Azután ismét meglengette a karját, s anélkül hogy ránk pillantott volna, sebesen hadarva, akár egy amerikai árverési kikiáltó, folytatta:

— Van valakinek ellenvetése? Tartózkodás? A Román Kommunista Párt Politikai Végrehajtó Bizottsága egyhangúlag jóváhagyja a műszaki hírszerzés új koncepcióját, a benyújtott jelentésben kifejtettek és ülésünk következtetései alapján.

Alig néhány perccel azután, hogy távozott a teremből, Ceausecu hívatott a dolgozószozájába. A szoba közepén állt Elenával.

— Külkereskedelmi vállalatunk hány igazgatója a titkosszolgálat tisztje?

— A negyvenegy közül tizenegy a DIE és egy a DIA tisztje. Huszonhat kooptált tag.

— Az év végére valamennyi titkosügynök legyen. Egyenként hozza ide őket. Majd én katonai rendfokozatot adok nekik. Világos?

— Igen, Elvtárs.

— S ugyanez vonatkozik a Külügyminisztériumra — tette hozzá Ceausescu. — Ezt titokban tartjuk Andrei és Burtica előtt. A minisztereket amúgy is úgy kétévente változtatjuk, igaz? — mondta rákacsintva.

XXVII. FEJEZET

— Pacepa tábornok.

— Szia, Főnök. Jobban jártál volna, ha szart ettél volna, minthogy fölvetted a telefont. Az Elvtárs hívát, de azonnal. Fogalmad jjiiricF<*" Vj^i/i, milyen égiháború dül itt.

— Pillanatokon belül ott leszek, Professor.

ÚJABB SZOVJET KÉM

Tíz óra múlt néhány perccel, amikor elindultam hivatalomból Ceausescuhoz. Manea szokás szerint a lépcső tetején állva várt, s tompa, érzelemmentes hangján — amelyből sohasem lehetett kiérezni sem szorongást, sem elégedettséget — számolt be a történetekről.

— Postelnicu már itt várta, amikor az Elvtárs megérkezett ma reggel. Elena elvtársnő is vele volt — sohasem jön korán —, szintén bement velük, mintha csak tudná, mi következik. Postelnicu azt mondta, sürgős ügyről van szó. Az Elvtárs egészen magába roskadt. Majdnem úgy festett, mint azon a napon, amikor széttepte a rendelkezést, amellyel Militarut kinevezte a vezérkar főnökévé.

Amikor beléptem Ceausescu dolgozószobájába, még mindig hangosan ordított és öklével verte az íróasztalát. Arca bíborvörössé vált dühében. Elena és Postelnicu az íróasztala előtti kisasztalnál ült. Az asztal közepén kazettás magnetofon állt.

— M-miért n-nem je-jelentette, hogy L-Luchian KGB-tiszt? — förmedt rám Ceausescu.

Attól az estétől kezdve, hogy Luchian az Athenee Palace-ban nyakon fogta Nicut, és kitette a szálloda kapuján, már vártam, hogy történni fog valami. Ez azonban túlmént azon is, amire fölkészültem.

— M-mondja m-meg n-neki, P-Postelnicu. M-mutassa meg n-neki, m-mit tudott m-meg! — mennydörögte Ceausescu.

— Azon kaptam Luchian tábornokot, hogy folyékonyan beszél oroszul! — jelentette ki Postelnicu, átmenet nélkül robbantva a „bombáját”.

— A f-feleségével! M-mindketten KGB-ügynökök, összeesküdtek ellenem! — vágott öklével az asztalra Ceausescu.

— Kapcsolja be a magnót! — mordult Postelnicura Elena.

Postelnicu, aki mindenkor kitalálta Elena gondolatát is, engedelmesen a magnetofon kapcsolójára tette a kezét.

Egy férfi és egy nő hangja hallatszott: a nemrégiben távozott vendégeket vitatták meg. Jóllehet a magnóban sok volt a háttérzörej, fölismertem Luchian, és felesége Silvia hangját. Azután teljesen elhallult a hangjuk. Érthetetlennek tűnt számomra, hogy a felvétel minősége ennyire győnge, hiszen Luchian valamennyi szobájában rejtett mikrofonokat helyeztünk el.

— No tessék! — sikoltott fel Elena.

;Néhány orosz szót vettem ki, de mivel alig tudtam ezen a nyelven — akár-” Sa —
. 's-émmit sem értettem belőle. A két nagyon halk hangol sem tudtára a Luchian házaspár hangjával azonosítani.

— K-két K-KGB-ügynök! S az egyik itt, e-ebben az ép-épületben, pontosan az é-én i-irodám f-fölköt!

Ceausescu hosszú ideig tombolt, miközben Elena minduntalan szította a tüzet: többször is ki-be kapcsolta a magnetofont.

— Luchian és a felesége szovjet titkosügynökök, akiket az 1944-1945-ös felfordulás időszakában suvasztottak be az országba — jelentette ki vagy egy óra múlva Ceausescu. Dadogása megszűnt, ami csallhatatlan jele volt annak, hogy visszanyerte önuralmát. Azt mondta, mindketten román születésű szovjet állam polgárok, ezért beszélnek hibátlanul románul. A KGB Tighinában született román állampolgárok okmányaival látta• *fl őket, hamis születési bizonyítványok ról is gondoskodott számukra, amelyeket nem lehetett ellenőrizni, mert Tighina most már a Szovjetunió területén van: még hamis sírhelyekről is gondoskodtak szüleik számára itt, Bukarestben. Mindehhez kétség sem férhet. Az orosz nyelvű társalgás megdönthetetlen bizonyíték. A Luchian házaspárt nem szabad letartóztatni, másként kell semlegesíteni. Míg végső döntés nem születik, szigorú megfigyelés alatt kell tartani mindkettőjüket.

Amikor Postelnicuval együtt távoztam, Elena még mindig a karosszékében ült, mindkét kezével a magnetofont szorongatta. Manea az íróasztalánál buzgólkodott papírpai között, közömbösen a körülötte folyó események iránt. Tompa, monoton hangján csak ennyit jegyzett meg:

— Az Elvtárs megint széttép egy rendeletet?

PARANCS A SZABAD EURÓPA RÁDIÓ SEMLEGESÍTÉSÉRE

Kocsimon úton voltam vissza a hivatalomba, amikor megszólalt az autótélefon.

— Hatvankettő azonnal jelentkezze nulla-egynél. Ismétlem, hatvankettő jelentkezze nulla-egynél.

— Hatvankettő úton van nulla-egyhez — feleltem.

Amikor beértem Ceausescu hivatalába, Manea már kint várt rám.

valami a Szabad Európa Rádióról. Remélem, nem tart túl hosszú ideig. Ma este jegyem van az Operába. Massenet *Mártonjához*, Fónök. Nem akarom tönkretenni az estémét, ahogyan Manón Lescaut tönkretette az életét.

A *Manón* volt Manea kedvenc operája. Önmagát valamiféle Grémieux volt, aki egy Ceausescu nevű kurtizánért áldozza föl az életét.

Már vártam, hogy kitör a vihar az aznapi bulletin miatt, amely beszámolt Szabad Európa Rádió újabb és rendkívül éles támadásáról Ceausescu személtusza ellen. Amint beléptem, megláttam, hogy Ceausescu sanyarú ábrázattal ül íróasztalnál, mögötte pedig ott áll Elena. Ceausescu éppen parancsokat diktált, és arra utalt, hogy kezd már lehegyni. Coman, Postelnicu és Plesita serény jegyzeteltek noteszeikbe.

Ceausescu még egy pillantásra sem méltatva engem, folytatta a szónoklatát. Kijelentette, hogy dolgozószobájában soha többé nem akarja hallani a Szabad Európa Rádió nevét. Valamiféle fedőnévvel kell helyettesíteni, például: „Fecsegőláda”. Különleges Securitate-alakulatot kell fölállítani, amelynek egyed feladata, hogy a „Fecsegőládával” foglalkozzék. Fő feladata az legyen, hogy egyenként azonosítsa a Szabad Európa Rádió hallgatóit. Ebbe az akcióba bevonni az egész országban a milícia és a Securitate besúgóit. Teljes cenzúrát vezetni be a Nyugatra küldött leveleket illetően, és mindent elkobozni, amit „Fecsegőládának” hívnak, vagy azzal kapcsolatos. A DGTO-nak minden azonnal jelentenie kell, akiről mikrofonjai, telefonhallgatói és levélcenzor megállapítják, hogy hallgatja a „Fecsegőládát”. Ma, mondotta Ceausescu, a „Fecsegőláda” csíp, mint a mérges szömörce. De azon a napon, amikor adásai már nem egyszerűen csak támadják a Pártot és a kormány funkcionáriusait, hanem ténylegesen meghallgatásra is kerülnek a körükben, és megpróbálja a kisujja csavarni és a maga oldalára csábítani őket — akkor már halálos méreggé válnak. Nekünk pedig föl kell készülnünk arra a napra.

— Újjá kell építeni a zavaró központunkat — jelentette ki Ceausescu, amikor nagy sokára hozzám fordult. A román zavaróközpontot évekkal ezelőtt megszereltük, épületeit átadtuk a DIE-iskolának. A leszerelt zavaróberendezések amelyeket nagyrészt a Szovjetunió szállított az ötvenes években, megőrizték, hogy bármikor ismét használhassuk azokat. Újabb és erősebb szovjet zavaróberendezésekkel láttuk el az évek során: ezeket Moszkvából hozattuk. Ceausescu megrendelte, hogy a zavaróközpont hat hónapon belül üzemképes legyen. Kiküldte és azokat a területeket, ahol német és magyar nemzetiségek élnek, maximális erővel kell zavarni. Ha ehhez további berendezésekre van szükség, haladéktalanul be kell szerezni azokat. Néhány perc és több új utasítás után Ceausescu fölemelte mindkét kezét, jelezvén, hogy befejezte. — Maga itt maradjon — tette hozzá.

Fölállt a székből, megkerülte íróasztalát, és elkezdett fel-alá járkálni a szobában: szemét lesütötte, a lábát nézte, karja mereven csüngött az oldalán, ujjait kifelé fordítva összekulcsolta. Elena mindenütt a nyomában volt, kacsázva igyekezett lépést tartani vele. Ceausescu intett, hogy kövessem. Néma körmenetben caplattunk körbe-körbe, amiről Berlioz *Fantasztikus Szimfóniájának* akasztófa-indulója jutott eszembe.

Ceausescu végül megtörte a csendet, és nagyon halkán beszélni kezdett.

— Célszerűbbnek tartanám, ha belülről semlegesíthetném a „Fecsegőládát”, mint hogy itt nálunk zavarjam. A zavarás csak még inkább felkeltené iránta az érdeklődést. Meg akarok szabadulni Bernardtól — folytatta már-már suttogóra fogva a hangját. Noel Bemard volt a Szabad Európa Rádió román szekciójának az igazgatója.

Ceausescu attól tartott, hogy Bemard változtatni fog a Szabad Európa Rádió jelenlegi politikáján, amely csupán Románia legfelsőbb vezetésének a lejárására irányul, s helyette olyan politikát kezdeményez, amely arra veszi az irányt, hogy megzavarja némely fontos beosztású funkcionárius fejét, és rábírja őket, hogy disszidáljanak Nyugatra. Ceausescu irritózik mindennemű disszidens gondolatától is, a magas rangú disszidensek pedig valóságos lidércnyomást okoznak neki.

— S Gcorgescu, Niki — tette hozzá hangosan Elena. BemaTd volt Ceausescu béte noirja, Georgescu viszont Elenáé.

Emlékeztettem Ceausescut, hogy személyesen ő bízta meg Luchiant a Georgescu-ügy intézésével, s hogy Luchian derűlátó, reméli, hogy hamarosan eredményekről számolhat be.

— L-Luchian m-meghalt a számomra. A DIE v-vegye á-át Georgescut, és végezzen v-vele — suttogta alig hallhatóan Ceausescu.

Távozásomkor Ceausescu még mindig borongós hangulatban volt, de már annyira megnyugodott, hogy tudta, mit akar.

A .LONDONI UTAZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE

Hivatalomba visszaérve megkíséreltem elvégezni az olyan külföldi hírszerző szolgálat napi ügyeinek intézését, amely szüntelenül növekedik, s már-már minden elképzelhető tevékenységet folytat, kezdve a kémkedésen, a befolyásoláson, a dezinformáción, valamint a fegyver-, kábítószer- és emberkereskedelmen, egészen a minden román vezető hivatalában és lakásán elrejtett mikrofonok figyeléséig. A kormány hagyományos polgári intézményei képteleneknek "bizonyultak megmenteni az országot a gazdasági katasztrófától, s Ceausescu lelke mélyén meg volt győződve róla, hogy az egész országot úgy kell irányítani, mint egy „Horizont” akciót, aminek a hajtóenergiája a megtévesztés.

Már sötét volt odakinn, amikor megszólalt az S-telefon. Bukarestben áprilisban még rövidke a napok.

— Pacepa tábornok.

— Alázatos szolgád, Főnök. Milyen nálatok az idő?

— Vihar utáni csönd, Professzor.

— Itt is. Elena elvtársnő épp az előbb távozott, s amikor kinyitotta az ajtót, érezni lehetett, milyen fojtogató odabenn a levegő. Hóna alatt kazettás magnetofont szorongatott, de nem úgy festett, mintha táncos összejövetelre indulna. Az Elvtárs is menni készül. Tudod-e, most mi következik?

— Constantin Manea elmegy az Operba, megnézi a *Manont*. Két jegye van ma estére.

— Te pedig, Főnök, elmegy és megnézed az Elvtársat. A lakásán.

— Jaj, ne!

— De igen! Manea előrejelzése szerint ködös és borongós idő várható, de újabb vihartól nem kell tartani.

Ceausescu gyors léptekkel járkált hatalmas kertjében, amelyet csak a „törpék” világítottak meg.

— Mi újság? — kérdezte szokás szerint, amikor csatlakoztam sétájához. Meg sem várva válaszat, folytatta. — Kaptunk-e választ a Rolls-Royce-tól?

— Igen, Elvtárs. Igenlő válasz érkezett, egyenesen Keithtől — jelentettem. Sir Kenneth Keith a Rolls-Royce elnöke volt. Hozzájárult, hogy Ceausescu meglátogassa a Rolls-Royce repülőgépmotor-gyárat júniusi hivatalos angliai látogatása során, amelyet éppen ez idő tájt készítettem elő.

— Kitűnő. Kitűnő. A Yuromunk a motorja miatt zuhant le. Hát a BAC? — folytatta a British Aerospacere utalva: ezt a konszernt 1976-ban alapították a British Aircraft Corporation, a Hawker Siddeley és a Scottish Aviation államosítása és egyesítése után.

— Igen, Elvtárs.

— Nagyon helyes. A látogatás során alá akarom írni a megállapodást mind a repülőgép, mind a motorja gyártására. — Ceausescu úgy döntött, importálni fogja a licencet és a berendezéseket a BAC-11 utasgép gyártására a British Aero-space-től, valamint a turbómotorjai előállítását lehetővé tevő licencet a Rolls-Royce-tól, hogy megnyíljanak hírszerzésünk előtt e vállalatok ajtóit.

— Nem lesz könnyű dolog.

— Azt akarom, hogy mindkét vegyes vállalatra vonatkozó szerződést angliai tartózkodásom alatt aláírjuk. S azt is akarom, hogy hírszerzőink nyomban a hazatérésünk után már bent is legyenek azokban a gyárakban — adta ki a parancsot Ceausescu, miközben egy pillanatra sem lassított egyenletes, sebes járásán. — A Rolls-Royce-tól maradéktalanul információkat kívánok katonai sugárhajtású gépeikre vonatkozóan. A BAC-tól meg vadászgépeik tervrajzait akarom. — Befordult egy kivilágítatlan ösvényre. — Azonkívül egy Harriert is akarok. Brezsnyev biztosan igen jó árat fizetne érte. — A brit Királyi Légi Haderő Harri-

érje volt a repüléstörténet első, helyből föl- és leszálló, már bevethető katonai repülőgépe. — Próbáljon meg bemutatót szerveztetni ezzel a géppel ottartózkodásom alatt. — Ceausescu valósággal elárasztott a londoni látogatással kapcsolatos további utasításokkal. Az utolsó az volt, hogy a látogatás hivatalos programjától függetlenül szervezzek meg egy találkozót Gordon McLennannel, Nagy-Britannia Kommunista Pártja főtitkárával a román nagykövetségen, s biztosítsam, hogy az angolok ne hallgassák le a beszélgetésünket. — Úgy vélheti, hogy egyhetes Buckingham palotai tartózkodásom alatt beadtam a derekamat a kapitalista befolyásolásnak. — Ceausescu hirtelen témát váltott. — Van valami hír Dobreanuról? — Mihai Dobreanu Ion Marcu veje volt: Marcu, a DIE ezredesi rangban levő titkosügynöke, Románia teheráni kereskedelmi kirendeltségének a vezetőjeként dolgozott. Döntő szerepe volt az iráni sah fivérének beszerzésében, ő lett az irányítótisztje Teheránban, felelős volt mindenért, ami vele kapcsolatban történt, beleértve a sah fivérének folyósított tízszázalékos készpénzkifizetéseket. Egy éve Marcu feleségével, lányával és vejével együtt disszidált (a fiatal pár engedélyt kapott ugyanis, hogy rövid időre Teheránba látogathasson). E disszidálás váltotta ki Ceausescuból a legvadabb dührohamot, amelynek valaha is tanúja voltam. Néhány hónap múltán a DIE Kanadában az egész család nyomára bukkant: Kanada adott ugyanis politikai menedékjogot Marcunak. „Popovici” szerint (ez volt a Marcu nyomára bukkant DIE-ügynök neve) Marcu veje rettenetes honvágyat érzett odahaza maradt szülei után. Ceausescu nyomban elrendelte: csalják el Kanadából, és hozzák Bukarestbe. Ezt a DIE-nek a közelmúltban sikerült is végrehajtania.

— Igen, Elvtárs. Dobreanu most Bukarestben van.

— Mondott valamit?

— Marcuról vallatják.

— Az a piszkos csavargó! Kérje meg a sah fivérét, hogy a Savakkal tétessék el láb alól. Mondja meg neki, hogy ez a személyes kívánságom. Világos? — A Savak volt a sah hírhedt titkosszolgálat.

— Igen, Elvtárs.

— Mikorra van kitűzve a pekingi látogatásom?

— Május elejére.

— Ha így van, akkor magam is megkérhetem erre. Szervezze meg, hogy útban Peking felé megálljunk Teheránban. Rendezze úgy, hogy a sah és a fivére a repülőtéren találkozzék velem. Megkapom még Marcu fejét. Világos?

— Igen, Elvtárs.

— Kényszerítsék Dobreanut, hogy idecsalja a feleségét és a gyerekeit. Valamennyien rohadjanak meg a börtönben. — Amikor elhaladtunk a pad előtt, amely a Ceausescu által az anyja számára épített kétemeletes házzal szemben állt, automatikusan azt mondta: — Jó estét. — Képtelen volt elhinni, hogy a nyolcvanéves asszony, szorosan a vállá köré tekert fekete sáljában és az álla alatt

megkötött fekete fejkendőben soha többé nem ül ki erre a padra a fiára várakozva.

Néhány lépés után Ceausescu megállt, megfogta egyik gombomat, és csavargatni kezdte. Azután nagyon-nagyon halkán ezt mondta: — Bemard irodájába „Radut” akarok elhelyezni.

— Sohasem volt hordozható „Radunk”, Elvtárs.

— Akkor készítsünk egyet.

Amint elhaladtunk a bejárat előtt, megjelent a márványlépcső tetején Elena, Ceausescut kereste. Papucsában csoszogva próbált utóíérni bennünket.

— Meg kell szabadulnunk Georgescutól, Niki — lihegte. — Nagyon kérlek. Ami sok, az sok!

— Ühüm.

— Gomától és Tomasétól is! Gyűlölnek minket, Niki.

— Most vacsorázzunk, utána pedig nézzünk meg egy *Kojak&i. Tíz* óraker — intett nekem a vállá fölött, amint Elenával kéz a kézben bement a házba.

S MINDEN ELÖLRŐL KEZDŐDIK

Ceausescu kedvenc fehér garbójában pontban tíz óraker jelent meg a vetítőben, majd a teremben körbejárva várakozott Elenára. Elena végül csupán félig begombolt, hosszú, szürke bársony háziköpenyben jött le. Besietett a pincér a szobahőmérsékleten tartott moldvai fehér borral, azután kinyitott egy palack hideg Cordon Rouge pezsgőt Elena számára.

Amikor a film végén kigyúlt a hideg fény, kiderült, hogy Elena mélyen alszik, fejét hátrahajtotta szürke bársonyszéke támlájára, szája kinyílt, s halkán, szabályosan szuszogott.

Ceausescu felhajtotta a borát, egy pillantást vetett az alvó Elenára, azután kisietett és intett, hogy kövessem. Amint beértünk a dolgozószobájába, a sztereóberendezéshez lépett és hangosra állította.

— El kell utaznia Németországba, és kényszerítenie kell Beitzet, hogy szerezze meg nekünk a Fokkert. Nem kaphatja meg ingyen a medvéinket. — Berthold Beitz, a híres Krupp konzern vezérigazgatója, a Fokker igazgatótanácsának tagja szenvedélyes vadász, Maurer miniszterelnök és Luchian jó barátja volt. Számos romániai vadászkirándulásról pompás medvebőr zsákmányokkal tért vissza Nyugat-Németországba, s több remekművű, Krupp gyártmányú vadászpuskát hagyott ajándékként Ceausescunak és Maurernak.

— Wischnewskire is nyomást kell gyakorlnia. — Hans-Jürgen Wisch-newski, a kancellária minisztere Helmut Schmidt kormányának második legfontosabb tagja volt. Az elmúlt néhány évben több ízben is találkoztam vele, hogy átadjam neki Ceausescu személyes üzeneteit Schmidt számára, kérve, hogy adjon át nekünk tilalmi listán szereplő technológiákat, ekképpen elősegítve, hogy

Románia megőrizhesse függetlenségét Moszkvával szemben. A nyílt eszű és makulátlan jellemű Wischnewski is szívósan harcolt az ellen, hogy Ceausescu-nak bepillantást engedjek a nyugatnémet katonairepülőgép-gyártási technológiába. Ugyanez volt a helyzet Beitzcel is, aki — dacára a Krupp igazgatók villáiban rendezett baráti vacsorák során Luchiannak és nekem tett homályos ígéreteknél — nem volt hajlandó saját személyes presztízsét latba vetni Ceausescu-ért. — S ne feledkezzék meg magáról a Szélkakasról sem. — Ezen Willy Brandtot értette. — Beszélje rá, hogy még londoni látogatásom előtt jöjjön el Bukarestbe. Majd én megszorogatom.

Ceausescu be sem fejezte, amikor dolgozószobájának súlyos, tömör ajtaja kivágódott és nekicsattant a falnak. Elena támolygott be duzzadt szemmel, kócos hajjal, csáléra csúszott köpenyben: nyilván egyenesen a házi vetítóból jött.

— Próbáljon már elrepülni Bonnba, Pacea. Ez az utolsó dolgunk — kiáltotta vissza nekem Ceausescu, amint Elena elvonszolta.

MÉG EGY VENDÉGSÉG

Amikor végre elszabadultam, már éjfél is elmúlt néhány perccel. — A Párt vendégházába — utasítottam a sofőrt. Megígértem ugyanis Burticának, hogy feltétlenül eljövök a vacsorájára, amit külkereskedelmi miniszteri kinevezése alkalmából adott. Mire odaértem, mindenki tökrészeg volt már.

— Meg tudja-e valaki mondani nekem, hány fogásból állt a mai vacsora? — hallottam Cornel Burtica hangját, miközben leültem a nekem fenntartott helyre.

— Legalább tízből — lihegte teli szájjal Stefan Andrei.

— Nagy disznóság az egész! — folytatta Burtica.

— Miért? Legalább tíz további fogást láttam még a konyhában.

— Másról beszélek. Képzeli csak, elvtársak! Még mindig vannak turisták számára olyan első osztályú éttermeink, ahol az étlapon csak öt-hat fogás szerepel. Ez a nagy disznóság!

— Micsoda szerencsétlenség külföldi kapcsolataink szempontjából — helyeselt Andrei.

— Megbíztam néhány emberemet, hogy gyűjtse össze a bukaresti turista éttermek étlapjait. S amikor az Elvtárs visszaérkezett az Egyesült Államokból, jelentettem neki ezt a disznóságot. Do-ku-men-tál-va. S mit gondolkodik, mit tett?

— Letartóztatta az éttermek vezetőit? — kockáztatta meg Ion Coman honvédelmi miniszter.

— Miért kellett volna letartóztatni őket? Valamennyien politikai okoknál fogva kapták meg beosztásukat, vagy a saját tisztjeink — szólalt meg embereit védve Teodor Coman belügyminiszter.

— Az Elvtárs ismét bebizonyította, hogy páratlan ember! Ott, azon helyt megparancsolta, szövegezzenek meg egy elnöki rendeletet, amely kötelezi a

turista éttermeket, hogy étlapjukon minimális számú főétel szerepeljen. Én harmincötöt javasoltam luxusosztályú éttermeknek, huszonötöt a többi számára.

— Pompás. De hogyan tudják ezt teljesíteni? — kérdezte Ion Coman.

— Ez is az Elvtárs ötlete: konzervekkel, konzervételekkel. Minden étteremnek sok ezer konzervet kell tárolnia az étlapján felsorolt fogásokból. Ha valaki gulyást akar, csak fölnyitnak egy gulyás konzervet, és már tálalni is lehet. Ha valaki kolbászt és babot kíván, elég fölnyitni egy másik konzervet. Disznóhúst savanyúkáposztával? Tessék. A minőség pedig változatlan. Az Elvtárs könnyűszerrel egymilliót is kereshetne ezzel az ötletével Nyugaton.

— Nem drága-e egy étterem számára konzervet felszolgálni? — merészelte föltenni a kérdést Teodor Coman.

— Ez nem pénzkérdés, hanem a nemzeti jó hírnevünk kérdése — vetette közbe Andrei.

— Valamennyi éttermünk ráfizetéses, elvtársak. Mindössze azt kell tennünk, hogy megduplázzuk az ártámogatásukat, s máris ott lehet az étlapjukon a harmincöt fogás. Nem a pénz, a turisták a probléma. Semmi sem jobb propaganda kommunista Romániánk számára, mint az elégedett turista.

A vita teljesen ötletszerűen folyt. Az ilyen szintű emberek oda sem figyelnek a másik szavára. Csupán arra törekednek, hogy elmondják a magukét Ceau-sescu dicsőítésére. Mindig akad valaki az ilyen helyeken, aki holnap majd elmondja az Elvtársnak, mit mondtak előző nap. S akkor még nem is. szőlünk a mikrofonokról.

— Szegény Elvtárs. Washington és a Fehér Ház még nem volt elég. Most el kell utaznia Londonba, egy királyi palotában kell aludnia, s el kell tűnie, hogy a királynő lenézzé, mintha valami szegény vidéki rokon volna — sajnálkozott lélek nélkül Ion Coman.

Burtica kihúzta magát.

— Hát mit képzél, Coman, mik vagyunk mi? Barlanglakók? A román nép többet tudott adni húsz év alatt az Elvtársnak, mint a brit birodalom adott a királyi házának egy egész ezredév alatt. Hány hivatala van a királynőnek? Egy, Coman. A mi Elvtársunknak meg három van, és az egyik a volt királyi palota. Hány hivatalos rezidenciája van a királynőnek? Három, Coman, ennyi az egész. Az Elvtársnak öt van. öt, Coman. öt. S akkor még nem is számoltam a 35 különleges vendégházat, amelyet minden megyében építettünk neki, amelyeket kizárólag neki tartunk fenn, ha odalátogat, vagy vadászni jár arra.

— Azonkívül nagykövetségeinken huszonegy elnöki lakosztály van — kapcsolódott be hangosan csámcsogva Andrei. — Soha, senki más nem teheti be a lábát oda. Csakis az Elvtárs számára vannak fenntartva.

— Mit gondol, hány magánrepülőgépe van a királynőnek? — folytatta Burtica. — Kettő, Coman, több nincs neki. Az Elvtársnak pedig kilenc gépe van, és még három helikoptere. S ne feledkezzünk meg róla, az egyik egy Boeing 707-es, a másik kettő meg az az óriás Iljusin-62-es. Mindegyikben

elnöki lakosztály, társalgók, dolgozóhelyiségek vannak. Hány magánvonata van a királynőnek? Egy, Coman, csupán egy, és az is szörnyen régi. Az Elvtársnak három van. Nem három szalonkocsija, három egész vonata, s valamennyi ultramodern. Hány mentőkocsija van a királynőnek? Kettő, Coman, mindössze kettő — ezt tudom. Az Elvtársnak négy van, valamennyit rendelésre készítettük Amerikában és Nyugat-Németországban. S hány saját kórháza van a királynőnek, Coman? Egy sincs, vegye tudomásul. Az Elvtársnak meg van egy külön magánkórháza. És orvosai is vannak, akik csakis őt és a családját kezelik.

— S akkor még nem is számítottuk az új Közigazgatási Központot — tette hozzá büszkén a belügyminiszter, azután teletöltött egy vízespoharat skót whiskyvel, és egy hajtásra kiürítette.

— Igaza van, Coman — helyeselt Burtica. — Hát azt képzelik, a királynő szétromboltathatja London központját, hogy palotákat emeltessen saját maga és a kormánya számára? De mi megtehetjük, elvtársak. És meg is fogjuk tenni. S elnevezzük „Ni-co-la-e Cea-u-ses-cu Köz-i-gaz-ga-tá-si Köz-pont-nak”.

— Én elkísérem az Elvtársat Londonba — szólalt meg Andrei. — Épp az előbb szólt nekem. Azt mondta, valamennyien a Buckingham Palotában fogunk lakni. Igaz ez, Pacepa?

— Igaz.

— Majd megveszek érte, hogy ott lássam magam, ahol Viktória királynő uralkodott majdnem hatvanöt éven át. Külügyminiszterként a palota egyik legjobb lakosztálya jár nekem. Alig várom, hogy lepisálhassam a királyi falakat és IV. György király bútorát. Sokkal szórakoztatóbb lesz a Blair House-nál! — Andrei elképesztett bennünket eklektikus történelmi ismereteivel.

A társalgás egyenes arányban élénkült az elfogyasztott palackok számával, ide-oda csapongott a legváratlanabb témák között. Az est a szokásos módon ért véget: a két Coman alaposan elázott, Andrei bizonytalanul imbolygott, Burtica becsípett, de teljesen ura volt magának.

Lakásom szokás szerint sötét volt. Csak Fedőt Lily, ráncos parasztcárával a félhomályban, volt ébren, és várt rám. Nagy, meleg, barátságos és mindig kérdő szeme egyenesen az arcomba nézett.

Fedőt mellett, a nagy bárasztalon meghívót találtam Dana kiállításának zárónapjára. Szeretett Papámnak — írta ismét határozott, mégis oly nőies kézírásával oda, ahová a nevet kellett volna írni a borítékra.

UTÓSZÓ

Vasárnap, július 23-án Dana kikísért a repülőtérre. Ceausescu utasítására vissza kellett térnem Nyugat-Németországba, hogy ismét megpróbáljam megszerezni Bonn hozzájárulását a Fokkerral való közös vállalkozáshoz, s Ceausescu megkezdhesse a Fokker gépek gyártását, és lehetősége nyíljon ellopni a VTOL technológiát. Magammal vittem személyes üzenetét Helmut Schmidt kancellárnak és Bernát holland hercegnek, a Fokker igazgatótanácsa legnevesebb tagjának, amelyben Ceausescu a leghatározottabban biztosította őket, hogy a közös vállalkozásból eredő egyetlen nyugati technológiai titkot sem fog megosztani Moszkvával. Ceausescu meghagyta, hogy két nap múlva haza kell térnem, és el kell kezdenem dolgozni azokon a terveken, amelyeket ő és a felesége szöttek három Nyugat-Európában élő disszidens meggyilkolására.

Megöleltem és búcsúzásul megcsókoltam Danát, közben már tudtam, hogy nem térek vissza. Sem néhány nap múlva, sem többé az életben. Egyszerre csak úgy éreztem, elég volt. Elég volt a kétarcúságból, elég az összeesküvősdiből, elég az életből a társadalom csúcsán, amelyet egyre jobban megutáltam, elég a szabadság világába való menekülésem egyre-másra elodázott terveiből. — Bocsáss meg, Dana — mondtam, miután megcsókoltam. — Bocsáss meg mindazért a rosszért, amit esetleg elkövettem ellened, s mindazért, amit talán nem tettem meg érted.

— Ugyan már, apa — felelte Dana, s tekintetét az enyémbe fúrta, láthatóan szeretett volna olvasni a gondolataimban. — Ha az én apám van a fedélzetén, nincs a világon repülőgép, amely lezuhanhatna. — A gép már kint volt messze a kifutópályán, de ő még ott állt az indulási csarnok előtt, és integetett nekem. Dana nem tudhatta, és a saját jól felfogott érdekében nem mondhattam meg neki akkor, hogy előző éjszaka búcsút vettem romániai életemtől.

Valamivel éjfél után tértem haza. Minden olyan volt, mint általában. A lengyel nagykövetség előtt posztoló rendőr kijött a házikójából, hogy kötelességszerűen tisztelegjen, Grozáné pedig kilesett a függönye mögül. Egyedül Fedőt Lily kislámpája égett, más fény nem volt a lakásban; odahúztam a

széket hozzá, hogy beszéljessünk. Mindmáig fogalmam sincs, vajon egy percet vagy egy órát ültem-e nála, de azt tudom, hogy fekete szeme nehezebb kérdéseket tett fel nekem, mint bármikor annakelőtte. Amikor elhatárolásra jutottam, csöndben bementem a dolgozószobámba, kiemeltem egy bizonyos szál parkettát, és előhúztam onnan egy borítékot. Tagsági igazolvány volt benne, amit 1945-ben kaptam, amikor beléptem az Egyesült Államok Ifjú Barátainak Szövetségébe; ezt a szervezetet, amelyet a bukaresti amerikai nagykövetség támogatott, a kommunisták később áruló szervezetnek bélyegezték. Öngyújtómmal lassan eléggettem a borítékot, azután elhagytam a házat, s beültem szolgálati kocsimba, amely szükség esetére éjjel-nappal ott állt a bejárat előtt.

Ezüstösen sütött a telihold, amikor kiértem a temetőbe, és letérdeltem apám sírja mellé. Ő ültette el bennem elsőként az Amerika iránti szeretet magvát. Élete nagy részét a General Motors bukaresti leányvállalatánál töltötte, s lelkes tisztelője lett Amerikának. Eltökélte, hogy családotul kíváncsiorol Detroitba, követve egyik nagybátyját, de balszerencséjére Romániában rekedt, először a második világháború, majd később a szovjet megszállás következtében. Mást nem tehetett, csak Amerika iránti szeretetét oltotta belém, s ezt élesztette, amíg csak utolsót nem lobbant az élete.

Amint hazaértem, elővettem-a hegedűmet, és anyám képe elé álltam. Kedvenc darabjának, Dvorak *Humoreszkjének* a dallamai a tavaszi eső erejével zuhogtak rám. Miután befejeztem a darabot, megcsókoltam anyám homlokát és a haját. Úgy tűnt, beletelik egy percbe is, amíg megértette, s akkor tágra nyílt fekete szemébe rémület költözött. — Elhagysz engem — mintha ezt olvastam volna le suttogó ajkáról. Villámgyorsan sarkon perdültem. Senki sem volt ott, csak a falakba rejtett mikrofonok. Az éj hátralevő részét azzal töltöttem, hogy búcsút vettem Dana festményeitől, néhányat megérintettem, másokat csak szememmel simogattam meg. Mire a könyveimhez értem, majdnem hajnalodott. Lapjaikba mélyen eltemetve ott lapult sok esztendő szétzúzott reménye és be nem teljesedett álma.

Másnap a repülőgépen, de csak miután kiértünk a felhőtakaróból, egy könny pergett le az arcomon. Danát sokkal jobban szerettem az életemnél is. Éveken át minden tölem telhetőt megtettem, hogy magammal vihessem Nyugatra. Csak ott, távol a kommunisták mikrofonjaitól és a mindenütt jelen lévő román Securitatétól magyarázhattam volna meg neki nyugodtan,

mire készülök, hová akarok menni. Ugy ismerem Danát, mint önmagam, s a legcsekélyebb kételyem sincs, hogy ő is a szabadságot választotta volna. Ő nemcsak a lányom, hanem művész is, aki mindig azt szerette volna kifejezni, amit érez, nem pedig azt az érzést, amit ráparancsoltak. Bizonyos voltam, hogy ha akár csak egyetlen napot is együtt töltöttünk volna Nyugaton, sohasem tértünk volna vissza Romániába. De Ceausescu mindig megtagadta az engedélyt.

S hogy megvédelmezzem Dana eljövendő napjait és éjszakáit, életét és szabadságát, még most sem mondtam neki semmit a terveimről. Ezért is nem mondhattam el neki: egész új életemet odaát, „a mi Amerikánkban”, ahogyan apám emlegette, annak fogom szentelni, hogy kiszabadítsam őt és a vőlegényét a rabságukból, és segítsek majd, hogy ők is amerikaiakká válhassanak. A repülőgép már magasan járt, kilépett Románia légteréből, amikor lehunytam a szememet. S amint lassan megjelent lelki szemem előtt a keresztre feszített Krisztus képe, bocsánatért esedeztem hozzá a múltamért, szabadságért könyörögtem hozzá a lányomnak, és erőért a reánk váró élethez.

A majna-frankfurti repülőtéren Ion Morgea nagykövet és Stefan Constantin tábornok, a DIE- kirendeltség vezetője fogadott. Jelentették, hogy másnap délutánra beszélték meg a találkozót Hans-Jürgen Wischniewski kancellári miniszterrel, hogy átadhassam neki Ceausescu üzenetét Helmut Schmidt számára. Elvittek egy régi kastélyba Frankfurt külvárosába, ahol megebédeltünk, a nap hátralevő részét pedig a nagykövet rezidenciáján töltöttük Bonn mellett, Bad Godesbergben. Amikor Constantin végül kocsiján elvitt a kölni Intercontinental Szállodába, azt mondtam neki, hogy a következő délelőttöt az ottani fitness centerben kívánom tölteni. Közismert volt, hogy szenvedélyesen szeretem a teniszt, az úszást és a szaunázást.

Másnap kora reggel egyedül távoztam a szállodámból, felültem egy Bonnba induló vonatra, megérkezve taxiba vágtam magam, az Egyesült Államok nagykövetségére hajtottam, és politikai menedékjogot kértem. Két nap múlva nagylelkűen meg is adták. Dacára annak, hogy 27 évet szolgáltam a kommunizmust egyre magasabb pozíciókban, az Egyesült Államok nagylelkűen megadta nekem azt a kiváltságot, hogy ennek a csodálatos nemzetnek tagja lehessenek. A magam részéről eltökéltem: minden tőlem telhetőt megteszek, hogy megháláljam ezt a nagylelkűséget.

Csüörtörtökön, július 27-én éjszaka az amerikai légierők egy Hercules repülőgépen titkon elhagytam Nyugat-Németországot; a gépet külön értem küldték Amerikából. Az óriási gép üres gyomrában csakis ennek az útnak a kedvéért sebtiben fából összeeszkábáltak egy háló- és étkezőhelyiséget. Amikor éppen az Atlanti-óceán fölé értünk, a gép parancsnoka bejött fakabinomba.

— Üdvözlöm a szabadság világában, uram. — Sok-sok év óta most szólítottak először úrnak, s nem elvtársnak. Miközben megöleltem, egyszerre csak rám tört a sírhatnék, de még nem tanultam meg, hogyan sír az ember örömeiben.

Mihelyt a parancsnok visszament a pilótafülkébe, gondolataim automatikusan visszatértek Bukarestbe. Ceausescunak több hétre is szüksége lesz, hogy összekotorja a „megdönthetetlen bizonyítékokat”, miszerint a CIA már hiszékeny tízenéves koromban beszervezett, amikor még képtelen voltam megérteni, milyen fölénnyben van a kommunizmus a kapitalizmussal szemben. Ceausescu ezután halálra fog ítélni CIA-ügynökként, s minden tőle telhetőt megtesz, hogy Ion Mihai Pacepa tábornok létének még az emlékét is eltörölje.

A szovjet tömbnek megvannak a maga szabályai a történelem megírására és átírására. S valóban, a tábornok megszűnt létezni, kivéve néhány ember emlékezetében. Mindörökre ott marad azon a hatalmas repülőgépen, elszigetelve a külön az ő számára épített fafülkében. Pontosan három hónap hiányzott még, hogy betöltse a kerek 50. évét.

Az, aki a Washington melletti Andrews légi támaszponton 1978. július 28-án kiszállt, vadonatúj élettörténettel rendelkezett, amint az új amerikai okmányai bizonyították. Határozott arckifezése azt az elszánt akaratot tükrözte, hogy új, szabad életet kezd, amint azt előtte oly sok kíváncsi látta.

Néhány nappal Pacepa tábornok eltűnése után az Egyesült Államok bukaresti nagykövetsége és Romániába akkreditált más nyugati diplomaták közlése szerint Bukarest az ostromállapot képét mutatta. Románia Kommunista Pártja Központi Bizottságának épületét és vezetőjének rezidenciáját erős őrség vette körül, Bukarestben pedig éjjel-nappal a biztonsági erők csapatai cirkáltak. Az állítólag beteg és otthonát elhagyni képtelen Nicolae

Ceausescu lemondott minden programot, és eltűnt a nagyközönség szeme elől.

1978 szeptemberében a nyugati sajtó és a bukaresti diplomáciai források azt jelentették, hogy Pacepa tábornok eltűnését a háború utáni Románia legnagyobb politikai tisztogatása követte. A hivatalban levő minisztertanács tagjainak egyharmadát lecserélték. Huszonkét nagykövetet váltottak le, több mint egy tucat magas rangú biztonsági tisztet letartóztattak, további több tucat egyszerűen eltűnt a nagy kavarodásban. Ez utóbbiak közé tartozott Eugen Luchian tábornok is.

1978 októberében, miközben szerte Nyugaton a DIE-tiszteket és ügy-nököket kémelhárító csoportok vizsgálták felül, Bukarestben lázas tevékenység kezdődött, amelynek során a DIE legtöbb nyílt és titkos tisztjét visszahívták, hogy elkerüljék a további nemzetközi kellemetlenséget. Egyesek közülük a szabadságot választották, és nem tértek vissza Romániába, mások később disszidáltak, de valamennyien arról számoltak be, hogy Pacepa tábornok eltűnése után a DIE-ben teljes zűrzavar lett úrrá, s a szervezet hamarosan kezdett széthullani. Számos vizsgálóbizottság — valamennyi Elena vezetése alatt — megkezdte a DIE és személyzete széttrancsírozását. Az év végére Elena, a jelentések szerint, fölsozlatta a DIE-t, s megkezdte a szervezet romjain a maga új szervezetének kiépítését. A későbbiek során a nyugati hírszerző szervezetek egyhangúlag úgy ítélték meg a helyzetet, hogy a DIE volt a történelem során az első kémszervezet, amelyet egyetlen ember kiugrása következtében teljes egészében szétromboltak.

Pacepa leánya, Dana, 1979. július 14-én férjhez ment a vőlegényéhez, Radu Damaceanu szobrászhoz. Miután a román Securitate teljesen elszigetelte őket a külvilágtól, sohasem kaptak semmiféle közvetlen hírt az Egyesült Államokból. Dana és Radu csak 1985 elején értesültek, egy Dana apja által Franciaországban közzétett, hozzájuk írt nyit levélből, hogy nem találták holtan egy New York-i földalattivasút-állomás előtt, ahogyan azt Bukarestben rebesgették, hanem nagyon is életben van, és harcol a szabadulásukért. Dacolva a biztonsági erők parancsával, 1985. július 5-én Dana és Radu bátran hivatalos kérelmet nyújtottak be, hogy elhagyhassák Romániát (2668. szám alatt jegyezték be). Az Egyesült Államok Kongresszusának számos tagja írt Ceausescu elnöknek, kérve a szabadonbocsátásukat, de leveleik kivétel nélkül válasz nélkül maradtak.

Időnként a legváratlanabb módon kísérletek történtek Pacepa hollétének a megállapítására. Az évek során szüntelenül kétes alakok jelentek meg — nyugatiak, palesztinok és román emigránsok, akik közhírré tették, hogy Pacepa az 6 révükön nagy vagyonhoz juthat, ha üzleti társas viszonyra lép velük, vagy hogy hajlandók lennének őt gazdasági tanácsadóként szerződtetni, vagy együtt könyvet írhatnának. Különböző nemzetközi csoportokat képviselő emberek részéről kísérletek történtek arra is, hogy nyugdíjas CIA-tiszteket szerződtessenek, busás jutalmat ígérve nekik, ha a legcsekélyebb értesülést is meg tudnák szerezni Pacepa új nevéről vagy tartózkodási helyéről. Amikor közelebbről megvizsgálták ezeket az ajánlatokat, mindenkor előtűnt mögüliük magának Ceausescunak vagy legközelebbi barátainak, Jasszer Arafát PFSZ-vezérnek vagy a líbiai Khadhafinak az álcázott keze.

Amióta Ion Mihai Pacepa tábornok 1978-ban disszidált, Nicolae Ceausescu többé nem hívták meg az Egyesült Államokba. Ámde az Egyesült Államok kormánya újra megadta Romániának a legnagyobb kedvezményt, jelentős politikai és pénzügyi előnyöket biztosítva ezáltal Bukarestnek. A „Horizont-nak” és hasonló befolyásolási akcióknak az eredményeként Ceausescu változatlanul a marxizmus és a saját maga óriási emlékművévé változtatja Romániát, amint azt az 1986-ban, a bukaresti Nemzetközi Kiállítás bejáratánál emelt diadalív felirata jelzi:

„Az aranykor—Nicolae Ceausescu kora”.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	5
I. FEJEZET	7
„ROMERÓT BE KELL SZERVEZNI!”	8
A „HORIZONT” MŰVELET	11
A NAGYKÖVET FELESÉGÉNEK KOMPROMITTÁLÁSA	12
EGY KÖZEL-KELETI KÖZVETÍTŐ?	15
„ANETT”: KAPCSOLAT A PFSZ-SZEL	18
HUSSZEIN KIRÁLY MEGTÁMADÁSA	19
„ANETT” BESZERVEZÉSE	21
II. FEJEZET	23
CEAUSESCU TESTVÉR, ARAFÁT TESTVÉR	23
ABUNTDAL „FEKETE JÚNIUS”	29
NICU OSZTRIGÁI	34
III. FEJEZET	37
ROMÁNIA MŰSZAKI VÁROSA	38
HOGYAN LOPJUNK AMERIKAI TECHNOLÓGIÁT?	41
ELENA AMNÍCIÓI	45
NERCBUNDÁT AKAROK	47
HOGYAN SZABADULJUNK MEG EGY FÖLÖSLEGES	
UDVARLÓTÓL?	49
AZ EGYETLEN BARÁTOM	52
IV. FEJEZET	54
A CSALÓDÁST OKOZÓ GYEREKEK	54
ANAGYKÖVETNÉ „BERTA” LESZ	56
SCORNEA LÁNYAI	57
„MALEK” BESZERVEZÉSE „ANDREA” SEGÍTSÉGÉVEL	59
I. BOKASSA CSÁSZÁR ROMÁN ÜGYNÖKNÖT VESZ FELESÉGÜL	62
„CSILLAGOK” AZ ELVTÁRSNAK	63
OLAJ, ZSIDÓK, NÉMETEK — A LEGJOBB EXPORT-aKKEINK	64
CEAUSESCU TITKOS TÖKÉJE	68

V. FEJEZET	72
EGY KÖZEL-KELETI SZAKÉRTŐ ARCKÉPE	72
REPÜLŐÚT BEJRÚTBA	74
A CSEMPÉSZHÁLÓZAT	76
TALÁLKOZÓ A FEDAINNAL	79
PFSZ-MERÉNYLETKÍSÉRLET GOLDA MEIR ELLEN	83
VI. FEJEZET	86
UDVARLÁS KADHAFINAK	86
AMERIKAI ÚTLEVELEK LÍBIÁNAK	89
KADHAFI ÖSSZEHANGOLT TÁMADÁSA	
AZ AMERIKAI IMPERIALIZMUS ELLEN	90
NINCS BÉKE A KÖZEL-KELETEN	95
SEGÍTSÉG „CARLOS”-NAK	97
VII. FEJEZET	100
„AUSZTRIA A GYENGE PONT”	101
ROMÁN FEGYVEREK A HARMADIK VILÁGNAK	103
”D”, MINT DEZINFORMÁCIÓ	106
VIII. FEJEZET	111
HATALOM A MIKROFONBAN	111
HOGYAN KELL LEHALLGATNI EGY EGÉSZ NEMZETET?	115
GYÖNYÖRŰ, ÚJ ÉLET	118
„SZÁJKOSARAK” A LEHALLGATÁS ELLEN	119
IX. FEJEZET	122
A MAGYAROK IRÁNTI GYŰLÖLET	123
HALÁLOS SUGÁRZÁS A BÖRTÖNCELLÁKBAN	124
JIMMY CARTER, AKIT ALÁBECSÜLT	127
JÁTSZANAK AZ ELVTÁRSAK	132
X. FEJEZET	137
EGY RÁDIÓS ELHALLGATTATÁSA	138
TANK A DIPLOMÁCIAI KÜLDEMÉNYBEN	140
A HÖLGY, AKIT OLGÁNAK HÍVTAK	143
A ROMÁN VEZETŐK MEGFIGYELÉSE	145
A BRANESTI KÉMISKOLA	147
A LOPOTT TANK TESZTELÉSE	149

XI. FEJEZET	151
TANÁCSKOZÁS ELENA ELVTÁRSNŐVEL	151
AZ ALKOTMÁNY MEGSZEGÉSE	155
BARÁTI LEVELEK VER TÁBORNOKTÓL	156
„BILLYCARTERT KELL BESZERVEZNÜNK"	158
GYILKOSSÁG PARANCSRA	160
XII. FEJEZET	163
OLGA TELJES TESTI VALÓJÁBAN	163
ASERB-ÜGY	165
MINTAVÉTEL A LAKOSSÁG KÉZÍRÁSÁBÓL	168
PLETYKÁLKODÓ VACSORA VENDÉGEK	171
XIII. FEJEZET	178
C-HELYZETBEN A SECURTTATE CSAPATOK	178
AZ AGGÓDÓ CEAUSESCU	181
LECKE KOMMUNIZMUSBÓL	183
XIV. FEJEZET	185
„3ABTISTA" DEZMFORMÁCIÓ CATRERNAK	185
ÜGYNÖKÖK A SZABAD EURÓPÁNÁL	187
A MEDVE AMERIKAI TECHNOLÓGIÁT SZERETNE	189
AMERIKÁBA KÉSZÜLÜNK	192
AZ ATHENEPALACE MINT KÉMGYÁR	193
NICU ELVTÁRS, A PÁRT SZEME FÉNYE	195
XV. FEJEZET	198
EGY KÜLÜGYMINISZTER TÚLÉLÉSI TAKTIKÁI	199
HOGYAN SZERVEZZÜNK NAGYKÖVETSÉGET?	202
„TEÁZÁS" BRANDTTAL	205
XVI. FEJEZET	206
LETELEPSZÜNK A BLAIR HOUSE-BAN	206
AZ EL VTÁRS KÜLÖNLEGES RUHÁI	208
EGY KÉMNAGYKÖVET	211
JÖH ET AZ AMERIKAI TELEVÍZIO!	212
MEGNYITÁS KIRÁLYGYALOGGAL—HRUSCSOV ELLEN	213

XVII. FEJEZET	216
A VEZÉR TÖMJÉNEZÉSE	216
ROMÁN KIRÁLYI HIMNUSZ A FEHÉR HÁZ ELŐTT	220
A SIKERES ELSŐ NAP SUMMÁZATA	222
NINCS DOLLÁR SZÍNES TELEVÍZIÓRA	224
„KIK VOLTAK AZOK AZ ELEGÁNS AMERIKAI HÖLGYEK AZ ASZTALNÁL?”	225
HOGYAN KAPOTT NOBEL-DÍJAT A ROMÁN NÉP HA	226
XVIII. FEJEZET	229
JACKSON SZENÁTOR KEMÉNY VONALA	229
„RAUTÁNAKMEG KELL HALNIA!”	231
BIBLIÁBÓL TOALETTPAPÍR	233
CEAUSESCU ÖTÖDIK HADOSZLOPA	235
VENEDETTA AZ ÉRSEK ELLEN	237
XIX. FEJEZET	244
A CANDU MEGSZERZÉSE ROMÁNIÁNAK	244
A „235-ÖS” PAKISZTÁNI ÜGYNÖK	251
„MINDEN AMERIKAIT MEG LEHET VÁSÁROLNI”	253
AZ ELSŐ KOMMUNISTA VEZETŐ A TEXAS INSTRUMENTBEN	254
XX. FEJEZET	256
AKCIÓN A SZABAD EURÓPA RÁDIÓ ELLEN	256
MŰSZAKI KINCSEK HRUSCSOVNAK	258
A NASA 30. SZÁMÚ ÉPÜLETE	259
A BEFOLYÁS KITERJESZTÉSE WASHINGTONRA	262
XXI. FEJEZET	264
FEL, NEW YORKBA!	264
TOJÁSZÁPOR	266
VISSZAVONULÁS A ROMÁN MISSZIÓ ÉPÜLETÉBE	269
A BEFOLYÁSOLÁS HATHATÓS ESZKÖZE	271
„A SZERVEZŐKET MEG KELL ÖLNI!”	273
XXII. FEJEZET	275
KOCH POLGÁRMESTER IGYEKSZIK	
MEGMENTENI A HELYZETET	275
ELENA ÚJ GYÉMÁNTOKAT AKAR VÁSÁROLNI	278

HÍRSZERZŐTISZTEK VEGYES VÁLLALATOKNÁL	280
VISSZA BUKARESTBE	283
XXIII. FEJEZET	287
LÁTOGATÁS THÓNÁL	287
POHÁRKÖSZÖNTŐ AZ ÚJ BARÁTSÁGRA	290
EMBERRABLÁS TITO KÉRÉSÉRE	292
A „12. KM” NEVŰ KONSPIRÁCIÓS HÁZBAN	295
SEGÍTSÉGNYÚJTÁS A SZOVJETEKNEK NAGY IMRE KEZELÉSÉBEN	298
XXIV. FEJEZET	303
A ROMÁN HADIIPAR KÉT RÉSZE	303
AZ ORSZÁGOS NŐKONFERENCIÁN	305
FEGYVERELADÁSITERVEK A HARMADIK VILÁGBAN	307
AJÁNDÉK A KÍNAI HÍRSZERZÉSTŐL	310
BUKAREST VÁROSMAGJÁNAK SZÉTROMBOLÁSA	312
TÁRGYALÁSELENÁVAL	314
XXV. FEJEZET	316
AZ ÚJ REJTJELSZOLGÁLAT FELÁLLÍTÁSA	317
KÍSÉRLETI ADÁS WASHINGTONBA	320
MÉG EGY HASZONTALAN KOMÉDIA	323
XXVI. FEJEZET	325
ÉK SZEREK A TA-78-AS SZÁMLÁRA	325
SDBRIGÁD MŰSZAKI KÉMKEDESRÉ	326
A POLITIKAI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG ÜLÉSE	328
AMERIKAI TERVRAJZOK ÁTALAKÍTÁSA ROMÁN TERMÉKKÉ	333
TOTÁLIS GAZDASÁGI KÉMKEDEÉS	337
XXVII. FEJEZET	340
ÚJABB SZOVJET KÉM	340
PARANCS A SZABAD EURÓPA RÁDIÓ SEMLEGETÍSÉRE	341
A LONDONI UTAZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE	343
S MINDEN ELŐLRŐL KEZDŐDIK	346
MÉG EGY VENDÉGSÉG	347

UTOSZO

